

زاهد
پښتو - پښتو
سيند

د افغانستان د علومو اکاډيمي
د پښتو څېړنو نړيوال مرکز

عبدالقيوم زاهد مشواني

څېړندوی دانش څېړندويه ټولنه

غ

غ (ğayn) نـر.م. د پښتـو الفبې دېرشـم توری دی. د ابجد په حساب ۱۰۰۰ حسابېږي.

غاب (ğab) نر.م. (ج. غـابونه) تینګـری، تـالی، نالبکی، قاب.

غابونی (ğābūṇay) نر.م. ګنډنې غوندې يو ډول ترخه وابنه دي چې شنه (آبي) ګلان کوي.

غاتر (ğātə́r) نر.م. ج. غاتره، کچره، قچر، قاطر.

غاټول (ğāṭōl) نر.م. ج. و ګ. ريدی.

غاټول وزمـه (ğaṭōlwazmá) ښځ.م. غـاټـول غونې، د غاټول په رنګ، لاله رنګی.

غار (ğār) نر.م. (ج. غـارونه) ۱) سـوره، سـوری؛ ۲) سمڅ، ګاره؛ ۳) غټې کانې.

غارمه (ğārmá) نر.م. د لمر تاو، د لمر ګرمي.

غارندونه (ğārandūna) ښـځ.م. غـاروزينـه، يـو ډول عـبه سارایي شرمښکې ده.

غاروزينه (ğārozína) ښځ. م. و ګ. غارندونه.

غاړی (ğāṛáy) ص. نر. م. ۱) ډېر خوړی، ګـېډور، خـېټـور؛ ۲) بـد ژبی؛ ۳) نـر.م. په غـاړ کې استوګن.

غاړې (ğāṛay) ص. ښځ.م. د غاړی مونث؛ وګ. غاړی.

غاړبندی (ğāṛbánday) ص. نر.م ۱) بندی غاړی، هغه څوک چې د ګناه په وجه يې غـاړه بنده وي؛ ۲) غاړبند، ګلوبند، هغه څپوټی یا ورين تو کر چې تر غاړې يې تاووي.

غاړبوجن (ğāṛbojə́n) نـر.م. يو ډول نـاروغی ده چې د غـوړو شاوي یا د پښو د ګـوتو منځ زخمي کېږي او سوی کوي.

غاړبوجنېدل (ğāṛbojənedə́l) مص.ل. د غاړبوجن په ناروغۍ اخته کېدل.

غاړپټی (ğāṛpaṭáy) ښځ. م. ج. د غـاړې دسمال، د غاړې پټی.

غاړکی (ğārakáy) ښځ. م. ۱) کنار وزمه، غاړه کی، گردنی، د کارتوسو کتار؛ ۲) امیل، هار.

غاړگی (ğāṛugáy) ښځ. م. اوری، غاړه کی، هار، بندی، د رو پیو نه جوړ شوی امیل.

غاړو (ğāṛú) ص. نر. م. د اوږدې غاړې څښتن.

غاړه (ğā́ṛa) ښځ. م. ۱) غړانگه؛ د زامې او تټر ترمنځ برخه؛ ۲) څنډه، ساحل؛ ۳) گریوان؛ ۵) والگی، زکام؛ ۶) توکه؛ ۷) سندره، غږ.

غاړه اخستل (ğāṛaaxistál) مص. ل. ۱) په زکام اخته کېدل؛ ۲) د زکام شدید کېدل.

غاړه ایښوونه (ğāṛaiṣōwaná) ښځ. م. تن ورکونه، ځان سپارنه، راضي، تسلیمي، تابع کېدنه.

غاړه بندېدنه (ğāṛabandedaná) گنهگارېدنه، عاصي کېدنه، ماخوذ.

غاړه بندي (ğāṛabandí) گناه، عصیان.

غاړه زغ (ğāṛazág) نر. م. ۱) نغمه، غږ، سندره؛ ۲) د بلبل غږ یا اواز.

غاړه غټی (ğāṛağaṭáy) ښځ. م. ۱) غاړه غړی، سینه په سینه، غاړه په غاړه؛ ۲) غاړه غجي.

غاړه غجي (ğāṛağají) ښځ. م. و گ. غاړه غټی.

غاړه غړونه (ğāṛağaṛawaná) ښځ. م. سر غړونه، سر غړاوی، نه منل، ځان ساتنه.

غاړه غړی (ğāṛağaṛáy) ښځ. م. و گ. غاړه غټی.

غاړه گری (ğāṛagáray) ص. نر. م. شفدار، پلوان شریک.

غاړه وړونکی (ğāṛawṛúnkay) صف. نر. م. ۱) غاړه ایښوونکی؛ ۲) اهل، فرمانبردار.

غاړیت (ğāṛít) نر. م. چل، دوکه، ټگي، غولونه.

غاړې غاړې (ğāṛeğāṛe) ق. خوله په خوله، تر خولې ډک، ډک، مالامال.

غاړې غړوند (ğāṛeğṛúnd) نر. ج. سمه لو عر.

غاړې مورگې (ğāṛemōrge) غاړې لمنې.

غاز (ğāz) نر. م. (ج. غازونه) گاز، مراس، بخار، گېس؛ ۱) د اجسامو له دریو گونو حالتو (جامد، مایع، غاز) څخه یو حالت دی؛ ۲) د اوږو شیمه او پې؛ ۳) پنبه، کربوسکه، مالوچ.

غازه (ğāzá) ښځ. م. سرخي، سوروزمه، سرخي او سپېده چې ښځې یې پر مخونو د ښکلا لپاره کاروي.

غازي (ğāzí) نر. م. ۱) هغه څوک چې د خدای په لاره کې جنگېږي؛ ۲) زړور، وهونکی.

غاښ (ğāṣ) نر. م. وړوکی هډوکی چې د انسان و حیوان د خولې په پورتنی او کښتنی ژامه کې اوډل شوی وي او د هغو په وسیله د وړو ژوولو کېږي.

غاښ تومبونی (ğāṣtumbúnay) نر. م. غاښکی، غاښونکی، غاښ تنبونی، هغه آله چې د غاښونو منځ پرې پاکوي.

غاښ چیچل (ğāṣčičál) مص. مت. ۱) خوشکه کول، غضب و قهر کول؛ ۲) تهدیدول.

غاښ چیچن (ğāṣčičán) ص. نر. م. ۱) غاښ چیچک؛ ۲) خوشکتي، غوسه ناک.

غاښ چیچی (ğāṣčičáy) نر. م. ۱) گواښېدنه؛ ۲) قهر، غاښ چیچنه، خوشکه.

غاښخلی (ğāṣxalay) غاښتومبونی، د غاښ خلی، د غاښ تیلی.

غاښ دوره (ğāṣdūra) غاښ چور، غاښ پوډر.

غاښ ربخ (ğāṣrabǰ) مسواک، د غاښو برش.

غاښ سکوی (ğāṣskóy) نر. م. د غاښو ترمنځ درز یا چاک، د غاښو وت.

غاښک (ğāṣák) ص. نر. م. غاښور، غاښو، داړو، داړور، څوک چې لوی لوی غاښونه لري.

غاښنو (ğāṣū́) ص. نب. غاښور.
غاښن موښی (ğāṣmū́ṣay) د غاښنو پاکولو برس.
غاښن وتلی (ğāṣwatálay) ص. نر.م. ۱) کنداس؛ ۲) کرشپ، شپ خولی؛ ۳) مج. خوار، بدمرغه.
غاښنور (ğāṣawár) ص. نر.م. ۱) و ګ. غاښنک؛ ۲) نر.م. ګاښور، راکول؛ ۳) سکو، ښاخي.
غاښنوره (ğāṣawára) ښځ. م. ۱) غاښنور، راکول؛ ۲) سکو، ښاخي، شاخي؛ ۳) ګاښنوره.
غاښن وله (ğāṣwála) ښځ. م. مجرومی، زبره، رله، مجنون بهد، خرانګو، جرانګی.
غاښن ولی (ğāṣwaláy) ښځ. م. د غاښن وله، د غاښن ښځ، د غاښن رینبه.
غاښنوونکی (ğāṣawū́nkay) و ګ. غاښن تومبونی.
غاښی (ğā́ṣay) نر.م. ۱) کوتل؛ ۲) دره، پراده، تیندره، ترازه، قاش، تیندر.
غاښی (ğāṣáy) ښځ.م. ښاخي، شاخي، سکو.
غاښیز (ğāṣíz) ص. نر.م. ج. ۱) غاښنور، دارو؛ ۲) غاښنو، غاښن لرونکی؛ ۳) ګر. هغه ږغ چې د ژبې په څوکې او غاښنوسره تلفظ شي.
غاصب (ğāsib) ص. نر.م. (ج. غاصبان) غصبوونکی د چا مال یا ملکیت په زوره نیوونکی.
غافل (ğāfil) ص. نر.م. ج. ۱) غفلت کوونکی؛ ۲) بې خبره؛ ۳) ناپوه؛ ٤) هېروونکی.
غافلول (ğāfilawál) مص. مت. ۱) په غفلت اخته کول؛ ۲) بې خبره ساتل؛ ۳) هېره باندې غالبول.
غافلېدل (ğāfiledál) مص. ل. ۱) په غفلت اخته کېدل؛ ۲) ناخبره کېدل.
غاکل (ğākál) مص. ل. وزه بغهدل، بغاري کول.
غال (ğāl) نر.م. په لوبه کې چل او چم کونګ.
غالب (ğālíb) ص. نر.م. ج. ۱) بر، بريالی، برلاسی؛ ۲) ډېره برخه، زیاته ونډه؛ ۳) احتمال.

غالباً (ğālibán) ق. ۱) زیاتره، اکثراً؛ ۲) په زیات احتمال.
غالبوزک (ğālbūzák) نر.م. یو ډول دښتي ختمي (خیروګل) دی چې سپين وسره ګلان کوي.
غالبوزه (ğālbū́za) ښځ. م. (ج. غالبوزې) مچی، غومبسه، يوه نښن او زهر لرونکې حشره ده.
غالبوزی (ğālbū́zay) نر.م. یو ډول خامک دی چې د توکر دوارو څنډو ته مساوي ډول د ستنې په وسیله سپرغي کېږي.
غالبول (ğālbū́l) نر.م. غال وغول، څوږ، غالمغال، شور غوغا، غوغا.
غالبېدل (ğālibedál) مص. ل. بريدل، کامیابه کېدل، بريالی کېدل، برلاسه کېدل.
غالوشه (ğālwā́sa) نر.م. لوغي، غوالوشه، دوني، يو لوښی دی چې غوا په کې لوشله کېږي.
غالی (ğāláy) ښځ. م. ج. غالینه، قالینه، قالین.
غالې (ğālé) ښځ. م. ناقي، غال، چم، چل؛ په لوبو يا قمار کې څوک تېر ايستل.
غالی (ğāláy) ص. نر.م. ۱) غالي جن، دروهلی، چمباز؛ ۲) ور. غولی، انګر، د وروستاړي په توګه دځينو کليمو په پای کې راځي- لوبغالی.
غالیجن (ğālejā́n) ص. نر.م. ج. دروهلی، چمباز؛ هغه څوک چې په لوبو یا قمار کې غالي کوي.
غالیچه (ğāličá) ښځ. م. (ج. غالیچې) زلیچه، غالیګی، غالینچه، قالینچه.
غامبوری (ğāmbū́ray) نر.م. (ج. غامبوري) غومبوری، بغون، غمبوری، اننګی، باړخو.
غامض (ğāmíz) ص. نر.م. ج. ۱) پېچلی، مبهم شی؛ ۲) پټ، خوندي، لره څمکه.
غانده (ğāndá) ص. نر.م. ۱) کرکجن، متنفر؛ ۲) غنده.

غانډو (ğāndū́) نر. بښځ. م. (ج. غانډوګان)؛ ۱) بې همته؛ ۲) هغه څوک چې په زنګنو ځي.

غاو (ğāw) نر.م. ۱) شور، غالمغال؛ ۲) بد ګڼل؛ ۳) مرستې ته څوک راغوښتنه.

غاوچي (ğāwčī́) ص. نر.م. (ج. غاوچيان) دروازه وان، پهره دار، ددرزواړي ساتونکی.

غاور (ğāwír) ص. نر.م.ج. ۱) غور کوونکی، دقت کوونکی؛ ۲) برلاسی، بريالی؛ ۳) مغرور.

غاورسی (ğāwárasay) نر.م. ۱) نياوی، نياوېړی، غم خوونکی، کومکي، مرستيال؛ ۲) د چا په شکايت باندې غور کوونکی.

غاورسي (ğāwarásí) ښځ. م. غم خورنه، کومک مرسته.

غاوليک (ğāwlīk) نر.م. احتجاج ليک، اعتراض ليک.

غاوناک (ğāwnā́k) نر.م. شور کوونکی، شور ماشور کوونکی.

غاوول (ğāwawā́l) مص. مت. ۱) ازارول، رېړول، په عذابول؛ ۲) د (غاوه) عمل کول.

غاوه (ğāwá) ښځ. م. غوه، مايه، ژغورګ، کوتی، توني، ژورځای.

غاوی (ğāwáy) نر.م (ج. غاويان) فريادي، نياومن، دادخواه، مظلوم.

غاويدل (ğāwedál) مص. ل. ازارېدل، دردېدل، په عذابېدل.

غايب (ğāyáb) نر.م.ج. ۱) الوتيا، الاسنتي، نيهام، پنا؛ ۲) د ګر. دريم شخص.

غايبانه (ğāyıbānú) ق. ۱) په غايبه توګه، په نيهامه؛ ۲) پسې شا، الوتيا.

غايبوالی (ğāyıbwālay) نر.م. نيهاموالی، غايب، غايبېدنه.

غايبېدل (ğāyıbedál) مص. ل. نيهامېدل، پنا کېدل، ورکېدل، پټېدل.

غايت (ğāyát) نر.م. ۱) غايه، مقصود، هدف، مرام؛ ۲) آخر، پای.

غايط (ğāyít) جن. غايطه، غايطه مواد، د انسان فضله مواد، دکې متيازې.

غای لمي (ğāyláme) ښځ.م. غولنې، غولونې، ګومنجک، ګومجکه، غولنکی، غولنه، کوچنی دانه چې معمولاً د سترګې پر څېزمه راځېږي.

غايوي (ğāyawí) ص. نب. ۱) د غايې، نهايي په غايې اړوند؛ ۲) د هدف، په مقصود اړوند.

غايه (ğāyá) ښځ.م. (ج. غايې) وګ: غايت.

غبار (ğūbā́r) نر.م. ۱) خوپ، لړه، دربه؛ ۲) ګرد، دوړه؛ ۳) د سترګو يو ډول ناروغي ده؛ ٤) خ. غبار ليک: يو ډول ډېر کوچنی ليک دی.

غبانده (ğbā́nda) ښځ.م. (ج. غباندې) غلنګ، بغاونده، مغانده، قدکشک.

غباندی (ğbā́nday) نر.م. مرغری، مرغېری، د غوښو غده.

غبرا (ğabrā́) ص. ښځ. م. ۱) سپيره، خړ، هغه شی چې خاورې پرې پرتې وي؛ ۲) مج. ځمکه.

غبرګ (ğbárg) نر.م. ۱) جفت، جوړه؛ ۲) قت، غبرګلون.

غبرګ بهواک (ğbárgbəwā́k) (ګر.) ترېستې بهواک، ترکيبي کنسونټ.

غبرګ پښلی (ğbárgpṣelay) ګر. غبرګې پښلې، غبرګې قافيې.

غبرګ غونډله (ğbárgğōndla) غبرګه جمله، دوه ملګري جملې.

غبرګلون (ğbárglūn) نر.م. غبرګ، کټ، قت، غبرګون.

غبرگوالی (ğbargwā́lay) نر.م. جوړه والی، جفتوالی.

غبرگول (ğbargawә́l) مص. مت. ۱) کت کول، قاتول؛ ۲) جفتول، جوړه کول.

غبرگولی (ğbargólay) نر.م. جوزا، غبرگوني.

غبرگون (ğbargū́n) نر.م. ۱) عکس العمل، ردعمل؛ ۲) جوړه، جفت؛ ۳) غبرگوالی، دولايي؛ ۴) ځواب.

غبرگونکړ (ğbargūnkaṛ) گر. انعکاسي فعل.

غبرگه (ğbárga) ښځ.م. ۱) د غبرگ مؤنث شکل؛ ۲) هغه لنگه (ښځه يا مال) چې دوه بچي يې زېږولي وي؛ ۳) لپه، پيمانه.

غبرگېدل (ğbargedә́l) مص. ل. ۱) جوړه کېدل، کتېدل، قات کېدل، دوه کته کېدل.

غبن (ğában) نر.م. ۱) دروهنه، درغلنه، خيانت؛ ۲) فق. په پلورلو او پېرودلو کې زيان کول.

غبي (ğabí) ص. نب. نر. ښځ. م. ۱) بېځ، کُند ذهنه، څوک چې ژر زده کړه نه شي کولای؛ ۲) ناپوه.

غپ (ğap) نر.م. غو، غوغو، د سپي د غپېدو غږ.

غپا (ğapā́) ښځ.م. غپهار، د سپي د غپېدو ږغ.

غپل (ğapә́l) مص. مت. غپ غپ کول، غپا کول.

غپند (ğápand) ص. نر.م. ج. غپنده، غپاندي، هغه سپی چې ډېر غپېږي.

غپندوکی (ğapandū́kay) نر.م. و گ. غپند.

غپول (ğapawә́l) مص. مت. ۱) سپي په غپا کول؛ ۲) مج. د چا له خولې اپلتې ايستل.

غپه (ğipá) ښځ.م. غوپه، غرق، ډوب، مغروق.

غټ (ğaṭ) ص. نر. ج. (ج. غټان) ۱) ستر، لوی؛ ۲) چاغ، شلند؛ ۳) د مقام له مخې لوی سړی.

غټ باز (ğaṭbā́z) نر.م. ۱) لوی باز، زورور باز؛ ۲) ص. نر.م. (مج.) دورن، باتو، لاپک.

غټبازي (ğaṭbāzí) ښځ.م. لاپې، باتې، دوري.

غټ پټ (ğaṭpáṭ) ص. نر.م. ج. ۱) څورب، شلند؛ ۲) پیاوړی، زورور، قوي.

غټتوب (ğaṭtób) نر.م. غټوالی، غټتيا، لويوالی، سترتوب.

غټری (ğaṭáray) نر.م. غټرکی، راغوندلری شوی.

غټ مازيگر (ğaṭmazigár) ق. ولاړ مازيگر، لوړ مازيگر، د مازيگر اول وخت.

غټ مشر (ğaṭmašár) نر.م. د ولس لوی مشر، د قام رئيس؛ ۲) نايب سالار؛ ۳) د امير شېرعلي خان د زمانې جرنيل.

غټ نسی (ğaṭnásay) ص. نر.م. ۱) گېډو، خېټو؛ ۲) د غټ او وتلي نس خاوند.

غټو (ğuṭū́) نر.م. اډی، مرغری، مرغوری، وړې لويې دانې دي چې په ستوني کې پيدا کېږي.

غټوالی (ğaṭwā́lay) نر.م ۱) لويوالی، سترتوب؛ ۲) پېړوالی، پنډوالی؛ ۳) چاغښت، چاغوالی.

غټوکی (ğaṭū́kay) ص. نر.م. د غټ مصغر.

غټول(۱) (ğaṭól) نر.م. ج. غاټول، غاټنول، لاله، رېدی، شندي گل.

غټول(۲) (ğaṭawә́l) مص. مت. ۱) لويول، سترول؛ ۲) عزت ورکول؛ ۳) د احترام ور گڼل.

غټوله (ğaṭōlá) ص. نب. بې دوله، بې تناسبه.

غټه(۱) (ğáṭa) ښځ.م. د شکو ډېرې، د شکو کوټه.

غټه غرنده (ğaṭağarә́nda) ښځ.م. د سترگو کسی، نينک، د سترگو ککی.

غټه کولمه (ğaṭakulmá) ښځ.م. انهړه، لويه کولمه، اوږده کولمه، کټه کولمه.

غټی (ğaṭáy) نر.م. د منجمد شي ټوټه.

غټی غټی (ğaṭáyğaṭáy) ص. نر.م. ۱) گردی گردی، غونډ غونډ؛ ۲) ټوټه ټوټه، ذره ذره.

غتیالی (ğatyālāy) ص. نر.م. ځوانی ته نږدې شوی، ژنی شوی، ژنکی، زلموټی.

غتې دانې (ğatedāné) ښځ.م.ج. ننکی، لویې دانې، دکوچنی دانې، دچیچک دانې.

غټېدل (ğaṭedə́l) مص. ل. ۱) لویېدل، سترېدل؛ ۲) چاغېدل؛ ۳) په عزت کېدل؛ ٤) د لوړ مقام خاوند کېدل؛ ٥) مج. متکبره کېدل.

غجره (ğajrá) ښځ.م. بېده، یو ښکلی غرنی بوټی دی چې ډېر ګلان کوي.

غجری (ğajaráy) ښځ.م. ۱) یو ډول ښکلی انځور شوی توکردی چې د آس ترزین لاندې یې اچوي؛ ۲) قاجاری، د سرو زرو سکه وه.

غچ (ğač) نر.م. ۱) کسات، انتقام، بدله، وار؛ ۲) د یو شي د پړکولو یا بیاتي کولو اواز.

غچکه (ğačáka) ښځ.م. و.ګ. غیچکه.

غچول (ğačawə́l) مص. مت. بیاتي خرچول، په بیاتي غچ غچ کول.

غچېدل (ğačedə́l) مص. ل. ګرچېدل، خرچېدل، د بیاتي اواز وتل.

غځرکی (ğaǰarkay) نر.م. نوی زېږېدلی مرغومی، نوی زېږېدلی ورغومی.

غځول (ğaǰawə́l) مص. مت. ۱) اوږدول، پراخوال؛ لویول؛ ۲) خبره اوږدول؛ ۳) مج. وژل.

غځونکي (ğaǰawū́nki) ښځ.ج. غځوونې، ستوماني ایستنه، کهالي ایستنه.

غځېدل (ğaǰedə́l) مص. ل. ۱) اوږدېدل، پراخېدل؛ ۲) خبره اوږدېدل، شملول.

غڅ (ğac) نر.م. و.ګ: غچ.

غڅکی (ğuckáy) نر.م. و.ګ. غوڅکی.

غدار (ğadā́r) ص. نر.م. (ج. غداران) ۱) بې وفا، ژبه ماتوونکی؛ ۲) دروغلي، مکار، محیل.

غدر (ğádar) نر.م. ۱) خیانت؛ ۲) بې وفایي؛ ۳) مکر، فریب، حیله.

غدکه (ğadáka) ښځ.م. چینه، چین، چلمنه.

غدوی (ğaduy) نر.م. ۱) غل، څوک چې په داګه غلا وکړي؛ ۲) د غل د کلیمې سره هم غدو راځي.

غده (ğudá) ښځ.م. (ج. غدې) مرغړی، مرغېږي، غدود؛ د غوښو غوټه.

غدی (ğadáy) ښځ.م.ج. ۱) داړه، چپاو، شبخون؛ ۲) بېړه، تلوار، عجله.

غذا (ğizā́) ښځ.م. خواړه، دخوړو شي، دوډۍ.

غر (ğar) نر.م. ۱) د ځمکې له سطحې څخه د ډېر وا خاورو راجګه شوې غونډۍ، موره؛ ۲) د سپي غرېدل؛ ۳) ص. نب. تلوار، بېړه، توندي.

غرا (ğará) ص. نب. ۱) ځلاند، روښانه؛ ۲) نېک، شریف؛ ۳) مشر؛ ٤) غرهار، د موټر اواز.

غرابت (ğarābát) نر.م. ۱) لېرې والی، له هېواد څخه لېرې توب؛ ۲) د کلام پېچلتیا.

غراره (ğarā́ra) ښځ.م. ۱) خرجیګه، ځولۍ، هغه ځولۍ چې د بار وړونکیو په شا باربېږي او د شیانو د وړلو لپاره کار ځنې اخلي؛ ۲) مج. خیرې ویرې توکر.

غرامت (ğarāmát) نر.م. (ج. غرامات) ۱) تاوان، هغه څه چې ادا یې لازمه وي؛ ۲) پور؛ ۳) ضرر، تاوان، نقص.

غران (ğirā́n) نر.م. قران؛ ۱) نیمه پېړۍ د مخه د ۳۰ پیسو سکه وه؛ ۲) پنځوس پولۍ.

غرانده (ğrā́nda) ښځ.م. غوروسکه، لوخړه، د اور لمبه چې تور لوګی هم ورسره وي.

غراوو (ğarāwū́) نر.م. ۱) د کوچنیانو د لوبو یوه آله وه؛ ۲) ص. نب. نر. ښځ.م. غرتن، لاپو، فضول.

غرایب (ğarāib) نر- ج. ۱) لمبري؛ ۲) نادر، حیرانوونکي او عجیب شیان؛ ۳) غرایب لیک.

غرب(۱) (ğarb) نر-م. لویدیځ؛ لمرپرېواته، لمر لوېده، ختیځ ته مخامخ، د لمر لوېدو لوری.

غرب(۲) (ğrab) نر-م. د ډول یا نغارې وهلو ږغ.

غرباً (ğárban) ق. د غرب خواته، د غرب پر لور، د لویدیځ خواته.

غربت (ğurbát) نر-م. ۱) پردیسي، مسافري، له وطنه لېري توب ۲) خواري، غریبي.

غربوړی (ğarbūṛáy) نر-م. بولډوزر.

غربول (ğrabawə́l) مص. مت. د یوه شي وهل، د یو شي دربول یا ډبول.

غربهار (ğrabahār) نر-م. صوت. غربا، غربی، دربی، د ډول یا نغارې پر له پسې اواز.

غربي (ğarbí) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. لویدیځ، د غرب، په غرب اړوند.

غربی (ğrabáy) نر-م. ۱) د وندني یا پتې په سر کې اوسپنیزه کړېچې وندنې یا پتې پرې د پوندې ترشا راکلکوي؛ ۲) سګک، حلقه، کړی.

غربېدل (ğrabedə́l) مص. ل. دربېدل، د ډول، نغارې یا بل شي له وهلو څخه اواز پورته کېدل.

غربېړ (ğarbéṛ) نر-م. غالمغال، شور، خوږ.

غرپر (ğárpár) نر-م. غروپر؛ ۱) په ګېډه کې د باد ګړېږ؛ ۲) مج. خوږ، شورماشور، غرپش.

غرپرت (ğárpərt) نر-م. چټي خبرې پرتې. باتې.

غرپش (ğarpə́š) نر-م. و ګ؛ غرپر.

غرتک (ğarták) نر-م. ۱) غرتي کوونکی، چټي غږېدونکی؛ ۲) ګوزاوږ، تیزن، غرتن.

غرته (ğárta) ښځ-م. ۱) غره، کونه، سغی، مقعد؛ ۲) مج. چټي خبره، بې ځایه خبره.

غرتې (ğárte) ښځ. ج. اپلتې، چټي خبرې.

غرتی (ğartáy) نر-م. کندوکی، د قند و نورو شیانو غتی (غونډاری).

غرچ (ğrač) نر-م. کرچ، خرچ، د غاښونو د چیچلو اواز.

غرچی (ğarčáy) نر-م. صوت. خرچی، کرچی، د زلزلې په وخت کې د کوټې د لرګیو اواز.

غرچېدل (ğračedə́l) مص. ل ۱) کرچېدل، خرچېدل، د زلزلې په وخت کې د کوټې د لرګیو اواز؛ ۲) د مستې څخه غورځېدل.

غرڅپه (ğarcapá) ښځ. م. ۱) د غره لوی نهر؛ ۲) ستره څپه، د سمندر غټه څپه.

غرڅن (ğarcə́n) نر-م. ج. غرنی، غریز، د غره روهي.

غرڅنی (ğarcanáy) نر-م ۱) غرنی؛ ۲) غرنی حیوان؛ ۳) د غرني وز یا وزې بېدی؛ ٤) غرنی وز.

غرڅه (ğarcá) نر-م. ښځ. م. غرنۍ وزه یا پسه، د غره بزه یا سپرلی، غرنی پسه او غرنی بزه.

غرڅه ګل (ğarcagwə́l) نر-م. یو غرنی بوټی دی.

غرډپ (ğardáp) نر-م. دپ، لاپې، شاپې، باتې.

غرز (ğraz) نر-م. د ډبوال د غورځېدلو اواز.

غرزول (ğrazawə́l) مص. مت. ۱) وهل، تکول؛ ۲) ډول یا نغاره وهل؛ ۳) ګرېول.

غرزی(۱) (ğrazáy) ص. نرم. دربی، ګربی، د ټوپک، توپ... اواز.

غرزی(۲) (ğarzáy) نر-م. روهي، د غره اوسېدونکی، څوک چې په غره کې اوسي یا زېږېدلی وي.

غرزېدل (ğrazedə́l) مص. ل. ۱) وهل کېدل؛ ۲) ګرېېدل؛ ۳) د ډول، نغارې غږوتل.

غرزل (ğarzəl) مص. ل. د سپي سخت غپل.

غرزی (ğarzáy) نر-م. د قهر و غضب په وخت کې د سپي غورېدنه.

غرشین (ğaršín) نر-م. غروال، روهي، د غره اوسېدونکی، د غره.

غرض (ğaráz) نر.م. ۱) هیله، حاجت؛ ۲) هدف، مراد؛ ۳) پټه غوښتنه چې د گټې په نیت وي؛ ۴) د بل په ضرر قصد؛ ۵) بلوسه، تېرى.

غرضمن (ğarazmán) ص. نر.م. ج. غرضمې، د غرض خاوند، خود غرضه.

غرغچ (ğargáč) نر.م. گرگیچې، غرغچې وهل، د غره، سرونه جنگول، سرونه سره وهل.

غرغر (ğárğar) صوت. نر.م. ۱) دالوتکې، موټر پر له پسې اواز؛ ۲) د قهر له امله تر شونډو لاندې خبرې کول.

غرغرانک (ğarğaranák) نر.م. گرگرانکه، د کوچنیانو د لوبو یوه آله ده.

غرغرک (ğarğarák) نر.م. د جرثقیل غرغره، د څاه فلزي څرخ.

غرغره (ğarğará) ښځ.م. ۱) د خولې له خوا د مرى سر؛ ۲) دار، سولۍ، غرغره، په دار کېدنه.

غرغر (ğarğár) نر.م. غرغر، کراک، کراو، سختې.

غرغروبى (ğarğarobay) نر.م. ۱) کانې؛ د سیند ښوى کانى؛ ۲) یوه لوبه ده.

غرغره (ğarğara) ښځ.م. ۱) په خوله اوبه رغړول؛ ۲) غرندوکى؛ ۳) د لمر د پریوتلو وروستۍ شیبه؛ ۴) دار، پانسي؛ ۵) داوبو تالو وهنه.

غرغره یي (ğarğarayí) نارام، دانګه یي، ماجراجو.

غرغرى (ğarğaráy) ښځ.م. له ستوني او مرى څخه راوتلى اواز.

غرغشت (ğarğúšt) نر.م. ۱) شور ،څور؛ ۲) مندې، تو پونه؛ ۳) دنجونو یوه لوبه ده.

غرغښت (ğarğášt) نر.م. د ښتنو یو ستر نیکه دى. د ښتنو له څلورو سترو قبیلو څخه یوه قبیله ده.

غرغښتى (ğarğaştáy) نر.م. ۱) یو ډول آلو؛ ۲) غرنى تریخ بادام، غوزپشتى.

غرغنده (ğarğandá) ښځ.م. غزاند، غروسکه، د اور ستره لمبه چې لوگى ورسره مل وي.

غرغور (ğarğúr) نر.م. ۱) غرغر، څور، شور ماشور ۲) د تالندې او برېښنا اواز.

غرغچکو (ğarğečkó) نر.م. د سونگ یو ډول لرگى دى.

غرفه (ğurfá) ښځ.م. ۱) کرکې؛ ۲) بالاخانه؛ ۳) د لرگو یا فلزو وړوکې کوټه یا دوکان.

غرق (ğarq) ص. نر.م. ج. ۱) ډوب، غوپه، په اوبو کې لاهو؛ ۲) مج. برباد؛ ۳) مج. منهمک.

غرقاب (ğarqāb) نر.م. گردابى، په اوبو کې ژور ځاى.

غرقول (ğarqawəl) مص.مت. ۱) ډوبول، غوپول؛ ۲) بربادول، پوپنا کول.

غرقېدل (ğarqedə́l) مص.ل. ۱) ډوبېدل، غوپېدل، ورکېدل؛ ۲) بربادېدل.

غرکمانه (ğurkamā́na) ښځ.م. یو ډول لینده ده.

غرکنو (ğarkanú) نر.م. جولایې، چلوایي غونډې یو ډول سابه دي.

غرکى (ğarkáy) نر.م. ۱) د مستۍ په وخت کې د غوایي اواز؛ ۲) بې ځایه خبرې؛ ٤) دخلکو ډېره زیاته گڼه گونه.

غرگرځى (ğargárjay) نر.م. غرگرځېدونکى، غر ختونکى.

غرگرځېدنه (ğargarjedaná) ښځ.م. غرختنه.

غرگى (ğargáy) نر.م. ۱) غونډارى؛ ۲) گرده اوښوى غټ کانى؛ ۳) هغه تیږه چې په لاس کې ځایېداى او غوړځول کېداى شي؛ ٤) غرگوټى، د غره مصغر، وړوکى غر.

غرلړی (ğarlaṛáy) نر.م. د غرو لړی یا سلسله.

غرمچ (ğarmáč) نر.م. ۱) د گلانو په منځ کې یو چکر؛ ۲) تور وانجه.

غرمکی (ğarmakáy) ښځ.م. غرمه کی، تنکی غرمه، تنکی بربخر، کچه غرمه.

غرمنی (ğarmanáy) ښځ.م.ج. د غرمې ډوډۍ، غرمنی مېلمستیا.

غرمنی (ğarmanáy) ص. نر.م. د غرمې، په غرمه اړوند- غرمنی ننگولی.

غرمه (ğarmá) ښځ.م. نیمه ورځ، بربخر- د ورځې هغه وخت چې لمر پر سر وي؛ ۲) مج. گرمي.

غرمېښتی (ğarméštay) نر.م. غرشین، د غره اوسېدونکی، غرنی سړی.

غرنجالی (ğranjāláy) ښځ.م. یو ډول خزنده ده چې د اینځر په ونه کې ډېره پیدا کېږي او غټ غټ ښکرونه یا حسي آلې لري.

غرند (ğaránd) ص.نر.م.ج. غرنده، غرتک، څوک چې زیاتې خو بېځایه خبرې کوي.

غرنداز (ğarandáz) نر.م.ج. و گ. غرند.

غرنده[1] (ğránda) ښځ.م. غرندی، ترزنې لاندې د غاړې بهرنۍ برخه، د مرۍ غوټه.

غرنده[2] (ğarända) ښځ.م. ۱) غم، ویر؛ ۲) تنگسه، سختي، سخته، لاچاري، تنگسیه.

غرنگ (ğrə́ng) نر.م. د اوسپنې یا د بل کلک شي د غورځېدلو اواز.

غرنی (ğaranáy) ص. نر.م. روهي، د غره، غروال، غریځی، غریچی، غره ته منسوب، غریز.

غرواښه (ğarwāṣá) نر.م. یو ډول غرنې واښه دي.

غروال (ğarwál) ص. نر.م. و گ. غرنی.

غرور (ğurúr) نر.م. ۱) کبر، لویي؛ ۲) مرغورنه، بې پروایي؛ ۳) چتې شي ته تمه لرنه.

غروړی (ğrúṛay) نر.م. غروړه: ۱) د بدن د پوستکي لاندې پړسوب؛ ۲) کینه، رخه، بغض، عداوت، دښمني.

غروړی غروړی (ğrúṛay ğrúṛay) ص. نر.م. پړسېدلی، ځای پر ځای غوټې غوټې.

غروسمه (ğārōsáma) ښځ.م. غر ودښته، لوړه او ژوره، غر و اواره، غروسم.

غروښت (ğarwə́ṣt) نر.م. یو ډول ښځ لرونکی غرنی بوټی دی.

غرول[1] (ğarawál) مص. مت. ۱) سره ښوررول، په شور راوستل؛ ۲) څوک په اپلاتو راوستل.

غرول[2] (ğrawál) مص. مت. د واده د مراسمو پر وخت زوم په پالنگ یا تخت کښېنول.

غروی (ğráway) نر.م. ۱) و گ. ورغوی؛ ۲) د اوبو غروه، د اوبو سیمساره.

غروینټه (ğorwéṣta) ښځ.م. غومبک، منځ غونډې یو پوست نبات دی چې د فرش په توگه کار ترې اخلي.

غره[1] (ğurá) ښځ.م. (ج. غرې) د قمري میاشتې لومړۍ ورځ یا شپه.

غره[2] (ğará) ص.نب ۱) مغرور؛ ۲) ښځ.م. مقعد؛ ۲) د اتڼ په پیل کې لوړ آواز ونه.

غرهار (ğarahā́r) صوت. نر.م. ۱) د الوتکې، موټر او... اواز؛ ۲) چتې او بې ځایه خبرې.

غری (ğaráy) نر.م. و گ. غرنده[1].

غرۍ (ğaráy) ښځ.م. د بخار داني، لړمې، لړمکی، لم لتکه، لړمی، د لړمو ناروغي.

غریاسی (ğaryasáy) نر.م. د تنۍ غوراشه، کاځ، هغه سوری چې په کالیو کې جوړېږي.

غریب (ğreb) نر.م. سونگټ، سونکه، غریو، په مرۍ کې ژړا، د مایوسۍ ژړا.

غریب (ğarib) ص. نر.م. ج. (غریبان) ۱) بېوزله. بېچاره؛ ۲) عجیب؛ ۳) پوازې.

غریبانه (ğaribānā) ق. عاجزانه، د بېوزلی، د غریبی، د خواری.

غریب خانه (ğaribxānā) ښځ. م. مرستون، د بېوزلو او خوارانو د اوسېدو ځای.

غریب کار (ğaribkār) ص. نر.م.ج. خواري کښ، هغه څوک چې کار، غریبي او مزدوري کوي.

غریب ګوټی (ğaribgóṭay) ص. نر.م. خوارکی، بېچاره ګی، د غریب مصغر.

غریبه (ğaribá) ښځ.م. یو ډول بې اغزو ونه ده چې وړې وړې پاڼې لري او وړې وړې دانې کوي.

غریبي (ğaribí) ښځ.م. ۱) بېوزلي، خواري، نېستي؛ ۲) خواري ګالنه، زیار ایستنه.

غرېچی (ğarečáy) ص. نر.م. و ګ. غرنی.

غرېڅی (garecáy) ص. نر.م. و ګ. غرنی.

غرېدل (ğaredál) مص. ل. ۱) په شور راتلل؛ ۲) یو څوک په اپلاتو راتلل؛ ۳) د یوه شي د غرهاري اواز وتل.

غریز (ğaríz) نر.م ۱) صبر، زغم، تحمل؛ ۲) ص. نر. م. ج. غرنی. د غره، غرېچی، غرېڅی.

غریزه (ğarizá) ښځ.م. (ج. غریزې) ۱) فطرت، ختنه، اصل؛ ۲) بیا. طبیعي شوق، د ټاکلو چارو د سرته رسولو فطري استعداد.

غریزي (ğarizí) ص. نب. نر. ښځ.م.ج. جبلي، طبیعي، فطري، ذاتي، په غریزې اړوند.

غرېو (ğrew) نر.م. ۱) و ګ. غرېب؛ ۲) صوت. نر.م. غرېده، غرومبېده، د وحشي حیواناتو د قهر اواز.

غري وري (ğárīwārī) ق. ۱) زور زور؛ ۲) ځیري ځیري، ځیري پیري، کندي وندي.

غرېوناک (grewnák) نر.م. ج. غرېوجن، غرېو نیولی، له غرېوه ډک، غرېب نیولی.

غړ (gor) صوت. نر.م. اوق، هوق، د کانګي غږ.

غړاسپی (giṛāspay) نر.م. غرسپی، لور ځای دی چې کوچیان یې د خپلو شیانو د ایښودلو لپاره جوړوي.

غړاسکی (ğṛāskay) نر.م. ۱) تیر، بری، برور؛ ۲) وېښه، شاتیر.

غړاشه (guṛāšá) ښځ. م. غوراشه، غورېشه، ګنده.

غړاندو (gaṛāndú) ص. نر.م. ج. غړانګور، اوږد ختی، اوږد غاړی.

غړانګاو (gaṛāngáw) نر.م. غړانګوه، یو بوټی دی چې په کلکه ځمکه کې شین کېږي.

غړانګو (ğaṛāngū́) ص. نر.م. غړانګور، د بد اواز خاوند، د زړه بدوونکي بوغ ښېښتن.

غړانګور (ğaṛāngawár) نر.م. و ګ. غړاندو.

غړانګه (ğaṛānga) ښځ.م (ج. غړانګې) ۱) اوږده غاړه؛ ۲) اوږده چیغه؛ ۳) شور ځوږ.

غړانګي (ğaṛāngí) ص. نر.م. ۱) اوږد غاړی؛ ۲) بد آوازه، د بد آواز ښېښتن، اوږد غاړی کدو، اوږد کدو.

غړانګۍ (ğaṛāngə́y) ښځ.م ۱) صراحي، تونګ؛ ۲) ص. ښځ.م. د غړانګي مؤنث.

غړب (ğṛab) نر.م. ۱) پرتم، شان و شوکت؛ ۲) ص. نرم. درب، ګرب، د یوه شي د لوېدو اواز.

غړبوجن (gaṛbojā́n) نر.م. و ګ. غاړبوجن.

غړپ (ğṛap) نر.م. ۱) پرتم، اوکوب؛ ۲) غوړپ، ګوټ، په یوه ځل د مایعاتو ښېښل.

غړپړ (ğaṛpáṛ) نر.م. ۱) د قهر او غوسې غږ، سخته ګریکه؛ ۲) عرض، شکایت.

غړپل (ğṛapál) مص. مت. و ګ. غوړپل.

غړپول (ğrapawә́l) مص. مت. ګوتل، غړپل، غوړپول، په یوه ځل د مایعاتو څښل.

غړپېدل (ğrapedә́l) مص. ل. ۱) غوړپېدل، اینده کېدل په یوه ځل یا غړپ د مایعاتو څښل کېدل؛ ۲) جرېېدل، مایعات سره بیورېدل.

غړت (ğrat) صوت. نر.م. غړچ، غړچی، د ستوني نه د مری د تېرېدو اواز.

غړچ (ğrač) صوت. نر.م. و ګ. غړت.

غړچول (ğračawә́l) مص. مت. ۱) نغړول، اپول، مری تېرول؛ ۲) کرچول، غچول، کرچول.

غړچی (ğračáy) صوت. نر.م. و ګ. غړت.

غړچېدل (ğračedә́l) مص. ل. ۱) تېرېدل، په یوه ځل له مری تېرېدل؛ ۲) کرچېدل، غچېدل؛ ۳) د غړچ اواز ویستل.

غړڅکی (ğrackáy) نر.م. ۱) بخری، بخرکی؛ ۲) توتنی، خځله؛ ۲) د تالندي اواز.

غړدی (ğradáy) نر.م. ۱) نغړلی، نغښتی، تاو شوی؛ ۲) جذب شوی.

غړز (ğraz) صوت. نر.م. (ج. غړزونه) ګرز، درز، غرز؛ د یوه شي د لوېدلو یا غورځېدلو اواز.

غړزا (ğrazā́) صوت. ښځ.م. ګرزا، درزا، غرزا، د یوه شي د لوېدلو یا غورځېدلو اوازونه.

غړسپی (ğráspay) نر.م. و ګ. غراسپی.

غړغړ (ğarğár) نر.م. و ګ. غرغر.

غړغړه (ğarğará) ښځ.م. و ګ. غرغره.

غړک (ğrak) نر.م. کینه، بغض، حسد، رخه.

غړک (ğarák) نر.م. و ګ. غړکه.

غړکه (ğrákә) ښځ.م. ژی، غړک، مشک.

غړل (ğarә́l) مص. مت. نغښتل، غنستل، تاوول.

غړم (ğram) صوت. نر.م. غړوم، ګرم، غړومب، د توپ و توپک د ډز اواز.

غړمباری (ğrambā́ray) نر.م. غړمبهار، غړمبهاری د توپونو او نورو لويو وسلو د ډزو اوازونه.

غړمبل (ğrambә́l) مص. ل. غړمبېدل، غورېدل.

غړمبو (ğrambū́) ښځ.م. ۱) ښوروند، شورکوونکی؛ ۲) وېنجو، چرتونه، جرتېنه، د لويو په دول يو او بل ته د وپالي اوبه شيندنه.

غړمبول (ğrambawә́l) مص. مت. غرومبول، زمري په غړمباري کول.

غړمبی (ğrambáy) ص. نر.م. د زمري یا پړانګ د غړمبېدو اواز؛ د توپ د ډز اواز.

غړمبېدل (ğrambedә́l) مص. ل. ۱) غړنبېدل، غربدل، زمری غوربدل؛ ۲) اسمان غړبدل.

غړن (ğarán) ص. نر.م. ۱) غړند، مراوی، شیته؛ ۲) کمزوری، خوار.

غړنجهار (ğranjahā́r) ص.نر.م. غړنجاری، کړنجا.

غړند (ğarә́nd) ص. نر.م. ج. غړن، مراوی، شیته، کمزوری، سست.

غړندتوب (ğarandtób) نر.م. غړنتیا، غړندوالی، مړاوی والی، مراوی کېدنه، شیته کېدنه.

غړندول (ğarandawә́l) مص.مت. ۱) مړاوي کول، شیته کول؛ ۲) کمزوری کول، سستول.

غړنده (ğaranda) ص. نب. نر. ښځ.م. ۱) د غړند مونث، مړاوې، شیته، کمزوری، سسته؛ ۲) ګوبنه.

غړندی (ğarandáy) ص. نر.م. دروند سترګی، د بد نظر خاوند، بد نظری، نظر باز.

غړندېدل (ğarandedә́l) مص. ل. ۱) مراوی کېدل شیته کېدل؛ ۲) کمزوری کېدل.

غړنګ(۱) (ğaráng) نر.م. و ګ. غړنه.

غړنګ(۲) (ğrang) نر.م. صوت. د غړکي د شاربلو اواز.

غړنګو (ğṛangū́) ښځ. م. يو غرنی بوټی دی چې ایرې یې دغړکې د رنګولو لپاره کاروي.

غړنګه (ğaṛánga) ښځ.م. و ګ. غړانګه.

غړنګهار (ğṛangahā́r) صوت. نر.م. غرنګا، د غړکې د شاریلو او مښلو پرله پسې اواز.

غړنګۍ (ğṛangə́y) ښځ.م. غړیاکه، د غوښو غوټې چې د پسونو او وزو په غاړه کې وي.

غړنه (ğaṛána) ښځ.م. غړنګ، غښتنه، تاوونه.

غړواندی (ğaṛwāndáy) نر.م. و ګ. غړوندی.

غړوسکه (ğṛúska) ښځ.م. ۱) ګڼ و تریخ لوګی؛ خړوسکه؛ ۲) هرشی په تېره بیا کښت چې ډېر ګڼ و غوند وي.

غړوسکی (ğṛuskáy) نر.م. تیتګی، لومه، هغه دام چې د آس د لکۍ له ویښتانو وي.

غړوښتی (ğaṛwaṧtáy) نر.م. غړوبښتی، وربښتی، د غړنی تریخ بادام ونه.

غړوکی (ğaṛū́kay) نر.م. وړه غړکه، ورکوټی ګوډی، کوچنی مشک یا ژی.

غړول (ğaṛawə́l) مص.مت. ۱) دسترګو ګاتي هاخوا دېخوا ښورول؛ ۲) سترګې خلاصول یا لوخول؛ ۳) کمزوري ساه اخیستل.

غړومب (ğṛūmb) صوت.نر.م. و ګ. غړم.

غړومبل (ğṛūmbə́l) مص. ل. ۱) غړومب کول؛ ۲) په خوراک کې بې نزاکتی کول.

غړومبنه (ğṛūmbə́na) ښځ.م. غړمبنه، غړم کول.

غړومبول (ğṛūmbawə́l) مص. مت. غړمبول، په غورا راوستل، په غړم راوستل.

غړومبهار (ğṛūmbahā́r) ص.نر.م. غړومبی، غړمبی، د توپ، تالندې اوازونه.

غړومبی (ğṛūmbáy) صوت. ۱) و ګ. غړومبهار؛ ۲) نر.م. خاخوری، تندوره، خرخاو، زخمه.

غړومبېدل (ğṛūmbedə́l) مص.ل. ۱) غړمبېدل، غورېدل، غړمبی کول؛ ۲) په قهر کېدل.

غړوندی[1] (ğaṛwandáy) نر.م ۱) غړواندی، کولند، مورچتی یری، دغاړوي دغاړې بند؛ ۲) ورغندی، جزم، سکون.

غړوندی[2] (ğṛū́nday) نر.م. د بوتل غاړه.

غړونکی (ğṛū́nkay) فا. نر.م. غښتونکی، تاوونکی، څوک چې یری یا مزی غړي.

غړونه (ğaṛawána) ښځ.م ۱) د سترګو خلاصونه؛ ۲) دسترګو ګاتي ښورونه.

غړوونی (ğaṛawū́nay) نر.م. کنګالی، غړونی، کنګالوونی، هغه لوښی چې نور شیان پکې کنګالېږي.

غړی (ğáṛay) نر.م (ج. غړي) ۱) عضله، ماهیچه؛ ۲) ویښلي، اوخولي، یوراز غوړه دودی ده؛ ۳) ص. عضو، فرد، کس؛ ٤) اندام.

غړی (ğaṛáy) ښځ.م. ۱) غاړه، ورمېږ، د کوزې او ګړې غاړه؛ ۲) دغاړې کړی.

غړیاکه (ğaṛyā́ka) ښځ.م. و ګ. غړنګۍ.

غړیت (ğṛit) نر.م. چل، چم، دروهنه، دوکه.

غړیتاو (ğaṛitā́w) نر.م. جولانړ، آس ګرځول و څغلول، د آس تاخت و تاز.

غړیتوبونډه (ğṛitōbwanḍa) ښځ.م. د غړیتوب ونډه، حق العضویت.

غړېدل (ğaṛedə́l) مص.ل. ۱) سترګې بېرته کېدل؛ ۲) دسترګو ګاتي ښورېدل؛ ۳) په سترګو کې ګرځېدل؛ ٤) ځان په ځنګول.

غړیک (ğaṛek) نر.م. ۱) غوړاشه، د تنې سوری؛ ۲) سګک، غربی؛ ۲) د لور غاړه.

غړیکور (ğṛikawā́r) ص. نر.م. ج. هغه پسه چې دوه مرغړې یې د ستوني لاندې ځوړند وي.

غز (ğaz) نر.م. يو ډول ونه ده، پاڼې يې د نښتر په شېر دي. په تودو سيمو کې زرغونېږي.

غزا (ğazā́) ښځ.م. (ج. غزاګانې) جهاد، د دين له دښمن سره جګړه.

غزال (ğazā́l) نر.م. ۱) کبلی، د هوسۍ بچی: ۲) مج. معشوقه، معشوق: ۳) الم: ٤) د لمر وړانګې.

غزاوشوه (ğazāwšwa) مج. يوه ګړنه (اصطلاح) ده چې د (دا يو شوق دی، دا يو تش هوس دی، آنوخه، په دې نوخه) ماناګانې لري.

غزل (ğazál) نر.م. ښځ.م. غزله: ۱) بدل، بدله، هر شعر چې په وزم سره وويل شي: ۲) يو موسيقيز طرز دی: ۳) نر.م. د وړيو يا وېښتانو ورېښنه.

غزلبن (ğazalban) شاعرانه، د غزل بڼ.

غزلبول (ğazalbol) د غزل شاعر، د غزل سندرغاړی.

غزلچي (ğazalčí) ص. نب. نر. ښځ. م. غزل ويونکی، څوک چې غزل وايي.

غزلنی (ğazlanáy) نر.م. د غز دانې، د غز ګل.

غزلون (ğazlū́n) جن. بری، بور، اينسر، د غز، نښتر، سرپ او... له ونو څخه راتويه شوې مېده ګی.

غزول (ğazawə́l) مص. مت. و ګ. غځول.

غزووني (ğazawū́ni) ښځ.ج. غځوونکي: ۱) غزوونکي، غزوني، کهالي او ستوماني ايستنه: ۲) تحرک، خوځښت، بېداري.

غزی (ğázay) نر.م. (ج. غزي) يوه تور بخنه کوچنۍ مرغۍ ده، خېټه يې سپينه او پښې يې اوږدې دي، د اوبو پر غاړو ګرځي.

غزېدل (ğazedə́l) مص. ل. و ګ. غځېدل.

غژغويی (ğažğwayáy) نر.م. غوږغويی، غژګاو، غژګی، د غواګانو يو نسل دی.

غژکه (ğážka) ښځ.م. و ګ. غېچکه.

غژه (ğužá) ښځ.م. د باړې پوله، د پټي پوله.

غږ (ğag) نر.م. برغ، ۱) اواز، صوت، هغه شه چې اورېدل کېږي ۲) ناره، ست، خوږبول، پره.

غږپوه (ğagpóh) د غږ پوهې يا فونولوجي ماهر.

غږ پوهه (ğagpóha) ښځ.م. غږپوهنه، فقه الصوت، سپنپوهه، فونيتيکس، فونولوجي.

غږ جګی (ğagjágay) نر.م. غږ لوړی، غږ جګوونکې آله، لاسپيکر، لوډسپيکر.

غږل (ğagál) مص. مت. اورېدل، نغوول، اورېدل.

غږمار (ğagmā́r) ص. نر.م. ۱) د لوړ او جګ اواز خاوند: ۲) برغ کوونکی، غږ کوونکی.

غږ نښه (ğagnáša) ښځ.م. (تن.) د غږ نخښه، د ندا علامه، ندائيه: يوه نښه ده چې شکل يې داسې دی «!» او د هيلې، امر، وېرې، شفقت، تحسين، تحذير، قسم، طعنه، تاکيد، استمداد، ندا او حيرانتيا د څرګندولو لپاره استعمالېږي.

غږنيوی (ğagniway) غږنيوونی، د غږ ثبتولو آله.

غږوغوږ (ğagoğug) شارت و شورت، هارت و هورت، سر وصدا.

غږول (ğagawə́l) مص. مت. برغول: ۱) ترنګول، ډنګول، له يوه شي اواز ايستل: ۲) په خبرو راوستل، د چا تر خولې خبره ايستل.

غږېدا (ğagedā́) ښځ.م. خبرې، وينا، ګړا.

غږېدل (ğagedál) مص. ل. ګړېدل، خبرې کول.

غږيز (ğagíz) ص. نر.م. ج. د غږ، اواز ورکوونکی، غږ والا، برغن، غږن.

غږيزمزي (ğagizmázi) نر.ج. و ګ. برغيز مزی.

غسل (ğusə́l) نر.م. (ج. غسلونه) ۱) ځان پرېولل: ۲) له شرعي اصولو سره سم له جنابت څخه د پاکېدنو لپاره د بدن مينځل.

غسلخانه (ğusəlxāná) ښځ.م. ځرچوبی، چمچوبی، تشناب، د لمبلو ځای.

غسه (ğǎsa) ښځ.م. ګورګتی، ګورګنبه، ګورکښ، بغسه، یو حیوان دی چې یو ته وورته دی.

غش[۱] (ğix) نر.م. ۱) خیانت؛ ۲) رخه، حسادت، کینه؛ ۳) غولونه، دروهنه، چل.

غش[۲] (ğaš) نر.م. و ګ. صرع.

غشا (ğišā) ښځ.م. پرده، پوښ، هر هغه څه چې یو شی وپوښي.

غشک (ğašk) نر.م. ۱) خطر، خطره؛ ۲) فتنه، پسات.

غشلړه (ğašlaṛá) ښځ.م. ۱) له خوشایانو سره ختهګډول؛ ۲) مج. فتنه، د فتنې چاره.

غشوی (ğašóy) جن. خوی، زاره وچ خوشایي چې د خو په څېر اور اخلي.

غشی (ğášay) نر.م(ج. غشي)غیشی؛ ۱) توږی، تیر؛ ۲) غېسی، د کوندې یو لرګی چې له جغ سره تړل کېږي.

غښتل (ğaṣtál) مص. مت. غړل، تاوول، د یړې یا مزي تاوول.

غښتلتوب (ğaṣtaltób) نر.م غښتلوالی، پیاوړتیا، غښتلتیا، قوي توب.

غښتلی (ğaṣtálay) ص.نر.م. ۱) پیاوړی، تکړه، قوي؛ ۲) ګرندی، چټک؛ ۳) مف. نر.م. غړلی، تاو شوی، تاو کړی شوی.

غښتلی نومځری (ğaṣtálaynūmʒaray) (ګر.) زورنومځری، منفصل ضمیر.

غښته (ğáṣta) ښځ.م. ۱) د ښځو د تندي د وېښتانو یو ډول جوړونه؛ ۲) کینه، رخه؛ ۲) توطیه.

غښتی (ğáṣtay) ص.نر.م. غړلی، تاو شوی، تاو، تاو کړی.

غصب (ğasb) نر.م. لاندې کول، په زور سره د یو چا مال یا ځمکه نیونه.

غصبول (ğasbawál) مص. مت. لاندې کول، په زور سره د یو چا مال یا ځمکه نیول.

غصه (ğusá) ښځ.م. (ج. غصې) غوسه، ۱) قهر، خوشکه؛ ۲) غم، خپګان؛ ۳) هر هغه څه چې په مرۍ کې ونښلي او کښته نه شي.

غصه ناک (ğusanák) ص. نر.م. خوشکتي، توغمه ناک، قهرجن، غضبناک.

غضب (ğazáb) نر.م. ۱) قهر، غوسه، خوشکه؛ ۲) مج. عذاب.

غضبناک (ğazabnák) نر.م.ج. خوشکتي، غضبي، قهرجن، غوسه ناک، توغمه ناک.

غضروف (ğazrúf) نر.م. کرپندوکی، کرپندوکی، تنکی هډوکی، کرپندی، چچونکی.

غضنفر (ğazanfár) نر.م. ۱) زمری، مزری؛ ۲) غیرسړی، شولخ.

غفار (ğaffár) ص. نر.م. ۱) بخښناوو، بخښونکی؛ ۲) د لوی خدای (ج) له صفتو څخه یو صفت.

غفلت (ğaflát) نر.م. (ج.غفلتونه) ۱) بې خبري؛ ۲) هېرونه، هېرتیا؛ ۳) ناپوهي، ناداني؛ ۵) بې پروایي.

غفور (ğafúr) نر.م ۱) غفار، بخښونکی، ببنونکی ۲) د الله جل جلاله یو صفت دی.

غک (ğak) نر.م. بک، بغوره، غکا، د وزې بوغاره، د وزې اواز، د بزې ناره یا بغاره.

غکل (ğakál) مص. ل. بوغارې کول، اوازونه کول، غک کول، غکا کول.

غکول (ğakawál) مص. مت. بکول، له وزې بغاره یا ناره ایستل، وزه په اواز راوستل.

غکېدل (ğakedál) مص. ل. ۱) بکېدل، بغاره کول؛ ۲) د وزې بغارې کول.

غل (ğal) نر.م. (ج. غله) غلا کوونکی.

غلا (ğlā) نبځ.م. (ج. غلاوې) مال، پیسه.. پټونه، سرقت، د غله عمل.

غلاغوندک (ğlāğūndák) ص.نر.م. غلاوندک، غلچکی، غل، چکغل، غلاگرکی، غلاغندک.

غلاف (ğılāf) نر.م. (ج. غلافونه) ۱) پوښ؛ ۲) تبکی، تکه؛ ۳) چرتون.

غلاگرکی (ğlāgárkay) وگ. غلاغوندک.

غلام (ğulām) ص.نر.م.ج. (ج.غلامان) ۱) مریی؛ ۲) مج. بنده، عبد؛ ۳) زوی.

غلامانه (ğulāmāná) ق. د غلامی، مریبتابه، د بنده گی په دول.

غلامول (ğulāmawə́l) مص. مت. ۱) مریی کول؛ ۲) بنده کول.

غلامي (ğulāmí) نبځ.م. مریي واله، مریي توب، بنده گي، د یوه انسان بشپړ پیوستون دی له بل انسانه سره.

غلانجه (ğulā́nja) نبځ.م. وگ. غولانځه.

غلاوزه(۱) (ğlā́waza) نبځ.م. مچی، غالبوزه، لوز، د گبینو مچمچی.

غلاوزه(۲) (ğlā́wza) نبځ.م. غله غوا، هغه غوا چې د لوشلو په وخت په غولانځه کې شیدې ساتي.

غلبازی (ğalbā́zay) نر.م. سروزنه، سروزني سوري، د پرتوگ د بډې سوري، د بگې سوري.

غلبله (ğalbalá) نبځ.م. شور، ځوږ، ناري سوري، چیغې، فریاد.

غلبنگی (ğulbangáy) نبځ.م. وگ. غولبنگی.

غلبه (ğalabá) نبځ.م. ۱) برلاسه کېدل؛ ۲) زور، زبردستي؛ ۳) ډېروالی؛ ٤) گڼه گونه.

غلبېل (ğalbél) نر.م. پرویزی، چنوونی، پروز.

غلبېل غلبېل (ğalbélğalbél) ص. نب. ۱) سوری سوری، کومبېر کومبېر؛ ۲) څرک چې د توپک په گولیو ټپي او سوری سوری شوی وي.

غلبېلول (ğalbelwál) مص.مت. ۱) چڼول، چڼل، پاکول؛ ۲) سوری سوری کول.

غلبېلېدل (ğalbeledál) مص. ل ۱) چڼېدل، چڼ کېدل؛ ۲) سوری سوری کېدل.

غلجنگی (ğaljangay) نر.م. بېځایه ټینگېدنه، په چټي خبره ټینگېدنه یا جنگ کول.

غلچک (ğalčák) ص. نر.م. غلچکی، غل گوټی، غلگی، د «غل» مصغر.

غلچه (ğalčá) نر.م. د پامیر اوسېدونکی، پامېري ژبې.

غلشکه (ğalšaka) نبځ.م. د ل. گور، ورغستلي، دل شوي غنم.

غلط (ğalát) ص. نر.م. ج. ۱) ناسم، ناصحیح، خطا، سهوه؛ ۲) تېرووتنه، اشتباه؛ ۳) وران، خراب؛ ٤) تگ، منافق.

غلط فهمي (ğalátfahmí) نبځ.م. د چا په اصلي مطلب ومقصد نه پوهېدل یا له هغه څخه ناسم مطلب ترلاسه کول.

غلطوالی (ğalatwā́lay) نر.م. ۱) غلطي، غلطتیا، ناسموالی؛ ۲) منافقت، تگي؛ ۳) خرابوالی.

غلطول (ğalatawál) مص. مت. ۱) ناسمه وجه ورکول؛ ۲) ورانول، خرابول؛ ۳) تېرایستل.

غلطي (ğalatí) نبځ. م. ۱) ناسموالی، خطا، سهوه، تېرووتنه؛ ۲) تگي، چل، منافقت.

غلطېدل (ğalatedál) مص. ل. ۱) غلط کېدل، تېرووتنه؛ ۲) غولېدل، تېرووتل.

غلظت (ğılzát) نر.م. ۱) گاڼه والی، ټینگوالی؛ ۲) ځیږتیا؛ ۳) سختي؛ ٤) دښمني.

غل غدوی (ğalğadóy) نر.م. ۱) غل غدو؛ ۲) ق. د غلا په دول؛ ۳) د غلو د ډلې یو کس.

غلغنبی (ğalğunbáy) نر.م. زیاتی خاپی، هغه خاپی چې په اوربو کې زیاتې پیدا کیږي.

غل غل (ğalğal) نر.م. ۱) پټ پټ کېدنه، غل غل کېدنه؛ ۲) یو رلز لوبه ده.

غلغله (ğulğulá) ښځ.م. شور و خوږ، شور و غوغا.

غلگی (ğalgáy) ص. نر.م. و گ. غلچک.

غلمانه (ğalmāná) ښځ.م. دغلې د ایښودلو کوټه.

غلمی (ğalmáy) نـر.م. ۱) یو دول سارانی نبات دی چې د صابون کار ترې اخلي؛ ۲) غمی.

غلمینه (ğalmína) ښځ.م. و گ. غنیمنه.

غلنی (ğalanáy) ص. نر.م. ۱) څوک چې دکار له اجرا څخه تېښتي؛ ۲) هغه شاروی چې په پټه او غلا سره خوراک کوي؛ ۳) د کاریز کار.

غلنی (ğalanáy) ښځ.م. د مرز په اندازه یوه وره مرغۍ ده چې په جبه‌زارو کې اوسي.

غلو (ğulū́) ښځ. م. ۱) تر حد تېرېدنه؛ ۲) تېری، تجاوز.

غلوزه (ğalwza) ښځ.م. و گ. غلاوزه[۱]

غلـولـه (ğulolá) ښـځ.م. ۱) گـولـۍ، تابلیټ؛ ۲) څرخی؛ ۳) مردکه.

غله (ğalá) ښځ.م. (ج. غلـې) ۱) دانې، حبوب؛ ۲) مج. خواړه، پوخ شوی خوراک.

غله اوښان (ğalauṣán) د الاداد او پتېتاني پـه څېر یوه لوبه ده.

غله پلوري (ğalápl̄oray) غلې والا، غلـه پلورونکی، بقال.

غله کي (ğulági) د یوه سرتېري میاشتنـي خوراکي توکي.

غلی (ğálay) ص. نر.م. ۱) چپ، چوپ، خاموش؛ ۲) کرار، ارام، بې غرضه.

غلیا (ğalyā́) ښځ.م. خاموشي، چوپتیا، کراري.

غلیاک (ğalyák) پټه او ناڅاپي نیوکه، شپېنی یرغل.

غلیاکگر (ğalyakgar) نر.م. شپېنی یرغلگر، ناڅاپي حمله کوونکی.

غلیان (ğalyan) نر.م. ایشېدنه، خوټېدنه.

غلیانکه (ğalyánka) ښځ.م. یـارمخچې، شاغوټی، یو دول سارایي مرغۍ ده.

غلیب (ğaleb) نر.م. درو، دروهنه، چل، ټگي.

غلیتوب (ğalitób) نر.م. ۱) غلیوالی، خاموشي؛ ۲) پټوالی.

غلیچ (ğlec) ص. نر.م. پیاوړی، غښتلی، تکړه.

غلیظ (ğalíz) ص. نـر.م. ۱) گاټه، خټه، ټینگـه (مایع)؛ ۲) خیرن؛ ۳) سخته، بده (خبره)؛

غلي غچي (ğáleğáče) ښځ.ج. دده کول، څنگ کول، انحراف.

غلی غلی (ğálayğálay) ق. ۱) پټ پټ؛ ۲) کـرار کرار، ارام ارام.

غلي غليا (ğáleğalyā́) ښځ.م. سـره سـنا، چوپـه چوپتیا، کراره کراري، ارامه ارامي.

غلیلاک (ğalilák) نر.م. ۱) گڼه گونه، ازدحام؛ ۲) هجوم، له حده تېرېدنه.

غلي لېوان (ğálilewā́n) نـر.م. کاني کـرپ، د ماشومانو یو دول لوبه ده.

غلیم (ğalím) ص.نر.م. میرخی، میرڅمن، دښمن.

غلیمانه (ğalimāná) ق. خصـمانه، د دښمنی په دول، دښمنانه.

غلیمي (ğalimí) ښځ.م. دښمني، بدي، پټنه.

غلیواز (ğaliwā́z) نر.م. غلیواج، ټپوس، مووک باز، هنس.

غم (ğam) نر.م(ج. غمونه) ۱) ماتم، نول، مصیبت؛ ۲) مج. اندېښنه، فکر، چاره.

غماز (ğamā́z) ص. نر.م (ج. غمازان) ۱) خبرغل، مواس، چوغلگر؛ ۲) په سترگو او وروځو اشاره کوونکی.

غمباده (ğambādá) ښځ.م. گـروم، غروری، هغه پرسوب چې له غم و فکره د سرې په نس کې پیدا کیږي.

غمبوری (ğambū́ray) نر.م. و گ. غومبوری.

غمجن (ğamjә́n) ص. نر.م. ج. خـوابدی، نتلی، نولجن، خپه، غمگین.

غمجنوالی (ğamjә́nwā́lay) نر.م. غمژنوالی، خوابدي، خواشینتیا، تأثر، متأثروالی.

غمجنول (ğamjәnawә́l) مص.مت. خواشیني کول، په غم اخته کول، مصیبت ور رسول.

غمجنېدل (ğamjәnedә́l) مص.ل. خواشیني کېدل، په غم اخته کېدل، خوابدي کېدل.

غمچین مار (ğamčinmā́r) نر.م. چمچمار، کیچه مار، گوس منگور، قمچین مار.

غمچینه (ğamčína) ښځ.م. متروکه، قمچینه.

غم ځپلی (ğamǰapә́lay) ص. نر.م. غم لړلی، غم ربړولی، غمو او ربړونو کړولی.

غمخور (ğamxór) نر.م. ج. (ج. غمخواره) غمخوار، خواخوږی، غم خوړونکی، همدرد.

غمخوري (ğamxorí) ښځ.م. غمخواري، خواخوږي غمخورگي، همدردي.

غمر (ğamә́r) ص. نر.م. غربو نیولی، ژرغونی، له ژړا ډک، ژړانیولی.

غمژن (ğamžә́n) نر.م. ج. و گ. غمجن.

غمزه (ğamzá) ښځ.م. ۱) سترگک؛ ۲) کرشنه، نخره، کرشمه؛ ۳) میندک، د تاریاکو چلم.

غمشریک (ğamšarík) ص. نر.م. خواخوږی، همدرد، غمخوار، زړه سواند.

غم غلطي (ğamğalatí) ښځ.م. غم غلطونه، د غم او ربړ د هېرولو لپاره ځان په یو شه اخته کول.

غمکش (ğamkáš) ص. نر.م. ج. ۱) غم گالونکی، غم ایستونکی؛ ۲) غمخور.

غمگین (ğamgín) نر.م. ج. و گ. غمجن.

غم لړلی (ğamlarә́lay) ص. نر.م. په غم اخته، په غمونو کې گېر، په تکلیفو اخته.

غمناک (ğamnā́k) نر.م. ج. و گ. غمجن.

غموړ (ğamawә́r) نر.م. ج. ډېر نتلی، ډېر خوابدی، زیات غمجن، ډېر خواشینی.

غمول (ğamawә́l) مص. مت. ۱) خبره اوږدول؛ ۲) پوزې ته راوستل، ربړول، ستومانه کول.

غمی (ğamáy) نر.م. (غمي) نگین، قیمتي کاڼی.

غمېدل (ğamedә́l) مص. ل. ۱) خبره اوږدېدل، ۲) پوزې ته راتلل، په تنگېدل.

غمیزه (ğamizá) ناتار، ناورین، غم لړلې پېښه.

غنا(۱) (ğená) ښځ.م. غنا، بډایي، شتمني، مړېښت، مال و شته لرنه.

غنا(۲) (ğiná) ښځ.م. غنا: ۱) سندره، ساز، سرود؛ ۲) ښه اواز، ښه غاړه، ښکلی غږ.

غناره (ğnara) ښځ.م. یو د ول غرنی بوټی دی.

غناشکي (ğnāškí) ښځ.م. ۱) د اوبو وړو جریان؛ ۲) د لړو اوبو بهېدنه؛ ۳) نو، زېم، زا.

غنایم (ğanāyam) نر.ج. د غنیمت جمع، ولجې، د غنیمت مالونه.

غنایي (ğinā́yí) ص. نب. نر. ښځ. م. په غنا اړوند، د ښه اواز، په ښې غاړې مربوط، د ساز و اواز؛ غنایي شعر: بزمي شعر، تغزلي شعر.

غنج (ğanj) نر.م. نخره، کرشمه، مکېز، ناز، کنج.

غنجالی (ğanjā́lay) ښځ.م. شادینگه، اندرچو، مانیچغ، غنجولی، دورو د لوبو یوه آله ده.

غندل (ğandál) نر.م. ۱) انار، ډنده، ډنډر، ساقه؛ ۲) تندوری، تیندوری؛ ۳) امص. مت. غاندل، رټل، بد ورته ویل، تقبیحول.

غندل غاړه (ğandálğāṛa) ښځ.م. نری غاړه، ډنګه غړی، دنګه غاړه، صراحي غاړه.

غندل غاړی (ğandálğaṛay) ص. نر.م. د نازکې لوړې او نری غاړې خاوند، جګ غاړی.

غندلی (ğandálay) مف.نر.م. ۱) غاندلی، رټلی، تقبیح شوی؛ ۲) نر.م. یکه مبخ، غټ مبخ چې په میدان کې ټک وهل شوی وي او آس وریاندې تړي.

غندنګ (ğandáng) نر.م. و ګ. غندنه.

غندنه (ğandána) ښځ.م. غندنګ، رټنه، ناوړه ګڼنه، تقبیحونه.

غندو (ğandó) ص.نب. لیونی وزمه، لیونی غوندې، د لیونې په څېر، لیونغری.

غندونکی (ğandúnkay) فا.نر.م. رټونکې، بدبیانوونکی، بد ګڼونکي، تقبیحوونکي.

غندوی (ğandáway) نر.م. ترټېزک، تراټېزک، هلم، د اوري بوټی، یوه ترخه شنه ګیاه ده.

غنداڼه (ğandáṇa) ص. نب. بدرنګه، بې دوله، بدشکله، بدقواره.

غنزاخی (ğunzāxay) نر.م. و ګ. غونځابني.

غنکی (ğankáy) نر.م. غنګی، کرکری، دوبچه، یوه آله ده چې له هغې څخه د بنځو مرزو ناري وباسي.

غنګ (ğang) نر.م. د موټر یا الوتکې د تېرېدو اواز.

غنګوری (ğangúray) نر.م. د غوړ پوځکی، د غوړ نرمی، غوړیچنه، د غوړ پوځکی.

غنګهار (ğangahár) صوت. نر.م. غنګاري، د موټر یا بل شي د تېرېدو پرله پسې اواز.

غنم (ğanám) جن. یو ډول غله ده چې له اوړو څخه یې غنیمنه ډوډی پخېږي.

غنم رنګی (ğanámrángay) ص.نر.م. غنم غونی، ارغوش، غنم رنګه، غنم ګونی، رغوست.

غنم ګره (ğanámgára) ص. ښځ.م. هغه ځمکه چې غنم په کې کرل کېږي یا په کې کرل شوي وي.

غنمین (ğanamín) ص. نر.م. ج. ۱) غنم رنګی؛ ۲) له غنمو پوخ شوی، له غنمو جوړ شوی.

غنمینه (ğanmína) ص. ښځ.م. غلمینه، نغن، د غنمو ډوډی، د غنمو ټیکله.

غنویري (ğanwíri) ښځ.م. د څېړي یا نورو ونو نازکې لښتې یا پاڼې.

غنه[1] (ğána) ښځ. م. (ج. غنې) ۱) اغزی، ازغی؛ ۲) ګڼې و ګور اغزن بوټی؛ ۳) وچ او بې پاڼو ښاخونه.

غنه[2] (ğuná) ښځ.م (ج. غنې) ګر. هغه خېشومي غږ چې مخرج یې د ننه په خوله کې وي.

غنه یي غږ (ğunayiğaz) ص.نب.نر.ښځ.م.ج. (ګر.) هغه غږ چې غنه ولري.

غنی (ğanáy) ښځ.م. کوتخه، هغه څېرې چې له اغزنو ښاخونو څخه جوړه شوې وي.

غني (ğaní) ص. نب. نر. ښځ.م. ۱) بډای، شتمن، مور، دولتمن؛ ۲) بې نیازه.

غنیمت (ğanimát) نر.م. (ج. غنیمتونه، غنایم) ۱) ولجه؛ ۲) سود، ګټه.

غڼ (ğaṇ) نر.م. غیڼ، ډګه، د نارینه تناسلي آله.

غڼاسکي (ğoṇāskí) ښځ.م. په ربړ و کړاو سره تګ، ورو ورو تګ، په کړاو ځان رسونه.

غڼه (ğáṇa) ښځ.م. غڼې، مچ پړانګ، جولاګک، عنکبوت، تارګنې، جولاګی، جولا.

غڼې (ğáṇe) ښځ.ج. و ګ. غڼه.

غنیه خوښته (ǧunyaxwṣ́ta) ښځ. م. جنغنۍنه خوشته، اوږده مېرېانه، دارفلفل، د سپینو فلفلو لومړی بار، د پلپل د ونې مېوه ده.

غو[1] (ǧaw) نر.م. ۱) یو ډول کباب دی چې په لرګي کې یې نغاړي او بیا یې د ېخولو لپاره د تودو شګو لاندې ږدي؛ ۲) ناري سوري، چقې.

غو[2] (ǧo) ښځ.م. غوونه، غوول، کورواله، کوروالي، جماع.

غوا (ǧwā́) ښځ.م. (ج. غواوې، غواګانې) د غويي مؤنث، شخوند وهونکی اهلي حیوان دی.

غوابیژی (ǧwābī́žay) نر.م. اسمان شاخکی، حلزون، غواګی، یو ډول نرمه خزنده ده

غوارودونې (ǧwārodū́ne) ښځ.م. غوارورې، غاربدونې، غاروزینه، یو ډول سمساره ده.

غواروې (ǧwārowe) ښځ.م. و ګ. غوارودونې.

غوار (ǧwāṛ) ف. د حال و استقبال د فعلو اصلي جز دی او له «غوښتل» سره اړیکې لري.

غواړه (ǧwāṛá) ښځ.م. غوښتنه، لټون، خلاف قیاس اسم دی.

غواښکی (ǧwāṣkáy) نر.م. سپم، د ستنې سپم، د ستنې سم، د ستنې سوری.

غواص (ǧawā́s) ص. نر.م. لامبوزن، مرجونا، مرجورا، غوټه وهونکی.

غواغوچی (ǧwāǧūčay) نر.م. یو ډول پانې پانې بوټی دی چې د خوندي په شمېر غټ ګل کوي.

غواګړی (ǧwāgə́ṛay) نر.م. سارانی بوټی دی.

غواګۍ (ǧwāgə́y) ښځ.م. ۱) د غوا مصغر؛ ۲) د ګلاب په شمېر یو ډول خړرنګی بوټی دی؛ ۳) حلزون، غوابیژی، قیسی.

غوالوشه (ǧwālwā́ṣa) ښځ.م. لوغی، دکی، توتیې، غوالوشی، دونی، ګودی، دګی.

غوایډنګ (ǧwāydáng) نر.م. د غويي بېډی.

غوایي (ǧwāyáy) نر.م. و ګ. غويي.

غوایي ژبې (ǧwāyiža báy) ښځ.م. اونتی، غوایي ژبه، ګزک پانه، د ګوزبان بوټی، یو ډول ګیاه ده چې په طب کې هم کار ترې اخلي.

غوایي سترګه (ǧwāyistárga) ښځ.م. یو ډول بوټی دی.

غوایي ښکر (ǧwāyiṣkár) نر.م. د یو ډول بوټي نوم دی.

غوباړی (ǧobā́ṛay) نر.م. غوبانی، یو ډول مچ دی چې غويي چیچي؛ ۲) ګونګټه، د غوشیانو حشره؛ ۳) ص. نر.م. شریر، پساتي.

غوبانی (ǧobā́nay) نر.م. و ګ. غوباړی.

غوبر (ǧobár) نر.م. خوږ، شور، غوغا.

غوبری (ǧobə́ray) نر.م. بارخو، اننګی، ژمبری، غمبوری، غومبوری.

غوبل (ǧobál) نر.م. (ج. غوبلونه) ۱) په غوایانو درمند میده کول؛ ۲) پایمالونه؛ ۳) مج. د خلکو ګڼه ګونه.

غوبلرګی (ǧoblargáy) نر.م. موږی، درنګلی؛ هغه لرګی چې د درمند په منځ کې ټک وهل کېږي او د غوایانو پړی ورپورې ترل کېږي.

غوبلول (ǧobalawál) مص. مت۱) په درمنده کې د غوایانو سره غله میده کول؛ ۲) وهل، پایمالول.

غوبلېدل (ǧobaledál) مص. ل. ۱) درمند میده کېدل؛ ۲) تربېښو لاندې کېدل.

غوبنی (ǧobanáy) ص. نر.م. ۱) غوبون، غوبه، پاده وان؛ ۲) د غوبه مصغر.

غوبنې (ǧobaní) ښځ.م. غوبه توب، غوبون توب.

غوبون (ǧobū́n) ص. نر.م. و ګ. غوبه.

غوبه (ǧobā́) ص. نر.م. غوبنی، پاده وان، ګوروان.

غوپول (ğupawə́l) مص. مت. غوپه کول، غوټه کول، ډوبول، په اوبو کې ننه ایستل.

غوپه (ğúpa) ص. نب. نر.م. ښځ. ج. ډوب، غرق، غوټه.

غوټی (ğuṭə́y) ښځ.م. ډبی، چمته، ډوبی، ډډی، د توپک د دارو کڅوړه.

غوټ (ğwaṭ) ص. نر.م. ج. ۱) چاغ، قوي، کلک؛ ۲) بالکل، قطعي؛ ۳) پرې، غوڅ، قطع.

غوټ پټ (ğwaṭpáṭ) ص. نر.م. ۱) چاغ، شلند؛ ۲) غوټ په غوټ، په پرېکنده ډول.

غوټ په غوټ (ğóṭpağóṭ) ص.نر.م. ۱) ځرګند، او ځار، جوت؛ ۲) توري په توري.

غوټ کوټ (ğwə́ṭkwə́ṭ) ص. نر.م. ۱) غټ؛ ۲) تازه.

غوټکی (ğoṭakə́y) ص. نر.م. چاغکی، غوند مند، د غوټ مصغر.

غوټن (ğoṭən) نر.م. غوټه غوټه، غوټې لرونکی.

غوټنډی (ğuṭəndə́y) ص.نر.م. غوپه وهونکی.

غوټو (ğúṭū) نر.م. سره غاړه، وچه مری، حلقوم.

غوټول (ğwaṭawə́l) مص. مت. ۱) غټول، چاغول، ځربول، قوي کول؛ ۲) لویول، سترول.

غوټه[1] (ğwáṭa) ښځ.م. ۱) سکوټه، بېخي، قطعي، سکیره، چور.

غوټه[2] (ğúṭa) ښځ.م. ۱) ګنډه، ګره؛ ۲) تنې؛ ۳) د جلغوزي هغه غوزه چې دانې په کې وي؛ ۴) و.ګ. سوټیچ.

غوټه[3] (ğuṭá) ښځ.م. ۱) حمله، برید؛ ۲) ص. نب. نر. ښځ.م. غوپه، غرق؛ ۳) چپه، ځپه، د ناروغی.

غوټه پښتو (ğwə́ṭapaṣtó) ښځ.م. نېره، روانه او سمه پښتو.

غوټه غوراشه (ğúṭağwaṛáša) ښځ.م. ۱) ستنه او ګاچ؛ ۲) ستن، تار، ګوتمه او ...؛ ۳) مجازاً جهیز.

غوټه لمنځه (ğúṭalmánja) ښځ.م. د لمنځې یو ډول لویه ونه ده.

غوټی (ğuṭáy) نر.م. ۱) حباب، کوبی؛ ۲) د تندي یو پسول دی؛ ۳) ځوکه، غوندی، سرګی.

غوټی (ğuṭə́y) ښځ.م. ۱) د ګل یا پاڼې هغه نوې زخه او غوټه چې لا غوړېدلې نه وي؛ ۲) د غاړې یو ډول امیل؛ ۳) په توپک کې ویشتنې ته ځان چمتو کول؛ ۴) کلي، چابي؛ ۵) شبنم، د خولې او اوښکې قطره.

غوټیالی (ğuṭyālə́y) نر.م. ۱) هغه مرغېړې چې د ځاروي تر ستوني لاندې وي؛ ۲) د ښځو د غاړې یو ډول امیل.

غوټیالی (ğuṭyālə́y) ښځ.م. ۱) د ښځو د غاړې یو ډول امیل دی؛ ۲) هغه ځاروی چې په غاړه کې د غوټې ځوندی ولري.

غوټی ځان (ğoṭaycan) غوټی تولوونکی.

غوث (ğaws) نر.م. ۱) مرسته، اعانت؛ ۲) غاورسي؛ ۳) غاو، فریاد؛ ۴) پناه، ملجاء.

غوجر (ğojə́r) نر.م. ښوره، شوره، د ځمکې په مخ سپینه مالګینه خاوره.

غوجل (ğojə́l) نر.م. غوجله، ګورنډه، هغه کوټه یا ځای چې غوا او غوایان په کې تړي.

غوجو (ğojū) نر.م. د کان ژورتیا، د معدن ژوروالی.

غوچ (ğawč) ص. نر.م. ۱) ژور، تندوره، عمیق؛ ۲) نر.م. ایری ګډ، ایری پسه، قوچ.

غوچالی (ğawčā́lay) نر.م. غوچانی، ډوغل، غوچ ځای.

غوچانی (ğawčā́nay) نر.م. و.ګ. غوچالی.

غوچوالی (ǧawčwālay) نر.م. غوچواله، ژورتیا، ژوروالی.

غوچول (ǧawčawál) مص. مت. ژورول.

غوچه (ǧawčá) ښځ.م. (ج. غوچې) غوچک، هغه دوغل چې تاکونه په کې کښېښنول کېږي.

غوچېدل (ǧawčedə́l) مص. ل. ژورېدل.

غوڅ (gwac) نر.م. پرې، شلېدلی، قطع.

غوڅ اکثریت (ǧwacaksaryát) قاطع اکثریت، غوڅ د برېښت.

غوڅاوو (ǧwacāwú) ص. نب. غوڅوونکی، پرې کوونکی.

غوڅ د برېښت (ǧwacderə́st) و.ګ. غوڅ اکثریت.

غوڅکی (ǧockáy) نر.م. ۱) غوټی؛ ۲) غټ خوسکی یا خوسی.

غوڅ ملاتړ (ǧwacmlātár) ټینګ ملاتړ، پرېکنده ملاتړ، یو مخیز ملاتړ.

غوڅوالی (ǧwacwā́lay) نر.م. قطع والی، پرې والی.

غوڅول (ǧwacawə́l) مص. مت. پرې کول، قطع کول، شلول.

غوڅون (ǧwacū́n) نر.م. قطع، مقاطعه.

غوڅوونی (ǧwacawū́nay) نر.م. قطع کوونکی، پرې کوونکی، د پرې کولو آله.

غوڅېدل (ǧwacedə́l) مص. ل. پرې کېدل.

غوډل (ǧoḍál) نر.م. ۱) و.ګ. غونډل؛ ۲) هغه فصل چې ورو ایستلو ته نیږدې شوی وي.

غوډلی (ǧoḍaláy) نر.م. ۱) دلوځې د سر غونډاری؛ ۲) شیرګی، په اوسو کې پوخ شوی د جوارو وږی.

غور (۱) (ǧwar) نر.م. (ج. غورونه) غوړوی، غمبه، جاغور؛ ۲) مج. پاړسوب.

غور (۲) (ǧoar) صوت. نر.م. ۱) د اوبنې، برېښنا، سپې او... اواز؛ ۲) نر.م. غوری، برخه، نصیب؛ ۳) مج. میراث.

غورا (ǧorā́) ص. ښځ.م. غرهار، غورهار، غورها.

غوراډاپی (ǧūrāḍāpáy) ښځ.م. لاپې، باټې، غورې، دورې، دوزې.

غورازه (ǧorāzá) ښځ.م. ۱) غورېزه، بوسه؛ ۲) ص. نب. لمبې وتلی، له کاره وتلی، زوړ.

غورانګه (ǧūrāngá) ښځ.م. لمبه، غرغنده، شغله.

غوربېړ (ǧurbéṛ) نر.م. ګڼه ګوڼه، ازدحام.

غورپړ (ǧwarpáẓ) نر.م. عورپش، های هوی، خوږ، شورماشور، غورپش، ګرونج.

غورچان (ǧwarčā́n) ص. نر.م. و.ګ. غوره چون.

غورچي (ǧurčí) ص. نب. باټک، باټو، لاپک، دورن، غورتن، دزو.

غورځاوڼ (ǧwarǰawaṇ) غورځنګن، یرغلګر، حمله کوونکی.

غورځکه (ǧūrǰáka) ښځ.م. غورمبه، غورځکه، داور غرغړې، د اور لمبه، قوي لمبه.

غورځنګ (ǧwarǰang) نر.م. (ج. غورځنګونه) ۱) غورځی، جوښ او خروښ، د اوبو څپه او شدت؛ ۲) مج. حمله، برید؛ ۳) مج. خوځښت، نهضت.

غورځول (ǧorǰawə́l) مص. مت. ارتول، اړتول، اچول، اړتاوول، شړل، ګوزارل.

غورځی (ǧorǰáy) نر.م. ۱) غورځنګ؛ ۲) توپونه او خېزونه وهل؛ ۳) لاس و پښې وهنه یا اچونه، ۴) په زوره غږ یا چیغه.

غورځې پرځې (ǧorǰepárǰe) ښځ.م. ۱) بې واکه لاس و پښې اچونه؛ ۲) هغه کوښښ هلې ځلې؛ ۳) توپونه وهنه، خېزکې وهل.

غورځېدل (ğwarǐedə́l) مص. ل. ۱) السوېدل، ګرزارېدل، ارتاوېدل؛ ۲) ګډېدل، اېشله کول.

غورځېدن (ğorǐedan) غورځېدا، غورغونه، حذف، له منځه ورل، لېرې کول.

غورس (ğwárs) ص. نر.م. ۱) سخت، کلک؛ ۲) پند، پېړ، غټ.

غورسول (ğwarsawə́l) مص.مت. ۱) سختول، کلکول؛ ۲) پندول، ضخیمول، پېړول.

غورسېدل (ğwarsedə́l) مص. ل. ۲) پندېدل، پېړ کېدل؛ ۱) کلکېدل، سختېدل.

غورغوښت (ğorğúšt) نر.م ۱) مستي؛ ۲) مېله، غرمیچ، غرغښت، ساتېري.

غورغوښتو (ğorğuštu) فا. نر.م. هوسا، بنداري، چړچه مار.

غورغوښتی (ğorğūštáy) نر.م. ورلښتی، غورېښتی، وربښتی، غرنی بادام.

غورغی (ğūrğáy) ښځ.م. کړی، کړه، چمبی، حلقه.

غورکمانه (ğwarkamā́na) ښځ م. د اوږدې دانګې ژې لرونکې لینده.

غورکی (ğūrkáy) نر.م. ۱) د پیشو غورېدنه؛ ۲) له پېغور او نفرته ډکې خبرې؛ ۳) دخلکو ګڼه ګوڼه او شور.

غورلنډسه (ğwarlandása) ښځ.م. غورځکه، د اور غټه او قوي لمبه.

غورله انا (ğwárlaanā́) ښځ.م. غوره نیا، ورله انا، د مور نیا، د پلار انا، د نیا او نیکه مور.

غورمچ (ğwarmáč) نر.م. بګڼ، غټ مچ، یو ډول لوی مچ دی.

غورمنه (ğwarmaná) ښځ.م. ناک، نشپاتی، د نشپاتي ونه او میوه.

غورمه (ğormá) ښځ.م. (پخ.) قورمه، یو ډول خواړه دي.

غوږنډاز (ğūrundā́z) نر.م. بوږ یو انکه، پرپرکی، غرانداز، د ماشومانو د لوبو یوه آله ده.

غورنیکه (ğwárnika) نر.م. (ج. غورنیکونه) ورنیکه، د نیکه پلار، د پلار نیکه.

غوره(۱) (ğwára) ص.نب. ۱) چاڼ شوی، انتخاب شوی؛ ۲) مج. ښه، نېک، صالح.

غوره(۲) (ğóra) ښځ. م. (ج. غورې) ۱) دوره، لاپه، باته؛ ۲) پرتم، دبدبه؛ ۳) اومه او شنه میوه؛ ٤) له تروو انګورو څخه وچه شوې مساله؛ ۵) یو ډول نبات دی؛ ٦) بربری، د اوښ بربری.

غوره پوره (ğūrápūrá) ښځ.م. غپا، دسپي غورېدا او غوغو، د سپي رېږېدل.

غوره ټپه (goraṭápa) ق. ناڅاپه، نابېره، غور ډبه، بې خبره، ناخبره، په بې خبرۍ کې.

غوره چوڼ (ğwáračūṇ) ص. نر.م. ج. غور چاڼ، تاکل شوی، خوښ شوی، انتخاب شوی.

غوره کوونکی (ğwárakawūnkay) نر.م. چاڼ یا چڼ کوونکی، انتخابوونکی.

غوره ګل (ğoragul) نر.م. کلکه خټه ده چې د چاڼ او وسکوله پاسه، کوټي په بام اچوله کېږي.

غوره لم (ğoralám) نر.م. یو غرنی بوټی دی.

غوره نیا (ğwáranyā́) ښځ. م. ګ. غورله انا.

غوره والی (ğwárawā́lay) نر.م ۱) چاڼ، انتخاب؛ ۲) امتیاز، ښه والی.

غورهار (ğorahā́r) صوت. نر.م. غرهار، د سپي، زمري، د توپ ډډزو... پرله پسې اوازونه.

غوری (ğoráy) نر.م. (ج. غوري) ۱) ترغاب غټ لوښی؛ ۲) غور، برخه، قسمت، نصیب.

غوري (ğori) نر.م. مج. پندي، پلندي، جوالي.

غوري (ğwáre) نبغ.م. ۱) لاپې؛ ۲) مجلس، خوږ ملجس، خبرې اترې.

غورياجه (ğoryājá) نبغ.م. و گ. غوربېژه.

غوريالی(۱) (ğwaryālə́y) نر.م. ۱) لاپک، لاپو، غوزې کوزئکی؛ ۲) توکي، توکمار.

غوريالی(۲) (ğwayālə́y) نر.م. غوری، غورلرونکی، جاغورلرونکی، د چا چې په مرۍ کې غور وي.

غوريانی (ğwaryānáy) نر.م. غوريانی، د غنمو گل.

غورېدل (ğūredə́l) مصـ.ل. ۱) غرېدل، غرهاری کول، کنېدل؛ ۲) عبثې او چتي خبرې کول.

غوريز (ğwaríz) ص. نر.م. غوره، ښه، بهتر، تر ټولو غوره، خوښ کړی.

غورېژه (ğorežá) نر.م.ج ۱) غورازه، بويا، بويه؛ ۲) غورياجه، غورېژه، يو ډول غرنی بوټی دی.

غوړ (ğwaṛ) ص. نر.م. ۱) په غوړو شوی، په غوړو ککړ؛ ۲) مج. ترو تازه؛ ۳) بډای، شتمن؛ ۴) جن. غوړي؛ ۵) تېل.

غوړاخکی (ğwṛackay) نر.م. غوړاخی، وېروخی، غوړاسکی، يو ډول غرنی بوټی دی.

غوړاسکه (ğwaṛáska) نبغ.م. يو ډول نبات دی چې د غنمو په فصل کې راشين کېږي.

غوړاسکی (ğwaṛáskay) نر.م. غوړاخکی، زېړونی، يو ډول بوټی دی چې په مونسوني اقليم واله سيمو کې زرغونېږي، چې سپين و سپين سورچکه گل نيسي.

غوړاشه (ğūṛāšá) نبغ.م(ج. غوړاشې) ۱) غريک، د تنې سوری، غورياشه؛ ۲) د تار هغه کړی چې تنې په کې ننه باسي.

غوړانځه (ğūṛánja) نبغ.م. خرسکه، خورسکه، غوروسکه، گڼ لوگی، شنه لوخره، ډډوزه.

غوړانگه (ğūṛánga) نبغ.م. پلوشه، وړانگه، برانگه، د لمر شغله، د نمر وړانگه.

غوړانگی (ğwaṛángay) نر.م. يو ډول غرنی بوټی دی.

غوړاوو (ğwaṛāwū́) ص.نر.م. غوړه مال، ستلی، متاز، چاپلوس.

غوړاوی (ğwaṛaway) غوړه مالي، چاپلوسي، تملق.

غوړبېجن (ğwaṛbeján) نر.م. ۱) غوړمېچن، غوړنېچن، لږ څه غوړ؛ ۲) يو څه غوړ و خيرن..

غوړپ (ğwaṛáp) نر.م. غړپ، شړپ، شوپ، گوټ.

غوړپړ (ğwárpáṛ) ص. نر.م. ۱) په غوړو لړلی؛ ۲) مج. بنايسته؛ ۳) ترو تازه؛ ۴) مج. بډای.

غوړپکه (ğoṛpáka) نبغ.م. ۱) پېښنه، واقعه، دکه، ناڅاپي پېښنه؛ ۲) چاپېره، څېپېره.

غوړپکی (ğwaṛpakáy) نبغ.م. څېپېره، څېراخه، چپلاخه.

غوړپل (ğwaṛapál) مصـ. مت. غړپل، غړپول، گوټل، گوټ کول، شوپ کول.

غوړپول (ğwaṛapawál) مصـ. مت. و گ. غوړپل.

غوړپېدل (ğwaṛapedál) مصـ.مت. گوټ کېدل، غړپ کېدل.

غوړپيش (ğwaṛpiš) نر.م. ۱) غوړپش، غوړه پشه؛ ۲) غوسه، قهر، غضب؛ ۳) غم.

غوړپېکی (ğwaṛpekáy) ص.نر.م. ډولي هلک، نوی ځوان چې څوندی لري.

غوړځکه (ğūṛǰáka) نبغ.م. و گ. غوړځکه.

غوړخولی (ğwaṛxúlay) ص. نر.م. ځان خوښی، څوک چې خپل ځان وختېه پرې ډېر گرانه وي.

غوړرانجه (ğwárrānjá) جن. هغه رانجه چې په کوچو کې لړل شوي وي.

غوړزاخی (ǧwaṛzaxáy) نر.م. انغبه، غوړخاښی، گوړخاښی، خجور.

غوړزگي (ǧwaṛzagí) جن. ۱) غوړزي، غــوړ؛ ۲) دغوړو نښه، د غوړو اثر.

غوړزنگ (ǧwaṛzáng) نر.م ۱) غوړزون، وازگه؛ ۲) پياوه، شکنه.

غوړژبی (ǧwaṛžábay) نــر.م. ۱) څوک چې په ژبه نرم، چالاک او خوږ وي؛ ۲) ښځ.م. غوړه ژبه کول، په نرمه خوږه ژبه سره خبرې کول.

غوړسترگی (ǧwaṛstárgay) ص.نر.م. د ښکلو سترگو خاوند، د ښايستو سترگو څښتن.

غوړسکه (ǧwáṛaska) ښځ.م. غوړشکه، غوړسکه؛ ۱) خوړسکه، گڼ لوگی؛ ۲) ص. گڼ فصل.

غوړشکه (ǧwáṛška) ص. نب. ۱) دسته، گېډی؛ ۲) گڼ؛ ۳) ښځ.م.وگ. غوړسکه.

غوړشکه غوړشکه (ǧwáṛškaǧwáṛška) ص.نب دلې دلې، دسته دسته، گېډی گېډی.

غوړگه(۱) (ǧwárga) ښځ.م. ۱) نيالگی؛ ۲) شنه او تازه څانگه؛ ۳) هغه نل چې منځ يې ډک وي.

غوړگه(۲) (ǧúrga) ښځ.م. پرکی، د پښې پنډی.

غوړگی (ǧwaṛgáy) نر.م. وگ. غوړکی.

غوړلانه (ǧwaṛlā́na) ښځ.م. غوړلوښی، هغه لوښی چې غوړ وي.

غوړلستونی (ǧwaṛlastóṇay) ص. نــر.م. مــوړ، بډای، شتمن، دولتمن، ثروتمند.

غوړلی (ǧwaṛláy) ښځ.م. د جــوارو هغــه شتی چې دانې يې نه وي نيولې.

غوړم (ǧwṛám) صوت. نــر.م. غــړم؛ د پړانگ، زمري، سپي د حملې اواز.

غوړمال (ǧwaṛamā́l) ص. نــر.م. غــوړه مــال، چاپلوس، متملق، خوشامندگر.

غوړمبه (ǧūṛambá) ښځ.م. د اور غټه او قوي لمبه.

غوړمرغه (ǧwaṛmargā́) ښځ.م. هغه وابښه چې د گندنې په څېر تل شنه او تازه وي.

غوړمرېجه (ǧwaṛmərejá) ښـځ.م. اول واري غوا، اول باري غوا.

غوړمېچک (ǧwaṛmečák) نر.م. غــوړمېسن، غوړمېچن، لېوغوړ شوی، غوړېچن.

غوړمېسن (ǧwaṛmesán) وگ. غوړمېچک.

غوړنجه (ǧwaṛánja) ښځ.م. وگ. غوړڅکه.

غوړنځی (ǧūṛanǰáy) نر.م. غــرنځی، جنغوزی، د جلغوزې ونه.

غوړنی (ǧwaṛanáy) نــر.م. هغه مــواد چې غوړ ولري، هغه څه چې غوړ لري.

غوړوکی (ǧwaṛūkáy) ښـځ.م. غوټی، هغه گل چې لاغوړېدلی نه وي.

غوړول (ǧwaṛawә́l) مص.مت. ۱) وېړول، خپرول، اوارول؛ ۲) پرانيستل، خلاصول؛ ۳) په غوړو لړل، غوړي پرې مښل.

غوړه (ǧwáṛa) ښځ.م. ۱) نرمه خبره، مداهنه، پسته وينا؛ ۲) د غوړ مؤنث.

غوړه کی (ǧwáṛakay) نر.م. غوړکی ۱) دنباتاتو يوه نــاروغي؛ ۲) کڼې، جنجرې، يو ډول بوټی دی چې پر ونو او بوټو خېژي.

غوړه مال (ǧwaṛamā́l) ص. نر.م. وگ. غوړمال.

غوړي (ǧwaṛí) جن. ۱) غوړ، غــوړ گينه مادده ده چې له پېهروي، وازگي يا له نباتي دانو څخه يې باسي؛ ۲) تېل.

غوړياشه (ǧwaṛyāšá) ښځ.م. ۱) غوړاشه، غړاشه، د تنې سوری، د تنې کاج.

غوړيالی (ǧwaṛyāláy) ص. نر.م. غوړ، په غوړو خيرن.

غوریانځکی (ğwaryānźakáy) ښځ.م. و ګ. زمبک.

غوریانه (ğwaryāná) ښځ.م. د زمبک د کورنۍ یو ګل دی چې شین (آبي) رنګی ګل لري.

غوړېجن (ğwaṛejə́n) ص. نر. . و ګ. غوړمېچک

غوړېځن (ğwaṛeźə́n) نر.م. و ګ. غوړمېچک.

غوړېڅې (ğwaṛecə́y) ښځ.م. ګوړګوټې ځنې، ګوړګوټې وېښتان، ګاږګوټې ځنې.

غوړېدا (ğwaṛeda) ښځ.م. غوړېدنه، اوارېدنه، پرانیسته، په غوړو کېکېدنه.

غوړېدل (ğwaṛedə́l) مص.ل ۱) خپرېدل، اوارېدل؛ ۲) پرانیستل کېدل؛ ۳) په غوړو لړل کېدل.

غوړېږه (ğwaṛeẓ́á) ښځ.م. و ګ. غوړېږه.

غوړېشه (ğwaṛešá) ښځ.م ۱) غوړاشه، غوړیاشه؛ ۲) ګالګوټې وېښته؛ ۳) تور ځلاند غوړ.

غوړي مست (ğ(ū,wa)ṛimást) نر.م. کنوچه، کنچه، یو ډول نبات دی.

غوړینې (ğwaṛináy) ښځ.م. د پیو کتوی چې شودې په کې تودېږي.

غوز[1] (ğoz) نر.م. د پچو کولمه واز ګینه پرده.

غوز[2] (ğūz) نر.م. اکوږ، متبک، جوز، چارمغز.

غوزار (ğūzár) نر.م. (ج. غوزارونه) ۱) ګوزار، وار؛ ۲) لوېدنه، غوږځېدنه.

غوزارول (ğūzārawə́l) مص. مت. ۱) ګوزارول، غوږځول، اچول؛ ۲) غځلول، پرزول، نسکورول.

غوزارېدل (ğuzáredə́l) مص. ل. ۱) ګوزارېدل، لوېدل، غوږځېدل؛ ۲) غځلاستل، پرځېدل.

غوزاړی (ğūzāṛay) نر.م. غوزکرکی، ګونګټ، بوړا؛ یو حشره ده، د غایطه موادو مرغتانه.

غوزبه (ğózba) ښځ.م. یو ډول ونه ده چې تېرې تېرې پاڼې لري.

غوززی (ğūzázay) نر.م ۱) غوزی، غوټه، کونۍ، یو حشره ده؛ ۲) هغه مسوری چې د چینجي له خوړلو څخه په غوزکه کې پیدا شوی وي.

غوزه (ğozá) ښځ.م ۱) غوټه، غونداری؛ ۲) د پنبې ګل (غوټه)، کالکه، تپوسی؛ ۳) د ښځو یو ډول والی، د ښځو موندری؛ ٤) خمبه.

غوزه کرکی (ğūzakárkay) نر.م. ۱) غوزه ګرکی، تاز، چرچرانکی، یو ډول ملخ دی؛ ۲) ګونګټ، ګینګټ، لسویه خزنده ده چې په غوشایو لو مرداری کې اوسېږي.

غوزی (ğozáy) نر.م. ۱) غمبې؛ ۲) مج. غمبه نیونه؛ ۳) ګبهی، د وېښو ګبهی.

غوزي (ğūzí) ښځ.م. پشکه، داره، داره وهنه، داره وهنګ.

غوژور (ğožawár) نر.م. د یوه بوټي نوم دی.

غوژه[1] (ğožá) ښځ.م. وژه، توره مرغه، یو ډول نبات دی.

غوژه[2] (ğwažá) ص. نب. غوږژه، کلک، ټینګ.

غوژی (ğūžáy) نر.م. لوی مشک، لوی ژی.

غوږ (ğwaẓ) نر.م. (ج. غوږونه) د اورېدلو او د بدن د تعادل د ساتلو یوه آله ده.

غوږ بوچی (ğwáẓbūčay) ص. نر.م. ۱) بوچ غوږی، غوږ پرې کړی؛ ۲) نر.م. د کوچنیانو یو ډول لوبه ده.

غوږ بوڅی (ğwáẓbūcáy) نر.م. ۱) په پټه د چا خبرو ته غوږ نیونه؛ ۲) پس پسی، ګونګوسی.

غوږ تاوی (ğwaẓtaway) غوږ تاو، غوږ تاوونه، رټنه، ګوشمالي.

غوږ تومبوني (ğwáẓtūmbūnay) نر.م. غوږ کاسی، هغه شی چې غوږونه پرې پاکوي.

غوږ خوږی (ğwáẓxuẓay) غوږ دردي، غوږ خوږېدا.

غوږ کاسی (ğwaẓkāsáy) نر.م. و گ. غوږتومبونی.

غوږکی (ğwaẓakáy) ښځ.م.ج. ۱) له یخنی څخه د محافظت لپاره د غوږو خولی؛ ۲) پس پسی کول، په غوږو کې پټې خبرې کول.

غوږمبوری (ğwaẓambū́ray) نر.م. ۱) د غوږو شاتنی هډوکی؛ ۲) هغه بنکې چې د ځینو چرگو د غوږو شاته راوتلې وي.

غوږمک (ğwaẓmák) نر.م. یوه سخته ناروغي ده چې آثار یې د غوږ په شا کې پیدا کېږي.

غوږن (ğwázan) ص. نر.م.ج. خبر، واقف، آگاه.

غوږندرویه (ğwẓandróya) ص. نب. غوږ ایستونی غوږوځی، په پټه د خلکو خبرو ته غوږ نیول.

غوږو (ğwaẓū́) ص. نب. داوږدو غوږو خاوند.

غوږوځی (ğwaẓócay) نر.م. و گ. غوږندرویه.

غوږور (ğwaẓawár) نر.م.ج. و گ. غوږو.

غوږوکی (ğwaẓū́kay) نر.م. پېڅکه، دغوندي، جوال او څادر څنډه.

غوږول (ğwaẓawál) مص. مت. خبرول، پر غوږ وهل، غوږونو ته رسول.

غوږی (ğwáẓay) نر.م. غوښي؛ ۱) کوری، ورکوټی پتی چې د نورو پتو منځ یا یوه گوټ ته پروت وي؛ ۲) د هر شي گوټ یا کنج؛ ۳) گوتک، گوتکه؛ د موسیقي د تاریزو آلو یوه پرزه.

غوږۍ (ğwaẓáy) ښځ.م ۱) کتوه؛ ۲) څپره؛ له توکر څخه جوړه شوي غولوونکي څپره؛ ۳) گنگوسی، پسپسکي؛ ٤) رسیور، د تېلفون گوشکه.

غوږیچنه (ğwaẓcčána) ښځ.م. غوږیزنی، د غوږ بوڅکی، غوږچینه.

غوږیډل (ğwaẓedә́l) مص. ل. ۱) پر غوږ وهل کېدل، خبرېدل؛ ۲) قسماً خبرېدل.

غوږیز (ğwaẓíz) ص. نر.م.ج. ۱) غوږ لرونکی؛ ۲) اوریدونکی.

غوږ ایښوونی (ğwaẓıṣū́nay) ص. نر.م. و گ. • غوږندرویه.

غوشاک (ğošāk) جن. غوشیاري، خوشايي، غوشايي، غوشایه.

غوشایه (ğošāyá) جن. ښځ.م. و گ. غوشاک.

غوشیاري (ğošyā́re) جن. و گ. غوشاک.

غوشېر (ğošér) نر.م. ۱) ناولی ځای، ککړ ځای؛ ۲) ډېران، د غوشایو ځای.

غوښت(۱) (ğoṣt) جن. گوښت، د ړندو په ښهر یو د ول غله ده چې مرغانو ته ورکوله کېږي.

غوښت(۲) (ğwaṣt) نر.م. غوښتنه، هیله، سوال، خواهښت.

غوښت(۳) (ğūṣt) ف. غوښته، د استمراري ماضي صیغه ده.

غوښتل (ğūṣtál) مص. مت. ۱) غوښتنه کول؛ ۲) رابلل؛ ۳) طلبگاري کول؛ ٤) التول.

غوښتنلیک (ğūṣtanlík) نر.م. وړاندیز، پیشنهاد، درخواست، عرض پانه.

غوښتونی (ğūṣtū́nay) نر.م. ۱) د غوښتلو شی، څه چې غوښتل کېږي؛ ۲) فا. نرم. غوښتونکی، طلبگار.

غوښته (ğūṣtá) نر.ج. غوښتنه، طلب، هیله.

غوښلن (ğwaṣlán) نر.م.ج. ۱) غوښور، غوښن، شلند، چاغ، تیار؛ ۲) غوښه لرونکی.

غوښورتوب (ğwaṣawartób) نر.م. غوښورتیا، چاغوالی، شلندتوب.

غوښه (ğwáṣa) ښځ.م. یو (سوررنگی) جسم دی چې د انسان، حیوان، مرغه او نورو په بدن موجود وي.

غوبنين (ğwaṣin) ص. نر.م.ج. غوبني، غوبنين، چاغ، شلند، شوربا، په غوبنو پټ.

غوغا (ğawğā) ښځ.م. (ج. غوغاوي) شور، ځوږ، شوربگت، کوکارې.

غوغو (ğáwgáw) نر.م. غپهده، غپهدنه، غپا.

غوکى (ğwágay) نر.م وړوکی پتی، کوچنی پتی، د کونج ورکوتی پتی.

غول[1] (ğwál) جن. د کې متيازې، غايطه مواد.

غول[2] (ğül) ص. نر.م.ج. ۱) سودر، شوده، لدر، بېعقل، احمق، نادان؛ ۲) غولې، اوبګرځنې، گرداو.

غول[3] (ğol) نر.م. ۱) دله، لښکر؛ ۲) د غنمو دک جوال، ورته، ول.

غولاتى (ğolātáy) ص.نر.م. ۱) غولن، غولاون؛ ۲) مج. دارن، بيرندونکی.

غولانځور (ğulanǰawar) ص. نر.م. غولانځه لرونکی، غتې غولانځې (غوليانځې) والا، غولانځه لرونکی حيوان.

غولانځه (ğulānǰa) ښځ.م. (ج. غولانځې) ۱) غوليانځه، غلانځه، د بدن هغه برخه چې شيدې پکې زيرمه کېږي؛ ۲) يو ډول گياه ده چې ابې رنگی گل کوي.

غولاون (ğülāwán) نر.م. و گ. غولاتی.

غولبند (ğülbánd) نر.م. (لو.) يو ډول لوبه ده.

غولبنگى (ğwálbangáy) ښځ.م. تتی، مکان، باس، بيت الخلا.

غولبه (ğolbá) ښځ.م. و گ بيوه.

غولک (ğolák) نر.م. هغه محفظه (سوندخ، بکس ...) چې پيسې په کې ساتي.

غولکه (ğoláka) ښځ.م. (ج. غولکې) دوښاخه، رېر، لينده، غولقه، لينده، جير.

غولمرگ (ğülmárg) نر.م. نسو، زو، د دانې او زخم زوه يا نو.

غولن (ğwáln) ص. نر.م. ج. ۱) غولاتی، غولاون؛ ۲) مج. دارن، بيرندوکی.

غولنگ (ğoláng) نر.م. د مغاندې غوټه، د غبندې غوټه، د مغاندې مرغېرې.

غولنه (ğwaláno) ص. ښځ.م. ۱) د غولن مؤنث؛ ۲) مج. چتې خبره؛ ۳) ښځ.م. غولنې، غولونې، غولونکې، گومجکه، د سترگې دخيرمې دانه.

غولول (ğolawál) مص. مت. تېرايستل، ختا ايستل، دروهل، غلطول، تېرباسل.

غوله (ğolá) ښځ.م. ۱) کونده، گرگه، برغندې؛ ۲) د مايعاتو اندازه او نيمه کول.

غولى (ğólay) نر.م. (ج. غولي) جوس؛ د کور د ننه خالي ځمکه، حويلی، د حويلی صحن.

غولى (ğüláy) ښځ.م ۱) گرداو، خارخوری، ځرځاو؛ ۲) گڼه گونه، ازدحام؛ ٤) غروسکه.

غوليچ (ğolíč) ص. نر.م. سيکمن، قوي، غليچ.

غولېدل (ğoledál) مص. ل. دروهېدل، ختا وتل، تېر وتل.

غولى غولى (ğüláyğüláy) ص. نب. ۱) ډېرې ډېرې، دلی دلی؛ ۲) دلې دلې؛ ۳) ځپې ځپې.

غولي ناسته (ğolināsta) ښځ.م. پښه ماته، مندماتی، پښه ارته (پايوازي).

غوماشه (ğumāšá) ښځ.م. شه، مياشی، ماشی، ساگی، غوماشی، يوه مضره حشره ده.

غومبار (ğümbár) نر.م. ۱) توره خورسکه، گڼ و تريخ لوگی؛ ۲) گڼ و پرله پسې اولزونه.

غومباره (ğümbārá) ښځ.م. ۱) وړوکی توپ؛ ۲) هغه پرسوب چې له وهلو يا د مچيو له چيچلو پيدا کېږي.

غومبر (ğumbér) نر.م. د مستۍ په وخت کې د کوترو اوازونه.

غومبسکه (ğumbáska) ښځ.م. بېروټي، راوتلی ځای، راوتلي خېټه لکه د دېوال.

غومبسه (ğumbása) ښځ.م. ۱) و.گ. غالبوزه؛ ۲) مچی.

غومبک (ğumbák) نر.م. ۱) غروبشته، بهبکی، یو ډول نبات دی؛ ۲) گڼ، گور فصل.

غومبوری (ğumbúry) نر.م. اننگی، بارخو، غمبري، غمبوري، ژمبري، ووتي، بغور.

غومبوسکی (ğumbúskay) نر.م. بوغمه، غومبه، پرسوب.

غومبه (ğumbá) ښځ.م. و.گ. غومبوسکی.

غومبی (ğumbay) ص. نر.م. تیټ، لنډی، غونډمنډ.

غومبي (ğumbí) ص. نب. ۱) غومبه؛ ۲) غومبې غومبی، راوتلی راوتلی.

غومړه (ğumáṛa) ښځ.م. غوړه نمری.

غومی (ğúmay) نر.م. شربی، یو ډول نبات دی چې ژېړ گل کوي.

غومېدل (ğumedə́l) مص. ل. ۱) گوربدل، غوم غوم کول؛ ۲) د یو چا د ډېرولو په نیت سپوري ستغې خبرې کول.

غوناجې (ğonājáy) ښځ.م. گستره، ځېرله غوا، خوسی، خسی، غوشکی.

غوناره (ğonára) ښځ.م. یو ډول غرنی خوشبویه بوټی دی.

غونتۍ (ğuntáy) ښځ.م. هغه گرنگ (قنې) چې د کوچنې له پوزې راځوړند وي.

غونج[1] (ğ(o,wá)nj) ق. راټول، ټول، غونډ، گونجې، گونځې، منجیله.

غونج[2] (ğwanj) نر.م. ۱) غونډی، گونډی، ملو، شلېته؛ د بوسو لوی جوال چې په اوښ بارېږي؛ ۲) د بوسو خره، د بوسو کوټه.

غونجا (ğwanjá) ص.نب. ۱) لټ، ناراسته، بې ښې؛ ۲) عاجز، گوښه ناستی.

غونج منج (ğ(o,wa)njmánj) ق. غونډ منډ، راټول شوی، تونډ شوی، منجیله شوی.

غونجوالی (ğonjwálay) نر.م. گونځې والی، غونځې والی، گونجې والی.

غونجول (ğ(o,wa)njawə́l) مص.مت. ۱) گونجې گونجې کول؛ ۲) کلوله کول؛ ۳) د اوربشو او غنمو گېډۍ راټولول.

غونجی (ğunjáy) ښځ.م. یو ه غرنۍ ازغنه ونه ده چې گنه راشنه کېږي.

غونجی (ğunjáy) ص.نر.م. ۱) گونجې، گونځې؛ ۲) کلوله، غونډ، راټول شوی.

غونجېدل (ğ(o,wa)njedə́l) مص.ل. ۱) گونجېدل، گونځې کېدل؛ ۲) کلوله کېدل؛ ۳) د غنمو او اوربشو گېډۍ راټولېدل.

غونځاښی (ğunǰāṣáy) نر.م. ۱) رنځخی، گونځاښی، ځنځخی، خجوره، بوسراغه؛ ۲) د الاجي (حلاجي) د مېل پرې.

غونځرکی (ğwanǰárkay) نر.م. نوی زېږېدلی ورغومی او سېرلکی.

غونځول (ğunǰawə́l) مص. مت. ځنگ په ځنگ حرکت ورکول، یو ځای حرکت ورکول.

غونځه (ğwánǰa) ښځ.م. یو ډول ونه ده، سري سري داني کوي.

غونځی (ğunǰáy) نر.م. غونډی، جوال، لوی غونډی.

غونځېدل (ğunǰedə́l) مص. ل. یو ځای حرکت کول، ځنگ په ځنگ حرکت کول.

غوندرکی (ğündrə́kay) نر.م. و گ. غوندری.

غوندری (ğundəray) ص. نر.م. گېنتی، خنډی، غوندرکی، جندری، ټیټ، غونډکی.

غونده (ğündə́) ص.نب. پوسی، غیبه وریشل شوي، شنلې او تار تار شوې ورې، ټکېدلې ورې.

غوندی (ğünday) نر.م. گوندی، ورین غټ جوال، داسې ورین غټ جوال چې دوه خانې ولري.

غوندې (ğónde) اد. لکه، په شان، په دول.

غونډ (ğwánḍ) نر.م. ۱) ټولګی، د خلکو ډله؛ ۲) ص. نر.م.ج. ټوله، ګرده؛ ۳) کلوله، ګردی؛ ٤) د غره لوړه غونډۍ؛ ۲) عس. غند، د کندک او لوا ترمنځ یو عسکري تشکیل دی.

غونډاری (ğwanḍáray) نرم. کلوله، ګردی؛ هر شی چې غونډمند وي.

غونډاری (ğünḍāráy) ښځ.م. ټکی، ټیکلی ښکی، وړه ډوډۍ.

غونډال (ğonḍā́l) نر.م. سیستم؛ سیستم، جهاز.

غونډایه (ğwanḍā́ya) ص.نب. بدرنګه، بې دوله، د بدې جولې ښتن.

غونډژبی (ğwanḍžábay) ص. نر.م. توری، ګنګوری، تېرژبی، ترتری، دروند ژبی.

غونډسر (ğwanḍsár) نر.م. ګونډه سر، د ځنګل د ونو هغه پانې چې د ګنوالي له امله تولې شوي او خوسا شوې وي.

غونډسری (ğwanḍsáray) ص. نر.م. ۱) ګردی سری؛ ۲) د لوبې مرغی په شان يو ډول بوټی دی چې سپین ګل کوي او غونډ مند ښاخونه لري.

غونډسکه (ğwanḍska) ښځ.م ۱) توپ، پنډوس؛ ۲) ګیند لوبه؛ ۳) غونډاری، ګردی.

غونډک(۱) (ğ(wa,u)nḍak) نر.م.و ګ. غونډل.

غونډک(۲) (ğwanḍák) ص. نر.م. غونډکی، ګردی، غونډ مند.

غونډکی (ğünḍakáy) ښځ.م. ۱) د کمیس د ګرېوان نخې تنۍ؛ ۲) وړه غونډۍ.

غونډکی (ğwanḍakáy) ص.نر.م. ۱) لنډکی، د ټیټ قد ښتن؛ ۲) نر.م. د ټوپک زخه.

غونډل (ğ(wa,u)nḍál) نر.م. غونډل. غونډک، کوکې، غنې ته ورته یو وړوکی حشره ده.

غونډله (ğonḍlá) جمله، وینا، کلام.

غونډمشر (ğwánḍmašár) نر.م. په عسکري کې له جګړن څخه لوړه رتبه وه.

غونډمند (ğwánḍmanḍ) نر.م. ۱) ګردی، غونډکی؛ ۲) ګرد، کلوله؛ ۳) چاغ.

غونډو (ğonḍó) ښځ.م. د ښکلې او چاغې ښځې لقب.

غونډواری (ğwanḍwāráy) نر.م. د ناوې یوه ګانه ده چې غونډه غونډه وي او لمنې هم لري، لمنې یې کښته پر غوړو باندې ځوړندې وي.

غونډوری (ğünḍúray) ص.نر.م. ګردی، کلوله.

غونډوس (ğonḍós) نر.م. پنډوس، ټیکی، غونډوسکی، ګیند، توپ.

غونډوسکی (ğünḍúskay) نر.م. وړوکی توپ، کوچنی پنډوس، کمکی ټیکی، وړ ګیند.

غونډول (ğwanḍawə́l) مص.مت ۱) راټولول، جمع کول؛ ۲) کلوله کول، ګردول.

غونډه (ğwánḍa) ښځ. م. ۱) ټولنه، مجلس؛ ۲) غونډاری ګردی کانی؛ ۳) د غونډ مؤنث.

غونډه مری (ğwánḍamaráy) ښځ. م. سره غاړه، وچه غاړه، وچه مری.

غونډی (ğwanḍáy) نر.م. ۱) غونډل، غونډک؛ ۲) د ورانه ډهپوکي سر؛ ۳) ښوی او غونډ کانی؛ ٤) غونډکی، ټیټ قد؛ ٥) د غونډی مذکر.

غونډی (ǧwandáy) ښځ.م. شاګی، پوټی، ډېری، توپی، تپه، د خاورو او شګو جګه ډېری.

غونډېچر (ǧondečár) نر.م.ج. یو ډول نبات دی چې د ګنډنې په څېر اوږده او کلکه پاڼه لري.

غونډېدل (ǧwandedál) مص.ل. ۱) سره یوځای کېدل، راټولېدل؛ ۲) غونډاری کېدل.

غونزاخې (ǧwanzáxay) نر.م.و.ګ. غونځابنی.

غونه (ǧūna) ښځ.م. بڼه، سیکه، ګونه، څېره، جوله، بشره، شکل.

غونی (ǧūnay) نر.م. ۱) د وجود ویښتان؛ ۲) د بدن پوستکی؛ ۳) غونډې، څېره؛ ٤) د بد، ژړا او ...کلیمو سره د لاحقې په توګه راځي. بدغونی؛ ۵) څېره، جوله، شکل.

غونېښې (ǧūnesáy) ص. نر.م. خوږ ژبی، د ښه خوی او ښې ژبې څښتن.

غوڼ (ǧūn) نر.م. ۱) بنې، ګنهنه؛ ۲) تینډوری، تنکی، د پوزې نازک هډوکی.

غوڼاسکه (ǧūnáska) ښځ.م. ترپکې، خېزکې، غورځې پرځې، غورځېدنه او الوتنه.

غوڼاسکی (ǧūnáskay) نر.م. غوناشکی؛ ۱) ورو ستې سلګی؛ ۲) مړې رواني اوبه.

غوڼکی (ǧūnkáy) نر.م. بنهار، بنګی، غونهار، په پوزه کې خبرې.

غوڼه (ǧūná) صوت. ښځ.م. د شرخ او... د ګرځېدلو ضعیف او ټیټ اواز.

غوڼی (ǧūnáy) ص. نر.م. ګون ګونی، ګنګنی، بنګی، څوک چې په پوزه کې خبرې کوي.

غوڼېدل (ǧūnedál) مص.ل. ګونېدل، ګنېدل، بنګی کېدل، په پوزه کې خبره کول.

غوڼېږی (ǧūnežáy) نر.م. غر غر، زونګ زونګ، ډونګ ډونګ.

غوول (ǧowál) مص. مت. غېیل، وطې کول.

غوېبانې (ǧwaybánay) نر.م. یو ډول نبات دی چې پلنه پاڼه لري.

غوېجه (ǧwéjá) ص. نب. ۱) غوېږه، غسور؛ ۲) کلک، غښتلی؛ ۳) سرښېناکه.

غوېچ (ǧoyč) نر.م. ځنګلي خر.

غوېجرګ (ǧwayjrág) نر.م. یو غرنی نبات دی.

غوېره (ǧwéra) ښځ.م. ګورا خر، ګوره خر.

غوېډل (ǧwaydál) نر.م. ۱) ګابنور، غابنور، منډاوو؛ ۲) جګ غږ.

غوېډنګ (ǧwaydáng) نر.م. ارغوند، د غوېي بېډی، د غوایي سپېنته.

غوېرګ (ǧwerág) نر.م. د شوق و شهوت رګ.

غوېږنې (ǧwezánay) نر.م. و.ګ. غوږېچنه.

غوېښکی (ǧwéškay) نر.م. ۱) جوکه، سویه، مېسه، سروهلی فصل.

غوېلانه (ǧwelána) ښځ.م. غوېناره، یو ډول ګیاه دی چې پاڼې یې خوږې او آبي ګل کوي.

غوېلنګ (ǧwaylíng) نر.م ۱) پیاږمه، ورستانه، دومچي، وروسته بلی؛ ۲) شانه.

غوېمنډ (ǧwaymánd) نر.م. ۱) ګڼ غوایان په یوه شي ګرځونه او د هغه شي کلکونه؛ ۲) په ګڼو غوایانو درمنډ کلکول.

غوېمنډکول (ǧwaymándkawál) مص. مت. ۱) د ډېرو غوایانو په ګرځولو سره نرم ځای کلکول؛ ۲) غوېل کول.

غوېمه (ǧway má) ص. ښځ.م. هغه حالت چې غوا د غوایي دختلو شوق ولري.

غوېناره (ǧwenára) ښځ.م. و.ګ. غوېلانه.

غوېی (ǧwayáy) نر.م. (غوایان، غوایي) غوایی، غوځکی، مشهور څاروی دی.

غیاب (ğıyā́b) نر.م. ۱) ځایېدنه، نیهامېدنه؛ ۲) ص. نب. پسې شا، الونیا.

غيابي (ğıyā́bí) ص. نب. نر. ښځ.م. ۱) دغیاب؛ ۲) ترشټ، ترشا، په غیاب کې.

غیاث (ğyā́s) ص.نر.م. ۱) غاورسی، چاره گر، پوښتنه کوونکی؛ ۲) د الله تعالی یو نوم دی؛ ۳) نر.م. پناه غوښتنه، فریاد کول.

غیب (ğayb) ص.نر.م.ج. ۱) غایب؛ ۲) نیهام، پټ، ورک، پنا؛ ۳) له حقه اوښتی؛ ٤) سر، راز.

غیبت (ğaybát) نر.م. (ج. غیبتونه) ۱) شمت، څتمیری، پسې شا بد ویل.

غیبگو (ğaybgó) ص. نب. نر.ښځ.م. دا صفت یوازې الله ته ځانګړی دی، غیبګویه، څوک چې بې ځایه د غیب خبرې کوي.

غیبه (ğaybá) ښځ.م. ۱) د وهل شوو او تکېدلو مالوچو او وریو توپی؛ ۲) مالوچ، پنبه.

غیبي (ğaybí) ص. نر. ښځ.م.ج. ۱) دغیب؛ ۲) ناڅاپي، یو ناڅاپه، نابېره.

غېجه (ğeja) ص. ښځ.م. ۱) کلک و سخت توکر؛ ۲) کلک، غوېږه؛ ۳) نر.م. غوجېره، غوربجه؛ ۲) ګوراخر، غیره؛ ۳) د مزرې د بوټي یو ډول.

غېچ (ğeč) د کوچنیانو یو ډول لوبه ده..

غیچکه (ğicaka) ښځ.م. (مو.) غیږکه، غیژکه، غچکه، د پښتنی ساز یوه دوه زره کلنه لرغونې آله ده چې سریندې ته ورته ده.

غیچکه وهونکی (ğičákawáhū́nkay) نر.م. غیچکه غږوونکی، غیچکه والا، غچکه والا، غچکه غږوونکی.

غیر (ğayr) ق. ص. مخ. ۱) ق. پرته، بې له، سوا؛ ۲) ص. پردی؛ ۳) بل څوک؛ ٤) ناروا، ناجایز؛ ٥) یو مختاړی دی چې د صفتو، اسمو تر مخه راځي او هغه نفي کوي.

غیرت (ğayrát) نر.م. ۱) همت، ننګه، مېړانه، زړورتیا؛ ۲) ناموس پالنه، پر ناموس درېدنه.

غیرتمن (ğayrátmən) نر.م.ج. غېرتي، غیرتناکه، غیرتمند، مېړنی، د ننګ و غیرت څښتن.

غیرجانبدار (ğáyrıjānıbdā́r) ص. نر.م.ج. ۱) ناپېیلی، بې طرفه؛ ۲) ګوښی، ځانګړی.

غیرحاضر (ğayrhāzír) ص. نر.م.ج. ناسوب، غایب، د حاضر ضد.

غیرحق (ğáyrıháq) ص.نب. نر.ښځ.م. ناحقه، برناحقه، بې موجبه، بې حقه.

غیرحیه (ğárıhaya) ص. نب. نر.ښځ.م.ج. غیر ذیروح، بې ژونده، بې سا.

غیردیني (ğáyndiní) ښځ. م ۱) بې دیني؛ ۲) ص. نب. هغه څه چې له دین سره اړیکه نه لري.

غیرذاتي (ğáyrızātí) ص. نب. نر. ښځ. م.ج. غیراصلي، هغه څه چې په ذات اړه و نه لري.

غیرذیروح (ğáyrızirόh) ص. نب. نر. م.ج. بې اروا، بې روحه، غیرحیه، بې سا.

غیرزوجي (ğáynzawjí) ص.نر. ښځ.م. بې زوجه، بې جوړې، بې جفت، بې مېږه.

غیرشعوري (ğayrıšusuri) ص. نب. نر. ښځ. م. ۱) غیر ارادي، بې نیته؛ ۲) لاشعوري.

غیرصحي (ğáyrısıhí) ص. نب. نر.م.ج. ۱) د روغتیا بې اصولو مخالف؛ ۲) ناولی، چټل.

غیرطبیعي (ğáyrıtabisí) نر. ښځ.م.ج. ۱) څه چې د طبیعت له اصولو سره سم نه وي؛ ۲) جوړ شوی، مصنوعي؛ ٤) الهونی؛ ٥) نابغه.

غیرعضوي (ğárısuzwí) نر.ښځ.م.ج. هغه مرکب چې له حیوان، نبات یا کوم ژوندي جسم څخه راپیدا شوی نه وي.

غیرعلاقه (ğáyrıṣalāqá) نبغ.م. پردی سیمه، پردی هېواد، د بل خاوره.

غیرعیني (ğáyrıṣayní) ص. نر. نبغ.م. ۱) هغه څه چې عینیت نه لري؛ ۲) ذهني.

غیرفقاریه (ğáynfaqārya) نر. نبغ.م. بې شمزۍ، بې د ملا د هډکو، چې هډوکي و نه لري.

غیرقانوني (ğáyrıqānūní) نر. نبغ.م. ۱) هغه څه چې پر قانون برابر نه وي؛ ۲) له قانون سره بې اړېکي؛ ۳) الغا، لغو؛ ٤) د قانون ضد.

غیرقصدي (ğáyrıqasdí) نر. نبغ.م.ج. بې ارادي، بې له نیته، هغه څه چې په ارادي توګه نه وي.

غیر متجانس (ğáyrımutajānís) نر.م. ناجنسه، هغه څه چې له بل شي سره په جنسیت کې یو نه وي.

غیرمتحرک (ğáyrımutaharík) نر.م. ناخوځند، هغه څه چې ولاړ یا د سکون په حال کې وي.

غیرمترقبه (ğáyrımutaraqibá) ص. نب. نر. نبغ. م.ج. ناڅاپي، نابېره، ناګهانه.

غیرمتناظر (ğáyrımutanāzír) ص. نر.ج. هغه څه چې تناظر نه لري، بې تناسبه، بې هارمونۍ.

غیرمحارب (ğáyrımuharíb) ص. نـر.م.ج. څوک چې د جنګ و جګړې نه وي.

غیر محدود (ğáyrımahdūd) ص. نـر.م.ج. نامحدود، ناپایه، بېحده، لایتناهي، بې انتها.

غیرمرتب (ğáyrımuratáb) ص. نـر.م.ج. بې نظمه، نامرتب، بې اوډنې، بې ترتیبه.

غیرمرئي (ğáyrımaríi) ص. نب. نـر.نبغ.م.ج. نامریي، نامرئي، څه چې لیدل کېدای نه شي.

غیرمستقیم (ğáyrımustaqím) نر.م. ۱) ناسم، هغه څه چې سیده او نېغ نه وي؛ ۲) کـوږ یا مات؛ ۳) کنایتاً، د کنایې په ډول پوهونه.

غیرمسلح (ğáyrımusaláh) نـر. نبـغ.م.ج. بې وسلې، بې اسلحې، تش لاسی.

غیرمشبوع (ğáyrımašbóʻ) نر.نبغ.م. ناشباع، ناډکه، ناموړ.

غیرمطلق (ğáyrımutláq) ص.نر.م.ج. نـامطلقه، د مطلق ضد، مقید، بند.

غیرمطلوب (ğáyrımatlūb) ص.نر.م. نامطلوب، څه چې د غوښتنې سره سم نه وي؛ بد.

غیرمطمین (ğáyrımutmaín) ص. نـر.م.ج. ۱) بې باوره، غیر باوري؛ ۲) څوک چې په ځان یا په خپل کار باور نه لري؛ ۳) مج. خرابېدونکی.

غیرمعمولي (ğáyrımaṣmulí) ص.نب.نر. نبغ.م. نامعمول، غیرعادي، غیرساده؛ د معمولي ضد.

غیرمعیاري (ğáyrımiṣyarí) نر.نبغ.م.ج. ناسم، خراب، مادتاً یا کیفیتاً بېکته.

غیرمکشوف (ğáyrımakšūf) ص. نـر.م.ج. ناکشفه، څه چې کشف او پېژندل شوي نه وي.

غیرملفوظ (ğáyrımalfūz) ص.نر.م.ج. هغه توری چې تلفظ نه شي، هغه خبره چې ویله شوې نه وي.

غیرملک (ğáyrımūlk) ص. نر.م. پـردی وطن، پردی هېواد، د بل خاوره.

غیر ملکي (ğáyrımūlkí) نـر.نبغ.م. ۱) نظامي، عسکري؛ ۳) پردی، بېګانه.

غیرممکن (ğáyrımumkín) ض. نـــر.م.ج. ۱) ناممکن، ناشونی؛ ۲) سخت، مشکل.

غیرمنتظره (ğáyrımuntazırá) نـر.نبـغ.م.ج. څه چې له تمې او انتظار پرته نابېره پېښ شي.

غیرمنصفانه (ğáyrımunsıfāná) ق. پـه بې انصافۍ؛ ۲) ص. نر.م. له انصاف څخه لیرې.

غیرمنظم (ğáyrımunazám) ص.نـر.م ۱) نامنظم، بې نظمه، بې ترتیبه، ګډوډ؛ ۲) نامکمله.

غیرمنقطع (ğáynmunqatí') ص. نب. نر. ښځ.م. ۱) نه پرې کېدونکی، سره نښتی؛ ۲) بې څنډه، بې وقفې.

غیرمنقول (ğáynmanqúl) ص. نـر.م.ج. نه وړل کېدونکی، څه چې د وړلو یا نقلولو وړ نه وي.

غیرمولد (ğáynmoalíd) ص. نر.م.ج. تولید نه کوونکی، هغه څوک چې تولید نه کوي.

غیرمهذب (ğáynmuhazáb) ص.نر.ج ۱) نامهذب، بې تهذیبه، بداخلاقه؛ ۲) بې تمدنه، بې فرهنګه.

غیرنظامي (ğáynnızāmí) نر.ښځ.م.ج ۱) له نظام سره بې اړیکې؛ ۲) ملکي.

غیرنوراني (ğáynnūrāní) نر.ښځ.م. بې وړانګې، بې روښنايي، بې نوره.

غیرواجب (ğáynwājíb) ص. نر.م. ۱) غیرلازم، غیرضروري؛ ۲) له واجبه پرته؛

غیره[۱] (ğıyará) ښځ.م. کوراخر، ځنګلی خر.

غیره[۲] (ğáyrá) ص. نب. غیـر؛ ۱) پـردی، غیر، بېګانه؛ ۲) وغیره، نور، بل.

غېږ (ğéz) ښځ.م. نـر.م. ۱) غېږه؛ ۲) الـمن؛ ۳) کوشتي، پهلواني، پلاندي کول.

غېږایستل (ğézıstál) مص. مت. غېږ نیول، غېږ ورتلل، غېږه نیول، پهلواني کول.

غېږباس (ğézbás) نر.م.ص. غېږایستونکی، د غېږې ماهر، غېږباس، پهلوان.

غېږباسي (ğézbāsí) ښځ.م. غېږایستنه، غېږ نیول، پهلواني، غېږې نیونه.

غېږپرانیستی (ğézprānistay) په پرانیستي غېږې سره، هرکلی کوونکی، سترګې په لاره.

غېږ په غېږ (ğézpağéz) ق. غېږه په غېږه، په غېږ کې، سینه په سینه، تېر په تېر.

غېږروغبر (ğézroğbar) غـاړه غـړی، سترې مه شې، غاړې وتنه، معانقه.

غېښ لاسی (ğešlásay) نر.م. وسله وال، څوک چې وسله په لاس کې لري.

غېښ وله (ğešwála) ښـځ.م. یو ډول سـره وله ده، چې په خپله راشنه کېږي.

غېښی (ğéšay) نر.م. وګ. غښی.

غېل (ğel) نر.م. ۱) له کړاو او ضرر څخه خپل ځان په چل و فریب خلاصونه؛ ۲) غوجل، غویلی.

غېلان (ğelán) نر.م. د تېلو دګانې منځنی تیرچې سولېدلی وي او کنجاره سمه ایستلی نه شي.

غېلې (ğéle) ښځ. م. ۱) رمه، ګله؛ ۲) د کوچنیانو یو ډول لوبه ده.

غینجه (ğínjá) ښځ.م. تریکې، توپونه، خیزونه.

غیندوک (ğindúk) ص. نـر.م.ج. غینـنور، غینده، غیندی؛ څوک چې ډېر غوړه کوي.

غیندی (ğindáy) ص. نر.م. وګ. غیندوک.

غینډی (ğinḍay) نر.م. تنې، بتن.

غین (ğin) نر.م. دګه، غین، د نارینه تناسلي آله..

غینه چوری (ğinačúray) نر.م. ۱) د پسه غین، د ګډ غین؛ ۲) یو ډول لوبه ده.

غیور (ğayúr) ص. نـر. م.ج. ۱) ډېـر زړور؛ ۲) ناموس پال؛ ۳) سالک.

ف

ف (fe) ښځ.م. د پښتو الفبې يو دېرشم توری دی. ابجدي ارزښت يې «۸۰» دی.

فا (fā́) نر.م.ښځ.م(مو.) د سي ماژور دسکيل ځلورم نوټ يا تون.

فابريکه (fābrika) ښځ.م. فابريک، کارخانه، صنعتي موسسه، فکتري.

فاتح (fātih) ص. نر.م.ج. ۱) سوبمن، بريالی، کامیابه؛ ۲) فتح کوونکی؛ ۳) خلاصوونکی.

فاتحه (fātihá) ښځ.م. ۱) لومړی، د کار پيل؛ ۲) بخښنه؛ ٤) دعا؛ لاس نيول.

فاجر (fājír) ص.نر.م.ج. ۱) گناگار، گنهکار؛ ۲) زنا کوونکی، زناکار.

فاجعه (fājīʿá) ښځ.م. (ج.فاجعې) لوی غم، ستر مصيبت؛ ۲) سخته، ناوړه پېښه.

فاحش (fāhíš) ص.نر.م. ۱) ناوړه، بد؛ ۲) ترحد تېر، له حده وتلی؛ ۳) ښرگند.

فاحشه (fāhiša) ص ښځ.م. د فاحش مونث؛ ۱) ډېره ناوړه چاره، بدکار؛ ۲) کاسيره، لندې.

فاخر (fāxír) ص. نر.م.ج. ۱) وياړوونکی، فخر کوونکی.

فارغ (fāriğ) ص.نر.م. ۱) وزگار؛ ۲) آرام، آزاد.

فارغ البال (fāriğolbāl) نر.م. داده، آرام، آسوده خاطر؛ ۳) بې خبر؛ ٤) بې نياز، مستغني.

فارالتحصيل (fāriğuttahsīl) ص.نر.م.ج. وتلی، له تحصيله خلاص، چا چې د زده کړو تاکلې دوره سرته رسولې وي.

فارغول (fāriğawəl) مص.مت. ۱) وزگارول، خلاصول؛ ۲) آرامول، آزادول.

فارغېدل (fāriğedə́l) مص.ل. ۱) وزگارېدل، خلاصېدل؛ ۲) بې غمه کېدل، آرامېدل.

فارقه (fāriqá) ص. نب. ۱) بېلوونکی، توپير کوونکی؛ ۲) د حق و باطل بېلوونکی.

فارم (fā́ram) نر.م. ۱) کښت، کرونده؛ ۲) هغه ځمکه چې د ژوېو د روزلو او کښت لپاره وي.

فارماکولوجي (fārmākolojí) ښځ.م. درمل پېژندنه، دارو پېژندنه.

فارمول (fā́rmōl) نر.م. فورمول، فرمول، ۱) دالجبري سمبولو يو جونګ؛ ۲) د سمبولو او عددو په يو ځای کولو سره د يوه ترکيب د جوړښت افاده؛ ۳) نسخه، دستور؛ ۴) رمز؛ ۵) نمونه؛ ۶) د کليمو يو ټاکلی فورم.

فارمېشن (fārmeṡán) نر.م.و.ګ. فورماسيون.

فارميکا (fārmiká) ښځ.م. ۱) يو ډول پلاستيکي ماده ده چې د تودوخې او کيمياوي موادو په مقابل کې مقاومت لري.

فارورډ (fārwárd) نر.م. مخکښ، د باسکټبال، هاکۍ، فوټبال په لوبو کې هر هغه لوبغاړی چې په مخنۍ کرښه کې وي.

فارورډ پاليسي (fārwardpālicí) ښځ.م. د پرمختګ پاليسي، هڅکلاکي تګلاره.

فاروق (fārúq) ص. نر.م.ج. بېلوونکی، تميز کوونکی؛ د حق و باطل جلا کوونکی.

فاسد (fāsíd) ص.نر.م.ج. ۱) ګار، وران، ويجاړ؛ ۲) خوسا، وروست؛ ۳) خراب، له لارې وتلی.

فاسدول (fāsıdawál) مص.مت ۱) ګارول، ورانول؛ ۲) خوسا کول، ورستول؛ ۳) له لارې ويستل، خرابول.

فاسدېدل (fāsıdedál) مص.ل ۱) بدېدل، ګارېدل؛ ۲) خوساکېدل، ورستېدل؛ ۳) له لارې وتل.

فاسق (fāsíq) ص. نر.م.ج. بدکار، بدلاری، بدلامی، ګناکار.

فاسوليا (fāsolyā́) ښځ.م. يو ډول نبات دی.

فاسيل (fāsíl) نر.م.و.ګ. فوسل.

فاصل (fāsíl) ص. نر.م. ۱) بېلوونکی، بېلوونی؛ ۲) پوله، حد.

فاصله (fāsılá) ښځ.م. واټن، د دوو شيانو ترمنځ مسافه يا څه چې د دوو شيانو ترمنځ وي.

فاضل (fāzíl) ص. نر.م. ج (ج. فاضلان، فضلاء) فضيلتمند؛ ۲) زياتېدونکی؛ ۳) تر نورو په علم کې لوړ؛ ۴) د هنر څښتن؛ ۵) ډېر، زيات؛ ۶) غوره؛ ۷) د اهميت وړ.

فاضله (fāzılá) ص. ښځ.م. د فاضل مؤنث، په فضل کې اوچته.

فاعل (fāsíl) فا.نر.م.ج. ۱) کوونکی، کړونکی، کړونی، د عمل اجرا کوونکی؛ ۲) بنا، کارګر.

فاعلي (fāıli) ص. نب. نر. ښځ.م.ج. ۱) د فاعل، په فاعل اړوند؛ ۲) فاعليت، داسې حالت چې نوم په کې فاعل وي.

فاعليت (fāılyát) نر.م. ۱) فاعلتوب، فاعلوالی؛ ۲) ص. نر.م. فاعلي.

فاکولته (fākwaltá) ښځ.م (ج. فاکولتې) پوهنځی، په پوهنتون کې د زده کړې هره لويه څانګه چې نورې کوچنۍ څانګې ولري.

فال (fāl) نر.م. پال؛ ۱) شګوم، شګون، د عاقبت او نتيجې په اعتبار يوه پېښه په ښه يا بده نيول؛ ۲) وړاندوينه؛ ۳) مرغ، بخت، طالع.

فال بين (fālbín) نر.م.ج. (ج. فال بينان) پال بين، بنګورک، فال کتونکی، فال ليدونکی.

فالج (fālíj) نر.م. و.ګ. ګوزڼ.

فال کتنه (fālkatə́na) ښځ.م. فال ليدنه، طالع معلومونه، د کومې ستونزې په اړه وړاندوينه.

فالوده (fālūdá) جن. ښځ. م. يو ډول خوندور خواږه دي؛ له شربتو او واورې څخه جوړ شوي خواږه.

فالېز (fālēz) نر.م.و.ګ. پالېز.

فام (fām) ور. غوندي، په څېر، په دول، وزم، وشم، بخن، ويره؛ يو وروستاړی دی.

فاميل (fāmīl) نر.م. ۱) کورنی، کهول، خاندان؛ ۲) والدين او ددوی کوچنيان.

فاميلي (fāmīlí) ص. نب. ۱) کورنی، د کورنی، فاميل ته منسوب؛ ۲) ښځ.م. کورنی، فاميل.

فانتېزي (fānṭezí) ښځ.م. فانتيزي؛ ۱) خيال، تصور؛ ۲) هوا، هوس؛ ۳) تجملي شيان.

فانوس (fānús) نر.م. له فلزو، ښيښو يا کاغذو څخه جوړ کړی شوی څراغ چي دننه بله کړي شمع يا څراغ په کي ايږدي.

فانه (fāná) ښځ.م. ځپنی، چنی، پانه، سپيتنه، شپيته.

فاني (fāní) ص. نب. نر. ښځ. م. ۱) نېستېدونی، فنا او زوال لرونکی؛ ۲) بې ثباته؛ ۳) بوډا.

فايبر (fāybár) نر.م. فيبر، ۱) تار، ريښه، نسج؛ ۲) يو دول پنډه مقوا ده چي د ځنګله له لرګو تهيه کېږي او په ترکاڼي کي کارېږي.

فايده (fāydá) ښځ. م. (ج. فايدي) فائده، ګټه، اوګه، برغه، نفع، مفاد.

فبها (fābıhá) صوت. لابنه، ښومره ښه، نولابنه.

فتاح (fatāh) ص. نر.م.ج. پرانيستونکی، خلاصوونکی، د الله (ج) يو نوم، مرستيال، حاکم.

فتح (fátha) ښځ.م. (ج. فتحي، فتوحات) ۱) پرانيستنه، خلاصونه؛ ۲) بري، کاميابي؛ ۳) زور نصب، د عربي له دريو حرکاتو څخه يو حرکت (َ) دی.

فتراک (fıtrāk) نر.م. د اس د زين تر شا څرمني تسمه چي شيان وربوري تړي. د اس د زين تر شا کنجوغه.

فجيع (fajī) ص. نر.م. دردناک، زړه دردوونکی.

فجيعه (fajiʿá) ښځ.م. ناتار، مصيبت، زړه دروونکي پېښه.

فحاش (fahāš) ص.فا.نر.م.ج. ۱) پوچ خولی؛ ۲) ډېر بد خويه؛ ۳) بداخلاقه، زنارکار.

فحش (fáhaš) ښځ.ج. ۱) ښکنځل، کنځل، زيارې؛ ۲) بده خبره؛ ۳) بد کار، بد عمل.

فحشا (fahšā) ښځ.م. ۱) ګناه، ناوړه عمل، له حده وتلي بدي؛ ۲) زنا؛ ۳) بدلامي، بدکاري.

فحوا (fahwā) ښځ.م. فحوی، مانا، مضمون، د خبري مفهوم.

فخر (fáxar) نر.م. ۱) وياړ، سرلوړی، نازېدنه؛ ۲) لويي، غرور.

فدا (fıdā) ص. نب. جار، ځار، قربان، واري.

فداکار (fıdākār) فا.ص.نر.م.ج. فدايي، سرباز، سرتېری، قرباني ورکوونکی.

فديه (fıdyá) ښځ.م. (ج. فديې) فديت؛ ۱) اسرېها، هغه مال چي د ځان ژغورني لپاره يې ورکوي؛ ۲) تاکلي غله يا بيه ده چي د لمانځه د قضايي او روژي خوړلو په مقابل کي ورکول کېږي.

فدرال (fıdrāl) ص. نر.م.ج. فدرالي، ائتلافي؛ د پيمان په وسيله جوړ شوی په تېره د دولتو او ګروپو.

فراق (fırāq) نر.م. ۱) بېلتون، هجران لېري توب؛ ۲) د مين و ميني بېلتون.

فراقژن (fırāqžán) نر.م. بېلتون وهلی، هجر ځپلی، هجران شوی.

فراکسيون (frāksıūn) نر.م. ۱) ل. م. کسر، درز؛ ۲) توک، جز، برخه؛ ۲) اص. د واحدي عقيدې يوه ډله.

فراواني (fırāwānī) ښځ.م. زياتوالی، ډېرښت، پرېماني، پرېواني، زياتوب، هوسانيه.

فرج (farj) نر.م. ۱) سوری، درز، د انسان د شا یا مخې سوری؛ ۲) د ښځې عورت، شرم ځای.

فرح (faráh) ښځ.م. خوښي، خوشالي، ښادېدنه.

فرحت (farhát) نر.م. خوښي، ښادي، خوشالي.

فرد (fard) نر.م. ۱) وګ. شخص؛ ۲) ق. یوازې، تنها؛ ۳) ص. بې ساری؛ ٤) اد. د شعر یو بیت.

فردوس (firdáws) نر.م. ۱) بڼ، باغ؛ ۲) جنت.

فردي (fardí) ص. نر. ښځ. م. ج. ۱) په فرد اړه لرونکی، د فرد، په فرد اړوند؛ ۲) شخصي.

فردیت (fardiyát) نر.م ۱) یوازې والی، ځانله والی؛ ۲) فل. د فرد اصالت، د فردي استقلال اصول.

فرسخ (farsáx) نر.م. فرسنګ، زردانګی، کروه؛ د نږدې شپږو کیلومترو هومره مسافې مقیاس.

فرش (farš) نر.م. (ج. فرشونه) ۱) بچاونه، په کور کې د ناستې سامان؛ ۲) اوار، هوار.

فرښته (farištá) ښځ.م. پرښته، ملایکه، پرشته.

فرشول (faršawə́l) مص.مت. ۱) غوړول، ویړول، د فرش اوارول؛ ۲) د کوټې یا غولي مخ په خښتو یا تیږو... پوښل؛ ۳) مج. ښه وهل او ډربول.

فرشېدل (faršedə́l) مص. ل. ۱) اوارېدل؛ ویړېدل (تیغر، غالی)؛ ۲) د کوټې یا غولي مخ پر دبرو یا خښتو پوښل کېدل؛ ۳) مج. ښه وهل کېدل.

فرصت (fursát) نر.م. ۱) وار، وخت، موقع؛ ۲) فراغت، وزګار وخت لرنه.

فرصت طلبي (...ṭalabí) ښځ.م. ابن الوقتي، اوپرتونیزم، خپلو اعمالو ...او خبرو ته له شرایطو سره سم د سمون ورکولو پالیسي.

فرض (farz) ص. نر. م. ج. (ج. فرضونه، فرایض) ۱) واجبه او لازمه چاره؛ ۲) د الله حکم؛ ۳) هغه څه چې ادا یې پر هر مسلمان باندې په قطعي دلیل ثابته شوي وي.

فرضاً (fárzán) ق. د فرض په توګه، په فرضي ډول.

فرضول (farzawə́l) مص.مت. ۱) لازمول، واجبول؛ ۲) ګڼل، انګېرل، د فرض په توګه منل.

فرضي (farzí) ص. نب. نر. ښځ. م. ۱) په فرض اړوند؛ ۲) تصوري، اټکلي، فرض شوی.

فرضېدل (farzedə́l) مص.ل ۱) لازمېدل، واجبېدل؛ ۲) تصور کېدل، د فرض په توګه منل کېدل.

فرضیه (farziyá) ښځ.م ۱) حدس، ګومان، قیاس، تصور؛ ۲) هایپوسیس؛ په میتودولوجي کې یوه ناثابته شوې تیوري، قضیه.

فرع (fár'a) ښځ.م. فرعه، ۱) څه چې له اصله بېل شي؛ ۲) څانګه، ښاخ؛ ۳) سود؛ ٤) نل، توکم؛ ۵) اغېز؛ ٦) نتیجه.

فرعي (far'í) ص. نب. نر. ښځ. م. ۱) غیر اصلي، له اصله بېل شوی؛ ۲) په فرع اړوند، د فرع.

فرق (farq) نر.م ۱) توپیر، بېلوالی، تفاوت؛ ۲) تمیز ۳) سر؛ ٤) په سر کې د وېښتانو لاره ایستنه.

فرقان (furqán) نر.م. ۱) قرآن کریم؛ ۲) د حق و باطل بېلوونکی.

فرقت (furqát) نر.م. بېلتون، فراق، لېرېوالی.

فرقوي (firqawí) ص. نب. نر. ښځ. م. د فرقې، د شعبې، د ګوند، د ډله ییز.

فرقه (firqá) ښځ.م. ۱) ډله، جمعیت؛ ۲) مذهبي ډله؛ ۳) عس. د دریو غونډونو یو تشکیل دی.

فرقه مشر (firqámašər) نر.م. هغه بریدجنرال یا تورنجنرال چې د یوې فرقې په راس کې وي.

فرلانګ (farláng) نر.م. فرلنګ، د یوه میل اتمه برخه چې ۱۲۵، ۲۰۱ متره کېږي.

فرمان (farmán) نر.م. ۱) حکم، امر، هغه حکم چې د هېواد مشر یې صادروي؛ ۲) د پاچا لاسلیک؛ ۳) اجازه.

فرماندار (farmāndár) نر.م.ج. ۱) حاکم، د ښار حکمران؛ ۲) فرمان ورکوونکی.

فرمان وړونکی (farmāawṛúnkay) نر.م. ۱) فرمان بردار، تابع؛ ۲) څوک چې فرمان رسوي.

فرمایش (farmāyíś) نر.م. فرمایښت؛ ۱) امر، حکم، دستور؛ ۲) اسهیي.

فرمایشي (farmāyiśí) ص.نر.ښځ.م. فرمایښتي؛ ۱) په فرمایش اړوند؛ ۲) له غوښتنې سره سم.

فرمایل (farmāyə́l) مص. مت. ۱) حکم ورکول، دستور ورکول؛ ۲) نوازش او عنایت کول.

فرمول (furmúl) نر.م. وګ. فارمول.

فرن (farn) نر.م. وګ. سرخس.

فرني (firní) جن. وګ. پرنې.

فروع (furū́ʿ) نر.ج. ۱) د «فرع» جمع؛ ۲) د ادب دڅانګو په تصنیف کې چې اصول او فروع وو، په فروع کې خط، انشا، بدیع، او...شامل وو.

فرهنګ (farháng) نر.م. ۱) وګ. کولتور؛ ۲) وګ. ډیکشنري؛ ۳) پوهه، علم، معرفت؛ ۴) ادب؛ ۵) تعلیم او تربیت؛ ۶) د یوه ملت علمي او ادبي آثار؛ ۷) معارف.

فرهنګ پوهنه (farhángpōhə́na) هڅوبپوهنه.

فرهنګي (farhángí) ص. نب. وګ. کولتوري.

فرهنګیالی (farhángyā́lay) نر.م. دودیالی، فرهنګیال، فرهنګي.

فریاد (faryā́d) نر.م. ۱) ناره، سوره، چیغه، کوکه؛ ۲) غاو، شکایت؛ ۳) زګیروی.

فریادي (faryādí) فا.نر.م. ۱) څوک چې فریاد کوي؛ ۲) شکایت کوونکی.

فریب (faréb) نر.م. ۱) مکر، حیله، چل؛ ۲) په چل او دوکې او فریب سره غافلېدنه یا غافلونه؛ ۳) طلسم.

فریبکار (farebkā́r) ص.نر.م.ج. فریبګر، چمباز، دروغلی، غولوونکی، فریبي، ټګمار چلولي.

فرید (faríd) ص. نر.م.ج. ۱) یکې، یوازې ۲) بې ساري، بې مثله، ممتاز.

فریز (frez) نر.م. فراز؛ ۱) عبارت، تکمیلوونکی عبارت؛ ۲) ترکیب (فقره؛ ۳) جمله، کلام.

فریزیالوجي (frezyālojí) ښځ.م. ۱) د خبرو کولو یا لیکلو لاره؛ ۲) ډیکشې؛ ۳) دلغاتو چاڼ.

فریضه (farizá) ښځ.م. ۱) څه چې پر انسان باندې فرض او واجب شوي وي؛ ۲) هغه واجبه چاره چې باید ترسره شي لکه: لمونځ، روژه او نور.

فریق (faríq) نر.م. ۱) ډله، جمعیت، طایفه.

فریکونسي (frekwansi) ښځ.م. فریکانس؛ ۱) تکرار؛ ۲) فز. داهتزازو یا سایکلو شمېر د وخت په یوه واحد کې.

فریم (frim) نر.م. ۱) چوکاټ؛ ۲) د بدن اسکلېټ؛ ۳) طرح، شکل، تنظیم.

فزیک (fizík) نر.م. ۱) وګ. فزیکس؛ ۲) طبیعت؛ ۳) له ناروغۍ څخه د رغولو علم؛ ٤) علاج.

فزیکس (fizíks) نر.م. فیزیک، فزیک، فزیکس؛ طبیعي پوهنه یا طبیعي فلسفه.

فزیکي (fizikí) ص. نب. نر.ښځ.م.ج. فیزیکي؛ ۱) مادي، جسماني، عیني، آفاقي، طبیعي؛ ۲) د فزیک، په فزیک اړوند؛ ۲) دطبیعي علم یا فلسفې.

فزیوکراټ (fizyokrā́ṭ) نر.م.ج. د فزیوکراسی په اقتصادي تیورۍ معتقد، (طبیعیون).

فزیولوجي (fizyolojí) ښځ.م. طبیعي علم، د نباتات او ژوي د حیاتي وظایفو مطالعه.

فساد (fasā́d) نر.م. ۱) پیلات، شر؛ ۲) تباهي، ویراني؛ ۳) فتنه؛ ٤) زیان؛ ٥) دښمني.

فستیوال (fistiwāl) نر.م. ۱) د جشن یا نمانځلو یو وخت په تېره بیا چي مذهبي اودوره یي وي؛ ۲) د هنري آثارو یا د هنرمند ځو ننداري.

فسخ (fásxa) ص. نب. نر. ښځ. م.ج. ۱) زایل؛ ۲) مات، بېل بېل؛ ۳) باطل (بیعه، هدف...).

فسخېدل (fasxedál) مص.ل. فسخ کېدل، باطلېدل، زایلېدل، ورانېدل.

فسق (fisq) نر.م. ۱) د خدای له حکم څخه وتنه؛ ۲) زنا؛ ٤) ګناه، بدکار..

فسون (fisún) نر.م. و ګ. افسون.

فشار (fišār) نر.م ۱) زورنه، په یوه شي زور راوړل؛ ۲) نښتېځنه؛ ۳) زور و قوت چلول؛ ٤) د وینو فشار؛ د انسان د زړه ضربان.

فصاحت (fasāhát) نر.م. ۱) د خبرو رواني؛ ۲) ښه او تېزه ژبه؛ ۳) بیان؛ ٤) ظهور.

فصل (fásal) نر.م. ۱) بېلونه؛ ۲) کښېنت؛ ۳) خنډ، مانع؛ ٤) بند؛ ٥) باب، څپرکی؛ ٦) موسم.

فصلي (fasli) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. د فصل، د موسم، موسمي.

فصیح (fasih) ص. نر.م. ج. پر فصاحت برابر ،د ښه بیان خاوند، ژبه ور.

فضا (fazá) ښځ.م. فضاء: ۱) پراخه ورشو، پراخه ځمکه؛ ۲) هوا؛ ۳) هغه مکان چي د ځمکي کره او هوا دهغه په یوه برخه کي واقع دي؛ ٥) محیط.

فضانورد (fazānawárd) ص. نر.م. څوک چي په یوې تخنیکي وسیلې سره په فضا کي ګرځي.

فضایل (fazāyil) نر.ج. فضائل، د فضیلت جمع.

فضایي (fazāyi) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. د فضا، په فضا اړوند، په فضا پوري تړلی.

فضل (fázal) نر.م ۱) بخښنیې؛ ۲) نېکي، احسان؛ ۳) کمال؛ ٤) غوره والی.

فضل فروشي (fazalfroši) ښځ.م. په پوهه او فضل کي ځان ښکاره کول؛ تظاهر.

فضله (fuzlá) جن. ۱) غول، خوشایي؛ ۲) مردار شیان؛ ۳) پاتي شوني.

فضول (fuzúl) نر.م. ۱) زیاتوب؛ ۲) څه چي له بدن څخه خارج شي؛ ۳) ص. نر.م. اپلتي ویونکی.

فضول خرڅ (fuzūlxárc) ص. نر.م. ج. څوک چي بې ځایه او په چټي شیانو پیسې لګوي.

فضولي (fuzūlí) ښځ.م. ۱) د نورو په چارو کي لاسوهنه؛ ۲) اپلاکي ویل، اپلتي ویل.

فضیحت (fazihát) نر.م. عیب رسوایي، بدنامي.

فضیلت (fazilát) نر.م. ۱) غوره والی، ښېګنه، ۲) په پوهه او معرفت کي زیاتوالی.

فضیلتماب (fazilátmaáb) نر.م. ۱) د فضیلت مقام؛ ۲) پخوانی درنښتی عنوان و.

فطر (fitər) نر.م. روژه ماتی؛ د فطر صدقه: تاکلي پیسې دي چي د روژې په پای کي اړو کسانو ته ورکول کېږي.

فطرت (fitrát) نر.م. ۱) طبیعت، ختنه؛ ۲) پنځ، پیدایښت؛ ۳) ابداع، اختراع.

فطرتاً (fitratán) ق. طبیعتاً، ذاتاً، اصلاً.

فطري (fitri) ص. نب. نر. ښځ. م.ج. ۱) فطرت ته منسوب؛ ۲) ذاتي، جبلي، طبیعي، فطرتي.

فطریات (fitriyát) نر.م. ۱) طبیعیات، ذاتیات، جبلي صفات؛ ۲) من. د برهان یو اصل دی.

فعال (faʼāl) ص. نر.م. ج. کړاوو، تکړه، پرکار بوخت، د هر کار کوونکی.

فعالانه (faʼālāná) ق. په فعال صورت، عملاً، په جدیت سره.

فعالیت (faʼālıyát) نر.م ۱) زیار، هاند، کوښښ؛ ۲) کار، چار، عمل؛ ۳) جدیت، تکړه والی.

فعل (fiʻl) نر.م. (ج. فعلونه،افعال) ۱) چار، کار، چاره، کردار، عمل؛ ۲) گر. کړ،هغه کلیمه چې د مهال په چوکاټ کې د يوه څه پيښېدنه څرګندوي.

فعلاً (fiʻlán) ق. ۱) اوس، همدا اوس، دغه آن؛ ۲) د فعل له مخې.

فعلي (fiʻlí) ق. ۱) اوسنی، موجود، پرخپل حال؛ ۲) ص. نب. نر. بنځ. م. (گر.) په فعل اړوند.

فقار (faqár) نر.م. ج. فقاره، ګوجرکی (کری)؛ د شمزۍ هډوکی، د ملا د تير هډوکی (مهره).

فقاريه (faqāryá) ص. نب. نر. ج. و ګ. شمزی.

فقاهت (faqāhát) نر.م. فقيه والی، پوهېدنه، دانايي؛ د شريعت په احکامو پوهېدنه.

فقدان (fuqdán) نر.م. ۱) ورک کېدنه، رکېدنه؛ ۲) له لاسه ورکول.

فقر (fáqar) نر.م ۱) نشتوالی، تنګ لاسی؛ ۲) اړتيا او احتياج لرنه؛ ۳) لاس نيونه، ګدايي.

فقرالدم (faqrūdám) نر.م (طب.) د وينې کموالی، د وينې کمښت، اينميا؛ يوه ناروغي ده.

فقره (faqará) ښځ. م. ۱) د ملا د تير (شمزۍ) هر بند (ګوجرکی)؛ ۲) (ګر.) نيمګړې جمله.

فقط (faqát) ق. يوازې، تنها، منحصراً، همدومره.

فقه (fíqa) ښځ.م. ۱) پوهه، فهم، پر يو څه خبرتيا؛ ۲) هغه علم چې د عبادتو او معاملو متضمن وي چې هغه دواړه په قرآن مجيد او نبوي سنت کې راغلي وي.

فقها (fuqahá) نر.ج. فقها، د فقيه جمع، پوهان، علما، عالمان.

فقيد (faqíd) ص.نر.م. ورک، له لاسه وتلی، مفقود.

فقير (faqír) نر.م. ج. ۱) دروېزګر، لاس نيوونکی، ګدا؛ ۲) اړ، خوار، نېستمن، بېوزلی.

فقيه (faqíh) ص. نر.م. ج. (ج. فقها) عالم، پوه، په شرعي احکامو پوه.

فکاهي (fakāhí) ښځ.م. ټوکه ټکاله، ټوکه، دوره.

فکټ (fákt) نر.م. (ج. فکټونه) ۱) واقعيت، حقيقت؛ ۲) رښتين واله، رياليستي.

فکټور (faktór) نر.م. ۱) عوامل، مؤثر؛ ۲) جن. ژن، دارثي صفتو د انتقال عامل؛ ۳) صورت حساب، د خرڅلاو يادښت.

فکر (fíkar) نر.م. ۱) اند؛ د ذهن ټول حوادث؛ ۲) عقل، فهم؛ ۳) چورت، سوچ؛ ٤) پام، څار.

فکراً (fikrán) ق. له فکري نظره، د فکر له مخې، د سوچ له مخې.

فکرجن (fikarján) ص. نر.م. فکرمن، چورتي، په فکر کې، په چرت کې، فکر وهونکی.

فکري (fikrí) ص. نب. نر.ښځ. م. ۱) له فکر سره تړلی؛ ۲) و ګ. فکرجن، ۳) څارن، مراقب.

فکشن (fiksán) نر.م. ۱) خيالي شی، وهمي شی؛ ۲) خيالي کيسه، داستان، افسانه...

فلاجلاتا (flājılātá) نر.م. ج. تمچينه لرونکی، د يو حجروي ګروپ چينجيانو يو کلاس دی.

فلاح (faláh) ښځ.م. ۱) خلاصون، ژغورنه؛ ۲) بريالیتوب، کاميابي.

فلاحت (falāhát) نر.م. کرنه، کرهنه، کر، بزګري، د کرکيلې کار.

فلاش (flāš) نر.م. فلش؛ ۱) ناڅاپي مختصره قوي رڼا؛ ۲) د برقي نور هغه آله چې پر کيمره باندې نصبېږي؛ ۳) په پټو کې يو ډول لوبه ده.

فلاکت (falākát) نر.م. ۱) اسکېرنه، بدمرغي، مصيبت؛ ۲) ذلت، خواري.

فلاکس (flākís) نر.م. ج. پلاکيس، يو ډول ګل دی چې بېل بېل رنګونه لري.

فلالین (falalấyn) نـر.م. مللیـن، پلالین، يو ډول توکر دی.

فلتـر (filtár) نر.م. يوه آله د ه چې جـامد مـواد او کثافتونه له مايعاتو څخه بېلوي.

فلج (falj) ص. نـر.م.ج. ۱) ګـوزڼ وهلی، د ګـوزڼ په ناروغۍ اخته: ۲) نر.م. د لاس او پښې د حسي، د فالج ناروغي، ګوزڼ، ګوزڼه.

فلډسپار (fildṣpār) جيا. فـل سپار، فـلډسپاټ، هـر يو د خو کـريستهالينی منـرالـو يا الـومنيم سيليکېټو څخه جوړ دی، کوارتز ته ورتـه دی او پر ښيښه بانديې ليکه راکاږي.

فلـز (filíz) نر.م. (ج. فلزونه، فلزات) د کيمياوي عنصرو د ټولګي څيني غړي لکه اوسپنه، مس او... چې د تورق او هدايت قابليت لري.

فلزي (filizxí) ص. ن. اوسپـيز: ۱) په فلـز اړوند: ۲) نر.ښځ.م.ج. له اوسپنې يا مسو او پولادو... څخه جوړ شوی شی.

فلسفه (falsafá) ښځ.م. ۱) حکمت: ۲) د تفکر او تعقل علم: ۳) د طبيعت شـرحـه او مطالـعـه: ٤) د ټولنيز شعور ځانګړی شکل.

فلسفي (falsafí) ص. نب. ۱) په فلسفه اړوند، د يوې فلسفي له اصولو سره سم: مج. پوه، عاقل.

فلفل (filfíl) نر.م. جن. پلپل، مرچ.

فلک (falák) نر.م ۱) اسمان، هسک: ۲) دسيارومدار.

فلکي (falakí) ص. نب. نـر. ښځ. م. ۱) په فـلک اړوند: ۲) ستورپېژندونکی.

فلم (filam) نـر.م. (ج. فلمونه) ۱) د انعطاف ور سلولوزي موادو څخه جوړ شوي پانه يا فيته ده: ۲) سينما: ۳) مج. ظاهرسازي: ٤) ننداره.

فلم اخيستنه (filmaxistána) ښځ.م. ۱) د فلم د کولو هنر يا فن: ۲) فوټوګرافي.

فلم جوړونه (filmjōṛawána) ښځ.م. ۱) وګ. فلم اخيستنه: ۲) له صنعتي پلوه د فلم تهيه کول.

فلوټ (flūt) نر.م. شپېلۍ ته ورته شی.

فلوريسنس (flūrisáns) نـر.م. داسې خاصيت چې د ريډيمينټ انرژی په اثر رڼا کوي.

فليته (falitá) ښځ.م. ۱) بـوری: ۲) پلته، باتۍ، پليته.

فليل (falíl) جن. عطر.

فن (fan) نـر.م. (ج. فنون) ۱) صنعت، د تکنيکو ورتياو او قاعـدو مجموعه: ۲) هنر: ۳) آرټ: ٤) طريقه، چلند: ٥) ډول، نوع.

فنـا (faná) ص. نب. فنـاء: ۱) ورک، روال، زايل: ۲) هلاک، مړ.

فنان (fanán) نر.م. د فن څښتن، هنرمند، فنکار، صنعتکار، آرټيسټ.

فنجي (fanjí) نـر.م. د تبلـو فايتا د ډلې يو ګـروپ نبـاتـات دي چې پاڼې، ګـلان او شـين رنګ نه لري.

فنر (fanár) نر.م. ۱) وګ. پنـر: ۲) مج. چـالاکه، فعال. چست وچالاک.

فنري (fanarí) ص.نب.نر. ښځ. م. ۱) فنر لرونکی، فنروالا: ۲) د فنر، په فنر اړوند.

فنکار (fankár) نر.م ۱) د فن څښتن، فن لرونکی: ۲) مج. سازچي، سندربول، سندرغاړی.

فني (fanī) ص. نب.نر. ښځ. م. ج. ۱) په فن اړوند: ۲) د فن خاوند: ۳) ماهر، تجربه کار.

فنيقيان (faniqyấn) نر.ج. سامي نژاده خلک چې د مديترانې په څنډو کې مېشته وو. د سومريانو په مشکل ليک کې يې سمون راوست بيا يوناني ليک له فنيقي څخه منځ ته راغی. اوسنی اروپايي ليک هم د فنيقي پايڅوړ دی.

فواره (fawārá) ښـغ.م. (ج. فـواري) ۱) چـپرک، داره، داري، داوبو داره؛ ۲) فوتکيدونکې چينه.

فوايد عامه (fawāyídɪʿāmmá) ښغ. م. ۱) عمومي گټې، ټولنيزې گټې؛ ۲) د عامه گټو موسسه يا وزارت.

فوټ (fūṭ) نر.م. فټ، د طول يو مقياس دی چې ۱۲ انچه کيږي.

فوټبال (fūṭbāl) نـر.م. فټبال: هغه لوبه چې دوه ټيمونه يې د يوه توپ په وسيله د پښو په وهلو سره اجرا کوي.

فوټبالر (fūṭbālár) نـر.م. د فوټبال لوبغاړی، فوټبال کوونکی، د فوټبال پلېير.

فوټ نوټ (fūṭnóṭ) نر.م. وگ. لمن ليک.

فوټو افسېټ (foṭoāfséṭ) نر.م. د آفسېټ يوه قاعده ده چې د عکاسي فلم په چاپ کې کار وي.

فوټوکاپي (foṭokāpí) ښغ.م. فوټوستېټ، يوه آله ده چې د ليک پاڼو عکسونه اخلي.

فوټوگراف (foṭográf) نر.م. وگ. عکس ۲).

فوټوگرام (foṭográm) نر.م. د عکاسي پاڼه.

فوټومېټر (foṭomīṭár) نـر.م. (بر.) يوه آله ده چې د رڼا شدت پرې اندازه کوي.

فوج (fawǰ) نـر.م. (ج. فـوجونه) ۱) پوځ، لښکر، فرقه، پلټن؛ ۲) ډله، گروپ.

فوج دار (fawjdār) ص. نر.م. ۱) عسکري صاحب منصب، د پوځ مشر؛ ۲) پوځ لرونکی.

فوځ (fawǰ) نر.م. (ج. فوځونه) وگ. فوج.

فوځي (fawǰí) ص. نب. نـر. ښـغ. م. ج. پـوځي: ۱) عسکري، نظامي، فـوځ تـه منسوب؛ ۲) نر.م. (ج. فوځيان) عسکر، سرتېری.

فوراً (fáwran) ق. (ز. فـوري، سمدلاسه، عـاجل، د سو ن ان.

فورم (fórmm) نر.م. فرم: ۱) شکل؛ ۲) څېره، بڼه، جوله؛ ۳) جوړښت؛ ۴) قالب؛ ۵) نوع، ډول؛ ۶) تنظيم؛ ۷) موقف، دريځ.

فورماسيون (formāsyún) نـر.م. فـارمېشن: ۱) فورم، شکل، بڼه؛ ۲) ترکيب، جوړښت.

فـورماليتي (formālití) ښغ.م. فـورماليته: ۱) رسـميت، تشـريفات؛ ۲) دود، دسـتور؛ ۳) ظاهري، ظاهر سازي.

فورمليزم (formalízam) نر.م. فورماليزم، وچه اصول پرستي، عنعنه پرستي، دود پالنه.

فورمول (fūrmúl) نر.م. وگ. فارمول.

فوري (fawrí) ق. وگ. فوراً.

فوسل (fosíl) نر.م. فوسيل: ۱) هره صخره يا منرال چې په کيندلو کې د ځمکې څخه را اوځي؛ ۲) جيا. د ژونديو حيواني او نباتي موجوداتو آثار او پاتې شوني چې د ځمکې په پوړيو کې ښخ شوي وي.

فـوق العاده گي (fawqulʿādagí) ښـغ.م. فـوق العاده تـوب، زيرتوب، تـر معمـول حد زياتوالی.

فوق العاده (fawqulʿādá) ص. نب. تر عادت تېر، له عادت نه د باندې، تر معمول حد زيات.

فوقاني (fawaqānī) ص. نب. نـر. ښـغ. م. ج. پاسنی، برنی، پورتنی.

فـوقيت (fawqiyát) نر.م. ۱) تفوق، پورته والی، لوړوالی؛ ۲) ښه والی، غوره والی، زياتی.

فوکس (fokás) نر.م. فوکيس، محراق، هغه نقطه چې په هغې کې د حرارت او رڼا وړانگې يا د غږ څپې سره راغونډيږي يا له هغې څخه خپريږي.

فول (fawl) نر.م. (لو.) تېروتنه، ټگي و برگي، هغه عمل چې د يوې لوبې له اصولو سره سم نه وي.

فولاد (folád) نر.م. جن. پولاد؛ يو كلک او سخت فلز دی.

فولادي (foládí) ص. نب. نر. ښځ.م. ۱) په فولادو پورې اړوند؛ ۲) له فولادو څخه جوړ شوی، ۳) خړ رنګ.

فولکلور (folklór) نر.م. فوکلور، دخلکو ادبيات، د خلکو فرهنګ، ولسي پوهه، دخلکو زده کړه، عاميانه آداب و رسوم، ولس پېژندنه.

فولکلوري (folklorí) ص. نر. ښځ.م. د فولکلور، په فولکلور اړوند، فولکلور ته منسوب.

فولکلوريست (folklorísṭ) نر.م. د ولسي پوهې متخصص، فولکلور پوه.

فونوګراف (fonográf) نر.م. د اواز ثبتولو آله.

فونوميټر (fonomiṭár) نر.م. يوه آله ده چې د اواز شدت او اهتزازي فريکونسي اندازه کوي.

فونيټيک (foniṭík) ص. نر.م.ج (ژ.ب) غږيز؛ ۱) د کلام د اوازو يا د غږو د توليد يا ثبت؛ ۲) د فونيټيکس؛ ۳) له تلفظ سره سم.

فونټيکس (foneṭíks) نر.م. و ګ. غږ پوهه.

فونيم (foním) نر.م. (ژ.ب.) غږيز واحد، د يوې ژبې غږيزونه؛ د غږولو آوازو له يو ځای کېدو څخه يو اواز جوړېدل.

فونيم پېژندنه (fonimpežandána) ښځ.م. د صوتي واحدو علم، د ژبې د غږونو مطالعه.

فونيميک (fonemík) ص. نر.م. ۱) د فونيم، پر فونيمو ولاړ؛ ۲) په فونيميکس مربوط.

فونيميکس (fonemíks) نر.م و ګ. غږ پوهه.

فهرست (fihríst) نر.م. نيو ليک: ۱) هغه جدول چې د دفتر د حسابو نومونه ثبتوي؛ ۲) هغه پاڼې چې د کتاب د مطالبو لنډيز يا فصلونه ليکي.

فهم (fáham) نر.م. ۱) درک کول، په څه پوهېدنه، ادراک؛ ۲) علم، پوهه.

فهمول (fahmawə́l) مص. مت. پوهول، په اشارې يا بيان سره څوک په يوه مطلب پوهول.

فهمېدل (fahmedə́l) مص.ل. پوهېدل، په اشارې يا بيان او توضيح سره په مطلب پوهېدل.

فهيم (fahím) ص. نر.م. ج. د فهم څښتن، فهم لرونکی، پوه، هوښيار.

في (fe) ښځ.م. د «ف» توري اواز او تلفظ.

في (fi) اد. په، پکې، دننه، دمکان او زمان ظرف دی.

فياض (fayáz) ص. نر.م. ۱) فيض رسوونکی؛ ۲) څوک چې زيات بخښښ کوي؛ ۳) داوېو د که وياله يا چينه؛ ٤) مهربنی، څوانمرد.

في البديهه (fílbadihá) ق. بې له فکر او تأمله، هغه شعر يا خبره چې بې تأمله ووېله شي.

في الحال (fílhāl) ق. سمدلاسه، سمدواره، ژر، بې تأمله، بې له ځنډه.

في الحقيقت (fílhaqiqát) ق. په رښتيا سره.

في الفور (fílfáwr) ق. و ګ. في الحال.

في المثل (fílmasál) ق. د مثال په توګه، د مثل په ډول، مثلاً.

في الواقع (fílwāqí؟) ق. په رښتيا سره، په حقيقت کې، د حقيقت په ډول.

فيته (fitá) ښځ.م ۱) د اندازه کولو پيته؛ ۲) شرشره، کره، کنګوره؛ ۳) کېسټ.

فېټليزم (feṭalízam) نر.م. و ګ. قدر.

فيچر (fičár) نر.م. ۱) څېره، شکل؛ ۲) په راډيويي پروګرامو کې د يوې مهمې پېښې يا د يوه چا د ژوندانه دراماتيکه کيسه.

فېرني (ferəní) جن. و ګ. پرني.

فېروزه (ferozá) ښځ.م. (ج. فېروزې) يو (نيم قيمتي) کاڼی دی چې ابي يا زرغون وېره شين يا زرغون وېره ګړي رنګ لري.

فیس (fis) نر.م. ۱) تاب، او غم، کبر، غرور، ځان ښکاره کول؛ ۲) د ډاکټر حق الزحمه.

فېشن (fešán) نر.م. ۱) دول، سینګار، ښکلل؛ ۲) دول، قسم، راز؛ ۳) دود و دستور.

فیشن (fíšán) نر.م. بیا. انشقاق، په برخو وېشل کېدنه، د غیر زوجي تکثر یو دول دی.

فیصد (fisád) نر.م. په سلو کې، هر عدد یا مقدار چې د سلو په مقیاس بیانېږي.

فیصدي (fisadí) ښځ.م. د سلو په مقیاس د یوه مقدار یا عدد ټاکنه.

فیصله (faysalá) ښځ.م. (ج. فیصلې) ۱) پرېکړه؛ ۲) حق و باطل سره بېلول.

فیصله نامه (faysalánāmá) ښځ.م. پرېکړه لیک.

فیض (fayz) نر.م. ۱) زیاتې اوبه؛ ۲) زیات شی؛ ۳) ډېره ورکړه، زیات بخښښ؛ ٤) مج. ګټه.

فیف (fif) نر.م. فې، فیوډ، فیف (و ګ. تیول).

فیل (fil) نر.م. وګ. پیل.

فیلاریا (filāryá) نر.م.ج. (بیا.) د څو دولو رشته یي پارازیتي چنجیو هر یو یې چې د شمزۍ والو ژویو په وینو او نسجو کې اوسي.

فیلالوجي (filālojí) ښځ.م. ۱) د ژدې کسري او ادبیاتو سره مینه، څېړنه، پوهه؛ ٤) تاریخي ژبپوهنه؛ ۵) د یوې ژبې د صوتونو مطالعه.

فیل خانه (filxāná) ښځ.م. پیلخانه، د فیل د ساتنې خونه.

فیلډ مارشال (filḍmāršál) نر.م. د ګرمارشال، سپهسالار؛ تر ټولو لوړه عسکري رتبه ده.

فیلسوف (faylasúf) نر.م. حکیم، پوه، عاقل، حکمت خوښوونکی، څوک چې په فلسفه کې ژوره مطالعه کوي او هغه څېړي.

فیل مرغ (filmárǧ) نر.م. وګ. شونډکیز چرګ.

فیلوان (filwā́n) نر.م. څوک چې د پیل ساتنه او روزنه کوي.

فیوډ (fyūḍ) نر.م. ج. فې، فیف (وګ. تیول).

فیوډال (fyūḍā́l) نر.م. (ج. فیوډالان) فیوډل؛ ۱) لوی خان، لوی ملاک، د سترو املاکو او رعایا وخښتن؛ ۲) ص. نر.م. د فیوډ په څمکه مربوط.

فیوډالیزم (fyūḍālízəm) نر.م. فیوډالي سیستم، خانخاني، ملک الطوایفي، ارباب الرعیتي.

فیوج (fyūj) نر.م. (سا.) له واقعیت څخه موقتي تېښته.

فیوز (fyoz) نر.م. (ج. فیوزونه) (بر.) د اضافي بار د جریان د مخنیوي لپاره د ډاډ یوه وسیله ده چې په لږ طول له یوه هادي فلز څخه جوړ شوي او په ټاکلې تودوخه کې ویلې کېږي.

ق

ق [۱] (qāf) نر.م. د پښتو الفبې دوه دېرشم توری دی. ابجدي ارزښت يې (۱۰۰) دی.

ق [۲] (qāf) د قمري (هجري) يالېږدي‌کال سپوږمیز لندون.

قاب (qāb) نـر.م. ۱) غـاب، تينګـری؛ ۲) پوښ؛ ۳) چوکاټ.

قابچي (qābčí) نر.م. وربه، ورساتی، دروازه وان.

قابض (qābíz) ص.نر.م ۱) په موټي کې نيوونکی؛ ۲) ايستونکی؛ ۳) دالله يو نوم، مسلط، برلاسی.

قابل (qābíl) ص. نر.م. ۱) منونکی، قبلـوونکی؛ ۲) ور، مناسب؛ ۳) ماهر، پوه، لايق.

قابلو (qābló) ښځ.م. په مخابره او برق کې هغه ناقل چې د يوې مجردې مادې په منځ کې وي.

قابله (qābilá) ښځ.م. ۱) دايي، دايه؛ ۲) زېږنمله، زېږنپاله؛ ۳) ماشوم پالونکې.

قـابلـه ګي (qābilagí) ښځ.م. ۱) د قـابلې دنده؛ ۲) دايي توب، بېبې توب، د زېږنپالې کار.

قـابليت (qābilyát) نر.م. ۱) قابل توب، مهارت؛ ۲) پوهه، هوښياري.

قابو (qābú) نر.م. ۱) کابو، څـارو، بېږګی، حملې ته چمتو او تيار؛ ۲) وس، طـاقت، توان، قوت؛ ۳) نبېږدې.

قات (qāt) صوت. نر.م. قت؛ ۱) کرت، دچرګې غږ؛ ۲) ص. نر.م. ج. کت، غبرګ، کوښت.

قـاتل (qātíl) ص. نـر.م. (ج. قـاتـلان) خوني، وژونکی، قتل کوونکی.

قاتول (qātawál) ص. مت. کتول، کاتول، غبرګول، کوښتول.

قـاتېدل (qātedál) مـص. ل. کتـېـدل، کاتـېـدل، کوښتېدل، غبرګېدل.

قـاچـاق (qačáq) نـر.م.ج. ۱) تېښتـووني؛ ۲) د قانون مخالفه چاره چې په پټه ترسره شوې وي يا ترسره کېږي.

قاچاقي (qāčāqí) ص. نب. ۱) په قاچاقو اړوند؛ ۲) نر.م. ج. څه چې په قاچاقي ډول راوړل شوي وي یا راوړل کیږي.

قاچاقچي (qāčāqčí) نر. ښځ.م. څوک چې ګرهږي (قاچاق) کوي.

قادر (qādír) ص. نر.م. ج ۱) مقتدر؛ ۲) زورور؛ ۳) قابل، لایق؛ ٤) تجربه کار؛ ٥) الله تعالی.

قاروره (qārúra) ښځ. م. ښیښه، هغه ښیښه چې د ناروغی د معلومولو لپاره په کې متیازې اچوي.

قاره (qārá) ښځ.م. (جغ.) لویه وچه، براعظم، بر.

قاري (qārí) نر.م. (ج. قاریان) ۱) لوستونکی؛ ۲) د قرآن مجید لوستونکی او حفظ کوونکی.

قاز (qāz) نر.م. بته، ایلی، هیلی.

قاش (qāš) نر.م. ۱) تبندر، تراژه، دره، نسود؛ ۲) د توبنچې پوښ.

قاشق (qāšúq) ښځ.م. و ګ. کاچوغه.

قاشوغه (qāšúga) ښځ.م. و ګ. کاچوغه.

قاصد (qāsíd) نر.م. ۱) استازی، بګاری، خبر وړونکی؛ ۲) ص. نر.م.ج. قصد کوونکی.

قاصدي (qāsidí) ښځ.م. استازیتوب، ایلچیتوب، څریتوب؛ بګاریتوب، خبروړنه.

قاصر (qāsír) نر.م ۱) څوک چې بې پروایي کوي؛ ۲) ص. ر.م.ج. نارسا، ناتوانه، ؛ ۳) الند.

قاضي (qāzí) نر.م. ۱) حکم کوونکی؛ ۲) حاجت پوره کوونکی؛ ۳) منصف، د شرعي حاکم. رایه ورکړی.

قاضیتوب (qāzitób) نر.م. منصفي، حکمیت، دشرعي دحاکم یا قاضي دنده.

قاطر (qātír) نر.م. و ګ. غاتره.

قاطع (qātí) فا. نر.م ۱) غوڅوونکی، غوڅوونی، پرې کوونکی؛ ۲) دغوڅولو آله.

قاعد (qāsíd) نر.م. ص. ۱) ناست، د قایم مقابل؛ ۲) لاربنود، مشر، رهبر.

قاعدتاً (qāsídatán) ق ۱) دقاعدې سره سم، اساساً؛ اصلاً؛ ۲) معمولاً، د معمول سره سم.

قاعده (qāsidá) ښځ.م (ج. قاعدې، قواعد) د قاعد مؤنث؛ ۱) قانون، سیستم؛ ۲) بنسټ، اساس؛ ۳) هن. بیخ.

قاغمه (qāğmá) ښځ. م. و ګ. کاغمه.

قاغی (qāğáy) ښځ.م. و ګ. کاغی.

قاف (qāf) نر.م. د «ق» د توري اواز او تلفظ.

قافله (qāfilá) ښځ.م. کاروان؛ ۱) ایږ، جوپه، بهیر؛ ۲) د مسافرو ډله.

قافیه (qāfiya) ښځ.م. (ج. قافیې) ۱) د بیت د پای کلیمه چې شعر باندې ختمیږي؛ ۲) شا، وروسته، شټ؛ ۳) وریسې تلونکی.

قافیه بندي (qāfiyābandí) ښځ.م. قافیه برابرول، قافیه جوړول، قافیه ترل.

قاقم (qāqúm) نر.م. سپین لمی، د سنجاب په څېر حیوان دی، پوستکی یې نرم دی.

قاقمه (qāqmá) ښځ.م. و ګ. کاغمه.

قال (qāl) نر.م. خبرې، لوړې خبرې، بې بږ، غهدل. قال و قیل: ګډې وډې خبرې.

قالب (qāláb) نر.م. (ج. قالبونه) ۱) هغه ظرف چې ویلې شوې اوسپنه سرپ یا سمنټ وراچوي او هماغه ظرف په بڼه کېږي؛ ۲) جسم، تن.

قالبي (qālabí) ص. نب. ۱) اله قالبه راوتلی، په قالب کې جوړ شوی؛ ۲) په قالب اړوند؛ ۳) په اندازه، برابر؛ ٤) مج. محدود، د لند اندی.

قالی (qālúy) ښځ.م. و ګ. غالی.

قالین (qālín) ښځ.م. و ګ. غالی.

قام (qām) نر.م. و ګ. قوم.

قامت (qāmát) نر.م. ۱)ونه، قد، تنه، دړه؛ ۲)د چارې سمبډنه.

قاموس (qāmūs) نر.م. ۱) بحر، سمندر، د بحر منځ؛ ۲) وګ. ډیکشنري؛ ۳)رازداره.

قانع (qānīʻ) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. ۱)بسندی، خوبس، قناعت کوونکی؛ ۲) راضي.

قانون (qānūn) نر.م. ۱) د یوه شي مقیاس او اصل؛ ۲)هغه مقررات او احکام چې دولت یې د انتظاماتو د ساتنې او د ټولنیزو چارو د اداري لپاره وضع کوي.

قانونپوه (qānūnpóh) نر.م. قانون دان، څوک چې د قانون په څانګه کې روزل شوی وي.

قانوناً (qānūnán) ق. په قانون سره، د قانون پر بنسټ، له قانون سره سم.

قانوندان (qānúndān) نر.م. ۱)وګ. قانونپوه؛ ۲)قانون وضع کوونکی، قانون جوړوونکی.

قانونساز (qānūnsāz) فا. نر.م. قانون جوړوونکی؛ قانون سازه اسیمبلي، مقننه.

قانون نامه (qānūnnāmá) ښځ.م. قانون لیک.

قانوني (qānūní) ص.نب.نر.ښځ. م. ۱) پر قانون برابر، د قانون سره سم؛ ۲) ښځ.م.ج. اصولي.

قانونیت (qānūnyát) نر.م. اصولیت، له قانون سره سمون، له قانون سره سموالی.

قاهر (qāhír) ص. نر.م.ج. ۱)بر، برلاسی، غالب؛ ۲)خوشکتي، تونمناک، قهرجن.

قاه قاه (qáhqáh) ښځ.م. کټ کټ، کټهار، قهقهه، په لوړ اواز خندا.

قاید (qāyíd) نر.م. ص. قاعد، لارښود، سرغنی، سرغنه، سرخیل؛ رهبر، پېشوا.

قایل (qāyíl) نر.م. ۱)ویونکی، خبرې کوونکی؛ ۲) شعر ویونکی؛ ۳)اقرار کوونکی.

قایلول (qāyílawə́l) مص. مت. ۱) ورباندې منل، اقرارول؛ ۲) معتقدول.

قایلېدل (qāyıledə́l) مص. ل. ۱) اقرار کول؛ ۲)معتقد کېدل.

قایم (qāyím) ص. نر.م.ج. ۱)ولاړ؛ ۲)ثابت؛ ۳) ټینګ، محکم، کلک.

قایم مقام (qāyımmaqā́m) ص. نر.م.ج. قائم مقام؛ ځای ناستی، نایب، ځای نیوونکی.

قایمه زاویه (qāyímazā́wıyá) ښځ.م. (هـ.) هغه زاویه چې د دوو عمودي کرښو له تقاطع څخه منځ ته راځي.

قبا (qūbā́) ښځ.م. (ج. قباوې) قباء؛ اوږده چوغه، اوږده چوغه، غدکه، یو ډول نرینه لباس دی.

قباحت (qabāhát) نر.م. خرابتیا، بدوالی، بدي (په قول یا فعل یا صورت کې).

قباله (qabālá) ښځ.م. قواله، هغه وثیقه او سند چې د غیرمنقول مال په پلورلو کې یې پلورونکی پېرودونکي ته ورکوي.

قبایل (qabāyíl) نر.ج. قبائل، د قبیله جمع.

قبایلي (qabāyılí) ص. نب. قبائیلي، د قبایلو، د قبایلو، په قبایلو اړوند.

قبح (qūbhá) ښځ.م. ۱) بدرنګي، د حسن مقابل؛ ۲) بدي؛ ۳) رسوایي، اشواینه.

قبر (qábər) نر.م. مرستون، دوری، کیڅ.

قبرستان (qabrıstā́n) نر.م. هدیره، د قبرونو ځای.

قبرکن (qabərkán) فا. نر.م. کیڅکنونی، قبر کیندونکی، څوک چې مړي ته قبر باسي.

قبض (qábaz) نر.م. ۱)نیونه؛ ۲)خوابدي، خواشینتیا، خفګان؛ ۳)تصرف، ترلاسه کول؛ ٤)قبضیت

قبضول (qabzawə́l) مص. مت. ۱) نیسول، ۲) رانیول، ترګوتوکول؛ ۳) قبضیت پیدا کول، قبض وراچول؛ ٤) له ژوي ځخه روح اخیستل.

قبضه (qabzá) ښځ.م. ۱) یو موټی شی، یو موټ؛ ۲) په موټي کې نیولی؛ ۳) تر لاسه شوی؛ ٤) قدرت، اقتدار؛ ٥) د توري لاستی.

قبضېدل (qabzedə́l) مص. ل. ۱) نیول کېدل؛ ۲) تر لاسه کېدل، په واک کې کېدل؛ ۳) قبض کېدل، په کولمو کې د غایطه موادو کلکېدل.

قبل (qábal) نر.م. ۱) مخ، مخامخ، د یو شي مخ، د بعد نقیض؛ ۲) ق. د مخه، د وړاندې.

قبلاً (qáblan) ق. مخکې، پخوا، وړاندې.

قبل التاریخ (qáblutārix) نر.م. تر تاریخي دورې د مخه، له تاریخ نه پخوا، له ۵۰۰۰ ځخه نیولی تر ۷۰۰۰ ق.م. د مخه.

قبل المیلاد (qáblulmilā́d) نر.م. تر میلاد د مخه، د حضرت عیسی علیه السلام تر زېږېدو د مخه زمانه.

قبلول (qáblawə́l) مص. مت. قبولول، منظورول، منل.

قبلونکی (qábluwū́nkay) فا. نر.م. منونکی، خوښوونکی، رضامند.

قبله (qiblá) ښځ.م. ۱) خوا، لور؛ ۲) هغه خوا چې مسلمانان د لمانځه په وخت کې د هغې په لور مخ کوي؛ ۳) کعبه؛ ٤) معبد؛ ٥) چلند، طریقه.

قبله نما (qiblanomá) ښځ.م. وګ. لور ښود.

قبلي (qablí) ق. نر. ښځ. م. ج. مخنی، مخکنی، پخوانی، د وروستي ضد.

قبلېدل (qabledə́l) مص. ل. منل کېدل، قبولېدل، منظورېدل، منظور کېدل.

قبلیز (qiblíz) ص. نر.م. قبله ییز، قبلې ته اړوند.

قبول (qabū́l) نر.م. ۱) منښه، قبلونه؛ ۲) هوکړه، رضامندي، منظوري؛ ۳) منل شوی، مقبول.

قبولول (qabūlawə́l) مص. مت. وګ. قبلول.

قبولي (qabūlí) ښځ.م. ۱) قبلونه؛ ۲) قبوله شوي حواله؛ ۳) منظوري؛ ٤) تعهد، ژمنه.

قبولېدل (qabūledə́l) مص. ل. وګ. قبلېدل.

قبه (qubá) ښځ.م. ۱) کبه، ګومبته، ګنبزه، ګنبده؛ ۲) هغه ځای چې ګومبته یا ګومبزه ولري.

قبیح (qabíh) ص. نر. ښځ. م. ج. ۱) بد، ناوړه؛ ۲) تس. د امر مخالف.

قبیلوي (qabilawí) مص. نب. د قبیلې، په قبیلې اړوند، قبیلې سره تړلی.

قبیله (qabilá) ښځ.م (ج. قبیلې، قبایل) وګ. قوم.

قپان (qapā́n) نر.م. قبان، یوه پله لرونکې لویه تله چې د بلې پلې پر ځای یې له شاهین ځخه د وزن تیره راځېږي.

قپانچي (qapānčí) نر.م. کپانچي، درو الا، تله والا، ترازو والا، ترازوچي.

قت (qat) ص. نر.م. ج. نر.م. وګ. قات.

قتال (qitā́l) نر.م. ۱) وژلون، وژنه؛ ۲) جګړه.

قتغ (qatáğ) نر.م. کتغ، نګولی، لنده بل.

قتکانی (qatkā́nay) نر.م. قرت کانی، سخته شګه چې خاوره ورسره وي.

قتکوری (qatkū́ray) نر.م. د مزرو جالیداره بوری یا تیلس چې بزګران په کې پاله رمبي یږدي.

قتل (qátal) نر.م. وژنه، وژله، خون، مرګ.

قتلګاه (qatalgā́) ښځ.م. د وژلو یا قتلولو ځای.

قتلمه (qatlamá) مص. مت. د پراټې په څېر څو کته غوړه ډوډۍ.

قتلېدل (qatledə́l) مص. مت. وژل کېدل، مړه کېدل.

قتول (qatawә́l) مص. مت. کتول، کاتول، قاتول.

قته (qitá) ښځ.م. (ج. قتې) ۱) پته، پسره، ورقه؛ ۲) د همدغو قطعو لوبه.

قتي (qotáy) نر.م. د مالوچو یا د غرمنې پنډوس.

قتیل (qatíl) ص.نر.م. وژل شوی، وژلی، مقتول.

قجري (qajarí) نر.م. غل، یو ډول لمخی چې د آس د پاسه او د زین د لاندې اچول کېږي.

قجیر (qajír) نر.م. کجیر، ۱) یو ډول لوی مرغه دی؛ ۲) نر.م. (مج.) سپین او صادق سړی.

قچر (qačár) نر.م. کچر، خچر، غاتره.

قچروالا (qačárwālā́) ص. نر.م. کچروالا، د کچرخاوند، د غاترې څښتن.

قچي (qıčay) نر.م. ټولي، ډله، جمعیت.

قچي قچي (qıčiqıči) نر.ج. ډله ډله، ټولي ټولي، ګروپ ګروپ.

قحط (qaht) نر.م ۱) وچ کالي، سوکړه؛ ۲) د خوړو کمښت، د ارزاقو لږوالی.

قد (qad) نر.م. ۱) ونه؛ ۲) اندازه؛ ۳) اوږدوالی؛ ٤) لوړوالی، جګوالی.

قدامت (qudāmát) نر.م. ۱) مخکې توب، ړومبی توب؛ ۱) لرغونتیا؛ ۲) د کار سابقه.

قدح (qadáh) ښځ.م. ۱) د ښځینو لوبني؛ ۲) جام، ساغر؛ ۳) عیب وینه، بدوینه، بدګویي؛ ٤) رټنه؛ ٥) د نسب پېغور ورکول.

قدر[۱] (qadr) نر.م. ۱) د یوه شي اندازه؛ ۲) برابر؛ ۳) سیک، قوه، وس، توان؛ ٤) حرمت، وقار؛ ٥) شتمنوالی.

قدر[۲] (qadár) نر.م ۱) د یوه شي اندازه؛ ۲) سیک، قدرت؛ ۳) الهي فرمان؛ ٤) برخلیک؛ څه چې الله خپلو بندګانو ته مقدر کړي دي؛ ٥) د یوه شي ترتیب او نهایي سرحد.

قدرت (qudrát) نر.م. ۱) وس، توان، واک؛ ۲) فز. د کار خارج قسمت پر زمان.

قدرتاً (qudrátán) ق. قدرتي؛ ۱) په قدرت سره، د خدای په قدرت؛ ۲) نابېره؛ ۳) د توان له مخې.

قدرتي (qudratí) ص.نب. نر.ښځ.م. ج. ۱) په قدرت اړوند؛ ۲) اصلي، ذاتي، طبیعي، له آره؛ ۳) و ګ. قدرتاً.

قدردان (qadardā́n) ص. نر.م. ج. قدرمن، قدر پېژندونکی، احترام کوونکی.

قدرمن (qadarmán) نر.م. ۱) ښاغلی، عزتمن، د قدر وړ؛ ۲) څوک چې د نورو د هر قدر کوي.

قدرول (qadrawúl) مص. مت. ۱) عزت ورکول، درنول؛ ۲) اندازه کول؛ ۳) ارزښت ورکول.

قدس (qūds) نر.م. سپېڅلتیا، پاکوالی؛ جنت.

قدسي (qudsí) ص.نب. نر. ښځ. م. ج. ۱) قدس ته منسوب؛ ۲) د جنت، د فردوس؛ ۳) روحاني؛ ٤) ملایکه؛ ٥) قدسي حدیث: هغه حدیث چې د خدای کلام په کې نقل شي.

قدغن (qadağán) نر.م. و ګ. کتغن.

قدم[۱] (qadám) نر.م. ۱) پل، منډ، د پښې پل؛ ۲) ګام؛ ۳) تقدم، په یوه کار کې سابقه.

قدم[۲] (qıdám) نر.م. د حدوث ضد؛ ۱) پخوانی والی لرغونتوب؛ ۲) وړاندې والی، مخکښتوب.

قدما (qudamā́) نر.ج. اولني، څنډني، پخواني، ړومبني، وړاندیني.

قدم ځای (qadamǰā́y) نر.م. ۱) بیت الخلا؛ ۲) پل، منډ.

قدم لړونکی خپوری (qadamlarū́nkayxpóray) نر.م. (عس.) هغه سرتېری چې په ډلګۍ کې له نورو ملګرو څخه په جګړه ییزه او سیاسي ښوونه او روزنه کې وړاندې وي.

قدمه (qadamá) ښځ.م. ۱) مرحله، مرتبه، درجه؛ ۲) پوړی، ړکی؛ ۳) لوړه ژوره؛ ٤) کتار، لیکه؛ ٥) گروپ، تولگی، ډله.

قدنما (qadnumá) ص. نب. نر. ښځ.م. ج. تنه ځرگندوونکی، د تول لوړوالي ښکاره کوونکی
- قدنما هینداره، قدنما عکس.

قدوس (qudū́s) ص. نر.م.ج. ۱) له هر عیبه او نقصه سپېڅلی؛ ۲) مبارک؛ ۳) نر.م. دالله (ج) یو نوم.

قدوقامت (qaduqāmát) نر.م. ونه، ډډه.

قدیفه (qadifá) ښځ.م. دوپټه، څادر، جیباته.

قدیم (qadím) ص.نر.م.ج. ۱) پخوانی، لرغونی، وړاندینی؛ ۲) دالله تعالی نوم دی.

قدیمي (qadimí) ص. نب. نر. ښځ.م. ج. قدیم ته منسوب، د قدیم، لرغونی.

قذف (qazf) نر.م. ۱) څوک په ډبرو ویشتنه؛ ۲) اص. چاته دزنا نسبت کونگ؛ ۳) ښکنځا؛ ٤) اچونه؛ ٥) د دریاب غاړه، د سیند غاړه.

قر (qur) نر.م. په نس کې د باد پیدا کېدو اواز.

قرآن خور (qurānxór) ص.نر.م. (ج. قرآن خواره) ۱) څوک چې په قرآن قسم کوي؛ ۲) څوک چې په قرآن شریف باندې ناحقه سوگند کوي.

قرابت (qarābát) نر.م. ۱) خپلوي؛ ۲) نږدېکت، نږدېوالی.

قرار (qarā́r) ص. نر.م.ج. ۱) کرار، هوسا، آرام؛ ۲) استوگن کېدل؛ ۳) مطمین؛ ٤) پرېکړه، فیصله؛ ٥) ژمنه؛ ٦) ق. له مخې.

قرارداد (qarārdā́d) نر.م. تړه، تړون.

قراردادي (qarārdādí) ص.نر.م. تړون کوونکی.

قرارگاه (qarārgá) ښځ.م ۱) استوگنځی، مسکن؛ ۲) عس. د قرار و صدور ځای.

قراروالی (qarārvālay) نر.م. کراروالی؛ ۱) آرامي هوسایي؛ ۲) ثابت پاته والی.

قرارول (qarārawə́l) مص.مت. کرارول؛ ۱) آراموول، هوساکول؛ ۲) چوپول، خاموشول.

قراري (qarārí) ښځ.م ۱) هوسایي؛ ۲) چوپتیا؛ ۳) خیر خیریت.

قرارېدل (qarāredə́l) مص.ل. کرارېدل؛ ۱) آرامېدل هوساکېدل؛ ۲) چوپېدل، چوپ کېدل.

قراقلي (qarāqulí) ښځ.م. وگ. کرکولی.

قران (qirā́n) نر.م. ۱) سره یوځای کېدنه؛ ۲) حج و عمره په ځای کول؛ ۳) پنځوس پولی، قیران.

قراول (qarāwúl) نر.م. ۱) د ښارني لپاره په برج کې سوری یا دیدوان؛ ۲) محافظ، ساتندویه؛ ٤) هغه پوځ چې په مخکې ځي.

قرائت (qirā'át) نر.م. ۱) لوستنه، لوست؛ ۲) په شرع کې د قرآن لوستلو ته وايي.

قرب (qurb) نر.م. ۱) نږدېوالی؛ ۲) خپلېښې، خپلوي؛ ۳) مرتبه، منزلت.

قربان (qurbā́n) نر.م. ځار، فدا.

قربانول (qurbānawə́l) مص.مت. ۱) دروړول، د خدای په لاره کې صدقه ورکول؛ ۲) ځارول، حلالول.

قرباني (qurbāní) ښځ.م. ۱) سربښندنه؛ ۲) اختری، اضحیه، جاری، هغه څاروی چې قربانېږي.

قربانېدل (qurbānedə́l) مص.ل. ۱) دروړېدل، د خدای په لاره کې صدقه کېدل؛ ۲) جارېدل، ځارېدل، واري کېدل.

قربت (qurbát) نر.م. ۱) نږدېکت، نږدېوالی؛ ۲) د عبادت په وسیله خدای ته نږدې والی؛ ۳) خپلوي، خپلولي.

قرپوق (qirpū́q) نر.م. یو ډول سپورتي لوبه ده.

قرت کانی (quratkáṇay) نر.م. دتیږو له غوندارو او خاورو څخه جوړه شوې کلکه طبقه.

قرحه (qarhá) ښځ.م. ۱) پرهار، ټپ، زخم، جراحت؛ ۲) تناکه.

قرص (qurs) نر.م. ۱) ټیکله، ټیکلی؛ ګردی ډوډی ۲) د لمر ټکی؛ ۳) ټابلېټ، ګولی؛ ٤) کولچه.

قرض (qarz) نر.م. پور، موس، قرضه.

قرضدار (qarzdár) ص.نرم.ج. پوروړی.

قرطاس (qırtás) نر.م. کاغذ، لیکپانه.

قرطاسیه (qırtāsyá) ښځ.م. (ج. قرطاسیې) د لیکلو شیان، په تېره بیا کاغذ، قلم او پاکټ.

قرعه (qurṣá) ښځ.م. ۱) پچه، هسک، غوری؛ ۲) پالی، درمل دانې؛ ۳) برخه، ونډه، سهم.

قرعه کشي (qurṣakaší) ښځ.م. خسنی ویستنه، پچه اچونه.

قرغ (qurūğ) نر.م. ۱) بوښای ځارل او نور خلک دهغه له استفادې څخه منع کول؛ ۲) خند کېدل؛ ۳) ننداغه، بندښت.

قرقره (qarqára) ښځ.م. ۱) ډانده، د مستۍ په وخت لکۍ ډانګول او تګ کول؛ ۲) غوندی، شمله. ۳) کرکره، یو ډول زانې (زانه) ده.

قرقری (qarqaráy) نر.م. د آس دخرخرهٔ کولو آله.

قرقلي (qarqulí) ښځ.م. وګ. کرکولي.

قرقیچن (qarqečə́n) نر.م. وګ. قرقیچن.

قرمز (qırmíz) نر.م. ۱) سور رنګ؛ ۲) اصلاً د یوې ورې بیعنوي دوله حشرې نوم دی.

قرمساق (qaramsáq) نر.م. چرس، بروه، بروا، د خپلې ښځې دلال.

قرن (qáran) نر.م. (ج. قرنونه، قرون) پېړی، سدی، سل کلني؛ سل کلنه دوره.

قرنا (qarná) ښځ.م. وګ. کرنا.

قرنطین (qarantín) نر.م. قرانطین؛ هر تجرید یا محدودیت چې د ساري ناروغیو په مقابل کې پر مسافرو یا سفر باندې لګول کېږي.

قرنیکه (q(u,a)rniká) نر.م. وګ. ترنیکه.

قرنیه (qarnıyá) ښځ.م. د سترګې د جوړښت یوه طبقه ده چې د صلیبیې په مخنۍ برخه کې پرته ده.

قروانه (qar wāná) ښځ.م. وګ. کاروانه.

قروغ (qurūğ) نر.م. وګ. قرغ.

قرهاری (qurahāray) نر.م. صوت. کرهاری، د ګیږکو او څینې نورو شیانو اواز.

قره قل (qaraqūl) نر.م. وګ. کرکول.

قریب (qarīb) ص. نر.م.ج. ۱) نېږدې، څېرمه؛ ۲) خپل (خپلوان)؛ ۳) عر. د شعر یو بحر دی.

قریباً (qarībán) ق. نېږدې، په تقریبي توګه.

قریبي (qaribí) ښځ.م. ۱) نژدې یوالی، نېږدیوالی؛ ۲) خپلوي، خپلولي.

قریحه (qarihá) ښځ.م. ۱) طبع، ذوق؛ ۲) په کتابت او د شعر په ویلو کې طبیعي قدرت.

قرین (qarín) ص. نر.م.ج. ۱) نژدې، نېږدې؛ ۲) نر.م. ملګری، دوست؛ ۳) شبیه؛ ٤) مېره.

قرینه (qariná) ښځ.م. (ج. قرینې، قرائن) د قرین مؤنث؛ ۱) نښه، پلامه؛ ۲) شبیه؛ ۳) ماندینه.

قریه (qarıyá) ښځ.م. کلی، بانډه، قصبه.

قریه دار (qaryadár) ص.نر.م. دکلي مشر، ملک، کندي دار.

قړتي (qṛáte) ښځ.م. ۱) بې ځایه او بې مانا خبرې؛ ۲) مج. خوږ مجلس او خوږې خبرې.

قړقېچن (qaṛqečə́n) ص.نر.م. قرغېچن، له یخنۍ نه غونج مونج، سړو نه تونډ مونډ.

قړمېزن (qaṛmezə́n) ص.نر.م. ۱) لاړن، لاړو، هغه څوک چې له خولې یې لاړې او ځګونه

بهېږي؛ ۲) گرنگن، هغه خوک چې پزه يې له گرنگو ډکه وي؛ ۳) کرېځن ډنګر پسه چې گرنگ يې بهېږي.

قرمېزي (qarmezé) ښځ.م. لاړې، څګونه، گرنگ، د پزې خلط يا گاته مايع.

قرينګا (qringá) ص. نب. بېنګا، کانی، بينگی، غونی.

قسامت (qasamát) نر.م. قسامه؛ ۱) په لغت کې د قسم پرځای وضعه شوی اسم دی؛ ۲) دجگړې اورېند، وولّه.

قساوت (qasāwát) نر.م. سخت زړيتوب، سخت زړتيا، بېرحمي، ظلم.

قست (qast) نر.م. کست؛ ۱) نيت، اراده، قصد؛ ۲) رخه، کينه، بغض.

قسط (qıst) نر.م. ۱) نياو، عدل؛ ۲) ونډه، برخه؛ ۳) مقدار؛ ٤) پور؛ ٥) هغه پور چې پرځو برخو ووېشل شي او هره برخه يې په يوه تاکلې موده کې ورکول کېږي.

قسط وار (qıstwār) ق. په قسط، د قسط په ډول.

قسم[1] (qísəm) نر.م. ډول، راز، نوع، څېر، توگه.

قسم[2] (qasám) نر.م. لوړه، لو، سوگند، حلف.

قسم[3] (qasm) نر.م. د ښځو په منځ کې وار اېښوونه.

قسمت (qısmát) نر.م. ۱) نصيب؛ ۲) وېشنه؛ ۳) برخه، ونډه، حصه؛ ٤) تقدير، برخليک.

قسيم (qasím) فا. نر.م. ۱) وېشونکی، برخه برخه کوونکی؛ ۲) ص. نر.م. ج. ښکلی، ښايسته.

قشر (qíšar) نر.م. ۱) پوښ؛ ۲) پوستکی، پوټکی.

قشري (qıšrí) ص. نب. نر. ښځ.م. ج. ۱) د قشر، په قشر اړوند؛ ۲) سطحي.

قشلاق (qıšlāq) نر.م. ۱) د ييلاق ضد، ژمنکوره، گرمسېر؛ ۲) کلی، بانډه.

قشله (qıšlá) ښځ.م. وگ. عسکر کوټ.

قصاب (qasáb) نر.م. کناری؛ ۱) غوښه پلورونکی ۲) مج. ظالم، وژنو، وژونکی، قاتل.

قصابي (qasābí) ښځ.م. کسابي، کناري، حلالونه؛ ۱) د غوښو خرڅولو هټی؛ ۲) مج. قتل وقتال.

قصاص (qısás) نر.م. ۱) جزا، د مړي پور، د قتل بدل؛ ۲) د پرهار په بدل کې پرهار؛ ۳) د قاتل يا ضارب مجازات.

قصبة الريه (qasbatunyá) ښځ.م. وجه غاړه، هوايي نل، د سږو هوايي نل، تر ستوني وروسته لنډ غضروفي نل دی.

قصبه (qasabá) ښځ.م. (ج. قصبې) ۱) له ښخو کليو غټه جوړه شوې ساحه؛ ۲) ښارگوټی؛ ۳) نل.

قصد (qásd) نر.م. ۱) نيت، اراده؛ ۲) ميانه روي؛ ۳) مقصود؛ ٤) مج. مخالفت.

قصداً (qásdán) ق. ۱) د قصد او ارادې له مخې، په نيت سره؛ ۲) د مخالفت له مخې.

قصدي (qasdí) ص. نب. نر. ښځ.م. ۱) ارادي، د قصد، قصد ته منسوب؛ ۲) عنادي.

قصر (qásar) نر.م. ۱) ماڼۍ؛ ۲) لنډونه؛ ۳) حبس؛ ٤) منع.

قصور (qusúr) نر.م. ۱) خطا، گناه؛ ۲) ستړيا؛ ۳) په کومه چاره کې ترشا کېدل.

قصه (qısá) ښځ.م (ج. قصې) وگ. کيسه؛

قصيده (qasidá) ښځ.م. (ج. قصيدې) بولله، يو ډول نظم دی چې د غزل په څېر يوه مطلع لري او ورپسې نور بيتونه چې شمېر يې تر (۳۳) پورته وي، په وزن او قافيه کې سره يو شی وي.

قضا (qazá) ښځ.م. ۱) حکم؛ ۲) ادا کول؛ ۳) روا کول؛ ٤) برخليک؛ ٥) امر، حکم؛ ٦) اراده؛ ۷) خبر؛ ۸) فق. ناغه.

قضاوت (qazāwát) نر.م. حکم: د دوو یا څو تنو ترمنځ پریکړه کول یا د بنوا او بدو حکم کول.

قضائیه (qazāiyá) ص. نب. ښځ.م. ۱) قضایي، په قضا اړوند: ۲) ښځ.م. قضایي اورگان. قضائیه قوه: هغه عدلي اورگان چې تولي محکمې او ستره محکمه په کې شاملې دي.

قضیه (qazyá) ښځ.م. ۱) خبره: ۲) رو. حکم: ۳) فرمان: ٤) پېښه، حادثه: ۵) من. د تصدیق لفظي تعبیر: ۷) ماجرا.

قط (qat) ص. نر.م. ج. ۱) و.گ. کټ: ۲) د قلم نوکه یا څوکه چې له کاغذ سره تماس کوي.

قطار (qatār) نر.م. و.گ. کتار د تولو صیغو سره.

قطاع[1] (qitā́ʕ) نر.ج. د قطع او قطیع جمع.

قطاع[2] (qa tā́ʕ) فا. نر.م. سخت پرې کوونکی.

قطاع[3] (qu tā́ʕ) فا. نر.ج. د قاطع جمع، پرې کوونکی: قطاع الطریق: لاره وهونکي.

قطب (qútab) نر.م. (ج. قطبونه) ۱) مولی، ماولی سرغاب. لمانځه: ۲) د یو شي ملاک او مدار: ۳) نر. : بو: الکتریکي مدار مثبت او منفي پای: ٦) جیو. د ځمکې د کرې د محور طرفین.

قطب پله (qūtabpalá) شمال، د قطب پلو، شمال لوري.

قطب نما (qutəbnumā́) ښځ.م. و.گ. لوربنود.

قطبي (qutbí) ص. نب. نر. ښځ. م. د قطب، قطب ته منسوب، په قطب مربوط.

قطبین (qutbáyn) نر.ج. ۱) دوه قطبه: ۲) شمالي او جنوبي قطبونه.

قطر (qútar) نر. ۱) اقلیم، سیمه: ۲) څوا، اړخ: ۳) پیدوالی، پیړوالی.

قطران (qatrán) حر. ۱) و.گ. زرنه: ۲) قیر

قطره (qatrá) ښځ.م. ۱) څاڅکی، څڅی، تراوی، د باران یوه دانه: ۲) مج. ډېره لږه اندازه.

قطع (qátʕa) ص. نب. نر. ښځ.م. ۱) غوڅ، پرې، جلا: ۲) نر.م. ج. غوڅونه: ۳) جزم، یقین.

قطعاً (qatʕám) ق. ۱) په قطعي توگه، بېخي، گرسره، هډو، چور: ۲) یقیناً، مطمیناً.

قطعنامه (qa taʕnāmá) ښځ.م. پرېکړه لیک، فیصله لیک، ریزلوشن، مینی فیستو.

قطعه (qitʕá) ښځ.م. ۱) ټوکړه، ټوک: ۲) پټه: ۳) قطعه خط: هغه طول چې له دواړو سره محدود وي: ٤) اد. دوه یا څو بیتونه دي چې د لومړي بیت د دوو مصرعو قافیه سره یو شی نه وي.

قطعه بازي (qitʕabāzí) ښځ.م. پټې، تاش، د پټو لوبه، د پرو لوبه، د قطعو لوبه.

قطعي (qataʕí) ص. نب. نر. ښځ. م. ۱) مطلق، قاطع: ۲) نر.م. ج. غوڅ، رو ک.

قطعیت (qatʕiyát) نر.م. ۱) قطعي توب: ۲) یقیني والی، حتمي توب: ۳) قطع والی.

قطمیر (qitmír) نر.م. ۱) د کجوري د منډکي او غوټي ترمنځ نری پرده: ۲) د کهف د اصحابو د سپي نوم.

قطی (qutáy) ښځ.م. و.گ. کوتی.

قفا (qafá) ښځ.م. ۱) څټ، ورمېږ، څټمیری: ۲) ق. ترشا، پسېشا.

قفس (qafás) نر.م. کپس، پنجره، محفظه.

قفل (qúfal) نر.م. جندره، کلپ، قلف، چورک.

ققرنات (qaqar nāt) نر.م. ککرنات، د چرگو او چرگوړو ... چې زیاتره یې رنگ تور وي.

ققنس (qaqnás) نر. ... منسوب او مرغه، موسیقار یو افسانوي مرغه دی.

قلابند (qalābánd) نر.م. ج. و.گ. کلابند.

قلابي (qulābi) نر. م قلبي، غير اصلي، جعلي.

قلات (qalāt) نر. م. وگ. کلات.

قلار (qalār) ص. نر. م. ج. وگ. کرار.

قلب (qálb) نر. م. (ج. قلبونه) ۱) وگ. زړه ۱)؛ ۲) عقل؛ ۳) دیوه شي منځ؛ ٤) نسکور؛ ۵) ناچله؛ ۷) درغل، تګ.

قلباً (qálbán) ق. له زړه، د زړه له کومي.

قلبوالی (qālbwālay) نر. م. ۱) کوته والی، ناچلتوب؛ ۲) دروهنه، درغلتوب، تګی.

قلبه (qulbá) ښځ. م. کلبه؛ ۱) د غوايانو جوړه؛ ۲) ییوي، ییوه.

قلبي (qalbí) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. ۱) د زړه، په قلب اړوند؛ ۲) ق. د زړه له کومي؛ ۳) ښځ. م. دروهنه، درغلي، تګي؛ ٤) تقلبي (پیسه).

قلت (qılát) نر. م. کمښت، کموالی، لږوالی، د کثرت مقابل.

قلتبان (qultabān) ص. نر. م. ج. چروس، بروا، دروس، بې غیرت.

قلعه (qalʕá) ښځ. م. وگ. کلا.

قلعه بېګي (qalʕabegí) نر. م. قلابېګي؛ ۱) د کلا ساتنه؛ ۲) کوټ مشر، کوتوال.

قلعي (qalaʕí) نر. م. جن. قلع، رصاص، ارزیز، ترسرپو کلک او د تورق ور یو فلز دی.

قلعي ګر (qalaʕígár) ص. نر. م. ج. تتار، مسګر.

قلف (qulf) نر. م. وگ. کولپ.

قلفک (qulfák) نر. م. کلپکی، چورکی، کلپک.

قلم (qalám) نر. م (ج. قلمونه) ۱) لیکاني، د لیکلو آله؛ ۲) ادبي شیوه؛ ۳) تورک، جزء؛ ٤) د بوټي قلمه؛ ۵) غوڅونه؛ ٦) مج. قضا، قدر.

قلمداد (qalamdád) نر. م. ۱) یو شی یا څوک په ګوته کول؛ ۲) په قلم لیکل.

قلمدان (qalamdān) نر. م. قلمداني.

قلمرو (qalamráw) نر. م. ۱) د واک سیمه، د اتوریتي حوزه؛ ۲) ساحه، چاپېر؛ ٤) سیمه.

قلموال (qalamwāl) نر. م. ۱) لیکوونکی، لیکوال، کاتب؛ ۲) قلم چلوونکی؛ ٤) نقاش.

قلمه (qalamá) ښځ. م. ج. د ونو یا ګلانو ښاخونه چې په ځمکه کې د ریښه کولو لپاره ښخېږي.

قلمي (qalamí) ص. نب. ۱) د قلم، په قلم اړوند؛ ۲) پیوندي؛ ۳) په قلم کښل شوی؛ ٤) نر. ښځ. م. ج. قلمي نسخه؛ ۵) مج. ښکلې، ښایسته.

قلنج (qulánj) نر. م. وگ. قولنج.

قلندر (qalandár) نر. م. ملنګ، ګرځنده درویش، مجرد، بې قیده.

قلنګ (qaláng) نر. م. ۱) مالیه، باج، کلنګ، د ملنګ نذرانه؛ ۲) وگ. کلنګ[1].

قلیل (qalíl) ص. نب. کم، لږ، نوکی، د کثیر مقابل.

ق. م. (qāfmím) د قبل الـ ـلاد لنډون دی، تر میلاد دمخه مخفف.

قمار (qımār) نر. م. جواري.

قمارباز (qımārbāz) نر. م. ج. جوارګر، څوک چې قمار وهي.

قمارخونه (qımārxūná) ښځ. م. هغه ځای چې قمار (جواري) په کې کېږي.

قماش (qumāš) نر. م. ۱) د کورکالي او سامان نخي نوکر؛ ۲) جامه، ل، س.

قمچینه (qamčína) ښځ. م وگ. شلاخه.

قمر (qamár) نر. م. وگ. سپوږمۍ.

قمري[1] (qumrí) ښځ. م. سپلمه، غمبري، کوکو کوتره، سره فاخته، کتمیره.

قمري[2] (qamarí) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. قمر ته منسوب، د قمر، په قمر اړوند، د سپوږمۍ؛

نمري کلیز یا سپوږمیز کلیز: پر ځمکه باندي شا
وخوا د سپوږمی راګرځېدل.

قنات (qanát) نـر.م. ۱) مجرا، نـل؛ ۲) د اوبـو د
جـریان لپاره د ځمکي لاندي مجـرا جـوړول؛
۳) و.ګ. کاریز.

قناد (qanā́d) ص. نـر.م. (ج. قـنادان)؛ ۱) قند
جوړوونکی؛ ۲) دخوږو جوړوونکی او پلورونکی.

قنادي (qanādí) ښځ.م. قناتی؛ ۱) دخوږو جوړولو
او پلورلو دکان؛ ۲) ص. نب. په قناد اړوند.

قناعت (qınāʕát) نر.م. ۱) سکتنه، بسنه، صبر؛
راضي والی؛ ۲) تص. د نفس خوښی.

قناویز (qanāwéz) نر.م. کناویز؛ ۱) شـمندروز، یو
ډول وریښمین توکر؛ ۲) کوتر غاړی.

قنبیله (qanbila) ښځ.م. و.ګ. کامبېله.

قنج (qanj) نـر.م. ۱) قینـج، ناز او ادا، کـرشـمـه؛
۲) مکر، دروهنه، غولونه، تېر ایستنه.

قنجوغه (qanjūǧá) ښځ.م. و.ګ. کنجوغه.

قنجي (qunjí) ښځ.م. و.ګ. کونجي، کیلي.

قند (qand) نـر.م. جن. سـپینه خوږه ماده ده چي
د سکـروز د بلـورو لـه یوځـای کولـو څخه یې
جوړوي.

قنداغ (qundā́ğ) نر.م. و.ګ. کونداغ.

قندانی (qandānáy) ښـځ.م. و.ګ.: خـوږه نی،
کندانی.

قندي (qandí) ص. نب. نـر. ښـځ. م.ج. د قند، په
قندي موادو اړوند، له قنده جوړ.

قندیل (qandíl) نر.م. کنېدل، ۱) څـراغ، چـراغ؛
۲) ډیوټ، مشال، مصباح، څراغدان.

قنی (qánay) نر.م. ګرنګ، د یزي غلیظه مایع.

قو (qū) نـر.م. یو ډول لوی مـرغه دی چي د هیلی له
کورنۍ څخه دی او سپینې بڼکي لري.

قوا (quwá) ښځ. ج. قوی د (قوه) جمع.

قـواره (qawārá) ښـځ.م. ۱) جـوله، کـږه‌وږه؛
۲) شکل؛ ۳) مج. مسخه (څېره)، ناتېک.

قـواعد (qawāʕíd) ښـځ.ج. ۱) د قـاعده جمع؛
۲) نر.م. جمع نظام، پرېډ، رسم ګذشت.

قوال (qawā́l) ص. نر. م. (ج. قوالان) ۱) ژبه‌ور،
خوله‌ور؛ ۲) د ښې وراشي ښنبتن؛ ۳) مطـرب،
قوالي ویونکی؛ ٤) دیوې قبیلې نوم دی.

قوالي (qawālí) ښځ.م. ۱) ژبه‌ورتوب، خبرلوڅي؛
۲) د قوالي کسب؛ ۳) مداحي؛ ٤) په موسیقۍ
کې یو طرز دی.

قوام[1] (qıwā́m) نر.م. متېه، ستن، نظام، په چا چي
کوم کار قایم وي.

قـوام[2] (qawā́m) نـــر.م. ۱) نیـاو؛ ۲) رښـتیا؛
۳) اعتدال؛ ٤) قامت؛ ٥) ټینګښت؛ ٦) دوام،
پاینبت.

قوای کار (quwāyıkā́r) نر.م. د کار قوا، هغه کسان
چي په ډله ییزه توګه د دولت له خوا د عـامه ګټو
کارونه سرته رسوي.

قوت[1] (quwát) نر.م. قوه؛ ۱) زور، سیک، متره،
طاقت؛ ۲) د فعل د صادرېدو مبدأ.

قوت[2] (qūt) جن. ۱) خواړه، روزي، غذا، طعام؛
۲) هغه اندازه خواړه چي بدن پرې وده کوي.

قوتنا ک (quwátnā́k) ص. نر.م.ج. د قوت خاوند،
د زور ښتن، زورور سیکمن.

قوتی (qutáy) ښځ.م. و.ګ. کوتی.

قوده (qawdá) ښځ.م. و.ګ. کوده.

قورمه (qormá) ښځ.م. و.ګ. غورمه.

قوریه (quryá) ښځ.م. ځوغلی، بزغلی، نیال.

قوس قزح (qawsıquzáh) نر.م. و.ګ. سره وشنه
زرغونه، بوډۍ تال، سره و شنه کاسه.

قوسي (qawsí) ص نب. نر. ښځ. م. ج. د قوس، د قوس په څېر، منحني.

قوغالی (quğálay) نر.م. وګ. کوغالی.

قول[1] (qawl) نر.م. (ج. قولونه، اقوال) ۱) وينا، کلام؛ ۲) اعتقاد؛ ۳) تصنيف؛ ٤) ژمنه، تعهد.

قول[2] (qol) نر.م. تاله، چوور، نښاو، چول، کتی، کوتی، کوت؛ د غره وت (دره).

قول اردو (qolurdú) نر.م. ۱) ستر عسکري واحد ۲) له دوو فرقو څخه جوړ.

قولبه (qulbá) ښځ.م. وګ. يبوه.

قولنج (qūlánj) نر.م. قلنج، کولنج، د کولمې درد او مرض.

قوم (qawm) نر.م. (ج. قومونه، اقوام) قام، ملت، د قبيلو مجموعه.

قوماندان (qūmandán) نر.م. ۱) بولندوی، افسر؛ ۲) هر قومانده ورکوونکی.

قوماندہ (qumāndá) ښځ.م. بولې، امر، حکم.

قوم پرست (qawmparást) ص. نر.م ۱) پر قام مين، قام پالونکی؛ ۲) خپل يا طايفه پرست.

قومي (qawmí) ص. نر. ښځ.م. ۱) قامي، قوم، قوم ته منسوب؛ ۲) ملي، عوامي.

قوميت (qawmıyát) نر.م. ۱) قومي څرنګوالی، نېښنليتي، قومي اړيکې، مليت؛ ۲) قوم جوړېدنه.

قونسل (qunsál) نر.م. وګ. کونسل.

قوه (quwá) ښځ.م (ج. قوي، ق) ۱) وګ. قوت[1]؛ ۲) وګ. قدرت؛ ۳) فز. هغه عامل چې متحرک جسم ساکن او ساکن متحرک کړي؛ ٤) يو نظامي واحد؛ ٥) زور، توان، جبر.

قوي (qawí) ص.نب. د قوې يا قوت خاوند، زورور، غښتلی، مروج، شانباندی.

قهار (qahár) ص. نر.م. ج. ۱) د پر غالب، سخت برلاسی؛ ۲) انتقام اخيستونکی؛ ۳) د رب (ج) يو نوم دی.

قهر (qáhár) نر.م. قار؛ ۱) خوشکه، غضب، غوسه؛ ۲) برلاسېدنه؛ ۳) عذاب، تنبيه؛ ٤) بدله.

قهراً (qáhrán) ق. په قهر سره، په خوشکه، د قهر په توګه.

قهرجن (qaharjén) ص. نر.م. ج. خوشکتی، وچ، قارجن، غوسه ناک.

قهرژلی (qaháržalay) نر.م. قهرناک، غوسه، پرغزناک، پاربدلی.

قهرمان (qahramán) ص. نر.م. ج. اتل، ۱) هغه شوک چې ستر زور او قدرت لري؛ ۲) اد. عمده لوبغاړی، محوري پرسوناژ، هېرو؛ ۳) نامي، نوميالی.

قهرول (qahrawál) مص. مت. قارول، دردول، عصبي کول، غوسه کول.

قهري (qahrí) ص. نب. ۱) د قهر، قهر ته منسوب؛ ۲) مرور، خفه، خوابدي.

قهرېدل (qahredál) مص.ل. قارېدل، په قهر کېدل، په خوشکه کېدل، عصبي کېدل.

قهريه (qahrıyá) ص.نب. ۱) د قهر، په قهر اړوند؛ ۲) جبري، دزور؛

قهقرا (qahqará) ښځ.م. قهقهری؛ ۱) کنه لېچی، شاته تګ، پرشا تګ؛ ۲) الرتجاع.

قهقهه (qahqahá) ښځ.م. کټکټی، په کټ کټ خندا، کټهار، په لوړ اواز خندا.

قهوه (qahwá) جن. ښځ. م. (ج. قهوې) کافي؛ يو ښه بوی لرونکی څښاک دی چې رنګ يې زرغون يا تېز نسواري دی او د قهوې د ونې له دانو څخه جوړېږي.

قهوه خونه (qahwaxūná) ښځ.م. قهوه‌خې، د قهوې د څښلو، خرڅولو او جوړولو ځای.

قهوه يي (qahwáyí) ص. نب. نر. ښځ. م ١) تېز نسواري رنګ؛ ٢) په قهوې اړوند.

قي (qay) نر.م. ګرځون، لوست، کانګه، خوړ، استفراق.

قيادت (qıyādát) نر.م. ١) لاربښودنه، رهبري؛ ٢) پېشوايي، مشري، بومياګلوي.

قياس (qıyás) نر.م. ١) سنجش، اندازه اخيستنه؛ ٢) اټکل، حدس، تخمين.

قياسول (qıasawál) مص. مت. ١) د ورته والي له مخه يو شی د بل شي سره سنجول؛ ٢) اندازه اخيستل؛ ٣) اټکلول، تخمينول.

قياسي (qıyasí) ص. نب. نر. ښځ.م. ١) په قياس اړوند، د قياس؛ ٢) د سنجش؛ ٣) اټکلي، تخميني.

قيافه (qıyáfá) ښځ.م. ١) څېره، جوله، بڼه، شکل؛ ٢) رد پېژندنه، اثر پوهنه.

قيام (qıyám) نر.م. ١) پاڅون، درېدنه، ولاړېدنه؛ ٢) د ظلم و زور پرضد د خلکو پاڅون؛ ٣) په شرعه کې: په لمانځه کې ولاړې ته وايي.

قيامت (qıyāmát) نر.م. ١) محشر، لويه ورځ، آخره ورځ، د قيامت ورځ؛ ٢) پس له مرګه بېرته پورته کېدل.

قيامت ګلی (qıyāmát gwálay) نر.م. يو ډول ژېړ ګل دی.

قيپړ (qıpáṛ) نر.م. چکړ، چيکړ، ډبرې او ناولې ختې.

قيچ (qič) ص. نر.م. ج. کانګ، چقی، کړينګ، کوږ، سترګی، چيک، چيغر، چغر.

قيچي (qayčí) ښځ.م. و ګ. بياتي.

قيد (qayd) نر.م. (ج. قيدونه، قيود) ١) بنديښت، محدوديت، خنډ؛ ٢) زنداني کېدنه؛ ٣) د بند تېرولو موده؛ ٤) ص. نر.م. بند، محصور؛ ٥) شرط، پيمان؛ ٦) مقدار، اندازه؛ ٧) تر روي د مخه ساکن توری.

قيد خونه (qaydxūná) ښځ.م. ايسارځی، زندان.

قيدول (qaydawál) مص. مت ١) بندول، محدودول ٢) زنداني کول؛ ٣) په عذابول؛ ٤) په اندراج يا کوم يادښت کې يو موضوع ثبتول؛ ٥) ترل.

قيدي (qaydí) نر. ښځ. م. ١) بندي، محبوس، زنداني؛ ٢) ص. نب. په قيد اړوند.

قيدېدل (qaydedál) مص.ل ١) بندېدل، محدودېدل ٢) زنداني کېدل؛ ٣) په تنګېدل؛ ٤) په اندراج کې ثبتېدل؛ ٥) ترل کېدل يا کولپېدل.

قير (qir) جن. ډامبر، تارکول، قطران؛ يو ګاټه، سريښناکه، توره مايع ده چې تند بوی لري او زياتره ورڅخه د سرکونو په جوړولو کې کار اخلي.

قيراط (qirát) نر.م. دا د يوه نبات د دانې نوم دی چې پخوا به يې د اصيلو فلزو او قيمتي ډبرو د تللو لپاره استعمالوله.

قيرول (qirawál) مص. مت. قيرکول، ډامبرول، اسفالتول، پخول.

قيرېدل (qiredál) مص.ل. قيرکېدل، ډامبرېدل، اسفالتېدل، پخېدل.

قيزه (qayzá) ښځ.م. کيزه، ملوني، ملونه، واګې.

قيس (qays) نر.م. ١) قياسول؛ ٢) په ناز او کرشمه پر لارې تګ؛ ٣) قيس عامري، مجنون.

قيسر (qaysár) نر.م. برګير، د آس او خره يو ډول ناروغي ده.

قيسي (qaysí) نر.م. و ګ. کيسي.

قیصر (qaysár) نر.م. کیسر؛ ۱) امپراتور؛ ۲) د روم امپراتوریو د واکمنانو لقب؛ ۳) زار، څار، تزار، د تزاري روسیې د واکمنو لقب؛ ٤) د یوې ناروغۍ نوم دی چې خبته پکې غتېږي او وجود درد کوي.

قیف (qif) نر.م. و گ. شورایي.

قیم[1] (qıyám) نر.م. ج. د قیمت جمع.

قیم[2] (qayím) ص. نر.م. ۱) سرپرست؛ ۲) دوقف متولي؛ ۳) د یتیم سرپرست.

قیماق چای (qaymāqčāy) جن. کیماغ چای، قیماغ چای، یو راز ښېاک دی.

قیمت (qaymát) نر.م. (ج. قیمتونه) ۱) نرخ، بیه، ارزش، ارزښت؛ ۲) ص. نر.م. ج. گران، د لوړې بیې.

قیمتدار (qimatdā́r) نر.م. و گ. قیمتي.

قیمتول (qimatawā́l) مص. مت. ۱) بیه کول، نرخ معلومول؛ ۲) گرانول، بیه جگول.

قیمتي (qimatí) نر.ښځ.م.ج. ۱) گران، د جگې بیې لرونکی، قیمتداره؛ ۲) ښځ.م. گراني، د نرخونو جگوالی، د لوړ نرخ؛ ۳) قیمتداره، عالي، مفید، د لوړ ارزښت لرونکی.

قیمومیت (qaymūmyát) نر.م. میندیت، ترستي شیپ، سرپرستي، یو نړیوال جوړښت دی چې د هغه په موجب دولتونه د قیم په عنوان، د ملگرو ملتو تر نظارت لاندې د خاصو ځمکو د اداري لپاره ځینې ژمنې کوي چې د غه ځمکې به خود مختاری یا استقلال ته رسوي.

قیمه (qaymá) ښځ.م. ورزلی، ورژلی، تکولی، سوکلی؛ تکولې شوې غوښې (کوفته).

قین (qin) نر.م. یو دول شکنجه.

قینچي (qanynčí) ښځ.م. و گ. بیاتې.

قیوم (qayū́m) ص. نر.م.ج. ۱) قایم، دایم، دېر قایم بالذات؛ ۲) د څښتن تعالی یو نوم دی.

ک

ک (kā(f,p)) نـر.م. ک، د پښتو الفبې درې دېرشم توری دی. ابجدي ارزښت يې «۲۰» دی.

کا (kā) ف. کـوي: ۱) د «کول» له مصدره جوړ او د حـال د فعل استمراري حـالت ښکاره کـوي؛ ۲) ښځ.م. خارښت، تخمار، بخار، کهه، تخور؛ ۳) نر.م. د طبلې يوه اواز ته وضع شوی لفظ دی.

کابر (kābár) نر.م. يوه اوسپنيزه آله ده چې د هغې سره د اوبو کته له ويښو او لوخو څخه ډکوي.

کابل تايمز (kābálṭāymz) نـر.م. پـه انګـريزي ژبه يوه ورځپانه ده چې د ۱۳٤۰ش کال د باختر آژانس رياست تأسيسه کړې ده؛

کابل کالنی (kabálkālanáy) يـوه خپرونـه ده چې په کال يو ځلې په کابل کې خپرېـږي. لـومړی ځل په ۱۳۱۱ش کال کې ادبي انجمن خپره کړه.

کابل مجله (kabálmūjalá) يوه مجله ده چې له ۱۳۱۰ لمريز کال څخه را په دې خوا په مباشت کې يو ځل د پښتو ټولنې (اوس د افغانستان د علومو اکاډمۍ) له خوا له چاپه راوځي.

کابلی (kābláy) ښـځ.م. د امير عبدالرحمن خان د زماني يوه سکه وه چې ۶۰ پيسې کېده.

کابو (kābū́) ق. قابو: ۱) نـېـږدې، نژدې، شـېـرمه؛ ۲) شا وخوا، تقريباً؛ ۳) په ځو، ځاری، متوجه؛ ٤) نر.م. واک، اختيار، طاقت.

کابوس (kābū́s) نر.م. خپسکه، ټپسه، ننګځه، کپسه، خپسه، خپسکی.

کابين (kābín) نـر.م. ۱) کـاوين، کابـن، مـهـر؛ ۲) کېبين؛ کوډل، جونګړه؛ ۲) په کښتۍ کې د کښتۍ د افسر کوټه؛ ۳) په الوتکه کې مسافرانو لپاره يو محاط ځای.

کابينه (kābiná) ښـځ.م. ۱) د وزيرانو پلاوی، د دولت د وزيـرانو ټـولی؛ ۲) د کوچنيو شيانو محفظه؛ ۳) د سلا مشورې کوټه.

کاپر (kāp(a,i)r) ص. نر.م.ج. وګ. کافر.

کاپرازغی (kāpárazğáy) نر.م. کاپرازغزی، یو ډول خرازغن بوټی دی.

کاپرچټ (kāp(ı,a)rčát) نر.م. د تبرګي یا لویې چړې په څېر د یوې تېرې وسلې نوم دی.

کاپرخولی (kapárxwálay) نر.م. یو ډول مرخېړی دی چې تنکي یې خلک خوري.

کاپرګل (kāpargwál) نر.م. لمرګلی، آفتاب پرست ګل.

کاپري (kāpań) جن. ۱) یو ډول غنم دي؛ ۲) جسماً کوچنی.

کاپریل (kāpreĺ) نر.م. پجه، د کلالی فابریکه، د کاشیو جوړولو کارخونه.

کاپي (kāpi) ص. نب. نقل، سواد، نمونه، نسخه؛ ۱) په کاربون پیپر، تایپ یا ... سره د یوه متن عیني نمونه اخیستل؛ ۲) نظیر، مثل.

کاپیټال (kāpiṭál) نر.م. کیپټل؛ ۱) وګ. پانګه؛ ۲) د ستون سر یا پیل؛ ۳) ص. نر.م.ج. ستر، عمده، مهم؛ ٤) مرکز، پلازمېنه؛ ۵) د پانګوالو طبقه.

کاپي رایټ (kāpiráyṭ) نر.م. د چاپ حق، د تقلید حق.

کاپیړه (kāpiṛá) ص.نب. ۱) مزی، شلند، قوي، چاغ؛ ۲) ژبوره ښځه.

کات (kāt) نر.م. ب یاتي، قیچي، کاز.

کاتب (kātib) ص.نر.م (ج. کاتبان) ۱) لیکونکی، د چا چې کار لیکل وي؛ ۲) په ماموریت کې د ابتدایي درجې مامور؛ ۳) ادیب او پوه.

کاتره (kātrá) نر.م. لوی کندو، غته خمبه.

کاترۍ (kātráy) ښځ.م. کوچنی لور، لورکی، لورګنکی.

کاتک (kātək) نر.م. کتک، کاتی، تر آسو وروسته میاشت؛ د هندي کال اوومه میاشت.

کاتل (kātə́l) مص. مت. په بیاتي پرې کول.

کاتلی (kātaláy) نر.م. کیشپ، کشپ، شکرتنی، کاسه ګرب، کشو.

کاتولیک (kātolík) نر.م.ج. ۱) عمومي، نړیوال؛ ۲) البرال؛ ۳) د عمومي عیسوي کلیسا پوغړی.

کاته (kātá) ف. ۱) د غایب مفرد استمراري ماضي صیغه ده چې د کتل له مصدره جوړېږي؛ ۲) نر.ج. لیدنه، کتنه؛ ۳) ښځ.م. دفتر؛ ۲) دستورالعمل؛ ٤) تجارتي معامله.

کاتی (kātáy) ښځ.م. وګ. کاتک.

کاتي (kātí) ښځ.م. زمونږ د هېواد په ژبو کې یوه ژبه ده چې زیاتره په نورستان کې پرې ږغېږي.

کاټ (kāṭ) ص. نر.م. ج. ۱) مطلوب لوري ته برابر، ګرځېدلی، مخ ګرځولی؛ ۲) منفي، تفریق شوی.

کاټلی (kāṭláy) نر.م. د ښکاري توپک کارتوس.

کاټول (kāṭawál) مص. مت ۱) موټر مطلوب لوري ته ګرځول، استرینګ تاوول؛ ۲) تفریقول

کاټی (kā́ṭay) نر.م. ۱) د زین کاټی، د زین لرګی؛ ۲) متاک بادام؛ ۳) تهغ.

کاټي (kāṭí) ښځ.م ۱) موټر راګرځونه؛ ۲) مفروق.

کاټیاله (kāṭyālá) ښځ.م. لویه ویاله، لوی نهر، پاتاو.

کاټېړی (kāṭeṛáy) ښځ.م. ارکاره، کرېښی، کټېړی، کوړشو، کړخو، لاغو، کرچی.

کاج (kāj) نر.م ۱) وګ. ناجو؛ ۲) ښېره؛ ۳) ښپک، چپک؛ ٤) کاشکې، ګونډي؛ ۵) غوړاشه.

کاجر (kājár) ص. نر.م. چغر، پټ سترګی، ږد سترګی، زړی، برګ سترګی.

کاچ (kāč) نر.م. ۱) ابس ونډی، اس ونډی، دی؛ کاکیشکی، یو ډول لویه ده؛ ۲) د تنې سوری.

کاچوغړکه (kācūgaṛáka) ښځ.م. میږګاټی، میږ؛ د ګاټو په لوبه کې یو چال دی.

کاچوغکه (kacugaka) ښځ.م. یو ډول اغزن او وړ تریخ بوټی دی.

کاچوغه (kācūğa) ښځ.م. (ج. کاچوغې) کاندی، سبوی، کاشوغه، قاشقه.

کاچه (káča) ښځ.م ۱) کچه، حد، اندازه؛ ۲) تشبیه، ورته بلل یا ګڼل.

کاڅل (kācál) مص. مت. اوډل، اوبدل.

کاڅوړی (kācúṛay) نر.م. یو ډول بوټی دی. ښځ یې پوښ لري او سپین دی.

کاڅۍ (kācáy) ښځ.م. کوڅۍ، پتنق، کاسۍ، د مچوغنزې او لیندۍ د تیرې ایښوولو ځای.

کاڅی (kācay) نر.م. د جولا ډرمنځ، دد وړ د اوبدلو د کارڅی، ډرمنځ.

کاخت (kāxt) نر.م. ۱) قحط؛ نه پیدا کېدونکی؛ ۲) نر.م.ج. د غذایي موادو... نه پیدا کېدنه.

کاختي (kāxtí) ښځ.م. ۱) قحطي؛ ۲) دغذایي موادو او... نه پیدا کېدنه.

کادر (kāder) نر.م.وګ. کدر(۲).

کادری (kādráy) نر.م. ۱) شاتېنګی، تینګه، توسکی؛ ۲) اونت، د ښاروي لري او کولمې.

کادمی (kādmáy) نر.م. د کوچنیانو یو ډول لوبه ده.

کادو (kādó) ص. نب. (مو.) کهادو، شپیږ سرېزه (زاګ)، د شپیږو سرو؛

کاډیستر (kāḍistár) نر.م. کډیستر، کاډستر، د مالیې لپاره د عامه شمکو د پراخوالي، قیمت او ملکیت ثبتونه.

کاذب (kāzíb) ص. نر.م.ج. درواغجن، دروغجن، دروغژن، سوړن.

کار (kār) نر.م (ج. کارونه) ۱) چار، کسب، پېشه، شغل؛ ۲) فعل، عمل؛ ۳) تمرین؛ ٤) چلند، کردار؛ ٥) صنعت، هنر؛ ٦) مهارت، ممارست.

کارازمایلی (kārazmāyálay) لزمېښتکار، وتلی، تجربه کار.

کاراوزار (kārawzār) نر.م. کارلوښي، کارسامان، وسایل.

کارباړه (kārbāṛá) ښځ.م. لاسباړه، د کار اجرت، حق الزحمه.

کاربشپړ (kārbašpaṛ) کارپای، ترپای بشپړ، کارتمامی.

کاربندی (kārbandáy) کاربندي، د کارنه کولو اعتصاب.

کاربون پېپر (kārbūnpepár) نر.م.ج. کاربن پېپر، ابری، د کاربون کاغذ.

کاربسکه (kārbéska) ښځ.م. کاربوسکه، کربسکه، مالوچ، پنبه، پومبه.

کارپوه (kārpōh) کارپېژاند، کاردان.

کارتوس (kārtūs) نر.م. کرتوس، کرتوس، کالتوس، کارطوس، ګولۍ، مرمۍ.

کارته (kārtá) ښځ.م. (ج. کارتې) ۱) مېنه، محله؛ ۲) چارت، پلان، کاږد.

کارټ (kārṭ) نر.م. کارډ، کارت؛ نازکه مقوا په تېره؛ پته، پست کارت، بلن لیک او...

کارټن (kārṭán) نر.م. کارتن، ۱) مقوایي سوندخ؛ ۲) ددې سوندخ محتوا؛ ۳) مقوا..

کارټوګراف (kārṭográf) نر.م. کارټوګرافر، څوک چې د نقشو او چارټو د کښلو دنده ترسره کوي.

کارټوګرافي (kārṭográfí) ښځ.م. ۱) د نقشې کښلو پوهنه، د نقشې یا خریطې ایستلو علم؛ اړوند موسسه یې.

کارتوگرام (kārtogrām) نر.م. کارته گریم، هغه نقشه چې جغرافيايي ستاتيسټيکس د کرښو، ټکو، سيورنو ساحو... په مرسته ښيي.

کارتون (kārtūn) نر.م. پيښخري، کاريکاتور.

کارتوني فلم (kārtonífílm) ص.نب. له انځورو او تصويرو څخه جوړ شوی فلم چې پوهنيز، کوميک، د زده کړې... مسايل تمثيلوي.

کارجوړی (kārjóṛay) ص.نب.نر.م. کارجوړوونکی، څوک چې وران او خراب کارونه سموي.

کارځای (kārjāy) ددندې يا کارځای، کارخونه، کارمحل.

کارچلونه (kārčalawə́na) ښځ.م. کارروانونه، چاره کونګ، چاره سازي.

کارخونه (kārxūná) ښځ.م. ۱) وګ. فابريکه؛ ۲) شاپ، دکان؛ ۳) پخلنځی.

کاردار (kārdár) ص.نر.م.ج ۱) وګ. کارسمونی ۲) وګ. شارژدافير؛ ۳) وزير؛ ٤) حاکم.

کارداري (kārdāri) ښځ.م. ۱) کارداني، په کار کې مهارت؛ ۲) مج. وظيفه، ماموريت.

کاردان (kārdán) ص. نر.م. ج. ۱) کارسموونی، کارپوه، تجربه کار؛ ۲) مامور، پازه وال.

کارداني (kārdāni) ښځ.م. ۱) کارپوهه؛ ۲) پوهه، هوښياري، خيرکي.

کاردود (kārdód) کارډول، د کار طريقه، ميتود.

کارډ (kārḍ) نر.م. وګ. کارټ.

کارډګر (kārḍagár) د کارساحه، د کارځانګه، کارميدان.

کارډيوګراف (kārḍıyográf) نر.م. کارډيه ګريف؛ يوه آله ده چې د زړه د عمل ګراف اخلي.

کارډيوګرام (kārḍıyogrām) نر.م. کارډيه ګريم، د زړه د عمل يا خوځېدو يو ريکارډ.

کارروايي (kārrawāyí) ښځ.م. ۱) کړنه، کړه، اجراآت، کارچلونه؛ ۲) عمل، پروسيجر.

کاررزار (kārzár) نر.م. ۱) شخړه، جګړه، جدال؛ ۲) د جګړې ډګر.

کارساز (kārsáz) نر.م. ج. ۱) کارسموونی، چاره ساز، کارسموونکی، کارچلوونکی؛ ۲) مج. پاک خدای.

کارسمونی (kārsamúṇay) نر.م. ۱) کاري، ماهر، کارپوه، کارداره؛ ۲) مامور، پازه وال.

کارسيالي (kārsyālí) د کار مسابقه.

کارښت (kārast) نر.م. ۱) وګ. کارخونه ۲) هغه آله چې له انګورو پرې اوبه راوباسي.

کارغه (kārǧá) نر.م. (ج. کارغان) کارګه، ورږغ، کړاغ، وراغ، قارغه، يو ډول تور مرغه دی.

کارغه پسکی (kārǧápaskáy) ښځ.م. قپسه، قپسي، غوا بيژه، شاپيتی، حلزون.

کارغه پل (kārǧapál) نر.م. ج. کارغه پاپی، يو ډول بوټی دی چې پاڼې يې د کارغه د پنجو غوندې دي.

کارغه ټونګه (kārǧáṭúnga) ښځ.م. يو ډول غاټول (ريدي) دی. شين ګل کوي.

کارفرما (kārfarmá) نر.م. ج. د کار امر، حاکم، د کارښتن، هغه څوک چې چاته کار فرمايي.

کارک (kārk) نر.م. وګ. کاک ٤).

کارکړن (kārkṛán) کړنچار، کړنه، کردار، عملکرد.

کارکوټی (kārkūṭay) نر.م. کاکوټی، يو ډول وابنه دی.

کارکونډی (kārkunḍay) ښځ.م. کاکونډی، يو بوټی دی چې د غوز په اندازه دانه نيسي.

کارکوونکی (kārkawúnkay) فا.نر.م. کاريګر، زيارکښ.

کارګاه (kārgāh) ښځ.م. ۱) کارخونه؛ ۲) کډۍ، کنۍ، تنسته، د اوبدلو آله.

کارګټه (kārgáṭa) ښځ.م. د کار ګټه، کارمزد.

کارګر (kārgár) ص. نر.م.ج. و ګ. کاریګر.

کارګوټی (kārgóṭay) نر.م. وړوکی کار، سپک کار، د کار مصغر.

کارګه (kārgá) نر.م. و ګ. کارغه.

کارګه ټکی (kārgáṭakay) ښځ.م. پنډېرک، پنیرک، تکسی، تکلی، پنهرک، یو ډول سابه دي.

کارنامه (kārnāmá) ښځ.م. ۱) د یوه شخص د تېرو اعمالو په اړه لیکنه؛ ۲) توره، توپانی، د یوه چا ستر کار یا تاریخي چاره.

کارند (kāránd) فا.ص.نب. کاریګر، فعال، تکړه.

کارنده (kārandá) ص. نب. د کارند مؤنث، کاریګره، فعاله، تکړه.

کارنر (kārnar) نر.م. د فوټبال په لوبه کې چې ګېند دخپل ګول په امتداد له کرښې څخه وباسي

کارنېوال (kārnewāl) نر.م. کارنېول، کارناوال؛ ۱) و ګ. فستیوال(۱)؛ ۲) د مسیح(ع) د ظهور د اختر تفریحي ورځې.

کاروالا (kārwā́la) ص. نب. نـر.ښځ. م.ج. د کار خاوند، کارپوه، د کار استعداد لرونکی.

کاروان (kārwā́n) نر. (ج. کاروانونه) ۱) جوپه، د سوداګرو، حاجیانو او داسې نورو یوه ډله چې یو ځای سفر کوي؛ ۲) داوښانو، اسونو، موټرونو کتار.

کاروان بوټی (kārwānbuṭay) نـر.م. یو ډول سارایي سپین بوټی دی.

کاروان سرای (kārwánsaráy) نر.م. د کاروان د تم کېدو ځای یا سرای.

کاروانه (kārwāná) ښځ.م. سرکاري ډوډۍ، کروانه، قروانه؛ ۱) هغه لوی دېګ چې د نظامي افرادو لپاره باندې شوی وي؛ ۲) هغه سرپوښ لرونکی ستل غوندې لوښی چې خواړه په کې وړي.

کارواني (kārwāní) ص. نب. ۱) جوپه وال، په کاروان اړوند؛ ۲) د کاروان غړی.

کاروايي (kārwāyí) ښځ. م. و ګ. کارروايي.

کاروبار (karūbā́r) نـر.م. ۱) کار، کسب وکار؛ ۲) بوختیا، مصروفیت، مشغولیت.

کاروباري (karūbārí) ص نب. ۱) د کار خاوند، کاریګر، بوخت؛ ۲) مج. «تجار»، تاجر.

کاروړ (kārwaṛ) د کاروړ، د ګټې اخیستنې وړ، کارآمد.

کاروزیار (kārzyā́r) هڅه و هاند، کاروکوښښ، کاروزحمت، کار وکړاو.

کارول (kārawál) مص.مت ۱) استعمالول ۲) کار ترې اخیستل؛ ۳) الګول؛ ٤) وياله پاکول یا ایستل.

کارونځی (kārawánźay) د کارونې ځای، د استعمال ځای.

کارونوړ (kārawánwaṛ) د کارونې یا استعمال وړ.

کارونه (kārawána) ښځ.م. کارول، استعمال.

کاروېش (kārweš) د کار وېش، د کار تقسیم.

کاره (kārá) ښځ.م. ۱) کاری، اوږده، کم سوري د لښتو جوړ شوې توکرې؛ ۲) یو ډول پردن دي؛ ۳) هرکاره، کرڅی.

کارۍ (kāráy) ښځ.م. ۱) د انګورو کواره (سوده، کجاوه)؛ ۲) و ګ. خلیج؛ ۳) و ګ. کاره ۱).

کاري (kārí) ص. نب. ۱) کاریګر؛ ۲) د مهارت خاوند؛ ۳) د کار وړ؛ ٤) اغېزناک، مؤثر.

کاریانه (kāryāna) ښځ.م. یو ډول نبات دی چې د ردنو او غوښتو په شمېر پاڼې کوي.

کارېدل (kāredál) مص.ل ۱) استعمالېدل؛ ۲) کار څخه اخستل کېدل؛ ۳) مصرفېدل؛ ۴) د ویالې پاکېدل.

کارېز (kāréz) نر.م. تر ځمکې لاندې د اوبو مجرا.

کارېزک (kārezák) نر.م. ۱) وګ. کارېزه؛ ۲) کارېژه، یو نبات دی چې ښه خوند لري.

کارېزکن (karezkan) نر.م. کارېز کیندونکی، کارېز ایستونکی.

کارېزه (kārezá) ښځ.م. کاهرېزه، کارېزی، کارېزک، یو ډول ازغن بوټی دی.

کارېزي (kārezí) ص.نب. تر کارېز لاندې، هغه ځمکه چې د کارېز په اوبو خړوبېږي.

کارېژه (kārežá) ښځ.م. وګ. کارېزک ۲).

کاریس (kāris) نر.م. د غاښونو چینجن والی، د غاښو چینجن توب.

کاریکاتور (kārikātór) نر.م ۱) وګ. کارتون؛ ۲) بد ورته والی، قبیح شباهت؛ ۳) مسخره.

کاریکاتوریست (kārikā torist) نر.م.ج. د کارتون انځورګر، کاریکاتور کښونکی.

کاریګر (kārigár) ص.نر.م (ج. کاریګران) کارګر: ۱) کارکوونکی؛ ۲) کسبګر؛ ۳) ماهر، تکړه، لایق؛ ۴) زیار ایستونکی، زیارکښ.

کاریګري (kārigarí) ښځ.م. ۱) کار، کار کول؛ ۲) کسب کول؛ ۳) مهارت، لاس درلودنه؛ ۴) ص.نب. په کاریګر اړوند.

کارین (kārín) نر.م. ۱) غرنۍ للمه ځمکه چې کله کله کرله کېږي؛ ۲) بې حاصله ځمکه.

کاړ (kāṛ) نر.م. شنکاړ، کرېړ، جغل.

کاړساغ (kāṛsāǧ) نر.م.ج. وګ. کاړساو.

کاړساو (kāṛsáw) ص.نر.م.ج. کاړساغ، اوږد مخي سړی چې په وجود خوار وي.

کاړکاړ (kāṛkāṛ) نر.م. نهایي بدحالي.

کاړکوټ (kāṛkūṭ) ص.نر.م.ج. کاړګوټي ویښته، ګوړګوټي.

کاړو (kāṛū) نر.م. وګ. کاړي ۱).

کاړوکوړ (kāṛ(ū,o)kūṛ) نر.م. ۱) شور، ځوږ؛ ۲) د لوښو ګډوډ اواز.

کاړه (kāṛa) جن. ۱) اوماچ، اماچ، کاړي؛ ۲) جن. کاړی، هغو اوبه چې په غلا متهم پرې معلومېږي؛ ۳) ښځ.م. د درس ګردان؛ ۴) کړه، عمل.

کاړي(۱) (kāṛí) ص.نب. کاړو، کوفته، قیمه، تکه‌لي، کوفته شوې غوښه.

کاړي(۲) (kā́ṛi) جن. ۱) کړو، لاونډ، کاړه، لاوڼ، تودې شلومبې؛ ۲) جن. وګ. کاړه ۱)، ۲).

کاړې (kāṛé) ښځ.م. کاړه، د طالبانو د درس ګردان.

کاړۍ (kāṛáy) ښځ.م. کاړه، کاړی، توکری، له لښتو جوړه توکری.

کاړین (kāṛín) ص.نر.م.ج. د کاړ، کاړزینه، هغه ځای چې کاړ او تیږې لري.

کاړینګ (kāṛing) ص.نر.م. چیک، کوږسترګی، بېنګا، کرینګا، چپا، چنګره.

کاړې واړې (kāṛewāṛe) ص.نب. سست پست، لټ، تمبل، شاړ واړ، لټ پټ.

کاز (kāz) نر.م. ۱) بیاتې، قیچې؛ ۲) د ځنګلي ځناور غار؛ ۳) شپېره، کوډۍ؛ ۴) جنغوزی؛ ۵) سمڅ، کندو؛ ۶) وګ. قاز؛ ۷) ځله، شوق.

کازمن (kāzmán) نر.م. تلوسه لرونکی، لېوال، ارزومند، غوښتونکی.

کازمني (kāzmaní) لېوالتیا، ځویمني، علاقمندي.

کازمیک (kāzmík) ص.نر.م.ج. کوزمیک.

کازي خر (kāzixár) نر.م. زنځه، ماما غواګی، يو وړه حشره ده، ډېري پښې لري.

کاږ (kāẓ) ف. ۱) د کاږل او کښل فعلي بنسټ دی؛ ۲) نر.م. مينه، تلوسه، شوق.

کاږبل (kāẓbál) نر.م. کوږ، کږبل، يو څناور دی.

کاږل (kāẓəl) مص. مت. کښل، وېستل، اېستل، باسل، وکښل، راښکل.

کاږه (ګڼه) (kāẓá) نر.ج. خوږ وېلنی، کاږه وېلنی، باديان، کلور.

کاږه وېلنی (kāẓáwilánay) جن. باديان.

کاسب (kāsíb) ص. نر.م.ج ۱) کسبګر، د کسب خاوند؛ ۲) سوداګر؛ ۳) حاصلوونکی.

کاسبرګ (kāsbárg) نر.م. د طاسبرګ په قاعدو کې زرغونه پاڼه (وګ. طاسبرګ).

کاست (kāst) نر.م. ۱) دروه، درواغ؛ ۲) وګ. کاسټ.

کاسټ (kāsṭ) نر.م. کاست؛ صنف، طبقه، ذات، قوم، ذات پات، برن، د هند ارثي مذهبي فرقه.

کاستيک (kāsṭík) ص. نر.م.ج. خوړوونکی، فاسدوونکی، هغه چې د کېمياوي تعامل په وسيله ژوندی نسج له منځه وړلای شي.

کاسني (kāsní) جن. کاسنی، خربوله، تريزه، تريخه، سيکولی، شيکولی، يو ډول ترېخ بوټی دی.

کاسونی (kāsúṇay) نر.م. يو ډول نبات دی چې سور ګل کوي، خلک يې خوړو ته پخوي.

کاسه (kāsá) ښځ.م. نس لرونکی مدور لوښی.

کاسه ګرب (kāsagṛáb) نر.م. کېشپ، کشپ، شمشتی.

کاسي (kāsí) نر.ج. کاسيان، په پښتنو کې د سړبن نېکه د دريم زوی اولاده.

کاسی (kāsáy) ښځ.م. ګوتری، تاکی، پتق، پتخ، د غولکي او لېندي د ځرمني ټوټه.

کاسير (kāsír) نر.م.ج. بدلمنی، زناکار، زاني، بدسترګی.

کاسيره (kāsirá) ص. ښځ.م. ۱) بدکاره ښځه، بدلمنې، فاحشه؛ ۲) مرداره، پرشوق او ښتې؛ ۳) ښځ.م. وګ. کسيره؛ ۴) د «پاخه وېش» په سيستم کې د ځمکې داندازې مقياسي معياري واحد دی چې ديوې پيسې شلورمه برخه کېږي.

کاسيري (kāsirí) ښځ.م. کاسيروالی، بدلمني، زناکاري.

کاش (kāš) ند. ۱) وګ. کشکې؛ ۲) نر.م. قاش، د تمانچې پوښ؛ ۳) د زين پوښ؛ ۴) ټوټه، پره، چنډه.

کاشری (kāšráy) نر.م. وګ. کاشين ۱).

کاشف (kāšíf) نر.م.ج. ۱) کشف کوونکی، راښکاره کوونکی، راپېدا کوونکی.

کاشکې (kāške) ند. وګ. کشکې.

کاشواز (kāšwāz) نر.م.ج. ۱) کلانکار، مشروټ؛ ۲) مج. سوډر، احمق.

کاشوغه (kāšúğa) ښځ.م. وګ. کاچوغه.

کاشي (kāši) ص. نب. نر. ښځ.م.ج. ۱) ساده يا نخش لرونکې او لعاب داره (خښته)، کاشين؛ ۲) نر.م.ج. کاشي کاري شوی.

کاشيګر (kāšigár) ص. نر.م. د کاشيو جوړولو کسبګر.

کاشين (kāšín) نر.م. ۱) کاشری، تغاره، لوی خاورين لوښی؛ ۲) وګ. کاشي ۱).

کاظم (kāzím) ص. نر.م. ۱) زغمونکی، درد سره تېروونکی؛ ۲) خاموش، ساکت.

کاغ (kāğ) ص. نر.م.ج. ۱) هوښيار، پوه، دانا؛ ۲) احتياط کاره؛ ۳) د کاغي اواز؛ ۲) کانګه؛ ۴) نر.م. وګ. کارګه.

کاغتوب (kāğtób) نر.م ۱) کاغ والی، هوبهاري، خبر ک توب؛ ۲) احتیاط.

کاغذ (kāğáz) نر.م. چغز، یوه نازکه، د تاوېدو او کتېدو وړ ورقه (پاڼه) ده چې په لیکلو، چاپ، دیکور... کې کار ځنې اخلي.

کاغذ باد (kāğazbád) نر.م. بادیوه، کاغزباد، پتنګ، ګوډي پران، ګوډی.

کاغذ دانی (kāğazdānáy) نر.م. هغه توکری یا لوښی چې ناکاره کاغذونه په کې اچوي.

کاغذي (kāğazî) ص.نب.نر. ښځ.م. ۱) په کاغذ لروند؛ ۲) د نازک قشر لرونکی-کاغذي بادام؛ ۳) نر.م. لیک ورونکی.

کاغل (kāğál) نر.م. لست، لېست.

کاغمه (kāğmá) نر.م. قاقمه، قاغمه؛ ۱) یو ورین توکر دی؛ ۲) یو ډول نری او قیمتي تغر دی.

کاغه (kāğa) ښځ.م. وګ. کاغۍ.

کاغۍ (kāğáy) ښځ.م. زاغـچه، کـواغۍ، تـوره، ترکارګه وره او حلاله مرغۍ ده مکوښه یې سره وي.

کاف (kāf) نر.م. د «ک» د توري اواز او تلفظ.

کافر (kāf(á,i)r) ص. نر.م. ج. (ج. کافران) کاپر، ۱) کفرکوونکی؛ ۲) بې ایمانه، بې دینه.

کافرګل (kāfírgwál) نر.م. وګ. لمرګلی.

کافري (kāfirí) ښځ.م ۱) کفر، بې دیني، نامسلماني ۲) ص. نب. د کافر، کافر ته منسوب.

کافور (kāfúr) جن. یو ډول سپینه، الوتونکې ماده ده چې د کافور له ونې څخه لاس ته راځي.

کافي (kāfí) ښځ.م. کاپي؛ ۱) کافه، چای خـونه، قهوه خونه؛ ۲) هوټل، رستوران؛ ۳) وګ. قهوه ٤) ص. نب.نر.ښځ.م. بسیا، بس کېدونکی، بې نیازوونکی؛ ۵) نر.م. (مو.) د سري راګ له پنځوو راګنیو څخه یوه سنګیر نه راګنی ده.

کافین (kāfín) جن. کې فیین، د قهوې جوهر؛ طبي دارو دی او په قهوه، ککو، چایو او کولا کې پیدا کېږي.

کاک (kāk) نـر.م. کوک؛ ۱) په تیږه پخـه شـوې ډوډۍ؛ ۲) خوږه ډوډۍ؛ ۳) خیراتي ډوډۍ چې د وچـکالۍ په وخـت کې پخېږي؛ ٤) ځـنګـه، کارک، د کارک خولبوری، د کارک خولپوټی.

کاکا (kāká) نر.م. اکا، تره، د پلار ورور.

کاکاو (kākáw) ښځ.م. جن. وګ. ککاو.

کاکتوس (kāktús) نر.م. وګ. زقوم.

کاکړی (kākaṛáy) ص. ښځ.م. ج. کاکړۍ غاړې، کاکړۍ لنډۍ؛ چې له دوو مسریو څخه جوړ شوي دي. هره مسرۍ یې اته اته سېلابه لري.

کاکک (kākák) نر.م. کاکاګی، د کاکا مصغر.

کاک کش (kākkáš) نـر.م. هغه آلـه چې د بوتل کاک پرې ایستل کېږي.

کاکل (kākúl) نـر.م. ۱) پېکی، پېچـکه، پلکی، وربل، څونډی؛ ۲) څنې؛ ۳) ګورګوټې وېښتان.

کاکلي (kākulí) ص. نب. نـر. ښـځ. م. ۱) پېکی لرونکی، کاکل لـرونکی؛ ۲) څنور، څونور؛ ۳) ښځ. م. یوه حشره خوړونکی مرغۍ ده.

کاکنج (kākánj) جن. ږدن، غوښت غونډې یو ډول غله ده (وګ. ږدن)

کاکو (kākó) نر.م. ۱) اکا، کاکا؛ ۲) مشر او سپین ږیري ته د احترام په ډول ویل کېږي.

کاکوتي (kākutí) ښځ.م.ج. کالکوټی، ویلنی، د یوه نبات خوشبویه او خوندوري پاڼې دي.

کاکوړه (kākoṛá) ښـځ.م. ۱) پېرسـېدلی ځای؛ ۲) دړه بازي، یوه لوبه ده؛ ۳) منغوني؛ مرغونې؛ ٤) ترټري، ټتله.

کاکونډی (kākūnḍáy) نر.م. کارکونډی، مرکونډی، یو ساراپي اغزن بوټی دی.

کاکی (kākáy) ښځ.م ۱) کونګټ، کونګتی، چاچي د خوشايي حشره؛ ۲) ښځو ته د احترام لقب.

کاکي (kākí) ښځ.م. کاکیچ دی، کاکیشکی؛ د هلکانو یو ډول لوبه ده.

کاکیچ (kākéč) نر.م. وګ. کاکي.

کاکیشکی (kākíškay) نر.م. دی، کاکی، کاکیچ؛ د هلکانو یوه لوبه ده.

کاګل[1] (kāgál) نر.م. ۱) لیو، اخیږ، رویکار؛ ۲) جن. د دغه کار مواد.

کاګل[2] (kāgal) نر.م. یو ډول نل دی چې په اوبو کې راښین کیږي.

کال (kāl) نر.م. (ج. کلونه) ۱) د ۳۶۵ ورځو یوه دوره چې پر ۱۲ میاشتو ویشلې ده؛ ۲) تلین؛ ۳) انګړ، اره، ویره، منډو.

کال ایندار ه (kālindārá) ښځ.م. کال هینداره؛ ۱) جنتري، کلیز؛ ۲) د یوه کال د پېښو یا چارو بیان یا راپورتاژ.

کالباره (kālbāṛa) ښځ.م. کالني معاش، کالني اجوره. کلني تنخوا.

کالبد (kālbūd) نر.م. کالبوت.

کالبر (kālbár) نر.م ۱) وګ. کالیبر؛ ۲) سالبره، هغه ونه چې یو کال میوه کوي او بل کال یې نه کوي.

کالبوت (kālbūt) نر.م. کالبت، کالبد؛ ۱) بدن، جسم، تن، پڼی؛ ۲) جسد، بې اروا بدن.

کالج (kālíj) نر.م. (ج. کالجونه) ۱) پوهنځی، د لوړو زده کړو موسسه؛ ۲) تر لسم ټولګي لوړه تعلیمي موسسه.

کالخوا (kālxwá) ص. نب. کالخوایه، کالخا؛ ۱) واکمن؛ ۲) اداره کوونکی، څارونکی.

کال خوای (kālxwāy) نر.م. ج. ۱) د واک او اختیار څښتن؛ ۲) خیرخواه.

کالدانه (kāldāná) ښځ.م. سالدانه؛ یوه دانه ده چې د انسان پر بدن راخیږي.

کالر (kālár) نر.م. ۱) د کمیس غاړه، ګریوان، د خت غاړه؛ ۲) د سپي یا آس د غاړې چرمي طوق.

کالښود (kālṣōd) نر.م. کلیز، کال هینداره، جنتري.

کال غوټه (kālg̊waṭa) ښځ.م. کالیزه، تلین.

کالک (kālák) نر.م. وګ. کالکه.

کالکچو (kālakačū́) نر.م. ج. د مالوچو ډنډر، د مالوچو د بوټي ډونډی.

کالکنډی (kālkanḍáy) نر.م. وګ. کالکونډی.

کالکوچ (kālkúč) نر.م. ۱) کوز؛ ۲) تاوراتاو، پېچلي، نغښتي؛ ۳) نر.م. مکر، فریب، چل.

کالکوچکه (kālkočáka) ښځ.م. کالکوچه، کالکوچي؛ ۱) غوردانګي؛ ۲) په یوه چاره کې خنډ پیدا کول.

کالکوچن (kālkočán) نر.م. کالکوچي؛ ۱) چلي، دروغلي، چلباز؛ ۲) کږکېچن، جنجالي سرتمبه ۳) پېچلي، مغلق؛ ٤) مج. کوږ.

کالکولتیک (kālkolitík) نر.م. وګ. فلز.

کالکونډی (kālkūndáy) نر.م. ۱) د ستمبول، کارکونډی؛ ۲) اوم خټکی، اومه خربوزه.

کالکه (kāláka) ښځ.م. تیپوسی، د پنبې غوزه، د مالوچو غوزه.

کالکی (kālakáy) ښځ.م. د (پاني) ګیاه ته ورته یو ډول بوټی دی.

کال ګټه (kālgáṭa) ښځ.م. د کال ګټه، کالني فایده، کلني عاید.

کالنی (kālanáy) ص. نر.م ۱) کلنی، په کال اړوند؛ ۲) ښځ.م. کالیز، تلین.

کالنی (kālanáy) ښځ.م. ج. کلنی خپرونه، کالنی نشریه، هغه خپرونه چې د یوه کال مهمې پېښې، مهم معلومات او... په لنډه توګه په کې لیکلې شوې وي

کالوري (kālorí) ښځ.م (ج. کالورۍ) فز. کالري، کیلري، د تودوخې د مقدار یویز (واحد).

کالوري میټر (kālorimiṭár) نـر.م. یوه آله ده چې د تودوخې مقدار معلوموي.

کالوس (kālū́s) ق. و ګ. کالوسر.

کالوسر (kālusár) ق. کالوس، سروکال، ګرده کال، ټول کال.

کالوني (kāloní) ښځ.م. (ج. کالونۍ) کولوني؛ ۱) و ګ. مستعمره؛ ۲) دسالرونکو اجسامو هر ګروپ؛ ۳) د ورتو باکتریاوو یو ګروپ.

کاله (kālá) نـر.م. ۱) و ګ. کـهـول؛ ۲) د کـهـول مغیره حالت.

کال هینداره (kālhindā́ra) ښځ.م. و ګ. کالیز.

کالي (kālí) نر.ج. ۱) وسله؛ ۲) د کالی جمع.

کالی (kāláy) نـر.م. ۱) جـامه، لـباس، پوښاک؛ ۲) ګانه، پسول، زیور؛ ۳) اسباب، سامان.

کالیبر (kālibár) نر.م. کالبر؛ ۱) اندازه، قالب؛ ۲) چاپ، د ټوپک، توپ د میل د خولې دوره؛ ۳) د ګولۍ، کارتوس د قطر اندازه.

کالیز (kālíz) نر.م. کال هنداره، جنتري، تقویم.

کالیزه (kālíza) ښځ.م. کلیزه، تلین، کالنی.

کام (kām) نـر.م. ۱) و ګ. قـوم؛ ۲) تالو، کومی، حلـق؛ ۳) هدف، مـرام، مقصد؛ ٤) یوه دانه ده چې د آس په تالو کې د اوربشو د نه ورکـولـو له امله پیدا کېږي.

کامبوری (kāmbū́ray) نـر.م. ۱) د وښو او تاڼتو میده ګی؛ ۲) لګړ، کانګړ؛ ۳) مج. بې کاره شي.

کامبله (kāmbelá) ښځ.م. کمبله، ګمبله؛ یوه ونه ده؛ د دغې ونې مېوه سرې دانې لري.

کام پرست (kāmparást) ص. نر.م. ج. پـر کام مین، کام خوښوونکی. د خپل قوم (قام، قبیله، ملت، خپل) سره مینه لرونکی.

کام پروري (kāmparwarí) ښځ.م. کام پالنه، د خپل قام (قوم، قبیله، ملت، خپل) پالنه.

کامچه (kāmča) ښځ.م. خمچه (ګوته)، ګـچنې، خچنۍ، خچۍ، مچۍ، خنصر.

کام خور (kāmxór) نر.م. یو دول غټ کب دی چې نور واړه کبان خوري.

کامران (kāmrā́n) ص.نر.م. ۱) بریالی، کامیابه؛ ۲) بختور، نېکمرغه؛ ۳) عیاش.

کامګار (kāmgā́r) ص. نر.م.ج. و ګ. کامران.

کامل (kāmíl) ص. نـر.م.ج. ۱) بشـپـړ، پـوره؛ ۲) بې عیبه، بې نقصه.

کاملاً (kāmílán) ق. په کامله توګه، په بشپړ ډول، په پوره ډول، ګرده، ټول.

کاملتوب (kāmıltób) نر.م. بشپړوالی، کـمال، کاملوالی.

کاملول (kāmılawál) مـص. مـت. تکـمیلـول، بشپړول، پوره کول، کمال ته رسول.

کاملېدل (kāmıledál) مـص.ل. ۱) تکمیلېدل، بشپړېدل، پوره کېدل، کـمال ته رسېدل.

کام ناکام (kā́mnākā́m) ق. اجباراً، په مجبوریت سره، د مجبوریت له مخې، خامخا.

کامنویلث (kāmanwílṯ) نـر.م. ۱) دیوه ملت یا دولت ټول خلک؛ ۲) دخلکو حکومت، خپلواک حکومت؛ ۳) د خـپلواکـو دولتـو اتحـادیه؛ ٤) عـامـه هـوسـاینـه؛ ۵) ګډ ګټې، مشـتـرک المنافع.

کامود (kāmód) نر.م.) (مو.) د دېيک راگ يوه راګني ده.

کامه (kāmá) ښځ.م. (تن.) «وېرګول»، ترونی، چپه پېښ؛ په لیک نښو کې داسي (،) يوه علامه ده؛ چې په لوستلو کې د لنډ توقف او د لیست دوله کلیمود بېلولو او...لپاره کارېږي.

کامي (kāmí) ص. نب. نر. ښځ. م. د کام، قامي، قومي، ملي، په کام اړوند.

کامیاب (kāmyā́b) نر.م.ج. بریالی، موفق، کامران، خپل هدف ته رسېدلی.

کامیابول (kāmyābawə́l) مص.مت. کامیاب کول، بریالی کول، موفقه کول، خپل هدف ته رسول.

کامیابېدل (kāmyābedə́l) مص. ل. بریالی کېدل، موفقېدل، هدف او هیلي ته رسېدل.

کامیون (kāmiyū́n) نر.م. ۱) دري، تیټه او کلکه عراده چې مالونه په کې وړي؛ ۲) واګون، ترک.

کان (kān) نر.م. (ج. کانونه) ۱) معدن، درنګ؛ ۲) انز..نی؛ ۳) ښېت، نسل.

کانا (kāna) ص. نب. نر. ښځ.م.ج. کاڼا، ببرا، ساده، سوډر، شوده.

کانال (kānā́l) نر.م. (ج. کانالونه) کینل: ۱) د اوبو رسولو یا بیولو لپاره اوبیزه مصنوعي لاره؛ ۲) نهر، پاتاو، لویه ویاله.

کانپوهنه (kānpohana) ښځ.م. کانپېژندنه، معدن پېژندنه.

کانپېژاند (kānpežánd) فا. نر.م. کانپوه، معدنپوه، د کان متخصص.

کانتار (kāntā́r) نر.م. غټه چونګښه، لویه ژېړه چونګښه.

کانتور (kāntū́r) نر.م. کونتور، خاکه، طرحه، ديوه شکل، کتلي، خاوري... خاکه.

کانته (kāntá) ښځ.م. ۱) لویه جارو؛ ۲) د شړلو یو مرض دی؛ ۳) پنجه، د ونې خوړلو پنجه.

کانتی (kāntəy) ښځ.م. ۱) اړانه، کوشر، دوتنه، د کتاب پوښ؛ ۲) تپاپوره د تخرګ امسا؛ ۳) د زین کاتی؛ ٤) تیکی، نیام.

کانتین (kāntín) نر.م. کینتین؛ هغه دوکان چې د ښوونځی، پوهنتون، عسکرکوټ، محبس، روغتون او یا ... په غولي کې وي.

کانجر (kānjár) ص. نر.م.ج. هغه څوک چې بانه يې د برزيات او په غير طبيعي توګه رپېږي.

کانجڼ (kānjə́ṇ) نر.م. ۱) د ارهټ غټ عمودي میل ۲) ص. نر.م.ج. کوږ وږ (سری).

کاندی (kānday) ښځ.م. سیپی، کاچوغه، قاشقه.

کاندي (kándi) ف ۱) کوی د استمراري حال صیغه ده؛ ۲) کري، د راتلونکي زماني يوه صيغه ده، د غايب مفرد او جمعي لپاره راځي.

کاندی (kānday) نر.م. ۱) لرګين کندو؛ ۲) کاندی یا کانه د سرکندی (یو ډول وابنه) په مانا «ظفر اللغات» اخیستی دی.

کاندید (kāndid) ص. نر.م.ج. نوماند، کاندیدا، ولاړ، درېدلی، داوطلب، نامزد.

کاندیدول (kāndidawə́l) مص.مت. نوماندول، داوطلب کول، دروال، نامزدول.

کانډال (kānḍā́l) نر.م. کنډول، کودی، کودری، د خاورين لوښي پنډ کودرکي، خاورين ءسات لوښي.

کانډکتر (kānḍaktā́r) ص. نر.م.ج. ۱) لاربنود، رهنما؛ ۲) د موزیک لاربښود؛ ۳) د سرویس نګران؛ ٤) د برق د جریان تېروونکی جسم.

کانډوله (kānḍóla) ښځ.م. یو ډول غرني نبات دی، ښځ یې د پتاتي غوندي دی.

کانډیاتي (kāndyāti) جن. کنډیاتي، اوم کنډ، خام کنډ، کنډ، کنډا.

کانډیال (kāndyāl) نر.م. د بوربوکي د کورنۍ یو ډول خړ، بې پانو او شیدې لرونکی نبات دی.

کانره (kānara) ښځ.م. (مو.) کانهرا، کانهره، کانړه، د ډیپک یوه راګني ده.

کانسرو (kānsarw) جن. و.ګ. کنسروه.

کانسوننټ (kānsūnānṭ) نر.م. صامت، اصلي غږ: ۱) هغه اواز چې د هغه د ادا کولو پروخت د صوتي اعضاوو د تماس له امله د هوا په جریان کې انسداد یا بندښت پېښ شي؛ ۲) په ټون کې هارموني لرونکی.

کانغوزک (kānğuzāk) نر.م. تمبور، د مرغي نیولو لومه چې په غونډاري ختېه کې ایښودل کېږي.

کانفډریشن (kānfidrešən) نر.م. کانفدراسیون، اتفاق، یووالي، یولاس کېدنه: ۱) د څو تنظیمو یوون؛ ۲) د خپل منځي مرستې دفاع او... د څو دولتو یوون (اتحاد).

کانفلور (kānflór) جن. کارن فلور، د پیرني اوړه، د دانو غلو اوړه، د یو ډول جوارو اوړه.

کانکرت (kānkrát) نر.م. باتور، روبهدر، د باز د کورنۍ یو ښکاري مرغه دی.

کانکریټ (kānkréṭ) جن. کانګریټ؛ یوه ډېره کلکه او سخته ماده ده چې د شګو، سیمینټ او اوبو له ګډون څخه جوړېږي.

کانکرېټول (kānkreṭawə́l) مص. مت. ۱) له کانګریټ څخه جوړول؛ ۲) مشخصول، تاکل؛ ۳) مج. کلکول، سختول.

کانکړ (kāndáṛ) ص.نر.م.ج. ۱) کانکړ، مراوی، زمول؛ ۲) بې پانو ډنډري: و.ګ. کامبوري.

کانکن (kankan) فا.نر.م. کان کیندونکی، کان ایستونکی.

کانکور (kānkór) نر.م. کنکور: ۱) په ازموینه کې د ګډون مسابقه، رقابتي ازموینه؛ ۲) ګڼه مرسته؛ ٤) ګڼه، جمعیت، ازدحام.

کانګر (kāngár) جن. کاړ، کانګړ، جغل، شګه، میده تیږه.

کانګرس (kāngrís) نر.م. کنګره: غونډه، سره راټولېدنه، غونډېدنه، اجلاس، اسامبله، انجمن، میټنګ.

کانګرو (kāngarú) نر.م. کانګورو: له کڅوړه لرونکو حیواناتو څخه دی.

کانګره (kāngará) ښځ.م. و.ګ. کانګرس.

کانګړ (kāngáṛ) نر.م.ج. کانکړ، مراوی، جینګ، زمول، شیته.

کانګلومریټ (kānglomaréṭ) جن. (جیا.) کانګلامریت: د رسوبي تیږو یو ډول دی.

کانګو (kāngó) ښځ.م. کونګ، کونګی، بوم، جغد، یوه مرغۍ ده چې د ورځې څه نهویني خو په تیاره کې لیدل کولای شي.

کانګوړه (kāngoṛá) ص. ښځ.م.ج. مېښتې ژبه، نښتې ژبه، تتله.

کانګه (kā́nga) ښځ.م. ۱) خواګرځېدنه، قی، استفراق؛ ۲) کونی، یوه خزنده ده چې د مالو په غوږو او پوستکي کې وي او وینه يې څښېږي.

کانګې (kāngé) ښځ.م. کانګه، قی، استفراق، ګرځون.

کانګۍ (kāngáy) ښځ.م. انګازه، ازانګه، د پیریانو غږ، د اواز غبرګون.

کانون (kānún) نر.م. ۱) اورغالی، اورتون؛ ۲) د قانون مغفن؛ ۳) مرکز؛ ٤) کوره.

کانه (kāná) بنځ.م. ۱)بد ازمهبت، ناڅاپي پېښه؛ ۲)مصيبت؛ ۳)معامله؛ ٤)دمخ پورتني برخه ٥)د مرغۍ وزر؛ ٦)وګ. کانا؛ ۷)خوسا؛ ۸)سرکښي، يو دول وابه دي؛ ۹)د عينکو فريم.

کانه وانه (kānáwāná) بنځ.م. (ج. کانې واني) ۱) عجيبه پېښه؛ ۲)آنه بانه، ځنګه او ولې، هغه دا.

کاني (kānī́) ص.نب. معدني، له کان سره تړلی.

کانۍ (kānáy) بنځ.م.ج. ۱)د وبنو خاشه، د وبنو دکي؛ ۲)دغوږ سوره؛ ۳)نل، دورمه، د نې قلم؛ ٤)د اري سوهان؛ ٥)د چرګ د بنکي ببخ؛ ٦)د چلم نل؛ ۷)دغشي سر؛ ۸)والي، لښتي؛ ۹)اکانۍ، د تره د بنځي لقب.

کانې (kāné) ف. کوي، لکه: څه کانې؟.

کاڼ (kāṇ) نر.م. ۱)د ښهرۍ د ونې په ښهر يوه غرنۍ ونه ده؛ ۲)نر.م.ج.وګ. کاړ.

کاڼا (kāṇā́) ص.نب.وګ. کانا.

کاڼاو (kāṇā́w) نر.ج. کڼا، د پښ(آهنګر) سامان واسباب.

کاڼه (kāṇa) جن. بدګال، د لوخو ګل.

کاڼی (kā́ṇay) نر.م(ج. کاڼي) ۱)وړه غونډه تيږه؛ ۲)د وزن کولو دبره؛ ۳)د سيند د غاړي ښويه دبره؛ ٤)قيمتي غمې؛ ٥)ص. نر.م.کاڼا، کانا ٦)کوږ سترګی؛ ۷)په يوه سترګه ړوند.

کاڼئ (kāṇáy) ف. کوئ، کړئ، کانئ.

کاڼي ټک (kāṇiṭák) ص.نر.م. تيږي ماتوونکی، تيږي ايستونکی، ګټي يا دبري ماتوونکی.

کاڼيز (kāṇī́z) ص.نر.م.کاڼووالا، کاڼيزه: ۱)د تيږي، له کاڼي يا دبري جوړ؛ ۲) قيمتي غمی؛ ۳)سخت، کلک؛ ٤)مج. سخت زړی، ظالم.

کاڼي کرپ (kāṇikráp) نر.م۱)د سپارکی لوبه، سپرلو، د کوچنيانو لوبه ده؛ ۲)د ژرندي د پل جوړونکی؛ ۳)ترپلونکی، ترپندی.

کاڼي کودي (kāṇikawdī́) نر.ج. لوبني کودي، د کاله لوبني، د کور شيان، اثاث البيت.

کاڼي کوړم (kāṇikwṛám) نر.م. ۱) بهځي ورک کېدل؛ ۲) کاڼيګرام.

کاواک (kāwā́k) ص.نر.م.ج. کاواکه، بې باک، بې پروا؛ ۱)سست او د لوېدو په حال؛ ۲)تش، ګوګ؛ ۳)بې اختياره (سرى)؛ ٤)مج. پوچ خولی.

کاواکي (kāwākī́) ص.نب. ۱)وګ. کاواک؛ ۲)بنځ. م.ج. کاواکوالی؛ ۳)ددوالی.

کاواکې (kāwā́ke) بنځ.ج. ايلتې، پرتې، بې مانا او بې ځايه خبرې.

کاوبای (kāwbāy) نر.م.ج.وګ. کوبای.

کاوچوک (kāwčū́k) نر.م. د يوې ونې نوم دی.

کاوچه (kāwčá) بنځ.م. چپرکټ.

کاوړ (kāwā́ṛ) نر.م.خوشکه، قهر، غوسه، غضب.

کاوړېدل (kāwṛedә́l) مص.ل. قهرېدل، عصبي کېدل، په غوسه کېدل.

کاوه (kāwá) جن. ۱) قهوه؛ ۲) خوږ شوی شين چای؛ ۳)بنځ.م. د برقي شيانو د لېم کولو يوه برقي آله ده.

کاوين (kāwī́n) نر.م. خوره، د واده د ورځي دوډی.

کاه (kāh) بنځ.م. کا، خاربښت، بخار، ګرېدنه.

کاهبر (kāhbár) نر.م. لويه ستنه، د غونډي ستنه، هغه ستن چې د بوجې او جوالونو خولې پرې ګنډي.

کاهښته (kāhišta) ص.نب. ۱) خاربښتي؛ ۲)پمن؛ ۳)مج. بدرنګ.

کاهښت (kāhə́ṣt) نر.م. کهښت: ۱) سودا، گروم وسواس؛ ۲) خاربښت، پم؛ ۳) مج. عبث.

کاه گل (kāhgə́l) نر.م. جن. لهو، اخپړ.

کاهل (۱) (kāhíl) ص. نر.م. (ج. کاهلان) ۱) لټ، سست، بېکاره؛ ۲) بې حرکته.

کاهل (۲) (kāhə́l) مص. ل. ۱) پمن کېدل، پمنېدل؛ ۲) خاربښت کول، خاربښتېدل.

کاهله (kāhalá) ښځ.م (ج. کاهلې) ۱) لټي، تنبلي، سستي؛ ۲) بې حرکتي.

کاهلي (kāhılí) ښځ.م. ۱) لټي، سستي، تنبلي؛ ۲) بې حرکتي، بېکاري.

کاهن (kāhín) نر.م.ج. ۱) غیب ویونکی، پالبین؛ ۲) د پخوانیو مسیحیانو او یهودو روحاني مشر.

کاهني (kāhıní) ښځ.م ۱) غیب وینه، غیب وینگ؛ ۲) د کاهن کسب.

کاهو (kāhū́) نر.م.ج. کاوو، یو ډول گټور سابه دی چې اومه خوړل کېږي.

کاهي (kāhí) نر.م. کاهی، کایي، کوېي، د کلا چاپېره خندک.

کایل (kāyı́l) نر.م. (بر.) کویل، گوټ، گوټک، هغه سیم چې داستوانې په شکل پېچل شوی وي.

کاینات (kāyinā́t) نر.ج. ۱) موجودات، د نړۍ موجودات؛ ۲) نوی پیدا شوی، حادثه؛ ٤) نامحدوده او بې انتها فضا.

کاینه (kāyána) ښځ.م. قصاص.

کایي (kāyí) ص. نب. ژور، عمیق.

کب (kab) نر.م. ماهي، دسرې وینې لرونکی گروپ هره عضوه چې په اوبو کې اوسي.

کبا (kabā́) ښځ.م. دماما لونگی، هغه پیسې چې د واده په ورځ دزوم له خوا د ناوې د ماما د لونگی په نامه ورکول کېږي.

کباب (kabā́b) نر.م. وریته، ۱) هغه غوښه چې پر اور یا په انگار یا غورو کې پخېږي؛ ۲) سوی، وریت، ستې؛ ۳) د چا په مینه کې غرق.

کبابه (kabābá) جن. و گ. ډنبرې.

کبابه چیني (kabābačini) جن. و گ. «ډنبرې» او «کبابه».

کبابېدل (kabābedə́l) مص. ل. ۱) غوښه په اور، انگار یا غورو کې وریتېدل؛ ۲) تربې رحمه کلک انتقاد لاندې راتلل؛ ۵) مج. د مینې په اور سوځېدل.

کبار (۱) (kubā́r) ص. نر.م.ج. ستر، لوی، غټ.

کبار (۲) (kibā́r) نر.ج. د کبیر جمع.

کباړ (kabā́ṛ) نر.م. ۱) لیلام؛ ۲) پرزې، د موټرونو او نورو شیانو زاړه سامانونه او پرزې.

کباړي (kabā́ṛi) ص. نب. ۱) په کباړ اړوند؛ ۲) لیلامي؛ ۳) فا. نر.م. کباړ پلورونکی.

کباړۍ (kabāṛə́y) ښځ.م. چینه، چپن.

کبډي (kabaḍí) ښځ.م. (ج. کبډۍ) (لو.) کوډي، کوډیکت، کت کبډي، یو لوبه ده.

کبر (kíbar) نر.م. ۱) لویي، غرور، تکبر؛ ۲) احسان غوښتنه؛ ۳) ناشکري؛ ٤) مج. تباهي، بربادي؛ ۵) لویوالی، سپین ږیرتیا، بوداتوب.

کبرا (kubrā́) ص. ښځ.م.ج. کبرې ۱) د اکبر مؤنث، لا لوی؛ ۲) من. لویه قضیه، دوهمه قضیه.

کبرجن (kibarján) ص. نر.م.ج. خانتما، ۱) کبر کوونکی، لوی چړی، متکبر، مغرور؛ ۲) مج. ناشکره.

کبرڅن (kabarčə̂n) نر.م. یو ډول برگ ځنگلي مرغه دی، منبوکه یې اوږده ده.

کبرداغ (kabardā́ğ) نر.م. د بره غوښه چې د څو ورځو لپاره په یوه غل قورمه شي.

کبرغان (kaburǵán) نر.م. ۱) کبرغی، تر مرږک لوی، تور ژیړ ته مایل غرنی حیوان دی؛ ۲) اص. یو ډول ساپه دي.

کبرغی (kaburǵáy) نر.م. و.ګ. کبرغان ۱).

کبریا (kibriyá) ښځ.م. ۱) لوی والی، عظمت، لویي؛ ۲) غرور، تکبر؛ ۳) د خدای(ج) یو نوم.

کبړ (kabə́r) نر.م. کپر، کلک پړی چې اس پرې تړي.

کبل (kabə́l) نر.م. ج. ۱) د چمن وابښه؛ ۲) کبلې، مشهور وابښه دی.

کبله (kabála) اد. کبله، له امله، په سبب.

کبلی (kabláy) نر.م ۱) د هوسۍ بچی؛ ۲) د ماشومانو یو ډول ناروغي ده.

کبلی پاڼه (kabláypáṇa) ښځ.م. یو ډول وابښه دی چې د پسرلي په پای کې راشنه کېږي.

کب نیوونی (kabniwúnay) فا. نر.م. کب نیوونکی، څوک چې کبان نیسي.

کب نیونه (kabniwana) ښځ.م. کب نیوی، ماهی نیونه.

کبودچه (kabūdčá) ښځ.م. کبوچه، د کرکولي (قره قولي) یو ډول شین پوستکی.

کبوړه (kabóṛa) ښځ.م. ۱) شیره، نری حلوا؛ ۲) الېتی، کاچې، ړوز

کبوړی(۱) (kabúṛay) نر.م (ج. کبوړي) ۱) کوچنی کب، وړوکی ماهي؛ ۲) مج. د بدن ماهیچه.

کبوړی(۲) (kaboṛáy) نر.م. د ګوړې ژاوله، د ګوړې جاوله.

کبول (kabúl) نر.م. سوغات، تحفه.

کبې (kabí) ښځ.م. ۱) اخور؛ ۲) ترسبری، ترسری، د اس ترسبری.

کبیر (kabír) ص. نر.م. ج. ۱) لوی، ستر، غټ؛ ۲) نهوره څمکه؛ ۳) مو. د نهڅو د شرمولو لپاره بدې بدلې؛ ٤) عر. د شعر یو بحر دی.

کبیره (kabirá) ص. ښځ.م. ج. ۱) د کبیر مؤنث؛ ۲) ستره؛ ۳) ښځ.م. د څرمنې یا کاغذ مېچ شوې توټه چې موچیان د هغې په اندازه چاته پنې یا څپلۍ یا بوټونه جوړوي.

کبیسه (kabisá) ص. نب. نر. ښځ.م. هغه کال چې ۳٦٦ ورځې وي، دا ډول کال په هرو څلور کلو کې یوه پلا راځي.

کپ(۱) (kap) نر.م. ۱) لمزه، ریږدېدا؛ ۲) نوری، مړی؛ ۳) د پنې د منځ تلی؛ ٤) کپه، تلی، یوه خوله، یوه کپه میده پوډر.

کپ(۲) (kup) ص. نر.م. و.ګ. کوپ.

کپتان (kiptán) ص. نر.م. کپتن ۱) کفتان، د یوې ډلې یا په ټولګي کې مشر؛ ۲) عس. تورن، د لومړي بریدمن او جګتورن ترمنځ رتبه.

کپټلیزم (kapiṭalízam) نر.م. و.ګ. پانګوالي.

کپر (kapár) ص. نر.م. ۱) لوړه ژوره، ناهواره؛ ۲) نر.م. کاپر، مس؛ ۲) کپره، کپری، ککره.

کپرک (kaparák) نر.م. ۱) لوړه ژوره، ښکته پورته، غوچاړي غوچاړي سرک؛ ۲) د اوبو په سرنازک کنګل؛ ۲) خړه، هغه خټه چې تر باران یا سېلاب وروسته پرڅمکه وچه شي.

کپرلی (kapəraláy) نر.م. یو ډول غونډ بوټی دی، سره اغزي لري.

کپرمزی (kaparmázay) نر.م. کاپرمزی، و.ګ. زنار.

کپره(۱) (kapará) ښځ.م. کپری، ککری، کوپری.

کپره(۲) (kaprá) ښځ.م. یو ډول توکر دی چې کتابونو ته د پوښ په ډول ورکول کېږي.

کپری (kaparáy) ښځ.م. و.ګ. کپره (۱).

کپریل (kapríl) نر.م. د کاشیو جوړولو کارخونه.

کپړ (kapáṛ) نـر.م. ۱) د آس د تـېرلـو اووړد پـړی؛ ۲) نر.ج. لوښې، اسباب؛ ۳) نر.م. بوټی، شله بېټی، سرخې غوبنه؛ ٤) د توکـر او څېـنو نورو شيانو ټوټه يا پارچه؛ ٥) دسځې دخواره لوښې؛ ٦) د کمند مضبـوط پـړی؛ ۷) مـات خـاورين لوښې.

کپړکی (kapaṛkáy) نر.م. کېږدی، خيمه، خرګاه.

کپړه (kapṛá) ښځ.م. کپړا، ۱) توکر، رخت، تکه؛ ۲) کالي، جامه، لباس.

کپړی (kapṛáy) نر.م. کنډول، د خـاورين لـوښـي پارچه چې کار څنې اخيستل کېدای شي.

کپړی[1] (kapṛə́y) ښځ.م. ۱) غـېږ، غـېږه، کشـتي، پالواني؛ ۲) د توپک د دارو دبه يالوښی.

کپړی[2] (kapəṛáy) نـر.م. (ج. کپوړي) کـبـوړی، غړی، د بدن ماهيچه.

کپړيي (kapṛayí) صِ. نب.نر.ښځ. م.ج. له کـپـړې جوړ: ۱) د توکر، د رخت؛ ۲) د کپړې.

کپس (kapás) نر.م. و ګ. قفس، پنجره.

کپسول (K(i,a)psól) نر.م. ۱) کوشکوری، داسې شی چې منځ يې تش وي؛ ۲) يوکـوچنی، د حل کېدو وړ، جلاټينې محفظه چې يو دوز درمل په کې قيد وي.

کپ کپ (kápkap) ق. ټوټه ټوټه، پارچه پارچه.

کپله (kapála) ښځ.م. ۱) خـمـڅـه، نـوړی، مـړی، نواله، ګوله، يوه مړی دوډی؛ ۲) کپه.

کپن (kapán) نر.م. کفن، د مړي سپينه جامه.

کپن کښ (kapankáṣ) ص.نـر.م.ج. کـفن کـش: ۱) نباش، له مړي څخه کفن کښونکی؛ ۲) مج. محتکر، ګران پلورونکی؛ ۳) مج. غل.

کپنول (kapanawə́l) مص. مـت. کـفنول، کـفن وراغوستل، مړي ته کفن ورکول.

کپنی (kapanáy) ښځ.م. ۱) بـادام، د بادام ونه؛ ۲) وربښتی؛ ۳) ګېنی نيول، لړېکی.

کپه (kapá) ښځ.م. ۱) و ګ. کپله؛ ۲) مېـده ګې يا پوډر دوله شی يا مېده درمل چې د يوه خوراک په اندازه وي يا په يوه پلا خولې ته اچول کېږي؛ ۳) د مېوه خرڅوونکي څپره؛ ٤) توره کېږدی.

کپی (kapáy) نـر.م. کتبـوزی، د اوبن کت پوزی، د اوبن کتپيزی چې له مزري څخه جوړېږي.

کپی (kapə́y) ښـځ.م. ۱) پنه، مـوچنه؛ ۲) د پښـو کولو ابتدايي پيزار؛ ۳) وروکی ژی.

کپی خولی[1] (kapə́yxū́lay) ص. نـر.م. کوپ خولی، څوک چې چيته خوله لري.

کپی خولی[2] (kapə́yxwə́lay) نر.م. ص. لستوڼ خوله، د لستونو يو ډول بنايستي خولې دي چې په وربښمو او زرتارو سره جوړېږي.

کپېدل (kapedə́l) مص.ل. رپېدل، ترهېدل برېږدېدل.

کپېړ (kapéṛ) نر.م. نهنګ، ناکه.

کت[1] (kat) نر.م ۱) کورنۍ دوا ده چې دخوله خوږي په وخت کې يې په خوله کې اچوي؛ ۲) ص. نر.م. کاټ، قت، قـات، قط؛ ۳) راټول، راغونډ؛ ٤) رامات.

کت[2] (kut) نر.م ۱) کت، غونجې، ګونځې، ګونجه ۲) تخرګ، ترخ.

کتاب (kitā́b) نر.م(ج. کتابونه) ليکی: ۱) چاپي ياخطي جونګ، مجلد شوي پاڼې؛ ۲) اندراج.

کتاب پلورنځی (kitābploranjáy) ښځ.م. د کتابونو خرڅولو ځای يا دکان.

کتابت (kitābát) نـر.م. ۱) لـيک، لـيکل، ليکنه؛ ۲) ليکوالي؛ ۳) ليکنه؛ ٤) کاتبي.

کتابتون (kitabatun) نر.م. کتابخونه، کتابخانه، کتبخانه.

کتابچه (kitābčá) ښځ.م ۱) دسپينو پانو مجموعه ۲) کتاب ګوټی، کوچنی کتاب.

کتابخونه (kitābxūná) ښځ. م. کتابتون: ۱) د کتابونو دمطالعې خونه؛ ۲) دکتابونو د ساتنې او ذخيرې خونه.

کتاب خرڅوونکی (kitābxarčawū́nkay) نر.م. کتاب پلورونکی، څوک چې کتابونه خرڅوي.

کتابدار (kitābdā́r) نر.م. ۱) د کتابتون متصدي؛ ۲) په چا پسې چې د کتابتون کتابونه قيد وي.

کتابښود (kitabṣod) ليکي ښود، ليکي پوهه.

کتاب ګوټی (kitā́bgótay) نر.م کمکی کتاب، ووړکی کتاب، ورکوټی کتاب.

کتابه (kitābá) ښځ.م. ۱) هغه خط چې په جلي قلم پر کاغذ يا نازک توکر ليکل کېږي؛ ۲) دقرآن کريم آيت چې دتوغ يا بيرغ پرمخ ليکل کېږي.

کتابي (kitābí) ص. نب. ۱) د کتاب، په کتاب اړوند؛ ۲) نر. ښځ.م. مؤنثه اومستنده خبره؛ ۳) ص. نب(مج.) پرنظري او ذهني خوا ولاړ.

کتار (katā́r) نر.م. (ج. کتارونه) قطار، ۱) ليکه، لړۍ، څېره، ليک، چيل، لين؛ ۲) رديف، صف؛ ۳) سلسله؛ ٤) لو. قطاريز، يو دول لوبه ده.

کتاربندي (katārbandí) ښځ.م. کتار ترنه، کتار ترنګ، کتارول، په کتار تبديلول.

کتار وزمه (katārwazmá) ښځ.م. کتار وزمه، قطار وزنه، غاړکی ته ورته، ګردنی ته ورته.

کتاري (katārí) ص. نب. دکتار، په کتار اړوند.

کتان (katā́n) نر.م. ۱) سوند، سند، کنف، يو بوټی دی چې لاجوردي ګل کوي؛ ۲) هغه توکر چې ددې بوټي له لښتو څخه جوړېږي کتان نومېږي.

کتب (katáb) نر.م. ج. ۱) دوه ښاخيزه لرګی؛ ۲) د اوبو د کتې مخکنی لرګی؛ ۳) رخه، غبط.

کتبوزی (katbózay) نر.م. کتپيزی، کټ بوز، کپی، کتپيزی، پوزګی، پوزبند.

کتبي (katbí) ص. نب. نر. ښځ.م. ج. تحريري، ليکلي.

کټپېز (kutpéz) نر.م. چيمبرک، آسمان څکالکی آسمان چکالی، ښاپېرک، چرمي ښاپېرک.

کترک (katarák) نر.م. کوم کلالي لوبښي دی.

کتره (katrá) ښځ.م. ۱) دغوښې يا دوډۍ پارچه؛ ۲) پېغور، کنايه؛ ۳) قطره؛ ٤) مج. ذره.

کتره کتره (katrákatrá) ق. ۱) توته توته، پارچه پارچه؛ ۲) قطره قطره، څاڅکی څاڅکی.

کتري (katrí) ص. نب. ۱) زرزرې؛ ۲) کرکجن؛ ۳) سخت، سوګت.

کترې (katráy) ص. نر.م. بوچې پسه، سونګی، هغه پسه چې غووږونه يې واړه او سونګې وي.

کترې باران (katrebārā́n) نر.م. د ښځو يو دول پسول دی.

کترينک (katrinák) نر.م. ۱) روی کوچنی؛ هوښيار او غيرک کوچنی؛ ۲) لوېشتينک.

کتغ (katáğ) نر.م. کوناغ، نګولی، لمدبل، ترکاري.

کتغلی (katğaláy) نر.م. هغه لمڅی يا پوست شی چې د غوايي د غل لاندې اچول کېږي.

کتک (katák) نر.م. ۱) هغه څمکه چې ښه غنم په کې کېږي؛ ۲) تر «آسو» وروسته مياشت.

کت کت (katkát) صوت. نر.ج. ۱) د چرګو کوټ کوټ، کټکټ؛ ۲) ص. نر.م. ۱) کات کات، قات قات؛ ۲) راټول، رامات.

کتکتی (katkā́tay) نر.م. ۱) اونت، کادرۍ، لړۍ، زرخانې؛ ۲) کتکتی، پر له پسې خندا.

کتل (katā́l) مص. ل. ۱) ليدل، کتل؛ ۲) مص. مت. لتول، ۳) مج. مطالعه کول.

کتلاک (kıtlā́k) نر.م. فهرست، یو بشپړ لیست په تېره بیا هغه کارډونه چې د الفبې په اساس اوډل شوي وي.

کتلمات (katalmā́t) نر.م. جنګ جګړه بندېدنه.

کتله(۱) (kū́tla) نر.م. ۱) دغره کمر؛ ۲) پاڼ، پانډ.

کتله(۲) (kıtlá) ښځ. ۱) ماده، جسم، بدنه، غټی، غونداری، کوټه، جرم؛ ۲) نفوس، جامعه.

کتلوي (kıtlawí) کتله یي، په کتلې اړوند، د کتلې په کتله مربوط، جمعي، غونډ.

کتلی(۱) (katálay) مف.نر.م ۱) لېدلی؛ ۲) لتولی؛ ۳) مطالعه کړی.

کتلی(۲) (katláy) نر.م. شمشتی، کېشپ، شکرتتي، کاتلی، کاسه ګرب.

کتمخی (katmā́xay) نر.م. د کتې په مخ کلک توکر یا د مزري له پانو څخه جوړ شوی شی.

کتمیره (katmirā́) ښځ.م. یو ډول نقش دی چې په تغرکې له سرې ځنې اوبدل کېږي.

کتنځی (katanǰáy) نر.م. د معاینې ځای، د کتنې ځای، معاینه خونه.

کتنه (katána) ښځ.م. ۱) لیدنه، ۲) معاینه؛ ۳) پال لیدنه؛ ٤) مطالعه، ملاحظه.

کتنه لیدنه (katánalidána) ښځ.م. لیدنه کتنه، ملاقات، لیدنګ.

کتو (katū́) (ج. کتوان) یو مرغه دی.

کتول (katawā́l) مص. نب. قاتول: ۱) غبرګول؛ ۲) راتولول، راغونډول؛ ۳) په سور قطع کول؛ ٤) ماتول.

کتون (katū́n) نر.م. ۱) کتنه؛ ۲) لتونه؛ ۳) لیدنه؛ ٤) ملاقات؛ ٥) مطالعه، ملاحظه.

کتون وال (katūnwā́l) نر.م.ج. کتونکی، مشاهد، لوی پلټونکی.

کته (kā́ta) ښځ.م. (ج. کتې) ۱) یو وسیله ده چې د خره، کچر، اوښ لپاره له کلکو توکرانو څخه جوړ او ددوی پر ملا یې ږدي؛ ۲) ق. وګ. کېنته.

کتی (katáy) نر.م. ۱) کتی، د شپو د پیماني کولو لرګی؛ ۲) سره ګوروبه، ګوروبه، معلومه به شي: ۱) اخطاریه کلیمه ده- کتی به شي.

کتیبه (katibā́) ښځ.م. ۱) لیکنه، لیک؛ ۲) ډبر لیک؛ ۳) لښکر، پوځ، فوځ.

کتې پتې (kā́tepaté) ښځ.ج. اپلتې، اپلاتې، کتې، پتې، بې مانا او بې ځایه خبرې.

کتېدل (katedā́l) مص. ل. قاتېدل، کاتېدل: ۱) غبرګېدل؛ ۲) راغونډېدل؛ ۳) ماتېدل؛ ٤) کتاري کول؛ ٥) غلی غلی خندېدل.

کتیر (katír) جن. د پلوخې کنډ، د پلوسي چیر.

کتیره (katíra) جن. کتیرا، د پلوخې (ګون) نومې اغزنې ونې کنډ دی.

کټ (kát) نر.م. (ج. کټونه) ۱) چارپایې؛ ۲) یو ډول رنګ دی، دخرمنو په رنګولو کې یې استعمالوي؛ ۳) قهقهه؛ ٤) راګرځونه، مخ یې را اړونه؛ ٥) مستیاره، درمنه، شیخ ارمني، قسطوس؛ ٦) ص. غټ، کته؛ ۷) نر.م. د قلم دوې توټې چې سره وصل شي او نتیجه ترې ترلاسه شي.

کټا (kaṭā́) ښځ.م. په کټ کټ خندا.

کټاب (kaṭā́b) نر.م. کټاو، یو ډول ګندون دی.

کټار (kaṭā́r) نر.م ۱) (لو.) چیتی، چغی، چنډری، چنډولی، جزبازي؛ ۲) ص.نر.م. سرزوری او سرکښه حیوان؛ ۳) نر.م. وګ. کټاره(۱)؛ ٤) نر.م.ج. کټر، کټور، تر اسلام راوروړ د مخه د نورستان یوه قبیله چې د کونړ وته پور په کټار نومې ځای کې مېشته وه؛ ۲) مج. سخت زړی.

کټاره (kaṭārá) ښځ.م. ۱) کټارې، کټار، کوټخاره، خنجر، ترتوري وړه منحني شکله جارحه آله ده؛ ۲) ص. ښځ.م. ۱) لوغسې، هغه غوا چې لغتې وهي او خپل بچي ته شيدې نه ورکوي: ۳) مج. بې شفقته (ښځه)؛ ٤) ښځ. م. د بام، برنډې، جګ انګړ... ژوبو ته ذ لرګيو، سيخونو پنجره.

کټاريدل (kaṭāredál) مص.ل ۱) سرکښته کېدل؛ ۲) په قهرېدل؛ ۳) مج. بې رحمه کېدل: ٤) دغوا يا مېښې سرکښه کېدل.

کټالی (kaṭāláy) ښځ.م. کوټالې، کوټلې، کوټول، هغه کوټولی چې زر په کې ويلې کېږي.

کټاو (kaṭā́w) نر.م. و ګ. کټاب.

کټبان (kaṭbā́n) ص.نر.م. څوک چې کټ پېږي.

کټبون (kaṭbū́n) نر.م. بون، د مزرو د پانو پرې، د مزري پرې چې کټ پرې اوبدل کېږي.

کټپری (kaṭpúray) نر.م. پيارمه هغه پرې چې د کټ د لنګې او پيارمي کار ترې اخيستل کېږي.

کټپوز (kaṭpū́z) نر.م. کټبوزی، کټپزی، کټمزی، پوزکی، کټبيزی، دخولې کوری.

کټپوښ (kaṭpoṣ̌) نر.م. کټ څادر، روجايي.

کټرکی (kuṭarkáy) نر.م. و ګ. کوټرکی.

کټ کټ (kaṭkaṭ) نر.م. ۱) کټ کټې، کټکې، قاقا، کرس کرس، قهقهه.

کټکول (kaṭkawā́l) مص. مت. ۱) پرې کول، قطع کول: ۲) کاټ کول، مخه راګرځول.

کټکی (kaṭkáy) نر.م. ۱) کوچنی کټ، وړه چوکۍ ده. له بون څخه اوبدل کېږي: ۲) چوکۍ.

کټکېدل (kaṭkedā́l) مص. ل. ۱) پرې کېدل، بندېدل: ۲) کاټېدل، مخه بې راګرځېدل.

کټګی (kaṭgáy) نر.م. ۱) کوچنی کټ: ۲) يو بوټی دی چې اوږدې پاڼې او لنډ ذنډر لري.

کټل (۱) (kuṭál) مص. مت. شړل، چرګان کټې کول.

کټل (۲) (kaṭál) نر.م. يو مېوه لرونکې ونه ده.

کټلېمه (kaṭlemá) نر.م. بيتلی، د مرغيو د نيولو لرګين دام.

کټماله (kaṭmālá) ښځ.م. د سرو زرو يا سپينو زرو ګانه چې دسينې د پاسه اچول کېږي.

کټ مټ (kǝ́ṭmáṭ) ق. هوبهو، عيناً، ښېخي ورته، يو رنګ، يو ډول.

کټمل (kaṭmál) نر.م.ج. منګوره، خسک، کونک.

کټمير (kaṭmír) نر.م. (ق. ک) دلې، ټوپه، توپې، د روژې او اخترو د اعلانولو لپاره په غرو کې وچو خاشاکو ته اور وراچوي چې د هغو د لمبو په ليدو سره ولس پوهېږي چې سبا روژه ده يا اختر.

کټمېره (kaṭmerá) ښځ.م. کوټه خره، ساتول، لويه چاړه يا چاکو.

کټمېری (۱) (kaṭmeráy) نر.م. ۱) دکوترې بچی؛ ۲) پاخته، فاختکه؛ ۳) قمرې.

کټمېری (۲) (kaṭaméray) ص.نر.م. کټه مهری، بې مينې، بې علاقې.

کټو (kaṭā́w) ښځ.م. ۱) کټوه، کټوې، خاورين دېګی؛ ۲) و ګ. بنوروا.

کټ وټ (kaṭwā́ṭ) ص.نر.م. ۱) ګهوډ؛ ۲) خالص، پاې پاکه، تول تال؛ ۳) پاته؛ ٤) ادلون بدلون.

کټوټکی (kaṭóṭkay) نر.م. د کوچنيانو يو ډول زانګو ده.

کټوخه (kaṭū́xa) ښځ.م. پتاکې، پتاکۍ.

کټور (kaṭū́r) ص.نر.م. د ښځې په خيوله، د ښځې مريد، د ښځې تابع.

کټوری (kaṭoráy) نر.م. جام، د اوبو څښلو فلزي لوی لوښی.

کټور (katwár) ص.نر.م.ج. د پرمایښت، د فرمایش له غوښتني سره برابر.

کټوښی (kaṭósay) نر.م. د ختین نغري پښه.

کټوګرځول (kaṭawgarjawal) مص.مت (پ. ک.) په لویو قومي پېښو کې چې مرکه جوړېږي، نو د مرکه چیانو د خلعت لپاره چې پیسې راټولېږي کټوګرځول یې بولي.

کټول (kaṭawál) مص.مت ۱) خوځول، سالرونکو ته حرکت ورکول؛ ۲) مج. راپارول؛ ۳) غالبوزي تورول؛ ٤) پرې کول، بندول؛ ٥) کاټ کول، راتاوول، مخ یې راګرځول.

کټوله (kaṭolá) ښځ.م. ډولۍ، د ناوې جوړیان، یوه وسیله ده چې ناوې د پلار له کورڅخه د مېړه کور ته پکې وړي.

کټوه (kaṭáwa) ښځ.م. ۱) و ګ. کټو؛ ۲) و ګ. شمله.

کټوی (kaṭwáy) ښځ.م. ۱) و ګ. کټو ۱؛ ۲) کټغ. ننګولی.

کټوی څټ (kaṭwayćát) ص.نر.م. ۱) څوک چې کټوي او دېګونه څټي؛ ۲) تالي څټی.

کټه (kaṭá) ص.نب. ۱) غټ، غټه، قوي، پیاوړی؛ ۲) نر.م. غټ باز، جره باز.

کټهار (kaṭahár) نر.م. ۱) د زرګو ریز، چکره؛ ۲) خندا، قهقهه، په کړس کړس خندا.

کټه باز (kaṭabáz) ص.نر.م.ج. ۱) غټ قمارباز، سترجوارګر؛ ۲) ګاشواز، کلانکار.

کټه پیش (kaṭapiš) نر.م. کرېش، کوترک، لوړکی، د شهادت ګوتې په واسطه څوک په تندي وهل.

کټه چرګه (kúṭačarga) ښځ.م. کرکه چرګه، کورکه چرګه.

کټه ګوته (káṭagóta) ښځ.م. ګټه ګوته، غټه ګوته، لویه ګوته، بټه ګوته.

کټه ګوري (kaṭagōrí) ښځ.م. (ج. کټه ګوری) دله دله کول، درجه په ګوته کول؛ ۱) دسته، طبقه، دله؛ ۲) وېش، هغه وېش چې په تصنیف کې استعمالېږي.

کټهل (kathál) نر.م. کټل.

کټه مهر (kaṭamíhar) ص.نر.م. و ګ. کټمهری.

کټه مېری (kaṭaméray) و ګ. کټمېری.

کټی (kaṭáy) نر.م. ۱) د مېښې نر بچی، جېټکی؛ ۲) کټی، د شپږو اندازه کولو لرګی؛ ۳) د مېوه، نسکو، شرشمو، شاخلو او مشنګو واښه.

کټۍ (kaṭáy) ښځ.م. ۱) کټو، کټوی؛ ۲) ننګولی، پخونه.

کټې (kaṭe) صوت. ښځ.م. د غوا او د مېښې د بچي د شړلو اواز.

کټېدل (kaṭedə́l) مص. ل ۱) حرکت کول، خوځېدل ۲) راپارېدل، قهرېدل؛ ۳) قطع کېدل؛ ۲) مخ راګرځېدل، کاټېدل، راتاوېدل.

کټېر (kaṭér) نر.م. پګړه، اشر، بلندره، بې اجورې دله ییز کار.

کټېری (kaṭeráy) ښځ.م. کټېری، ارکاره، کورځو، لاغو، کرچی، اتیری، کرېڅو.

کټیک (kaṭík) فا. نر.م. کټیکی، دباغ، څرمن پخوونکی.

کټي وهل (kaṭaywahə́l) مص.مت. کله چې پردي مېږي او بزې کومې شپنې کورني له څانه سره غره ته بوځي، هلته دوهمه، دریمه ورځ د هغو شیدې په یوه لوښي کې اندازه کوي چې د کټي وهل ورته وایي.

کټېیل (kaṭeyál) مص.مت. ۱) سکولل، په بیاتي سره د ونو څانګې یا واښه پرې کول؛ ۲) د سر ویښتان بې ترتیبه خرېیل (کوربه کول).

کثافت (kasāfát) نر.م(ج. کثافتونه) ۱) پرېړېدنه، پنډېدنه؛ ۲) گنېدنه؛ ۳) گاټه کېدنه، غلظت، ټینگوالی؛ ٤) خچنتیا، ناولتیا، چټلي.

کثرت (kasrát) نر.م. ډېرېدنه، ډېربښت، ډېروالی، زیاتېدنه.

کثیر (kasír) ص. نر.م. ج. ډېر، زیات، ډېرزیات، پرېمانه، زښت ډېر، د قلیل ضد.

کثیرالاضلاع (kasriulazlā) نر. ښځ. م. ج. (هن.) څوضلعي، پولیگون: هغه سطحه چې د څو خطو په وسیله محدوده شوې وي.

کثیف (kasíf) ص. نر.م. ج. ۱) پیړ، پرېړ، پنډ، ضخیم؛ ۲) گڼ؛ ۳) گاټه، ټینگ؛ ٤) خچن، مردار، چټل؛ ۵) درونډ.

کج (kaj) نر.م. د ترکانی یوه آله ده چې د نبانې کولو لپاره کارېږي.

کجاوه (kajāwá) ښځ.م. ۱) کواره، له لښتو څخه جوړه شوې اوږده ژوره ټوکرۍ؛ ۲) و گ. کټوله.

کجاوې (kujāwe) ښځ. ج. اپلاکې، اپلتې، چټیات، بې مانا خبرې.

کجایي (kujāyí) فا. ص. نب. نر. ښځ. م. بکواسي، بذله ویونکی.

کجبېری (kajberáy) نر.م. پرهار پاڼی، گزک پاڼه، د ورې د ژبې په څېر یو ډول نبات دی.

کجک (kaják) نر.م. ۱) کجکی، د ښځې د تندي وېښتان چې د بادام په څېر یې جوړ کړي وي؛ ۲) پسینه بادرنگ؛ ۳) منحني لرگی چې د ژرندې پل په کې څرخي.

کجکل (kajkál) ص. نر.م. ج ۱) گوزنې، گوزنې، گوزن وهلی، فلج شوی؛ ۲) کجی.

کجکی (kajakáy) نر.م. ۱) کرغښی، د ژامې وروستنی هډوکی؛ ۲) سروبی، کوچنی حوض.

کجگل (kajgwál) نر.م. یو تور گل دی.

کجل (kajál) جن. ۱) رانجه چې کوچ ورسره گډ شوي وي؛ ۲) د دیوې لوی (تورگنی، تورکی، لوگی) چې په رانجو کې گډ شوې وي.

کجلي سترگي (kajálestarge) ښځ. ج. ښایسته سترگې، ښکلې سترگې، رانجه کړې سترگې.

کجن (kaján) نر.م. تلتک، برستن.

کجور (kajúr) نر.م. ج. ۱) و گ. خجور ۲)؛ ۲) یو ډول جوار دي.

کجوره (kajúra) ښځ.م. ۱) خرما، د خرما د وني یو ډول؛ ۲) د کجورې د ونې مېوه.

کجه (kajá) ص. نب. پنځه کلنه غوا یا غویی.

کجی (kajáy) ص. نر.م. ۱) رخ، کچل، هغه حیوان یا انسان چې پښې یې کږې وږې وي؛ ۲) مج. مخل، خج اچوونکی؛ ۳) جنغوزی، څنغوزی.

کجی (kajáy) ښځ.م. د یېوې د تیر هغه برخه چې په کونډه کې وي.

کجیر (kajír) نر.م. قجیر: ۱) کرگس، یو لوی مرغه دی؛ ۲) څېلی، برغتی، غټه دانه ده چې دغاړې یا تخرگ لاندې پیدا کېږي؛ ۳) ص. نر. م. (مج.) دنگ، لوړ، جگ.

کجین (kajín) نر.م. د برستن د گنډلو یو ډول تار.

کچ[1] (kač) نر.م. (ج. کچونه) ۱) اندازه، مېچ؛ ۲) پیمانه؛ ۳) یو لوی بوټی دی؛ ٤) سخته څمکه، چې کرونده او کښت پنه نه رازرغونوي.

کچ[2] (kač) ص. نر.م. کوچنی، ووړ، وړوکی.

کچاری (kačāráy) ښځ.م. موسسه، اداره، محکمه، د محلي حاکمانو د دربار ځای.

کچاړی (kačāṛáy) ښځ.م. و گ. کچاری.

کچ اغزی (kačağzáy) نر.م. یو ډول ازغن بوټی دی.

کچالو (kačālū́) نر.م.ج. (ج. کچالوان) پتاتې، پتاټې، کچالان، الو، الوګان.

کچر (kačár) نر.م. کچره، قچر، قچره، باروړونکی حیوان دی.

کچره(۱) (kačará) ښځ.م. ۱) و ګ. کچر؛ ۲) ص. ښځ.م. (مج.) مسته او بداخلاقه ښځه.

کچره(۲) (kačrá) ص. نب. ګډوډ، مخلوط.

کچړي (kıčŕí) نر.م. جن. و ګ. کچړی.

کچری (kačaráy) ښځ.م ۱) اوم ختکی؛ ۲) کجاری هغه ځای چې دعوه په کې فیصله کېږي؛ ۳) توکې، ملنډې، مسخرې.

کچرې (kačáre) ښځ.ج. ۱) توری، توري پیسې؛ ۲) ښځ.م. چیکړ، چکړ، چقړې؛ ۳) د زړکې او چرګې اوازونه.

کچړی (kıčŕáy) نر.م. جن. (پخ.) بته، کچړي، کچړی، د کورتو اوګره؛ یو ډول خواړه دی.

کچکاسه (kačkāsá) ښځ.م. لویه ځمځی ده چې د ګنې شربت له یوه لوښي څخه بل لوښي ته پرې اچوي.

کچکاله (kačkālá) نر.م. مات شوی لوی خاورین لوښی.

کچ کچول (kačkačū́l) نر.ج. د کور مستعمل لوښي.

کچکول (kačkól) نر.م (ج. کچکولونه) د ملنګانو او درویشانو د خیر ټولولو بیضوي شکله لوښی.

کچکولک (kačkolák) نر.م. کرچل، کچکوله، د پستې، بادامو او نورو میوو پوستکی.

کچګر (kačgár) ص. نر.م.ج. کچ کوونکی، اندازه اخستونکی، میچ کوونکی.

کچل (kačál) ص. نر.م.ج. ۱) لکوک، ایریږ، هغه حیوان چې د تګ په وخت کې پښې سره منښلي؛ ۲) د کږو پښو خاوند (انسان).

کچماچو (kačmāčū) نر.م. انګور توره، ګیدړ کور، کرماچو، عنب ثعلب، سنګ آنګورک.

کچنوټی (kočnōṭay) ص. نر.م. کوچنوټی.

کچنۍ (kačnáy) ص. ښځ.م.ج. کنجرۍ، بدکاره ښځه، بداخلاقه ښځه، کنچنۍ.

کچوالی (kačwālay) نر.م. ۱) اندازه، میچ، میچ اخیستنه؛ ۲) د ځمکې سختوالی.

کچوت (kačū́t) نر.م.ج ۱) بخیل، شوم، کنجوس؛ ۲) پست، کچه، ضعیف النفس.

کچوټی (kačóṭay) ص. نر.م. کوچنوټی، کمکی، ورکوټی، د کچ مصغر.

کچول(۱) (kačawál) مص. مت. کچ کول، میچول، میچ کول، اندازه کول.

کچول(۲) (kačól) نر.م. کروپ لوښی، چیت شوی لوښی، چیت ظرف.

کچوله (kačolá) جن. کوچله، ازاراقي، قاتل الکلب؛ د یوه ونې تخم دی، میوه یې د نارنج په اندازه او ۱۲-۱۵ دانې تخمونه لري. رنګ یې خړ او مغز یې سپین و تریخ دی.

کچ ولوی (káčolóy) نر.ج. لوی واړه، واړه زاړه.

کچ ومیچ (kačoméč) نر.م. اندازه او مقدار، مقدار و اندازه، قدو قامت.

کچونه (kačawána) ښځ.م. میچونه، میچ کول، اندازه کونګ.

کچه(۱) (káča) ښځ.م ۱) میچ، اندازه، کچ؛ ۲) قد؛ ۳) ص. نب. خام، اوم؛ ۴) بداصله، کم ذاته؛ ۵) کمرنګه؛ ۶) خړ، شرمنده؛ ۷) مج. لوچک؛ ۸) ښځ.م. پیچ، ګوته، یوه لوبه ده.

کچه(۲) (kačá) ښځ.م. ۱) خچه، وره، کچه ګوته؛ ۲) ص. ښځ.م. د کچ ښځینه شکل؛ ۳) اچه، دوزې د شړلو اواز.

کچه توب (kačatób) نر.م. ۱) اوم والی، خام والی؛ ۲) شرمېدنه، خړېدنه؛ ۳) کم اصلي. کم ذاتي؛ ٤) پیکه توب.
کچه غرمه (kučáğarma) ق. بربخر، تنکی غرمه، تنکی ځانبت، غرمکی، ورخیمڅه.
کچه گوته (kácagoáta) ښځ.م. دلاس وړه گوته.
کچه لنگ (kačaláng) نر.م. یو ناروغي ده چې له ځای پر ځای کښېناستلو او زیاتې یخنۍ ځخه پیدا کېږي.
کچې (káče) صوت. ښځ.م. ۱) کچه، اچه، دوزي د شړلو اواز؛ ۲) کوچې، د سپي د شړلو اواز.
کچی (kačáy) نر.م. ۱) کچل، کجی؛ ۲) کوچنی، ورکوټی، وروکی.
کځر (kajár) ص. نر.م. ج. نیم پک، نیم لېمدا، په نیم سر پک.
کځلي (kajáli) ښځ.ج. خځلي، خس و خاشاک، گینګغر.
کځن (kaján) نر.م. برستن، برستنه، تلتک، شیرک، گڅر.
کڅ (kac) نر.م. ۱) شپله، کڅه، کڅی، داسې ځمکه چې د سیند غاړې ته یا د خوړ ترڅنګ واقع وي؛ ۲) یو ډول توکر دی؛ ۳) شاگی، گنډ؛ ٤) چت.
کڅخول (kacxwál) نر.م ۱) دغنمو سبوس، سې، د غنمو گزارې؛ ۲) ددېگې ځگ.
کڅخوله (kacxwála) ښځ.م. هغه خولې چې د کڅ له توکر ځخه جوړېږي.
کڅکی (kackáy) نر.م. کوټی، کوروکی، خرگندی، د خره بچی.
کڅله (kacalá) ښځ.م. دهران، د غوشایو دبری، دخوشیو کوټه، گواته، گاڼه.
کڅم (kacə́m) نر.م. هغه خند چې پسونه پرېږدي چې پر مېږو وخیژي.
کڅمڅی (kácmacay) نر.م. پوسپسی، په غوږ کې پسپسی، غلي غلي او پټې خبرې کول.
کڅمغ (kacmáğ) نر.م. یو ډول سارانی خوږ نبات دی. د سارا خلک یې یخوي.
کڅوال (kacwal) د کڅ استوگن، کڅ مېشتی، د کڅ اړوند.
کڅوره (kacóra) ښځ.م. کڅونه، خلته، خریطه، تېلی.
کڅوک (kacwák) نر.م. کوڅوک، کڅوبی، لکی، آب چېچک، یو ه خپرېدونکې ناروغي ده.
کڅون (kacōn) فا. نر.م. هغه کس چې ځاروي په کڅونی ساتي.
کڅونی (kaconáy) ښځ.م. ج. د چا ځاروي د ځارویو په ځه برخه د یوه ټاکلي وخت لپاره ساتنه.
کڅونه (kacóna) ښځ.م. کڅوره.
کڅویکی (kacwékay) نر.م. و گ. کڅوک.
کڅه (káca) ښځ.م. کڅ. کڅی، شپله (و گ کڅ).
کخ(۱) (kax) ص. نر.م. ج. خراب او تریخ شی.
کخ(۲) (kux) نر.م. ۱) یو ډول خزنده ده چې د پسونو او مېږو تر لم لاندې پیدا کېږي؛ ۲) چینجی؛ ۳) و گ. کوخ.
کختي (kuxtí) نر.ج. زردالو، اشارې، خوباني.
کخړی (kaxaŗáy) نرم. د یوه ستوري نوم دی.
کخی (kāxay) نر.م ۱) چخکی، کوخک، قوخک، د مقعد چینجی؛ ۲) کیخی، یو ډول کوچنی ماشی دی؛ خوڅی (ج.خوڅي).
کداړه (kadára) ښځ.م. توپ، غوزه، خرسک.
کدای (kadáy) نر.م. ۱) یو ډول چونګنبه؛ ۲) چوغه، شوقه، جوغه، یو ډول وړینه چپنه ده.

کدر (kād(á,i)r) ص.نر.م.ج ۱) پیکه، تت، مکدر، هغه جسم چې رڼا ځني نه شي تېرېدلای؛ ۲) خټه، گاټه؛ ۳) ناپاکه.

کدر (kádar) نر.م(ج.کدرونه) کادر؛ ۱) هغه هسته چې د یوه تنظیم غړي پرې راټول وي؛ هغه ډله چې په یوه ټاکلي پراکتیک سره د یوه ټاکلي هدف لپاره په منظم او اکاډمیک چوکاټ کې کار کوي؛ ۲) تر عامو انسانانو د لوړ مهارت او لوړ پوهې درلودونکي کسان؛ ۳) د افسرانو هیئت؛ ۴) چوکاټ؛ ۵) انگړ.

کدنی (kadanáy) نر.م. د سپین بولدک پخوانی نوم.

کدو (kadū́) نر.م. (ج.کدوان) و.گ. کډو.

کدوچه (kadūčá) ښځ.م. یو ډول کوچنی کدو.

کدودانه (kadūdāná) ښځ.م. تینیه، د کولمو یو ډول چینجی دی.

کدورت (kudūrát) نر.م. ۱) تتوالی، پیکه توب؛ ۲) زړه تنگی؛ ۳) خوابدي، زړه بدوالی.

کدوزړی (kaduzáṛay) نر.م. ۱) د کدو تخم، د کدو زړی؛ ۲) کدودانه چینجی.

کدوسری (kadūsaray) نر.م. کدو سری؛ ۱) بې عقل، کم عقله؛ ۲) خالي مغزه.

کدوگک (kadūgák) نر.م. ښکر، شاخک، یوه آله ده چې د ښبهنلو په اساس وینه پرې راباسي.

کډبني (kaḍbanáy) ص. نر.م. سیار کډوال.

کډبه (kaḍbá) ص.نب. کډبني، د کډوال، د چا چې کډه گرځنده وي.

کډغالی (kaḍğálay) نر.م. کډه دغالی؛ وړوکی او وړکوتی کورگی.

کډله (kaḍála) ښځ.م ۱) کوډله، جونگړه؛ ۲) غار، دوغله.

کډن (kaḍán) ق. له کډې سره، له اسباب او کورني سره.

کډو (kaḍū́) نر.م. (ج.کډوان) کدو؛ یو ډول سابه دي چې دختکې په څېر اوږده یا گردي داني لري.

کډوال (kaḍwā́l) ص. نر.م. ۱) کډه والا، کډبني، کډبه؛ ۲) نر.م. کډبانه، کډه کوونکی.

کډوبار (kaḍūbā́r) نر.م. د کوچیانو د کډو بار.

کډوړی (kaḍūṛáy) نر.م. خرتکی، کدوړی، ورکوتی کډو، وړوکی کډو.

کډوسری (kaḍūsáray) نر.م. ۱) سودر، احمق؛ ۲) خالي مغزه.

کډه (káḍa) ښځ.م. (ج. کډې) ۱) د کور اسباب؛ ۲) الېږدېدنه، کوچ کشي؛ ۳) مج. ماندینه.

کډه کول (káḍakawā́l) مص. مت. ۱) کوچ کول، کډه بارول؛ ۲) واده کول، ښځه کول.

کډه کېدل (kaḍakedā́l) مص. ل. په کډه تلل، کوچېدل.

کډهل (kaḍhal) نر.م. ۱) ډنډه، هغه ځمکه چې د شولو د کرلو لپاره تیاره شوې وي؛ ۲) دوغل، کنده.

کډی (kaḍáy) نر.م. ژوړ ځای دی چې جولا د تنستې اوبدلو په وخت کې خپلې پښې پکې کښته کوي.

کډۍ (kaḍə́y) ښځ.م. ۱) د کنی کارگاه؛ ۲) کنی ستنه، د تنستې پایه؛ ۳) نازک او خراب توکر.

کذاب (kaẓā́b) ص. نر.م. ج. ډېر دروغجن، سخت دروغژن.

کذب (kizb) نر.م.ج. درواغ، سوره، دروغ.

کر(۱) (kar) نر.م. کرهنه، زراعت.

کر(۲) (kar) صوت. نر.م. گر، د کاغذ یا توکر د څیرلو اواز؛ ۲) ص. نر.م. په یوه کلک شي د یوه بل کلک شیز د تپرولو اواز.

کرا (karā́) ښځ.م. ۱) کرهار، کراري، کرها: ۲) وګ. کرایه.

کراب (kurā́b) نر.م. تبک، تبق، تبغ، یوه ناروغي ده چې دځاروي پر پښو او خولې اغېز کوي.

کراپند (krāpánd) نر.م. کرپند، یوه غرنۍ ونه ده چې ښې ژاولې ځنې جوړېږي.

کراچ (krāč) نر.م. چم. پونده: سبزه یا کبله لرونکې پنده چې په بېل یا یوم سره را ښېله شي.

کراچۍ (karāčáy) ښځ.م. رېګاډۍ، ګاډۍ دوله نقلیه وسیله ده چې انسان یا حیوان یې راکاږي.

کراچۍ وان (karāčaywā́n) ص.نر.م.ج. کراچۍ والا، کراچۍ چلوونکی.

کرار (karā́r) ق. ۱) غلی، چوپ، قـرار، ورو؛ ۲) ص.نر.م. خاموشه، متین، بې ازاره.

کرارتیا (karārtyā́) ښځ.م. قـراروالی، قلارتیا، چوپتیا، قلاري، کراري.

کراره (karārá) ښځ.م. ۱) ځاروي ګرونه، د ځـاروي خرخره کول: ۲) ق. ۱) وګ. کـرار: ۲) ښځ.م. کراري، ارامي، سکون، سوله.

کراره کراري (karārákarāri) ښځ.م. ۱) آرامه آرامي: ۲) بې غمه بې غمی، د سولې حالت.

کراري (karāri) ښځ.م ۱) ارامي، قراري؛ چوپتیا، چوپ والی: ۲) بې غمي.

کرارۍ (karā́ray) نر.م. کرهار، کرا.

کراړ (krāṛ) ص.نر.م.ج ۱) کلک، مضبوط، کرور؛ ۲) نر.م. تراټک آخوا او سېدونکی.

کراړک (krāṛák) نـر.م. تریو پنېر.

کراړه (krāṛa) ص. ښځ.م. ۱) سخته ځمکه، کلکه ځمکه: ۲) داسې ځمکه چې تېږې او کاڼي ولري.

کراز (krā́z) نـر.م. کرېز، کوریز، د مرغیو زړې یا مرداري ښې (بونکه) غورځېدنه.

کرازي (krāzí) ص.نب. له حقیقته لیرې، بې اساسه (خبرې).

کراړند (krāẓánd) ص. نر.م. کـراړنده، کراړند، د بدپرهېزۍ له امله د ناروغۍ راوړېدېدل.

کراړندتیا (krāẓandtyā́) ښځ.م. کـراغندتیا، د بدپرهېزۍ په وجه د ناروغۍ داوړېدنې حالت؛ ۲) هغه حیوان چې ناڅاپه یې وینښته ځیږه شوې یا کومه ناروغي ورپېښه شوې وي.

کراسته (krā́sta) ښځ.م. ۱) لمڅی، لیمڅی، له وړیو جوړ شوی فرش: ۲) مج. هغه شی یا غله دانه چې د لوندوالي له امله ښه نه میده کېږي: ۳) کراسګی، یو ډول سابه دي.

کراسته ګر (krāstagár) نر.م. لمڅي ګر، لیمڅي جوړوونکی، کراسکر، کراستګر.

کراسته ګۍ (krāstagáy) ښځ. م.وګ. کراسته۳.

کراسګر (krāsgár) فا.نر.م. وګ. کراسته ګر.

کراغ (krāğ) نر.م. کراغ، د چا چې سترګې په کولکو کې ننوتې وي.

کراغند (krāğánd) نر.م.ج. وګ. کراړند.

کراکښ (krākáṣ) ص. نر.م. ج. کرېکښ، کرایه کښ، کراکش، څوک چې په کرایه شیان وړي او راوړي.

کراکنډه (krākánḍa) ص. نب. ۱) کمزوری، کم قوته، ضعیف، ناتوانه، بې سیکه.

کرامت (karāmát) نر.م. (ج. کرامات) ۱) لوېي، سترتوب: ۲) مېرانه، څـوانمردي: ۳) په لغت کې یـو ډول اعـزاز دی او په اصطلاح کې د یوه داسې خارق العاده کار څرګندېدل چې له ایمان، اسلام او صالحه اعمالو سره مقارن وي.

کرامتي (karāmatí) ص. نب.نر.ښځ.م. د کرامت څښتن، کرامت لرونکی.

کرانړی (karānṛáy) نر.م. زوړ توکر چې ښځې یې د میوو د لوشلو پر وخت په خپلو زنګنو اچوي.

کراوی (karāway) نر.م. کروی؛ ۱) ساتونکی؛ ۲) سرپرست.

کراهت (karāhát) نر.م کراهیت؛ ۱) نه خوښېدنه؛ ۲) ناراضتیا؛ ۳) سختي؛ ٤) کرکه؛ ۵) کرایت، شرعي مکروه والی.

کرایه (karāyá) ښځ.م. (ج. کرایې) کرا، باړه، کرایې؛ هغه مبلغ چې د ځمکې موټر، کور او... د استعمال په بدل کې تادیه کېږي.

کرایه وړونکی (karāyáwṛū́nkay) فا. نر.م. و.ګ. کراکښ.

کرایي (kırāyí) ص. نب. نر. ښځ. م. ۱) د کرایې، د کرا، هغه څه (ماشین، کور) چې په کرایه وي؛ ۲) کرایه.

کرب (karáb) عد. کهرب، سل زره میلونه.

کرباس (karbā́s) نر.م. بیستې، خامتا، خمتا، شوی.

کربانه (karbā́ṇa) ص.نب. تور غلېدونکی (رنګ)

کربسه (karbása) ښځ.م. ۱) مالوچ، وړی، پنبه؛ ۲) په شرعة الاسلام کې مخاطب ته د ناز د خطاب په توګه څو ځایه راغلی دی.

کربسکه (karbáska) ښځ.م. پومبه، پنبه، مالوچ، کربوسکی، کربسه، کرباس.

کربسا (karbašā́) نر.م. د پیشو هومره یو حیوان دی.

کربک (karbák) نر.م. و.ګ. کربوړی.

کربوړی (karbóṛay) نر.م. کربوړک، کربک، څرمنکی ته ورته خزنده ده.

کربوسکه (karbū́ska) ښځ.م. و.ګ. کربسه ۱).

کربوسکی (karbū́skay) نر.م. ۱) و.ګ. کربسه؛ ۲) د وړو چناسکې.

کربوشا (karbūšā́) نر.م. کربشا، تورلمی، د پیشو په اندازه یو حیوان دی.

کربېټ (karbéṭ) ص. نر.م. ج. کچل، رڅ، کنجی، کنجی (سری)، څوک چې کوږ وږ وځي.

کربېزن (karbezán) ص.نر.م. کتبېزن، ګرنګن، ګرنګوک، هغه څوک چې تل یې ګرنګ بهېږي.

کربېزی (karbézay) جن. ګرنګ، قرمزی، ګرینګ، کرمېزی، قنې.

کرپ (krap) صوت. نر.م. خرچ، خرپ، په غاښو سره د کلک شي د ماتولو اواز.

کرپا (krapā́) صوت. ښځ.م. خرپا، کرپې، خرپې، په غاښو سره د کلک شي د ماتولو اوازونه.

کرپال (karpā́l) ص. نر.م. ج. قرتو، کرتن، کرتو، څوک چې د بېرې زیاتې خبرې کوي.

کرپالی (karpā́lay) نر.م. خسره، کرپره، کرپل، د ځمکې ختې چې د سېلاب نه وروسته وچه شي.

کرپان (krıpā́n) نر.م. یو ډول خنجر دی.

کرپتاوه (kraptāwá) ښځ.م. سلواغه، د څاه بوکه، د کوهي بوکه، ډولچه.

کرپره (karpā́ṛa) ښځ.م. و.ګ. کرپالی.

کرپله (karpā́la) جن. یو ډول سابه دي.

کرپندوکی (krapandū́kay) نر.م. کرپندوکی، ککرکی، سرلهبنتی، کرپندی، غضروف.

کرپندی (krapandáy) نر.م. ۱) هغه شی چې د ژوولو په وخت کې کرپې کوي؛ ۲) کرپندوکی؛ ۳) د اوړې د رشېپل څوکه.

کرپول (krapawā́l) مص. مت. خرپول، خرچول، په غاښو سره کلک شی ماتول یا ژوول؛

کرپوله (karpūlá) ښځ.م. بادرنج بویه، یو خوږ بوټی دی چې ګنې پاڼې او ژېړ ګلان نیسي.

کرپی (krapáy) صوت. نر.م. کرپا ، خرپا ، په غابښو سره د کلک شي د ژوولو یا ماتولو اواز.

کرپېدل (krapedə́l) مص. ل. خرپېدل په غابښونو سره د کلک شي د ژوولو یا ماتولو اواز وتل.

کرت (karát) ق. پېره ، پلا ، ځل ، وار ، کرتي ، نوبت.

کرتب (kartáb) نر.م. کرتوت؛ ۱) کار ، فعالیت؛ ۲) حمله.

کرتوت (kartū́t) نر.م. و گ. کرتب.

کرته (karáta) ق. و گ. کرت.

کرټ (kruṭ) ق. و گ. کورټ.

کرج(۱) (karj) ص. نر.م. ج. کرج ، ۱) روزل شوی ، روږدی شوی ، هغه باز چې روزل شوی وي؛ ۲) کورجی ، زور باز ، ترینا ک باز.

کرج(۲) (karáj) نر.م. (مو.) کهرج ، کرج ، کهدج؛ سُر ، پرده ، له اوو گونو سرو شخه د لومړني سر نوم چې اواز یې تر ټولو کښته دی.

کرج گرام (karajgrā́m) نر.م. (مو.) له درو گرامو شخه یو دی ، تر ټولو سرو کښته دی.

کرچ(۱) (krač) صوت. نر.م. ۱) خرچ ، د غابښونو د چیچلو اواز؛ ۲) کرپ ، کرپی؛ ۳) په ببل اړول شوی شمکه.

کرچ(۲) (krač) نر.م. کریچ ، یو ډول توره ده.

کرچل (karčál) ص. نر.م. ج. و گ. کچل.

کرچم (karčám) جن. زعفران.

کرچول (kračawə́l) مص. مت. ۱) کرچل ، خرچل ، غابښونه چیچل؛ ۲) په بیاتي سره غوشول.

کرچونی (kračúnay) نرم. و گ. کرپندوکی.

کرچه (kráča) ښځ.م. په تخر کې مثلث ډوله گل او نخش و نگار.

کرچهار (kračahā́r) صوت. نر.م. کرچی ، کرچا ، خرچهار ، د غابښو چیچلو پر له پسې اواز.

کرچی(۱) (krā́cay) نر.م. ۱) یو ډول سابه دي؛ ۲) یو ډول غرني وابښه دي ، شاتره؛ ۳) یو ډول غرنی بوټی دی.

کرچی(۲) (karčáy) ص. نر.م. ۱) سخت زړی ، بې رحمه؛ ۲) بې حوصلې؛ ۳) نر.م. کریڅی ، لاغر ، کاتیری ، ارکاره ، هرکاره.

کرخ (kraǰ) ص. نر.م. لټ ، ناراسته ، تمبل ، تنبل.

کرخت (kàráxt) نر.م ۱) مړ ، بې حرکته؛ ۲) سور ، بې تودوخې؛ ۳) آرامه ، په کرار ، په قرار.

کرخولکه (karxūláka) ښځ.م. هغه ځیروالی چې پر لرگي باندې له تورلو وروسته پاتې شي.

کرخه (karə́xa) ښځ.م. د وریو خیری ، د پسه خیری.

کرخی (karxáy) ښځ.م. یو پلی لرونکی نبات دی.

کردار(۱) (kərdar) نر.م. کرد ، کرداری؛ هغه شیان چې ناوې یې د پلار له کوره د مېړه کره وړي.

کردار(۲) (kırdā́r) نر.م. ۱) عمل ، کار؛ ۲) طرز ، چلند؛ ۳) رول؛ ٤) دود ، دستور؛ ٥) سلوک.

کرداری (kərdāráy) نر.م. و گ. کردار(۱).

کردونی (kardunay) نر.م. کودوری ، کودونی ، کودرکی.

کرده(۱) (kardá) ښځ.م. څېره ، جوله ، قواره ، شکل.

کرده(۲) (kardá) ښځ.م. (ج. کردې) چار ، عمل ، کړه وړه.

کرړکی (karə́ṛkay) نر.م. یوه غرنی گیاه ده چې د انگورو د پاڼو غوندې پاڼې لري.

کرړول (karṛawə́l) مص. مت. رغړول ، کولول ، تیرې یا نور شه ته حرکت ورکول.

کرړه (kárṛa) ښځ.م. ۱) د نسب سلسله ، د نسب سلاله؛ ۲) د یوه بوټي نوم دی.

کرړی (kıṛṛáy) نر.م. ۱) کبړی ، ماچونگن ، څماڅار ، چورچورک ، یو ډول حشره ده؛ ۲) ص. نر.م.

سپک، حقیر: ۲) گرری، هغه ارابه چې په لاس گرځوله کېږي.

کرړېدل (kərṛedə́l) مصـ. ل. د تیږو یا نورو شیانو له یوه ځایه بل ځایه ته رغړېدل.

کرزو (karzú) نر.م. یو ډول بېلچه.

کرزه (krā́za) ښځ.م. کریږه، کریغه، چغه، چیغه، بې اختیاره چغه.

کرسان (karsā́n) ص. نر.م. چیچ.

کرسپه (kraspá) ښځ. م. دوژغنو بیاسته، د وزغنو یری.

کرسمس (krısmı́s) نر.م. و گ. کریسمس.

کرسن (karsə́n) ص. نر.م. ج. کروسند، کرسند، په اسانه ماتېدونکی.

کرسی (karsáy) نر.م. یو ډول غرنی گیاه ده چې د سترگو په ناروغیو کې کار ترې اخلي.

کرسۍ (kursə́y) ښځ.م. کرسي: ۱) څوکۍ، چوکۍ ۲) تخت، سریر: ۳) رسمي مقام: ٤) د اولنو په اصطلاح اتم فلک.

کرش (kraš́) ص. نر.م. ځپا، ځپاری، د پښو اواز.

کرشپه (krašpə́) نر.م. یو ډول غرنی گیاه ده، پاڼې یې ښه بوی لري.

کرشکه (krā́ška) ښځ.م. یو ډول خړ رنگی بوټی دی چې ښه بوی لري.

کرشکی (krā́škay) نر.م. یو بوټی دی، انځن گل لري.

کرشمه (karašma) ښځ.م (ج. کرشمې) ۱) ناز، مکېز، نخره: ۲) غمزه، په وروځو او سترگو اشاره.

کرشنه (krā́šna) ښځ.م. کرښنه، ۱) هنر: ۲) نخښ، نقش، حکاکي.

کرشنیل (kurıšníl) نر.م. کورشنیل، یو سیخ دی چې پر کنگرو په جوړولو او جاکټ اوبدلو کې کار ځنې اخلي.

کرښ (karaṣ) نر.م. کښ: ۱) د پښو آواز: ۲) منډه، پل، نښه: ۳) کرښپل، د پښې د تلې نښه.

کرښنده (kə́rṣənda) ښځ.م ۱) علامه، نښه، نښانه، اثر: ۲) کشول، یوه چا په زوره بېول یا په زوره په ځان پسې کشول.

کرښندی (karṣəndáy) نر.م. ۱) پلان، نقشه، طرحه، تجویز، پروگرام: ۲) تصویر.

کرښنه(۱) (karṣná) ښځ.م. د لړغوني کنډوالې یا ویرانې نښه او اثر.

کرښنه(۲) (krā́ṣna) ښځ. م ۱) حکاکي: ۲) نقاشي ۳) یوه عنعنه ده چې د محرقې له ناروغه یوه کرښه را تاووي، چې په نورو پورې نه شي.

کرښه (kə́rṣa) ښځ.م (ج. کرښې) ۱) لیکه، خط، سطر: ۲) نښه، نښانه، اثر، علامه: ۳) د برید، پوله، تک.

کرښی (karṣáy) نر.م. خط کښ، خطکش.

کرغ (kurā́ğ) نر.م. کورغ، یو تریخ بوټی دی.

کرغ (kurū́ğ) نر.م. و گ. قرغ.

کرغچکه (korğačā́ka) ښځ.م. کلغجه، گیړکه، کشکره، عکعکه، یوه مرغۍ ده.

کرغړ (karğā́ṛ) نر.م. غم، کرغړه، پرېشاني.

کرغړوج (karğoṛúj) نر.م. ډنډغر، چنغړک، چینغړک، قان قورتک.

کرغړه (karğā́ṛa) ښځ.م. ۱) کرغړ: ۲) د کارگه کرغېړه، د کارغه د ښو او بدو اواز.

کرغشی (karğā́šay) ص. نر.م. ځېږ، ډېږ، سخت، ناهموار.

کرغښی (karğaṣáy) نر.م. کجکی، د ژامې وروستنی هډوکی.

کرغم (karğám) نر.م. ډوډی، د کوناټې هډوکی، د حیواناتو د کوناټې راوتلی هډوکی.

کرغوچ (karǧwə́c) ص.نر.م.ج. غوڅ، کرغوڅ، پرې، قطع.

کرغول (karǧól) نر.م. د مرغانو یوه ناروغي ده.

کرغه (۱) (kráǧa) ص. نب. وچوبی، وچه، بې وبښو، بې گیاه (ځمکه).

کرغه (۲) (karǧá) ښځ.م. ځرغای، ورشو، د مالونو د پوولو ځای.

کرغی (karǧə́y) ښځ.م. یو ډول نبات دی.

کرغېړن (karǧeṛán) ص.نر.م. کرغېړ، ۱) خچن، ناولی، خیرن؛ ۲) خراب، گډوډ؛ ۳) بدمرغه.

کرغېړنتوب (karǧeṛəntób) نر.م. ناولتیا، کرغېړنوالی، خیرنوالی، خچنوالی، بدمرغي.

کرغېړنول (karǧeṛənawə́l) مص.مت. خچنول خیرنول، چټلول، بدمرغول.

کرغېړنېدل (kargeṛanedə́l) مص.ل. خچنېدل، خیرنېدل، چټلېدل، بدمرغېدل.

کرفس (karáfs) نر.م. کروسه، یوه گیاه ده، سپین جگ تارونه لري او په پخلی کې کارځني اخلي.

کرک (۱) (krák) نر.م. ۱) وچه خړه، د سېلاب ختېه چې وچه شوې وي او بیا چاودلې وي؛ ۲) سېړ، کیل، کربنه، د ییوې لیکه، د قلبې خط.

کرک (۲) (kurk) نر.م. یو ډول ورین توکر دی.

کرکانډ (karkánḍ) ښځ.م. وگ. کرکانډی.

کرکانډی (karkánḍay) نر.م. کرکانډه، کرکنډه، لوی غټ گټ چې له غره رارغړېدلې وي.

کرکاڼی (karkáṇay) نر.م. د محک ډبره، هغه کاڼی چې د سرو او سپینو زرو عیار پرې ازمایي.

کرکټ (krıkáṭ) نر.م: وگ. کریکیټ.

کرکټر (karıkṭár) نر.م. کیریکټر؛ ۱) ممتاز صفت، مشخصه، ممیزه نښه؛ ۲) هره قرارداد ي نښه؛ ۳) پر ځان برلاسی، راسخ عزم.

کرکجن (krakjə́n) ص.نر.م.ج. کتري، کرکه ناک، کرکن، کرکه کوونکی، کرکېجن.

کرکر (۱) (kurkúr) ص. نرم. ځبهار، کورهار.

کرکر (۲) (kərkár) نر.م. د یوه شي د کرولو اواز.

کرکراني (kərkərānáy) نر.م. گرگرانکه، غرغرانکه د کوچنیانو د لوبو یوه لرگینه آله ده.

کرکره (karkará) ښځ.م. (ج. کرکرې) چرخوېل، چرخوالی، قرقره، جوغه، د چرگ تاج.

کرکري (kurkurí) ص. نب. نر. ښځ.م. ۱) خوړل شوی؛ ۲) چخن، چوخن.

کرکری (۱) (karkaráy) نر.م. د ښهخدو په اندازه یوه مرغی ده چې په سینه کې سپین تکی لري.

کرکری (۲) (kırkaráy) نر.م. تیپچه، غنکی، غنگی، کرکری، یوه آله ده چې د مېز اواز ترې وباسي.

کرکړی (karkaṛáy) نر.م ۱) کرکړی، گراره، کرگری، له ځاه ځخه د اوبو ایستلو څرخ؛ ۲) لرگینه کړی چې د ځاروي په غاړه کې اچوي او پړی ورپورې تړي؛ وگ. کرکړی.

کرکړې (karkaṛé) ښځ.ج. غرغړې.

کرکن (krəkán) ص. نر.م.ج. وگ. کرکجن.

کرکنډ (karkánḍ) نر.م. ۱) لویه اواره تیږه چې له غره رارغړي؛ ۲) یوه ټوټه ډوډی.

کرکنډول (karkanḍawə́l) مص. مت. رغړول، کولول، تولول.

کرکنډه (karkánḍa) ښځ.م. ۱) کانډه، کنډه، لویه تیږه؛ ۲) لویه تیږه چې له غره ځخه راغړي؛ ۳) مج. غوره، لاپه.

کرکنډېدل (karkanḍedál) مص. ل. رغړېدل، کولېدل، تولېدل.

کرکڼ (karkáṇ) نر.م. جاخه، بجغې، گڼ او ځنگلي نباتات چې یو په بل کې سره ننوتلي وي.

کرکنه (karkā́na) ښځ.م. یوه اغزنه ونه ده، سري سري داني کوي چې خوړل کېږي.

کرکول(۱) (karkawā́l) مص. مت. تخم شیندل، تخم کرل، ځمکه کرل، کرهنه کول.

کرکول(۲) (karakū́l) نر.م.ج. قرقل، قره قل، قره قلي؛ ۱) د مرکزي آسیا پسه؛ ۲) غرند، ول ول او پت لرونکي پوستکي دي چې له نوي زېږېدلي وري څخه لاس ته راځي.

کرکولي (karakū́li) ښځ.م. قره قلي، قره قولي، ۱) یو ډول خولۍ ده چې د کرکول له پوستکي څخه یې جوړوي؛ ۲) ص.نب. په کرکول اړوند.

کرکه (krā́ka) ښځ.م (ج. کرکې) ۱) نفرت، تنفر؛ ۲) وېره، ډار، بیم؛ ۳) ځان ژغورنه.

کرکه کول (krákakawā́l) مص.مت. ۱) نفرت کول؛ ۲) بد راتلل؛ ۳) وېره کول؛ ٤) ځان ژغورل.

کرکه ناک (krakanā́k) نر.م. وګ. کرکجن.

کرکی (karkáy) نر.م. خر.

کرکۍ (karakáy) ښځ.م. پال، سسپاره، سپاره، سرسپار.

کرکېدل (kā́rkedál) مص. ل. زراعت کېدل، تخم کرل کېدل، ځمکه کرل کېدل.

کرکیله (karkíla) ښځ.م. کرکیل، کرنه، کرهنه، کرونده.

کرکیمه (karkíma) ښځ.م. کرکیمه، کورکی، کرکومه، کېس، قفس، پنجره.

کرګدن (kargadán) نر.م. یو غټ، غبتلی تر مېښې لوی او اوږد حیوان دی.

کرګر (kargā́r) نر.م. بزګر، کرکوونکی، څوک چې ځمکه کري.

کرګري (kargā́ri) ښځ.م. بزګري، کرونده ګري، دهقاني.

کرګس (kargás) نر.م. ۱) کجیر، یو غټ الوتونکی مرغه دی؛ ۲) د سینې هغه برخه چې ګروې ته نږدې ده.

کرګۍ (kargáy) ښځ.م. یو بوټی دی، واړه اغزي او تېرې پاڼې لري.

کرل(۱) (karál) مص. مت. کښت کول، تخم اچول، زراعت کول.

کرل(۲) (karál) نر.م. ۱) کنګل، یخې؛ ۲) پېروې، رش، قیماق؛ ۳) د برینه لنګرۍ، د برین اونګ.

کرله (karála) ښځ.م. کرهنه، کښت وکر.

کرم(۱) (karám) نر.م. ۱) سخاوت، ورکړه، بخشش ۲) مهربانه؛ ۳) د ګوبي په څېر سابه دي.

کرم(۲) (kurm) نر.م. کورم، یو ډول خزنده ده.

کرماچو (karmā́cū) نر.م. د یوه بوټي نوم دی، سرې دانې کوي. وګ. کچماچو

کرمچ (kırmíč) نر.م.ج. کیرمیچ؛ ۱) یو ډول سپک بوټونه دي؛ ۲) یو ډول کلک ټوکر دی.

کرملاغ (karmalā́g) نر.م. سرلاټی، سرکوټۍ، د سراو کوټي اوبیتلو عمل.

کرمن (karmán) ص. نر.م.ج ۱) بې خوبه، شوګیر وهلی؛ ۲) چینجن، چنجي وهلی.

کرمنتوب (karmantób) نر.م. کرمنوالی، بې خوبي، شوګیره، شپه وهنګ، شپه رونونګ.

کرمنګ (kurmáng) نر.م. تنځری، تمځری، یوه مشهوره مرغی ده.

کرمونډ (karmū́nḍ) ص.نر.م.ج. بوندی ګوتی، د چا چې ګوته لنډه، نیمګړې یا معیوبه وي.

کرمه (kárma) ښځ.م ۱) د نصیب ګوته، د شهادت ګوته؛ ۲) ځینې خلک یې خمچې ګوتې نه وايي.

کرن (kran) ص. نر.م.ج. خوار، کمزوری، ډنګر، په تن خوار، بې غوښو.

کرنا (karná) بنغ.م. مو. قرنا، بنکر (برغو)، ستر سرنی، د موسیقۍ یوه د پوروهلو آله ده.

کرنپوهنه (karanpōhána) د کرنې علم، زراعت پوهه، زراعت پېژندنه.

کرنج (karnáj) نر.م. کـرنجه، یو ډول اوږده ترینځه ده، د کولنګ کار هم ترې اخلي.

کرنچکی (krančakáy) نر.م. کنبی، تسکوره، کوبین، یو سری کولنګ.

کرند (kuránd) نر.م. ډاګ، میدان، دښت، سارا، بېدیا.

کرندک (karandák) نر.م. یو اغزن نبات دی.

کرندوی[1] (karandwáy) نـر.م. یـو ډول ګنډون دی چې د جوال په بېخ کې په عمودي ډول ګنډل کېږي.

کرندوی[2] (karandóy) ص.نر.م.ج. بزګر، کرګر، کښت کوونکی، زارع.

کرندی (kránday) نـر.م. تېسکوره، تسکوره، یو سري کولنګ.

کرنډ (kranḍ) نـر.م. کلک شوی نـو، کلکه شوي زوه، سخته شوې زوه (نو).

کرنډی (karanḍáy) بنـغ.م. ۱) رمبی، ځمځه، ځمځی، چمچه؛ ۲) ګلماله؛ ۳) ماله، پلنه تخته چې اړول شوې ځمکه د غـویانو په وسیله پرې اواروي.

کرنک (karánk) نر.م. ۱) کپری، ککری، ځنکه، لوېرنده؛ ۲) کرنکه، د سا اخیستلو نل.

کرنګ[1] (karáng) نر.م. ۱) کنګل، یخی؛ ۲) ص. نر.م.ج. په وینو لړلی؛ ۳) و.ګ. کرنه.

کرنګ[2] (kuráng) ص. نر.م. و.ګ. کورنګ.

کرنګول (karangawə́l) مص.مت ۱) په وینو لړل، په وینو ککړول؛ ۲) کنګلول؛ ۳) کلکول.

کرنګېدل (karangedə́l) مص.مت. ۱) په وینو لړندېدل؛ ۲) یخېدل، کنګلېدل؛ ۳) کلکېدل.

کرنمل (karə́nmal) نر.م. د کرنې او کروندې مینه وال.

کرنه (karə́na) بنغ.م. و.ګ. کرهنه.

کرنیل (karnáyl) نر.م. کرنل، ډګروال، هغه افسر چې په رتبه کې تر لیفتننټ کرنل لوړ وي.

کرنۍ (karṇə́y) بنغ.م. کاتیرى، لاغو، کریسی، ارکاره، کتیری، کریځی.

کروا (karwā́) نر.م. (مـو.) کهـروا، د تومر یو ډول دی چې د کهروا په تال ویل کېږي.

کرواړه (karwā́ṛa) بنغ.م. ۱) کلـواړه، د رشې تر اخیستلو وروسته د دانو تولونه؛ ۲) دخـاورو له وړو وړو توپیو او ډېریو سره لوبې.

کروبي (karūbí) نر.ج. مقربې فرښتې، هغه ملایکې چې عرش عظیم یې پر اوږو ولاړ دی.

کروت (kráwt) نر.م. رخه، حسد، بغض.

کروتی (krawtáy) ص.نـر.م. ۱) رخه ناک، رخه لرونکی، حسود؛ ۲) بد خویه، تند خویه.

کروڅکی (karóčkay) نـر.م. کوری، د کوزې د ونې جړه چې په دوا کې کارېږي.

کروخ (karúx) نر.م. و.ګ. کرخ.

کروړ (kroṛ) ص. نر.م. ج. ۱) کلک؛ ۲) غبنتلی؛ ۲) د وړو ضابطانو شلورمه رتبه؛ ۳) عد. لس ملیونه، یا سل لکه.

کروړپتي (kroṛpatí) ص. نب. نـر. بنغ. م. ج. ۱) ملیونر؛ ۲) غټ پانګوال.

کروړول (kroṛawə́l) مص. مت. کلکول، سختول، محکمول، مضبوطول.

کروړه[1] (karoṛá) بنغ.م. ۱) یو ډول متروکه ده؛ ۲) له کرکو جوړه رسۍ.

کروړه (۲) (karwā́ṛa) ښځ.م. سپنګیر، یو ازغن بوټی دی چې سرې خوږې دانې نیسي.

کروړی (karwaṛáy) ص. نر.م. بخیل، سوګت، سخت.

کروړېدل (kroṛedə́l) مص. ل. کلکېدل، سختېدل، کروړ کېدل.

کروز (krūz) نر.م.ج (عس.) د زیات قدرت لرونکي یو ډول لاربنودي شوي توغندي دي.

کروزر (krozár) نر.م. ۱) د منځني ظرفیت لرونکي جګړه ییزه بېړۍ؛ د پولیسو موټر.

کروسند (krawsə́nd) ص.نر.م. کرسند، کروسند، چفجي، هغه شی چې په اسانۍ سره ماتېږي.

کروسه (karwasā́) ښځ.م. وګ. کرفس.

کروشان (krūšā́n) نر.م. یو وړوکی لرګی دی چې د پنبې په پونده کې د څرمنې ټوټې باندې ننه باسي او بیا یې پرې کلکوي.

کروښکی (karūṣkáy) ښځ.م. د کورکمبله، هغه تغر چې په ډبه او چوتره کې غوړوي.

کروښی (krṓsay) نر.م. ۱) دکمیس د غاړې استر؛ ۲) ربنکی، د ټوکر ټوټه.

کروغ (krōǧ) نر.م. وګ. کارګه.

کروکي (kurūkí) ښځ.م. کرکي: ۱) هغه څه چې ظاهر وي او په سترګو ښکاري؛ ۲) نق. هغه نقاشي چې بې رنګه وي.

کرول (karawə́l) مص.مت. ۱) ګرول، تخریشول؛ ۲) سولول؛ ۳) نر.م. سپینه وربخ چې په تورو وربخو کې راڅرګنده شي؛ ۲) د شاتو د مچیو قراول.

کرولی (karwaláy) نر.م. کلیک، سپېرخوکی، یو لرګی دی چې په سر باندې یې اچوي او د کوندې او جغ اړیکې ساتي.

کروماتیک (kromātík) نر.م ۱) رنګ لرونکی، د رنګ؛ ۲) مو. په نیمو ټونو مخ ته تګ یا د دې استعمال، لکه کروماتیک سکېل.

کرومو (kromó) ت.ت. ۱) لرومه، یو ترنګ توک دی چې د رنګ برنګه مانا لري، لکه کروموزوم؛ ۲) وګ. کرمه.

کروموزوم (kromozóm) نر.م.ج. (بیا.) میله ډوله مایکروسکوپیک جسمونه دي، چې ارثي صفتونه لېږدوي.

کرونا (kronā́) نر.م. کارونا، د لمر تاج، د لمر پوړتنۍ برخې ته وایي.

کروندګر (karwandgár) فا. نر.م. وګ. کرونده ګر.

کرونده (karwandá) ښځ.م (ج. کروندې) ۱) کښت، زراعت، کرهنه؛ ۲) د کرلو ځمکه، د کر ځمکه.

کرونده ګر (karwandagár) ص.نر.م.ج. کروندګر، کرګر، کرکوونکی، کرونکی.

کرونوسایکل (kronosāykál) نر.م (ژ.) د خبرونو په لیکلو کې هغه ترتیب چې پېښې لکه څرنګه چې منځ ته راغلې وي هغسې ولیکلی شي.

کرونولوجي (kronolojí) ښځ.م. نېټه لیک؛ د تاریخي حوادثو د پېښېدو د وخت په اساس د هغو ترتیب شوې شرحه یا جدول.

کروه (kurṓh) نر.م. ښځ.م. د مسافې یو واحد دی؛ چې تقریباً دوه میله کېږي.

کروي (kurawí) ص. نب. نر. ښځ.م. ج. ۱) دکرې، د کرې په ډول، کرې ته منسوب؛ ۲) نر.م. کره.

کروی (karwáy) ص. نر.م. ۱) کښتی، د کښت ساتونکی؛ ۲) د مبالغې او کثرت کلیمه ده.

کروۍ (karwə́y) ښځ.م. د ټانټېو او پلالې دلۍ.

کروېږه (karwéza) ص. نب. کاواکه، بې مغزه، بې فکره.

کره(۱) (kára) نر.م. د ۱) کور مغیره حالت دی او په اضافي حالت کې د کور په مانا استعمالیږي؛
۲) بنغ.م. بیل، یوم.

کره(۲) (kará) ص. نب. ۱) نیره، سوچه، خالص؛
۲) هن. له نقده تیره؛ ۳) بنغ.م. وبنی، دبنګري په دول دسرو یا سپینو زرو یو ګانه ده.

کره(۳) (kará) ف. کاره، د کرلو استمراري ماضي ده.

کره(٤) (kurá) بنغ.م. (ج. کري) ۱) هرګردی او مدور شی؛ ۲) مج. ځمکه، د ځمکې کره؛ ۳) داسې کروي سطحه چې د هغې ټولې نقطې له مرکزه یو برابر فاصله ولري؛ ٤) بتي، د پنیر اورغالی.

کرهار (karahār) صوت. نر.م. کرهاری، کرار، کراری.

کره بین (karabín) نر.م. کربین، کارابین، غربین پخوانی لوی خولی توپک.

کره توب (karatób) نر.م. ۱) کره والی، سوچه والی، نیره توب؛ ۲) وګ. کره کتنه.

کرهډ (karhạ́d) ص. نر.م. ج. ۱) بنبرازه، تروتازه، سمسور؛ ۲) خروب؛ ۳) نر.م. دکیکر ونه.

کره کتنه (karákatána) بنغ.م. (هن.) نقد، انتقاد، نقد ګري، ادبي نقد، رښتینی قضاوت، د نقد یا انتقاد فن؛
ادبي کره کتنه: وینا پېژندنه، د ادبي آثارو د ارزښت او قیمت پېژندني او د هغو د شرحې او تفسیر ځغځه عبارت دی.

کره کتونکی (karákatúnkay) ص. نر.م. « کره کوونکی » ناقد، نقد کوونکی، انتقاد کوونکی کریتیک، رښتیني قضاوت کوونکی.

کره کول (karakawə́l) مص. مت. ۱) سم و ناسم سره بېلول؛ ۲) انتقاد یا نقد کول، ادبي نقد کول، رښتینی قضاوت کول.

کرهنه (karhāna) بنغ.م. کر، کرنه، کرونده، کرکیله، کبنت، زراعت.

کره والا (karawālá) ص. نر.م. بهلدار، بهل والا.

کره والی (karawā́lay) ص. کره توب، معیاریوالی، معیاریتوب.

کرهه (karhá) بنغ.م. کراهت؛ ۱) کرکه، نفرت؛
۲) نه خوښېدنه.

کرهېر (karhéṛ) نر.م. ج. کرهېر، شنکار، کار، سنګهېر، میده کاني.

کره ییز(۱) (kurayíz) نر.م. ج. وګ. کروي.

کره ییز(۲) (karayíz) ص. نر.م. ج. د کره کولو، په کره کولو اړوند، د کره، په کره اړوند.

کری (karáy) ص. بنغ.م. ج ۱) تولهه، ګرده، تمامه، له میاشتې، اونۍ، شپې او ورځې سره کارېږي، لکه کری میاشت، کری ورځ؛ ۲) بنغ.م. کړی، حلقه؛ ۲) د سپلاو ختهه چې وچه شوې او چاودلې وي؛ ۳) داویدلو یو دول لاسي آله ده.

کری (karáy) نر.م. ۱) یوشین مرغه دی؛ ۲) خبر، پیغام؛ ۳) کوری، ترنګر.

کریاب (karyáb) ص. نر.م. کریابه؛ ۱) اړ، محتاج؛
۲) ځنډېدلی، معطل؛ ۳) بېکاره.

کریابول (karyābáwə́l) مص. مت. ۱) اړ کول، محتاجول؛ ۲) ځنډول؛ ۳) بېکاره کول.

کریابي (karyābí) ص. نب. ۱) وګ. کریابول؛
۲) بنغ.م. اړه، احتیاج، ضرورتمندي.

کریابېدل (karyābedә́l) مص. ل. ۱) اړېدل، احتیاجېدل، ۲) ځنډېدل.

کریانه (karyāna) بنغ.م. ۱) چرچین سامان، د کارېدنې بېلابېل توکي؛ ۲) اوربشې، سارایي ورېشه.

کریب (krch) نر.م. د اس رکاب.

کریپ (krip) نر.م. یو ډول نازک، نفیس سوندی یا وربښمین ټوکر دی.

کریتا (kritá) نر.م. پشورمه، تبرغان.

کرېټ (karéṭ) نر.م. د مېوو یا ... د ساتنې او لېږدولو لرګین سوندخ.

کرېټیسیزم (kreṭisízam) نر.م. ۱) د قضاوت کولو او محاکمې عمل، ګوته نیونه؛ ۲) وګ. کره کتنه؛ ۳) د کره کتونکې فن، اصول او میتودونه.

کریټیک (kriṭík) ښځ. نر.م. ج. ۱) ګوته نیونه؛ ۲) وګ. کره کتونکی.

کریچ (krič) نر.م. کرچ، کراچ، یو ډول توره ده چې تر توري نرۍ وي.

کریچی (kríčay) نر.م. ۱) یو ډول ترخه وابنه دي چې واړه واړه ګلونه کوي؛ ۲) یو ډول غرنی بوټی دی؛ ۳) صوت. کرچی، د غابښونو د چیچلو اواز.

کریځ (karíj) ص. نر.م. وګ. کرونده ګر.

کرېډیټ (kredít) نر.م. کرېډټ؛ ۱) وګ. قرض؛ ۲) اعتبار؛ ۳) د سرلوړتیا منبع.

کریر (krir) نر.م. تلکه، تلک، لټ.

کرېړ (karéṛ) نر.م. ج. کاړ، کانې، جغل، یو ډول کلکه سپینه تیږه ده.

کریړ (kriṛ) ښځ.م. کریړه، یوه غرنۍ ونه ده، لرګی یې چغزي، اغزن او ژر ماتېدونکی دی.

کرېړی(۱) (karéṛay) نر.م ۱) کېړی، ماچونګن، یوه حشره ده؛ ۲) یو ډول وړوکی مارغه دی؛ ۳) کړایي، د ګوړې پخولو لویه کړایي.

کرېړی(۲) (kreṛáy) نر.م. کک، ګاټه شربت، ټینګ شربت، ختېه شربت، د ګوړې ژاوله.

کریړی (kriṛáy) نر.م. یو ډول بوټی دی.

کرېز(۱) (kuréz) نر.م. ۱) بنګې غورغونګ، د مرغانو د بنګو توییدو ناروغي؛ ۲) مرغانو ته آرام او دمه ورکول.

کرېز(۲) (krez) نر.م. کرېږ، خپې، غوړ، خیګ، د زخم پېړوی.

کریزه (kríza) ښځ.م. وګ. کریغه.

کریږه (kríža) ښځ.م. وګ. کریغه.

کریستالین (kristālín) ص. نر.م. بلوري؛ ۱) له کریستل څخه جوړ؛ ۲) روڼ، شفاف.

کریستل (kristál) نر.م. کرستل، بلور، ډنګی، ۱) یو صاف او روڼ کوارتز؛ ۲) یوه خوړا صافه او ځلېدونکې ښیښه.

کریسمس (krismás) نر.م. د حضرت عیسی (ع) د زېږېدو اختر چې مسیحیان یې د ډیسمبر په (۲۵ مه) شپه جوړوي او مذهبي اختر ګڼل کېږي.

کریشبا (krišbá) ښځ.م. څولی، چانته، طبراق، شخولی.

کریغه (kríğa) ښځ.م. (ج. کریغې) کریږه، کریزه، کریغه، کریکه، له وریږ څخه په زوره چیغه.

کرېکښ (krekáṣ) ص. نر.م.ج. کراکش، کراکښ، کراوړونکی.

کریکه (kríka) ښځ.م. وګ. کریغه.

کرېکی (krekáy) ښځ.م. جلته، له نریو لښتو څخه جوړ شوی کندو.

کریکیټ (krikíṭ) نر.م. (لو.) د کریکیټ لوبه، یوه لوبه ده چې په ډنډه او ګېند سره اجرا کېږي.

کریله (karelá) ښځ.م. کریږه، د توری په څېر د سبو یو بوټی دی. سابه یې ترخه او ژېړ رنګ لري.

کرېلی (kureláy) نر.م. واسکټ ډوله کورتی ده چې لستوڼي نه لري.

کریم[۱] (krim) جن. ۱) د شیدو سر؛ ۲) څسور رازه خواږه چې له کریمو څخه جوړېږي - آیس کریم.

کریم[۲] (karím) ص. نر. م ۱) بخښونکی؛ ۲) سخي، جوانمرده؛ ۳) د پاک خدای (ج) یو صفت دی.

کرېمن (kremán) ص. نر. م. ج. نمجن، نمناک، زېمناک، زېمجن، کرېږمن، مرطوب.

کریمي (krimí) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. ژېړ ویره سپین، ژېړ ډوله سپین، د کریمو رنګ.

کرېن (kren) نر. م. (ج. کرېنونه) شاول، جرثقیل، د درندو بارونو د کښته او پورته کولو ماشین.

کریه (karyá) ښځ. م ۱) پیغام؛ ۲) حکم؛ ۳) هدایت ۴) سپارښت.

کړ (kaṛ) نر. م. ۱) کړاو، ربړ؛ ۲) نشایسته؛ ۳) الکړ، کنګړ، کانګړ؛ ۴) د دېوال د رغېدلو غږ؛ ۵) ف. (ګړ.) فعلي رېښه ده چې کول ورڅخه جوړېږي؛ ۶) و ګ. سلوک.

کړا (kaṛā́) ښځ. م. د زړک اواز.

کړاپ (kaṛā́p) ص. نر. م. ج. زوړ، خوار او کمزوری غویی.

کړاپی (kṛā́pay) نر. م. لږه فاصله، لنډ مزل.

کړاچه (kṛā́čá) و ګ. کړاچی.

کړاچی (kṛā́čay) نر. م. کړاچه، کړاچی، نابالغه هلک، هغه هلکی چې مراني نه وي وهلې.

کړاسکه (kṛā́ska) ص. نر. م. ج. جګ، دنګ او لوړ ځوان.

کړاسو (kṛāsū́) ص. نب. ۱) غونج، ګونجې، جینګ، زوړ، ګونځې؛ ۲) وروست، پوده.

کړاغ[۱] (kṛāğ) ص. نر. م. ج. ۱) کمزوری، خوار، ناتوانه؛ ۲) نر. م. و ګ. کارګه.

کړاغ[۲] (kuṛā́ğ) ص. نر. م. ردی، بټ سترګی، بق، سترګی، چغر سترګی.

کړاغتیا (kṛāğtyā́) ښځ. م. کړاغندتوب، کمزورتیا، کړاغندتیا، خوارېدنه، ضعف، ضعیفي.

کړاغند (kṛā́ğənd) ص. نر. م. ج. ۱) ډېر کمزوری، ضعیف، ټاپ ټیپ؛ ۲) پوده، وروسته.

کړاغندول (kṛāğəndawә́l) مص. مت. کمزوری کول؛ ورستول.

کړاغندېدل (kṛāğəndedә́l) مص. ل. ۱) کمزوری کېدل ضعیفېدل؛ ۲) ورستېدل.

کړاک[۱] (kaṛā́k) نر. م. کړاو، تکلیف، ربړ، کړېدنه، څورېدنه.

کړاک[۲] (kṛā́k) نر. م. د نخودو په اندازه غونډ شی یا غونډاری.

کړان (kaṛā́n) نر. م. کړاو، ربړ، زحمت، تکلیف.

کړاند (kaṛā́nad) ص. نر. م. ۱) لالهانده، سرګردان؛ ۲) خوابدی، غمجن؛ ۲) پرېشان.

کړانکیچ (kṛānkíč) نر. م. کاکیشکی، کاکیچکی، کلکو ډنډه، یوه لوبه ده.

کړانګی (kṛā́ngay) ص. نر. م. بینګا، چیک، چپ سترګی، کړینګا، کوږ سترګی.

کړانوې (kṛā́nawe) ښځ. م. کوچنۍ زینه ډوله وسیله ده چې څلور پښې لري.

کړاو[۱] (kaṛā́w) نر. م. (ج. کړاوونه) کړ، کړاک، ربړ، کړان، زحمت.

کړاو[۲] (kṛā́w) نر. م. ۱) ورزش، تمرین؛ ۲) عمل.

کړاوو (kaṛāwū́) ص. نر. م. ۱) کړاوی، زیارکښ، زحمت کښه؛ ۲) څوک چې ډېر کړېږي.

کړاوه (kaṛāwá) ښځ. م (ج. کړاوې) کناوه، کړمه، یو ډول پاپوښ دی چې له لرګي څخه یې جوړوي.

کړاوي (kaṛāwí) ص. نب. ۱) کړاوو، زیارکښه؛ ۲) ژړندوکی، هغه کوچنی چې ډېر ژاړي.

کړای (kṛāy) ف. د تېرې زماني استمراري فعل دی.

کړايي (kaṛāyí) ښځ. م. کړی، لوی فلزي لوښی دی چې ځينې خواړه په کې سره کوي.

کړبابو (kaṛbābó) ښځ.م. يو ډول مرغی دی.

کړبو (kaṛbú) ص. نر.م.ج. سپې داړلی.

کړبه (kaṛə́ba) ښځ.م. د جوارو تانته.

کړبېزن (kaṛbezán) ص. نر.م. کربيزن، کرمېزن، کټبهزن، هغه حيوان چې تر خولې او پوزې يې ګيازې او اوبه راځي.

کړبېزي (kaṛbezí) ښځ.م. کرمېزي، کربهزي، ګيازې.

کړبيکه (kaṛbíka) ښځ.م موتی، د بيوې موتی، موتانه؛ د کولبې موتی.

کړپ (kṛáp) صوت. نر.م(ج. کړپونه) ۱) د کلک شي دغورځېدلو اواز؛ ۲) ق. نابېره، ناڅاپه.

کړپا (kṛapā́) صوت.ښځ. م. کړپهار، کړپار، کړپها، کړپی، د قدمونو پرله پسې اوازونه.

کړپړ (kaṛpáṛ) صوت. نر. م. ۱) ګډې وډې خبرې؛ ۲) کراری، دکلکو شيانو د غورځېدلو اواز.

کړپند (kṛapə́nd) ص.نر.م ۱) کړپندوکی، کړپنده، بې ځايه رغبدونکی؛ ۲) تيرې لرونکې لاره.

کړپندوکی (kaṛpandū́kay) نر.م. کرپندوکی، نرم هډوکی، کړپندی، ککرکی، غضروف.

کړپنده (kṛapánda) ص. نب. ۱) کاږېږ، لاره، له تيږو ډکه لاره؛ ۲) ښځ.م. يوه غرنۍ ونه ده.

کړپندی (kṛapandáy) نر.م.و ګ. کړپندوکی.

کړپوز (kaṛpúz) نر.م. کټبهزی، د خولې کوری، د ښاروېو پوزکی.

کړپ و کړوپ (kṛápūkṛúp) نر.م. ۱) شور، غوږېږ، شور؛ ۲) د لوښو د سره لګېدلو اواز.

کړپول (kṛapawā́l) مص. مت. ۱) لوښي او... سره جنګول او اواز ځني ايستل؛ ۲) مص.ل. په چا

بې ځايه او بې واکه چټې خبرې کول.

کړپه (kṛapá) ښځ.م. ۱) کړپی، نااواره لاره؛ ۲) مج. بندېز.

کړپهار (kṛapahā́r) نر.م. صوت. ۱) د لوښو يا... د جنګېدلو اواز؛ ۲) کړپا، کړپی.

کړپی (kṛapáy) نر.م ۱) کړپهار؛ ۲) بې ځايه خبرې کول.

کړپی (kṛapáy) ښځ.م. کړپنده لاره، کږه وږه او کږه لاره چې په غره يا دښته کې وي.

کړپېدل (kṛapedál) مص. ل. ۱) لوښي يا تيږې... يو له بله سره لګېدل؛ ۲) بې ځايه رغبدل.

کړت(۱) (kuṛát) صوت. نر.م. کړتهار، کرت کرت کورت کورت، د کورکې چرګې اواز.

کړت(۲) (kṛat) نر.م. قرت، يو توری، يو ټکی، يوه کليمه.

کړتکی (kaṛtákay) نر.م. داسې ښېلۍ چې يو تلی او يو وندنی (بند) ولري.

کړتن (kṛátan) ص. نر.م.ج. قرتو، قرتن، کړپال، کړتو.

کړتنه (kṛátaná) ص.ښځ.م. و ګ. کړتن.

کړته (kṛáta) ښځ.م. خوږ مجلس، خوږې خبرې کول.

کړتې (kṛáte) ښځ.م. عبث خبرې، بې ځايه خبرې، چټې خبرې.

کړتېدل (kṛatedál) مص.ل. قرتېدل، کړتې کول، ډېرې او بې ځايه خبرې کول.

کړچ (kṛač) صوت: نر.م. ۱) د دوو کلکو شيانو د سره لګېدلو اواز؛ ۲) د توپک لټ وهنه.

کړچا (kṛačā́) صوت. ښځ.م. کړچهار، کړچی؛ د اوسپنيزو يا لرګينو شيانو سره لګېدلو اواز.

کړچول (kṛačawál) مص.مت. ۱) غاښونه چيچل، د غاښو کرنجول؛ ۲) د توپک لټ وهل.

کړچېدل (kṛačedə́l) مص. ل. د غاښو کړنجېدل، د غاښو کرچېدل، د ټوپک لټ وهل.

کړځ (kṛaǰ) نر.م. پنجه، پنس، کوره، داښ، داش، د خاورينو لوښو پخولو داښ.

کړڅو (kaṛcū) نر.م. کړڅی، کړڅس، کرسو، کرڅو، ارکاره، هرکاره.

کړڅی (kaṛcay) نر.م. ۱) کړندی، کاچوغه؛ ۲) و.گ. کړڅو؛ ۳) په «يوازينۍ پښتو» کې د «روغن داغ» په مانا راغلی دی.

کړخه (karáxa) ښځ.م. ۱) ژوره، کنده؛ ۲) دغره يا غونډۍ په خواکې کنده و کپر ځمکه.

کړدود (kaṛdod) گر. د فعل خبري او انشايي وجه.

کړده (kaṛdá) ښځ.م. ۱) کړده، عمل؛ ۲) جوله، شېره، انډام؛ ۳) بندوبست، نظم، انتظام.

کړړی (kiṛṛáy) نر.م. و.گ. کريږی(۱).

کړز (kṛaz) نر.م. کمزوري او خوار ځاروی.

کړس (kṛas) صوت. نر.م. ۱) تس، د کلک شي د ماتېدو اواز؛ ۲) نر.م. خوږ، شور، غالمغال.

کړسا (kṛasā́) صوت. ښځ.م. کړسهار؛ دلرګي يا بل کلک شي د پرله پسې ماتېدو اواز.

کړساو (kṛasā́w) ص. نر.م.ج. کړساغ، کړواس، جگ سری چې مخ يې اوږد وي.

کړسپ (kaṛsáp) نر.م. قصابي شوی، بوټی بوټی.

کړستاينوم (kaṛstāynūm) گر. فعلي صفت، هغه ستاينوم چې له فعل څخه رغېدلی وي.

کړسند (kṛasə́nd) نر.م. ۱) و.گ. کروسند؛ ۲) سرمغزن.

کړسول (kṛasawə́l) مص. مت. ۱) په ځپېړه وهل، ټکول؛ ۲) په خبرو سره ځورول.

کړسېدل (kṛasedə́l) مص. ل. ۱) په ځپېړو سره وهل کېدل؛ ۲) په ډېرو خبرو سره ځورېدل.

کړشب (kaṛšə́b) نر.م. ناره، ناو؛ د دوو غرونو يا غونډيو ترمنځ ژور ځای.

کړشپ (kaṛšə́p) ص. نر.م. و.گ. کړشوپ.

کړشوپ (kaṛšū́p) ص. نر.م.ج. کړشپ، شوپ، غاښ وتلی، کړشوپی، غاښ لوېدلی.

کړشوپه خوله (kaṛšūpaxwlá) ښځ.م. بې غاښو خوله، کړشپه خوله، شوپه خوله، ښپه خوله.

کړښت (karasṭ) کړاو، کړېدنه، درد.

کړغ (kṛag) ص. نر.م. کړاغ، کمزوری، ضعيف.

کړغېچ (kaṛǵéč) ص.نر.م.ج. ۱) تلولی، وارخطا، پرېشانه؛ ۲) مراوی، زمول، شيته.

کړک (kṛak) نر.م. ۱) دورمه، نی، کړکی؛ ۲) ص. نر.م. خوار، ډنګر؛ ۳) نر.م. کړېکی، له لښتو يا دورمو څخه جوړ شوی کندو؛ ٤) ګېږکه، عککه.

کړکاچ (kaṛkā́č) نر.م. ۱) کړکېچ، خړنج، جنجال، کږ بحثي؛ ۲) چنې وهنه.

کړکاچي (kaṛkā́ci) ص.نب. ۱) کړکېچن، کږ بحثه، کړکاچ کوونکی؛ ۲) چنه وهونکی.

کړکچو (kaṛkacṓ) نر.م. خوږ، شور، غالمغال.

کړکيچو (kaṛkicṓ) ص. نر.م. ۱) خوځېدونکی، کړچند، رچند؛ ۲) مج. خوار، کمزوری.

کړکړی (kʊṛkaṛáy) نر.م. ۱) د څاه څخه د اوبو را ايستلو څرخ؛ ۲) د بېړۍ د تناو څرخ؛ ۳) د ماشومانو يوه لوبه ده؛ ٤) يوه لرګينه کړۍ ده پرې پکې کلکېږي او د ښاروي په غاړه کې ددې لپاره اچول کېږي چې د زوروهلو په وخت کې پرې د ښاروي مرۍ تنه پرېنوځي او ساه يې وربنده نه کړي.

کړکندی (kaṛkundáy) نر.م. ترخه هندوانه.

کړکومه (kaṛkū́ma) ښځ.م. کړکيمه؛ ۱) د مرغانو نيولو آله؛ ۲) قفس، پنجره.

کړکه (kúṛka) ښځ.م. شرغشی، یو ډول واښه دي، له وچو ښخه بلې او د باموښندلی هم جوړوي.

کړکۍ (۱) (kaṛkā́y) ښځ.م. ۱) دریڅه، دریچه، روزن؛ ۲) ورسی، کنکی.

کړکۍ (۲) (kaṛakā́y) ښځ.م ۱) کیی، کوین، ترښځ ته‌ورته آله ده‌چې بوټي پرې راباسي؛ ۲) یو ډول غټ گونځې گونځې کمیس دی.

کړکۍ (۳) (kṛakā́y) ښځ.م. د کاریز تاوکیښ، د کاریزه کړلیچن.

کړکی (kaṛkā́y) نر.م. ۱) دورمه، نی(قلم)؛ ۲) د چلم نل؛ ۳) کنکی، د اورلگیت خلی.

کړکیته (kaṛkíta) ښځ.م. د مارغانو نیولو لټ.

کړکېچ (kaṛkéč) نر.م. وگ. کړکاچ.

کړکېچن (kaṛkečán) ص.نر.م ۱) وگ. کړکاچي؛ ۲) پېچلی، کالکوچن، مغلق.

کړکېچو (kaṛkéčo) ص.نب.نر.ښځ.م.ج. ترتری، کړکړی، نیم ژبی.

کړکېچ والی (kaṛkečwā́lay) نر.م. پېچلتیا، مغلقتوب، مشکلوالی.

کړکیمه (kaṛkíma) ښځ.م. وگ. کړکومه.

کړکین (kaṛkín) نر.م. سپنسي، تاري، نخي.

کړکي ورکي (kaṛákaywáṛkay) ص. نر.م. نتلی، غمجن، پریشانه، غمگین.

کړگس (kaṛgás) نر.م. کړگسه، رمبی، چاری، د کوږې لرلو لویه ښمڅی.

کړل (kṛal) مص. مت. ۱) کول؛ ۲) د پیدا کول، خلق کول، پنځول، په مانا مکمل فعل دی.

کړم (kaṛám) ص. نر.م. ۱) لرم وهلی، لرم چیچلی؛ ۲) دردېدلی، غم ځپلی؛ ۳) نسوخ، پسري، کت؛ ۴) ژوبل؛ ۵) جنجالي او بد معامله سړی.

کړمبو (kaṛambáw) نر.م. سرپوښ لرونکې توکری ده چې له مزرو ښخه جوړېږي.

کړمتوب (kaṛamtób) نر.م. کړموالی، ۱) دلړم چیچنه؛ ۲) غم، مصیبت؛ ۳) غوښوالی؛ ۴) بدمعامله گي.

کړمچه (kaṛmáča) ښځ.م. وره‌خمچه، د لاس کچه گوته.

کړمڅی (kaṛamcáy) نر.م. روستاړی، جلیغ، د خره تانگ، د خره تانگی، د خره ښور.

کړمن (kaṛamán) ص.نر.م ۱) کړېدلی، ځورېدلی؛ ۲) مج. خپه، خوابدی.

کړمنتوب (kaṛamantób) نر.م. کړمنوالی، خپه والی، خوابدی.

کړمنول (kaṛamanawál) مص. مت. کړمن کول؛ ۱) ځورول، کړول؛ ۲) خپه کول، غمجنول.

کړمنېدل (kaṛamanedál) مص. ل. ۱) ځورېدل؛ ۲) خپه کېدل، خوابدی کېدل، دردېدل.

کړمول (kaṛamawál) مص.مت. ۱) لړم چیچل؛ ۲) خپه کول، دردول؛ ۳) داړل.

کړمه (káṛma) ص. ښځ.م. مهروښه، هغه ښځه چې مهره لري.

کړمیازه (kaṛmyáza) ښځ.م. گیازه، قرمیازه، هغه اوبه او مایعات چې د ښارویو له خولو بهېږي.

کړمېدل (kaṛamedál) مص. ل ۱) چیچل کېدل؛ ۲) غمجنېدل؛ ۳) غوښېدل؛ ۴) بدمعامله کېدل.

کړمېزن (kaṛmezán) ص. نر.م. ج. کرېښزن، کرمیزن، قنا، کنا، کرویزن، گرنگن.

کړمېزي (kaṛmézi) جن. ریېز، کرنگ، قنې، د خولې او پوزې مایعات.

کړن (kṛan) نر.م. چار، چاره، عمل، کار، کړنه، کړ.

کړنج (kṛinj) صوت. نر.م. په کوم لوښي کې د وریو درونډ شي د اچولو اواز.

کړنجا (kṛanjā́) صوت. ښځ.م. کړنجي، کړنجها، کړنجاري، کړنجهار، کړنچهار.

کړند (۱) (kṛand) ص. نر.م.ج. تکړه، کاریګر، فعال، کارکوونکی، کارند.

کړند (۲) (kaṛánd) ص. نر.م. ۱) لالهانده، کړېدلی؛ ۲) ړقند، سست؛ ۳) بې پروا، بې اعتنا؛ ٤) آزاد او بې خنده.

کړندپېر (kṛandper) ګر. فاعلي حالت.

کړندتوب (kaṛandtób) نر.م. کړندوالی ۱) لالهاندي سرګرداني؛ ۲) ړقندوالی؛ ۳) بې خنده.

کړندول (karandawā́l) مص.مت. ۱) لالهانده کول، سرګردانه کول؛ ۲) سستول، ړقول (لق).

کړندر (kaṛandár) نر.م. ګرندر، شمېر، شمار، حساب.

کړنده (kaṛindá) ښځ.م. کرنده؛ ۱) سپینه سربېښنا که ماده ده چې د لنګون پر وخت د خاروي له فرج څخه راووځي؛ ۲) سپینه سربېښنا که ماده چې د پېچ او اسهال پر وخت خارجېږي.

کړندېدل (kaṛandedā́l) مص.ل. ۱) لالهانده کېدل، سرګردانه کېدل؛ ۲) سستېدل، ړق کېدل.

کړنګ (kṛang) نر.م ۱) و.ګ. کړن؛ ۲) د دربې غږ؛ ۲) نر.م. یو لرګی دی چې د خاروي غاړې ته بې وراچوي؛ ۳) و.ګ. کړینګ.

کړنګا (kṛangā́) صوت. ښځ.م. کړنګی، کړنګار، کړنګهار؛ د فلزي شیانو د لګېدلو اواز.

کړنګوالی (kṛangwalay) نر.م. و.ګ. کړینګوالی.

کړنګول (۱) (kṛangā́wal) مص.مت. فلزونه یو له بله سره جنګول او اواز ترې را ایستل.

کړنګول (۲) (kṛingawā́l) مص.مت. و.ګ. کړینګول.

کړنګه (kṛánga) ص. ښځ.م. کړکه، کورکه، هغه چرګه چې هګۍ بې بس کړې وي.

کړنګه څله (kṛángacā́lá) ښځ.م. سخته څله، د ژمي د څلې زیات او سخت ساړه.

کړنګی (kṛingáy) نر.م. و.ګ. کړینګ.

کړنګېدل (kṛangedā́l) مص.ل. له فلزي شیانو سره جنګېدل او اواز څني پورته کېدل.

کړنلاره (kṛanlā́ra) ښځ.م. تګلیاره، پروګرام، خط مشي، دستورالعمل.

کړنوږ (kṛ nuẓ) د کړ جنس، د فعل جنس.

کړنوم (kaṛnum) فعلي نوم، له فعل څخه رغېدلی نوم.

کړنه (kṛána) ښځ.م. ۱) عمل، کردار؛ ۲) کول، کونګ.

کړو (kaṛū́) نر.م. کړي، لاوند، لاوړ، تودي شرومبې.

کړواس (kaṛwā́s) ص. نر.م. و.ګ. کړساو.

کړوال (kaṛwā́l) د کړ اړوند، کړیز، پر فعل اړوند.

کړواله غونډله (kaṛwālaġonḍla) فعلي غونډله، فعلي جمله.

کړوب (krōb) نر.م. کروبی، کنوبی، پساو، پاتې شوني ښوروا چې غوړ و نه لري.

کړوپ (kṛūp) ص. نر.م.ج. ۱) کوبی، شاتیتی، تیتا؛ ۲) کنډوکپر، چخپیت؛ ۳) کوږ، منحني.

کړوپتوب (kṛūptób) نر.م ۱) کروپتیا، کړوپوالی ۲) کنډوکپروالی؛ ۳) کوږوالی، انحنا.

کړوپول (kṛūpawā́l) مص.مت. ۱) ملاتیتول، شاتیتول؛ ۲) کنډوکپرول؛ ۳) کږول.

کړوپه (kṛūpá) ښځ.م ۱) دوغل، کنده؛ ۲) د کجوري د ونې په تنه کې خندان.

کړوپېدل (kṛūpedā́l) مص.ل. ۱) کوپېدل، په ملاتیتېدل؛ ۲) چیتېدل؛ ۳) کږېدل، منحني کېدل.

کړوپینس (kṛūpís̤) نر.م. کړیش، کته پینس، ترینګی.

کړوتی (kaṛwatáy) ښځ.م. یو ډول گیاه ده.
کړوچ (kṛuč) نر.م. ۱) خندق؛ کنډ؛ ۲) کمر.
کړوس (kṛūs) نر.م. کړس، د لرگي د ماتېدو اواز.
کړوستي (kṛōstī) نر.ج. کړیس، ښکري، کړېړ، پلي، د مشنگو یا نورو حبوباتو پلي.
کړوسند (kṛawsánd) نر.م. وگ. کروسند.
کړوسی (kaṛwasáy) نر.م. (ج. کړوسي) د زوی یا لور لمسی، د لمسي زوی.
کړول (kaṛawál) مص. مت. ۱) څورول، زحمت ورکول؛ ۲) الپېل، وریتول، په اور کبابول.
کړومبه (kṛombá) ښځ.م. ۱) کړومبې، اوبلنې مستې؛ ۲) د مستو اوچکې اوبه؛ ۳) مج. یخه پخه او بې غوړو ښوروا.
کړومبی (kṛombáy) نر.م. ۱) د کړومبه مصغر؛ ۲) پیتاو، د لوخو یا مزورو وړه سرپوښ لرونکې توکری.
کړومبې (kṛombé) جن. کړومبه، نری او اوبلنې مستې.
کړون (kṛūn) نر.م. وگ. کړن.
کړونج (kṛunč) صوت. نر.م. وگ. کورنج.
کړونکی (kṛúnkay) نر.م. کړوني، کارکوونکی، فاعل.
کړونگی (kṛúngay) نر.م. کړونګه، څروبی، زاوه.
کړونګه (kaṛongá) ښځ.م. سپېره زمکه، سپېره ښوروا.
کړونگی (kṛúngay) نر.م. ۱) وگ. کړونکی؛ ۲) غوري دوله خاورین لوښی.
کړزنه (kaṛawána) ښځ.م. ۱) کړونګ، څوررونه، په کړاو اخته کول؛ ۲) وریتونه، کبابونه.
کړوه (kaṛwá) ښځ.م. ټوټه، توکری، رنجه، پارچه.

کړوهول (kṛohawál) مص. مت. وگ. گړوهول
کړوه کړوه (kaṛwakáṛwá) ص. ښځ.م. ق. ټوټه ټوټه، تکه تکه، پارچه پارچه.
کړوېزن (kaṛwezán) ص. نر.م. وگ. کرمېزن.
کړوی (kaṛwáy) ښځ.م. وړه شکری، وړنکی، شکور، وړه شکری.
کړه (۱) (kṛa) ف. ۱) کړل، کول، کړ؛ ۲) عمل، فعل؛ ۲) ښځ.م. جوله، څېره، بڼه.
کړه (۲) (kaṛá) ښځ.م. ۱) کسره، هغه ګانه چې د بنگړي په څېر وي؛ ۲) کړی، الغه، حلقه؛ ۳) صوت. کړي. کشې، د چرگ د شړلو اواز.
کړه (۳) (kúṛa) ښځ.م. یو ډول ژېړ رنګې مرغۍ ده.
کړهار (kaṛahár) صوت. نر.م. ۱) د چرگې کړتا، ۲) د تېرو یا د خښتو د دېوال د رغړېدلو اواز.
کړهاند (kaṛahánd) ص. نر.م. ج. لالهانده، سرگردان، په کړاو اخته.
کړه وړه (kṛáwṛá) نر.ج. ۱) جوله، څېره، بڼه؛ ۲) عمل، کردار، فعل، خوی او خصلت.
کړهی (۱) (kaṛaháy) نر.م. کړايي، کړی.
کړهی (۲) (kurháy) نر.م. اوړی، وړی، د غلې د اندازه کولو تاکلې پیمانه.
کړی (kaṛā́y) ښځ.م. (ج. کړیانې) ۱) الغه، حلقه، کړی لرونکی: (بیا.) حلقوي چېنجیان، اینلید انې لیدا؛ ۲) اتیه، دتارونو کلاوه؛ ۳) مج. زولنه، زولانه؛ ٤) لړی، سلسله.
کړي (kaṛí) ښځ.م. وگ. کړو.
کړی (kā́ṛay) ۱) مفعولي صفت کړی، کړلی، اجرا کړی؛ د قریبي ماضي صیغه ده - کار یې کړی دی؛ ۲) نر.م. کړایي، کړهي؛ ۳) هغه خواږه چې په کړایي کې پاخه شوي وي.
کړې (kā́ṛe) ښځ.م. کړه، کشې، د چرگ د شړلو اواز.

کړيت (kṛit) نر.م.وګ. کرت (۲).

کړيچی (kṛičáy) ښځ.م. کړيښی، تورنکه، کويله، تورانکه، غرنۍ بلبله.

کړيڅ (kṛic) نر.م. کريسکی، کريښی، کوريښی، د ښارويو د اينې يو ډول چينجی دی.

کړيڅکه (kṛicaká) ښځ.م. يو ډول سور رنګی نبات دی، پلنې پاڼې لري.

کړيڅن (kṛicán) ص.نر.م.ج. کوريښی، کريسن، د اينې د چينجي لړلو په ناروغۍ اخته ښاروی.

کړېڅی (kṛecáy) ښځ.م. ۱) وګ. تورانی؛ ۲) وګ. کريڅ.

کړېڅی (kaṛecáy) نر.م. ۱) لويه ځمڅی؛ ۲) کرڅو، کهری، ارکاره، کرچی.

کړېدل (kaṛedә́l) مص.ل. ۱) خوړېدل، په کړاو اخته کېدل؛ ۲) د يوه کار د اجرا په تمه د چا شا وخوا ته ګرځېدل؛ ۳) وريتېدل، کبابېدل؛ ٤) کوټ کوټ کول (چرګې)؛ ٥) له پاسه ثيرېدل، ارغږېدل.

کړېر (kṛer) نر.م. کرېس، کرېسی، کروستی، پلی، نيامک، د کورخې، ميو او... پلی.

کړېزن (kṛezán) نر.م.ج. ناروغ ښاروی.

کړېس (kṛes) نر.م.وګ. کروستی.

کړېسکی (kṛéskay) نر.م.وګ. کريڅ.

کړيسی (kṛisáy) ښځ.م. وګ. کرستی.

کړيغ (kṛiğ) ص. نر.م.ج. کرېغ، کمزوری، ډنګر، خوار، بې غوښې.

کړيغه (kṛiğa) ښځ.م. کريکه، کريغه، کرږه، په زوره چيغه، تېزه چغه يا ناره.

کړيکه (kṛika) ښځ.م ۱) درد، سوی، د خوږو درد، تېپ درد؛ ۲) وګ. کريغه.

کړينده (kṛinda) ص.ښځ.م. خواره (غوښنه)، بې وازدې (غوښنه)، ازبې غوښنه.

کړينګ (kṛing) ص. نر.م.ج. کرنګ، کړينګی؛ ۱) هغه سری چې اوږدې پې راوتلې وي؛ ۲) مج. کوږ ووږ سری؛ ۳) کړينګا، چپ سترګی.

کړينګ پړينګ (kṛingpṛíng) ص. نر.م.ج. ګورګوتې، ګاږګوتې، ګرکوتې.

کړينګ والی (kṛingwā́lay) نر.م. ۱) د اوږو بوتوالی؛ ۲) د سرې کږوالی؛ ۳) چغر والی.

کړينګول (kṛingawəl) مص. مت. ۱) د اوږو رااېستل، اوږې کږول؛ ۲) سترګې چپول.

کړينګېدل (kṛingedә́l) مص. ل. ۱) اوږې راوتل؛ ۲) سترګې کږېدل، سترګې چپېدل.

کړې وړې (kaṛewā́ṛe) ص. نب. ترسره شوی، اجرا، اجرا شوی.

کړيې (kaṛyé) ښځ.م.ج. د څرخي مهرمنې چې خپلې وړی و وريشې، خپل تول څرخي سره تول کړي نو د يوه څرخي د ستنې يو سر په خپل يوه لاس کې نيسي بيا يوازې ستنې پر لاس راړوي او کښته يې اېله کوي چې دري څرخي پر دغه وړه ستنې پر بل لاس باندې راړوي. او چې لاس يې له ستنيو څخه ډک شي، نو ښځې وايي چې دغه نو يوه کړيې شوه.

کزلاخ (kazalā́x) نر.م. قزلاق، جل، بررا، يو ډول مرغی ده چې ښه رېز کوي.

کژبل (kažbә́l) نر.م. بور، پړانګ.

کږ (kaẓ) نر.م. د ژامې هډوکی، ډزنې هډوکی.

کږتيا (kaẓtyā́) ښځ.م. کوږوالی، کږوالی، انحنا.

کږدلی (kaẓdaláy) ښځ.م. د غنې يا جولاګې ځاله.

کږدی (kaẓdáy) ښځ.م. کېږدی، د کوچيانو خېمه له وړغنو څخه جوړه شوې کېږدۍ.

کږښانګه (kaẓšā́nga) ښځ.م. د ګېند ډنډه، د توپ لرګی، چوګان.

کړکه (kaẓəka) ښځ.م. ۱) کښشکره، کاغی، وروغ، وراغ؛ ۲) غربی، ګربی، غربا.

کړکی (kaẓə́kay) نر.م. ۱) هغه هډوکی چې د پسه له راشپېلې سره نښتی وي؛ ۲) کانتېه، دشولو يوه ناروغي ده چې وږی او دانې يې توريږي.

کړل (kaẓә́l) مص. مت. له پامه بد راتلل، له نظره بد راتلل، سپېره ګڼل، بد ګڼل، په بدو نيول.

کړلرمی (kaẓlaṛmáy) نـر.م. د خـامک يو ډول ګنډون دی.

کړلکه (kaẓláka) ښځ. م. ګزلکه، چړوکی.

کړلېچ (kaẓléč) نر.م. کړلېچي، ګولايي، ورسک، ګوټ پېر.

کړلېچی (kaẓléčay) ص. نرم. کوږ ښنګلی، هغه سړی چې ښنګلی او لېچی يې کږې وي.

کړندی (kaẓanday) ص.نر.م ۱) ضعيف، کمزوری ۲) ښوک چې کږې خبرې کوي.

کړوالی (kaẓwálay) نـر.م. کـوږوالی، انحنا، د سموالي ضد.

کړوبی (kaẓubay) ص. نر.م. ۱) مراوی، زمل، خپه؛ ۲) عيبي، عيبناک، عيبجن.

کړول (kaẓawә́l) مص.مت. کوږول، انحنا ورکول؛ د سمول ضد.

کړوه (kaẓáwa) ښځ.م. کوږوالی، اوښتنه.

کړويلنی (kaẓwelánay) نر.م. کاږه ويلنی، کاږه يلنی، باديان.

کږه (kaẓá) ښـځ.م. ۱) د کـوږ (يوښـناور) ښـځه؛ ۲) ص.ښځ.م د کوږ مؤنث؛ ۳) وګ. کږه خبره؛ ٤) ښځ.م (پ. ک) غلطي پرېکړي ته کږه وايي.

کږه خبره (kaẓáxabará) ښځ.م.پ. ک. په جرګه او مرکه کې چېه خبره يا هغه خبره چې بې دليله ويله شوې وي او ضمناً د جـرګې او د دعـوې د

مقابل طرف بې احترامي په کې وي.

کږه ليکه (kaẓálika) ښځ.م. منحني کربښه، کږه کربښه، منحني خط، انحنا لرونکې کربښه.

کږېدل (kaẓedә́l) مص. ل. ۱) کوږ کېدل، منحني کېدل؛ ۲) له لارې چپېدل.

کس (kas) نر.م. (ج. کسان،کسه) ۱) تن، ښوک، سړی، شخص، فرد؛ ۲) ناله، اګل، هلی.

کسات (kasát) نـر.م. (ج. کساتونه) بدل، پـور، سوز، بدله، انتقام.

کساد (kasád) ص. نر.م. ج. ۱) تروته، کوته، بې رواجه؛ ۲) اق. د کسب وکار د فعاليتو دانحطاط يوه دوره چې بيې کمې او بېکاري زياته وي؛ ۳) بې رونقه.

کسالت (kasālát) سستي، تمبلي، کهالي.

کسب (۱) (k(ı,a)sb) نـر.م. کار، شـغل، چـاره، پېشه، حرفه.

کسب (۲) (kasb) نر.م ۱) ترلاسه کـونه، حاصلونه؛ ۲) سره راتولـونه؛ ۳) روزي لټونه؛ ٤) رو. د زده کړې له لارې زده شوی.

کسبت (kısbát) نر.م. کسوت ۱) دويګی، د ناپانو د خرمني بکس چې د خپل ضرورت ور شيان په کې پروت؛ ۲) د دی، د توبک د دارو کڅوره.

کسبګر (kasbgár) ص.نـر.م.ج. کسـبه؛ د کسب خاوند، کسبي، کاسب، د يوه شغل ښښتن.

کسبول (kasbawә́l) مص.مت. ۱) لاسته راوړل، حاصلول؛ ۲) رو. د زده کړې له لارې يو څه زده کول؛ ۳) سره راټولول؛ ٤) رزق لټول.

کسبه (kasabá) نر.ج. د کاسب جمع. وګ. کسبګر.

کسبي (kasbí) ص.نب.نر.ښځ.م. ۱) وګ. کسبګر؛ ۲) د راټولونې؛ ٤) هر هغه څه چې د زده کړې له لارې زده کېږي؛ ۵) په کسب اړه لرونکی.

کست (kast) نر.م. قست؛ ۱) بغض، کینه، عناد؛
۲) رخه؛ ۳) عزم، نیت، د قصد مغفن.
کستره (kastará) ښځ. م. کستیری، کستیر، کشتره؛
یو ډول نبات دی، گل یې سپین دی.
کست ناک (kastnák) ص. نر. م. کست ناکی،
کست کوونکی، رخه لرونکی، حاسد.
کستوره (kastūrá) ښځ.م. یو ډول بې هډوکو
سمندري حیوان دی.
کستوري (kastorí) جن. ۱) مشک، نافه؛
۲) ښځ.م. د موسیقۍ یو بسیط مقام دی، اته
سُره لري او بې رغه دی.
کستیج (kastíj) نر.م. د پرتوگ درز یا چاک.
کستیر (kastír) نر.م. وگ. کستره.
کستیری (kastiráy) نر.م. وگ. کستره.
کسچیچونکی (kasčičúnkay) نر.م. یوه
خزنده ده، خلک چیچي، په اوبو کې اوسي.
کسر (kásar) نر.م(ج. کسرونه) ۱) ماتېدنه، ماتوالی،
ماته؛ ۲) عیب، نقص؛ ۳) کمښت؛ ٤) وگ.
کسره؛ ۵) اد. د شعر مقطع، د شعر مطلع؛
۶) ری. ترصحیح واحد لږ عدد، لکه ۲/۱ نیم.
کسرت (kasrát) نر.م. بدني روزنه، سپورټ، ورزش.
کسرمن (kasarmán) ص. نر. م. ج. کسري؛
۱) معیوب؛ ۲) زیانمن، تاواني.
کسره (kasrá) ښځ.م. کسر، زېر، د حروفو له حرکتو
څخه یو حرکت دی.
کسرۍ (kasráy) ښځ.م. شکری، کشری.
کسري (kasrí) ص.نب. نر. ښځ.م.ج. ۱) مات؛
۲) کسر په کې واقع شوی؛ ۳) په کسر اړوند،
کسر لرونکی؛
کسکر (kaskár) نر.م. ۱) متکوري شولې، پټ او
پوټکې لرونکې شولې؛ ۲) ص.نر.م.ج. ټوټه
ټوټه؛ ۲) سوری، وریت؛ ۳) وچه او کلکه ډوډۍ؛
٤) تباه او برباد، ورک.
کسکرول (kaskarawál) مص.مت. ۱) ټوټه ټوټه
کول؛ ۲) وریتول؛ ۳) وچول؛ ٤) تباه کول.
کسکرېدل (kaskaredál) مص.ل. ۱) ټوټه ټوټه
کېدل؛ ۲) بربادېدل؛ ۳) وچېدل؛ ٤) وریتېدل.
کسل (۱) (ksál) مص.ل. کتل، لیدل.
کسل (۲) (kasál) ص. نر.م.ج. ناراسته، سست
پست، غړند، مرپر، کاهل.
کسنه (ksāna) ښځ.م. لیدنه، کتنه.
کسوت (kaswát) نر.م. وگ. کسبت.
کسور (kasúr) نر.م. ۱) قصور، کوتايي، گناه،
تقصیر؛ ۲) بدل، بدله، انتقام، پور.
کسوري (kasūrí) ص. نب. ۱) عاجز، خوار، بې
وزله؛ ۲) زیانمن، عیبي، نقصاني.
کسوف (kusúf) نر.م. تندره، د لمر تندره، د لمر
تندر، د لمر تندرنیونه، لمرنیونگ.
کسی (kásay) نر.م(ج. کسي) ۱) دسترگو تور،
باتوره، باتور، د سترگو ککی.
کسیا (kasyá) ښځ.م. ۱) گرد، گرد، دوړه، باد؛
۲) ذره، خخوسکی، میده گې.
کسیټ (kasít) نر.م. کیسټ؛ ۱) فیته، د ټیپ
ریکارډر فیته؛ ۲) د جواهرو د ساتلو سندوخچه.
کسیره (kasirá) ښځ.م. د یوې پخوانۍ سکې نوم
دی چې د ېره لږه بیه یې درلوده.
کسیز (kasíz) ص.نر.م.ج. د کسو، د افرادو د کسانو.
کش (kaš) نر.م ۱) جنجال، مزاحمت؛ ۲) ص. نر.م.
کښ، راښکونه، ښکولی، رابنکلی، کش شوی؛
۳) صوت. نر.م. کشې، د مرغیو شېرلو اواز؛
٤) نر.م. (تن.) وگ. ډیش؛ ۵) وهنه، وهنگ؛
۶) دوام، ادامه.

کشاف (kašāf) ص. نر.م. ج ۱) کشف کوونکی، ښکاره کوونکی، اوڅاروونکی، موندونکی؛ ۲) څری، استازی.

کشافي (kašāfi) ښځ.م. کشفونه، موندنه، برملا کونګ، لوڅونه، پيدا کول.

کشاله (kašālá) ښځ.م ۱) لانجه، جنجال، ګړکېچ؛ ۲) مج. ستونزه، مشکل.

کشب (kišáb) نر.م. وګ. کيشپ.

کش پش (kašpaš) نر.م. ۱) زړه نازړه کارکول، تذبذب، تردد؛ ۲) کښ، د پښو خفيف حرکت.

کشت(۱) (kašt) ص. نر.م. ج. ۱) له نظره وتلی؛ ۲) وروستی، وروستنی.

کشت(۲) (kišt) نر.م. د شطرنج په لوبه کې د مقابل لوري پاچا ته خپل ګوټ سره خبرتيا.

کشتره (kaštrá) ښځ.م. وګ. کستره.

کشتری (kaštráy) ښځ.م. شکری، ووړکی او ژور شکور چې له لوخو يې جوړ وي.

کشتم (kaštám) نر.م. ۱) کستم، ګمرکي محصول؛ ۲) د ګمرکي محصول د راټولولو اداره.

کشتوړی (kišt(o,ū)ṛáy) ښځ.م. وړه کښتی، کوچنۍ بېړی، کمکۍ کشتی.

کشته(۱) (kištá) ښځ.م. اشاري، مڅولی، کښته، کيښته؛ وچ زردالو.

کشته(۲) (kuštá) ښځ.م. په پخواني طب کې د احراق په نامه يو عمليه وه چې د ځينو شيانو طبي طبيعت اړوي، د هغو تېزي يې لړوله، قوت يې کماوه، زهريت يې له منځه وړ او ...

کشتی (kištáy) ښځ.م. ج. وګ. کښتی.

کشتي (kiští) ښځ.م. يو ډول زوړ غوری دی چې ننګولی په کې اچوي.

کشتيوان (kištiwān) نر.م. وګ. کښتيوان.

کشر (kášar) ص. نر.م. (ج. کشران) په سن (عمر) کې تر بل چا کم، د مشر مقابل.

کشرتوب (kašartób) نر.م. کشرتيا، کشروالی، کمکي توب، د سن د لږوالي حالت.

کشروټی (kašróṭay) نر.م. ۱) د کشر مصغر؛ ۲) ډېر کشر، تر ټولو کشر.

کشروکی (kašrúkay) نر.م. د کشری مصغر، وړه شکری، ووړکی شکور.

کشری(۱) (kašaráy) ص. نر.م ۱) کمکی، کوچنی، تر ټولو کوچنی؛ ۲)

کشری(۲) (kašráy) نر.م. ۱) لويه توکری؛ ۲) داوړو لندولو او کورت زدوولو لوښی.

کشری (kašráy) ښځ.م. ۱) کشره، د کشر مؤنث؛ ۲) شکری، کشتری.

کشرين (kašrín) ص. نر.م. ډېر کشری، ډېر کوچنی، ډېر ووړکی، تر ټولو ووړکی.

کشروپ (kašrúp) نر.م. ج. وګ. کړشوپ.

کشش (kašíš) نر.م. کښښ؛ جاذبه، د کشولو قوه يا عمل، د جاذبې قوه.

کشف (kašf) نر.م ۱) موندنه، معلومونه، لوڅونه، ښکاره کونګ، څرګندونه؛ ۲) عس. په محاربه کې د غليم په اړه د هغوی د اراضي معلومات تر لاسه کول.

کشفول (kašfawə́l) مص. مت ۱) موندل، لوڅول، څرګندول، جوتول؛ ۲) عس. د غليم او مطلوبو ځمکو په اړه معلومات تر لاسه ...ل؛ ۳) پلټل، سپړل.

کشفېدل (kašfedə́l) مص. ل. ۱) موندل کېدل، څرګندېدل؛ ۲) عس. د غليم او مطلوبو ځمکو په اړه معلومات تر لاسه کېدل؛ ۳) پلټيا کېدل.

کشک(۱) (kušk) نر.م. وګ. کوشک.

کشک (۲) (kašík) ص.نر.م. څوکیدار، چوکیدار، د کلي یا د یوه ځای ساتونکی.

کشک (۳) (kašák) نر.م. هغه ربړي مزی چې کشپهړي او پرتاګه ته یې وراچوي.

کشکاب (kaškáb) نر.م. اړوب، کشکاو، د بتهو لیتې، روز، د اوربشو د اوړو اتوب.

کشکارل (kaškārə́l) مص. مت. چوچو کول، ښکارل، نسې کول، دتکارل.

کشکچي (kašikčí) ص. نر.م. څوکیدار، چوکیدار، د کلي او بازار ساتونکی.

کشکره (kaškára) ښځ.م. کرغچکه، کیشکره، ګیږکه، ګوبی، ږیږی، یوه مرغۍ ده.

کشکل (kaškál) ص. نر.م. پک، ګنجی.

کشکودل (kaškodə́l) مص. مت. کشول، راښکل.

کشکوره (kaškúra) ښځ.م. یو ډول برګه، توره او سپینه چیچونکې خزنده ده.

کشکې (kā́ške) ند. کاشکې، کشکې، کاش، افسوس، ارمان.

کشمالو (kašmālú) نر.م. ببری، کشمالې، ریحان، څوکه (و ګ. ریحان ۱).

کشمش (kišmíš) نر.م.ج. ممیز، وچکې؛ وچ کړي انګور.

کشمش خونه (kišmisxūná) ښځ.م. وڅکوځی، وڅکخونه، هغه خونه چې ممیز په کې وچوي.

کشمشي (kišmiší) نر.ج. ۱) یو ډول انګور دي چې ممیز ترې جوړوي؛ ۲) ص. نب. نر. ښځ.م. د کشمشو په څېر.

کشمکش (kašmakáš) نر.م ۱) لانجه، کړکېچ، جنجال؛ ۲) څکول راڅکول، وهل ټکول.

کشمیره (kašmirá) ښځ.م. (ج. کشمیرې) وړین یاسپنسین توکر دي چې د ډول ډول رنګونه لري.

کشمیری (kašmiráy) نر.م. ۱) یو ډول ګل دی؛ ۲) ص. نر.م. کشمیر ته منسوب، په کشمیر کې جوړ شوی.

کشنده (kušandá) ص.نب. ۱) مهلک، وژونکی، له خطره ډک؛ ۲) ق. ک. ښځ.م. د نورو له منځه د یوه قاتل په ګوته کول، چې په بدل کې ووژل شي.

کشو (kašú) نر.م. د مشنګو پلې چې له دانو سره یو ځای په اوبو کې وخوټول شي.

کشور (۱) (kašū́r) نر.م. مورچه خورکه، یوه مرغۍ ده، اوږده ژبه لري او مېږیان خوري، مېږي خوره؛ ۲) یو چینجی دی چې وېښتان لري.

کشور (۲) (kišwár) نر.م. ۱) هېواد، وطن، اېواد، مملکت؛ ۲) سیمه، لته.

کش وکړپ (kašukṛáp) نر.م. کش وکوش؛ ۱) کشمکش، جنجال؛ ۲) د پښو د حرکت اواز.

کشول (kašawə́l) مص.مت. ۱) راښکل، کش کول، کشکودل، څکول؛ ۲) مج. څوک په تحقیر له ځانه سره بوول؛ ۳) اوږدول، زیاتول.

کشه (kā́ša) صوت. ښځ.م. کیشه، کیشې، کړې، د مرغانو او چرګانو د شړلو اواز.

کشهار (kəšahā́r) ص نر.م. و ګ. کنبهار.

کشۍ (kašáy) ښځ.م ۱) د اوسپنې ټوټه؛ ۲) کوداله، کودالۍ، ینګه، کوچنۍ تسکوره، کوبین.

کشی (kašáy) نر.م. ۱) د مور و پلار یکې یو زوی؛ ۲) ښنی، ککی؛ د ورشو او یا د فصل ساتونکی.

کشې (kā́še) صوت. ښځ.م. کیشه، کشه، کړې، د چرګ یا مرغیو د شړلو اواز.

کشېدل (kašedə́l) مص. ل. ۱) څکېدل، راښکل کېدل؛ ۲) اوږدېدل؛ ۳) په تحقیر بیول کېدل.

کشیده (kašidá) ښځ.م. و ګ. کنبیده.

کښ (۱) (kaṣ) صوت. نر.م. ۱) د یوه شي د حرکت خفیف اواز؛ ۲) نر.م. ست، سلا؛ ۳) د پسونو خارښت؛ ٤) نري لاره، روګی؛ ٥) خاپ، پل؛ ٦) یو وروستاړی دی چې له اسمه صفت او بل اسم جوړوي-خواریکښ.

کښ (۱۱) (kɪṣ) اد. کښې، کې.

کښاند (kaṣánd) نر.م. ۱) خاپ، پر ځمکه باندې د یوه شي د راښکلو نښه؛ ۲) مشوش، پریشانه؛ ۳) کښونکی، راکښونکی.

کښانده (kaṣánda) ص. نب. مشوش، پریشانه، وسواسي، په تشویش کې.

کښایل (kuṣāyə́l) مص.مت ۱) خلاصول، پرانیستل ۲) مج. روژه ماتول.

کښت (kaṣt) نر.م. ۱) کر، کرونده، کرهنه، فصل؛ ۲) کیښت، قسط، و ګ. قسط ٥)؛ ۳) ورسک، کړلېچ، ګولایي، توکښ، د غره کړلېچی.

کښتګر (kaṣtgár) ص. نر.م. بزګر، دهقان.

کښتل (kaṣtə́l) مص.مت. ننه ایستل، ننه ویستل.

کښتنی (kṣatanáy) ص.نر.م. لاندینی، کورتنی، کوزنی، د پورتني ضد.

کښته (kaṣtá) ښځ.م ۱) و ګ. کښت ۱)؛ ۲) و ګ. کشته (۱۱)؛ ۳) ق. ښکته؛ ٤) کوز، لاندې، تیټ؛ ٥) ص. نب. مغلوب؛ ٦) پست.

کښته توب (kṣatatób) نر.م. ښکته توب، ۱) تیټوالی، کښته والی؛ ۲) تنزل، مغلوبیت.

کښته کېده (kṣatakedá) نر.ج. ښکته کېده؛ ۱) تیټېده، کوزېده؛ ۲) مغلوبېده.

کښتۍ (kaṣtə́y) ښځ.م. بېړۍ، کشتۍ، د ورو او راورو یوه وسیله ده چې د اوبو پر سر ځي.

کښتي (kaṣtí) ص.نب. د کښت، زراعتي، د زراعت کښتیزه.

کښتیوان (kaṣt(i,əy)wā́n) ص.نر.م. ماڼو، بېړۍ چلوونکی، مانګی.

کښښ (kə́ṣəṣ) نر.م. و ګ. کشش.

کښکر (kaṣkár) ص.نر.م ۱) وچ کلک؛ ۲) ښکر، کښکرکی، هغه ځمکه چې ډېره کلکه وي.

کښکری (kaṣkáray) نر.م. ۱) د صابون رشمه، یوه چکی صابون؛ ۲) ززغولی، چزغولی؛ ۳) و ګ. کښکر.

کښکوله (kaṣkóla) ښځ.م. د شرابو پیاله.

کښکولی (kaṣkólay) نر.م. توقه، شوقله، کوشکلی، پوچوخي، پتهونه، د جوار د ورو پوستکی.

کښکی (kaṣkáy) نر.م ۱) له یوه شي اواز ایستنه؛ ۲) معتدل کال.

کښکی (۱) (kaṣkáy) ښځ.م. زهر بوټی، یو زهرجن نبات دی.

کښکی (۲) (kaṣakáy) ښځ.م. کښنده، ماته ګوډه، ګډه وډه (لکه کښکی پښتو) پښتو.

کښکیلی (kaṣkeláy) ښځ.م. خوښکوری، چوښکوری، چوښتی، چوښکی، خوښکی.

کښل (۱) (kṣəl) مص.مت ۱) ښکل، ایستل، باسل، ویستل، کاږل؛ ۲) لیکل؛ ۳) رسمول.

کښل (۲) (kṣul) نر.م ۱) توشیح؛ ۲) و ګ. ښکل.

کښلول (kṣulawə́l) مص.مت. ۱) و ګ. ښکلول ۲) توشیح کول.

کښندری (kaṣandə́ray) نر.م ۱) کښه، کښوندری، کوږ لرګی دی چې د بارترلو پر مهال د وابښ په سر کې ترل کېږي او بار وربان دې کلکوي؛ ۲) موږی؛ هغه لرګی چې څاروي پرې تړي.

کښندی (kaṣandáy) نر.م. ۱) بزګر، کروندګر، کښتګر؛ ۲) ښوندی، ښویندی، یخمالک.

کښنه (kṣə́na) ښځ.م. کښنګ: ۱) ایستنه، باسنه؛ ۲) لیکنه؛ ۳) رسم یا انځور ایستنه.

کښوایل (kṣwāyə́l) مص. مت. فعح غوښتل.

کښول (kaṣawə́l) مص.مت. ۱) یو شی پر بل شي مښل او اواز تري ایستل؛ ۲) ښکول، رابښکل.

کښوندۍ (kaṣwandə́y) ښځ. م. کوښه، د پېړۍ هغه سرچې د بار ترلو د کاږه لرګي (کښندري) سره ترل کېږي او بیا پرې بار تړي.

کښوندی (kaṣwandə́y) نر.م. د کېږدۍ کوږ لرګی چې د کېږدۍ پرې وربوري تړي.

کښونکی (kṣū́nkay) نر.م. ۱) راکشوونکی، رابښکونکی؛ ۲) ص.محرر، لیکونکی.

کښه[1] (ká̤ṣa) ښځ.م. ۱) کښندری، د بار ترلو د پېړۍ په سرکې دوه ښاخي لرګی؛ ۲) دوښاخه، ذ لښدې لاستی یا دوه ښاخی.

کښه[2] (kaṣá) ښځ.م ۱) ورین ترنګر؛ ۲) کښندری؛ ۳) کیله، کیل، کرک.

کښهار (kṣahā́r) صوت.نر.م. کشهار، کښهاری، د یوه شي د رابښکلو او کشولو اواز.

کښی (kaṣáy) نر.م. ۱) د اوبود راوستلو او ساتلو مؤظف اجیر؛ ۲) د فصل یا ورشو ساتندوی؛ ۳) کښت ته اوبه ورکوونکی کروندګر.

کښې (kṣe) اد. ۱) کې، کښ؛ ۲) ق. د کښې له خوا، له کښته لوري؛ ۳) نر.م. نازل، ورېدلی؛ ٤) ق. دننه، داخل.

کښې ایستل (kṣeistə́l) مص. مت. کښېیستل: ۱) اخته کول، مبتلا کول؛ ۲) په غم او جنجال اړول؛ ۳) ننه ایستل؛ ٤) راکښته کول.

کښېباسل (kṣebāsə́l) مص.مت. و ګ. کښې ایستل.

کښېتوب (kṣetób) نر.م. ۱) کښېوتنه، کېوتنه؛ اخته کېدنه؛ ۲) راځلېدنه؛ ۳) راکښته والي.

کښېختل (kṣexatə́l) مص.مت. ۱) شرمېدل، خړېدل؛ ۲) نښتېدل؛ ۳) کښېنول، کښېکښېل.

کښېیده (kaṣidá) ښځ.م. کشیده؛ ۱) نقش و نګار، نقش کاري، ګل دوزي، ۲) خامک کاري.

کښېده ګر (kaṣidagár) ص. نر.م. ج. ۱) کښېده ایستونکی، نخش و نګار کوونکی؛ ۲) خامک کوونکی.

کښېښودل (kṣeṣodə́l) مص.مت. کښېښوول، ایښودل، ایښوول، کېښودل.

کښېښوول (kṣeṣowə́l) مص.مت. کښېښول، کښېښودل، ایښودل، ایښول، ږدل، کېښودل.

کښېکښل (kṣekṣə́l) مص.مت. کښېنډل، کښېنډل: ۱) تخته کول؛ ۲) چاپي کول.

کښېمنډل (kṣemandə́l) مص.مت. و ګ. کښېکښل.

کښېناستل (kṣenāstə́l) مص. مت. و ګ. کښېنستل.

کښېنستل (kṣenastə́l) مص. مت کښېناستل، کېناستل: ۱) کوناتو ته د ځمکې سره تماس ورکول؛ ۲) کښته کېدل؛ ۳) تل ته رسېدل.

کښېننی (kṣenanáy) نر.م. و ګ. کښېنی.

کښېنول (kṣenawə́l) مص.مت. ۱) کېنول؛ ۲) کښته کول؛ ۳) ته نشینه کول؛ ٤) نصبول؛ ۸) ایسارول؛ ۹) سپرول؛ ۱۰) ارامول (بغاوت).

کښېنی (kṣenáy) ص. نر.م. کښېنني، کښتنی، ښکتنی، کوزنی، لرنی.

کښېواته (kṣewātá) نر.ج. ۱) اخته کېده، ګیرېده؛ ۲) په غم اخته کېده؛ ۳) ننه ایسته.

کښېوتل (kṣewatə́l) مص. ل. ۱) اخته کېدل، ګېرېدل؛ ۲) په جنجال اخته کېدل؛ ۳) کوزېدل، راکښته کېدل؛ ٤) بوختېدل، لګیا کېدل.

کښېور (kṣewā́r) نر.م. کروندکی، بزګر، دهقان.

کښېيستل (kşey(a,ı)stál) مص. مت. و گ. کښې ايستل.

کغ (kağ) صوت. نر.م. تغ، چرگ يا بله مرغى چې له مرۍ ونيول شي، د کغ اواز يې له خولې وځي.

کغاچ (kağáč) ص.نر.م ۱) مخالف سرى؛ ۲) درې گوټيزه؛ ۳) ناسم، کوږ؛ ٤) مج. غلط سرى.

کغاچتوب (kağačtób) نر.م. ۱) کغاچي، کږتيا، کغاچوالى؛ ۲) غلطوالى؛ ۳) مخالفت.

کغاچول (kağačawə́l) مص.مت. کغاچ کول: ۱) کږول؛ ۲) مخالفول؛ ۳) غلطي کول.

کغاچي (kağačí) ښځ.م. ۱) و گ. کغاچتوب؛ ۲) ص.نر.م.ج. جنجالي، غلط، لانجه مار.

کغر (kağár) ص. نر.م. و گ. چغر.

کغن (kağə́n) ص.نر.م. کغند، کغنده؛ هغه څوک يا مرغى چې مرۍ يې کغهارى کوي، ژرن.

کغند (kağənd) نر.م. ۱) و گ. کغن؛ ۲) زانه، زانې، زانيه؛ (و گ. زانې).

کغنده (kā́ğəndə) ص. نب. و گ. کغن.

کغول (kağawə́l) مص. مت. تغول، تغهارى ترې ايستل.

کغهار (kağahā́r) صوت. نر.م. کغا، کغکى، د چرگ يا بل مرغه پرله پسې تغهار.

کغېدل (kağedə́l) مص. ل. کغارى کول، تغېدل، کغهار کول، کغکى کول.

کف (kuf) نر.م. چوف، چُف، دم، کوپ.

کفارت (kafārát) نر.م. کفاره، بدله، تورغ؛ په لغت کې د پټولو په مانا دى او په شرعه کې د جنايت بدل ورکول دي.

کفاره (kafārá) ښځ.. و گ. کفارت.

کفاف (kafā́f) نر.م. ۱) هغه اندازه روزي چې انسان ته بس وي؛ ۲) کفايت، بسيا، بسنه.

کفالت (kafālát) نر.م. ۱) دچا کفيل کېدل، دچا ضامن کېدل، واکدار کېدنه؛ ۲) ضمانت.

کفائت (kafāát) نر.م. کفو کېدل، مساوات، سيال کېدل، يو دول کېدنه، کفاء؛ يو شرعي دستور دى چې دنکاح په وخت اعتبار ورکول کېږي.

کفايت (kıfāyát) نر.م. ۱) بسوالى، بسېدنه، پوره کېدنه، بسيا، بسنه؛ ۲) قابليت، اهليت.

کفايي (kıfāyí) ص. نب. کفائي، کفايه، د واجب ضد.

کفتان (kıftā́n) ص. نر.م. و گ. کپتان.

کفچه مار (kafčámār) نر.م. يو دول مار دى چې سر يې پلن او د ځمکې په ځېر دى.

کفر (kúf(ə)r) نر.م. ۱) ناشکري، بې سپاسي؛ ۲) د ايمان نقيض، بې ديني، الحاد.

کفران (kufrā́n) نر.م. ۱) ناشکري، بې سپاسي؛ ۲) بې ايماني.

کفسچه (kafasčá) ښځ.م. قفسچه، کوچنى کېس، وروکى قفس، کمکى پنجره.

کفن (kafán) نر.م. هغه کالي چې مړى په کې پېچل کېږي او له مړي سره خاورو ته سپارل کېږي.

کفو (kū́fwə) نر.م. ج. سيال، د يوه نسبه، د يوه جنسه، مثل، نظير، همتا.

کفيل (kafī́l) ص. نر.م. (ج. کفيلان) ۱) کفالت کوونکى، ضامن؛ ۲) څوک چې د يوې وزارت يا موسسې اداره په لاس کې اخلي؛ ۳) د تصفيې مامور.

کک (kak) نر.م. ۱) خلى، لخنى، ذره؛ ۲) لړ څيز؛ ۳) کربړى، دگوړې ژاوله؛ ٤) يو دول مرغى ده.

ککاو (kakā́w) ښځ.م. کاکاو؛ د تودو سيمو يوه ونه ده، د لرگي رنگ يې سوردى، د دانو رنگ يې په پخېدو سره ژېړ يا سور کېږي.

ککر (kakár) نر.م. کړی، دومبکی، کیکار، د مچیو منگوټ، تمبکه، د مچیو ځاله، شکرگنې.

ککره (۱) (kakára) ښځ.م. ککری، کوپړی، د سر پاسنۍ برخه.

ککره (۱) (kakára) ښځ.م. غټ لرگی چې د ویالې له پاسه د پورې وتلو لپاره ایښودل شوی وي.

ککری (۱) (kakaráy) ښځ.م. ۱) ککره، کوپړی؛ ۲) مج. سر؛ ۳) څوکه، ورسک، پیزه.

ککری (۲) (kakráy) ښځ.م. د مثانې تیږه، د مثانې گیتی.

ککړ (kakáṛ) ص. نر.م.ج. ۱) لړلی، لبت پیت؛ ۲) مج. فسادي، شیطان؛ ۳) ناولی، چټل.

ککړتوب (kakaṛtób) نر.م ۱) ککړتیا، ککړوالی، چټلوالی؛ ۲) شیطاني، فساد.

ککړول (kakaṛawə́l) مص.مت. ۱) لړل، لیت پیت کول؛ ۲) چټلول؛ ۳) اخته کول، په غم اړول.

ککړه (kakáṛa) ښځ.م. (ج. ککړې) چکړې، چکړه، د زرکې یا چرگې اواز یا ناره.

ککړېدل (kakaṛedə́l) مص.ل. ۱) لړل کېدل، لیت پیت کېدل؛ ۲) چټلېدل؛ ۳) اخته کېدل، مبتلا کېدل، په جنجال اوښتل.

ککښ (kakə́ṣ) نر.م. پخې، د کوټې د پوښښ چن، وسکې، لاړې.

کک لیدونی (kaklidū́nay) نر.م.و گ. ذره بین.

ککنکی (kakə́nkáy) نر.م. یوه مرغۍ ده چې ډېره گرندۍ الوځي.

ککو (kakáw) ښځ.م. جن. و گ. ککاو.

ککوبی (kakobáy) جن. د گلابو څوښه، د گلابو اوبه.

ککوری (۱) (kakóray) نر.م. کوم کولالي لوښی دی.

ککوری (۲) (kakóray) نر.م. ۱) تیکلی، کولچه؛ ۲) څکی، تیکله؛ ۳) و گ. ریکاټ.

ککوری (۳) (kakū́ray) ص.نر.م. ککړی، ځوانی ته رسېدلی.

ککوړي (kakóṛi) ښځ.م. د مېږي یا وزې د لگېدو شیریني چې چاته په زېږي کې ورکول کېږي.

ککوی (۱) (kakū́y) نر.م. گوډی چرگ، پینکی، ملاچرگک، پوپوگک، توتوپښن.

ککوی (۲) (kakə̂wáy) نر.م. تیو تیوکه، بابوجان، بگلی، تتاری، یوه مرغۍ ده.

ککی (kákay) نر.م. ۱) د برکوچنی ماشوم؛ ۲) یو ډول چکن دوزي (گنډون) ده.

ککۍ (kakáy) ښځ.م. ۱) د سترگو تور، د سترگو کسی؛ ۲) مشري ښځې ته وایي.

کل (۱) (kal) نر.م. جن. و گ. کونجاره.

کل (۲) (kul) ص.نر.م.ج. ق. ۱) ټول، گرده، گرد، تمام، غوند؛ ۲) مجموعه؛ ۳) عموم.

کلا (kalā́) ښځ.م ۱) قلعه، قلا، حصن، جگ حصار ۲) کور، مېنه؛ ۳) (مو.) ماتره، ماترا یا د تال واحدونه؛ هغه څه چې د یوه لگ سره برابر وي او اندازه یې د یوه جوړ انسان د نبض د یوه سکون او حرکت سره سمه وي.

کلابند (kalabánd) ص.نر.م.ج. قلابند، محصور، ایسار، قلعه بند، محاصره.

کلابندېدل (kalābandedə́l) مص.ل. کلابند کېدل، ایسارېدل.

کلاچه (kalāčá) ښځ.م. قلعچه؛ بانډه، کوټکی، چمبر، د کلا مصغر.

کلار (kalā́r) ص. نر.م.ج. ق. و گ. کرار.

کلارنټ (klārnáṭ) نر.م. مو. کلیرنیټ، د یوې اوږدې سورنا په شکل د موسیقي یوه آله ده.

کلاسیک (klāsík) ص. نسر. م. ج. لرغــونی، پخوانی، اولنی، قدیم، تاریخي.

کلاسیکه موسیقي (مو.): لرغوني موسیقي یا د لرغونو اساسونو سره سمه جوړه شوې نوې موسیقي.

کلاسیکي (klasikí) ص. نب. نسر. ښځ. م. ج. کلاسیک، کلاسیکل: ۱) لرغــونی، پخوانی، اولنی؛ ۲) ستر، د ډېر عالي؛ ۳) اصیل، اصلي.

کلاغي (kalāğí) نر. م. کلغی، سربند، سرتړونی، سرپېچک.

کلاکلا (kalákalá) ښځ. م. د کــوچنیانو د سپینتو یو راز لوبه ده.

کلال (kulál) ص. نر. م. څوک چې خاورین لوښي جوړوي.

کلالي (kulālí) ښځ. م. ۱) د کلال کسب یا شغل؛ ۲) ص. نب. په کلال اړوند؛ ۲) کلال جوړ کړی.

کلام (kalám) نر. م. ۱) خبره، قول؛ ۲) هغه جمله چې له مسند او مسند الیه څخه ترکیبه شي او مانا وښندي؛ ۳) اشعار؛ ۴) پوښتنه او ګروېږنه.

کلان (klán) نر. م. کلین، د نسبي خپلوۍ یو اولنی واحد دی چې غړي یې په یوه اساطیري انا یا نیکه پورې تړلي وي.

کلانتر (kalāntár) ص. نر. م. ۱) تر ټولو لوی؛ ۲) مشر، د یوې سیمې مشر او ساتونکی؛ ۳) په هرخېل کې چې د قبیلوي پېښو د حل و فصل لپاره یو مشر ټاکل کېږي، هغه ته کلانتر وايي.

کلانکار (kalānkár) ص. نر. م. ج. ۱) لوی چاری، مغرور، کبرجن؛ ۲) کاشواز.

کلاوتي (kalāwatí) نر. ښځ. م. یو ډول راګ دی.

کلاوسن (klāwsín) نر. م. (مو.) د موسیقۍ یوه آله ده. له کلیو (کلي، پرده لکه د ارمونیې) یا کې بورډ لرونکو آلو څخه ګڼل کېږي.

کلاوه (kalāwá) ص. نب. ۱) وریت، کباب شوی، تلنهلی؛ ۲) ښځ. م. اټه، اټی، ماشله، ماشوره، دنداره، دتارو ګونجی.

کلاویکورډ (klawikórd) نر. م. د موسیقۍ تاریزه آله ده چې کلیو یې (د ارمونیې په څېر پردې) یا کې بورډ لري.

کلاین (kalāyín) ښځ. م. کلایي، شینشوب، رنګ شوی، په اوبو سره وریجی له شګو څخه پاکونه.

کلایي (kalāyí) ښځ. م. وګ. کلاین.

کلب [1] (kalb) ص. نر. م. ج. ۱) قلب، کلپ، تګ؛ ۲) کوته، کلپه، ناچله.

کلب [2] (klab) نر. م. وګ. کلوپ.

کلبیون (kalbıyún) نر. ج. وګ. سینیک.

کلپ [1] (kalp) ص. نر. م. ۱) قلب، تګ؛ ۲) کوته، ناچله؛ ۳) منافقه؛ ٤) مج. کلک، زبردست؛ ٥) ق. یوشدت بخښونکی قید دی چې د زیات، سخت، مفرط ماناګانې لري.

کلپ [2] (kulp) نر. م. ۱) کولپ، جندره، قفل، قلف؛ ۲) ص. نر. م. کولپ شوی، قفل شوی، تړلی.

کلپ [3] (klap) نر. م. وګ. کلوپ.

کلپکی (kulpakáy) نر. م. کمکی کولپ، کوچنی کلپ، وروکی قفل، ورکوټی قلف، وړه جندره.

کلپول [1] (kulpawál) مص. مت. کولپول، کلپ وراچول، کلپ کول، قفلول.

کلپول [2] (kalpawál) مص. مت. ناچله کول، قلبول، کوته کول.

کلپي (kalpí) ښځ. م. دروه، تګي، چل، منافقت.

کلپېدل [1] (kalpedál) مص. ل. ۱) قلب کېدل، ناچله کېدل؛ ۲) چل کول، منافق کېدل.

کلپېدل [2] (kulpedál) مص. ل. کولپېدل، جندره کېدل، کلپ کېدل، بندېدل.

کلت (kulát) جن. د نسکو په شهر يو ډول حبوب دي چې پخوې يې.

کلتور (k(a,u)ltúr) نر.م. و گ. کولتور.

کلتوري (k(a,ū)ltūrí) ص.نب. نسر. بنځ.م.ج. و گ. کولتوري.

کلچ (klač) نر.م. د خاورو چلولو بوريا يا ځولۍ چې له وريو يا له مزرو څخه جوړيږي.

کلچ (kalač) نر.م. په موټرو او ... کې د موټروان د پښو وکینې خواته یو پایډل دی.

کلچر (kalčár) نر.م. و گ. کولتور.

کلچه (kulčá) بنځ.م. و گ. کولچه.

کلداره (kaldára) بنځ.م. د هند او پاکستان پیسې چې پولي واحد یې روپۍ نومیږي.

کلستر (klastár) نر.م. که دوه یا زیات کانسونینتونه په یوه سېلاب کې متصل سره راشي او د دوی په منځ کې واول نه وي، کلستر یې بولي.

کلغچکه (kalğačáka) بنځ.م. گولۍ، ډلۍ، گبۍ، کیشکره، کښکره، گیرکه، کرغچکه، گیژکه.

کلغي (kalağáy) نر.م. و گ. کلاغي.

کلفک (kulfák) نر.م. و گ. کولپک.

کلک (klak) ص. نسر.م.ج. ۱) مضبوط، ټینگ؛ ۲) غښتلی؛ ۳) ککړ؛ ٤) سره نښتي.

کلک پلک (klákplák) ص. نسر.م.ج. ۱) ډېر سخت، ډېر مضبوط؛ ۲) ډېر غښتلی.

کلک تالو (kláktālú) نر.م. د تالو هغې برخې ته وايي چې که خوله پټه ونیوله شي او ژبه عادي حالت ولري نو د ژبې د مخنۍ برخې په مقابل کې واقع وي.

کلکتوب (klaktób) نر.م. کلکي: ۱) کلکوالی، کلکتیا؛ ۲) مضبوطوالی؛ ۳) غښتلتوب؛ ٤) ممسکي، کنجوسي.

کلک زړی (klákzaṛay) سخت زړی، بې رحم، بې عاطفې.

کلکسیون (koliksyún) نر.م. و گ. کولکسیون.

کلکل (kalkál) نر.م. کړکړ، شور، ځوږ، غالمغال، گنې خبرې.

کلک واګی (klakwā́gay) ص.نر.م. شقب آس، مست آس.

کلکول (klakawál) مص.مت ۱) سختول، ټینگول؛ ۲) پیاوړی کول؛ ۳) مقاومت ته چمتو کول؛ ٤) نصبول؛ ٥) تړل(ور).

کلکېدل (klakedál) مص. ل. ۱) سختېدل، ټینگېدل؛ ۲) قوي کېدل؛ ۳) مقاومت ته چمتو کېدل؛ ٤) په خپله خبره درېدل؛ ٥) نصبېدل.

کلگی (kalagáy) نر.م. ۱) ککرۍ، کېزي، ککره؛ ۲) د رخچینې سر، د سپکې خولۍ پاسنۍ برخه.

کلل (kalā́l) مص.مت. اندازه یا کچ اخیستنه؛ د شیانو ترمنځ اندازه یا واټن معلومونه.

کللتوب (kalaltób) نر.م. اندازه اخیستنه، کچ اخیستنه، مېچ اخیستنه.

کللی (kalā́lay) مف. نر.م. اندازه شوی، مېچ شوی، کچ شوی.

کلماغ (kalmā́ğ) ص. نر.م.ج. ۱) په ناز او نخرو تلونکی، خرامانه؛ ۲) په خوند خوند روان.

کلمک (kalamák) نر.م.ج. یو ډول سپین، نازک کندهاري انگور دي.

کلمول (kalamawál) مص.ل. قلمول: ۱) پرې کول، قطع کول؛ ۲) د ونو پیوندول.

کلمه (۱) (kulmá) بنځ.م. و گ. کولمه.

کلمه (۲) (kalamá) نر.م.ج. بنځ.م. قلمه.

کلمېدل (kalamedál) مص.ل. قلمېدل: ۱) پرې کېدل، قطع کېدل؛ ۲) پیوندېدل.

کلن (kalán) ور. کلنی؛ د کال یا کلونو؛ د یوه وروستاړي په توګه له عدد سره استعمالیږي.

کلندری (kalandráy) ښځ.م. یو خړ بوټی دی د ګل پر ځای غوټه کوي.

کلنګ (۱) (kəláng) نر.م (ج. کلنګونه) ۱) قلنګ، نغد نذر یا شکرانه؛ ۲) باج؛ ۳) کرداري، کرد؛ ۴) د ناوې جهیز؛ ۵) یو ډول لوبه ده.

کلنګ (۲) (kuláng) نر.م. (ج. کلنګونه) ۱) دوه سري تسکوره، کتی؛ ۲) زانه، یوه مرغۍ ده.

کلنګي (kulángai) ص.نب.نر.ښځ.م. ۱) جنګي اودنګ چرګ؛ ۲) مج. قوي او غټ سړی.

کلنه (kalána) ښځ.م. ۱) کلل، کږ کول، مېچول؛ ۲) د کلن مؤنثه بڼه.

کلنی (kalanáy) ص.نر.م. ۱) د کال، کالنی، د یوه کال؛ ۲) نر.م. یو کلن؛ ۳) ور. و ګ. کلن.

کلنیک (klıník) نر.م. و ګ. کلینیک.

کلو (kalú) نر.م. تیغو، قلیشی، پرانګ مرغی، یوه مرغۍ ده، خلک یې غوښه نه خوري.

کلواځه (kalwáca) ښځ.م. پور، ساز، دین، هغه جنس یا پیسې چې د مقتول ورثه یې له قاتل څخه د قصاص په بدل کې اخلي.

کلواړه (kalwára) ښځ.م. و ګ. کرواړه.

کلوپ (klūp) نر.م. کلپ؛ د راغونډېدو کوټه، هغه کوټه یا تعمیر چې د غونډو لپاره وي.

کلوټ (۱) (kalót) ص.نر.م. توریخن، توروشمه، تور ویره.

کلوټ (۲) (kalwát) نر.م. پولګی، پولکی، پلکی، هغه پلچک چې د سرښه اوږدو کې معمولاً د بهر جوړیږي.

کلوټی (kalólay) نر.م. کوچنی کلی، د لږو کورونو کلی، د کلي مصغر.

کلوچ (kluč) ص.نر.م. ۱) څڅېدلي، څڅېدلي دوډۍ؛ ۲) ګونځي ګونځي؛ ۳) غونج؛ ۴) کروپ (لکه فلز)؛ ۵) بدمخی، بدرنګه.

کلوچول (klūčawal) مص. مت. ۱) څڅول (لکه دوډۍ)؛ ۲) ګونجي ګونجي کول؛ ۳) غونجول؛ ۴) کروپول، چیتول؛ ۵) مخ په بدرنګ لړل.

کلوچي (kaločáy) نر.م. څرخه، څوبنه، څوخه، د تارونو دوریشلو آله او څرخه.

کلوچېدل (klūčedál) مص.ل. ۱) څڅېدل (لکه دوډۍ)؛ ۲) ګونجي ګونجي کېدل؛ ۳) غونجېدل؛ ۴) چیتېدل؛ ۵) بدمخی کېدل.

کلوروفیل (klorofíl) جن. کلوره فیل، د نباتاتو زرغونه او زمرېږ د ژوند د بقا یوه حیاتي ماده ده.

کلوشه (kaláwša) ښځ.م. (ج. کلوشې) کلوښه، یو ډول ربړي ګاولـه ده چې په منځ کې د تیوکر پوښښ هم لري.

کلوښته (kloṣtá) ښځ.م. ۱) ګورګوتي، ګرګوتي، ویښته؛ ۲) بېړه، وچه رشکه؛ ۳) متروکه؛ ۴) هغه تارونه چې یو پر بل ترې جوړیږي.

کلول (۱) (kalūl) جن. مبهټ، له ورو لوبیا او کوچنی تر مېو لږ غټ یو ډول حبوب دی د خوراک لپاره هم کارول کېږي او شاروېو ته یې هم ورکوي.

کلول (۲) (kalawál) مص.مت. و ګ. خړول (۱).

کلونکی (kalū́nkay) فا.نر.م. کږ کوونکی، مېچ کوونکی.

کلوله (kulolá) ښځ.م ۱) غوټه، کوکری، د تارونو وروکی غونډاری؛ ۲) غونډاری.

کلوو (kalwú) جن. و ګ. خوږ ویلنی.

کله (kála) ق. څه وخت، کوم وخت، کوم مهال، کوم وخت، په کومه نېټه.

کله پنډی (kalapanḍáy) بنځ.م. بغوټ، بغوټی، کلبرک، مغوټ، غونډ وربوزی، بغونډی.

کله غوچک (kalağučák) نر.م. يو ډول انگور دي.

کله منار (kalam(a,ū)nār) نر.م. د انسانانو له سرونو څخه جوړ شوی څلی (مينار).

کله کله (kálakála) ق. ۱) کله ناکله، ځيني وختونه، ځيني اوقات؛ ۲) څه وخت.

کله ناکله (kalanākála) ق. و گ. کله کله.

کلي (۱) (kıli) بنځ.م (ج. کلياني) ۱) نوسه، کونجي، چابي، نيسي؛ ۲) حل، حلوونکی (د پوښتنو).

کلي (۲) (kalí) بنځ.م. د پتپتاني په لوبه کې هغه څوک چې وسوځي نو نور لوبغاړي هغه وهي.

کلي (۳) (kulí) ص. نب. نر. بنځ.م. ۱) زيات، ټول، گرده؛ ۲) من. هغه لفظ چې په يوه ځانگړي او تاکلي شي پورې اختصاص ونه لري.

کلی (kaláy) ص.نر.م ۱) سونگی، بونډی، کونډی، بې بنکرو؛ ۲) نر.م. گڼ کورونه؛ ۳) د محلو مجموعه چې کنډرونه په کې پراته وي.

کلې (kále) صوت. بنځ.م. د مرغيو د شړولو اواز.

کلۍ (kaláy) بنځ.م. ۱) ملته بهۍ، مولته بهۍ؛ ۲) سپېرکونډۍ؛ ۳) يو ډول اغزن بوټی دی؛ ٤) کلي، غوټۍ؛ ٥) ترازه، قاش، دره.

کليات (kulyát) نر.ج. ۱) ټولې چارې، ټول امور؛ ۲) د يوه شاعر يا ليکوال د آثارو جونگ.

کليان (kalıyán) نر.م. مو. ۱) کليان، نره کليان؛ ۲) کليان تاټ؛ ۳) د سرې راگ يو پتر دی.

کليت (kulıyát) نر.م. ۱) کلي والی، کليتوب؛ ۲) په بيان کې چې کل ذکر شي خو مراد څنې جز وي.

کلېچ (kleč) ص. نر.م. ج. غبنتلی، کلک، هغه تار يا سپنسی چې کلک غبنتل شوی وي.

کلېچول (klečawə́l) مص.مت. سختول، کلکول، غبنتل، غړل، تاوول.

کلېچېدل (klečedə́l) مص. ل. سختېدل، غبنتل کېدل، غړل کېدل، تاوېدل.

کلي دان (kalıdā́n) نر.م. ۱) د لرگي سپېر څوکی، د لرگي قلفک؛ ۲) ورترنه، د دروازې بندونه.

کلي رد (kəlirád) ص. نر.ج. تپلی، بې دستوره، بې رواجه، بې دوده، بدخويه (سرې).

کلیز (kalı́z) نر.م. کاليز: ۱) سالگره، تلين؛ ۲) جنتري؛ ۳) کلن، له عدد سره د وروستاړي په توگه استعمالېږي.

کليسا (kalisā́) بنځ.م. (ج. کليساوې) د مسيحيانو عبادت ځای، د ترسايانو معبد.

کليشه (kališā́) بنځ.م. (ج. کليشې) دچاپ فلزي صفحه، د زنگو گرافۍ تر عمل وروسته فوټو.

کليم (kalı́m) ص. نر.م. هم صحبته، څوک چې د يوچا سره خبره لري.

کليماټولوجي (klaymāṭolojí) بنځ.م. اقليم پوهنه، دجوي پديدو د منځني حد مطالعه.

کليمه (kalima) بنځ.م. (ج. کليمې) کلمه، ۱) خبره؛ ۲) مانا لرونکی لفظ، ويی، مورفيم، د څو گړو (سيلبل) مجموعه؛ ۳) کليمه طيبه.

کليمي (kalimí) ص. نب. نر. بنځ.م. يهودي، د موسی عليه السلام پر لاره روان.

کلين (kalín) نر.م. کلنی حق العمل، دکال حق الزحمه.

کلينر (klınár) ص. نر.م. (ج. کلينران) د باري يا غټ موټر... د موټروان مرستيال.

کلينيک (klinik) نر.م. (ج. کلينيکونه) کلنيک، کوچنی روغتون؛ هغه ځای چې د راز راز ځانگو ډاکټران د ناروغانو کتنه او درملنه کوي.

کليوال (kaliwā́l) ص. نر.م.ج. ۱) د کلي، د يوه کلي اوسېدونکی، د کلي خلک؛ ۲) سارايي.

کلي والا (kaliwālā́) نر. ښځ.م ۱) دکلي خاوند؛ ۲) د کلي خلک؛ ۳) ص. نب. کلي سره تړلی.

کليوالي (kaliwālí) ص. نب. نر. ښځ.م.ج. سيمه ييز، محلي، د کلي يا سيمې.

کليه[1] (kulyá) ښځ.م. (ج. کليې) ۱) څه چې د کليت وصف لري؛ ۲) ص.نب. تول، گرده.

کليه[2] (kılyá) ښځ.م. (ج. کليې) بډوډی، توسی، پښتورگی.

کم[1] (kam) ض. استفهامي ضمير دی؛ کوم؟.

کم[2] (kam) ص.نر.م.ج. ۱) لږ، کم مقدار؛ ۲) وروکی؛ ۳) نر.م. کميت، مقدار.

کماج (kamā́j) نر.م. مو. کهماج، کماچ، کهماچ؛ په گجرات کې د يوه ښار په نامه، د نيمې شپې يوه راگني (دون) ده.

کماچو (kamāčū́) نر.م.ج. کچماچو، يو ډول سابه دي. په يوناني طب کې هم کارېږي.

کم اصل (kamásal) ص. نر.م.ج. ۱) کچه، بدل؛ ۲) بې کولتوره؛ ۳) مج. بداخلاقه، بدذاته.

کمال (kamā́l) نر.م. ۱) تمام، بشپړېدنه؛ ۲) معرفت؛ ۳) پرمختگ؛ ٤) مج. کسب، فن، پېشه؛ ٥) کرشنه، هنر.

کمان (kamā́n) ښځ.م. و گ. لينده کې.

کمانچه (kamānčá) ښځ.م. مو. غجکه، غيچکه؛ لېندکی؛ دموسيقۍ يوه لرگينه آله ده.

کماندو (kamāndó) ص.نب. ښځ.م. و گ. کوماندو.

کمانکښ (kamānkáṣ) ص. نر.م. ۱) رونګن، شوغله کوونکی؛ ۲) ځلېدونکی، ځلانده.

کمانکښي (kamānkaṣí) ښځ.م. لينده، ويشتنه، هغه لينده چې د غشي ويشتلو د ليندۍ په څېر جوړه شوې وي او غشي کاني پکې ويشتل کېږي.

کمانه (kamā́na) ښځ.م. و گ. لينده کې ٤).

کمانی (kamānáy) ښځ.م.ج. فنر، ليف سپرينگ؛ د عراده جاتو ارابو ته څېرمه د څو فلزي اوږدو پټو يا تراړو مجموعه ده.

کمباوتي (kambāwatí) نر.م (مو.) و گ. کنباوتي.

کمبتی (kambatáy) ښځ.م. ۱) د بتي گوتې گانه؛ ۲) غته گوته، بته گوته، سبابه.

کمبخت (kambáxt) نر.م. ج ۱) بدمرغه، بدبخته؛ ۲) مج. غريب، بېچاره.

کمبر (kambár) ص. نر.م.ج. کم سوری.

کمبری (kambaráy) نر.م. ۱) گمبيزی، نارنج؛ ۲) ص. نر.م. کمبر، کمبره، کم سوری.

کمبري (kambarí) ص. نب. نر. ښځ. م.ج. ۱) نارنجي، د نارنج د پوستکي په څېر رنگ؛ ۲) کم سوروالی.

کمبل (kambál) نر.م. و گ. کمبله.

کمبله (kambā́la) ښځ.م. (ج. کمبلې) ۱) تغر، گيلم، گليم؛ ۲) کمبل، کمپل، کمپله، شړۍ.

کمبلی (kambaláy) ښځ.م. ۱) کمپلی، څمڅلکی مابنام ځکالی؛ ۲) وړه کمپله؛ ۳) وروکی تغر.

کمبو (kambū́) نر.م. ۱) غونډی، جوال، غونج؛ ۲) گينده، گونده.

کمبوت (kambū́t) ص. نر.م.ج. کمبود؛ ۱) کم، تش؛ ۲) نيمگړی.

کمبوتي (kambūtí) ښځ.م. کمبودي؛ ۱) کموالی، کمښت، تش والی؛ ۲) نيمگړتيا.

کمبود (kambū́d) نر.م.ج. و گ. کمبوت.

کمبوزی (kambū́zay) نر.م. پوزکی، کروکی، کتبوزی، کتبيزی، د خولې کوری.

کمبه (kambá) ښځ.م. خمبه: ۱) لوی کندو؛ ۲) انبارخونه.

کمبله (kambelá) ښځ.م. و گ. کامبیله.

کمپ (kamp) نر.م. کیمپ: ۱) خیمه، ستره خیمه؛ ۲) دخیمو، جونگړو... یو گروپ چې د موقتي اوسېدو لپاره وي؛ ۵) نظامي ژوند.

کمپار (kampár) ص. نر.م. کلال، کولال، کومبار، د خاورینو لوښو جوړوونکی.

کمپاین (kampáyn) نر.م. ۱) د یو شي د لاس ته راوړلو لپاره د ځینو چارو یوه سلسله؛ ۲) د یوه ځانگړي هدف لپاره د نظامي عملیاتو لړۍ.

کمپلکس (kampliks) نر.م. کامپلکس: ۱) مجتمع، مجموعه، سیستم، هغه شی چې له څو اړوندو برخو څخه جوړ وي؛ ۳) مغلق، پېچلې.

کمپله(۱) (kampála) ښځ.م. (ج. کمپلې) کمپل، شړۍ، توس.

کمپله(۲) (kampála) ښځ.م. د ډلې تپلې، ملگرتیا، گروپ او پلویانو په مانا په لفظي مفرد دول کارېږي.

کمپلۍ (kampəláy) ښځ.م. و گ. کمبلی ۱).

کمپنۍ (kampanáy) ښځ.م. کمپنی: و گ. شرکت۲).

کمپوټ (kampóṭ) نر.م. کمپوت: ۱) دبورې په شربتو کې پخه شوې مېوه؛ ۲) داسې مېوه چې په بندې کوټی کې ساتله کېږي.

کمپوډر (kampoḍár) نر.م. کمپوندر، درمل تطبیقوونکی، دواساز، دوا جوړوونکی.

کمپوز (kampóz) نر.م. کمپوزیشن: ۱) مو. بدله او ساز جوړول، تصنیف، د یوه موسیقیز یا موزیکال اثر تخلیق؛ ۲) د توررو تولونه؛ ۳) ادبي تخلیق؛ ٤) د لغتو څخه ترکیبونه جوړول؛ ۵) ترتیبول، برابرول، سمول.

کمپوزر (kampozár) نر.م. کومپوزیټور، کمپوزگر، نغمه گر، هغه څوک چې کمپوز کوي، هغه څوک چې ترتیب او سمون کوي.

کمپیوټر (kampyūṭár) نر.م. ۱) شمېرونکی، محاسب؛ ۲) یوه آله ده چې په زیاتې چټکتیا سره منطقي یا ریاضي محاسبې کوي، هغه سره غونډوي، زېرمه کوي یې، اړیکې یې مسومې او چاپ ته یې چمتو کوي؛ ۳) مجازاً. د پیاوړي حافظې څښتن.

کمتوب (kamtób) نر.م. کموالی، کمبوتې، کمتیا، کمې، لږوالی، لږتوب.

کم جراتي (kamjuratí) ښځ.م. بې زړه توب، زوروړتیا نه لرنه.

کم جنسه (kamjə́nsa) ص.نب. نر. ښځ.م.ج. کم اصله، کم اصل، بد ذاته.

کمچ (kamáč) نر.م. تیرک، څکېز، وڅکېز، سدام، ستنې، د کېږدۍ تیر.

کمچه (kamáča) ښځ.م. ۱) د بار د تړلو لرگی؛ ۲) د مرۍ یا څاروي د لېږد لرگی؛ ۳) کوچنی پنبتې.

کمڅۍ (kamcáy) ښځ.م. و گ. کوڅۍ.

کمڅېرۍ (kamceráy) نر.م. یو دول مرغه دی.

کم خرڅه (kamxárca) ص. نر. ښځ.م ۱) څوک چې ډېر لگښت نه کوي؛ ۲) کافي پیسې یا نور لازم توکي نه لرنه.

کم خوبي (kamxobí) ښځ.م ۱) بې خوبي؛ ۲) لږ خوب لرنه، لږ خوب کول.

کم خوره (kamxóra) ص. نب. نر. ښځ.م. ج. کم خوري، څوک چې لږ خوراک کوي.

کم خونه (kamxúna) ص.نب. نر.ښځ.م. ج. په فقرالدم (انیمیا) اخته، د وینې په کمښت اخته.

کم ذاته (kamzā́ta) ص. نب.نر.بنځ.م. کم اصله، کم اصل، بدذاته.

کمر (kamár) نر.م. ۱) په غره کې غتې تیږې، د غره یا غونډۍ په ډډه کې جګ ځای؛ ۲) برګ آس.

کمربند (kamarbánd) نر.م. ملاوستنی، تسمه، د ملا پټی، هغه پټی چې ملا پرې ترل کېږي.

کمرچین (kamarčín) نر.م. هغه کمیس چې د ملا برخه یې ګونځې ولري.

کمرشکن (kamaršıkán) ص. نر.م.ج. ملا ماتوونکی، له اقتصادي اړخه دروند کار.

کمرغالی (kamarğā́lay) نر.م. د کمر غولی، په کمره کې اوار ځای.

کمرغوزی (kamarğwázay) ص. نر.م. د هوښ له مخې منځنی، متوسط العقل.

کمرک (kamrák) نر.م. بې پانو اغزن بوټی دی، دانې یې خوږې وي.

کمرکښ (kamarkáṣ) جن. کمرکس، د پلوشې کنډ، کتیرا.

کمرکه (kamaráka) بنځ.م. الماری.

کمرګل (kamargwál) نر.م. د کمر خوری، یو ډول بوټی دی چې د کمر او تیږې د پاسه شین کېږي او ژېړ ګل کوي.

کمره (۱) (kamrá) بنځ.م. ۱) کوټه، خونه؛ ۲) و.ګ. کېمره.

کمره (۲) (kamára) بنځ.م. ۱) قمري غونډې خړ رنګې مرغۍ ده، ښه رېز کوي؛ ۲) نکاح شوې ښځه؛ ۳) یو ډول سابه دي.

کمره (۳) (kamára) بنځ.م (ج. کمري) غرګۍ، تیږه، هغه تیږه چې په لاس کې نیول کېدای او نهري غورځول کېدای شي.

کمری (۱) (kamaráy) نر.م. د وریجې پوستکی.

کمری (۲) (kamráy) نر.م. اوګردان، لوملاغه، ډونګری، لویه ملاګه.

کم زامن (kamzāmán) نر.ج. کوچني زامن، لږ زامن.

کمزورتیا (kamzortyā́) بنځ.م. کمزوري، ضعف، ضعیفي، کمزوروالی.

کمزورول (kamzōrawál) مص. مت. کمزوری کول، ضعیفول، ناتوانه کول، له قوته اچول.

کمزوری (kamzóray) ص.نر.م. ضعیف، کمزور، خوار، ناتوانه.

کمزورېدل (kamzōredál) مص. ل. کمزوره کېدل، ناتوانه کېدل، ضعیفېدل.

کم سوری (kamsóray) ص.نر.م. کم بره، کمبری، کم سوره.

کمشنر (kamıšnár) نر.م. ۱) صلاحیت لرونکی چارواکی؛ ۲) د پلاوي یو غړی؛ ۳) د یوه سیمه ییز سیاسي واحد اداره کوونکی.

کم طاقته (kamtáqáta) ص. نر.بنځ.م.ج. کم طاقت، کمزوری، ضعیف.

کم عقل (kamṣáqal) ص. نر.م. کم عقله، ناپوه، بې عقله، ساده، احمق، شوده، سوډر.

کم فکره (kamfíkra) ص. نب. نر. بنځ.م.ج. کم فکري، ۱) بې فکره؛ ۲) بې حافظې.

کم فهمه (kamfáhma) ص. نب. نر. بنځ.م.ج. څوک چې د درک د قوې له خوا کمزوری وي.

کم قوته (kamqūwáta) ص.نب. نر. بنځ.م.ج. ضعیف، بې سیکه، کمزوری، ناتوانه.

کمک (kumák) نر.م. و.ګ. کومک، مرسته.

کم کانی (kamkā́ṇay) نر.م. د مثانې ډبره، ککری، د مثانې ګیټی.

کمکلی (kamkaláy) ص. نر. م. کمکی، ډېر وړوکی، کوچنی، کوچنوتی.

کمکوټی (kamkóṭay) ص. نر. م. کوچنوتی، وړکوټی، وړکنکی، کمکلی.

کمکی (kamkáy) نر. م. وړوکی، کوچنی، ووړ.

کمکیتوب (kamkitób) نر. م. وړوکتوب، کوچنیتوب، وړوکوالی، کمکیوالی، کمکینه.

کم له کمه (kámlakáma) ق. کم تر کمه، لږ تر لږه.

کملی (kamláy) ص. ښځ. م. ج. هغه ښځه چې د دوو کسو پرې دعوا وي او د لانجې د حل لپاره د ربیمګرې ته ورکړی شي.

کم مایه (kammāyá) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. د لږې پانګې خاوند، د کمو شتو خاوند.

کمند (kamánd) نر. م. ۱) خمند، لومه، جال، دام؛ ۲) کمان، پړی، طناب؛ ۳) هغه پړی چې آسونه پرې ترل کېږي.

کمندری (kamandráy) نر. م ۱) مندری، جندری، لوښتکی: تیټ قدی؛ ۲) کمزوری، ضعیف.

کم نصیبه (kamnasībá) ص. نر. ښځ. م. ج. بدمرغه، بدبخته، سپېره، کم نصیبی.

کم نظری (kanazáray) نر. م ۱) د کمزورو سترګو خاوند؛ ۲) سپک نظری. په درنه نه کتونکی.

کمڼ (kamáṇ) ص. نر. م. ۱) مراوی، شیته، زمول؛ ۲) ارام، غلی، کرار، قرار.

کمڼوالی (kamaṇwā́lay) نر. م. ۱) مراویتوب، شیته والی؛ ۲) کراروالی، غلیتوب.

کمڼول (kamṇawál) مص. مت. ۱) مراوي کول، جینجرول؛ ۲) ارامول، غلي کول، کرارول.

کمڼېدل (kamaṇedál) مص. ل. ۱) مراوي کېدل، شیته کېدل؛ ۲) کرارېدل، غلي کېدل.

کم واکی (kamwā́kay) ص. نر. م. بې واکی، د لږ واک او اختیار خاوند؛ ۲) ضعیف.

کموالی (kamwā́lay) نر. م. ۱) لږوالی، لږېدنه، تر یوه ټاکلي حد راکښته کېدنه.

کمودې (kamóde) جن. اعلی نرۍ وریجې.

کموډ (kamóḍ) نر. م. متیازغالی، مستراح.

کمول (kamawál) مص. مت. ۱) لږول، لږ کول؛ ۲) پټول، غلا کول؛ ۳) ګرځول، ستنول.

کموله (kamóla) ښځ. م. ج. جن. کموده، نرۍ وریجې، نرۍ وریجه.

کمون (kamūn) نر. م. کومیون؛ ۱) عوام؛ ۲) وړه ټولنه (کمیونیټي)؛ ۳) وړوکې اتحادیه ۴) اشتراکي کرونده.

کمونیزم (kamūnízam) نر. م. کمونیسم؛ پرګنواله، اشتراکي نظریه، اشتراکي مرام یا اصول، کمونیستي.

کمونیسټ (kamūnísṭ) ص. نر. م ۱) د پرګنوالي پلوي، د اشتراکي نظریې څښتن؛ ۲) د کمونیسټ د ګوند یو غړی.

کم همته (kamhimáta) ص. نب. ښځ. م. بې غیرته.

کمی (kámáy) نر. م. ۱) کمښت، کمبوتي، لږوالی؛ ۲) کم بختي؛ ۳) یو ډول اغزن بوټی دی چې پلنې پاڼې لري او ژاولې ترې لاس ته راځي.

کمي (kamí) ص. نب. نر. ښځ. م. ج. ۱) مقداري، د اندازې د کمیت، په کمیت اړوند، د کیفي ضد؛ ۲) و. ګ. کمی ۱).

کمیابه (kamyā́ba) ص. نب. نر. ښځ. م. ناویانه، نادر، کمیاب، لږ پیدا کېدونکی شی.

کمیت (kamyát) نر. م. څومره والی، اندازه، مقدار، شمېر، تعداد، د یوه شي یا پدیدې، زماني او مکاني مختصات.

کمیټه (kamiṭá) ښځ.م (ج. کمیټې) ۱) خصوصي انجمن، جرګه، خصوصي ټولنه، هیئت، کمیټي، انجمن؛ ۱) د یوه ګوند ټاکل شوي کسان.

کمیدان (kūmaydán) یو عسکري لقب دی چې د امیرشېرعلیخان په وخت کې د پښتو په «ناب» واړول شو.

کمېدل (kamedә́l) مص.ل. لږېدل، کم کېدل، تر یوه ټاکلي کمیت یا کیفیت راکښته کېدل.

کمیډي (kumiḍí) ښځ.م. و ګ. کومیډي.

کمیز (kamíz) نر.م. سراب، پیریان اوبه.

کمیس (kamís) نر.م (ج. کمیسونه) خت، قمیص، هر یوه جامه چې د بدن پاسنۍ برخه پرې پټوي.

کمیسار (kәmisā́r) نر.م. ص. ۱) کلانتر، د ښار د یوې برخې د امنیت ساتونکی؛ ۲) کمشنر؛ ۳) سرحد دار؛ ٤) عس. زېرمه وال.

کمیسیان (kәmisyā́n) نر.ج. مغزي، هغه خرمنې چې په ګلابتونو ښکلې شوي وي.

کمېسیون (kәmesyū́n) نر.م. ۱) د خاصو چارو د ترسره کولو لپاره یو صلاحیت لرونکی مقام؛ ۲) انجمن، پلاوی، هیئت؛ ۳) اجرا، اعمال.

کمېشن کار (kamešәnkā́r) نر.م. ص. څوک چې د کمېشن اخیستلو کسب کوي.

کمیک (kumík) ص.نر.م. و ګ. کومیک.

کمین (kamín) ص.نر.م. ۱) خوار، خارشای؛ ۲) خو، پټونی؛ ۳) عاجز، خاکسار.

کمینه (kamína) ص.نب. نر. ښځ.م. ج. عاجز، حقیر و فقیر، خاکسار، کم نوسی، متواضع.

کمیني (kaminí) ښځ.م. کم نوسي، خاکساري، عاجزي، تواضع.

کناره (kınārá) ښځ.م ۱) ګوښه، څنډه، غاړه، بغل؛ ۲) ساحل؛ ۳) ص. نب. څنګزن. منزوي.

کناری (kunā́ray) نر.م. چرمه، زرمه، خرمې، پلنې او نرۍ ټوټې چې یو څه ګلابتون هم په کې وي.

کنال(۱) (kunā́l) نر.م. ۱) کنډولی، کنډول، خاوری؛ ۲) تغاره، تغار، طشت.

کنال(۲) (kanā́l) نر.م. د جریب شلورمه، پنځه بسوې، شل مرلې.

کنامکه (kanāmáka) ښځ.م. د مرغیو نیولو اوسپنیز لټ (تلکه، تلک).

کناوېز (kanāwéz) نر.م. و ګ. قناویز.

کنایه (kināyá) ښځ.م. (ج. کنایې) کنایت؛ ۱) د بیان د علم یو بحث؛ ۲) که متکلم یوه مانا په داسي لفظونو کې ذکر کړي چې د مطلوبې مانا لپاره یې وضعي مانا د دلیل حیثیت ولري.

کنباوتي (kanbāwatí) نر.م. (معو.) کښباوتي، کنبهاوتي؛ د مالکوس یوه ګاډو راګني ده.

کنپل (kanpál) نرم. د پښې لومړی منډ، د پل اثر، پل، د لومړي پل یا قدم اثر.

کنتراپون (kantrāpón) نر.م (مو) کاونټرپوائنټ په موسیقي کې د حرکت او اجرا په وخت کې د څو میلوډیو د توافق او همغاړتوب فن.

کنټرول (kanṭról) نر.م. ۱) نظارت او کره کول؛ ۲) چک کول، امتحانول؛ ۳) څارنه، هدایت؛ ٤) زغم؛ ۵) واګې په لاس کې نیول، ایسارول.

کنتکین (kanṭkín) نر.م. سپنسین توکر، نخي توته.

کنج(۱) (kanj) نر.م. قنج، ناز، کرشمه، نخره.

کنج(۲) (kunj) نر.م. (ج. کنجونه) کونج؛ ۱) ګوټ، زاویه؛ ۲) د ګڼو ونو سیورې.

کنجاړه (kunjāṛá) جن. و ګ. کونجاړه.

کنجپوړ (kanjapóṛ) نر.م. چونګابن، چنګا[illegible]، کوني کاتر، کنجپوړ، کوني کبر.

کنجخور (kanjxór) ص. نر.م. کم خوره، خوک چې لږ خوراک کوي.

کنجد (kunjíd) جن. و گ. کونځله.

کنجر (kanjár) ص. نر.م. ج. ۱) بې حیا، سپین سترگی؛ ۲) بداخلاقه.

کنجرخ (kanjráx) نر.م. د اوبو بند، بند.

کنجری (kanjráy) ښځ.م.ج. ۱) کنچنۍ، کچنۍ، کنجره، بې حیا؛ ۲) بداخلاقه ښځه.

کنجړ (kanjáṛ) نر.م. کنځړ، برستن، شیرک، تلتک.

کنجړان (kanjṛán) نر.م. بغوټ، مرغمړی، بغوتی، مغوټ.

کنجغوټ (kanjağút) نر.م ۱) تورتم، توره تیاره؛ ۲) تیاره او تنگ ځای؛ ۳) هغه پردی ځای چې ځاروي په کې څروي یا یې په کې ایساروي.

کنجک (kanják) نر.م. ۱) گورگوټي وبنیته؛ ۲) غوبلرگی، اوږد لرگی دی چې سر یې کوږ وي او ددرمند د میده کولو څېر وړپورې ترل کېږي.

کنجکاو (kunjkáw) ص. نر م. ج. څېر، څوک چې په یوه خبره پسې د هر گرځي او غواړي چې جزئیات یې ځان ته څرگند کړي.

کنجکاوي (kunjkāwí) ښځ.م. څېرتیا، څیرنه، غور، دقت، د یوه خبر جزئیات یې ځان ته څرگندول.

کنجکدار (kunjakdár) نر.م. تکي تکي مار، خال خالي منگور، برگ ماز.

کنجکه (kunjáka) ښځ.م. ۱) کونجکه؛ ۲) مج. لږ شی، کم څیز.

کنجکی (۱) (kanjakáy) نر.م. ۱) کولپی ستن، قلفي سنجاق، پینگ؛ ۲) سیخک.

کنجکی (۲) (kunjakáy) نر.م. ۱) دکنج مصغر، وړوکی گوټ؛ ۲) دري کونجی پتی.

کنجن (kanján) ص. نر.م ۱) کنج کوونکی، نازولی؛ ۲) دل، ورغستلی، نیم میده، نیم تکولی.

کنجواله (kanjwā́la) ښځ.م. ځان خوښونه، په ځان مینتوب، ایگوییزم.

کنجوس (۱) (kanjū́s) نر.م. سخت، ممسک، شوم، بخیل.

کنجوس (۲) (kanjawás) نر.م. هغه څورنده کونډه چې آس سواره په کې د لاس د وزگارولو لپاره څه خورندوي.

کنجوغه (kanjuğá) ښځ.م. قنجوغه: اسپنهوکی، د بایسکل، موترسایکل تر شا فلزي وسیله ده چې شیان په کې کلکېږي.

کنجول (kanawā́l) مص.مت. ۱) کنجنیل، ناز کول، قدرمنول؛ ۲) نازول، قدرول.

کنجي (kunjí) ښځ.م. ۱) و گ. کونجي؛ ۲) ص. نب. د کنج، د زاویې، په کنج اړوند.

کنجېیل (kanjeyā́l) مص.مت. و گ. کنجول.

کنځا (kanǰá) ښځ.م. ښکنځا، ښکنځل، کنځله.

کنځړی (kanǰaṛáy) نر.م. شیرخشت، د کنډ په څېر درمل دی.

کنځړ (kanǰáṛ) نر.م. کنجړ، شیرک، برستنه، برستن، تلتک.

کنځکی (kanǰakáy) نر.م. اوږد تیر دی چې په کېږدی کې په افقي ډول نصبیږي.

کنځل (kanǰə́l) نر.ج. ۱) کنځا، ښکنځا، کنځلې؛ ۲) و گ. ښکنځل.

کنځله (kanǰə́la) ښځ.م. ۱) و گ. ښکنځا؛ ۲) د هندي میاشت نوم.

کنځلې (kunǰā́le) ښځ.م. ښځ.م. ازغکی، کاږېژه، یو بوټی دی چې ژېړ گلان کوي. دانې یې د غنمو له دانو سره خوړو ته یو ځای نینې کوي.

کنځوره (kanǰūwāra) ښځ.م. یو بوټی دی چې د کوخک او د نس د چینجیو د لمنځه وړلو لپاره کارېږي.

کنځول (kanǰūl) نر.م. بالاپوښ، بالاپوش.

کنځه (kanǰa) ښځ.م. شین غټه، بوښه، کرمه، د نصیب گوته، د شهادت گوته.

کند (kand) نر.م. ۱) و گ. قند؛ ۲) درز، چاود؛ ۳) خور، لگد، سم؛ ٤) گودری، گنځ، گند؛ د فقیرانو کمیس ډوله پوښاک چې ډېر درون وي.

کندال (kandā́l) نر.م. خورخونه، د توپک د شپېلۍ هغه برخه چې کارتوس په کې ننوځي.

کندانی (kandanáy) ښځ.م. کندلوښی، قندانی، هغه لوښی چې قند و بوره په کې ږدي.

کندپوښ (kandpóṣ) ص.نر.م. گنځ اغوستونکی، کند اغوستونکی، فقیر.

کندره (kándra) ښځ.م. و گ. کنده(۱).

کندری(۱) (kundráy) نر.م. هغې ورینې کشوري چې خپلواني ښځې یې د واده په ورځ د واده مبارکۍ په نامه د هلک کورته ور وړي.

کندری(۲) (kandráy) نر.م. ډاگ، اوار میدان.

کندغالی (kandgā́lay) نر.م. ۱) دوغل، کنده، ژور ځای؛ ۲) غار، سوره.

کندکی (kandakáy) نر.م. یو ډول ورېښمین گنهون دی چې د زړو کې په شندوکې کېږي.

کندل (kandál) مص.مت. کیندل، کینل، ژوول.

کندو (kandū́) نر.م. (ج. کندوان) خمبه، خاورین لوښی دی چې غله او اوړه په کې ساتي.

کندوری(۱) (kandūṛáy) نر.م. ووړوکی کندو.

کندوری(۲) (kandōṛay) نر.م. کودرکی، کوټی، د خاورین مات شوي لوښي ټوټه.

کندوړی (kandoṛáy) ښځ.م. وړه کنده، کوچنۍ کنده، ورکوټې کنده، ووړچکې کنده.

کنده(۱) (kánda) ښځ.م. (ج. کندې) کندره، په ځمکه کې اوږد ژور ځای چې کم سوری وي.

کنده(۲) (kūnda) ښځ.م (ج. کندې) و گ. کونده(۳).

کندی (kanday) نر.م. (ج. کندي) کورنی، پلرینه: ۱) په قبیلوي واحد کې یو محلي ناحیوي واحد دی چې تر کلي کوچنی وي؛ ۲) د وریو پړې، د وریو بیاسته، ورین وابی.

کندیدار (kandidā́r) ص. نر.م. ۱) د کندي مشر، د کورنۍ مشر؛ ۲) د یوه کندي خلک.

کندي کودري (kándikawdári) ص. ښځ.م. کندي کوندي، کندي کندي ځمکه.

کندیل (kandīl) نر.م. ۱) خندک، خندق، ژور ایستل شوی ځای؛ ۲) خاورین ښانک.

کنډ (kanḍ) جن. ۱) کنډوري، زړکنډ، هر شی چې له ونې ځخه ترشح کوي یا کلکېږي؛ ۲) کنډاتي، وروه؛ ۳) تري، سوره؛ ٤) ص.نب. غوتې، کنډ کنډ.

کنډا (kanḍá) ص. نب. ښځ.م. ۱) کنډاو، کونډۍ، هغه غوا یا غویې چې ښکر یې مات وي؛ ۲) شونډور، شونډو، هغه څوک چې شونډه یې چاود ولري.

کنډاتي (kanḍā́ti) جن. کنډاس، اوروه.

کنډاس (kanḍā́s) ص.نر.م.ج ۱) د هغه چا چې د خولې مخنی یو یا دوه غاښونه غور دلي وي؛ ۲) کرشوپ، کنډول.

کنډاستوب (kanḍāstób) نر.م. ۱) کنډاسوالی، کنډاستیا؛ ۲) کرشوپتیا، کرتوپوالی.

کنډاسه (kanḍā́sa) ښځ.م. (ق.ک.؛ په جگړه کې دیوه چا غاښ ماتولو یا ایستلو ته ک: سه وایي.

کنډال (kanḍál) نـر.م. ۱) کـنډول؛ ۲) خاورین چانک؛ ۳) ارکاره، کرخو؛ ٤) طشت، تغاره.

کنډالـه (kanḍālá) ښـځ.م. ۱) خنجر؛ ۲) وګ. کونډاله.

کنډاو (kanḍáw) نر.م. ۱) کنډو؛ ۲) درز، چاود؛ ۳) تنګی، ناو؛ ٤) غابنی؛ ٥) نیمګړی، ناقص؛ ۲) هغه غوښی چې ښکر یې مات وي.

کنډر (kanḍár) نر.م. (ج. کنډرونه) ۱) دکوټې ځلور دېوالونه چې سر یې پټ شوی نه وي؛ ۲) خرابه، کنډواله؛ ۲) مج. ساده او غریبانه کور.

کنډری (kanḍáray) نـر.م. ۱) یو ډول واړه او ګرد اغزي دي؛ ۲) ص. نـر.م. چې د بل چا په کـور یا کوټه کې مېشت وي، ګاونډی، همسایه.

کنډ ک (kanḍák) نر.م (ج. کنډ کونه) ۱) دمېږو او وزو یوه ټاکلې رمه؛ ۲) کنډوی، ټوک؛ ۳) عس. بټیلین، د پیاده لښکر درېو یا څلورو ټولیو ته کنډ ک وایي.

کنډ کپر (kāndkapár) نر.م.ج. کنډوکپر، ناهموار، کنډې کپرې، لوړ و ژور.

کنډ کتر (kanḍaktár) نر.م. وګ. کاندکتر.

کنډ کمشر (kanḍakmášar) ص. نر.م. (عس.) څوک چې د کنډ ک مشر وي (جګړن).

کنډ کنډ (kánḍkánḍ) ص. نب. ۱) غوټې غوټې، هغه ونې چې غوټې غوټې شوې وي؛ ۲) هغه اوښکې چې غوټې غوټې شوې راروانې وي.

کنډکی (kanḍakáy) نر.م. پارچه، ټوټه، ټوکر. د کنګل کنډکی.

کنډکین (kanḍkín) نر.م.ج. کنټکین، نخې ټوکر.

کنډلی (kanḍaláy) ښځ.م. د یوه بوټي نوم.

کنډنسر (kanḍansár) نـر.م. (ج. کـنډنسران) کانډنسر، کانډنساتور، وګ. خازن ۲).

کنډو (kanḍáw) نر.م. ۱) کنډاو، غابنی، ګابنی؛ ۲) د دېوال سوری؛ ۳) مج. کنډم، مات، ناقص.

کنډواله (kanḍwāla) ښځ.م (ج. کنډوالې) ویرانه، خرابه، کنډر.

کنډور (kanḍúr) جن. یوه ماده ده چې د کاغذ پرمخ مښل کېږي چې رنګ پرې نشر و نه کړي.

کنډوري (kanḍúri) جن. وګ. کنډ ۱).

کنډوری (kanḍúray) نر.م. ګاړګوزی، ګاړسوری، د شهادت او غتې ګوتې ترمنځ واټن.

کنډوسکي (kanḍúski) ښځ.م. د جوارو غوټې، د جوارو توکې، د جوارو شېښتی.

کنډوکنډو (kanḍawkanḍáw) ص. نب. ۱) کنډم، مات مات؛ ۲) نیمګړی؛ ۳) غابنی غابنی.

کنډوکی (kanḍúkay) نر.م. ۱) د خواږه شي ټوټه (توکوری)؛ ۲) د لمنځې او نښتر ژاوله.

کنډول (kanḍól) نر.م ۱) کونډول، کنډولی، خوری؛ ۲) مات شوی خاورین لوښی؛ ۳) نـر.م.ج. کړشوپ، کنډاس، نپ؛ ٤) مات.

کنډوله (kanḍóla) ښځ.م. ۱) د ورې مولی په څېر یو غرنی نبات دی؛ ۲) ګلدانی.

کنډولی (kanḍoláy) نـر.م. ۱) خـاورینه کاسه، خوری، تولګی، کنډول؛ ۲) خاورینه پیاله.

کنډولي (kanḍóli) ښځ.م. د کنډول جمع؛ (وګ. کنډوله ۱).

کنډووالی (kanḍawwālay) نـر.م. کـنډم والی، نیمګړتیا، ناقص والی، نشتوالی.

کنډوول (kanḍawawál) مص.مت. ۱) کنډو کول، کنډمول؛ ۲) نیمګړی کول؛ ٤) مج. لـه منځـه وړل؛ ٥) کمول.

کنډوی (kanḍáway) نر.م. کتره، کنډ ک، ټوټه، د ډوډۍ ټوټه.

کنډویدل (kandawedál) مص.ل. ۱) کنډو کېدل؛ ۲) نیمګړي کېدل، ناقصېدل؛ ۳) مج. له منځه تلل؛ ٤) لړېدل، کمېدل.

کنډه (kandá) ښځ.م. ۱) زړتله، کوچنۍ تله چې زر او دارو پرې تلي؛ ۲) پیمانه؛ ۳) پانګ، دره؛ ٤) جیره، په ټاکلي اندازه خوراک؛ ۵) سرچینه؛ ٦) مجسمه؛ ۷) د غره غټه تیږه (چې رغړول کېږي).

کنډی (kanḍáy) ښځ.م ۱) کوټمخه، څپری، کوډل، کوډله؛ ۲) کنی، کنۍ، تانسته، تنسته.

کنډیاله (kandyā́la) ښځ.م. ۱) کنډواله، خرابه؛ ۲) هغه ځای چې ښاروي په کې دمه کوي.

کنډیل (kandíl) نر.م. کاشین، خاورین لوی بنانک چې اوړه په کې اغږي.

کنرکی (kanárkay) نر.م. د لاندي کباب، د وچې شوې غوښې کباب.

کنزه ګوته (kā́nzagwā́ta) ښځ.م. نسیبه، کنځه، کرمه، بونډه، مسواکه، د شهادت ګوته.

کنس (kans) ص. نر.م. حل، منحل، حل شوی، اوبه شوی.

کنست (kanást) ف. ۱) کېنست، د کنستل فعلي رېښه ده؛ ۲) کېند، کنسته، د لېږي ماضي استمراري فعل دی؛ ۳) نر.م. کېندنه، کنستنه.

کنستر (kunastár) نر.م. کونستر؛ ۱) کوینی، د دېګ بېخ، کوېلی؛ ۲) د غره اړخ، اړخی.

کنستک (kanasták) ص. نر.م. کنسکی، بخیل، کنجوس، ممسک، سخت، شوم.

کنستل (kanastál) مص. مت. کندل، کېندل، ژورول.

کنسرټ (kansárt) نر.م. کانسرټ؛ مو. ساز و اواز، همغاړی ساز و اواز، بدلې ویل.

کنسرتو (kansartó) ښځ.م. کنچرتو، کنسرتو، د سنفونیکي موسیقۍ یو فورم دی.

کنسرواتور (kansarwātór) نر.م. کنسرواتوار؛ د موسیقۍ او ننداریزو هنرونو ښوونځی.

کنسروه (kansárwa) کونسرف، کانسرو، کنسرو جن. هغه خواړه، میوې او... چې په سرتړلو فلزي، دبلیو کې خوندي شوي وي.

کنسکتوب (kansaktób) نر.م. کنسکتیا، بخیلي اسیتوب، ممسکي، شوموالی، سختي.

کنسوی (kansáway) نر.م. ۱) کونسوی، بې څینه په اس سپرېدل؛ ۲) کونسوی، هغه ننګولی چې په دېګ کې وسوځي او دېګ بېخ ونیسي.

کنښت (kanáṣt) ف. و ګ. کنست.

کنغاره (kangā́ra) ښځ.م. کونغره، کنغره، کونډی، تورهډوکی، د کوناټې هډوکی.

کنغښی (kanğaṣáy) نر.م. و ګ. کرغښی.

کنف (kanáf) نر.م. ج. و ګ. کتان.

کنفدراسیون (kanfidrāsyū́n) نر.م. و ګ. کانفدریشن

کنفرانس (kanfaráns) نر.م. کانفرانس؛ ۱) پر یوې جدي موضوع باندې بحث؛ ۲) د مذاکرې او مباحثې لپاره د څو کسو رسمي غونډه.

کنکرک (kankarák) ص.نر.م ۱) ککر، کوکله؛ ۲) کنګل، یخ شوی، یخی.

کنکری (kankā́ray) نر.م. کریانک، پوشتکی، خرسوونکی، کرپوونکی، پاپو.

کنکوک (kankū́k) نر.م. بادیوه، ګوډی، کاغذباد، کاغذپران، ګوډي پران.

کنګاش (kangā́ś) نر.م. سلا، مشوره، مصلحت.

کنګال (kangā́l) نر.م. ۱) نرمیه، غږده، اندریه، اوکنبه، آبکش؛ ۲) خوار، نهستمن، بې خیره.

کنګالول (kangālawə́l) مص. مت. ۱) ګړول، اوکښول، اوبه پرې تیرول؛ ۲) خوارول.

کنګالي (kangālí) جس. هغه اوبه چې کالي او لوښي پرې پرېولل شوي وي.

کنګالی (kangā́lay) نر.م. د شپانو مینځلو لوښي، هغه لوښي چې نور شیان په کې کنګالیږي.

کنګالېدل (kangāledə́l) مص. ل. غړېدل، اندرېدل، اوبه پرې تېرېدل، مینځل کېدل.

کنګخړ (kangaxə́ṛ) نر.م. ج ۱) ګنګخړ، ګنګخره، حمله، نیز وری؛ ۲) مج. بې توبنې شیان.

کنګر (kangír) نر.م. سوګلونی، سنګپای.

کنګرخل (kangirxál) نر.م. ج. کنګړ، کنګړ، د ښارویو له خوراکه پاتې شوني بې پانو وابنه.

کنګرو (kangrū́) نر.م. ۱) یو ډول تور وربښمین مزی دی؛ ۲) یو ډول منحني ډوله بخی ده.

کنګره(۱) (kangará) ښځ.م ۱) د اوبو په مخ د کنګل نری پرده؛ ۲) و ګ. کانګرس؛ ۳) حزبي کنګره: د ګوند د رهبری تر ټولو لوړ مقام او اورګان.

کنګره(۲) (kangrá) ښځ.م (ج. کنګرې) ۱) کتاره، د بام مخې ته حفاظتي کتاره؛ ۲) د ښار د ساتنې دېوال؛ ۳) د غره او دېوال پاسنی لوړه برخه.

کنګره(۳) (k(a,u)ngurá) ښځ.م (ج. کونګزې) په اوبدلو کې یو ډول ښنده ده.

کنګرۍ (kangrā́y) ښځ.م. ۱) تاخچه، طاقچه؛ ۲) دېوالي الماری؛ ۳) د دېوال کتاره.

کنګرېزی (kangrezáy) نر.م ۱) انګازه؛ ۲) اهتزاز لړونکی موزون اواز؛ ۳) شنګار، په غوږونو کې شرنګی.

کنګړ (kangáṛ) نر.م. ج. ۱) کړ، کانګړ، کنګرخل، د وچو پاڼو ښوبې؛ ۲) نر.م. وښې، کنګڼ، د ورو بازېږ کړنې؛ ۳) کنګل، یخی، یخ.

کنګړی (kangṛáy) نر.م. ګرګی، ګرېکری، د پولی ورې ورې دانې.

کنګس (kángas) نر.م ۱) تکرخورنه؛ ۲) غوږ ښهنه ګوزارېدنه؛ ۳) له مقام ښخه ګوښه کېدنه؛ ٤) مج. کنګسي، ځان ناګاره کول.

کنګل (kangál) نر.م. (ج. کنګلونه) ۱) یخی، یخ، د اوبو یخی کېدل؛ ۲) مج. سوړ؛ ۳) پولی.

کنګل ځی (kangalʒáy) نر.م. کنګاځی، کنګلنی، یخدان، د یخي د جوړولو او ساتلو ځای.

کنګلنی (kanglə́ṇay) نر.م. و ګ. کنګل ځی.

کنګلول (kángalawə́l) مص. مت. یخی کول، یخی جوړول، یخ نیول، منجمدول.

کنګلېدل (kángaledə́l) مص. ل. ۱) یخی کېدل، یخ کېدل، منجمد کېدل؛ ۲) مج. له چلنده وېستل.

کنګڼ (kangə́ṇ) نر.م. و ګ. کنګړ(۲).

کنګڼه (kangaṇá) ښځ.م. یو ډول لښتی دي چې تر عادي لښتیو اوږدې دي.

کنګو (kangó) جن. و ګ. زعفران.

کنګوره (kangorá) ښځ.م. کندی، د پوړنی یا... په ښندو کې منکسر ډوله مزی چې وګنډل شي.

کنګوسی (kangūsáy) نر.م. و ګ. کنګس(۲).

کنګه (kánga) ښځ.م. ۱) تبی، شنخته، کنګی؛ ۲) ص. ښځ.م. پوره پېغله، کورانګه، چتره، هغه پېغله چې جګه او ډنګه ونه ولري.

کنګي (kangí) ښځ.م. ج. مرداري، چټلي، ناولتیا.

کنګۍ (kangə́y) ښځ.م. و ګ. کنګه(۱).

کنګینه (kanginá) ښځ.م. و ګ. کنګوله.

کنل (k(a,i)nə́l) مص. مت. و ګ. کېندل.

کنوانسیون (kanwānsyū́n) نر.م. کانوانسیون، کونونسیون؛ ۱) مجمع، غونډه، جرګه، انجمن، مجلس؛ ۲) د سیاسي، مذهبي، تجارتي او...

منسوبینو یا هینتونو دوره پي اسامیله؛ ۳) تر
دغسي اساميلي تهر شوی ترون، ژمنلیک.

کنوبی (kanobáy) نر.م. کړوب، کړوبی، هغه تورواچي د دیگي په بېخ کې پاتې شي.

کنود (kanód) ص. نر.م. کچوت، ناشکره، څوک چي د نعمت په قدر نه پوهېږي.

کنودل (kanodál) مص. مت. کیندل، کنل، کینل، کنستل، کنول.

کنوښی (kanóşay) نر.م. د اس زین.

کنه (kaná) ۱) یوه کلیمه ده چي د ذکر شوي کومي موضوع د تأکید او تصدیق لپاره راوړله کېږي؛ ۲) د «که نه» لنډون؛ ۳) ښځ.م. کنې، کینکه، د سپږي تخم.

کنې (kanáy) ښځ.م. ۱) دکبانو د نیولو جال؛ ۲) د ځمکي څنګونه چي بیوي څخه پاتې شي.

کنیت (kunyát) نر.م. و.ګ. کنیه.

کنیزه (kaníza) ښځ.م. ۱) مینځه، وینځه؛ ۲) مج. خدمتګاره، مزدوره.

کنیسه (kanisá) ښځ.م. د نصارا (نصاري، ترسا، عیسوي) کلیسا او د یهودو معبد.

کنیه (kunyá) ښځ.م(ج. کنیې) کنیت؛ ۱) له اصلي نامه پرته یو نوم دی؛ ۲) لقب.

کڼ (kaṇ) نر.م. ۱) ګرنګ، قنبی، کنی، د پوزې مایع؛ ۲) غربدنه؛ ۲) شر، د مایعاتو د تویېدو اواز.

کڼاخه (kaṇáxa) ښځ.م. ۱) ګنجي، ګنجی، پکه بانبه؛ ۲) کارګه، کارغه، کوراغ.

کڼاکې (kaṇake) ښځ.م. د جوارو نیني، د جوارو پولی.

کڼاوه (kaṇawa) ښځ.م (ج. کڼاوي) کړاوه، کورمه، یو ډول ساده لرګینه ګاوله ده.

کڼاوه ماتې (kaṇawamáte) ښځ.م. (لـو.) د کوچنیانو یوه لوبه ده.

کڼ بکڼ (kaṇbakáṇ) نر.م.ج. بکره، بکوره، پندبکر، چقماق، چقمق.

کڼتیا (kaṇtyá) ښځ.م. کنوالی؛ و.ګ. کونټوب.

کڼزرګه (kaṇzárga) ښځ.م. زرګه، یو اغزن بوټی دی.

کڼوڅکی (kaṇóckay) ص. نر.م. د کوڼ مصغر، کڼ هوڅ، کوڼ، په غوږو دروند.

کڼول (kaṇawál) مص. مت. ۱) په غوږو درنول؛ ۲) څوک په ډېرو خبرو سره ستړی کول.

کڼ هوڅ (kaṇhóc) نر.م. و.ګ. کڼوڅکی.

کڼه ورغه (kaṇawárğa) ښځ.م. تپوس، مرکباز، کارغه غوندې یو مارغه دی.

کڼی (kaṇáy) نر.م ۱) تنسته، تانسته؛ ۲) بوډی کټ؛ ۳) پېرختونې، یو ډول نبات دی چي پر نورو نباتاتو راتاوېږي او پتونې ته ورته ګل کوي.

کڼې (kaṇáy) ښځ.م ۱) دښمنې، بدي؛ ۲) د پتې یوه څنډه؛ ۲) د لرګي پیاله.

کڼیا (kaṇyā́) ص. نب. بې حده، ډېر، بې اندازې.

کڼېدل (kaṇedál) مص.ل. کوڼ کېدل؛ ۱) په غوږو درنېدل؛ ۲) له ډېرو خبرو څخه ستړی کېدل.

کڼي والا (kaṇiwalā́) ص نب. جولا، کنی اچوونکی، د تنستې اوبدونکی.

کو (۱) (kaw) نر.م. کوپان، کوپ، کوهان، ګوپ، بوک: د اوښ د ملا د پاسه راوتلې برخه، د غوایي پر ولیو د پاسه بوټ ځای.

کو (۲) (kū) نر.م. قو، ۱) بګېل مرز په لاسونو نیول او د خولې په هوا سره ستړ یا ایستنه؛ ۲) اوږده ناره؛ ۳) یو ډول ونه ده.

کوات (kwāt) ص. نر.م. جونګ، جونګی؛ ۳-۴ کلن اوښ چي نوی بار وړلو ته چمتو شوی وي.

کواټګی (kwaṭgáy) ص. نر.م. د کواټ مصغر.

کواټل (kwāṭal) مص. مت. و.ګ. کوټل.

کواټه (kwāṭá) ص. نب. کرتو، ګرتو، قرتو، قرتن، اپلاکې ویونکی، پرتې ویونکی.

کواټی (kwāṭáy) ښځ.م. ۱) کوتی، ژغورګی، کوانی ۲) لو. د پندوس یوه لوبه ده.

کوار (kwār) نر.م. ج. و.ګ. ګوار.

کوارچه (kawārčá) ښځ.م. کوچنی کوار، د لښتو- وره کجاوه (توکری).

کواره (kawārá) ښځ.م. (ج. کوارې) د لښتو لویه کجاوه (توکری).

کواړه (kwāṛá) ښځ.م. کهواړه، د تارونو کړی او کلاوه له ښنبې چاپېره وي، کله چې د ښنبې ویښتونکی ښبه ونه ولي او په کړی یې غشی ننوځي، نو د هغه دبریالیتوب ښبه یې ګڼي.

کواړی (kawāṛáy) نر.م. هغه کلنګ (میتی) چې د کارغه د منبوکې په څېر وي.

کوازه (kawāzá) ښځ.م. (ج. کوازې) کوېزه، پاړ، خوازه.

کواغی (kwāğáy) ښځ.م. کاغی، زاغچکه، یو ډول کوچنی کارغه دی چې غاړه یې سپینه ده.

کواندی (kawánday) نر.م. د اوښانو یو ډول مهار دی چې له رنګارنګو سنیو څخه جوړېږي.

کوانی (kwāṇáy) ښځ.م. (لو.) د کوچنیانو یو ډول لوبه ده.

کوای کوای (kwáykwáy) نر.م. د سورلنډي سوري، د ګیدړ ناري.

کوب[۱] (kūb) ص. نر.م.ج. کوپ، شاتیتی، تیتا، کوړپ، دوډی.

کوب[۲] (k(wa,ū)b) نر.م. بو ک. بوکان، ګوپ، د اوبو بو ک.

کوبای (kawbáy) ص. نر.م. کاوبای، کاوبوای؛ ۱) غوبه، ګوروان؛ ۲) نر.م. یو ډول ابي، ښین، کلک توکر دی.

کوبايي (kawbāyí) ص. نب. نر. ښځ.م. ۱) په کاوبای اړوند، د ګوروان؛ ۲) د کوبای کارونه.

کوبړ (kūbə́ṛ) ص. نر.م.ج. مراوی، جینګ، پېزې، شیته، کمن، کومړ.

کوبلکه (kobaláka) ښځ.م. ګوڅی، ستوری، مرخېړی، پوڅکی، یو ډول خواږه د نهر لرونکي ګوڅي دي.

کوبها (kobhā́) ښځ.م. د کابل د سیند تاریخي نوم دی. ذکر یې په ریګ وید کې شوی دی.

کوبنی (kūbay) نر.م. ۱) دسترخوان؛ ۲) ص. نر.م. کوپ، کوپی، کوړپ، شاتیتی، ملاتیتی.

کوبی (kūbáy) ښځ.م.ج ۱) حباب، پوکنی، بربوکې ۲) کبی؛ یو ډول خواږه دی.

کوبیزم (kobízam) نر.م. و.ګ. کیوبیزم.

کوپ[۱] (kop) نر. (ج. کوپونه) ۱) خپز، تپوپ، دانګ؛ ۲) تهنیته، له جنجال، عذاب، نقص څخه خان الونیا کول؛ ۳) کوهان، کوپان.

کوپ[۲] (kūp) ص. نر.م. ج. ۱) کوپی، شاتیتی، شاکوپی؛ ۲) مات، راکوږ؛ ۳) چخپیت.

کوپا[۱] (kopā́) ص. نر.م. هغه خرچې دیرغه اس په خیر څغلي.

کوپا[۲] (kūpā́) ص. نب. نر. ښځ.م. و.ګ. کوپ[۲].

کوپار (kūpā́r) ص. نر.م. ۱) تکره، ۲) عجب کار، هنر؛ ۳) ناتار.

کوپال (kopā́l) نر.م. د یوې چوترې (دبې) په څېر لوی لرګین تخت.

کوپان (kopā́n) نر.م. ۱) د اوښ کوهان، بوکان؛ ۲) و.ګ. کوپون.

کوپتیا (kūptyā́)ص. نب. ۱) ناوره؛ ۲) پرېشان، ګډوډ.

کوپراتیف (koprātif)نر.م. مرستندویه موسسه، تعاوني شرکت؛ معمولاً د انتفاعي موسسې یو شکل دی چې د یوې موسسې د څښتنانو او مسؤلانو د مشترکې ګټې لپاره فعالیت کوي.

کوپره (kopara) جن.ناریال، کوپره، کوپرا، هندي جوز، کوکه نټ.

کوپړ (kopáṛ) نر.م. ازبکي خولی، د ازبکانو ځګه خولی.

کوپړۍ(۱) (kopṛә́y) ښځ.م. ککرۍ، ککره، کپرۍ.

کوپړۍ(۲) (kūpṛә́y) ښځ.م. ۱) د څرمني دبه، څرمنې دبه چې تېل او ... پکې ساتل کېږي؛ ۲) غونج، ګونځ، راغونډ، زوړ، بوډا، کړوپ.

کوپړۍ (kopṛáy) نر.م. د زنګون شاتنۍ ژوره بوخه.

کوپلتۍ (koplatә́y) ښځ.م. ښکلی، رنګین، کوچنی تغر چې د ناوې په اوښ یې اچوي.

کوپله(۱) (kopāla) ښځ.م. بې دوله غټه او درنه چینه.

کوپله(۲) (kūplá) ښځ.م. سپېرکونده، توپازن، کلی، مشهوره مرغۍ ده.

کوپلۍ (koplә́y) ښځ.م. کوپۍ، د زین قاش، د زین پوښ.

کوپنۍ(۱) (kopanә́y) ښځ.م. مثانه، دمتیازو کڅوړه.

کوپنۍ(۲) (kopanә́y) ښځ.م.خوله لهباده پرسونه.

کوپول(kupawal) مص.مت. ۱) کړوپول، پیتول؛ ۲) خوله بندول؛ ۳) ملاتیتول؛ ٤) راکړول.

کوپون(kopū́n) نر.م. کوپان؛ ۱) ونډه، سهم؛ ۲) دولت دکال په پیل کې مامورینو ته د مرستې لپاره یوه چاپي کتابچه ورکوي چې د اړتیا ور مواد په کې ذکر شوي وي. دا مواد په ارزانه بیه له ټاکلي مغازې څخه ترلاسه کوي.

کوپه (kopá) ښځ.م ۱) تاکۍ،کوپۍ، دڅاه پاټکی؛ ۲) په دېوال کې د دېوې ایښوولو لپاره وړوکی تاقګی؛ ۳) ګرېه، کوریه، په یوه خاص ترتیب سره د ویښتانو لښتونه؛ ٤) د تېلو لویه دبه؛ ٥) مج. لافه، باټه؛ ٦) د ښځو یو دول پسول؛ ۷) ص. نب. نر ښځ.م.چاغ، شلند، پرسېدلی.

کوپی(۱) (kūpáy) ص.نر.م. کوپا، کوب، کوپ، شاتیتی، ملاتیتی.

کوپی(۲) (kopáy) نر.م. لوغونه، لوغی، د غوا لوشلو لوښی.

کوپۍ(kopә́y) ښځ.م ۱) وګ.کوپه؛ ۲) وګ.کوپلی؛ ۳) د ښېرۍ د دانې پوستکی؛ ٤) بوتل.

کوپي(kūpí) ښځ.م. کوپوالی، کوپېدنه.

کوپېدل(kūpedә́l) مص.ل. ۱) چیتېدل، پیتېدل؛ ۲) په ملاتیتېدل؛ ۳) راکړېدل.

کوت(۱) (kwat) ص. نر.م. ج. ۱) ګونځه، ګونځې؛ ۲) جینګ؛ ۳) نر.م. ګوټ، کونج؛ ٤) ناهواره.

کوت(۲) (kot) ص.نر.م ۱) ووړی؛ ۲) ف. کتڼه، لتاړهٔ د کتل له مصدره د استمراري غایب صیغه ده؛ ۳) نر.م. هغه سوړه چې د سارا خلک د یخنۍ په موسم کې څاروي په کې ساتي؛ ٤) قصابي.

کوتار (kawtā́r) ص. نر.م. اخته، بوخت، لګیا.

کوتان (kotā́n) نر.م. ۱) قوتان، د زاڼې په څېر یوه مرغۍ ده؛ ۲) ص.نر.م. کوت، هغه مرغۍ او څاروي چې د بل خوراک کوي؛ ۳) نر.م. ژور ځای چې جوړوي او سر یې په لښتو پټوي، په دغه ځای کې په پسرلي کې وري او ورغومي ساتي.

کوتر(۱) (kawtā́r) ص.نر.م ۱) اوتر، تلولی، وارخطا؛ ۲) نر.م. کوتره؛ ۳) دکوترې مذکر شکل.

کوتر(٢) (kūtár) نر.م. لوی ختکی چې ژوري ژوري کرښې لري.

کوترام (kotrā́m) ص. نر.م. و گ. کوترم.

کوترغاړی (káwtargā́ṛay) نر.م. یو دول کناوبز دی.

کوترکی (kūtarkáy) نر.م ١) د مرغیو نیولو یو دول کرکومه چې د وزو لـه وژغنو څخه جوړیږي؛ ٢) و گ. کوتری(١).

کوترم (kotrā́m) ص. نر.م. ج. ١) متراکم، ٢) یو پر بل لوېدلی؛ ٣) په خپلو منځو کې نښېدلي او راټول شوي.

کوتره(١) (kawtára) ښځ.م. (ج. کوترې) کفتره، کفتر، کوتر، یو مشهوره مرغی ده.

کوتره(٢) (kotrá) ص. نب. ١) توک توک، توکر توکر، پارچه پارچه؛ ٢) ذرې ذرې؛ ٣) مج. ډېر وهل شوی.

کوتری(١) (kūtráy) نر.م. کوکری، کونگری، کوکرکی، د سپي ورو کی بچی.

کوتری(٢) (kawtaráy) نر.م. هغه لرگي چې د چوکاټ دواړه خواوې پرې کلکېږي.

کوتری غوندی (kūtráyğū́nday) نر.م. هغه لوی جوال (غوندی) چې په اوښ ورل کېږي.

کوتره(١) (kūṭrá) ښځ.م. د څنگ جېب، د بغل جېب.

کوتره(٢) (kotā́ra) ښځ.م. یو دول غرنی بوټی دی چې لوی ډنډر لري.

کوتغالی (kwatğā́lay) نر.م. د غره په لمنه کې د لمر خاته خواته ورو کی ځای.

کوتک (koták) نر.م. ١) ډبی، څوباری، د کالیو مینځلو ورو کی لرگی؛ ٢) لور، لوکی، ډانگ.

کوت کوت (kwā́tkwā́t) ص. نر.م. ١) گونځې گونځې؛ ٢) کت کت، قات قات.

کوتل(١) (kotál) نر.م. (ج. کوتلونه) ١) غاښی، کندو؛ ٢) بوچی پسه، بونډی گډ؛ ٣) پېچومی؛ ٤) ص. نر.م. هغه اس چې د بل اس سره خالي په جلب کې رواڼ وي.

کوتل(٢) (kūtā́l) مص. مت. ١) حلالول، ذبح کول؛ ٢) پرې پرې کول؛ ٣) پوستول؛ ٤) ټپي کول.

کوتلځی (kūtā́ljáy) نر.م. مسلخ، د حلالېدو ځای.

کوتلی (kūtláy) ښځ.م. هغه شیان چې د کفن په گنډلو او ورکولو کې کارېږي.

کوتنه(١) (kotaná) ښځ.م. ښځینه پرتوگ چې ساده وي او گونځې و نه لري.

کوتنه (kūtána) ښځ.م. ١) حلالونه، ذبح کونه؛ ٢) وتنه، کوتان، کوتاڼ.

کوتو (kūtū́) نر.م. (ج. کوتوان) د خراړې په څېر یو نوره مرغی ده چې گاټې خوري.

کوتور (kwā́tawā́r) ص.نر.م. کوت لرونکی، گونځه لرونکی، کوتدار.

کوتول (kwā́tawā́l) مص.مت. کوت کول، گونجه کول، گونځې کول، چین ورکول.

کوتونی (kūtū́nay) نر.م. هغه پسه چې په رنگونو ښکلی کړی شوی وي او د ناوې د پلار کره یې وړولي.

کوتې(١) (kóte) صوت. ښځ.م. کورې، چغه، خچه، د سپي د شړلو اواز.

کوتې(٢) (kwā́te) صوت.ښځ.م. تیو تیو، د کونگرې د رابللو اواز.

کوتی(١) (kū́tay) نر.م ١) کونگری، کوکری، کوتری د سپي ورو کی بچی؛ ٢) حلاله ذبح، قصابي.

کوتی(٢) (kwā́tay) نر.م. ١) قوتی، گوتی، په کونج کې ورو کی ځای؛ ٢) زنځدان؛ ٣) دمتې او

ځنګلي ترمنځ ژور ځای؛ ٤) د زنګانه سترګي شاته ژور ځای؛ ٥) دوغل، ژور ځای.

کوټی (kūṭáy) ښځ.م. قوطی، دبلی، ډبلی، کوټی، مقوايي يا فلزي محفظه.

کوټي لال (kū́ṭilā́l) نر.م. ج. د تودو سيمو يو نبات دی، ګڼ شنه کبيري، دانې يې سرې زي.

کوټ(۱) (koṭ) نر.م. (ج. کوټونه) ١) کلا، قلا، ټينګه کلا، لويه جنګي کلا؛ ٢) کرتی، بالاپوښ ٣) ص. نر.م. وسله تون، سلاح کوټ.

کوټ(۲) (kūṭ) نر.م. ١) هفت جوش، يو ډول کلک ترکيبي فلز دی؛ ٢) سخت سری سری.

کوټ(۳) (k(wa,ū)ṭ) کوټ کوټ، کوړت کوړت، د چرګي پر له پسې کړتې.

کوټ بند (koṭbánd) نر.م. هغه ځای يا آله چې کالي پرې ځوړندوي.

کوټيخه(۱) (kūṭáxa) ښځ.م. ١) هغه خولۍ چې غوړونه هم په کې پټيږي؛ ٢) کټبيزی، پوزبند.

کوټخه(۲) (koṭáxa) ښځ.م ١) کوټه ګۍ، وړه کوټه، ګوډخه؛ ٢) کوډله، کوډلۍ.

کوټرکی (kūṭárkay) نر.م. کوټکنکی، وړوکی کوټی، کوچنۍ کوټی، د کوټي مصغر.

کوټرنډ (koṭránd) ص. نر.م. اساوی، څوک چې په کوټ (کلا) کې ناست وي.

کوټک (kūṭák) نر.م. کوټی، زنخدان، د زنې ژور ځای.

کوټکار (kūṭkā́r) نر.م. يو غټ اغزن ځيږبوټی دی، اغزي يې اوښان خوري.

کوټ کوپار (kóṭkūpā́r) نر.م. کلپه ګراني، سخته قيمتي.

کوټکوټانی (kūṭkūṭā́nay) ښځ.م. ١) د کوچنيانو يوه لوبه ده؛ ٢) مج. ډېرو تل ننوتل، خرې متی،

د چرګي کوټ کوټ کول؛ په څه تمه له چا سره بنه راشه درشه.

کوټګی (koṭgáy) نر.م. ١) وړوکی کوټ، کوچنۍ کلا؛ ٢) کوچنۍ کرتی، د کوټ مصغر.

کوټل (kūṭál) مص.مت ١) دربل له درانه شي سره نور شيان کېمندل؛ ٢) ټکول، کوفته کول، قيمه کول؛ ٣) کوتره کول؛ ٤) اندېښمن کول، غمول.

کوټنه (kūṭána) ښځ.م. کوټنګ: ١) تخته کول، کېمندنه؛ ٢) کوفته کول؛ ٣) کوتره کول.

کوټنی(۱) (kwaṭanáy) ښځ.م. وړه کوټه، وړه دلۍ، کوچنۍ دلی.

کوټنی(۲) (koṭanáy) ښځ.م ١) وړه کوټه، کوټګی؛ ٢) هغه وړې کوټې چې کوچنيان يې جوړوي.

کوټوال (koṭwā́l) نر.م. (ج. کوټوالان) ١) د کوټ ساتونکی، د کلا محافظ؛ ٢) د کلي څوکيدار؛ ٣) سپايي، سپاهي؛ ٤) تانه دار.

کوټونه (koṭawána) ښځ.م. دلې کول، کوټه کول.

کوټه(۱) (koṭá) ښځ.م (ج. کوټې) ١) خونه، اطاق؛ ٢) داوبن د کټې د ښاتنۍ برخې لوړه اوچګه خوا؛ ٣) ناچله پيسې؛ ٤) وچه غوا يا مېږه چې لرېيه ولري.

کوټه(۲) (kwáṭa) ص. نب. ١) خره، دلۍ، سر په سر ايښوول شوي؛ ٢) ښځ.م. راغونډ شوي شيان.

کوټه(۳) (kwaṭá) ص. ښځ.م. کرکه، کوړکه چرګه، هغه چرګه چې هګۍ اچول يې بس کړي وي.

کوټه(۴) (kū́ṭa) ښځ.م. خره، ګټ، کمر، لويه تيږه.

کوټه ګرم (koṭagrám) ص.نر.م. ګرم، بېکاره، لټ.

کوټه توب (koṭatób) نر.م. کوټه والی، ناچلتوب، کوټه کېدنه، د پيسو ناچل والی.

کوټه غويی (koṭáǧwayay) نر.م. لټ غويی، درېدلی غويی.

کوته کریابه (kojakaryāba) ص. ښځ.م. ۱) دېدنۍ لرونکې ښځه؛ ۲) بدنصیبه، بدمرغه، محتاجه ښځه.

کوتې[1] (kūte) ۱) د (لې) له کلیمې سره د وروستاړي په توګه راځي؛ ۲) صوت. نر.م. اشه، د خره او کوتې د شړلو اواز.

کوتې[2] (kwáṭe) ق. کوته، د بر، ریات، دلې.

کوتی[1] (kūṭay) نر.م. کشکی، کوشکی، کورنکی، خرګندی، د خرې بچی، کوترکی.

کوتی[2] (koṭáy) نر.م. ۱) سر، د انسان او حیوان سر؛ ۲) کوپړی، د انسان د سرککړی.

کوتی[3] (kwaṭáy) نر.م. ۱) د لرګي کندو؛ ۲) تندی، تنده، وچولی.

کوتۍ (koṭáy) ښځ.م. ۱) ماڼۍ، قصر؛ ۲) کور، تعمیر، مېنه، د پول د دواړو سرونو هغه ځګ ځای چې په وچه کې وي او پول پرې ایږدي.

کوتیالی (kūṭyaláy) ښځ.م. شانګرۍ لوښی یا پیاله ده چې زرګران زر په کې ویلې کوي.

کوتېدل (kwaṭedál) مص. ل. کوږکېدل، کوږ ک کېدل، د چرګې هګۍ بس کېدل.

کوتېشن (k(ū,o)ṭešán) نر.م (تن.) د نقل نښه، ناخونک، د تمیز نښه؛ په لیک نښو کې یوه علامه ده چې شکل یې داسې دی: « ».

کوجرکي (kojarkí) نر.ج. د شمزۍ بندونه، د ملا د تیر بندونه، د ملا د هډوکي موري (مهره).

کوجکۍ (kojakáy) ښځ.م. دوه واړه لرګي دي چې د اوبن د کتې په آخر کې کلک شوي وي.

کوچ[1] (kwač) جن. ناولې یا د غوړیو لومړی توکی چې د پیوله شاړېلو لاس ته راځي.

کوچ[2] (koč) نر.م ۱) لېښته، لېږدېدنه، کډه کول؛ ۲) کډه، د کور لوښي او سامان.

کوچ[3] (kawč) ص. نر.م.ج. ۱) تش، ګروګ، دد؛ ۲) نر.م. سیټ، د ناستې اووده چوکۍ.

کوچ[4] (kūč) صوت. د سپي د رابللو اواز.

کوچټ (kūčáṭ) ص. نر.م. ووړوکی هلک، کوچنی هلک، کمکی، ووړکی.

کوچټتوب (kūčaṭób) نر.م. کوچټوالی، ووړکوالی کوچنیوالی، وړکتوب.

کوچخول (kūčxól) نر.م. پټکی، لونګی، پګړی، پډګی، لمستنی.

کوچکارل (kučkarál) مص. مت. توتوکول، تیو تیو کول، راتو کول، د سپي رابلل.

کوچکین (kočkín) نر.م. د برینه مردکه، د تیږې کوچنی مردکی، د تیږې ووړکی تیږ.

کوچلاغ (kūčlāǧ) نر.م. شپول، کېږ، سرخلاصې احاطه ده چې شاروي په کې دروي.

کوچلانه (kočlāná) ښځ.م. کوچلنه، کوچلنه، د کوچو تولولو لوښی.

کوچ مال (kočmál) نر.م. ۱) کوچ مهال، د کوچ (کډه کول) وخت؛ ۲) منزل، تګ.

کوچند (kūčand) نر.م. ۱) د څناور بچی، د سپي کوتری؛ ۲) مج. بچی.

کوچنډی (kūčanḍáy) نر.م. ۱) کوچند؛ ۲) مج. ارمونی، حرامي، حرامزاده.

کوچنوتی (kočnoṭáy) نر.م. کمکی، کچنوتی، کوچنوتکی، کوچنی، ووړوکی، ورکوتی.

کوچنی (kūčnáy) نر.م. ۱) کمکی، ماشوم، طفل؛ ۲) ص. نر.م. ووړوکی، ورکوتی: ۱) په اندازه کې محدود؛ ۲) جزیي، بې اهمیته.

کوچنیتوب (kočnitób) نر.م. کوچنیوالی، ووړکوالی، ماشوموالی، ماشومتوب، وړکتوب، کوچنیواله.

کوته کریابه (koṭakaryāba) ص. ښځ.م. ۱) دېدنۍ لرونکې ښځه؛ ۲) بدنصیبه، بدمرغه، محتاجه ښځه.

کوټې(۱) (kūṭe) ۱) د (لې) له کلیمې سره د وروستاړي په توګه راځي؛ ۲) صوت. نر.م. اشه، د خره او کوټې د شړلو اواز.

کوټې(۲) (kwáṭe) ق. کوټه، ډېر، زيات، دلې.

کوټی(۱) (kūṭay) نر.م. کڅکی، کوشکی، کورنګی، خرګندی، د خرې بچی، کوترکی.

کوټی(۲) (koṭáy) نر.م. ۱) سر، د انسان او حیوان سر؛ ۲) کوپړی، د انسان دسرککری.

کوټی(۳) (kwaṭáy) نر.م. ۱) د لرګي کندو؛ ۲) تندی، تنده، وچولی.

کوټۍ (koṭáy) ښځ.م. ۱) مانۍ، قصر؛ ۲) کور، تعمیر، مېنه، د پول د دواړو سرونو هغه ځګ ځای چې په وچه کې وي او پول پرې ایږدي.

کوټیالۍ (kūṭyaláy) ښځ.م. ځانګړی لوښی یا پیاله ده چې زرګران زر په کې ویلې کوي.

کوټېدل (kwaṭedál) مص. ل. کوږکېدل، کوږ ک کېدل، د چرګې هګۍ بس کېدل.

کوټېشن (k(ū,o)ṭešə́n) نر.م (تن.) د نقل نښه، ناخونک، د تمیز نښه؛ په لیک نښو کې یوه علامه ده چې شکل یې داسې دی: « ».

کوجرکي (kojārkí) نر.ج. د شمزۍ بندونه، د ملا د تیر بندونه، دملا د هډوکي موري (مهره).

کوجکۍ (kojakáy) ښځ م. دوه واړه لرګي دي چې د اوبو د کټې په آخر کې کلک شوي وي.

کوچ(۱) (kwāč) جن. ناوېلې یا د غوړیو لومړی توکی چې د پیو له شاړلو لاس ته راځي.

کوچ(۲) (koč) نر.م ۱) لښته، لېږدېدنه، کډه کول؛ ۲) کډه، د کور لوښي او سامان.

کوچ(۳) (kawč) ص. نر.م.ج. ۱) تش، ګروګ، دد؛ ۲) نر.م. سیټ، د ناستې اوږده چوکۍ.

کوچ(۴) (kūč) صوت. د سپي د رابللو اواز.

کوچټ (kūčáṭ) ص. نر.م. وړوکی هلک، کوچنی هلک، کمکی، وړکی.

کوچټتوب (kūčaṭtób) نر.م. کوچټوالی، وړوکوالی کوچنیوالی، وړکتوب.

کوچخول (kūčxól) نر.م. پټکی، لونګی، پګړی، پډګی، لمستنی.

کوچکارل (kučkarál) مص. مت. توتوکول، تیو تیو کول، راتو کول، د سپي رابلل.

کوچکین (kočkín) نر.م. ډبرینه مردکه، د تیږې کوچنی مردکی، د تیږې وړوکی تیق.

کوچلاغ (kūčlāğ) نر.م. شپول، کېږ، سرخلاصې احاطه ده چې شاروي په کې دروي.

کوچلانه (kočlāná) ښځ.م. کوچلنه، کوچلنه، د کوچو تولولو لوښی.

کوچ مال (kočmāl) نر.م. ۱) کوچ مهال، د کوچ (کډه کول) وخت؛ ۲) منزل، تګ.

کوچند (kūčand) نر.م. ۱) د ځناور بچی، د سپي کوترې؛ ۲) مج. بچی.

کوچنډی (kūčanḍáy) نر.م. ۱) کوچند؛ ۲) مج. ارموني، حرامي، حرامزاده.

کوچنوټی (kočnoṭáy) نر.م. کمکی، کچنوټی، کوچنوټکی، کوچنی، وړوکی، ورکوټی.

کوچنی (kūčnáy) نر.م. ۱) کمکی، ماشوم، طفل؛ ۲) ص. نر.م. وړوکی، ورکوټی: ۱) په اندازه کې محدود؛ ۳) جزیي، بې اهمیته.

کوچنیتوب (kočnitób) نر.م. کوچنیوالی، وړوکوالی، ماشوموالی، ماشومتوب، وړکتوب، کوچنیواله.

کوچوان (kočwān) ص. نر.م. ګاډي وان، بګي والا، ټانګي والا.

کوچومرغی (kūčūmarǧáy) ښځ.م. زېړانکه، ژېړانکه، ژړانګه؛ يوه زېړه مرغۍ ده.

کوچه⁽¹⁾ (kawčá) ښځ.م. ۱) چمچه مار، منګور، مار، کبچه مار، منګرې؛ ۲) يو ډول کاچوغه ده.

کوچه⁽²⁾ (kočá) ښځ.م. غنم او نور حبوبات چې په ديګ کې پخېږي.

کوچه⁽³⁾ (kūča) ښځ.م ۱) د خرو يو ډول ناروغي ده؛ ۲) ربنبه، تيله.

کوچي (kūči) جن. کوچ. غوره ماده ده چې د مستو له شاربلو څخه لاس ته راځي.

کوچۍ (kočáy) ښځ.م. کوخۍ ۱) له لمخي څخه جوړ شوې کوټ يا چينه؛ ۲) يو رنګين توکر چې د هلکانو د کميس په غاړه کې يې ګنډي.

کوچی⁽¹⁾ (kočáy) ص.نر.م. (ج.کوچيان) ۱) پغونده، کډه په سر، هغه کهوال چې د ښاريو د روزنې او ساتنې د لارې خپل ژوند پرمخ بيايي؛ ۲) مج. پونده؛ ۳) نر.م.د. پونډي د پاسنۍ برخې پله يا وزه؛ ٤) کوخی، کوتی، دخرې بچی؛ ۵) ښځ.م. توتکی، توتکری، يوه توره مرغۍ ده.

کوچی⁽²⁾ (kūčay) نر.م. اد ک، مرنۍ، چيتۍ، چولی، لپانکی، پلنه تيره چې کوچنيان پرې په يوه پښه د چيتيو لوبه کوي.

کوچيانی (kočyānáy) ص.نر.م. د کوچي، د کوچيانو، د کوچي ګرۍ، کوچي ته منسوب.

کوچيتوب (kočitób) نر.م. د کوچي د ژوند طرز او خصوصيات، کوچياني ژوند.

کوچيدل (kočedál) مص. ل. ۱) لېږدېدل، کډه بارول؛ ۲) له يوه ځايه بل ځای ته کډه وړل.

کوځړی (kūjŕáy) ښځ.م. يو نبات دی چې په غنمو کې راشين کېږي.

کوخ (kwáč) نر.م. ۱) د لرګيو پېړی؛ ۲) د لرګيو او خځلو دلی.

کوخر (kawc(á,ó)r) نر.م. وزر: ۱) د مرغه وزر؛ ۲) اداڼه، دوتنه، کانتۍ، پوښ، وقايه.

کوخره (kawcará) ښځ.م. کناوه، کوړمه، کوسره، پنه.

کوخک (kawcák) نر.م. و ګ. کخوک.

کوخکه (kocáka) ښځ.م. کوخه، نانخکه.

کوخکی (kūckáy) نر.م. کوتی، کوترکی، د خره بچی.

کوخو (kocáw) نر.م. د لمخي چينه يا کوټ چې لند لستوني لري.

کوخه⁽¹⁾ (kwacá) ښځ.م. ۱) جالکۍ، په کوټه کې د نغري او چرګي خواته د لرګيو ايښودلو ځای؛ ۲) هځه، هاند، کوښښ، زيار.

کوخه⁽²⁾ (kūcá) ښځ.م. ۱) چوله په کلي يا ښار کې د کورونو ترمنځ اوږده فاصله؛ ۲) جاده.

کوخه⁽³⁾ (kówca) ښځ.م. کوخۍ، کونځی، د ښځو د سر د ويښتانو کوځۍ.

کوخه⁽⁴⁾ (kóca) ښځ.م. و ګ. کوخکه.

کوخه بندي (kūcábandí) ښځ.م. د کوځې سر، د کوځې بام او پوښښ.

کوخه دربه (kucadrába) ص. نب. نر. ښځ.م. لهر، کوخه ګرده، ابله ګرده.

کوخه ډبه (kucadába) ص. نب. نر. ښځ.م. ج. ۱) لهر، کوخه دربه، کوخه ګرده، ابله ګرده؛ ۲) هغه سپی چې په کوځو کې ګرځي.

کوخی (kawcáy) ښځ.م. ج. کوخه، کونځی، چونتی، د ښځي د سر ويښتان چې درې درې پيلتي سره اودل شوي وي.

کوخ (kūx) نر.م. کوخک، ققخک، کوخه، کوخی، په مقعد کې واړه واړه سپین چینجي دي.

کوخی (kūxáy) ښځ.م. یو اوږه خزنده ده.

کوډ (۱) (koḍ) جن. و گ. کوډ (۱).

کودالي (koḍālíy) ښځ.م. ۱) کوداله، کدالي، تسکوره؛ ۲) هغه توکری چې خاروی ته په کې وابنه اینبودل کېږي.

کودتا (kūdatá) ښځ.م. د «فتحی» یو شکل دی چې د هغه په ترڅ کې د دولتي او نظامي مقاماتو په زور سره یو دولت نابېره تغییر کوي.

کودرکی (kawdárkay) نر.م. کودره، کودړی، کودی، کودونی، د مات خاورین لوښي توټه.

کوډړک (kuḍaṛák) نر.م. شاتینگه.

کودړی (kawdáṛay) نر.م. د مات خاورین لوښي توټه.

کودن (kawdán) ص. نر.م. ج. شوده، بېعقل، ساده، کم عقله، احمق.

کودونی (kawdū́ṇay) نر.م. و گ. کودړی.

کوده (۱) (kawdá) ښځ.م. قوده، موتی، غمچه، شست.

کوده (۲) (kodá) ښځ.م. ۱) د کاریز غاړه چې بوگه او خورینه شوې وي؛ ۲) جن. د غلو دانو کوم جنس دی.

کودی (kawdáy) نر.م. ۱) د خاورین لوښي ماته شوې غټه توټه؛ ۲) د کروسي زوی، د کروسي او بردي ترمنځ.

کودیک (kowdík) نر.م. یو ډول خاورین لوښی دی.

کوډ (koḍ) جن. ۱) کود، انبار، سره، پارو؛ ۲) نر.م. د قوانینو او مقرراتو جونگ؛ ۲) د هدایت او لارښوونې لپاره د اصولو او قواعدو مجموعه؛ ۴) د سري لیکنې یو سیستم.

کوډبېلی (koḍbeláy) نر.م. بلانگوری، خرپاند، کوډبلی: یو ډول میږه ده چې په ونو کې اوسي.

کوډخل (koḍaxā́l) نر.م. کوډغاله، کوډخه، کوډله، کوټخه، جونگړه، کوډی، کوډکه.

کوډخه (kūḍáxa) ښځ.م. ۱) کوډله، جونگړه، کوډخل، کوډی: په غروکې له ډبرو او لرگو څخه جوړه شوې کوډله؛ ۲) د ځنگله د ساتونکو کوټه؛ ۳ مج. کوچنی او د غریبی کور.

کوډر (koḍā́r) نر.م. پاره، چاری، ببل غوندې یوه فلزي آله ده خو تېکک نه لري.

کوډغاله (kūḍǵāla) ښځ.م. و گ. کوډله.

کوډکه (kūḍáka) ښځ.م. ۱) کوډی، کوډنی، څپره، څپری؛ ۲) کوډله.

کوډگر (koḍgár) ص. نر.م. کوډې کوونکی، ساحر، جادوگر.

کوډل (kūḍā́l) نر.م ۱) و گ. کوډله؛ ۲) مرغانچه، د چرگانو وړه کوټه.

کوډلا (kūḍlā́) ښځ.م. هغې پردې چې څو کسه یې د گرمی په وجه د چترۍ په څېر پر سرونو نیسي.

کوډلوبی (koḍlóbay) ص. نر.م. مداري، شعبده باز.

کوډله (kūḍála) ښځ.م ۱) کوډلی، کوډخه، کوډغاله کوډغلی، کوټخه، جونگړه؛ ۲) مج. کور، مېنه.

کوډلی (kūḍaláy) ښځ.م. ۱) کوډله؛ ۲) کوډی، څپری، څپره.

کوډوی (koḍwā́y) ښځ.م. خاوري، خوری، کنډول، کنډولی، خاورینه کاسه.

کوډه (koḍa) ښځ.م. ۱) جادو، سحر؛ ۲) د غوزانو، مردکیو یا پیسو د جواری کوټی.

کوډهل (kūḍhā́l) نر.م. کډل، کډی، ژور.

کوډۍ(۱) (kūḍáy) ښځ.م. جونګړه، څپره، څپری، له لوخو او وښو څخه جوړه شوې کوټه.

کوډۍ(۲) (kawḍáy) ښځ.م. کونجکه، هغه صدف چې د کوچنیانو په غاړه کې یې اچوي.

کوډې (kóḍe) ښځ.ج. کوډه، سحر، جادو.

کوډۍ (koḍáy) ص.نر.م. جادوګر، کوډګر.

کوډیکه (koḍíka) ښځ.م. پنبانګه، پنبونګه، د ګوډي او مشک پنبه.

کور(۱) (kor) نر.م. (ج. کورونه) ۱) مېنه، سرای، استوګنځی، حویلۍ؛ ۲) د یوې کورنۍ غړي؛ ۳) د یوه پخواني توکر نوم.

کور(۲) (kūr) صوت. نر.م. ۱) د چونګښې اواز؛ ۲) د مرز اواز.

کور(۳) (kwar) نر.م.ج. ۱) انګور، مېلوه؛ ۲) برابر، سم؛ ۳) نمجنه ځمکه.

کوراجی (korājáy) ص. نر.م. کورنی، مقیم، کورغاری.

کوراړی(۱) (kūrāṛay) نر.م. کوچنی پتی.

کوراړی(۲) (korāṛay) نر.م. ۱) پر کور ناست، بېکار؛ ۲) څوک چې د برمتې په ډول بندي وي؛ ۳) کلابند؛ ٤) مج. بندي.

کوراکور (korākór) ص. نب. ق. ۱) کور په کور، په هر کور؛ ۲) بېل بېل کور، ځانګړی کور.

کوربانه (korbānā́) ص.نر.م.ج. ۱) د کور خلک، د کوربه جمع؛ ۲) د کوربه متغیر حالت.

کوربچه (korbačā́) ښځ.م. هغه نالي (توشک) چې اوږدوالی یې زیات او پسور یې لږ وي.

کوربل (korbál) نر.م. کوربله، نارې سورې، فریاد، نالبنت او فریاد، واوېلا، په رېنګ ژړل.

کوربنه (korbaná) ص.ښځ.م. د مېلمني متضاده، د کور خاونده، مېزبانه.

کوربه (korbá) ص.نب. نر.ښځ.م. ج. مېلمه پال، د کور خاوند، مېزبان.

کورپچه (korpačá) ښځ.م. کورپچه.

کورپشا (korpašā́) ص.نر.م. کډه په سر، کوچی.

کورپه (kūrpá) ښځ.م. ۱) هغه شوتل او رشقه چې له ربېلو وروسته بیا راتوکېدلي وي؛ ۲) تسرسري رېبنه؛ ۳) ص. نب. کورپه وېښتان.

کورت (kwrat) جن. کرت، قرت، قروت.

کورتاژ (k(ū,o)rtā́ž) نر.م. اص. د زېلان (رحم) زهدان) تراشل او پاکول.

کورتک (kwarták) نر.م. قرتک، کرتک، اوګره، اتوب.

کورت کانی (kwaratkā́ṇay) نر.م. یو راز سپین غونډ او کلک کانی دی.

کورت ماچې (kwaratmāčé) جن. آشک، آش.

کورتوبه (kūrtobá) ښځ.م. و.ګ. رخپین.

کورتۍ (k(ū,wa)rtáy) ښځ.م.ج. کوټ، کرتی، یو ډول لستوڼي لرونکی لباس دی.

کورتې (kūrté) صوت. ښځ.م. پسونو او مېښو ته د اوبو ورکولو او څښلو په وخت کې یې وایي.

کورتین (kwratín) ص.نرم. د کرتو، د کورتو، د قرتو، له کورتو څخه جوړ.

کورټ (kūrā́ṭ) ق. کرټ، هېڅ، بالکل، قطعاً، له سره، هېڅکله.

کورجی (kūrajáy) نر.م. کرج، کرچ، زوږ باز.

کورچوړ (korčā́wṛ) ص. نرم. بې کاره، خراب، له کاره وتلی.

کورچوړی (korčwā́ṛay) ص.نر.م. کورډاګی، کورخوری، کورګډی، کورورانی.

کورخراپی (korxarā́pay) نر.م. ۱) و.ګ. کور چوړی؛ ۲) پیلاتي؛ ۳) تکړه، ماهر.

کورخوری (korxōray) ص. نر.م. و گ. کورچوری.

کورخه (kurxá) ښځ.م. فاسولیا، فاصلیه، یو ډول پلي دي چې د کتغ په توګه پخیږي.

کورداتا (kordātá) نر.م.ج. فقاریه حیوانات، شمزۍ لرونکي.

کورداري (kordārí) ښځ.م. ۱) کوروالی، د مېړه او مايني جنسي اړيکي؛ ۲) د کور چارې.

کوردره (kordārá) ښځ.م. نرۍ لاره چې په کښت کې تللې وي.

کورډ (kord) نر.م. (مو.) ۱) اکورډ، اکرډ، اکور، اکر، هارموني؛ د درو یا څو تونو (صوتو، سُرو) یوځای کول؛ ۲) د یوې موسیقیزې آلې تار.

کورډاګی (kordāgay) ص. نر.م. و گ. کورچوری.

کورډیپلوماتیک (kordiplōmatík) نر.م. ډیپلوماتیک هیئت، د بل هېواد په پلازمېنې کې د یوه هېواد د سیاسي استازو پلاوی.

کورډېټ (kordet) نر.م.ج. . فقاریه حیوانات، شمزۍ لرونکي.

کورړا (kūrṛa) ښځ.م. د چونګښې اواز.

کورړېدل (kūrṛedəl) مص. ل ۱) دځینو الوتونکو ږغ او ناري کول؛ ۲) کولېدل، رغړېدل.

کورزو (kūrzo) ښځ.م. کیي، د بوټو ایستلو یو ډول ترېنځ ډوله آله ده.

کورزومی (korzūmay) نر.م. هغه زوم چې له واده وروسته دخپل خسرکره اوسېږي.

کورس(۱) (k(o,wa)rs) نر.م. : د ځینو علومو یا د علم د یوې څانګې د تدریس ځای.

کورس(۲) (korás) نر.م. (مو.) ۱) دله ییزې بدلې، دله ییزې سندرې؛ ۲) آرکستر.

کورس(۳) (kwars) نر.م. ولول وینبتان، ګوږ ګوتې وینبتان، مجعد وینبتان.

کورسپېری (korsperáy) ص. نر.م. هغه شوک چې کور یې له شتمنۍ سره برباد شوی وي.

کورسوځل (korswaӡə́l) مص. مت. کور سېځل، په قبیلوي ټولنه کې یو ډول سزا ده. دا هغه چاته ورکوي چې په لويو قومي پرېکړو کې له ټاکلو حدودو څخه تېری وکړي.

کورشکی (koršakáy) ښځ.م. (لو.) کور کیانی، کرسکی، د ورو نجونو او هلکانو یوه لوبه ده.

کورښکی (kūrəṣkay) نر.م. یو ډول معدني سره خاوره ده چې خاورین لوښي پرې رنګوي.

کورغ (kwrǎǧ) نر.م. ۱) یو ډول تریخ غرنی بوټی دی؛ ۲) څاروي چې له کښت څخه منع شي.

کورغاری (korǧāray) ص. نر.م. کوراجي ته منسوب، له جهانه بې خبر.

کورغالی (kurǧālay) نر.م. ورکوټی پتی چې د نورو پتیو په منځ کې وي.

کورغنډل (korǧanḍál) نر.م. قارغندل، کارغندل یو اغزن بوټی دی.

کورغوچو (kurǧucū) نر.م. (لو.) کورغوچونی، د کوچنیانو یوه لوبه ده.

کورغول (korǎǧawə́l) مص. مت. قرغ کول؛ ۱) انحصارول؛ ۲) له کښت څخه څاروي منع کول.

کورغی (kūrǧay) نر.م. ۱) سونګی پسه، بوندی ګډ، بوچی پسه؛ ۲) کورغالی، ووړکی پتی.

کورغېدل (korǎǧedə́l) مص. ل. قرغ کېدل؛ ۱) انحصارېدل؛ ۲) له کښت څخه څاروي منع کېدل.

کورک(۱) (korák) نر.م ۱) پوچ حبوب؛ ۲) کوچنی انار؛ ۲) لویه خمبه. لوی کندو.

کورک(۲) (k(ū,o)rk) نر.م. یو ډول توکر دی چې دوزو له وړغنو څخه په لاس جوړېږي.

کورکشه (korkəšá) ښځ. م. دچرګې لومړنی هګی.

کورکمن (kūrkamán) جن. کرکومن، کـورکمند، کورکمان، یو ډول نبات دی.

کورکوډې (kūrkūḍe) ښځ. م. یوه ښکلې زرغونه مرغۍ ده.

کورکوډی (korkūḍáy) ښځ. م. کوتخه، کوډله، کوډی، د غریبۍ کور.

کورکور (kūrkū́r) صوت. نر. م. کړاری، د چلم د شکولو اواز؛ د کوتې د رابللو اواز.

کورکورکه (kūrkūráka) ښځ. م. کـورکـوری، یوډول پاختکه ده چې رنګ یې سوربخن دی.

کورکوری (kūrkūráy) نر. م ۱) چیچکې، چڼچنی، قوتې مخی؛ ۲) میده خښته چې مسګـران پرې خیرن لوښي پاکوي؛ ۳) کـورکـوری، یو ډول مرغه دی چې کورکور کوي.

کورکورۍ (kūrkūráy) ښځ. م. هغه شمکه چې اوبه نه جذبوي او ژبې بخونه سپینه خاوره لري.

کورکوړ (kūrkū́ṛ) نر. م. د کورکوري اواز.

کورکوړی (kurkū́ṛay) نر. م ۱) و ګ. کـرکوری؛ ۲) (لو.) خاني خاني، د کوچنیانو یوه لوبه ده.

کورکوړۍ (kūrkūṛay) ښځ. م. کـورکوړکه، یوه خړه شناورګې یا سور بخنه مرغۍ ده.

کـورکـوڼایي (kūrkūṇāyí) جن. یو ډول سابه دي چې د خوړو لپاره یې پخوي.

کورکوڼی (kūrkū́ṇay) نر. م. دکاسني په شمېر یو زهرجن نبات دی، اوبه یې د کوخکو ضد درملو په توګه اماله کوي.

کورکه (koráka) ښځ. م. (ج. کـورکی) کور ک، پوچ حبوب، د جوارو دانه چې پولۍ نه شي.

کورکی[۱] (korakáy) نـر. م. کـورګی، وړوکی کور.

کورکی[۲] (korəkay) نر. م. ۲) کـوشی، کوتی، کـوتانی، کـوترکی؛ ۳) هغه پټې او لرګي چې د یـوې دایرې په ډول اېښودل کېږي او بیا اور وراچوي.

کورکی[۳] (kūrkáy) نر. م. ج. ۱) کورهار، د چلم د شکولو اواز؛ ۲) رغی ځاه، لـېږ ژور کـوهی؛ ۳) دکښت په منځ کې کاریز کوچنی رغی ځاه.

کورکیانی (korkyānəy) ښځ. م. و ګ. کورشکی.

کورګډی (korgáḍay) ص. نـر. م. ۱) کونډ، ښځه مړی، د چا چې ښځه مړه شوې وي؛ ۲) د خلکو کور خرابوونکی.

کورګوټ (korgwáṭ) ص. نـر. م. تاوراتاو، کوږ وږ.

کورګی (korgáy) نر. م. وړوکی کور، د کور مصغر.

کورګیري (korgirí) ښځ. م. ګاونډیتوب، همسایګي د ګاونډیتوب په دود پوهېدنه او د هغه پالنه.

کورلنډی (kūrlánḍay) نـر. م. (ج. کورلنډي) د یوه ډانګ یا لـرګي په سرکې د پړي یوه کړۍ اچوي چې نا اشنا سپی پرې مهاروي او بیایې یې.

کورلی (kūrláy) ص. نـر. م. لنډی بوچی خـر، هغه خر چې غوږ او لکۍ یې پرې وي.

کورلۍ (kūrláy) ښځ. م. میښی، ملته، بېهډس، هغه سپینبته چې سر یې مات یا نیم وي.

کورمښت (kormást) نر. م. ۱) سترګې مړل، په سترګوکې سوک مړل؛ ۲) له درده تاو راتاو کېدل.

کورمانه (kormānā́) ص. ښځ. م. د کور واکداره، د کور مېرمن.

کورمک (kūrmák) ص. نر. م. تاپ تیپ، د ناروغی او کمزورۍ له امله بې دمه او ډنګر (سړی).

کورمکې سترګې (kūrmákestarge) ښځ. م. تنګې او سره ننوتې سترګې.

کورمنګ (kūrmúng) نر.م. وګ. کرمنګ.

کورناست (kornast) متقاعد، خانه‌نشين.

کورنځی⁽¹⁾ (koranǰáy) ښځ.م. کمزوري، ناتواني، ضعيفي، کراکندي، ترناروغی وروسته کمزوري، نقاهت.

کورنځی⁽²⁾ (kuranǰáy) ښځ.ج. د يوه لوی غم او مصيبت له امله په رينګټ ژړل.

کورنډه (kūránḍa) ښځ.م. د شپيشتو او نورو شيانو له ريبلو نه پاتي شوی ښخ.

کورنډی (kūranḍáy) ښځ.م. هغه کخوره چي د بزګر د بيوي سامان په کي وي.

کورنګ (kūrang) ص.نر.م. کورنګی، کرنګ، سوربخن اس.

کورنګی (kūrangáy) نر.م. کوځی، کوتی، د خري بچی.

کورنی (koranáy) ص.نر.م. کورن، دکور، خانګي، په کور اړوند.

کورنۍ (koranáy) ښځ.م.ج. کورمه، کهول، خاندان، خېلخانه، فاميل.

کورنېټ (kornét) نر.م. يوه پوکېدونکي موسيقيزه آله ده چي د ترمپيټ پر کورنۍ اړه لري.

کورواکی (korwākay) ص.نر.م. د کورواکدار، هغه چي په کورنيو چارو کي آزاد وي.

کوروالا (korwālā) ص.نب.نر.ښځ.م. ۱) متاهل؛ ۲) دکور څښتن يا خاوند.

کوروالی (korwālay) نر.م. کوروالۍ، کوررولی، د مېړه او ښځي جنسي مناسبت.

کورودانه (korwadāna) ښځ.م ۱) مج. ماندينه، ماينه، اورته، ښځه، کورودانې؛ ۲) منښه، خوښنه، تشکر، شکريه، خوښي کول.

کورودانې (korwadāne) ښځ.ج.م. وګ. کورودانه.

کوروراڼوونکی (korwrānawúnkay) نر.م. څوک چي ديوه کور يا کورنۍ پاکلي خلک په خپلو منځو کي سره جنګوي.

کورورانی (korwrānay) ص.نر.م. وګ. کور وراڼوونکی.

کوروراني (korwrānī) ښځ.م ۱) مج. د چا مېرمنه مړه کېدل؛ ۲) بې اتفاقي؛ ۳) له شتو (مال) څخه خلاصېدنه.

کورو سر (kór(u,o)sár) ق. له هره کوره، د کور پر سر، د ګډ کار لپاره د وسايلو يا د مرستي يو معيار دی.

کوروکورو (kūrūkūrū) صوت. نر.م. کورکور، د خره او خري د رابللو اواز.

کوروکهول (kór(o,ū)kahól) نر.م. ۱) کور او کورنۍ؛ ۲) کور او ټبر.

کورول (korawál) مص. مت. ۱) ټتول، ټټ کول، بې غلا کول؛ ۲) مج. باطلول.

کوره⁽¹⁾ (korá) ص. نب. ۱) باطل، مردود؛ ۲) ټټ ۳) شډل، څيږ؛ ٤) ښځ.م. نوی خاورين لوښی.

کوره⁽²⁾ (kawāra) ښځ.م. کوری، کومبر، بډه اوبن، يو ډول غرنی حبوب دی.

کوره⁽³⁾ (kūrá) ښځ.م. بټۍ، دابۍ، داش.

کورهار (kūrahār) نر.م.ص. د چلم څکولو پر له پسي اوازونه يا دغونګبني اوازونه.

کوره کی (kōrákay) حجره، سلول.

کوری⁽¹⁾ (kwāray) نر.م. ۱) يو ډول اغزن بوټی دی؛ ۲) ترنګر، ترنګی؛ ۲) کتيبهزی، پوزکی؛ ۳) اليکي لرونکي غته مشکنه، رګداره مری؛ ٤) يو ډول خوندور نبات دی.

کوری⁽²⁾ (kōray) نر.م. نمکدانی، د مېده مالګي لوښی.

کوری(۳) (kawráy) نر.م. د جوارو او نورو شیانو درمند.

کوړې (kwáṛe) صوت. ښځ.م. چخه، چخې، کوتې، د سپي د شړلو اواز.

کوڼي (kūṇ́i) ښځ.م ۱) یو ډول پسته ځرمني ګاوله؛ ۲) دختیک اوږد او هوار مخ، دختی مقابل لوری.

کوړۍ(۱) (kūṛáy) ښځ.م. ۱) دېرۍ؛ ۲) دلۍ؛ ۳) وړه غونډۍ.

کوړۍ(۲) (kawaṛáy) ښځ.م. لوغو، دکۍ، دیبۍ، لوغۍ، خاورین لوښی چې غوا په کې لوشي.

کوریځ (kūríj) نر.م. کریځ. کریز، کوریز، بڼکې توږونه، مرغان چې خپلې زړې بڼکې تویې کړي.

کوریر (kūryár) نر.م. ۱) ځانګړی پوسته وړونکی؛ ۲) هغه ډیپلوماټ چې د خپل هېواد مراسلې او پیغامونه د باندني هېواد ته وړي.

کوریز (kūréz) نر.م. و.ګ. کوریځ.

کوری غم (kurīğám) نر.م. کورغم، د کور پر سر غم(مالیه).

کوریلی (kūreláy) نر.م. د ځرمني سینه بند چې د سینه بغل ناروغ ته وراغوستل کېږي.

کوړ(۱) (kūṛ) صوت. نر.م. ۱) کوړ کوړ، چړ، د اوبو د توېېدو اواز؛ ۲) د معدې غُرغُر.

کوړ(۲) (kwáṛ) نر.م ۱) د شوملو په چاټۍ پرته تخته چې په سوري کې یې منډانو خرخېږي؛ ۲) کهړ؛ ۱) پړنګ، خوراړه، جذام؛ ۲) برګ، پېس.

کوړ(۳) (kōṛ) ص. نر.م. ۱) کروپ، راکوږ، راکښته؛ ۲) راځوړنده، راکوږی؛ ۳) لېري، ایسته.

کوړازغی (koṛāzğáy) نر.م. یو سارانی اغزن نبات دی چې اوښ یې خوري.

کوړاغ(۱) (koṛāğ) نر.م. کوراغ، تبخ، تبک، تبق، د ځارویو یوه ناروغي ده.

کوړاغ(۲) (kwaṛāğ) نر.م. کارګه، کاغه، وراغ.

کوړاکوړا (koṛākoṛá) ص. نر.م. کوړغ کوړغ برېتونه، چنګ چنګ یا تاو تاو برېتونه.

کوړت (kwaṛát) نر.م. د کوړکې چرګې کوړتا.

کوړتک (kūṛták) نر.م. ۱) اوماچ، یو ډول خواړه دي؛ ۲) اتوب، قورتک.

کوړته (kōṛta) ق. کښته، کوز، لر، ښکته.

کوړچ (kūṛáč) نر.م. په بیدیا یا دښته کې تر ځمکې لاندې د کښېناستو پټ ځای.

کوړچالي (kūṛčāláy) نر.م. پتاته، کچالو.

کوړځ (kūṛáʒ) نر.م. ګاش، پند غالی، شپولغالی.

کوړکوړۍ (kūṛkūṛáy) ښځ.م. کوړ کوړۍ، سره کڅۍ، موسیچه، خړه سوربخنه مرغۍ ده.

کوړکه (kūṛáka) ص. ښځ.م. چرګه، هغه چرګه چې هګۍ اچوي سس کړي.

کوړکۍ (kūṛkáy) ښځ م. ۱) کرکومه، د مرغیو نیولو یوه آله ده؛ ۲) دوه بېاخیز لرګی چې وابنه په کې وړل کېږي؛ دوګړ.

کوړکی (kūṛakáy) نر.م. ورکوټی پتی، کوچنی کرونده.

کوړم (kwṛám) نر.م. ۱) ډېم، ډب، ولاړې اوبه؛ ۲) ډنډ، تالاب، جوور؛ ۳) په غرېزه سیمه کې بند او سخت ځای چې لار ونه لري.

کوړمګی (kwṛámgáy) نر.م. کوچنی طبیعي ډنډ یا حوض، د کوړم مصغر.

کوړمن (kwaṛmán) نر.م. ۱) کرمز، رنځور، ناروغه؛ ۲) ډېم او خارښت په رنځ رنځور.

کوړمه (koṛmá) ښځ.م. کورنی، کهول، خاندان، خېلخانه، فامیل، ربغر، ال اولاد.

کوړنج (kwṛánj) نر.م. کړانج، کوړنج، کوړنجی، دضربي واردولو په وخت د سپي اواز.

کوړنچا (kwr̥ančā́) بنغ.م. صوت. کـوړنچي، کړنچا، د سپي د وهلو په وخت اوازونه.

کوړنچـېدل (kwr̥ančawál) مص.مت. کـړونچول، په وهلو سره د سپي له خولې کوړنچا ايستل.

کوړنچېدل (kwr̥ančedál) صـوت. مـص. ل. کړونچېدل، د وهلو په اثر د سپي کوړنچا وتل.

کوړنګ (kawr̥áng) ص. نـر.م. ډنګ، ډينګ، هغه سړی چې ونه يې جګه او کړه وړه وي.

کوړول[1] (kūr̥awə́l) مص. مت. له چلم او... ځخه کوراري ايستل.

کوړول[2] (kor̥awə́l) مص. مت. ګړول، ځورندول، کوړېول.

کوړوی (kūr̥wáy) نر.م ۱) کوری، داوړي ځلورمه، د غنمو د پيمانې کـولـو لوښي چې يو کيلوګرام غنم نيسي؛ ۲) د لوخو وړه توکری.

کوړه[1] (kawr̥á) ص. نب. ۱) ناغيجن، جنجالي او کږ بحثه سړی؛ ۲) بنغ.م. ځخلې، خاشه.

کوړه[2] (kwar̥á) بنغ.م. خره (xara)، دلۍ، کوته، خرې، د بر شيان چې سره غونډ شوي وي.

کوړه[3] (kor̥á) بنغ.م ۱) د مرد کيو لوبه؛ ۲) يو ډول غرنۍ اغزن بوټی دی؛ ۳) ص.نب. پېچلی.

کوړی[1] (kūr̥áy) نر.م. وګ. کوړوی.

کوړی[2] (káwr̥ay) نـر.م. چتو، د لرګي اونګ، د لرګي بغرۍ.

کوړی[3] (kor̥áy) نـر.م. ۱) خوسکی، خوسی؛ ۲) خوسا او چينجن تپ؛ ۳) يوه غرنۍ ونـه ده؛ ۴) دلۍ، انبار.

کوړی[4] (kūr̥ay) نر.م. کوړ، جذام.

کوړۍ[1] (kūr̥áy) بنغ.م. ۱) د کـوچني درمندګي دلۍ؛ ۲) داوبن د زنګانه بند؛ ۳) د مېره، تمباکه، تنده غالبوزه؛ ۴) هغه لـرګی چې قصابان پرې غوښه ټوک ټوک کوي؛ ۵) ص.بنغ.م. منجيله، د مار د تاو راتاو پروت والي حالت.

کوړۍ[2] (kawr̥áy) بنغ.م. ۱) دينار، پيسه، حبه؛ ۲) يو ډول ساراني سابه دي.

کوړۍ[3] (kor̥áy) بنغ.م ۱) شل تيران يا دستکې؛ ۲) دوربينمو او ګلابتونو يو ډول ګنډوې دي چې په خولۍ کې کېږي.

کوړۍ[4] (kūr̥áy) بنغ.م. کورمه، فاميل، کورنۍ.

کـوړيت (kūr̥ít) ص. نـر.م. ۱) منجيلـه شـوی؛ ۲) کوت شوی، ګونځې شوی.

کوړېدل[1] (kūredál) مص.ل. قـوړېدل، د چلم له ځکلو کوراري وتل.

کوړېدل[2] (kor̥edál) مص. ل. ځورندېدل، ګړېدل، کوړېيدل.

کوړۍ کوړۍ (kor̥áykor̥áy) بنغ.م. ۱) دناغوبل شـوو غنمـو واړه واړه درمنـدونـه؛ ۲) د سوارو (دروزو) وړه دلۍ؛ ۳) ص. نر.م. ج. پېچ پېچ، تاو راتاو.

کوړيکه (kūr̥íka) ص. بنغ.م. م. کـورکه، کړوکه (چرګه).

کوړينګ (kūr̥íng) ص.نر.م. جګ او راکروپ شوی سړی؛ جګ سړی چې اوږې يې راوتلې وي.

کوړينګېدل (kūr̥ingedál) مص.ل. ۱) راکړوپېدل ۲) راکړېدل.

کوز (kūz) ق. ۱) لاندې، کښته؛ ۲) ص. نـر.م.ج. بـکـته، لر، کوږته.

کوزده (kozdá) بنغ.م. کوژده، کـوژدن؛ دسمال ورکول، شيريني خوري، نامزاده کېدل.

کوزرګی (kūzargáy) بنغ.م. وړه کوزه.

کوزرۍ (kūzar̥áy) بنغ.م ۱) وړه کوزه، کوزګی؛ ۲) د بشکې په شېر يو ډول سابه دي.

کوزسترګی (kūzstárgay) ص. نر.م. خر، ملامت، شرمېدلی، کوزګوری، ټیټ سترګی.

کوزغالی (kūzğā́lay) نر.م. کېږی، کوژغالی، کورنی، د خاورین لوښي ماته ټوټه.

کوزګوری (kūzgóray) ص. نر.م. خر، ملامت، شرمېدلی، ټیټ سترګی.

کوزموګرافي (kozmogrāfí) ښځ.م. د نړۍ یوه عمومي تشریح یا څرګندونه.

کوزمیک (kozmík) نر.م. ۱) په کازموس (کاینات، د وجود د عالم نظام) اړوند؛ ۲) له ځمکې پرته په کایناتو مربوط.

کوزنی (kūzanáy) ص. نر.م ۱) کښتنی، لاندېنی؛ ۲) لرنی، کوزتنی.

کوزوالی (kūzwā́lay) نر.م. لاندې والی، ښکته والی، کښته والی، کوزته والی.

کوزوپاس (kūzopā́s) نر.م. ۱) ټیټ و پاس، پورته و کښته؛ ۲) غوړه مالي.

کوزول (kūzawā́l) مص. مت. ۱) کښته کول، کښېناسل؛ ۲) مج. رااچول، راغورځول.

کوزه (kūzá) ښځ.م. (ج. کوزې) مسین یا خاورین لاستی لرونکی یا بې لاستي لوښی دی.

کوزۍ (kūzə́y) ښځ.م. وړه کوزه، کوچنۍ کوزه.

کوزیانه (kūzyā́na) ښځ.م. د خسر کورنۍ ته د زوم وروستل او معرفي.

کوزېدل (kūzedā́l) مص. ل. ۱) کښته کېدل؛ ۲) راغورځېدل.

کوژده (koždá) ښځ.م. و ګ. کوژده.

کوژه (kožá) ص. نب. بوزه؛ روژه خوروونکی.

کوږ (koẓ) ص. نر.م. (ج. کاږه) ۱) خم، اریب؛ ۲) مج. منحرف، بدقوله؛ ۳) نر.م. کوږبل، تې لرونکی حیوان دی، ایرن رنګ لري.

کوږبل (koẓbál) نر.م. و ګ. کوږ(۳).

کوږدنه (koẓdána) ښځ.م. کوږدنه (کوژده).

کوږسترګی (koẓstárgay) ص. نر.م. چغر، چیک، کاږینګ، کږسترګی، بېنګا.

کوږل(۱) (koẓál) مص. مت. ۱) دڅاروېو پوستکی ایستل؛ ۲) کالي کښل؛ ۳) بهر کول.

کوږل(۲) (kūẓál) مص. ل ۱) ربړ ګالل، زیار کاږل؛ ۲) حرکت کول، کوږېدل؛ ۳) مص. مت. حلالول.

کوږمغزی (koẓmáğzay) ص. نر.م. بدمغزی، بدخویه، تندخویه.

کوږنرخ (kóẓnárx) نر.م. (پ. ک.) کله چې په جرګه کې د یو چا پرضد د ولس له قانون (نرخ) څخه مخالفه پرېکړه وشي، دې ته کوږ نرخ وايي.

کوږنګوری (koẓangúray) نر.م. تره، چمبرخیال، یو ډول سابه دي چې اوږده او تاو تاو وي.

کوږوالی (koẓwā́lay) نر.م. کږوالی، کوږتیا، کږتیا، اریبوالی.

کوږوکین (koẓokíṇ) نر.م.ج. ۱) کوږووږ، د کږو او ناسمو اندامو خاوند؛ ۲) منحرف.

کوږول(۱) (koẓawā́l) مص. مت. و ګ. کږول.

کوږول(۲) (kūẓawā́l) مص. مت. ښورول، خوځول، ښنډل، ښندول.

کوږووږ (kóẓwóẓ) ص. نر.م. (ج. کاږه واږه) و ګ. کوږوکین۱).

کوږه (kwaẓá) ښځ.م. هاند، زیار، کوښښ، ربړ.

کوږېدل (kūẓedā́l) مص. ل. خوځېدل، ښورېدل.

کوس(۱) (kwás) نر.م. د ښځینه جنس فرج (تناسلي آله).

کوس(۲) (kwas) نر.م. خوګ، کوږ، خنزیر.

کوس(۳) (kūs) نر.م. (مو.) کوست، ډول، لوی طبل.

کوستېزن (kwastezán) ص. نر.م. دووس، دله.

کوسره (kawsará) ښځ.م. (ج. کوسرې) کوسره، کوخره، پنه، کپی، موچنه.

کوسرې (kawsári) ښځ.م. شنې، شنی، تیتاقي، د خنجک او شنې د ونې مېوه.

کوسرۍ (kwasráy) ص. ښځ.م.ج. کاسیره، فاحشه: ۱) بد اخلاقه ښځه.

کوسره (kawsará) ښځ.م. کوسره: پنه، موچنه.

کوسمیک (kosmík) نر.م. و.گ. کوزمیک.

کوسنگ (kawsáng) نر.م. کوسنگي، درمند چې واخیستل شي یو څه غنم په آخر کې پرېږدي او دغه غنم په کوچنیانو او خوارانو وېشي.

کوسه (kosá) ص. نر.م.ج. څوکړ، کوځه، چوکړ، هغه سړی چې ږیره یې رنگړې وي.

کوسی (kosáy) نر.م. (ج. کوسي) کوځی، گدی، هغه کوځو چې له لمڅي څخه جوړ شوی وي.

کوسی (kawsáy) نر.م. د لمسي لمسی.

کوشالی (košāláy) نر.م. کورشالی، د کوناټي هډوکی.

کوشتوړۍ (kūštūṛáy) ښځ.م. هغه هندوانه چې تر نورو هندوانو وروسته پخېږي او کوچنۍ وي.

کوشش (košíš) نر.م. و.گ. کوښښ.

کوشک (košák) نر.م. کُشک، برجل مانۍ، لوړه ودانۍ.

کوشکن (koškán) نر.م. دالېز، دهلېز، دخونې یا خونو مخې ته دالېز.

کوشېر (kawšér) نر.م. پیوند: ۱) مات فلزي شی چې په قلعي سره بېرته پیوند شي: ۲) هډوکی چې مات شوی وي او بېرته جوړ شي.

کوشېرول (kawšerawə́l) مص. مت. پیوندول، فلزي شی یا مات هډوکی بېرته جوړول.

کوشېرېدل (kawšeredə́l) مص. ل. پیوندېدل. فلزي شیان، هډوکي... بېرته سره پیوندېدل.

کوښار (kawṣā́r) نر.م. چمبار، موچي.

کوښت (kweṣt) نر.م. ۱) د برستنې کوټ: ۲) درز، چاک، چاود: ۳) څولی، دځادر څولی چې وانه او پانې په کې اچوي.

کوښته (kostá) ښځ.م. جاده، لوی سړک، خیابان.

کوښښ (koṣə́ṣ) نر.م. (ج. کوښښونه) زیار، هڅه، هاند، خواري، کوږه، کوشش.

کوښښي (koṣəṣí) ص. نب. نر. ښځ.م. کوششي، خواریکښ، زیارکښ.

کوښکه(۱) (kawṣáka) ښځ.م. لینگته، د پالوانۍ بوچال دی.

کوښکه(۲) (kawṣáka) ښځ.م. لرگین موړۍ چې په دېوال کې یې وهي او څاروي پوې تړي.

کوښل (kūṣə́l) مص. مت. کښل، لیکل، لیک کول.

کوښه (kā́wṣa) ښځ.م. (ج. کوښې) ۱) د ښځو پنه، د ښځو پیزار: ۲) دوه خوښې، د بار تړلو کوږ لرگی دی چې د یړې په سر کې یې تړي.

کوغ (kwağ) نر.م. ۱) غته چونگښه: ۲) ص. نر.م. کروپ، کوپ، توغ، پرملا کروپ.

کوغاتی (koğā́tay) نر.م. و.گ. کوغالی.

کوغالی (koğā́lay) نر.م. ۱) دوغل، ورغالی، د سپې لرگین لوښی: ۲) کودله، چونگړه: ۳) ښوڅی، ژغوری، جرغالی: ٤) مج. غونډ او گردی لوښی.

کوغلغل (kūğalğál) نر.م.ج. دکنه ورغې او نورو غوښه خوړونکو مارغانو د شړولو اواز.

کوغې سترگې (kūğestárge) ښځ.ج. ننوتې سترگې، لوېدلې سترگې.

کوستېزن (kwastezán) ص. نر.م. دووس، دله.

کوسره (kawsará) ښځ.م. (ج. کوسرې) کوسره، کوشره، پنه، کپی، موچنه.

کوسري (kawsári) ښځ.م. شنې، شنی، تيتاقې، د ځنجک او شنی د ونې مېوه.

کوسرې (kwasráy) ص. ښځ.م.ج. کاسيره، فاحشه: ۱) بد اخلاقه ښځه.

کوسړه (kawsará) ښځ.م. کوسره: پنه، موچنه.

کوسميک (kosmík) نر.م. و.گ. کوزميک.

کوسنگ (kawsáng) نر.م. کوسنگي، درمند چې واخيستل شي يو څه غنم په آخر کې پرېږدي او دغه غنم په کوچنيانو او خوارانو وېشي.

کوسه (kosá) ص. نر.م. ج. څوکړ، کوڅه، چوکړ، هغه سړی چې ږيره يې رنگړې وي.

کوسی (kosáy) نر.م. (ج. کوسي) کوڅې، گنډې، هغه کوڅو چې له لمڅي څخه جوړ شوی وي.

کوسی (kawsáy) نر.م. د لمسي لمسی.

کوشالی (košāláy) نر.م. کورشالي، د کوناتي هډوکی.

کوشتوړی (kūštūŗáy) ښځ.م. هغه هندوانه چې تر نورو هندوانو وروسته پخېږي او کوچنې وي.

کوشش (košíš) نر.م. و.گ. کوښښ.

کوشک (košák) نر.م. کُشک، برجل ماڼی، لوړه ودانۍ.

کوشکن (koškán) نر.م. دالېز، دهلېز، دخونې يا خونو مخې ته داليز.

کوشېر (kawšér) نر.م. پيوند: ۱) مات فلزي شی چې په قلعي سره بېرته پيوند شي؛ ۲) هډوکی چې مات شوی وي او بېرته جوړ شي.

کوشېرول (kawšerawə́l) مص.مت. پيوندول، فلزي شی يا مات هډوکی بېرته جوړول.

کوشېرېدل (kawšeredə́l) مص.ل. پيوندېدل، فلزي شيان، هډوکي... بېرته سره پيوندېدل.

کوښار (kawṣā́r) نر.م. چميار، موچي.

کوښت (kweṣt) نر.م ۱) د پرستني کوت؛ ۲) درز، چاک، چاود؛ ۳) غولی، دخادر غولی چې واښه او پانې په کې اچوي.

کوښته (kosṭá) ښځ.م. جاده، لوی سړک، خيابان.

کوښښ (koṣə́ṣ) نر.م. (ج. کوښښونه) زيار، هڅه، هاند، خواري، کوړه، کوشش.

کوښښي (koṣəṣí) ص. نب. نر.ښځ.م. کوششي، خواريکښ، زيارکښ.

کوښکه(۱) (kawṣáka) ښځ.م. لينگته، د پالوانې يو چال دی.

کوښکه(۲) (kawṣə́ka) ښځ.م. لرگين موړی چې په دېوال کې يې وهي او ځاروي پوې تړي.

کوښل (kūṣə́l) مص. مت. کښل، ليکل، ليک کول.

کوښه (kāwṣa) ښځ.م. (ج. کوښې) ۱) د ښځو پنه، د ښځو پېزار؛ ۲) دوه خوښې، د بار ترلو کوږ لرگی دی چې د پړي په سر کې يې تړي.

کوغ (kwağ) نر.م. ۱) غټه چونگښه؛ ۲) ص. نر.م. کروپ، کوپ، توغ، پر ملا کروپ.

کوغاتی (koğā́tay) نر.م. و.گ. کوغالی.

کوغالی (koğā́lay) نر.م ۱) دوغل، ورغالی، د سپي لرگين لوښی؛ ۲) کوډله، جونگړه؛ ۳) ښوڅی، ژغوری، جرغالی؛ ٤) مج. غونډ او گردی لوښی.

کوغلغل (kūğalğál) نر.م.ج. د کڼه ورغي او نورو غوښه خوړونکو مارغانو د شړولو اواز.

کوغي سترگي (kūğestárge) ښځ.ج. ننوتې سترگې، لوېدلې سترگې.

کوفت (koft) نر.م. (ج. کوفتونه) ۱) ازار، ځور، ضرر، تکلیف؛ ۲) قهر، تاو، غضب.

کوفته (koftá) ص. نب. ۱) ټکولی، ورژلی؛ ۲) ښځ.م. ځپنه، ټکونه؛ ۳) جن. قیمه.

کوفي (kofí) ص. نب. ۱) د کوفې ښار ته اړوند؛ ۲) یو لیک دی چې په ظاهره په کوفه کې پیدا شوی دی او تر پنځمې هجري پېړۍ پورې قرآنونه او دیني مطالب لیکل کېدل.

کوک[۱] (kok) نر.م ۱) لودره، ټک، ګنډون دستنې ټک؛ ۲) یو ډول غرنی بوټی دی؛ ۳) کوکه، کریزه، کوکاره؛ ٤) چالانونه، شروع کول، کلي ورکول؛ ۵) یو ډول سکاره دي؛ ٦) کوکین؛ ۷) یوه تجارتي نښه یا ترېډمارک دی؛ ۸) جن. کوکاکولا یو غیر الکولي څښاک دی.

کوک[۲] (kūk) نر.م. ۱) غرنی پیاز؛ ۲) هغه پسه چې ذاتي یې غوږونه بوچې وي.

کوکاره (kūkára) ښځ.م. کرېږه، چیغه، کریکه، کریغه.

کوکاڼی (kūkáṇay) نر.م. یو ستوری دی.

کوکایین (kokāyín) جن. کوکین، کوکاین، یوه ماده ده چې د کوکاو د ونې له پاڼو را ایستل کېږي.

کوکب (kawkáb) نر.م ۱) ستوری؛ ۲) یو ډول ګل دی؛ ۳) اوجه؛ ٤) توره؛ ۵) میخ؛ ٦) زندان.

کوکره[۱] (kūkrá) ښځ.م. هغه لرګي چې د اوبو د کتې په دواړو خواو کې ورکول کېږي.

کوکره[۲] (kokrá) ښځ.م د سترګو تراخم.

کوکری (kūkráy) نر.م. کوتری، کوتی، کوترکی، کوچنډی، د سپي وړوکی بچی.

کوکرۍ (kokaráy) ښځ.م.۱) د سپېړ کونډې په څېر یوه مرغۍ ده؛ ۲) د سپیه بچیه.

کوکړ (kūkáṛ) نر.م. ۱) لړومی، اوږد او لړونی چې د دابن او پرې لري؛ ۲) یو ډول مشنګ دی؛ ۳) د صحرايي چرګ یو ډول دی.

کوکړی (kokáṛay) نر.م. و.ګ. ککوړی.

کوکړې (kokṛé) ښځ.م ۱) د لمڅي د ځنډو کلوښتې؛ ۲) ارنګه وری چې د لمڅي ګلان ترې جوړوي.

کوکړۍ (kūkṛáy) ښځ.م. و.ګ. کمبلی.

کوکل (kū́kal) جن. یو ډول وانښه دي چې زیاتره په سیوري کې راشنه کېږي.

کوکله (koklá) ص. نب. یخ وهلی، څوک چې د سړو (یخ) له امله غونج منج شوی وي.

کوکنار (koknā́r) نر.م.ج. یو بوټی دی چې افیون (تاریاک) ترې استخراجېږي.

کوکڼه (kūkáṇa) ښځ.م. ۱) کمبلی، تاروګی، بابنکی، بورا؛ ۲) کونډاله، کوکڼی، ګلدانی؛ ۳) مغ. ګل.

کوکڼۍ (kokaṇáy) ښځ.م. کونډاله، ګلدانی.

کوکو[۱] (kokó) ص. نب. ۱) واوا، ښکلی؛ ۲) ګل، کولکی، جنډی؛

کوکو[۲] (kūkū́) صوت. نر.م. د کوکو شتکي اواز.

کوکو[۳] (kawkáw) نر.م. زګېروی، نالبت، فریاد، د کوچني فریاد.

کوکوبه (kūkobá) جن. کوکوبی، عرق ګلاب.

کوکوپښ (kūkūpŝ) نر.م. ملاچرګک، ملاتوتکی، بابوکی، یو ښکلی مرغه دی چې اوږده منبوکه او پر سر تاج لري.

کوکوړی (kokóṛay) نر.م.و.ګ. ککوړی.

کوکوشتو (kūkūkštu) ښځ.م. و.ګ. ګوګوشتو.

کوکوګېډۍ (kūkūgeḍáy) ښځ.م. د ګلو ګېډۍ، د ګلانو دسته، ګلدسته.

کوفت (koft) نر.م. (ج. کوفتونه) ۱) ازار، ځور، ضرر، تکلیف؛ ۲) قهر، تاو، غضب.

کوفته (koftá) ص. نسب. ۱) تکولی، ورژلی؛ ۲) ښځ.م. ځپنه، تکونه؛ ۳) جن. قیمه.

کوفي (kofí) ص. نب. ۱) د کوفې ښار ته اړوند؛ ۲) یو لیک دی چې په ظاهره په کوفه کې پیدا شوی دی او تر پنځمې هجري پېړۍ پورې قرآنونه او دیني مطالب لیکل کېدل.

کوک(۱) (kok) نر.م ۱) لودره، ټک، ګنډون دستني ټک؛ ۲) یو ډول غرنی بوټی دی؛ ۳) کوکه، کریزه، کوکاره؛ ٤) چالانونه، شروع کول، کلي ورکول؛ ٥) یو ډول سکاره دي؛ ٦) کوکین؛ ۷) یوه تجارتي نښه یا تریډمارک دی؛ ۸) جن. کوکاکولا یو غیر الکولي څښاک دی.

کوک(۲) (kūk) نر.م. ۱) غرنی پیاز؛ ۲) هغه پسه چې ذاتي یې غوږونه بوچې وي.

کوکاره (kūkára) ښځ.م. کریږه، چیغه، کریکه، کریغه.

کوکانی (kūkā́ṇay) نر.م. یو ستوری دی.

کوکایین (kokāyín) جن. کوکین، کوکاین، یوه ماده ده چې د کوکاو د ونې له پاڼو را ایستل کېږي.

کوکب (kawkáb) نر.م ۱) ستوری؛ ۲) یو ډول ګل دی؛ ۳) اوجه؛ ٤) توره؛ ٥) مېخ؛ ٦) زندان.

کوکره(۱) (kūkrá) ښځ.م. هغه لرګي چې د اوبن د کتې په دوارو خواو کې ورکول کېږي.

کوکره(۲) (kokrā́) ښځ.م د سترګو تراخم.

کوکری (kūkrā́y) نر.م. کوتری، کوتی، کوترکی، کوچندی، د سپي وړوکی بچی.

کوکرۍ (kokaráy) ښځ.م ۱) د سپېرکونډي په شمېر یوه مرغۍ ده؛ ۲) د سپي بچی.

کوکړ (kūkáṛ) نر.م. ۱) لړومی، اوږد او لړونی چې د دابس او پرې لري؛ ۲) یو ډول مشنګ دی؛ ۳) د صحرایي چرګ یو ډول دی.

کوکړی (kokáṛay) نر.م. وګ. ککوړی.

کوکړې (kokṛé) ښځ.م ۱) د لمڅي دځنډو کلوښتي؛ ۲) ارنګه وری چې د لمڅي ګلان ترې جوړوي.

کوکړۍ (kūkṛáy) ښځ.م. وګ. کمبلې.

کوکل (kū́kal) جن. یو ډول وابسه دي چې زیاتره په سیوري کې راشنه کېږي.

کوکله (koklá) ص. نب. یخ وهلی، ځوک چې د سړو (یخ) له امله غونج منج شوی وي.

کوکنار (koknā́r) نر.م.ج. یو بوټی دی چې افیون (تاریاک) ترې استخراجېږي.

کوکڼه (kūkā́ṇa) ښځ.م. ۱) کمبلې، تاروګی، بابنکی، بورا؛ ۲) کونډاله، کوکڼې، ګلدانی؛ ۳) مخ. ګل.

کوکڼۍ (kokaṇáy) ښځ.م. کونډاله، ګلدانی.

کوکو(۱) (kokó) ص. نب. ۱) واوا، ښکلی؛ ۲) ګل، کولکی، جنډی؛

کوکو(۲) (kūkū́) صوت. نر.م. د کوکوشتکې اواز.

کوکو(۳) (kawkáw) نر.م. زګېروی، نالښت، فریاد، د کوچني فریاد.

کوکوبه (kūkobá) جن. کوکوبی، عرق ګلاب.

کوکوپښ (kūkūpṣ̌) نر.م. ملاچرګک، ملاتونکی، بابوکی، یو ښکلی مرغه دی چې اوږده منبوکه او پر سر تاج لري.

کوکوړی (kokóṛay) نر.م.وګ. ککوړی.

کوکوشتو (kūkūkštu) ښځ.م. وګ. ګوګوشتو.

کوکوګیډۍ (kūkūgeḍáy) ښځ.م. د ګلو ګېډۍ، د ګلانو دسته، ګلدسته.

کوکول (kokawā́l) مص.مت. کوک کول: ۱) کوک ورکول: ۲) چالانول: ۳) څوک د هرو خبرو کولو ته چمتو کول (منفي صبغه).

کوکومرغه (kūkūmurğā́) نر.م. و گ. گوگوشتو.

کوکومیو (kūkūmyā́w) نر.م. کونگ، گونگ، کونگی، جغد، بوم، یو مرغه دی.

کوکووله (kūkū́wə̄la) ښځ.م. کوکی، ولـه، یو دول وله ده.

کوکه[1] (kū́ka) ښځ.م. ناره، د زور چغه او ژړا.

کوکه[2] (koká) ښځ.م. ۱) یو دول تسبیح دي: ۲) هغه سوندوخ چې مېوه په کې وري: ۳) پلکه پنکی، وروکی مبخ: ٤) غرفه.

کوکی[1] (kū́kay) نر.م. گندنه، ابنکی، یو دول سابه دي، اومه هم خوړل کېږي.

کوکی[2] (kawkáy) نر.م. ۱) کوولی، کویلی، یوه اوسپنیزه آله ده چې د اورو ابنکلو لوښي پرې پاکوي: ۲) کوگیر، کفگیر.

کوکی[3] (kokáy) نر.م. ککی، هلک، کوچني ته د ناز او گرانښت کلیمه ده.

کوکی[4] (kawakáy) نر.م. ۱) چاکو: ۲) چاړي، ببلچه.

کوکی[1] (kūkáy) ښځ.م. مج پرانگ، غنه، غنې، جولاگی.

کوکی[2] (kokáy) ښځ.م. ج. ۱) دماتي شـوي ښیښې توټه: ۲) کـوکـو، جندی: ۳) بابهـکی، کوکری، کمبلی یوه حشره ده چې پر گل مینه ده: ٤) مچکه، مچه، پچی: ۵) ښځ.م. کـوچنیانو ته د نـاز په دول کـارېدونکی کلیمـه ده: ٦) یوه غرنۍ ونه ده.

کوکیالی (kokyāláy) نر.م. رنگین او گل لـرونکی توکر.

کوکیانه (kokyā́na) ښځ.م. ۱) گلزار، گلستان، د گلوبڼ: ۲) مج. بڼ، باغ.

کوکېدل (kokedә́l) مص.ل. کوک کېدل: ۱) فنر د کېدل، لکه د ساعت: ۲) چالانه کېدل ۳) د یوه منفي صفت په توگه د هرو خبرو سر اېښوول.

کوکۍ گوته (kokā́ygwā́ta) ښځ.م. شین غته، سکروته، مسواکه، سبابه، د شهادت گوته.

کوکۍ وله (kokā́ywā́la) ښځ.م. یو دول وله ده.

کوگل (kogā́l) نر.م. گوگل.

کوگۍ (kogā́y) ښځ.م. ج ۱) خوله، کوکی، مچه: ۲) کـوچني ته د ناز او گرانښت کلیمه ده.

کوگیر (kā́wgir) نر.م. (ج. کوگیرونه) کفگیر: یوه اوسپنیزه آلـه ده چې شـکل یې کاچوغي تـه ورته دی خو تر کاچوغي د بره اوږده او لویه ده.

کول[1] (kawā́l) جن. ۱) زهر، چر، گندېر: ۲) مص. مت. کرل، یو عمل اجرا کـول: ۳) ترسره کـول: ٤) بشپړول: ۵) مج. جنسي مقاربت.

کول[2] (kūl) نر.م. ۱) نسل: ۲) د یـوه عمر، پـه یو منگ، همزولی: ۳) مج. زوزاد، آل اولاد.

کول[3] (kwal) نـر.م. څوک چې پـه سـر ولاړ وي او پښې یې آسمان ته جگې نیولې وي.

کولاخ (kūlā́c) نر.م. کولاچ، قولاچ، وازه، پـه افقي دول سره د خلاصو نیولو شویو لاسونو اندازه.

کـولبه (kolbā́) ښځ.م. ۱) ییـوي، ییـوه، قلبه: ۲) دوه غوایان چې ییوې پرې کوي.

کولپ (kolp, kwalp) نـر.م. (ج. کولپونه) کلپ، قلپ، چورک، قلف، قفل، جندره.

کولپک (kūlpā́k) نر.م. (ج. کولپکونه) کلپک، بلوټ، لټ، کلفک، قلفک، قفلک.

کولپکی (kūlpəkáy) نر.م. هغه لستونی چې خوله ولري، کف لرونکی لستونی.

کولپول (kūlpawə́l) مص. مت. کولپ کول، قلف یا قفل کول: ۱) بندي کول؛ ۲) خوندي کول.

کولپي (kūlpī́) ښځ.م. ج. ۱) یو ډول گنډون دی؛ ۲) ص. نب. نر. ښځ.م. هغه څه چې قیدېږي، کولپي ستن؛ و گ. کنجکی(۱) ۱).

کولپی (kūlpáy) ښځ.م ۱) کولپی، کاشین، قولپي، کتوي غوندي خاورین لوښی دی؛ ۲) سر تړلی لوښی چې هرڅه په کې خوندي وي.

کولپېدل (kūlpedə́l) مص.ل. قلف(قفل) کېدل: ۱) تړل کېدل؛ ۲) بندي کېدل؛ ۳ خوندي کېدل.

کولپي ستن (kūlpístən) ښځ.م و گ. کنجکی(۱) ۱).

کولتور (kūltur) نر.م. (ج. کولتورونه) کلتور، کلچر: ۱) دود، دستور، آداب او تاسیسات؛ ۲) ثقافت، فرهنگ؛ ۳) تمدن؛ ٤) تهذیب.

کولتوري (kūlturí) ص. نب. نر. ښځ.م.ج. د کولتور، د کلچر، د فرهنگ، دودیز، مدني، ثقافتي،، تهذیبي.

کولچه (kūlčá) ښځ.م. (ج. کولچې) ۱) ټیکلی؛ ۲) یو ډول خواږه یا مالگین خواږه دي؛ ۳) ښځ.م. تاغمه، داغمه، تغمه.

کولچه پخوونکی (kūlčapaxawū́nkay) نر.م. کلچه پز، څوک چې کولچې، کیکونه پخوي.

کولر (kolar) نر.م. سړوونی: ۱) یوه آله یا کانتېنر دی چې شیان یخوي یا یې یخ ساتي؛ ۲) هر شی چې سړونگ کوي؛ ۳) فریج، یخچال.

کولرا (kolára) ښځ.م. و گ. کالرا.

کولستېرول (kūlıstról) جن. کلیسترول، مومي ما ده ده چې له غوړو سره بدن ته ننوځي او د صفرا په مرسته په وینو کې جذبېږي.

کولک (kolák) نر.م. ۱) وتگی، دریڅه، روزان؛ ۲) سترغلی، د سترگو کاسه.

کولکسیون (kūleksyū́n) نر.م. جونگ، مجموعه، اجتماع؛ سره راغونډ شوي شیان، لکه د پوستي ټکسو.

کولگی (kūlgáy) ښځ.م. یو ډول خوندور بوټی دی چې وړې دانې اونړی ډنډر لري.

کولمه (kūlmá) ښځ.م. (ج. کولمې) د انسان او حیوان په نس کې اوږده پیپونه دي چې خواړه له معدې څخه هغو ته داخلېږي.

کولن (kūlán) نر.م. ۱) تن، و گ سپړنی؛ ۳) بیا. قولون، د بدن کولمه ده، د پنډو کولمو یو برخه.

کولنډ (kolánd) نر.م. کلنډ، کولنډی، هغه لرگی چې د ځاروي یا سپي په غاړه کې یې اچوي.

کولنگي (kulangí) ص. نب. کلنگي، قلنگي؛ اصیل(چرگ)، جنگي چرگ.

کولنی (kolánay) نر.م. یو ډول بوټی دی چې له بېخه یې نباتي شیدې راباسي.

کولوار (kūlwár) نر.م. د ملنگانو هغه شولی یا بکسه چې د گدایۍ او خیرات سامان پکې ساتي.

کولول (kūlawə́l) مص. مت. ۱) رغړول، تولول؛ ۲) تووړل، تراشل؛ ۳) څمکه ایشول(لکه د سرکې په وسیله).

کولولو (kūlūlū́) نر.م. د مت شیطان، شیطان خوټ، د شگو شیطان؛ یوه خړه کوچنۍ حشره ده چې په میده شگو کې اوسي.

کولولی (kūlawálay) نر.م. ۱) رغړولی، تیلولی؛ ۲) توړل شوی؛ ۳) څمکه ایشولی.

کولون (kūlúm) نر.م. و گ. کولن.

کولونټه (klontá) ښځ.م. د لومي(دام) اضافه برخه، د لومي د تناو سر.

کوله(۱) (kawlá) ښځ.م. (ج. کولې) نلی، توقه، قولته، د کارتوس تولی.

کوله[۲] (kawála) ښځ.م. پخل، پخنه، سرای، د درمند د ولې گېډۍ پراسنته او د غوایانو پېهو ته د مېده کولو لپاره د هغې اچونه.

کوله[۳] (kūlú) ښځ.م. (ج. کولې) ډولۍ، غرانګه، د سپي یو ځانګړی اوږد اواز، د ډبرو سکرو یو ډول.

کوله[۴] (kūwalá) ښځ.م. د ختو نغري چې د فلزي انګیټۍ په څېر جوړ شوی وي.

کولا (kolá) ښځ.م. د ډبرو سکاره، ذغال سنګ.

کوله بوله (kólabóla) ښځ.م. د خواخوږۍ او غمخورۍ یوه کلیمه ده.

کولۍ (kwaláy) ښځ.م. د غره نرۍ لاره چې پېچومې او پاټکي ولري.

کولی[۱] (koláy) نر.م. کودلی، کوکی، اوسپنیزه آله چې د اوږو اغېزلو لوښي پرې پاکوي.

کولی[۲] (kūláy) نر.م. کندو، خمبه، د ختو کندو چې غله په کې اچوي.

کولی[۳] (kūláy) ق. ټول، تمام، ګرد.

کولي (kawlí) نر. ښځ.م. ۱) د بدلزنو هندیانو د بقایاو یوه طایفه ده؛ ۲) پنډۍ، جوالي.

کولیاړ (kolyāṛ) نر.م. یو ډول غرنۍ ونه ده، پلي یې پخوي.

کولېدل (kūledál) مص.ل ۱) رغړېدل؛ ۲) تورول کېدل؛ ۳) ایشېدل (لکه څمکه په سر کې سره).

کولیر (kolír) نر.م ۱) زنار، طوق؛ ۲) بند، کولنډ.

کولیغه (kūliğá) جن. د سوځېدو مواد چې په عربي یې (وقود) بولي.

کوم[۱] (kūm) ض. (ګر.) کم، کوم، یو استفهامي ضمیر دی چې د یوه شي یا سړي د ذات د تعیین د پوښتلو پر وخت استعمالېږي.

کوم[۲] (kawúm) ف. (ګر.) د استمراري حال لپاره د متکلم مفرد صیغه ده چې د «کول» له مصدره

جوړېږي.

کوما (komá) ښځ.م. بېهوښي، بېحالي، په ځان د نه پوهېدو یو عمیق حالت دی.

کوماچ (kūmáč) جن. ۱) هغه غنم چې نوي یې داني نیولې وي؛ ۲) ګورماچ. یو ډول خواړه دي؛ ۳) نر.م. د پتیرې ډوډۍ لوی کنډک یا کتره؛ ۴) څخېدلې ډوډۍ.

کوماله (kūmálá) ښځ.م. یو ډول غرنۍ خوندوره بوټۍ دی.

کومباړ (kūmbāṛ) نر.م. کولال، کلال، کمپار، د خاورینو لوښو جوړوونکی.

کومبړ (kumbáṛ) نر.م. کومړ، ۱) دکالیو لوی سوری؛ ۲) تپ، زخم، لوی زخم.

کومره[۱] (kūmrá) ښځ.م. د پنبې د کار د وسایلو صندوق.

کومره[۲] (kūmará) نر.م. د اوښانو د خوراک یو ډول ګیا ده چې ګردې پاڼې لري.

کومړ (kūmáṛ) نر.م. و ګ. کومبړ.

کومړی (kūmṛáy) ښځ.م. ج. د یو ډول بوټي اغزن غونډاری دی.

کومک (komák) نر.م. کمک، مرسته، لاس کول، امداد کول.

کومکۍ (kūmakáy) ښځ.م. یو ډول کوکوتره ده.

کومکي (komakí) ص. نب. نر. ښځ.م. (ج. کومکیان) ۱) مرستیال، مرسته کوونکی؛ ۲) په کومک اړوند.

کومل (komál) نر.م. (مو.) دروند سُر، بم سُر، د تیبر په مقابل کې دروند یا بم سُر، ښکته سُر.

کومن (kumáṇ) ص. نر.م. ۱) مراوی، شپېته او خوسا؛ ۲) ارام، غلی.

کومنتوب (kūmạntób) نـر.م. ۱) کـومنتیا، کومنوالی، شېته والی؛ ۲) آراموالی، غلیتوب.

کومنول (kūmạnawə́l) مص.مت. ۱) شېته کول، مراوي کول؛ ۲) غلی کول، اراموال.

کومنېدل (kūmạnedə́l) مص.ل. ۱) شېته کېدل، مراوي کېدل؛ ۲) کرارېدل، غلی کېدل.

کومول (kūmól) نـر.م. دېنګ، کمـول، چغنی، لګ‌لګ، د اوبو یو مرغـه دی چې اوږدې پښې او جګه غاړه لري او غوښه یې خوړله کېږي.

کومه (kū́ma) ښځ.م. بوک، بوکان، کېسو، ګـوپ، کوهان، د اوښ په ملا کې راوتلی ځای.

کومی (kūmáy) نر.م. ۱) و.ګ. کومه؛ ۲) له غابښو څخه تر ستونې پورې برخه؛ ۲) داور ژغورګی، نغری؛ ۳) د هر شي مرکز یا عمق.

کومیډي (kūmiḍí) ښځ.م. کمیډي؛ ۱) هره ادبي ننداره یا کمپوزېشن چې پر ویر او ماتم پای ته ورسېږي؛ ۲) خندوونکې یاخوشالوونکې پېښه.

کومیک (k(o,u)mík) نر.م. ج. و.ګ. کمیک.

کون (kawn) نر.م. ۱) هسـتي، د وجـود عـالـم؛ ۲) نړۍ، جهان؛ ۳) موجودوالی، هستوالی.

کونات (kūnát) نر.م ۱) د کوزې ببخ؛ ۲) کونک، د مګې ببخ.

کوناتور (kawnāṭawár) ص.نر.م. ۱) سومباتور، د غتو کوناتیو خاوند؛ ۲) مج.بې غیرته.

کوناتی (kūnāṭáy) نر.م. (ج. کوناتي) د انسان د ورنونو او ملا تر منځ پسته او راوتلې برخه.

کوناری (kūnāráy) نر.م. (ج. کوناري) قصاب.

کوناستی (kūnāstáy) ښځ.م. د کـوچنیانو یو دول بازو لرونکې څوکۍ ده.

کوناستی (kūnāstáy) نر.م. ۱) د کوچني لومړی کېناستنه؛ ۲) د ناروغ لومړنی کېناستنه.

کوناغ (konā́ğ) نر.م. کتغ، ننګولی، نګولی.

کونتاله (kūnatālá) ښځ.م. شنه لښته چې سر یې مات شوی وي.

کونتی (kūntáy) ص.نر.م. ۱) کونتی، راکوږ؛ ۲) هغه دېوال چې دړ شوی وي.

کونټی (konṭáy) ښځ.م. ۱) کـېږ سری لـرګی؛ ۲) کېږ سرې امسا (لکړه).

کونج (k(wa,o)nj) نر.م. کنج، ګوټ.

کونجاړه (kūnjā́ṛa) جن. کنجاره، خنجاړ، کل، هغه مواد چې له پنبه دانې او شرشمو څخه پاتې او تېل ځنې بېل شي.

کونجت (kunjə́t) جن و.ګ. کونځله.

کونجری (kūnjaṛáy) نر.م. کنبیده، نقش و نګار، په دېوال کې نقاشي شوی.

کونجړ (kūnjáṛ) نر.م. سـابه خرخوونکی، د شنو خرخوونکی.

کونجک (kūnjā́k) نر.م. ۱) کنجک، کنجکی، د کونج مصغر؛ ۲) ګوټ، کونج.

کونجکه (kwánjaká) ښـځ.م. کنجکه، یـو ډول مرۍ ده چې د کوچنیانو په غاړو اچول کېږي.

کونجلغ (kūnjlāğ) ص. نر.م. ۱) منجیله، ګونجه شوی، ګونځه شوی؛ ۲) توند موند، کونجفکه، سوټ بوټ.

کونجي (kunjí) ښځ.م. کنجي، چابي، کیلي.

کونجی (kūnjáy) ښځ.م. ۱) یو ډول ډبره ده چې د ژرندې پـل ځنې جـوړوي؛ ۲) د اوبه چښلو خاورین لوښی؛ ۳) ص.نـر.م. کروپ؛ ٤) ډېر بوډا، ډېر زوړ.

کونجی (kūnjə́y) ښځ.م. څرخی، ګـونجی، د سپنسو کلاوه، د تارونو کلوله.

کونجیتي (konjə́te) جن. و.ګ. کونځله

کونځله (konjála) ښځ.م.ج (ج.کونځلې) کونجدې، کونجتي، کونجنت، کنجد، یوه گیاه ده چې دانې یې ۶۰٪ غوړي لري.

کونځی (kowncáy) ښځ.م. و گ. کوځی.

کونداژه (kūndáža) ښځ.م. پیاله، کنداژه، د چایو او اوبو څښلو لوښی.

کونداغ (kwándāğ) نر.م. کنداغ، قنداغ، د ټوپک یا ماشیندار لرگینه برخه چې له سینې سره لگوله کیږي.

کوندروزی (kūndrúzay) نر.م. ۱) مرچک، سره مرچک؛ ۲) جوع البقر؛ یو ډول ناروغي ده چې لوږه په کې ډېره وي.

کوندروکی (kūndrúkay) نر.م. وروکی دسترخان، کوچنی دسترخان.

کوندری (kūndráy) نر.م. ۱) دسترخوان؛ ۲) د بېرستنې مخ؛ ۳) ښکلې بوجکۍ چې خېښې د ناوې کورته خونې په کې وړي؛ ٤) ژورغالی.

کوندرېزی (kūndrézay) نر.م. درېندی، د پسونو یوه ناروغي ده.

کوندس (kūndás) نر.م. گل کند، گل قند.

کونډوړی (kūndūŗáy) نر.م. کنده، ژوره، دوغل، غوجوړی.

کونده (kūndá) ښځ.م. (ج.کوندې) ۱) کنده، غټ لرگی دی چې د ببوې غشي، موتانې او سپار یا پال پکې کلکېږي؛ ۲) درد او تکلیف له منځه تلنه؛ ۳) د رسیدونو، بیلونو، تکسونو او... د پاڼو پاتې شوې برخه.

کوندی (kūnday) نر.م. ۱) د مچنو غوزې پرې؛ ۲) له ډېره درده پر له رغښتل؛ ۲) هغه پېرې چې د غونډې خوله پرې تړي.

کونډي (kūndí) ښځ.م. پوړی یا سرېښنو سره زرینې او سوچه خولې پاکونه.

کونډ(۱) (kwánd) نر.م. روزمانه، د مېږو او وزو د لنگېدو وخت.

کونډ(۲) (kwánd) ص.نر.م. ۱) هغه سړی چې ښځه یې مړه وي؛ ۲) دغره شوکه؛ ۳) حیض.

کونډا (kūndá) ښځ.م. تغاره، تغار، لویه خاورینه تغاره.

کونډاله (kūndālá) ښځ.م. ۱) کوکنۍ، گلدانۍ؛ ۲) د بنگو سولولو لوښی؛ ۲) ماته لښته.

کونډتوب (kwándtob) نر.م. کونډوالی، کونډتیا، هغه حالت چې د سړي ښځه مړه او د ښځې مېړه مړ وي.

کونډتون (kūndtūn) نر.م. کونټون، هغه ښځه چې د مېړه ترمرگ وروسته بل مېړه نه کوي.

کونډغالی (kwándğālay) نر.م. ۱) کوتخه، کوډله؛ ۲) د غریبې وړه کوټه؛ ۳) په غره کې د پسونو او مېږو موقتي ځای چې تش وي.

کونډکي (kūndáki) ښځ.ج ۱) کونډیاري، د ونو لاندې ځځلې؛ ۲) لنډ ویښته، لنډ ویښتان.

کونډکی (kūndakáy) ص. ښځ. م. غونډکی، ټنډکی، وړه او غونډه منډه ښځه.

کونډلژغ (kūndalžáğ) نر.م. زغلندی، ژغندی، دجغ دوه لرگي چې د غوبې غاړه په کې وي.

کونډلی (kūndaláy) ښځ.م. کرهډ، کونډی، مرکونډی، یو ډول اغزن بوټی دی.

کونډوکی (kundūkay) نر.م. و گ. کونډکی.

کونډول (kūndawál) مص.مت. ۱) لومړی ځل په بغرې کې د شولو تکول؛ ۲) د سړي ښځه وژل یا د ښځې مېړه وژل.

کونډوه (kundáwa) ښځ.م.دسترخوان، دسترخان.

کونډه(۱) (kūnḍa) ص.ښځ.م (ج. کونډې) هغه ښځه چې مېړه يې مړ وي.

کونډه(۲) (konḍā́) ښځ.م. ۱) ورپې ته چې وره کړې وراچوله کېږي؛ ۲) د ځنځير کړې يا حلقه؛ ۳) د ځيګر مرغېږي ٤) کنده، سرچينه؛ ٥) د کب نيولو چنګک.

کونډی (kwánḍay) ص.نر.م ۱) لنډ؛ ۲) کلی، کنډا، بې ښکرو؛ ۳) پاتې، مغلوب؛ ٤) مونډه، بونډی هغه ونه چې يوازې ستنه يې پاتې وي.

کونډۍ(۱) (konḍā́y) ښځ.م. ۱) د لرګي وروکې کاسه؛ ۲) د کوناټې د پاسه هډوکی.

کونډۍ(۲) (kūnḍā́y) ښځ.م. ۱) وګ. کونډلې؛ ۲) د لاس يو پسول دی.

کونډۍ کول (kūnḍaykawā́l) مص.مت ۱) کونډی کول، پېچل، تاوول؛ ۲) کړشپ کول.

کونډياري (kūnḍyārī́) ښځ.م.. وګ. کونډکي.

کونډېدل (kundedal) مص.ل. ۱) بې مېړه کېدل؛ ۲) ښځه يې مړه کېدل.

کونړۍ (kūnərā́y) ښځ.م. ۱) کټوه، کټو، کټوی، د مستو کټوه؛ ۲) په تأنيثي صفت سره کونړ ته منسوبه.

کونستر (konastə́r) نر.م. وګ. کنستر.

کونسترکی (konastárkay) نر.م. هغه توکر چې د کوچني له کوناټيو او پښو څخه راچاپېرېږي.

کونسټ(۱) (k(wa,o)nsə́ṭ) نر.م. ۱) په ايره خول کې پخه شوې ډوډۍ؛ ۲) ببخ، وبخ؛ ۳) کونسټه د ونې ستنه يا ببخ.

کونسټ(۲) (kwansə́ṭ) ص.نر.م. شل، ګوډ، شا، وشوټ، شيل.

کونسټه (kwansə́ṭa) ښځ.م. کونسټ: ۱) ستنه، ببخ؛ ۲) مج. د زيات قدرت خاوند.

کونسل (konsíl) نر.م. قونسل، قنسل، قونصل؛ هغه استازی چې د يوه پردي هېواد په يوه ښار کې د خپل هېواد او د هغه د ښاريانو حقوقي او اقتصادي ګټو ممثل او ساتندوی وي.

کونسلګري (konsalgarí) ښځ.م. کونسل خونه، قنسلګري، د کونسل رسمي دفتر.

کونسوی (konasə́way) ص. نر.م. وګ. کونه سوی، ببخ سوځېدلی، وبخ سوی.

کونسۍ (kawnsə́y) ښځ.م. کوڅۍ، کونځۍ.

کونسيه (kawnsiyā́) ښځ.م(مو.) کانسيه، کجرې، ځانته يا ببل راګ نه دی، هاغه يمن کليان دی چې په مدهم يې وايي.

کونغو (kūngū́) نر.م. د سوجې هډوکی، د کونه دوب هډوکی.

کونک (kūnák) ق. ۱) اخير، پای؛ ۲) وروسته؛ ۳) نر.م. د انګورو دوبچه يا جوبه؛ ۲) دهګۍ پچک (پچ).

کونکوړۍ (kūnkūrā́y) ښځ.م. کونۍ، د خاورو وړه کټوتې چې په پنجره کې مارغانو ته په کې اوبه يا دانې اچوي.

کونګ(۱) (kwáng) نر.م. ګواټې، کونګو، کونګی، يوه مرغۍ ده چې په رڼا کې څه نه ويني.

کونګ(۲) (kawáng) نر.م. وګ. کونه(۱).

کونګاري (kūngáre) ښځ.ج. کولې، قولې، غرانګې، د سپي اوږدې ناړې.

کونګچ (kūngáč) نر.م. ازانګه، انګازه، پژواک.

کونګره(۱) (kongrá) ښځ.م. کوکره، کوکرې، د سترګو د تراخم ناروغي.

کونګره(۲) (kūngərá) ښځ.م. وګ. کنګره(٤).

کونګری (kūngráy) نر.م. کونګرکی، کوکری، کوترې، کوترکی.

کونګړ (kūngắṛ) نر.م ۱) بنسټ، بېخ؛ ۲) پ. ک. د پښتنو یو دود دی: د چا چې اولاد نه پاتېږي، نو د خپل زوی یا لور غوږ سوری کوي او هغه ته منډری یا کړی وراچوي اوخیرات کوي.

کونګوتي (kūngūtí) ښځ.م. ۱) ګوته ورکول، شاغوتول؛ ۲) پېغورونه؛ ۳) پیشاره، تمسخر.

کونګه (kūngá) ص. نب. بېتابه، ناکاره، په کړاو اخته.

کونګی (kūngáy) نر.م.و.ګ. کونګ(۱).

کونه(۱) (kawána) ښځ.م. کړنه، کونګ، عمل.

کونه(۲) (kwána) ښځ.م ۱) سوغې، سومبې، غره، مقعد؛ ۲) بېخ، وبېخ، قاعده.

کونه سوی (kwanasáway) نر.م. کونسوی: هغه نګولی چې سوی وي یا د سوي خوند ولري.

کونه غری (kwanaǵáray) نر.م. د کوناتي هډوکی، د کونډی هډوکی.

کونه ګوته (konagóta) ښځ.م. انې بهانې، پلمه کول، ځان تېرونه.

کوني(۱) (kū́nay) نر.م ۱) د وزو او مېږو په پوستکي کې یوه حشره ده؛ ۲) مج. زیارکښه، پر کاره.

کوني(۲) (kwánay) جن. کوینی، لېښوین، کوولی.

کوني (kūní) نر.م. سوېرې، غانډو، پُشت، دوره، مفعول.

کوني(۱) (konáy) ښځ.م ۱) صماخ، د غوږ د سوري ورستی برخه؛ ۲) د انو خر په لوبه د لوبغاړي د دربدو دایره.

کوني(۲) (kwánay) ښځ.م.ج. ۱) کاسیره، فاحشه؛ بداخلاقه ښځه ۲) هغه ښځه چې خپل مقعد د مقاربت لپاره وراندې کوي.

کونیخی (kwanícay) نر.م. نغاړی، منجیله، هغه لوخې یا ټوټه چې ښځې یې د سر د پاسه د منګي لاندې پرېږدي.

کونیز (kūníz) نر.م. دومباله پور، دمبالپور، یو دول پخوانی توپک دی.

کوني کاټر (kūníkāṭár) نر.م. چونګابښ، چنګابښ، کونیکبر، کنجپور، کنجیپور.

کونیکبر (kūnikábar) نر.م.ج. چونګابښ، کنجپور، سرطان، پنجه پاو، خرچنګ.

کونین (kawnáyn) نر.ج. د کون تثنیه، دوه جهانه، دنیا او آخرت.

کوڼ(۱) (kūṇ) ص.نر.م. (ج. کاڼه) په غوږو درونډ، چا چې د سامعې حس له لاسه ورکړی وي.

کوڼ(۲) (koṇ) نر.م. یو دول بوټی دی.

کوڼټوب (kūṇtób) نر.م. کڼوالی، کڼتوب، کوڼتیا، کوڼوالی؛ په غوږو درونډوالی یا کڼوالی.

کوڼکی (kūṇkáy) ښځ.م. کڼکی، کړکی، ورسی.

کوڼول (kūṇawál) مص. مت. ۱) کڼول، کوڼ کول، په غوږو درڼول؛ ۲) مج. په جګو آوازو او غږو سره د چا غوږونه خورول.

کوڼی(۱) (kūṇáy) ښځ.م. ۱) د تکی سر، د زنګانه سترګه؛ ۲) ککری، کوپړی؛ ۳) کونکوری، په قفس کې د مرغیو د اوبو لوښی؛ ٤) لو. د خانې خانې لوبه، د کوچنیانو یوه لوبه ده.

کوڼی(۲) (koṇáy) ښځ.م. کوټخه، جونګړه، کوډخه، د غریبی کور یا کوټه.

کوڼی(۳) (kawaṇáy) ښځ.م. د متک یوه خوا، د غوز یوه پله، د یوه غوز نیمه پله.

کوڼی (kū́ṇay) نر.م ۱) وینه، واینه، لړګی خوړونکی چینجی؛ ۲) ګوڼی.

کوڼېدل (kūṇedál) ز ګ. کڼېدل.

کوڼیک (kūṇík) نر.م. منګوره، خیخیک، کتمل.

کوواوي (kūwāwé) ص.جمع.م. کلکه یا سخته یا کنه(غمکه).

کووکی (kawŭkay) نر.م. کوېلی، کوګیر، کفګیر.

کوولی (kowŭlay) نر.م. کولی: ۱) فلزي آله ده چې د اورو د اخېلو (اغېل) لوښي پرې پاکوي؛ ۲) کولی، هغه دېګ چې ببخ ونیسي.

کوونکی (kawŭnkay) فا. نر.م. کړونکی، څوک چې د یوه کار یا فعل کړونکی وي.

کووېډی (kuwéday) نر.م. ۱) حدود؛ ۲) ننبه؛ ۳) ځروی، شیشی، لولو، دوری.

کوه (kōh) نر.م. دوه خوښی، دوه ښاخی لرګی چې په سرکې یې د بېړۍ د راښکلو پرې وي.

کوهان (kohān) نر.م. و.ګ. کومه.

کوهړ (kūhāṛ) نر.م. سخته او کلکه متروکه.

کوه نور (kohinūr) نر.م. مشهور، تاریخي او د زیاتي بیې لرونکی الماس دی.

کوهی (kohāy) نر.م (ج. کوهي) کوبی، څاه.

کوهیل (kohīl) نر.م. کوهیله، کویل: ۱) توره ترکه، ډانګ لکی؛ ۲) د یو ډول مرغه نوم دی.

کوی(۱) (kāway) نر.م. ۱) ننکی، چیچک، یوه بده پوري کېدونکي ناروغي ده؛ ۲) ف. کوای، کولای، کولی.

کوی(۲) (kuay) نر.م. تخمور، تخور، کاه، کهه، خارښت، تخمار.

کوی(۳) (koy) جن. کوېنی، کویلی، د دېګ پاتې شوې برخه.

کویان (koyān) نر.م. هغه حالت چې غوا النګوان ته نږدې شي: غولانځه یې غټه شي او ...

کوېدل (kawedal) مص.ل. ۱) زګېروی کول، فریاد کول؛ ۲) د سپي غپېدل.

کوېدن (kwedán) نر.م. کوزده، کوژده، هونی اچونه.

کوېدی (kwedáy) نر.م. کهار، هغه سړی چې ناوې د مېړه کره بیایي.

کویزه (kwíza) بنځ.م. ۱) کوازه، هغه دول شری لرګی چې ختګر پرې درېږي؛ ۲) غټ لرګی چې پر اوړو له پاسه د درانو شیانو د انتقال لپاره ایښودل کېږي.

کوېږه (kawéẓa) بنځ.م. یوه سپینه غرنۍ ونه ده چې پاڼې یې د ښونه د ونې په څېر دي.

کوېښ (kwiṣ) نر.م. ۱) لیک، خط؛ ۲) لیکنه، تحریر.

کوېښل (انبل) (kwiṣəl) مص.مت. کښل، لیکل، ښکل، تحریر کول.

کویل (koyál) مص.مت. ۱) پاکول؛ ۲) نر.م. ګوټ، ګوټک؛ ۳) کوهیل، کویله، یو مرغه دی چې اوږده لکۍ لري؛ ٤) مص.مت. کینل، کنل، تورل، (کوېی) هم د دې ریښې څخه دی.

کویلی (kwélay) نر.م. ۱) کوینی، کوولی، کونی، کنستر، کونسوی؛ ۲) کفګیر، کوګیر.

کویلې (koyále) بنځ.م. ژړا، فریاد.

کوین(۱) (kawyín) نر.م. ۱) کولنګ، کینتری؛ ۲) امیتی، تسکوره.

کوین(۲) (kūyín) نر.م. په ځینو پښتني سیمو کې نکاح ته وایي.

کوینی (kwénay) نر.م. و.ګ. کویلی(۱).

کویه (kūyá) بنځ.م. پوپه، بزه، پېه، اوبزی، یوه حشره ده چې وړین کالي خوري.

کویی (kwyáy) نر.م. (ج. کویان) و.ګ. کوهی.

کویېلی (koyélay) نر.م. کوکی، کوګیر، کفګیر، کووکی، کویلی.

کـه (ka) ف. ۱) کړ، کاوه، د مفـرد او جمع غایب لپاره د استمراري ماضي صیغه ده؛ ۲) کـړه، کړه؛ مفرد مخاطب ته د کولو امر دی.

کهار (kahār) نر.م ۱) سورتور بخن آس چې زنګونه یې تور وي؛ ۲) کورنۍ میتابیې؛ ۳) کویدی؛ هغه څوک چې له ناوې سره د پلار له کوره د زوم کور ته ځي؛ ٤) هغه سړی چې د ناوې سامان راتولوي او د زوم کره یې وړي؛ ۵) ص. نر.م. ج. سکاڼ، غنم رنګی.

کهاره (kahārá) ښځ.م. و ګ. کواره.

کهاره (kahāra) ښځ.م. ۱) نغـوری، کونیـڅی، منجیله؛ ۲) موخه، هدف، نښه، نښکه، تکی.

کهال (kahā́l) ص. نر.م.ج. کهاله؛ ۱) لټ، تمبل؛ ۲) کمزوری، ضعیف.

کهالول (kahālawə́l) مص. مت. ۱) لټول، لـټ کول، سستول؛ ۲) کمزوری کول، ضعیفول.

کهالي (kahālí) ښځ.م. ۱) لټي، سستي، تمبلي؛ کهالي کـښل، غځـوونې کـول، ستړیا کښل؛ ۲) کمزوري.

کهالېدل (kahāledə́l) مص. ل. ۱) لټېدل، لټ کېدل، سستېدل؛ ۲) ضعیفېدل.

کهربا (kahrūbā́) ښځ.م. اکریـه، خس او خاشـه راښکونکې تیږه.

کهرکی (kahṛkáy) ښځ.م. د سترګـو کـولک، د سترګې شا و خوا ژور ځای.

کهښت (kahā́ṣt) نر.م. خاربښت، کاه، کاهښت.

کهکشان (kahkašā́n) نر.م. اسمان لاره، دلدل لاره، مجره، په آسمان کې ورېځې غوندې کرښه ده چې له ملیونو ستورو څخه جوړ شوې ده.

کهنګه (kahángá) ص. ښځ.م. تـرنګـه، ګنګه، دنګه، جګه، د پهلې یو صفت دی.

کهنه (kahə́na) ښځ. م. ظرفیت، ګنجایش.

کهول(۱) (kahól) نر.م. ۱) کور؛ ۲) کورنۍ، ټبر، خاندان، د کورنۍ د غړیو مجموعه ده.

کهول(۲) (kahawə́l) مص. مت. قی وهلو ته اړ کول، خوا ورګرځول.

کهه (kahá) ښځ.م. ۱) قی، کانګې؛ ۲) خاربښت.

کهی (kahə́y) ښځ.م. ج. ۱) کښې، کیږ، کیږی، د تښتې په څېر یوه آله ده؛ ۲) د ژرندې د پل تیر.

کهی (kaháy) نر.م. ۱) کجـاوه، د لښـتو او ښـو پټـم چې اوښ پرې بندېږي؛ ۲) یـو ډول ځيـږ نبات دی؛ ۳) ص. نر.م. ډنګر، لغړ؛ ٤) نر.م. خندق؛ ۵) سکره، د مزري بوټی.

کهېدل (kahedə́l) مص. ل. ۱) ډنګرېدل، خوارېدل؛ ۲) خوا ګرځېدل، په استفراق کېښوتل.

کهین (kahín) ص. نر.م.ج ۱) د کرکې وړ، منفور؛ ۲) پند، ډبل.

کي (ke) اد. کښې.

کیاځه (kayājá) ص. نب. مـراوی، زموّل، شیته، جینګ، شوته.

کیاری (kyāráy) ښځ.م. پتی، څمکه.

کیازه (kayā́za) ښځ.م. ۱) وبښ، ګیازه، د څارویو د خـولې لاړې، ناړې؛ ۲) مـج. د انسان د خولې لاړې.

کې ایستل (keistə́l) مص. مت. ۱) کېښاسـل، کښېښتل، اخته کول؛ ۲) کار پیل کول.

کېبر (kebár) نر.م. ښاخی، سکـو، دوه ښاخه، د بوسو بادولو آله.

کېبل (kebə́l) نر.م. (ج. کېبلونه) ۱) پلن او پند سیم؛ ۲) پلن او پند وابښ؛ ۳) د کښتۍ پړی.

کېت (ket) نر.م. دین، کېش، ایین.

کیته (kīta) ص. ښځ.م. واژه، خلاصه، ریته، د خولې یو صفت دی.

کېټ (keṭ) نر.م. شهرازه: ۱) هغه دېوال چې د کلا د ورۀ لـه مخې څخه راتاوېږي؛ ۲) تر کلا چاپېره دېوالونه.

کېټلی (keṭalāy) ښځ.م. مرغانچه، د چرګو او چرګانو کوټنی.

کېج (kej) ص.نر.م. ۱) کېږ، قېچ، کلک، هغه سابه چې کلک شي او له خوراکه وځي؛ ۲) نر.م. هغه پېرۍ چې کلک غنبتل شوی وي.

کېجلی (kejālay) نر.م ۱) اسي، بخیل، ممسک، شوم؛ ۲) بد چلنده.

کېجم (kejām) نر.م. شاګوړی، نمله، هغه لمڅی چې د آس د زین لاندې اچول کېږي.

کېچ (keč) نر.م. د خامتا (بیستی) په څېر یو ډول اوبدل شوی څادر.

کېچټ (kečāṭ) ص. نر.م. د لږ عمر، کم عمره، کم سنه، د لږ عمر خاوند.

کیچړی (kičṛāy) جن. وګ. کچړی.

کیچیړي (kičaṛī) جن. چکړ، چکړي، چقړي، ختې.

کیچی (kičāy) ص.نر.م. ووړکی، کمکی، کوچنی.

کېڅ (kec) نر.م. دوړی، قبر، ګور، مړیستون.

کېڅکنی (keckānay) نر.م.ص. قبر ایستونکی، ګور کنونکی، قبرکن.

کېڅی (kecāy) ښځ.م. ۱) دوېګی، کسبت، د نایانو د سامان کڅوره؛ ۲) کڅوره، کیسه.

کیخکه (kīxakā) ښځ.م. کوشتوری، هغه هندوانه چې تر نورو وروسته پخه شي.

کیخه (kīxa) ښځ.م. خرماشی، خرمیاسی، خرنګې غوماشه.

کیخی (kīxay) نر.م. کخی، کوخک، کوخی، واړه سپین چینجي چې په مقعد کې پیدا کېږي.

کېداره (kedārá) ښځ.م. (مو.) کېدارا، کېدار، د دیپک راګ یوه اوډوراګنۍ ده.

کېدای (kedāy) ف. کېدلای، کېدی، کېدلی، د فعل د امکاني حالت څرګندوونکې کلیمه ده.

کېدل (kedə́l) مص.ل. ۱) شول، واقع کېدل؛ ۲) موجودېدل، موندل کېدل؛ ۳) زېږېدل.

کېدونی (kedūnay) نر.م. شوونی، د کېدلو ور چاره یا شی.

کېده (kedā) نر.ج. ۱) شول، شوه؛ ۲) نر.م. زېږېده؛ ۳) ف. کېدنګ، ترسره کېده.

کېدئ (keday) ف. کېده، (اجزاء، وقوع).

کیر (kīr) جن. کهیر، نری شیدو وریجې.

کیرانه (kirānā) ښځ.م. پرچون شیان، پرچون مال.

کېرته (kertā) ښځ.م. د ګندنې په څېر یوه ګیاه ده چې پاڼې یې کلکې او تېرې دي.

کیرړی (kirṛāy) نر.م. چینچار، کریړی، کرړی؛ یوه حشره ده چې جامه وهي.

کېرغه (kerğā) ښځ.م. یو بوټی دی چې سپین ګل کوي او بېخ یې نری وي.

کیرکیرک (kirkirāk) نر.م. کب خورکه، یوه مرغۍ ده چې خوراک یې کب دی.

کېرندی (kerandāy) ښځ.م. تیپچه، کرکری، یوه آله ده چې د مرز په څېر اوازونه ترې وباسي.

کېره (kéra) ښځ.م. یوه ونه ده چې سرې سرې داڼې کوي او پاڼې نه لري.

کېری (kerāy) نر.م. څوک چې د سیند له شګو زر بېلوي.

کېرۍ (kerŝy) ښځ.م. ۱) دشرخ او ارابې هاره؛ ۲) هغه غلبیل یا ناوه چې شګه او زر سره بېلوي د شګو د زرو چانوونکی غلبیل.

کیري توب (kiritób) نر.م. له شګو څخه د زرو ایستلو (استخراج) کسب.

کېړ (keṛ) نر.م. (ج. کېړونه) ۱) شپول، پند غالی؛ ۲) وېره، اړه؛ ۳) منداوو، غابېور؛ ٤) فرشي دروازه او کړکۍ؛ ٥) کتار، چیل، لین.

کیړکیچو (kiṛkičo) ښځ.م. ۱) ترتېرۍ، تتله؛ ۲) سست، لړزانده، بې ثباته.

کېړه (keṛá) ښځ.م. ۱) کړبکۍ، کوټه دوله کندو چې له کړکو او لښتو څخه جوړ شوی وي؛ ۲) پېکل، چجکی؛ ۳) پولکی، دوه ښاخی مېخ چې پال پرې په کونده کې ټینګوي.

کېړه ګۍ (keṛagáy) ښځ.م. اوار دایروي لوښی چې له لښتو څخه جوړېږي.

کېړۍ (keṛay) ښځ.م. ج. شپلې، هغه شپلی چې له خرمنې او منج څخه جوړېږي.

کېږ (kež) ص. نر.م. و ګ. کیږ ۱).

کېږ (kiẓ) نر.م. نازل شوی، اوربدلی، کښی، کینبن.

کېږدل (keẓdál) مص. مت. ایښوول، کېښوول، کېښودل.

کېږدۍ (keẓdáy) ښځ. م. ج. و ګ. کږدۍ.

کېږلی (keẓaláy) نر.م ۱) کږلی، رټلی؛ ۲) ذلیل، حقیر.

کېږه (kéẓa) ص. ښځ. م. وتره، وتره څمکه، اړولو ته برابره څمکه.

کېس (kes) نر.م. پت، آب، عزت، ابرو.

کیسر (kaysúr) ص. نر.م. قیصر؛ ۱) تود سوړ؛ ۲) هغه باروړونکی ښاروری چې خوله یې د هوا له املهوچه شي او بیا ناروغه شي.

کیسه(۱) (kisá) ښځ.م. (ج. کیسې) ۱) قصه، نکل، مراسه، ناول، داستان؛ ۲) له بدن څخه د خیرې پاکولو وړه کڅوړه چې لاس ته اغوستل کېږي؛ ۳) (بیا.) کڅوړه، خریطه، سیسټ، په نباتاتو او ژویو کې هر کڅوړه دوله جوړښت؛ ۲) جېب.

کېسه(۱) (kesá) ښځ.م. ۱) کودالی، کهی، کښی؛ ۲) کېله، یو خوږه مېوه ده.

کیسه بر (kisabúr) ص. نر.م. ګندکپ، ګنپکپ، څوک چې جېبونه وهي.

کیسۍ (kisáy) ښځ.م.ج. آړه، اړي، کسی، اړونه، لغز، چیستان.

کېسۍ (kesáy) ښځ.م. و ګ. کېخۍ.

کیسي (kaysí) نر.م. ج. قیسي، خورماني، یو ډول زردالو ده، رنګ یې سپین او څه سوروالی لري.

کېش (keš) نر.م. (ج. کېشونه) ۱) کیچ، یو ډول سپنسین ښادر دی؛ ۲) دین، مذهب؛ ۳) ګروهه، عقیده؛ ٤) ایین؛ ٥) لاره.

کیش (kiš) صوت. نر.م. کیشه، کشي، کیشي، د چرګ او مرغیو د شړلو اواز.

کیشپ (kišáp) نر.م (ج. کیشپان) کشب، کیشو، کاسه ګرپ، شمشتی، میچنی، شوتتی.

کیشک (kišák) نر.م ۱) ښار او تعقیب؛ ۲) پیره داري.

کیشکارل (kiškārál) مص. مت. بنکارل، کشکارل ورتوکول، سپی توکول.

کیشکره (kiškára) ښځ.م. ۱) کاغی غونډې یوه خړه مرغی ده؛ ۲) کاغی، کګیږکه، عکک؛ ۳) یوه مرغی ده، په دري کې یې خبرک بولي.

کیش کیش (kiškiš) صوت. نر.م. د مرغیو او چرګانو د شړلو اواز.

کیشور (kišŏr) نـر.م. یو دول ویښته لـرونکی او پت لرونکی چینجی دی.

کېښت (keşt) نر.م. ټینګلر، مقاومت.

کیښکري (kişkarí) نـر.ج. ۱)زړی، خـځـوزی؛ ۲)چزغولی، زربوکی، څغغولی.

کېښکل (keşkál) مص.مت.و ګ. کښېکښل

کېښودل (keşodál) مص.مت. کېښوول، ایښودل، ایښوول.

کیښه (kişă) ښـځ.م. ښـیښـه، هینداره، آئیـنه، شیشه.

کیښی (kişáy) ص.نر.م. خصي.

کیغاچ (kiğăč) نر.م. ۱)قیغاچ، نامستقیم، کوږ، دخمکې یېوې کولو داسې طرز چې له یوه کونج نه تـر بل کـونج پورې کار وشـي؛ ۲)مج. اړي کوونکی، حاسد، مخالف.

کیف (kayf) نـر.م. ۱) د کمیت مقـابل، کیـفیت؛ ۲)خوند، لذت، خوښي؛ ۲)نشه، مستي.

کیفر (kayfár) نر.م. سزا، جزا، مکافات، د ښو او بدو بدله.

کیفي (kayfí) ص.نب.نر.ښځ.م.ج. دکمي مقابل؛ ۱)مـاهیتي، مـاهیـوي، کیـفیت ته منسـوب؛ ۲)کیف لرونکی.

کیفیت (kayfiyát) نر.م. ۱)څرنګوالی، د یوه شي صفت، حالت، اوځنګه والی؛ ۲) کیف.

کیفیتي (kayfyatí) نر.ښځ.م ۱)دکیفیت، کیفيّ؛ ۲) جنجالي، کیفیت لرونکی.

کېک (kek) نـر.م. (ج. کـېکـونه) (پـخ.) یو دول خواږه دي.

کیکار (kikár) جن. ۱) کـکـر، ګـبین، شـات؛ ۲)دومبکی.

کیکته (kikáta) ښځ.م. یو دول لړ.ه ده.

کېکټس (kektás) نر.م. کاکتوس؛ و ګ. زقوم.

کیکر (kikár) نر.م ۱) یوه ونه ده چې پاڼې یې څېړې دي؛ ۲) یو دول ښکلی کورني چرګ دی.

کیکوړی (kikóṛay) نر.م. ۱) ککوړی، کوچنی دودی، وره دودی؛ ۲) و ګ. ریکاټ.

کیل (kil) نر.م. (ج. کیلونه) سیږ، کیله، کـرک، د ییوې کرښه.

کېل (kel) نر.م. ۱) راز، نیاز؛ ۲) لوبه، مشغولا.

کېلک (kelák) نر.م. ۱) پښندي، ځولانه، د آس د پښې پړی؛ ۲) د تهکي تسمه.

کیلک (kilák) نر.م. کیلیک، ژغـندی، جغلندی، ژغوندی، زغلندی، ځغلندی، جغندی.

کېلو (k(i,e)ló) ت. ت. یـو ترندتـوک دی چې په میتریک سیستم کې کارېږي او د «یو زر» مانا لري ،لکه دکیلوګرام، کیلوواټ....په کلیمو کې.

کېلوګرام (k(e,i)lográm) نر.م.د کتلې او وزن یو واحد دی چې له زرو ګرامو سره مساوي دی.

کېلول (kelawál) مص. مت. ۱) د حبوباتو سرسر کول؛ ۲)د غلې او حبوبو څپ وهل.

کېلومتر (kelomítar) نـر.م. کیلومېتر؛ د واټن یا طـول یو واحد دی چې لـه ۱۰۰۰ مترو سره مساوي کېږي.

کېلوواټ (kelowát) نر.م.کېله واټ،د برقي قوې یـو واحـد دی چې له ۱۰۰۰ واټو سـره مساوي کېږي.

کیله (kíla) ښځ.م. ۱)و ګ. کـیـل؛ ۲) د کښت هغه ځمکه چې نژدې ٤۰ جریبه کېږي.

کېله (kelā) ښـځ.م. ۱)یـو دول خـوږه مېـوه ده؛ ۲)چونې، کلکه او مضبوطه نظامي کلا.

کېلی (keláy) نر.م. مېخک، د ږنېږ، مېخ، د پښې په پوتکي کې کلک ځای.

کېمپ (kemp) نر.م. (ج. کېمپونه) وګ. کمپ.

کيمخ (kimux) نر.م. کېمخت، سالګري خرمن، تنجه خرمن، يو ډول پخه او دانه داره څرمنه.

کيمخت (kimūxt) نر.م. وګ. کيمخ.

کېمره (kemrá) ښځ.م (ج. کيمري) کامره، کمره، يو آله ده چې انځورونه پرې اخيستل کېږي.

کېمنډل (kemandál) مص.مت.وګ. کښېمنډل.

کېمه (kemá) ښځ.م. دبه، د تورو تېلو لوښي چې له څرمني څخه جوړ شوی وي، له ګاني څخه تېل پرې را اخيستل کېږي او په نورو لوښو کې اچول کېږي.

کېميا (kemyā́) ښځ.م. ۱) کيميا، شيمي، هغه پوهنه چې د موادو له ترکيب، جوړښت، خواصو او تعاملاتو څخه بحث کوي؛ ۲) ګډون، اختلاط.

کېميابوټی (kemyābūṭay) نر.م. ۱) دکېميا بوټی؛ ۲) د ناوياتو والي کنايه.

کېمياپوه (kemyāpóh) ص. نب. نر.م. کېمست، د کېميا متخصص، درمل جوړوونکی، کېمياګر.

کېمياګر (kemyāgár) نر.م ۱) اېلکميست، هغه څوک چې د سرو زرو لټون او دارزانو فلزاتو څخه يې د طلا د جوړولو په لاره کې خپل ژوند وقف کړی وي؛ ۲) کېمياپوه.

کېمياوي (kemyāwí) ص. نب. نر. ښځ.م. کېميکل: ۱) په کېميا اړوند؛ ۲) نر.م. ښځ.م. جن. هر هغه ماده چې د يوې کېميايي عمليې په وسيله لاس ته راغلې وي يا په داسې عمليه کې کاريږي.

کين (kin) نر.م. کينه، بغض، خپل، حسد.

کېناستل (kenāstə́l) مص.ل. کښېناستل، کښېنستل.

کېناستون (kenāstún) نر.م. کېناستنه، ناسته، کښېنستنه، کښېناستنه.

کېناوه (kenāwá) ف. کښېناوه، کښېنوه.

کيندل (kində́l) مص.مت. کينل، کندل، کنودل، کنستل.

کينډی (kinḍáy) ښځ.م. قالب، چوکاټ.

کينکه (kinā́ka) ښځ.م. کنه، کنيې، د سپېږي تخم او بچي.

کينګاري (kingā́ri) ښځ.ج. وګ. کونګاري.

کينګړی (kingṛáy) ښځ.م. کاږ، کړېړ، مېډه کاني، جغل.

کينل (kinə́l) مص. مت. کيندل، کنستل، کنودل کندل.

کينودی (kinóday) نر.م. سورنګ، سرنګ، اورړ نقب.

کېنول (kenawə́l) مص. مت. وګ. کښېنول.

کينه (kiná) ښځ.م (ج. کيني) ۱) دښمني، عداوت؛ ۲) کرکه، نفرت، تنفر؛ ۳) غيچ، بدله، انتقام؛ ٤) رخه.

کينه ګر (kinagár) ص. نر.م. ج. کينه توز، کينه کښ، کينه کوونکی، د کيني خاوند.

کيڼ (kiṇ) ص.نر.م.ج. چپ، ګڅ، ګڅی، د ښي ضد.

کيڼ ګرز (kiṇgárz) نر.م. (عس.) کيڼ ګرځ، يوه قوماندہ ده چې دهغې په ورکولو سره عسکر خپل کيڼ لورته د ۹۰ درجو په اندازه ګرځي.

کيڼی (kiṇáy) ص.نر.م. ۱) ګڅی، چپی، کيڼ لاستی؛ ۲) نر.م. يو ډول ساراني نبات دی.

کېواته (kewātá) نر.ج. ۱) کښېواته، کېوته، ګېرېده؛ ۲) کوزېده، کښېته کېده (له موټر، اس يا ...).

کیواړ (kiwāṛ) نر.م. کولپ، قلف، قفل، جندره.

کیوبیزم (kyūbízam) نـر.م. (نق.) کـوبیـزم، د عصـري نقاشـۍ یو مکتـب دی چې د طبیعت د ریالسـتیـک څرګندون پرځای په انځوروکې له هندسي کـرښو ، مکعبو او داسې نـورو مجـردو او ذهنـي شکلو څـخـه کار اخـلـي او سـیوری له منځه وړي.

کېوتـل (kewatə́l) مـص. مت. ۱) کـښېـوتـل، ګـېډل، اخته کېدل؛ ۲) راکوزېدل.

کیوتین (kyūtin) جن. (بو.) مـوم وزمـه ماده ده چې د سـیلیولوس په ګـډون د ډېـرو نبـاتـاتـو پوستکی جوړوي.

کېول (kewə́l) نر.م. د یو ډول ګل نوم دی.

کېون (keun) نر.م (ج. کېونونه) میتی، کېونګی، لکه د تسکوري په څېر د تیږو او بوټو ویستلو یوه آله ده.

کېونګی (keungay) ص. نر.م. د کېون مصغر، و ګ. کېون.

کیهان (kayhā́n) نـر.م. ۱) جـهان، نـړی، دنیا؛ ۲) روزګار؛ ۳) فضا، هوا.

کیی (kayáy) نر.م. کیی؛ ۱) کرکی، نی (قلم)؛ ۲) دورمه، نی.

گ

گ (gāf) نر.م. د پښتو الفبې څلورد پرشم توری چې ابجدي ارزښت يې «۲۰» دی.

گابږ (gābáẓ̌) نر.م (ج. گابږونه) خوفناک، وېروونکی، ډارروونکی.

گاپه (gā́pa) ښځ. م. (ج. گاپې) دوغل، کنده، خرخوری، خارخوری.

گات (gāt) نر.م. (ج. گاتونه) محصول، ټيکس.

گاترۍ (gātráy) ښځ. م. ج. گاترۍ، لوړ، يو ډول لوړ دی چې د اري په څېر غاښونه لري.

گاترياړ (gātryā́r) فا. نر.م. د آسونو لپاره زين جوړوونکی.

گاتل (gātә́l) مص. مت. ژوبلول، ټپي کول، زخمي کول، گواتل.

گاتموني (gātmū́nay) نر.م. (ج. گاتموني) گتموني، اورلېږوني، شکروه، د اور لېږلو لرگی.

گاټ (gāṭ) نر.م. ۱) محصول، چونگی؛ ۲) گټ، غټ کانی؛ ۳) څوکيدار، پهره دار.

گاټړۍ (gāṭráy) ښځ.م.ج. پنډوکی، پنډه کی، گاټلۍ، غوټه، گنډه، گېډۍ، گالۍ، بنډل.

گاټلۍ (gāṭláy) ښځ.م.ج. غوټه، گنډه، پنډه کی، گېډۍ.

گاټه (gā́ṭa) ښځ.م. (ج. گاټې) ۱) ټينگ مايع شی؛ ۲) په وياله کې د اوبو کمېدنه؛ ۳) نيمگړتيا، کمی؛ ٤) گواټه، د ښپياکو ډېری.

گاټی (gā́ṭay) نر.م (ج. گاټي) ۱) گاټ ټولوونکی، محصول ټولوونکی، عشر اخيستونکی، تحصيلدار؛ ۲) د سترگو ککی، د سترگو تور و سپين.

گاټي (gā́ṭi) نر.ج. ۱) واړه کاڼي؛ ۲) د گاټی جمع. د سترگو تور و سپين.

گاټۍ (gāṭáy) ښځ.م. ج. گېټۍ، د چلم گېټۍ.

گاجره (gajára) ښځ.م. (ج. گاجرې) گازره، زردکه.

گاچ (gāc̆) نر.م، (ج. گاچونه) نازک یا نری توکر، یو ډول نازکه وریښمینه توټه، گاچی.

گاچی (gāc̆áy) نر.م. (ج. گاچي) شپولغالی، پنډ غالی، شپول، د رمې پنډولو ځای.

گاخ (gāc) نر.م. ج. گال، غوښت، یو ډول وړې وړې دانې دي چې له انسانانو پرته د مرغانو خوراک هم دی.

گادړ (gādáṛ) ص. نر.م. (ج. گاډران) بې عقله، ناپوه، نادان.

گاډر (gāḍə́r) نر.م. (ج. گاډرونه) د اوسپنې تیر یا بش.

گاډۍ[2] (gāḍə́y) ښځ.م.ج. بگی، ټانگه.

گاډۍ[3] (gāḍáy) ښځ.م.ج. ډبر، سومبې، کونه.

گاډی (gāḍay) نر.م. (ج. گاډي) موټر، گاړی، د سپرلیو یا سامان آلاتو د وړو راوړو یوه وسیله لکه موټر، لارۍ او...

گاډی بول (gāḍayból) نر.م. موخې، پیتو، له تیکرې نه جوړه شوې موخې چې کوچنیان ورباندې لوبې کوي.

گاډي پلور (gāḍiplór) نر.م. گاډي پلورنه، گاډي پلورنځی، موټر پلورنځی، موټرپلورنه.

گاډي پلوری (gāḍiplóray) ص. نر.م. (ج. گاډي پلوري) گاډي پلورونکی، موټر خرڅوونکی، موټر فروش.

گاډی چلوونکی (gāḍayc̆alawúnkay) فا. نر.م و گ. گاډیوان.

گاډېر (gāḍér) نر.م. گاډېل، گاډېله، د غنمو، جوارو له گډو شویو اوړو نه پخه شوې گډوله ډوډۍ.

گاډېنۍ (gāḍenáy) ښځ.م. ج. گاډۍ، گیراړۍ، د کوچنیانو د لوبو یوه آله چې رغړول کېږي.

گاډی والا (gāḍaywālā́) نر.م. ۱) د گاډۍ خاوند؛ ۲) گاډیوان، گاډی چلوونکی.

گاډیوان (gāḍiwā́n) ص.نر.م. د گاډی چلوونکی، گاډی والا، بگی والا.

گار (gār) نر.م. (ج. گارونه) ۱) تاوان، نقصان؛ ۲) ص. وران ویجاړ، ضایع، توی؛ ۳) لاحقه.

گارډ (gārḍ) نر.م. ساتندوی، ساتندویان، گارد، د چارواکو د ژغورنې یا ساتنې ټولی.

گارکی (gārkáy) ښځ.م. بې نظمه او وروکی کور، کورگی.

گارنیزون (gārnizū́n) نر.م(ج. گانیزونونه) چونی، د ښار د امنیت ساتنې لپاره پوځي کلا.

گارو (gārū́) نر.م. یو ښه بوی والا بوټی دی چې سپین گل کوي.

گارول (gārawə́l) مص. مت. تاوانول، نقصان کول، گارونگ، گارونه.

گاره (gā́ra) ښځ.م. (ج. گاري) ۱) د گنو ډبرې چې تر خاورو لاندې پټه کړی شوې وي. ۲) سمڅه، په غره کې طبیعي غار؛ ۳) شگلنه او کانیزه ځمکه.

گاري (gā́re) ص.ج. شلېدلي، توټې توټې، رنجې رنجې، خیرې پیرې، گاري بگاري، گاري واري.

گارېدل (gāredə́l) مص.ل. تاوانېدل، نقصانېدل، بې فایدې خرڅ کېدل، گارېدنه، گارېده.

گاري گريتي (gāregríte) ص.ج.و گ. گاري.

گاري واري (gārewā́re) ص.ج. توټه، توټه، گاري بگاري، شلېدلي.

گاړ (gāṛ) ص. نر.م. ۱) گډوډ، وران ویجاړ، رنگ؛ ۲) نر.م. کاړ، کانیزه ځمکه، ډبرین، ټراره.

گاړبوزه (gāṛbū́za) ښځ.م(ج. گاړبوزې) گرگوزه، گاگروزه، گاړگوزه، له یخنۍ ږچېدنه.

گاړکوزی (gārkūzáy) نر.م. گاړبوزی، گړوزی، نینګاړی، گاړگوزی.

گاړگوتی (gārgū́tay) ص.نر.م.ج. گونجې گونجې وېښته، گوړگوتې، گالګوتې، اړگوتې.

گاړگونېدل (gārgūnedə́l) مص.ل. وېښته گونجې گونجې کېدل، گالګوتې کېدل.

گاړل (gāṛə́l) مص.مت. ګډوډول، ورانول، وېجاړول.

گاړه (gā́ṛa) ښځ.م. (ج. گاړې) ۱) د مستو ببخ؛ ۲) ژی، دده، مورگه؛ ۳) پنډغالی، شپول، گاش، گاچی، خوشته وچه مېوه، چې د خوراک لپاره وچه شوې وي.

گاړی (gā́ṛay) ښځ.م.ج. د سپرلیو یا نورو سامان آلاتو د وړلو بګۍ.

گاړیال (gāṛyā́l) نر.م. (ج. گاړیالونه) دېوالي ساعت، لویه گړی چې دېوال ته ځوړندېږي.

گاړین (gāṛín) ص.نر.ج. کانیز، شګلن، د کانو او شګو.

گاز (gāz) نر.م. ۱) غاز؛ ۲) بیاتي، قیچي.

گاش (gāš) نر.م. و.گ. گاړه.

گاښ (gāṣ) نر.م. و.گ. غاښ.

گاک (gāk) نر.م. گاکي، لاګی، بیپاري.

گاگ (gāg) نر.م. چینه، رود، ویاله.

گاگره (gāgrá) ښځ.م. ۱) کلکه باجري، سره نښتي کاني؛ ۲) نر.م. یو ډول کوتره.

گاگریه (gāgnyá) ص.ښځ.م. د گاگرې، کومه ځمکه چې سره نښتې تیږې ولري.

گاگړ (gāgáṛ) ص.نر.م. چاغ او ځورب سړی، دبو صفته سړی.

گاگړه (gāgáṛa) ښځ.م. (ج. گاگړې) ۱) د کوچنیانو په خوله پخه خبره؛ ۲) ژړه پخه ښځه.

گاگه (gā́ga) ښځ.م. (ج. گاگې) ناوه، پرناله.

گاگی (gāgáy) نر.م. غروی، ځمره، وېروونکی چې په کروندو کې د مرغانو او ځناورو د وېرولو لپاره درول کېږي.

گاگی (gāgáy) ښځ.م. په گاگ پورې اړوند. و.گ. گاگ.

گاگیر (gāgír) نر.م. ۱) بې پروا؛ ۲) وارخطا، سرهوا کاواک، سرایله.

گاگیرتوب (gāgirtób) نر.م. بې پروایي، گاگیرتیا.

گاگیرول (gāgirawə́l) مص.مت. بې پروا کول، هواگیرول.

گاگیره (gāgirá) ښځ.م. بې پروا، وارخطا، سرهوا، هغه چرگه چې ترهګیو اچولو وروسته نوره پرځای نه کښېني.

گاگیرېدل (gāgiredə́l) مص.ل. بې پروا کېدل، هواگیرېدل.

گاګېړی (gāgéṛay) ص.نر.م. ۱) کم عقل؛ ۲) چتیات ویونکی؛ ۳) خیرن سړی.

گاګېړنه (gāgeṛána) ص.ښځ.م. چتله او خیرنه، مردار خوره ښځه.

گاګېل (gāgél) نر.م. انګار، سور اور.

گالکوتی (gālkū́tay) نر.م. و.گ. گاړگوتی.

گالل (gālə́l) مص.مت. ۱) زغمل؛ ۲) ساتل، محفوظول؛ ۳) سرته رسول، خلاصول.

گالې گېټې (gālegéṭe) ښځ.م. ویتې چیتې، ناز او نخرې، گالې گیچې.

گالې گېچې (gālegéče) ښځ.م. ناز او نخرې.

گالۍ (gāláy) ښځ.م. و.گ. گاترې.

گام (gām) نر.م. (ج. گامه، گامونه) ۱) قدم، له یوه قدمه تر بل قدمه فاصله؛ ۲) مج. اندازه؛ ۳) تېرېدل.

ګام پر ګام (gāmpərgā́m) ق. نر.م. پرلپسې، پلهٔ پر پلهٔ، قدم پر قدم.

ګامور (gāmawár) ص. نر.م. د اوږدو قدمو خاوند، لوی لوی ګامونه اخیستونکی.

ګامول (gāmawə́l) مص. مت. اندازه کول، په قدمونو اندازه کول، ګامونه.

ګامېدل (gāmedə́l) مص. ل. په قدمونو ځمکه اندازه کېدل، کچ کېدل، ګامېدنه.

ګامېښه (gāmésa) ښځ.م. و ګ. مېښه.

ګان (gān) ص.نر.م. ۱) لایق، موزون؛ ۲) لاحقه ده چې د ځینو مذکرو نومونو په پای کې راځي او جمع جوړوي، لکه: آلو – آلوګان.

ګانټو (gānṭū́) نر.م. کوره، یو ډول کوره.

ګانټه (ganṭa) ښځ.م. ګېنټه، ساعت، ګړی.

ګانچه (gānčá) ښځ.م. یو ډول نښته یې څیز، چې ځنبل کېږي.

ګانده (gā́nda) ص. ګهانده، ګهنده، سبا، راتلونکی وخت، آینده زمانه، مستقبل.

ګانډی (gānday) ښځ.م. ۱) د ګانۍ یا ارهټ میل چې غوایان یې ګرځوي؛ ۲) یو ډول ګانه.

ګانډو (gānḍū́) نر.م. کوني، کونه ورکوونکی، مفعول.

ګانډوله (gānḍúla) ښځ.م. د پښو په سر د ناستې طریقه.

ګانډولی (gānḍólay) نر.م. ګنډولی، کمیس، ګنډی.

ګانډه (gā́nḍa) ښځ.م(ج. ګانډې) ۱) پرتوغابښ؛ ۲) غټ پنډه کی، ګنډه؛ ۳) یو ډول پسول.

ګانډۍ (gānḍə́y) ښځ.م.ج. د ښاتو د مچیو ځاله.

ګانډی (gā́nḍay) نر.م. ورخ، بند، تره.

ګانډیاله (gānḍyā́la) ښځ.م. (ج. ګانډیالې) و ګ. ګنډیاله.

ګانډېل (gānḍél) نر.م. ۱) غندلی، د شرشمو سابه؛ ۲) هغه پیاز چې تخم لپاره پرېښودل کېږي.

ګانزه (gānzá) ښځ.م. د لاس څلورمه ګوته، هغه ګوته چې ګوتمۍ وراغوستل کېږي.

ګانکړ (gānkáṛ) نر.م. ګانګړ، دایره، حلقه، شپول.

ګانګوړه (gāngúṛa) ص. ښځ.م. (ج. ګانګوړې) ترترې، هغه خبره چې په نښتي ژبه وکړی شي، ترتره.

ګانګوړی (gāngū́ṛay) ص.نر.م. ترتری، تتری، هغه څوک چې نښتې خبرې کوي.

ګانه (gāná) ښځ.م. (ج. ګانې) لوبه، سندره، په ترنم سره د شعرونو ویل.

ګانۍ (gānə́y) ښځ.م.ج. د ګونګرو ګانو پټۍ چې د څارویو په غاړه کې اچول کېږي.

ګاني (gāní) نر.م. د آسمان تر څلورمې برخې د لمر ځګېدل.

ګاڼل (gāṇə́l) مص. مت. پسولل، ګاڼه وراچول، سینګارول، جوړول.

ګاڼه (gāṇá) ښځ.م. (ج. ګاڼې) ۱) پسول، کالي؛ ۲) ګرو.

ګاڼه چي (gāṇačí) ص. نر.م. هغه څوک چې د چا ځمکه په ګاڼه واخلي.

ګاڼه وال (gāṇawā́l) ص. نر.م. ګروي دار.

ګاڼه وړی (gāṇawáṛay) ص.نر.م. ګاڼې والا، ګروي والا.

ګاڼه ییز (gāṇayíz) ص.نر.م. ګاڼه شوی، ګرو شوی لکه کور.

ګاڼه ییزه (gāṇayíza) ص.ښځ.م. (ج. ګاڼه ییزې) ګاڼه شوې، ګرو شوې لکه ځمکه...

ګاڼۍ (gāṇə́y) ښځ.م.ج. د تېلو یا ګنیو کارخونه.

گانی مار (gāṇaymā́r) ص. نر.م. گاني مار، د گانی مزدورکار، گانی وال.

گانی وال (gāṇaywā́l) ص. نر.م. د گانی خاوند، گانی لرونکی سړی.

گاوچو (gāwčū́) نر.م. هغه ترنگړ چې د زنبېل غونډي دوو خواوو ته لرگي ولري.

گاور (gāwár) نر.م. قهر، غوسه، غضب.

گاوز (gāwáz) نر.م. (ج. گاوزونه) غرڅه، یو دول غرنی حیوان چې لوی لوی ښکرونه لري.

گاوسره (gāwsára) ښځ.م. و.گ. گاولی.

گاوشاړه (gāwšā́ṛa) ښځ.م. یو دول مرغی دی.

گاوله (gā́wla) ښځ.م. (ج. گاولې) بوټان، پایزار، یو دول بوټان چې کوچیان یې اغوندي.

گاولی (gā́wlay) نر.م. ۱) گاوله؛ ۲) گاوسره؛ ۳) واسکټ.

گاومېښ (gāwméṣ) نر.م. سنډا، د مېښې نرینه.

گاوڼ (gā́waṇ) نر.م. د ښځو گډا او سرود.

گاونډی (gāwanḍáy) نر.م. همسایه، کوڅه شریک، خواته اوسېدونکی.

گاونډتوب (gāwanḍtób) نر.م. گاونډیتوب، په یوه چم کې نېږدې نېږدې سره اوسېدنه.

گاونه (gā́wna) ښځ.م. هغه لرگینه پاړه چې په گانی کې گوره پرې ړل کېږي.

گاووکی (gāwū́kay) ښځ.م. د ښځو د پېکې یو دول اوبدل یا جوړول.

گاوه (gāwá) ښځ.م. لاوڼ، کړو، تودې کړې شو ملې.

گاوېز (gāwéz) نر.م. غټه بېډی، غټه سپېښته.

گاهر (gāhár) نر.م. پاده، گورم، گوار.

گاهک (gāhák) نر.م. ۱) گواښنده، گواښونکی؛ ۲) پېرونکی، اخیستونکی.

گاهنامه (gāhnāmá) ښځ.م. کلیز، جنتري.

گاهو (gāhū́) ص. نر.م. پاده وان، شپون.

گاهي (gā́hay) نر.م. ژور زخم، ژور ټپ.

گای (gāy) نر.م. ژمنه، لوز، قول، وعده.

گایل (gāyál) نر.م. ۱) ټپي، ژوبل، زخمي؛ ۲) مص. زخمي کول، کهلول، ځورول.

گایېدل (gāyedә́l) مص. ل. خبري کول.

گب (gab) نر.م. ۱) غټ، خورب؛ ۲) سور و سپین؛ ۳) په گډه بچي.

گبر (gábar) نر.م. ۱) اور لمانځونکی؛ ۲) مج. کافر.

گبری (gábray) نر.م. ترهبدلی، اوتر، وارخطا.

گبری (gabráy) ښځ.م. گېتهس، د جرابو بند.

گبړه (gabṛá) ښځ.م. غټه گټه، د کاڼي پلنه تخته چې د پورته کېدو ور وي.

گبړي (gabṛí) نر.م. و.گ. گنې.

گبڼ (gabáṇ) نر.م. حمل، بار، بچی.

گبڼی (gabaṇáy) ښځ.م. ۱) حامله، بلاربه؛ ۲) ربړېدېدنه، گرېبدنه، تربدنه.

گبڼې (gabaṇé) ښځ.م.ج. بگنې، د یوې غرنۍ ونې د مېوې نوم دی چې کرورې ته ورته ده.

گبه (gabá) ښځ.م ۱) و.گ. گبړه؛ ۲) یوه تېږه ده چې کوچنیان یې د لوبې په وخت کې په لرگي وهي.

گبین (gabín) نر.م. عسل، گبینه، انگبین.

گبین ژاوله (gabinžā́wla) ښځ.م. موم، د شاتو پاتې شوني.

گبین وږی (gabinwáẓay) نر.م. د گبینو چک یا تمبکه، د گبینو گگ، گبین پیاڅه.

گبینی (gabínay) نر.م. و.گ. گبین وږی.

گپ (gap) نر.م. ۱) په وریځو کې لاره؛ ۲) توکه، گپه، گپ شپ، توکه ټکاله؛ ۳) غټه مړی.

گپاگپ (gapāgáp) نر.م. ژر ژر خوړنه.

ګپاله (gapā́la) ښځ.م. غټه مری خوړنه.

ګپاوو (gapāwū́) ص. نر.م. د هرې خبرې کوونکی، ګپي، کړتو.

ګپړشپړ (gapaṛšapáṛ) نر.م ګپړ سپړ، ګډې وډې خبرې، اپلتې.

ګپن (gapán) نر.م. یو ډول توپ.

ګپندۍ (gapandə́y) ښځ.م. یو ډول توپ.

ګپڼ (gapáṇ) نر.م. ۱) ناکاره؛ ۲) خوړین.

ګپو (gapū́) ص. نر.م. ۱) کړتو، قرتو، چې یوازې خبرې کوي؛ ۲) و.ګ. ګپي.

ګپه (gapá) ښځ.م. ۱) غټه مری؛ ۲) لنده خاوره؛ ۳) لوټه، چم؛ ٤) وروکی کمر؛ ٥) توکه ټکاله.

ګپ ګپه (gapgapá) ښځ.م. کنده، غونډاری، چم.

ګپي (gapí) ص. نر.م. ۱) ملنډي، مزاقي، توکي؛ ۲) جلب، ترسبری، ملونه، واګه؛ ۳) پېزوان، د مال د پوزې پېزوان، مار.

ګپۍ (gapáy) نر.م. ۱) کینې لاسی، چپی؛ ۲) هغه پړی چې د واګو پر ځای کارېږي.

ګتاوه (gatāwá) ښځ.م. اړداوه، بتاوه، د ښاروېو خوراکه چې له بوسو سره نوړې داني ګډې شي.

ګتکه (gatká) ښځ.م. ۱) هنر، مهارت؛ ۲) دوکه، چل؛ ۳) د چا د وژلو سلا؛ ٤) قلعې.

ګتکه بازي (gatkabāzí) ښځ.م. دوکه بازي، غولونه، دوکه کونه.

ګتګتی (gatgutáy) ص.نر.م. بدنام، سپک شوی.

ګتکی (gatkáy) نر.م. یو ډول توپ لوبه.

ګتلکه (gatláka) ښځ.م. ۱) پیغلتوب، ښایسته جلۍ؛ ۲) هغه جلۍ چې په بدو کې ورکول کېږي.

ګتلۍ (gatláy) ښځ.م. ۱) یو ډول پلن سپېره بوټی دی؛ ۲) یو ډول پنې یا موچنې دي.

ګټي (gaṭí) نر.م.ج. ۱) هغه زړوکی چې سینې په کې پټې وي؛ ۲) بوجګی.

ګټ (gaṭ) نر.م. ۱) غټ کاڼی، کنده، ګوسه؛ ۲) توره وریغ؛ ۳) د دېوال کنج؛ ۲) تر واده یوه یا دوه ورځې مخکې د جلۍ د پلار کره د ناستې ځای.

ګټکی (gaṭkáy) نر.م. ۱) و.ګ. ګټ؛ ۲) زړی، منډکه، د میوې تخم.

ګټکۍ (gaṭkáy) ښځ.م. ګیټۍ، جغل، واړه کاڼي.

ګټل (gaṭə́l) مص. مت. ۱) ګټه مونډل، ګټه کول؛ ۲) غچ اخیستل؛ ۳) په مقابله کې بریالي کېدل.

ګټلۍ (gaṭláy) ښځ.م. ګنده، غوټه، پنده کی.

ګټندوی (gaṭandóy) فا.نر.م. ګټه کوونکی، ګټمن.

ګټن (gaṭə́n) نر.م. و.ګ. ګټل.

ګټنګوی (ganṭangóy) فا.نر.م. غم خوار، فریاد رس، هغه څوک چې په بده ورځ لاس نیوی کوي.

ګټنه (gaṭə́na) ښځ.م. ګټه کول.

ګټور (gaṭawár) ص. نر.م. فایده من، مفید.

ګټونکی (gaṭū́nkay) نر.م. ۱) ګټندوی، ګټه کوونکی، بریالی، سوبمن.

ګټه (gáṭa) ښځ.ج. ۱) سود، نفع، حاصل؛ ۲) کاڼی؛ ۳) غټه ګوټه.

ګټه (gáṭa) ښځ.م. ۱) ګردنۍ؛ ۲) د لسو کارتوسو شمېره.

ګټه من (gaṭamə́n) ص. نر.م. ګټمن، ګټور.

ګټه وټه (gáṭawáṭa) ښځ.م. ګټه ختمه، ګټه پچه، نفع، فایده.

ګټیالی (gaṭyāláy) نر.م. و.ګ. ګټور؛ ګټونکی.

ګټی رنګ (gaṭayráng) نر.م. ۱) آسماني رنګ؛ ۲) د آبي رنګو سترګو خاوند.

• **گټير** (gațir) ص. نر.م. د غره کږلېچ، تاو راتاو.

گټين (gațin) نر.م. د گټو او تيږو ځای.

گټينه (gațina) ښځ.م. گټې لرونکې ځمکه، تيږنه ځمکه.

گج (gaj) نر.م. يو ساراني بوټی دی چې له وليو ښخه بې پرې جوړوي.

گجات (gajāt) نر.م. پاسو، شوم، بخيل.

گجاتي (gajāti) ښځ.م. بخيلي، شومتوب.

گجره (gajára) ښځ.م. (ج. گجرې) د ښځو د لاسونو د سرو يا سپينو زرو بنگړي، گجرې.

گجرۍ (gajrăy) ښځ.م. و گ. گجره.

گج گول (gajgól) نر.م. و گ. گچ وگول.

گجوله (gajawála) ښځ.م. يو ډول دوا ده چې له اوريشو نه جوړيږي.

گجولۍ (gajolăy) ښځ.م. کجۍ، کړه وړه.

گجوی (gajwáy) نر.م. د بوټو شيدې.

گجوينه (gajwína) ښځ.م. د اوريشو او د غنمو د گډو اوړو ډوډۍ، گډوله، ارگجه.

گجه (gajá) ښځ.م. ۱) د شفتالو زړی؛ ۲) د ببديو يو ډول لوبه، د گيټو لوبه.

گچ (gač) نر.م. ۱) سپينونه؛ ۲) ملهم؛ ۳) يو ډول سپينه معدني خاوره ده؛ ٤) د تگ په وخت کې له سينې سره د اوبو د مټ لگېدل.

گچ بټۍ (gačbațăy) ښځ.م. د گچ د پخولو بټۍ.

گچگر (gačgár) ص. نر.م. ۱) رنگو، ختگر، د گچ کار کوونکی؛ ۲) گلکار، معمار.

گچل (gačál) مص. مت. گچ ورکول، سپينول.

گچ ځای (gačjāy) نب. د گچ معدن.

گچنه (gačóna) ښځ.م. و گ. گچل.

گچ وگول (gačugól) نر.م. حيران دريان، اريان دريان، هېښ پېښ.

گچول (gačūl) ص. نر.م. آوارهٔ گرد، بې فايدې گرځېدونکی، وزگار، ولگرد.

گځ (gaj) نر.م. ميده شوی، ميده، ټکېدلی.

گځاري (gajāri) نر.ج. ۱) نسوار؛ ۲) گيزاری.

گځموځی (gajmūjay) ص. نر.م. گځموزی، هغه سړی چې د زړه راز چاته نه ښکاره کوي، گونگ.

گځموزی (gajmūzay) نر.م. د شړومبو پر سر هغه کوچ چې لا تول شوی نه وي.

گڅ (gac) نر.م. کيڼ، چپ.

گڅه (gacá) ښځ.م. گوسه، ډيکه، تهله، گسه.

گڅه (gáca) ښځ.م. د منځوۍ او کچې ترمنځ گوته، شلورمه گوته، لاکوکره.

گڅی (gácay) نر.م. کيڼ لاسی، چپی، چپ لاسی.

گد (gad) نر.م. سوال، خواست.

گدا (gadā) ص. نر.م. چړگر، سوالگر، درويزگر.

گداتوب (gadātób) نر.م. گدايي توب، ملنگي، سوال کونه، گداگري، گدايي.

گداز (godāz) نر.م. سوز، سول، ويلېدنه.

گدام (godām) نر.م. و گ. گودام.

گدام دار (godāmdār) ص. نر.م. د گدام واکدار، د گدام خاوند.

گدانه (gadāna) ص. ښځ.م. و گ. گدا.

گدره (godará) ښځ.م. لاړې، داگه، د ستک، برور.

گدرۍ (godrăy) ښځ.م. ۱) کندرې، د فقيرانو يو اوږد څادر دی؛ ۲) البم، البوم.

گدگوډ (gadgod) نر.م. ۱) الړزگرز، نوی زوړ؛ ۲) ډېگ شريک، گډ؛ ۳) مج. کس ناکس.

گدله (gadála) ښځ.م. کند، زړه جامه، گنځ.

گدلۍ (gadlăy) ښځ.م. کرتۍ، چينه.

گدم (gadám) نر.م. ۱) يو ډول دماغي ناروغي؛ ۲) د سکتې ناروغي؛ ۳) مېرگی.

گدود (gadū̃d) نر.ج. رسولي، غوټه، يو ډول غدود چې د ناروغی له امله پرسېږي او غټېږي.

گدور (gadū̃r) ص. نر.م. ټيټ، رذيل، پست.

گده (gadā́) ښځ.م. گدېلې، گدی، د حکومت يا پيرانو مسند.

گدی (gıdáy) ص. نر.م. کم عقل، نادان، ناپوه.

گديکه (gadíka) ښځ.م. د ځرخي لرگی چې تار پرې رېښل کېږي.

گدېلې (gadelé) ښځ.م. زړې او شلېدلې جامې، زړې او خيرنې جامې، گده.

گدۍ (gadə́y) ص. ښځ.م ۱) بد رگه او بد عمله ښځه؛ ۲) ښځ.م. مجلس، بنډار؛ ۲) تخت، مسند ۳) د توکر موړه چې د سنډا په شټ کې د رېږې د کشولو پر وخت اچول کېږي.

گډ (gad̤) نر.م ۱) مخلوط، شريک؛ ۲) پيل، شروع؛ ۳) مړ، پسه، غټ پسه.

گډا (gadā́) ښځ.م. ۱) نڅا، رقص؛ ۲) خوشحالي؛ ۲) لاسولونی، چلمچي.

گډامی (gadāmáy) ښځ.م. د ښځو او نرو گډه نڅا، گډه گډا، گډ اتڼ.

گډاندی (gadāndáy) نر.م. همخياله، همفکره، هماندی، همسوچه.

گډاندې (gadāndé) ښځ.م. همخيالې، همفکرې، هماندې، همسوچې.

گډانديز (gadāndíz) نر.م. همخيالانه، همفکرانه.

گډبز (gadbā́z) نر.م. ترپوزک، تمبوزک.

گډبنه (gadbaná) ښځ.م. شپونکی، گډبه.

گډبول (gadból) نر.م. گډگول، يو ډول تربوز بوټی دی، چې دانې يې د جوارو په اندازه دي.

گډبون (gadbū́n) نر.م. شپون، هغه چې رمه پيايي.

گډبه (gadbá) نر.م. گډې څروونکی، شپونکی.

گډتوب (gadtób) نر.م. سره گډېدنه، گډښت، گډون، گډه، گډتيا.

گډر (gadár) نر.م. کورنی سپی.

گډری (gadaráy) نر.م. کورنی چرگ، خسک چرگ.

گډرک (gadrák) نر.م. و گ. شاتېنگه.

گډسوله يېز ژوند (gadsolayízžwánd) نر.م. په سوله کې گډ ژوند، يو تربله د سولې ژوند.

گډکه (gadká) ښځ.م. تاپوره، تاپوره.

گډکی (gadkáy) نر.م. د کوچنيانو پای روک.

گډگاډېر (gadgādér) نر.م. گاډېره، گډگډېره، ارگجه، انجرېنجر، سره گډ کړی شوي.

گډگډک (gadgdák) نر.م. و گ. چينډری.

گډگول (gadgól) نر.م. ۱) و گ. گډبول؛ ۲) د يو تربو خوندي بوټي مېوه.

گډل (gadə́l) نر.م ۱) د شولو په پټي کې په غوايانو سره د منډاوو گرځول؛ ۲) په غوايي سره ختې پخول.

گډله (gadə́la) ښځ.م. گډلی، د اوربشو او غنمو له گډو اوړو څخه پخه شوې ډوډۍ.

گډلی (gadə́lay) نر.م. ۱) و گ. گډله؛ ۲) د جوارو ډوډۍ، سوکړک.

گډلی اېښنونی (gadə́laylíṣū́nay) نر.م. مرکب مسند (خبر)، ترېښتې کړ لرونکی خبر.

گډندی (gadandáy) ص. نر.م. نڅاگر، بازينگر، هغه چې گډېږي.

گډنل (gadnál) نر.م. لاس پلی، لانديس، د يوې ونې پلې چې د درملو په توگه کارېږي.

گډو (gadū́) نر.م. هغه چلم چې له بوټي يا کاغذ نه جوړ شوی وي.

گډوالی (gadwā́lay) نر.م. گډون، گډوډ کېدنه، گډه.

گډوډ (gadwád) نر.م. ۱) بې ترتيبه، بې طريقې؛ ۲) سره گډ؛ ۳) مج. وران، خراب؛ ٤) ناساز.

ګډوډ توب (gadwadtóh) نر.م. ۱) ګډوډوالی، بې ترتیبي: ۲) ګډون: ۳) ورانی: ٤) ارګجه توب.

ګډوډول (gadwadawə́l) نر.م. ۱) سره ګډول: ۲) خلط کول: ۳) وارخطا کول: ٤) بې ترتیبول: ۵) خرابول، ماتول: ٦) ارګجه کول.

ګډوډه (gadwáda) ص. ښځ.م. سره ګډ، ګډوله، ارګجه، ګډلی، کوک.

ګډوډی (gadóday) نر.م. ګاډولی، یو سپېره بوټی دی، چې وړې وړې دانې لري.

ګډوډې (gadwáde) نر.ج. و ګ. ګندکی.

ګډوډېدل (gadwadedə́l) مص.ل. ۱) ګډېدل، خلط کېدل: ۲) وارخطا کېدل: ۳) بې ترتیبه کېدل: ٤) خرابېدل، پرېشانه کېدل: ۵) ارګجه کېدل.

ګډورکی (gadúrkay) نر.م. ورکوټی ګډوری، ورکوټی ګډ، وری.

ګډوری (gadúray) نر.م ۱) وری، د مېږې نر بچی: ۲) جنګي وری.

ګډوزی(۱) (gadúzay) نر.م ۱) ګانډوزی، ګرېوزی، د خپور والي په حال کې د غټې او شهادت ګوتو د سرونو تر منځ فاصله، ګروزی: ۲) بالبنت، سروېړدی، تکیه.

ګډوزی(۲) (gadwázay) ص. نر.م. شریر، شر اچوونکی، پساتي.

ګډوکی (gadúkay) نر.م. ۱) یو ډول لوبه ده: ۲) اروړکی وری: ۳) بازینګر، نڅاګر.

ګډول (gadawə́l) مص.مت. ۱) رقصول: ۲) یو ځای کول: ۳) خپرول: ٤) تاوول: ۵) شاملول: ٦) شلول: ۷) محتاجول.

ګډوله (gadulá) ص. ښځ.م. له هر ډول غلې نه ګډه پخه شوې ډوډۍ

ګډولی (gadoláy) ص.نر.م. اپوته، اړولی، پرمخې.

ګډون (gadún) نر.م ۱) سره یو ځای کول، شریکول: ۲) اختلاط کول: ۳) شراکت کول.

ګډونبیه (gadūnbáya) ښځ.م. د ګډون نرخ، وجه اشتراک، حق الشمول، حق الاشتراک.

ګډووي (gaduwí) فا.نر.م. ځرخباني.

ګډوه (gadwá) ښځ.م. لوټکه، لوټه، مسي کوزه.

ګډوی (gádway) نر.م. اوږد غاړي کوزه، ګډوه، صراحي.

ګډه (gáda) ښځ.م ۱) مېږه: ۲) اشتراک: ۳) د مال لپاره بوس او شنه ګیاه سره ګډول: ٤) مشهوره، عامه: ۵) یو ځای، ګډ ګاډبړ.

ګډه امی (gadaāmáy) ښځ. د ښځو او نارینه ګډه نڅا او اتڼ.

ګډه غونډله (gadağwandla) ښځ.م. مرکبه جمله.

ګډه ګډوله (gadagadóla) ښځ. بې نظمي.

ګډه وډه (gadawáda) ښځ.م. ۱) سره ګډ: ۲) بې ترتیبي: ۳) وارخطا.

ګډهل (gadhál) نر.م. ۱) د اوبو لوی لوښی، سطل، بالتې: ۲) منګی، بوکه.

ګډه هل (gadahál) نب. د ځمکې کنده یا کوتې.

ګډی (gadáy) ص. ښځ.م. پلیته او زناکاره ښځه.

ګډی (gadáy) نر.م. ۱) مجلس، صحبت: ۲) مې: ۲) مخلوط النسله عالم.

ګډی (gadáy) نر.م. پسه، مې، ښکرور، جنګي ګډ.

ګډې (gadé) ښځ.ج. و ګ. ګډه ۱).

ګډی خر (gadayxár) ص. نر.م. نادان، کم عقل.

ګډېدل (gadedə́l) مص.ل. ۱) مخلوط کېدل: ۲) رقصېدل: ۳) په خبرو کې داخلېدل: ٤) په اوبو کې ګډېدل: ۵) شریکېدل

ګډېر (gadér) نر. ۱) اختلاط، مجلس: ۲) ګډون: ۳) شاتینګه.

گډېره (gadꞌerá) ښځ.م ۱) ګډون، غونډه، مجلس، ټولنه، جلسه؛ ۲) ارګجه.

گډېری (gadꞌeráy) نر.م. و ګ. ګړوبی.

گډېله (gadꞌéla) ښځ.م. ۱) ګډ، مخلوط؛ ۲) اله غنمو او نورو غلو نه ګډه پخه شوې ډوډی.

گډېوه (gadꞌewá) ښځ.م. ۱) لوټه، ګډوی؛ ۲) پیاله یا کنډول چې له منګي نه پرې اوبه څښل کېږي؛ ۳) کڅوره.

گډي وډي (gadꞌéwadꞌé) ښځ.ج. کاواکې خبرې.

گذر (guzár) نر.م. ۱) چسم، کوخه؛ ۲) ګودر؛ ۳) لاره.

گذشت (guzáśt) نر.م. ۱) زغم؛ ۲) حوصله، برد باري؛ ۳) مج. بخښنه، له یو شي نه تېرېدل.

گر (gar) نر.م. ۱) مصیبت؛ ۲) ظلم، جبر؛ ۳) غرۍ؛ ۴) خاربښت؛ ۵) چل، هنر؛ ۶) داو؛ ۷) لاحقه، لکه جادوګر؛ ۸) دجامو د څیرېدو آواز.

گرا (gará) نر.م. ۱) نوکر، مریی؛ ۲) ناپي؛ ۳) یو دول بېلچه، چاري؛ ۴) دېبړیو یو ډول لوبه.

گراب (garā́b) نر.م. تبق، دخارویو یوه ناروغي.

گراتی (garātáy) ښځ.م. یو ډول کرتی.

گراته (garā́ta) ښځ.م. (ج. ګراتې) څپیاکه، تپیاکه، ګراته، د څپیاکو ډېری.

گراج (garā́j) نر.م. ګراج، د موټرو د ودرولو کوټه.

گراربی (grārbáy) نر.م. غارکی، امبل.

گراري (garārí) نر.م. ګراري لرونکی.

گراری (garāráy) ښځ.م. غاښونه لرونکې ګاډېنی چې په ماشینونو کې ګرځولو کې کاریږي.

گرام (grā́m) نر.م. ۱) د وزن یو واحد؛ ۲) سېمه، استوګنځی، تاتوبی.

گرامر (grāmár) نر.م. ژبنی دستور، د ژبې قواعد وضوابط، د صرف و نحوې علم.

گراموفون (grāmufṹn) نر.م. یوه ماشیني آله ده چې له ریکارډ نه آواز باسي.

گرامي (grāmí) ص. نب. ۱) ګران بیه، ارزښتمن؛ ۲) قدرمن، عزتمن.

گران (grā́n) نر.م. ۱) مشکل؛ ۲) قیمتی؛ ۳) ص. محبوب، خوږ؛ ۴) مج. دروند.

گران ومنلی (grānu manálay) نر.م. ښاغلی او منلی، عزیز و ګرامي.

گران بها (grānbahā́) نب. ګران بیه، قیمت بها، ډېره قیمته، قیمتي.

گران بیه (grānbáya) نب. و ګ. ګران بها.

گرانتوب (grāntób) نر.م ۱) ګرانښت، ګرانوالی، ګرانښا؛ ۲) قیمتي؛ ۳) مشکل والی.

گرانپلوری (grānplóray) ص. نر.م. قیمته خرخوونکی، ګران خرخوونکی.

گرانپلوري (grānplorí) ښځ.م. ګران پلورنه، ګران خرخونه.

گراندرملی (grāndarmálay) نر.م. سخت درملی، صعب العلاج.

گرانښت ومنښت (grānáśt u manáśt) نر.م. محبوبیت و مقبولیت.

گرانول (grān awál) مص. مت. ۱) نرخ خېژول؛ ۲) خوښول؛ ۳) مشکلول؛ ۴) نایابول.

گراني (grāni) ښځ.م. قیمت لوړېدنه، نرخونه ډېرېدنه، نرخونه لوړېدنه.

گرانېدل (grānedál) مص. ل. بیه اوچتېدل؛ ۲) خوښېدل؛ ۳) مشکلېدل؛ ۴) نایابېدل.

گراهه (grāhá) ښځ.م. یو ډول بېلچه.

گرايي (grāyí) نر.م. خوځنده، یو پرخو.

گرباده (garbādá) ښځ.م. برېوکی، دېبریانو ډوڼی د باد چورلنډی.

گربړه (garbāṛa) ص. ښځ.م. شدیاره، غتي غتي لوټي لرونکي ځمکه.

گربشول (garbašūl) نر.م. بې نظم و بې ترتیب.

گربل (garbíl) نر.م. گرېبل، څیرې شوي جامې.

گربولی (garbūlay) نر.م. خراشکی، بلغم.

گربه خورک (gurbaxorák) نر.م. گربه خور، گلخوره.

گربېټ (garbéṭ) نر.م. سورسک، د جوارو ډډۍ.

گربېل (garbél) نر.م. سورۍ شوي جامې.

گربېنی (garbenáy) نر.م. ۱) د مچیو ځاله، د مچیو تمبکه؛ ۲) د ورو حشرو جاله.

گرپی (garpáy) نر.م. یو ډول بوټی دی.

گرټی (gurṭáy) نر.م. وگ. گورټی.

گرج (graj) نر.م. ۱) کینه، حسد، رخه؛ ۲) ص. کوږ، کروپ.

گرجمن (grajmán) ص. نر.م. رخه ور، کینه ور، حاسد، کینه ناک.

گرځ (garǰ) نر.م. دور، گرځېدنه.

گرځانده (garǰāndá) ص. ښځ.م. شـنده، وار گرځوونکي، هغه ښځینه حیوان چې تېر یـږي خو بلاربېږي نه.

گرځانه (garǰāna) ص.نر.م ۱) گرځنده، گرځېدونکی؛ ۲) چورلېدونکی، تاوېدونکی؛ ۳) سیلاني.

گرځبند (garǰbánd) نر.م. گرځبندي، د گرځېدنې بندېز، د گرځېدو قیودات.

گرځپلی (garǰapálay) ص.نر.م. ظلم ځپلی، اسکیرلی، مظلوم.

گرځند (garǰánd) ص. نر.م. وگ. گرځانه.

گرځندونی (garǰandūnay) ص.نر.م.وگ.گرځانه.

گرځندوی (garǰandóy) ص.نر.م. سـیلاني، سیلگری، سیاح.

گرځندویي (garǰandoyí) ښځ.م. سیلاني توب، سیلگري، سیاحت.

گرځنده (garǰánda) نر.م. ۱) وگ. گرځانه، سیار؛ ۲) هغه کوچنی چې نوی په گرځېدو راغلی وي.

گرځنده ټېلفون (garǰándaṭelfún) نر.م. گرځند لرغوږون، سیار تلیفون، موبایل.

گرځنده سینما (garǰándasenamā́) ښځ.م. گرځېدونکی سینما، سیاره سینما.

گرځندی (garǰandáy) نر.م. ۱) ځرخ؛ ۲) کړلېچی، کړلېچ؛ ۳) د لوبو پر پرکی، بغندی.

گرځنی (garǰanáy) نر.م. ۱) کړلېچ، کړلېچی؛ ۲) گـردنی؛ ۳) کـنې، چـې بـوڼ پـرې غـري؛ ٤) چاښی چې وزغنې پرې غښتلي کېږي.

گرځول (garǰawə́l) مص. مت. ۱) حرکت ورکول، چکر ورکول؛ ۲) حقدار ثابتول؛ ۳) بل ته اړول؛ ٤) گرځون کول، قی کول.

گرځون (garǰū́n) نر.م. قی، کانگې، باقي.

گرځېدل (garǰedə́l) مص. ل. ۱) روانېدل، حرکت کول؛ ۲) سیل کـول؛ ۳) له ژبې اوړېدل؛ ٤) اړله پرېښول؛ ٥) د سر چورلېدل.

گرځېدونی (garǰedū́nay) نر.م. ستنېدونکی، بېرته گرځېدونکی، واپس کېدونکی.

گرځېنده (garǰénda) ص. نر.م. وگ. گرځانه.

گرد (gard) نر.م. ۱) ټـول، تمام؛ ۲) چاپېره.

گرد (gard) نر.م. ۱) گـرد، دوره؛ ۲) غونډی، گول؛ ۳) چیلم.

گرداب (gardā́b) نر.م. ۱) گرداو، د اوبو چکر، چورلندی؛ ۲) غولې، خارخوری، ښرخاو.

گرداړه (gardā́ṛa) ښځ.م. غونډاره، هغه غونداري چې کوچنیان پرې لوبې کوي.

گرداړی (gardā́ṛay) نر.م. وگ. گرداړه.

گرداگرد (gardāgárd) نر.م. ۱) له څلورو خواوو رابند، چاپېره؛ ۲) معمور، د ک.

گردان (gardán) نر.م. بیا بیا وینه، سبق تکرارونه، مشق و تمرین کول.

گردانگ (gardáng) نر.م. پلېتن، د جولا یوه آله.

گردانول (gardānawə́l) مص. مت. څو څلي سبق تکرارول، بیا تکرار کول، یادول.

گردانېدل (gardānedə́l) مص.ل. ۱) بیا بیا ویل کېدل، تاوېدل؛ ۲) دویم ځل ویل کېدل.

گردباد (gardbā́d) نر.م. بوربوړکی، دوړ دوړکه، هغه باد چې دوړې او خځلې له ځان سره الوځوي.

گردسره (gə́rdsara) نب. ټول، له څېرمې، بالکل.

گردچاپېر (gardčā́per) نر.م. تاوراتاو، کېرچاپېر، چاپېر.

گردک (gardák) نر.م. ۱) غونډ منډ، گردمرد، دایروي شکله؛ ۲) مج. تبر.

گردکی (gardakáy) نر.م. ۱) مج. وړوکی تبر، تبرگوټی؛ ۲) غونډمونډ، وړکی.

گردگاړی (gardgā́ṛay) نر.م. و گ. گرگاړی.

گردلمی (gardlámay) نر.م. یو ډول گردی بوټی دی، چې زېړ گل کوي.

گردماچو (gardmačú) نر.م. مازو، یوه سوربخونه مایع ده چې چینجي د څېرې ونه ژوبلوي او له هغې نه بهرراوځي.

گردمه (gardamá) ښځ.م. شپول.

گردمېز (gardméz) نر.م. گردی مېز، مدورمېز.

گردی مېز (gardayméz) نر.م. و گ. گردمېز.

گردنی (gardanáy) ښځ.م. ۱) نامزادگي، چغل بازي؛ ۲) له کوژدې نه وروسته د خسر کره د شو ورڅو لپاره د زوم دېره کېدنه؛ ۳) د کارتوسو پېټۍ، غاړکۍ؛ ٤) په ځټ باندې برب ورکونه.

گردو (gardū́) نر.م. د بوټو ایستلو تسکوره.

گردول (gardawə́l) مص. مت. غونډول، ټولول.

گردومه (gardūmá) ښځ.م. گردمه، شپول، دایروي کرښه چې تر سپوږمۍ راچاپېره شوې وي.

گردون (gardū́n) نر.م. ۱) آسمان څرخه، فلک گرزون؛ ۲) گرداو، چورلاندس.

گردونه (gardūná) ښځ.م. هغه ښځه چې د دوو کسانو پرې دعوا وي او د جگړې د مخنیوي لپاره یې بل دربمگړی په نکاح واخلي.

گرده[1] (gardá) ښځ.م. ۱) غوښتنه، سوال کونه؛ ۲) خام چرس، گرده؛ ۳) خاکه؛ ٤) گردی، شپول؛ ٥) یو ډول خمیره ډوډۍ؛ ٦) لاری، داگه، لوړ؛ ۷) کوټک، همسا.

گرده[2] (gurdá) ښځ.م. ۱) پښتورگی، بډوډی؛ ۲) مج. حوصله، همت، جرئت.

گردی (gardáy) نر.م ۱) مندری، پیشتکی، لندی؛ ۲) گردی، هاله، شپول؛ ۳) د پټون هډوکی.

گردۍ (gardə́y) ښځ.ج. د څرخې گاډینۍ چې تار زیات نه پرېږدي، چرمکی، بورک.

گردۍ کنډوله (gardəykanḍúla) ښځ.م. زنکې نار، د مولۍ په څېر یو نبات دی.

گرړ (garáṛ) ص.نر.م. هغه آس چې څلور واړه پښې او تندی یې سپین وي؛ باښ، سپلمی، سپلکی.

گرړول (garṛawə́l) مص. مت. ۱) رغړول؛ ۲) له یو شي نه په زوره آواز ویستل.

گرړه (garáṛa) ښځ.م. یو ډول غرنی نبات دی.

گرړېدل (garṛedə́l) مص.ل. ۱) له یو شي نه په زوره آواز راوتل؛ ۲) رغړېدل.

گرړۍ (garṛáy) ښځ.م. ۱) کند، کنداری، د ملنگانو جامې؛ ۲) نر.م. چیچکی؛ ۳) یو ډول مرغی ده؛ ٤) غونډمنډ، گردی.

ګرړی (garṛáy) ښځ.م. ۱) وګ. ګرګاړی؛ ۲) یو شین بوټی دی چې ګردی ګل کوي.

ګرز(۱) (garz) نر.م. ۱) امسا؛ ۲) خاوره، دوړه.

ګرز(۲) (gurz) نر.م. دوولس درځنه.

ګرز(۳) (gúraz) نر.م. د اوسپنې یوه درنه آله چې په جګړو کې کارېده.

ګرزوهلی (garzwahə́lay) ص. نر.م. سپېره، خړپړ، په خاورو او دوړو ککړ.

ګرژول (garaẓawə́l) ژګ. بګارول.

ګرږل (garaẓə́l) مص. مت. ۱) ګرول؛ ۲) تراشل، تورل، په نوکانو باندې تورل.

ګرږه (garáẓa) ښځ.م. ګرږی: ۱) خارښت، کهه، کهېښت؛ ۲) نوکاره، شوکاره.

ګرست (grast) نر.م. په بېل یا کودال باندې ځمکه نرمول یا ګور کونه.

ګرستی (grástay) نر.م. هغه یوم یا بېل چې ځمکه پرې اړول کېږي.

ګرسره (gársara) نب. ببخي له سره، قطعاً، بالکل چورلټ.

ګرکڼه (garkáṇa) ښځ.م. بې آزاره مچی چې د ځان لپاره د خاورو کورجوړوي، کولاله مچی.

ګرکی (gárkay) نر.م. د مېچنې ګرځولو آواز.

ګرګ (garg) نر.م. ۱) د حیواناتو یوه ناروغي، پم؛ ۲) یو بوټی چې ژېړ واړه ګلونه کوي؛ ۲) هغه چینجی چې د حیوان په ځیګر کې، د ګرګ د بوټي د خوړلو له امله پیدا کېږي.

ګرګابی (gargā́bay) ښځ.ج. یو ډول پنې یا موزې.

ګرګاړی (gargā́ṛay) نر.م. هر هغه غونډښی چې د رغړولو یا تاوولو وړ وي، ګردګاړی.

ګرګاس (gargā́s) نر.م. ۱) ګرګس، تتر، ځیګر؛ ۲) مج. د زړه سر؛ ۳) البونی غنم، یو ډول ګیاه ده.

ګرګانی (gargā́ṇay) نر.م. چم، غونداری، ګېه.

ګرګټ (gargáṭ) نر.م ۱) وګ. ګرګوټی؛ ۲) د اوبو د پېنې هډوکی؛ ۲) د کربوړي په شمېر یو رنګ بدلوونکې خزنده.

ګرګټه + (garguṭá) ص. ښځ.م. بوډۍ ښځه.

ګرګچی (gargačáy) ښځ.م.ج. د تاک یو وړه وچه کونده.

ګرګر (gargár) ص. نر.م. کوږ وږ، کوږ کوږ، کوپ کوپ.

ګرګر (gargár) نر.م. ظالم، تېری کوونکی، تېرغمال.

ګرګري (gargarí) ښځ.م. ظلم و تېری، زور زیاتی.

ګرګرام (gargarā́m) نر.م. ادرګېر، زور پور.

ګرګره(۱) (gargurá) ښځ. د ببري مېوه.

ګرګره(۲) (gargará) ښځ.م. ۱) تکبدلی متبر راړه؛ ۲) شنه تو خله.

ګرګره(۳) (girgirá) ښځ. م. ۱) د غنمو او ... دلده؛ ۲) نامنظمه شدیاره؛ ۳) وړوکې مېچن.

ګرګ زړی (gargzáṛay) نر.م. توقه، کندوسکی.

ګرګل (gargál) نر.م. خارښت، پم، کهه.

ګرګله (gargalá) ښځ.م. ګردله، ګردباد.

ګرګنډه (gargáṇḍa) ښځ.م. د لرګي دړه یا کونده.

ګرګنه (garganá) ښځ.م. د ګرګي حیوان ځیګر.

ګرګو (gargū́) نر.م. ۱) د ښځو یو راز ګډا؛ ۲) ښځ.م. انګازه، هنګامه؛ ۳) د پسونو یوه ناروغي.

ګرګوښه (gargū́ṣa) ښځ.م. ګورکنې، غسی ګورلټی، هغه ځناور چې مړي راوباسي.

ګرګه (gárga) ښځ.م. ۱) ګوسه، د ونې بېخ؛ ۲) غټ بش، شاتیر؛ ۳) مج. ص. نر.م. غټ پټ سړی.

ګرګي (gargí) ص. نر.م. ۱) پمن، خارښتي؛ ۲) پوخ روږدی یا عملي لکه د چرسو، شرابو او... ، کوږ عملي.

گرگی (gargáy) ښـځ.م. ج. ۱) کـوچنی گرگه؛ ۲) یو سپېره بې پانو بوټی.

گرگی (gárgay) نر.م. ۱) یو ډول لوبه؛ ۲) غـابنور، منداوو؛ ۳) د هډوکو تړل، استخوان بندي.

گرلاټ (garlā́ṭ) نر.م. کودنی، کودړه، کودوری، کودری، د مات خاورین لوښي ټوټه.

گرلاڅه (garlā́ca) ښځ.م. ترنگړه، ترنگړي، د مزرو کوری، غوندی، گرلڅه، گرلسه.

گرلبی (gárlabay) نر.م. خراشکی، بلغم.

گرلټ (garláṭ) نر.م. خربیلی سر، کټوخه.

گرلڅه (garlacá) ښځ.م. و گ. گرلاڅه.

گرلنډ (garlánḍ) ص. نر.م. ۱) غټ، خـورب سـړی؛ ۲) نر.م. د چورلېدو له امله سرگرځېدنه.

گرلې (garalé) ښځ.م. د ډال حلقه یا کړی.

گرلۍ (garláy) ښځ.م. ج. پېټنی، پنډ.

گرم(۱) (grám) نر.م. ملامت، پړ.

گرم(۲) (gárm) نـر.م. ۱) تود؛ ۲) مج. تېز، چټک؛ ۳) مج. مین، عاشق؛ ٤) ص. جذباتي.

گرم(۳) (garū́m) نر.م. ۱) غم، رنځ، نول؛ ۲) دماغي پرېشاني؛ ۳) د دق مرض؛ ٤) د ځینو ونو په ډډ کې غوټه، گروم، خنډ، رخت، وزغی.

گرماگرم (garmāgárm) ص. نر.م. ج. تېز، توده په توده، ډېر گرم چې زور او شور په کې وي.

گرماله (garmālá) ښـځ.م. خـټې موښې، گلماله، ختماله.

گرمانه(۱) (gramānā́) ښځ.م. (ـ گرماني) توغم، گناهکاره، جرمانه.

[illegible]مانه(۲) (g[illegible]mānā́) ښځ.م. گ[illegible]م دارو، تود شی

[illegible]ماني ([illegible]garmā[illegible]) ښځ.م. توغم[illegible]، [illegible]رماني گناهکاري.

گرمتیا(۱) (grámtyā) ښځ.م. ملامتیا، گرموالی.

گرمتیا(۲) (gármtyā) ښځ.م. تودوخه، گرموالی.

گرمټ (garmáṭ) نر.م. ۱) نهزه، د غشي څوکه؛ ۲) هغه آله چې یو سر یې درونده وي او فرش یا ځمکه پرې د کېندلو لپاره ټک وهلی شي، درمټ؛ ۲) د ترکانۍ مخصوصه برمه.

گرمسېر (garmsér) نـر.م. ۱) توده سیمه؛ ۲) هغه ښـوونځي چې په گـرمۍ کې رخصت وي.

گرمکه (garmáka) ښځ.م. گرم دانه.

گرمل (guramál) مص. مت. و گ. گرېل.

گرملی (gurmálay) نر.م. کوت، کُنجلک، کړت، گونجی، سرسري او گونجي گنډل شوي.

گرمناک (garmnā́k) ص. نر.م. تاوجن، تودوخه ورکوونکی، گرموال.

گرمنه (gurmána) نر.م. و گ. گرملی.

گرموالی (garmwā́lay) نر.م. تودوالی، تودوخه.

گرمول(۱) (gramawə́l) مص. مت. ملامته کول، پړ کول، پړ ثابتول.

گرمول(۲) (garmawə́l) مص. مـت. ۱) تـودول؛ ۲) تېزول، شوق ورکول؛ ۳) په غوسه کول.

گرمه (garmá) ص. ښځ.م. ۱) هغه ښځینه څاروی چې نر څاروی غواړي؛ ۲) نب. هغه مېوه چې ژر رسېږي؛ ۲) یو ډول ختکی، گرمک.

گرمه گورمه (garmagórma) ص. ښځ.م. گنه گونه.

گرمي (garmí) ښـځ.م. ۱) تـودوالی، تـودوخـه؛ ۲) غوسه، قهر؛ ۳) سوزاک، اتشک.

گرمېدل(۱) (gramedə́l) مص. ل. ملامت کېدل.

گرمېدل(۲) (garmedə́l) مـص. ل. ۱) تـودېدل؛ ۲) شوق [illegible]؛ ۳) غوسه [illegible]ل، بهربدل.

گرمېل ([illegible]) نر.م. شیر[illegible]، حامو.

گرناټی (garnāṭáy) ښـځ.م. ج. د [illegible] وچنیانو یوه لوبه ده.

گرنته (garanṭá) ښځ.م. هغه لپاره کرل کېږي.

گرنج (granj) نر.م. ۱) گرنج، د ۲) يو ډول پلاو.

گرنجاری (granjāray) نر.م. گرنـ

گرنجانی (granjānáy) نر.م. جر

گرنغ (granǵ) نر.م. په هوا کې د يو

گرند (grand) نر.م. ۱) يوه غرن ۲) جغل، زنګال؛ ۳) دهندوانو

گرندوکی (garandúkay) نر.م. کولو آله.

گرنده (garandá) ښځ.م. مرغری

گرندی [1] (grānday) نر.م. ۱) ب روغه، سوله؛ ۲) د صحاف چور

گرندی [2] (giranday) نر.م. تو سامان يوجگي.

گرندی [3] (garandáy) ص. نر.م.

گرنډه (grandá) ښځ.م. يوه هندوس اچار ورنه جوړېږي.

گرنۍ (granáy) ښځ.م. د کوچنيانو

گرو (graw) نر.م. ۱) گانه، گېڼه؛ ۲) ۳) تړ، تړون، ناغه.

گروبله (grúbla) ښځ.م. گروبلی، بلغ

گروبی (grubáy) نر.م. وگ. گرووبی

گروپ (grūp) نر.م. ۱) تولی، ډله؛

گروپی (grūpay) نر.م. وگ. بگری ۲

گروت (garūt) نر.م. ۱) لاس ورکول؛ کوده، قوده.

گروټی (grūṭay) نر.م. پتيره دودی.

گروچکی (grūčkay) نر.م. يو ډول دانـ تري جوړېږي.

گرنټه (garanṭa) ښځ.م. هغه بوټی چې د ښکلا لپاره کرل کېږي.

گرنج (granj) نر.م. ۱) گرنج، دپټيلو او لوښو آواز؛ ۲) یو ډول پلاو.

گرنجاري (granjāray) نر.م. گرنگهار، کرنگار.

گرنجانی (granjānáy) نر.م. جرس، گینگری.

گرنغ (granǧ) نر.م. په هوا کې د یو شي د تېرېدو غږ.

گرند (grand) نر.م. ۱) یوه غرنۍ اغزنه ونه ده؛ ۲) جغل، زنگال؛ ۳) دهندوانو مذهبي کتاب.

گرندوکی (garandūkay) نر.م. د آسونو د خرخره کولو آله.

گرنده (garandá) ښځ.م. مرغری، غدود، مروری.

گرندی(۱) (granday) نر.م. ۱) بخښنه، خلاصی، روغه سوله؛ ۲) د صحاف چوړکی.

گرندی(۱) (gıranday) نر.م. تویره، د ترکاڼ د سامان بوجگی.

گرندی(۲) (garanday) ص. نر.م. گرندی، تېز.

گرنډه (granḍá) ښځ.م. یوه هندوستانۍ مېوه چې اچار ورنه جوړېږي.

گرڼی (granáy) ښځ.م. د کوچنیانو یوه لوبه ده.

گرو (graw) نر.م. ۱) گانه، گېڼه؛ ۲) کفالت، قید؛ ۳) تړ، تړون، ناغه.

گروبله (grúbla) ښځ.م. گروبلی، بلغم، خراشکی.

گروبی (gruháy) نر.م. و گ. گروړبی.

گروپ (grūp) نر.م. ۱) تولی، ډله؛ ۲) غونډه.

گروپی (grūpay) نر.م. و گ. بگړی ۲).

گروت (garūt) نر.م. ۱) لاس ورکول؛ ۲) موتی، کوده، قوده.

گروټی (grūṭay) نر.م. پټیره دوډی.

گروڅکی (grūckay) نر.م. یو ډول داني چې مربا تري جوړېږي.

گروړبی (garurbay) نر.م. ۱) د سینې درد؛ ۲) بلغم، کروړبی، خراشکی، گروبی.

گروزی (grūzay) نر.م. و گ. کرېوزی.

گروس (grūs) نر.م. ځمکنی توت.

گروشپیل (grušcyál) مص.مت. و گ. بگارول.

گرول (garawál) مص. مت. ۱) نوکاري کول؛ ۲) پوستکي پرې کول، توږل؛ ۳) حاصلول.

گرولی (grūlay) نر.م. بلغم، خراشکی، کروړبی.

گروم (grūm) نر.م. ۱) خپگان، خواشیني، د زړه غوټه؛ ۲) خنډ، دونو په تنه کې غوټه.

گرومجن (grūmján) ص. نر.م. غمگین، پرېشان.

گروونی (garawūnay) نر.م. نوسی، یو سیخ دی چې له تناره نه وریاندي ډوډۍ راباسي.

گروه(۱) (gráwa) ښځ.م. ۱) د اوږې او څټ ترمنځ هډوکی؛ ۲) د کمیس کالر؛ ۳) تنې، بتهن، گلمخی، غینډی.

گروه(۲) (groh) نر.م ۱) دین، مذهب؛ ۲) تولی، ډله؛ ۳) قوم.

گروه توپیر (grohtawpír) نر.م. د عقایدو اختلاف، د عقایدو توپیر.

گروهن (grohán) نر.م. ۱) راغب؛ ۲) مهربان؛ ۳) له ظلم نه ترهه لرونکی.

گروهنه (grohána) ښځ.م. ۱) مهرباني؛ ۲) مینه؛ ۳) وېرېدنه؛ ٤) لورنه، پېرزوینه.

گروهوڅی (grohūcay) نر.م. گراڅه، لنده.

گروهول (grohawál) مص.مت ۱) پام راگرځول؛ ۲) له ظلم نه وېرول؛ ۳) عقیدتمن کول.

گروهه (gróha) ښځ.م. گروه، امنا، باور، عقیده، یقین.

گروهه اوپوهه (gróhaawpóha) ښځ.م. عقیده و علم، علم و عقیده.

ګروهېدل (grohedə́l) مص. ل ۱) متوجه کېدل؛ ۲) ورېدل؛ ۳) عقیدتمن کېدل.

ګروهېز (grohíz) نر.م. عقیدوي، اعتقادي، عقیده یي، ایماني.

ګروې (gráwe) ښځ.ج. ګرۍ، د اوږي او ښځ ترمنځ هډوکی.

ګروی (garwáy) نر.م. و ګ. زګېروی.

ګروېږل (grawezə́l) مص. مت. پوښتنه کول، لټون کول، غوښتنه کول.

ګروېږن (grawezə́n) نب. د ګوډي او ژي لپاره د حلال شوي مال د پوستکي ایستلو طریقه.

ګروېږونی (grawezúnay) نر.م. پلټونکی.

ګرویلیک (grawilík) نر.م. ګانه لیک، ګروي خط، ګانه خط.

ګره (gará) ښځ.م. په خاوروکې د ساتل شویو کنو ډېری.

ګرهار (garahár) نر.م. ګر، د جامو شلېدلو آواز.

ګره بره (garabára) ښځ.م. نانهوله، سرسري، لند تنک، سطحي.

ګرهچ (garhác) نر.م. ډوغل، کنده، ګرهوځ.

ګرهو (gárhū) ص. نب. زړه ماتوونکې خبرې.

ګرۍ (garáy) نر.م ۱) درمندګی؛ ۲) ص.نر.م. دارو، هغه څوک چې بې ډوله او راوتلي غاښونه ولري.

ګري (garí) نر.ج. د شولو هغه دانې چې په بوټي کې نیمې پخې شوې وي.

ګرۍ (gray) ښځ.م. د دروازې چوڼ یا لخک.

ګریب (grib) نر.م. د اوبو کوب یا بوکان، کویب.

ګریټ (griṭ) نر.م. هغه لویه ډوډۍ چې ګوره هم په کې اچول شوې وي.

ګرېټۍ (greṭáy) ښځ.م. د ګهلو مانو خبرې.

ګرېدل (garedə́l) مص. ل. ۱) کهه کېدل، خارښتېدل ۲) رژېدل، ګونجې کېدل؛ ۳) پوستکی لېرې کېدل؛ ٤) مج. حاصلېدل، یو شي بودېدل.

ګریس (gris) نر.م. یو ډول سرېښناکه غوړه ماده ده.

ګرېښک (greṣ̌k) نر.م. غته ګوته، کټه ګوته.

ګرېګرکی (gregárkay) نر.م. ګرېګرۍ، ږلۍ، له باران سره د واورې نرۍ نرۍ دانې وربدنه.

ګرېله (grelá) ښځ.م. توشکه، تولایي، نالی.

ګرېن (gren) نر.م. تخم، غلـه، دانـه، د یوې نیمې رتۍ وزن.

ګرین(۱) (grin) نر.م. سینه.

ګرین(۲) (garín) نر.م. مزی یا تار چې دوه یا درې واره غبنتل شوی یا تاو شوی وي.

ګرینډۍ (grinḍáy) ښځ.م.ج. کجـاوه، له لښتو نه جوړه شوې لویه کجاوه یا کارۍ.

ګرېو (grew) نر.م. ګروه، ګانه، رهن.

ګرېوان (grewā́n) نر.م. ګرېوه، ګهېږ، د کمیس هغه برخه چې په سینه پرته وي.

ګریولی (gríwlay) نر.م. خراشکی، بلغم.

ګریوه (griwá) ښځ.م. د تنې سورۍ.

ګرېوه (garewá) ښځ.م. وروکی غر، غرګوټی.

ګرېیل (gareyə́l) مص. مت. و ګ. ګرول.

ګړ (gaṛ) نر.م. ۱) کلا، قلا؛ ۲) د لاحقې په توګه د ظرفیت مانا ورکوي، د اوسېدو ځای؛ ۳) د ښځو د وېښتانو زرورق؛ ٤) لفظ، خبره، وینا، سپین، مورفیم، د ژبې ترټولو کوچنی مانیز یوون (واحد).

ګړاواز (gaṛāwā́z) نر.م. مورفو فونیم، صوتي اړیکه، صوتي رابطه، هغه اواز، چې د یوه ګړ د بېلا بېلو ځېلونو (بلګړونو) په لړ کې راځي

ګړاواز پوهنه (gaṛāwāzpohána) ښځ.م. د ژبپوهنې هغه څانګه چې ګړاوازونه څېړي.

ګړاچي (gṛācáy) ص. نر.م. و ګ. ګرچند.

ګړاکو (grākū) نر.م. ۱)د تماکو او زړي ګوړي مرکب چې په چلم کې شکل کېږي؛ ۲)همدغه چلم.

ګړب (grab) نر.م ۱)ګړپ، تېزي او تونده خبري؛ ۲)د دوو شیانو سره خپلو کې د لګېدو آواز؛ ۳)د موږکانو نیولو پنجره؛ ٤)غتېه سوره .

ګړبا (grabā) ښځ.م. ۱)تونده خبري؛ ۲)د دروازې یا نورو شیانو سره د لګېدو آواز.

ګړباده (garbādá) ښځ.م. بړبوکی، د بېړیانو دولی.

ګړباوو (grabāwū) ص. نب. کرتن، ډېرې خبرې کوونکی.

ګړباوه (grabāwá) ښځ.م. ۱)د اوبو د وتو ځای؛ ۲)کانیزه خمکه.

ګړبړ (garbár) نر.م ۱)د ګېډې قرېدو آواز، قرقر؛ ۲)مج. بې‌نظمي، ګډوډي؛ ۳) ګړبډنه؛ ٤)په اراده یا بیان کې توپیر راتلنه؛ ٥)وارخطايي.

ګړب ګروب (grabgrūb) نر.م. ۱)خبرې اترې؛ ۲)د دروازې د خلاصېدو او پورې کېدو آواز.

ګړبن (grabán) ص. نر.م. ګړبند، بې ځایه او چټې خبرې کوونکی، ګړبو، سرماغزن.

ګړبند(۱) (garabánd) ص.نر.م. ګړبن، قرتو، ترتو.

ګړبند(۲) (grabánd) ص. نر.م. ۱)زوړ، کم‌زوری، ضعیف، بوډا؛ ۲)ډېر استعمال شوی.

ګړبنده (grabanáda) ښځ.م. ۱)په غره کې لوی طبیعي غار؛ ۲)د غټو کانو او تیږو ځای.

ګړبنۍ (grabnáy) ښځ.م. کانیزه ځمکه.

ګړبو (grabū) ص. نب. و ګ. ګړباوو.

ګړبوزه (garbūza) نر.م. ړچهدنه، ړچ، ګرګوزه.

ګړبوزی (garbūzáy) نر.م. ۱)غزی؛ ۲)بالښت؛ ۳)ګورت، د دوګوتو ترمنځ فاصله.

ګړبول (grabawál) مص. مت. ۱) له دروازې نه آواز ویستل؛ ۲)له یو چا نه چټې خبرې ویستل؛

۳)په غوسه کول؛ ٤)زوړول، ډېر استعمالول.

ګړبهار (grabahār) ص. نر.م. ګړبار، د دوو شیانو سره خپلو کې د لګېدلو آواز.

ګړبېدل (grabedál) مص. ل. ۱) له یو شي نه آواز ختل؛ ۲)ډېر استعمالېدل؛ ۳)چټیات ویل ٤)غوسه کېدل؛ ٥)ځړيکې وهل.

ګړبېزن (garbezán) ص.نر.م. ګړبېزن، هغه سړی چې پوزه یې تل له ګند نه ډکه وي، خیرن، خچن.

ګړپوهنیز (garpohaníz) نر.م. مورفولوجیکي، ګړپوهیز.

ګړپوهه (garpóhá) ښځ.م. ګړپوهنه، مورفیم پوهنه، واژه شناسي.

ګړچ (grac̣) نر.م. ۱)تېزي او تونده خبرې؛ ۲)په لوښي کې د منځه د یو شي د ړچولو آواز.

ګړچاوو (grac̣āwū) ص.نر.م. ۱) هغه سړی چې زوم دخسر کور ته بیايي؛ ۲)تونده خبرې کوونکی.

ګړچند (grac̣ánd) نر.م. ړچن، ړق، هغه شی چې د ګرچ ګرچ آواز کوي.

ګړچول (grac̣awál) مص. مت. د خوځولو له امله د یو شي نه آواز پیدا کول.

ګړچه (grác̣a) ښځ.م. د خولې بحث.

ګړچهار (grac̣ahār) نر.م. د ګرچ ګرچ آواز.

ګړچېدل (grac̣edál) مص. ل. د خوځېدو په وجه له دروازې یا بل شي نه آواز پیدا کېدل.

ګرد(۱) (gard) نر.م. دوړه، ګرد.

ګرد(۲) (gard) ص. نر.م. ګردی سړی.

ګرداګرد (gardāgárd) ص. نر.م. ګرداګرد، شا وخوا، چپ چاپېر.

ګردان (gardān) نر.م. ۱)د غره لمن؛ ۲)د بتیارانو لوټکی؛ ۳) و ګ. ګردان.

ګړدانول (gaṛdānawə́l) مص.مت.وګ. ګردانول

ګړداو (gaṛdáw) نر.م. ۱) لوی سېلاب؛ ۲) اوبګرځنۍ، ګرداو.

ګړدګاډی (gaṛdgā́ḍay) نر.م. هر هغه غونډی شی چې غړولی یا تاوولی شي.

ګړدود (gaṛdód) نر.م. وینادود، لهجه، ډیالیکټ.

ګړدوداطلس (gaṛdōdatlás) نر.م. ګړدودي اطلس، لهجوي اطلس.

ګړدودپوهنه (gaṛdodpohə́na) ښځ.م. ګړدود پوهه، د ګړدود اړوند علم، لهجه پېژندنه.

ګړدودي (gaṛdodí) ښځ.م. د ګړدود اړوند، د لهجې اړوند.

ګړدودي ځمکپوهنه (gaṛdodiǰmakpohə́na) ښځ.م. لهجوي جغرافیه، لهجوي جغرافیا.

ګړدوکی (gaṛdū́kay) نر.م. د خیمې اړم، ګرده تخته چې په خیمه کې کارېږي.

ګړدۍ (gaṛdə́y) ص.ښځ.م. ۱) غونډه، حلقه، ګیر چاپېره، تاوراتاو؛ ۲) ښځ.م. څرخي چکر.

ګړدی (gaṛdáy) نر.م. ۱) تکی، چرمکی؛ ۲) ص. مندری، چیتکی، لنډی.

ګړز (gṛaz) نر.م. تېز او درووند آواز.

ګړزا (gṛazā́) ښځ.م. ګړزهار، ګړزار، ګړزګړوز، د دزو پرله پسې آواز.

ګړزول (gṛəzawə́l) مص. مت. ۱) له یو شي نه د ګړز ګړز آواز ویستل؛ ۲) ډزول، ډزې کول.

ګړزېدل (gṛazedə́l) مص. ل. ګړزګړوز کېدل، په پرله پسې توګه ډزې کېدل.

ګړشپه (gaṛšū́pa) ښځ.م. وګ. ګړشوپ.

ګړګاډېر (gaṛgāḍér) ص. نر.م. ګړګاډېره، هغه څه چې بل شی په کې ګډ شوی وي، ګاډېره.

ګړګړ (gaṛgáṛ) نر.م. د ګېډې یا د اوبو آواز.

ګړګړو (gaṛguṛú) نر.م. توړتوړو، ستونی، حلقوم، غړې، غړوی، د مرۍ سوری، حلق.

ګړګړی (gaṛgaṛáy) نر.م. چورلندی، څرخ.

ګړګوتۍ (gaṛgūtə́y) نر.ج. ګونځې، ګونجې، ګالګوتې، هغه وینبته چې تاوراتاو وي.

ګړګور (gaṛgū́r) نر.م. د آسمان ګړاری، ګړار، تنا.

ګړګوزه (gaṛgóza) ښځ.م. ګړبوزه، د تبې لړزه.

ګړګۍ (gaṛgə́y) ښځ. م. دایره، ګرد، ګردی.

ګړماچی (gaṛmā́čay) نر.م. وګ. ګړونج.

ګړماګړ (gáṛmā́gáṛ) نر.م. ډېر شور، شورځوږ.

ګړماله (gaṛmālá) ښځ.م. وګ. ګرماله.

ګړمانج (gaṛmā́ng) نر.م. مازو، ګړوانجو، د ښېرې د ونې غوټه.

ګړمبهار (gṛambahā́r) نر.م. ګړمبا، د توپ او بم د چاودنې پرله پسې آوازونه.

ګړمچی (gaṛamčáy) نر.م. وګ. ګړونج.

ګړمن (gaṛmán) ص.نر.م. شپه روني، بې خوبه.

ګړن (gaṛán) ص. نر.م. ۱) شپه روني؛ ۲) ستړی.

ګړنپوهنه (gṛanpohə́na) ښځ.م. غونډ پوهه، هغه څانګه چې له ګړنو څخه ګړېږي، اصطلاح پېژندنه، فقره پېژندنه.

ګړنج (gṛanǰ) نر.م. شرنګ، شړنګ، د تورو جنګېدو آواز.

ګړنجانی (gṛanjā́náy) نر.م. ګینګړی، جرس، ګړنجوونی.

ګړنجول (gṛanjawə́l) مص.مت. له تورو نه شرنګا ویستل، شرنګول.

ګړنجار (gṛanjahā́r) نر.م. د جرس د ټنګېدو پرله پسې آواز.

ګړنجېدل (gṛanjedə́l) مص. ل. د تورو جنګېدو له امله نرۍ شرنګ وتل، شرنګېدل، ګړنګېدل.

ګړنجي کتار (gṛanjaykatā́r) نر.م. د کوچنیانو یوه لوبه ده.

ګړند (gaṛánd) ص. نر.م. ۱) خوله ور، ژبور؛ ۲) مج. چالاک سړی؛ ۳) یوه اغزنه غرنۍ ونه ده.

ګړندر (gṛandár) نر.م. کرندر، شمېر، عدد.

ګړندوالی (gaṛandwā́lay) نر.م. خوله ورتوب، ژبور توب، په خبرو کې تېزوالی.

ګړندی (gṛandáy) ص. نر.م. ۱) چست و چالاک، تکړه، چابک؛ ۲) مج. رسېدلی مرشد.

ګړندۍ (gaṛandə́y) ښځ.م.ج. چرموښکی، چغوړکی، د کورونو یوه خزنده ده.

ګړندي والی (gṛandaywā́lay) نر.م. چستي، چالاکي، تېزي او تندي.

ګړنګ[1] (gaṛáng) نر.م. ۱) لویه کنده؛ ۲) په غره کې لویه کنده، د سیند لوی ژور ځای.

ګړنګ[2] (gṛang) نر.م. ۱) د پزې تېنګه مایع، کرمېزه، ګړینګ؛ ۲) مج. د سترګو اوبه.

ګړنګن (gṛangán) ص. نر.م. کرمېزن، ګړنګور، ګړنګوش، هغه څوک چې پوزه یې تل بهېږي.

ګړنګین (gaṛangín) ص. نر.م. لوړ، هسک.

ګړنه (gṛána) ښځ.م. هغه لغوي ګروپ چې یوه دریمګړې مانا ښندي، اصطلاح، محاوره.

ګړنی (gṛanáy) نر.م. ګړهاري، ویناییز، شفاهي.

ګړنی ادب (gṛanayadáb) نر.م. ګړهاري یا ویناییز ادب، شفاهي ادب.

ګړنیز (gṛaníz) نر.م. د ګړنې (اصطلاح، محاورې) اړوند، اصطلاحي، محاوروي.

ګړو (gaṛū́) نر.م. ګړاکو، چلم، چېلم.

ګړوانجو (gaṛwānjū́) نر.م.و.ګ. ګرمانج.

ګړواز (gaṛwā́z) ص. نر.م. ۱) ارت، وېېر، پراخ؛ ۲) سرلوڅی، سرخلاصی.

ګړوب (guṛū́b) نر.م. ۱) ګړب، په اوبو کې د یو شي د رالوېدو آواز؛ ۲) نرویه ختهه او نور شیان.

ګړوبر (gaṛubā́r) نر.م. ګړه بړه، خبرې اترې کونه.

ګړوبن (gaṛobán) ص. نر.م. بلغمي؛ هغه څوک چې په سینه یې بلغم پراته وي.

ګړوبول (gṛubawā́l) مص. مت. ۱) په یو ځل ورانول؛ ۲) بنوړول، خوځول، ښنډول.

ګړوبی[1] (guṛubáy) نر.م. ۱) د ګوړې شربت؛ ۲) ډېر خوږ شی.

ګړوبی[2] (gṛūbáy) نر.م. د سینې بلغم یا خراشکی.

ګړوبی[3] (gaṛubáy) نر.م. پس آو، هغه اوبه چې په پیاله کې تر ترلو وروسته بهاندې وي.

ګړوبېدل (gṛubedál) مص. ل. بنوړېدل، او په یو ځل ورانېدل.

ګړوځه (gaṛū́ja) ښځ.م. بې پیو او وچه غولانځه.

ګړول (gaṛawā́l) مص.مت. په خبرو راوستل، له چا نه خبرې راویستل.

ګړونج (gaṛwā́nj) نر.م. ګړونچی، ګړوچی، ګرماچې د منګي اېښودلو لپاره د لرګي کتکی.

ګړونګه (gaṛwā́nga) ښځ.م. جروبی.

ګړوۍ (gaṛwə́y) ښځ.م.ج. جیسرۍ، کوزنۍ، کوزګۍ، هغه لوښی چې لاستی لري.

ګړوېزونه (gaṛwezū́na) ګړ. ګړدودي ویېونه، واژهای ګویشي.

ګړهار (gaṛahā́r) نر.م.ج. ګړېړ، ګړوبړ، خبرې اترې، ګپ شپ.

ګړهاري (gaṛhā́rī) ښځ.م. ویناییز، ګړنی، شفاهي، محاوروي.

ګړه بنده (gaṛabánda) ښځ.م. په غره کې لویه سمڅه.

ګړهل (gaṛhál) نر.م. ۱) یو بوټی چې ښایسته ګل نیسي؛ ۲) دول، بالتی، متکی.

ګړی (garáy) نر.م. ۱) منګی؛ ۲) برج. شینګری، اباری، بورجل.

ګړی (garáy) ښځ.م.ج. ۱) ګهنته، ساعت؛ ۲) په سیند کې د بېر ژور ځای؛ ۳) زیمناك ځای.

ګړیال (garyā́l) نر.م. زنګ لرونکې د هوالي ګړی.

ګړیال برج (garyālbráj) ص.نر.م. ساعت واله برج، ګړی واله برج، هغه برج چې ساعت پکې ټینګ شوی وي.

ګړیالی (garyā́lay) نر.م. ساعت ښیونکی، هغه سړی چې د ساعت ښودلو وظیفه لري.

ګړی بند (garáybánd) نر.م. د ګړی بند یا تسمه، د ګړی زنځیر.

ګړیچ (griĉ) نر.م. سخته لاره، داسې لاره چې تګ راتګ پرې ګران وي.

ګړیچی (gariĉáy) ښځ.م. غوچاری، کوغالی، په څمکه کې د نیالګیو کینولو لپاره وره کنده.

ګړېدل (garedā́l) مص.ل. ۱) خبرې کول، ګړه بړه کول؛ ۲) ګرېدل، کرېدل.

ګړیز (garíz) نر.م. د ګړاړوند، د مورفیم اړوند، مورفیمیک.

ګړی ساز (garaysā́z) ص.نر.م. ګړی والا، ساعت ساز، ګړی جوړوونکی.

ګړی سازي (garaysā́zí) ښځ.م. د ساعت جوړوني کارخونه، ساعت جوړونه، ګړی رغښتنځای.

ګړی ستن (garaystán) ښځ.م. د ساعت ستن، عقربک.

ګړیستنه (garistána) ښځ.م. بهلنګ، آریوهه، اشتقاق و تصریف، فقه اللغة.

ګړی ګر (garaygár) ص.نر.م. ګړی ساز، ساعت ساز، ساعت جوړوونکی.

ګړېګینه (garegína) ښځ.م. د لم جزغالی.

ګړیل (garayā́l) مص.مت. د هواله ښخ سپړل د خوځولو لپاره.

ګړی ماتی (garaymā́tay) نر.م. د کوچنیانو یوه لوبه.

ګړینګ (gring) نر.م. و.ګ. ګرنګ[۲].

ګړینګی (gringáy) نر.م. جرس، وروکی ګونګرو.

ګړي وال (gariwā́l) ص.نر.م. هغه سړی چې په کتوو کې مستې د کلیو نه بازار ته د خرڅولو لپاره راوړي.

ګړی والا (garaywālā́) ص.نب. ساعت پلورونکی.

ګړی والا (garaywālā́) ص.نر.م. ۱) منګی خرڅوونکی؛ ۲) مج. کلال.

ګز (gaz) نر.م. ۱) د طول د اندازه کولو یو واحد دی؛ ۲) د توپک سیخ؛ ۳) و.ګ. غز؛ ٤) د لرګي یوه آله چې د اورو پېړه پرې د تبي پاسه اواروي؛ ٥) یو ډول غشی دی؛ ٦) دام. لومه.

ګزابی (gazābáy) ص.ښځ.م. بې عقله، لوره دنګه، کم عقله او کچه ښځه.

ګزار (guzā́r) نر.م. وهل، وار، ګوزار، ډب، درب.

ګزارش (guzārā́š) نر.م. ۱) عرض؛ ۲) بیان.

ګزارل (guzārā́l) مص.مت. ۱) ګوزارول، غوزارول؛ ۲) ادا کول، ترسره کول.

ګزارول (guzārawā́l) مص.مت. ۱) ګوزارول، غوزارول؛ ۲) څملول، په ځمکه راویشتل.

ګزاره (guzārá) ښځ.م. ګوزاره؛ ۱) ګزران، وخت اړونه؛ ۳) مج. زغم، حوصله.

ګزاري (gazārí) نر.ج. ۱) دخولې نسوار؛ ۲) ګیزاري د غنمو میده شوي وږي.

ګزارېدل (guzāredā́l) مص.ل. ګوزارېدل، غوزارېدل پرېوتل، ارتاوېدل.

گزانه (gazāná) ښځ.م. په گز، د گز په حساب.
گزبره (gazbára) ښځ.م. اعلی ورېښمين قناويز.
گزبوټي (gazbūṭi) نر.ج. دستک، لاري.
گزک (gazák) نر.م. ۱)د زخم پارسوب، د زخم اوبه پتونه؛ ۲)ص. پرسېدلی، نمجن، ملتهاب.
گزک بوټی (gazakbūṭay) نر.م. د بارتنګو بوټی.
گزکه (gazáka) ښځ.م. کوړکی، لومه، پړکه، د ورو مرغيو نيولو لپاره پړکه.
گزگومبت (gazgombát) ص. نر.م. ګډوډ، وران، ويجاړ.
گزمه (gazmá) ښځ.م. (ج. گزمې) د شپې گرځېدنه، پېره دار.
گزول (gazawə́l) مص.مت. ۱)گز کول؛ ۲)اندازه لګول؛ ۳)مج. غځول، خوړول، اوږدول.
گژدنه (gaždána) ښځ.م. تنفس، سا اخيستنه.
گژوژ (gažwáž) ص. نر.م. ګډوډ، کوږوړ.
گژې (gáže) ص.ج. کاږه، په ترغ، په ډډه.
گژی (gažáy) ص. نر.م. ۱)جوتې غوږي چې د قولبې يا گاڼې لپاره تيار شي؛ ۲)بلد، رضا.
گړ (gaṛ) ص.نر.م ۱)ګړوېښتی، د پاخه عمر خاوند؛ ۲)نيمه پخه شوې مېوه؛ ۳)يو ډول مرز؛ ۴)برګ، ابلق؛ ۶)مج. دوه مخی، منافق.
گړوېښتی (gaṛwiṣtáy) ص. نر.م. هغه څوک چې نيم ويښته يې تور او نيم سپين وي.
گړوېښتي (gaṛwiṣti) ص.نر.م: کره توب، د پاخه عمر خاوند توب.
گړهار (gaṛahā́r) نر.م. گړکی، د کلکو شيانو يو بل سره دلګېدو آواز.
گړی (gaṛáy) ص. نب. د نهيلي او مايوسۍ په حالت کې کاږه کاږه کتل.
گس (gas) ص. نر.م. کيڼ، چپ، کږ.

گستاخ (gustā́x) ص. نر.م. ناارامه، بې ادبه، بې شرمه، چاودينک، سپين سترګی، بې حيا.
گستره (gastára) ښځ.م. غوښکی، سخونډره، هغه غوښې چې پوره کهلو ته نږدې وي.
گسکه (gaská) ښځ.م. کتمل، منګوره، خسک.
گسه (gasá) ښځ.م. ۱)تهله، ډېچکه، ډيکه، تپل؛ ۲)نقصان ورکونه؛ ۳)هغه آله چې اوږد لاستی لري او ګوره پرې پخېږي.
گسيا (gasyā́) ص. ښځ.م. ۱)سوده، خالص؛ ۲)راکښلی شوی؛ ۳)سره نښتې، ورپورې.
گشت (gašt) نر.م ۱)چکر، دور؛ ۲)پېره، څوکۍ؛ ۳)سيل، گرځېدنه.
گشتی (gaštáy) ص. ښځ.م. ۱)شليته؛ ۲)مج. متيزه؛ ۳)آواره گرده.
گښت (gaṣt) نر.م. ۱)عمل، استعمال؛ ۲)سيل، دور، دوران.
گفت (guft) نر.م. ۱)خبره، وينا؛ ۲)مج. ازار، بنهرا، ګف.
گک (gak) نر.م. د تصغير علامه، لکه سترګک.
گکړی (gakṛáy) نر.م.جزغالی، کښکری، ززغاله، بوګری، سره کړې وازده.
گگ (gag) ص. نر.م. ۱)د سرو مچيو خاله؛ ۲)مج. د ځنېټي غتوالی؛ ۳)څپياکه؛ ۴)ډډ، دانچه.
گگر (gagár) نر.م. ۱)آهنګر؛ ۲)مضبوط، تکره.
گگروزه (gagrū́za) ښځ.م. ۱)رچ، رپ، رپې؛ ۲)د تبې لړزه.
گگره(۱) (gagára) ښځ.م. جغل، کانېزه شګه، هغه شګه چې واړه واړه کاڼي په کې وي.
گگره(۲) (gágra) ښځ.م. گاګره، سره نښتې تيږې.
گگره(۳) (gagra) ښځ.م. ۱) هغه اوږد کميس چې تنه يې واز وي؛ ۲)تتر، سينه.

ګګری (gagráy) نر.م. غوز، اکوړ، چارمغز.

ګګړ (gagúṛ) ص. نر.م. ګاګړ، زوړ، بوډا، بوډاغ.

ګګړوزه (gagṛū́za) ښځ.م. ګړبوزه، ګکروټه.

ګګړی (gagẓáy) نر.م. و ګ. ګکړی.

ګګو (gagū́) نر.م. روی، باګو، بګاولی، شیشکه.

ګګی (gagáy) ښځ.م. ځلی، سنی، سوتلی.

ګل[1] (gal) نر.م. غته غته ړلی، هغه ړلی چې غټې غټې دانې ولري.

ګل[2] (gwal) نر.م. ۱) جنډی، کوګی، سپرلی شوی غوټی؛ ۲) په بدن کې دداغ نښه ۳) خندق.

ګلاب (gwalā́b) نر.م. ګل ګلاب، یو ډول ګل دی.

ګلابتون (gwalabatū́n) نر.م.ج. زرتار، زرتاری.

ګلاب جامن (gwəlābjā́man) ص.نر.م.ج. یو ډول غونډی غونډی متابې.

ګلابوماتابو (gwalābū́mātābū́) نر.ج.د کوچنیانو یو ډول لوبه، میرغالی، میرغواله.

ګلابي (gwalābī́) ص. نر.م. ۱) نایي، دم، دلاک، سلماني؛ ۲) ګلاب رنګی، ګلاب ته ورته.

ګلاټه (gulā́ṭa) ښځ.م. و ګ. ګلاله.

ګلارګین (gulārgī́n) ص. نر.م. سخت، درشت.

ګلاله (gulālá) ښځ.م. ګلالی، کوتالی، ګلاټه، پخه شوې سره ببره.

ګلالی (gwalāláy) ص. نر.م. ښایسته، ښکلی.

ګل اندام (gwalandā́m) ص.نر.م. ۱) نرم و نازک بدن لرونکی؛ ۲) مج. معشوقه. محبوبه.

ګلانه (gulā́na) ښځ.م. هغه شی (پیسې) چې چاته د زېرې په راوړو ورکول کېږي.

ګلبارخو (gwalbārxū́) ص.نر.م. ګل مخی، ګلعذار، ګل رخسار.

ګل ببری (gwalbabrā́y) نر.م. د زنانه وو په ټیکر سو کې یو ډول ګلکاري.

ګلبخور (gwalbaxū́r) نر.م. ګلخوریه، سونګری، هغه بوټی چې د قوت باه د زیاتولو لپاره په چلم کې څکل کېږي.

ګلبدن (gwalbadán) ص. نر.م. ۱) نرم و نازک بدن لرونکی؛ ۲) مج. معشوق، محبوب؛

ګلبرګ (gwalbárg) نر.م. د ګل رنګینې پاڼې.

ګلبڼ (gwalbáṇ) نر.م. ګلباغ، د ګلو باغ، ګلستان، ګلزار.

ګلبوټی (gwalbū́ṭay) نر.م. د ګل بوټی، بته، ګل.

ګلپاڼه (gwalpā́ṇa) ښځ.م. د ګلو پاڼه، د ګل پاڼه، ګلبرګ.

ګل پانیزک (guwapā́ṇizák) نر.م. یو ډول سابه.

ګلپرخه (gwalpárxa) ښځ.م. پرګلپاڼه پرته پرخه، پرګلپاڼه شبنم.

ګلپرهر (gwalparhár) نر.م. د پرهار ګل (شاعرانه تخیل).

ګلپلور (gwalplór) ص.نر.م. ګل پلورونه، ګل خرڅونه، ګل فروشي.

ګلپلوری (gwalplóray) ص.نر.م. ګل خرڅوونکی، ګل پلورونکی، ګل فروش.

ګلپوش (gwalpáš) نر.م. مف. ۱) په ګلانو کې پټ شوی؛ ۲) مج. د ګلونو په څېر جامې اغوستی.

ګلپي (gwalpí) نر.م. ګوپي، یو ډول سابه دي.

ګل تنی (gwaltaṇáy) ښځ.م. د اسپې په غاړه کې تړل شوې پټی، پټاره یې هم بولي.

ګل توت (gwaltū́t) نر.م. د غټو پاڼو لرونکی هغه توت چې د کاغذ په جوړولو کې کار ترې اخلي.

ګلټ (gıláṭ) نر.م.ج. ۱) زېړ رنګ لرونکی فلز؛ ۲) د توپک ګېټ.

ګلټول (gılāṭawā́l) مص. مت. رنګول، په ګلټو ملمع کول، زرل، زرو بول.

گلټي (gıleṭí) ص. نب. د گلټ، گلټ ته منسوب.

گلټپهل (gılaṭpáhl) مص.ل. په گلټو باندې پوښل ملمع کېدل.

گل جړی (gwaljaṛáy) بنځ.ج. گل ځړی، نيهه، ځړی، نيهانه، نيهکه، کهاړه، گل ځړی.

گلچ (gıláč) نر.م. توبره، خورځي، خورجين.

گلچين (gwalčín) ص. نر.م. ۱) کوکي ځاني، گل ځان، څوک چې گلان ټولوي؛ ۲) مج. باغوان.

گلځاند (gwalčánd) ص.نر.م. (ج. گلځاندي) گل ځانی، گل ځاندی، گلچين.

گلځاندي (gwalčándí) بنځ.م. گل اوننه، گل اونون، گلچينې.

گل ځانی (gwalčāṇáy) ص.نر.م. وگ. گلځاند.

گل څېر (gwalčér) ص. نر.م. گلچهره.

گلخونه (gwalxúna) ص. بنځ.م. د گلونو ساتلو ځای، کوکي خونه.

گلخرينگه (gwalxarínga) بنځ.م. مينا، بنارو، بناروني؛ يوه مرغۍ ده چې زر روږدې کېږي.

گلخوره (gwalxurá) بنځ.م. وگ. گلبخوره.

گلخۍ (gwalxáy) بنځ.م. دارو، يو نغری چې کوچنيان په کې گازري پخوي.

گلخينگی (gwalxíngay) نر.م. يو تريخ بوټی چې ښين گل لري.

گلداني (gwaldānáy) بنځ.م. گلنی، د گلو د ايښودلو کلالي لوښی.

گلدوز (gwaldúz) فا.نر.م. هغه څوک چې په توکرانو کې گلان گنډي.

گلډ (glaḍ) نر.م. خړيلی سر، بې وېښتو سر.

گل داگ (gwaldág) نر.م. گل دښت، گلميره، گل بيابان.

گلډانگ (gwaldáng) نر.م. يو ډول سپی.

گل راني (gwalrāṇáy) بنځ.م. کمبلی، بابکی، بمبيرکه، يو ډول الوتونکی حشره ده.

گلرخ (gwalrúx) ص.نر.م. گلالی، پرې مخی، گلرو، گل مخی، د گل په څېر مخ لرونکی.

گلزار (gwalzár) نر.م. ۱) د گلونو ځای، د گلشن، کوکيانه؛ ۲) مج. باغ، گلستان.

گل زويه (gwalzoyá) بنځ.م. دغره چای، سمسوک، يو ډول گل دی چې د چايو پر ځای کارېږي.

گل زېری (gwalzeráy) بنځ.م. وگ. گلجړی.

گلزلی (galzaláy) بنځ.م. گل (gal) هغه غټه ږلۍ چې فصلونه خرابوي.

گلساز (gwalsáz) ص.نر.م. خپلاسي (مصنوعي) گل جوړوونکی.

گلسرين (galısrín) نر.م. يو ډول مايع غوړ دارو.

گلسيمه (gwalsíma) بنځ.م. د گلو سيمه، د گلو منطقه، ساحه، گل.

گلشک (gwalšák) نر.م. گلاشک، يو ډول غرنی گل دی چې بنفش رنگ لري.

گلعذار (gwalʿuzā́r) ص. نر.م. ۱) د گل په څېر رخسار لرونکی؛ ۲) مج. معشوق، گل غوټی.

گل غوټی (gwalğuṭáy) بنځ.م. گل مونگره، ناغوړېدلی گل، منجره، پنجره.

گل غونچه (gwalğwančá) بنځ.م. گلموبنته، گلغنچه، گل گېډی، د گلو گېډی.

گلفام (gwalfám) ص. نر.م. گلفم، تنگه خوله؛ ۲) مج. مشعوق، محبوب.

گلقند (gwalqánd) نر.م. گل کند، يو رلز دارو دی چې د گلابو له گل څخه جوړېږي.

گلکار (gılkár) ص. نر.م. ختگر، معمار.

گل کاري (gwalkārí) ص. بنځ.م. په جامو او کې د گلانو او بوټو نقشې جوړولو کار.

ګلکاري (gulkārí) ص. ښـځ.م. د ختو او تيږو يا خښتو د ېوال جوړونه، معماري، خټګري.

ګل کټ (gwalkáṭ) نر.م. ګل ورشو، ګل لرونکې کټ.

ګلکڅونه (gwalkacū́na) نر.ج. د ګلـونو کڅونه، د ګلونو ورشوګانې.

ګل کر (gwalkár) نر.م. د ګلو کر، ګل کرنه.

ګل کنکړ (gwalkankáṛ) نر.م. ګل ډنډر، بندک.

ګلګنډ (gwalgánḍ) نـر.م. ګل ګنډنه، سکوينه، ګل دوزي.

ګلګنډنه (gwalganḍána) ښځ.م. و ګ. ګلګنډ.

ګلګون (gwalgū́n) ص. نـر.م. ۱) د ګل په شان، ګلرنګ؛ ۲) مج. سور رنګ.

ګلګی (gulagáy) نر.م. د غوا وروکی خوسکی.

ګل ګېډۍ (gwalgeḍáy) ښځ.م.ج. ګلدسته، ګل غونچه، د ګلونو ګېډۍ.

ګل ګل (galgál) نر.م ۱) کلکل، غرتو، تټو، غرتن؛ ۲) د نارنج په شان يوه مېوه.

ګل ګوټي (galgúṭí) ص.نر.ج. و ګ. ګارګوټي.

ګل ګوټو (gwalgūṭú) نـر.م. ۱) د خـاروېـو د مرۍ بندېدو يوه ناروغي؛ ۲) مج. د مرۍ غوټه.

ګل لښته (gwallaṣ̌tá) ښـځ.م. د ګلـو لښته، د ګل څانګه، شاخچه، ګل.

ګلماخۍ (gwalmāxáy) ښـځ.م. ۱) د سپينو زرو يوه ښـځينه ګاڼه؛ ۲) يو ډول بوټی دی.

ګلماله (gilmālá) ښځ.م. ختموښې، ختماله.

ګلمخې (gulmáxe) ص. ښځ.م.ج. د ګل غونډې مخ لرونکې، ګلرخه، ګلرو.

ګل مر (gwalmár) نر.م. کافرګل، نمرګلـ

ګلمل (galmál) نـر.م. ککـړ، ليت پيت وينو او نورو شيانو ککړ، لړلی.

ګلملتوب (galmaltób) نر.م.

ګلملول (galmalawə́l) مص. مت. ککړول، په ختو، وينو او نورو شيان ليت پيتول.

ګلملېدل (galmaledə́l) مص.ل. ککړېدل، ليت پيتېدل.

ګل موښته (gwalmuṣ̌tá) ښځ.م. ګل ګېډۍ، ګل غونچه.

ګل مونګره (gwalmūngrá) ښـځ.م. ګل غـوټۍ، خوغاره.

ګلميا (gulmyā́) ښځ.م. د کباڼو د جـال هغه خانې چې رسۍ په کې اچول کېږي.

ګل مېخ (gwalméx) نـر.م. غټ سری مېخ، ګل مېخې.

ګل مېخۍ (gulmexáy) ښځ.م.ج. د سپينو زرو يو ډول پسول دی چې په لستونو کې يې ټک وهي.

ګلنار (gwalnā́r) نر.م. ۱) د انار ګل؛ ۲) سـوررنګ لرونکی؛ ۳) نرګس ته ورته؛ ٤) يـوه بې مېوې ونه چې د انار په شـان ده.

ګلنډوری (glanḍū́ray) نر.م. مرچ، سورمرچکی.

ګلو[1] (gulū́) نـر.م. هغه لرګی چې د ژرنـدې تيـر له پل سره ټينګوي.

ګلو[2] (galū́) نـر.م. ۱) تـوکـه، شـتـی، ټـانـټـه؛ ۲) د کيوري ګل؛ ۳) ډومبکی، ټمبکه، پياځې، د ګبين ورۍ.

ګلواره (galwārá) ښځ.م. د آس ځولۍ، خورجين.

ګلوانه (gulwā́na) نر.م. د شـومړو د کڅـوړې د راځورندولو تناب.

ګلوبند (gulūbánd) نر.م. ۱) غاړه کی، يوه ښځينه ګاڼه ده؛ ۲) د غاړې دسمال.

ګلوټ (galwáṭ) نر.م. د غوښې ټوټه.

ګلوټه (galuṭá) ص. ښځ.م. ۱) د غوښې يا د ختو غټه ټوټه؛ ۲) غټه مرۍ، غټ کپ، خمڅه.

گل ورشو (gwalwarṡó) ښـځ.م. د گلـو ورشـو، گلـبمه، بېشه، گل.

گلورین (gulwarín) نـر.م. گل وروونـکـی، گل نولونکی، گل باران، گلرېز.

گلوږمه (gwalwáẓma) ښـځ.م. گلـرنگه، گل ته ورته، گل غوندې، گلفام.

گلوږم (gwalwáẓam) نر.م. گل بوی، د گل بوی.

گلوښته (galúṣta) ښځ.م. متروکه، قمچینه.

گلول (gwalawə́l) مص. مت ۱) اور مر کول؛ ۲) مج. زغمل، تحمل کول.

گلوله (galulá) ښځ.م ۱) ووړکی غونداری، گیتی؛ ۲) گلگله، پکړوه؛ ۳) گولۍ، کارتوس.

گل وله (gwalwála) ښځ.م. د گلونو والا وله، گل بید.

گلوه (galwá) ص. نـر.م. ۱) یو ډول مرز چې توره یا سـره غـاړه لـري؛ ۲) ص. ښـځ.م. د غـوایي د خرمنې شا وخوا چې گنډل شوې وي.

گله (galá) ښځ.م. رمه، پاده، کندک، گورم.

گله بان (galabā́n) ص.نر.م ۱) شپون، شپونکی؛ ۲) پاده وان، ساروان؛ ۳) اسپون، اسپه.

گله گله (gálagála) د مرزانو د نیولو لپاره آواز.

گله گرگی (galagárgay) نر.ج. گگرگی، د واوري ورې ورې دانې چې د ډلی غوندې ورېږي.

گلی (galə́y) ښځ.م ۱) ډلی؛ ۲) د کوچنیانو یوه لوبه.

گلی (guláy) نـر.م. ام الصبیان، د کـوچنیانو یوه ناروغي ده.

گلي (gulí) ص. یو ډول سره منه.

گلې (galé) ښـځ.ج. یوه ناروغي ده چې په مـرۍ کې غوټې پیدا کېږي.

گلیا (galyā́) ص.نب ۱) ډېر پوخ، خوړین؛ ۲) وېلې شوې؛ ۳) ډنگر، لاغر، خوار.

گلیخار (gulixā́r) نـر.م. یو ډول سره درمل چې د سترگو او خولې پخېدو لپاره کارېږي.

گلېتی (galotáy) ص. نر.م. یو ډول توپک و.

گلېدل (galedə́l) مص. ل. ۱) ډنگرېدل، خـوارېدل؛ ۲) وېلې کېدل.

گلېډنډه (galeḍánda) نر.م. ډنډه گولی، شوتی ډنډی، کیچ ډنډی، د کوچنیانو یوه لوبه.

گلېگه (galegá) ښځ.م. شودیاره شوې ځمکه.

گلیم (glím) نر.م. نمر، خټبی، کمبلۍ.

گلیون (gwalyū́n) نر.م. د گلو سیال، په گلونو کې گرځېدنه، گل ننداره، گلگشت.

گم[1] (gam) نـر.م. ج. ۱) سرېښ، څلېښ، سرېښ؛ ۲) اوری، د غابښونو ښخ پوښونکې غوښه.

گم[2] (gum) ص. نر.م. ۱) ورک، غایب؛ ۲) ضایع، توی؛ ۳) ناپیدا؛ ٤) مج. پرېشان، وارخطا.

گمارل (gumārə́l) مص. مت. ۱) گـومـارل، امر کول؛ ۲) مقررول، سپارل؛ ۳) پارول، پاڅول؛ ٤) انگېدل، ننگېدل.

گمارونی (gumārū́nay) ص. نر.م. ۱) مشر، د سر سړی؛ ۲) لارښوودونکی.

گمان (gumā́n) نر.م. و گ. گومان.

گمبش (gambū́š) ص.نر.م. دلویو پښو یا پنجو خاوند.

گمبزی (gambízay) نر.م. نارنج.

گمبېزی سـورن (gambézaysurán) نـر.م. نارنجي کونگ او مست اس.

گمبله (gambelá) ښـځ.م. کـمبېله، گـومبېله، یوناني دوا ده چې شاړ یو ته ورکول کېږي.

گمراه[1] (gumrā́) نر.ج ۱) بې لارې، بې ورېدلی؛ ۲) مج. بې دینه؛ ۳) اوړېدلی، بې لارې.

گمرک (gumrák) نر.م. هغه دولتي اداره چې له سرحد نه د مالونو د صادرولو او واردولو مالیه

او محصول اخلي.

گمند (gamánd) ص. نر.م. گمنده، چاغ سړی.

گمه (gamá) ښځ.م. وړوکی لښتی چې د مرغیو نیولو دام په کې ږدي.

گمیزه (gamíza) ښځ.م. و ګ. گومېته.

گن (gan) نر.م. ۱) عادت، خوی؛ ۲) ښه والی؛ ۳) جوهر، هنر؛ ٤) غوزه، د اوښانو او غوایانو غټ منکور.

گناه (gunāh) ښځ.نر.م. ۱) وبال، بدکار، بد عمل، جرم، خطا؛ ۲) نافرماني.

گناهکار (gunāhkār) ص.نر.م. د خدای گناهکار، مجرم، بدکاری، گناهگار.

گنانگول (gunāngúl) نر.م. غرنی پالک، شلخی.

گنایي (ganāyí) ښځ.م. دژرندې آبخانه، لمخانه، د ژرندې تر کوټې لاندې د اوبو د تېرېدلو ځای.

گنترې (gantráy) نر.م. گنتی، گېنتی، کو لنگ.

گنته (gantá) ښځ.م. گونته، گنتی.

گنتی (gantáy) ص. نر.م. لنډی، منډی، چیتکی، ټیټکی سړی، منډری.

گلتی (gal táy) ښځ.م. غرنی بوټی دی چې بېخ یې د کالو پرېمینځلو لپاره کارېږي.

گنټه (ganṭá) ښځ.م. شپېته دقیقې، یو ساعت.

گنټی (ganṭáy) ښځ.م. گنته، گنترې، یو ډول کوداله چې سخته ځمکه پرې کنستل کېږي.

گنج (ganj) نر.م. ۱) خزانه، گنجینه؛ ۲) زېرمه، گودام؛ ۳) د مېوې راغونډولو شکرې؛ ٤) د سر وېښته نه کېدل، گنجیتوب.

گنجایش (gunjāyáš) نر.م. ۱) ځای پېدنه، ځای؛ ۲) مج. فایده، بچت.

گنجپور (ganjpūr) نر.م. کونی کبر، چنگابی، کونی‌کاتر.

گنجرخی (ganjarxáy) نر.م. دورخونو موږی چې په ورخونو کې د اوبو د وېشلو لرگی.

گنجره (ganjrá) ښځ.م. غازه، سرخي، پوډر.

گنجلک (gunjulúk) نر.م. و ګ. گونجلک.

گنجور (ganjūr) ص.نر.م ۱) خزانه؛ ۲) خزانه دار.

گنجی (ganjáy) ص. نر.م. ۱) پیک، لښتیا؛ ۲) د جوارو هغه وږی چې یو څو دانې په کې وي.

گنجۍ (ganjáy) نر.م ۱) جاکټ، بنیان؛ ۲) غونډاری، د سنیو غونډاری؛ ۳) ښځ.م. ج. ټپوس غونډې یو مردار خور مرغه.

گنجینه (ganjína) ښځ.م. خزانه، مخزن، زېرمه.

گنچه (gancá) ښځ.م. گنځه، غوړي مست، یو ډول خودرویه خوشبویه بوټی دی.

گنځي (gunjé) ص. ښځ. م. ج. و ګ. گونجه.

گنځپه (ganjāpá) ښځ.م. ۱) گنځپه؛ یو ډول گیډره ده؛ ۲) نولی.

گنځه (ganjá) ښځ.م. خنځه، خنځه گوتهٔ.

گند(۱) (gand) نر.م. ۱) خځلې؛ ۲) چټلي، ناپاکي؛ ۳) مج. بدبويي؛ ٤) خوسا.

گند(۲) (gand) اد. گونډې، گنې، گڼه، گنې.

گنداو (gandáw) نر.م. ولاړې اوبه، ولاړې خوسا شوې اوبه.

گندبلا (gandbalā) ښځ.م. ناولتیا، بېکاره او معمولي شی.

گندڅېره (gandcéra) ښځ.م. ځابنکه، ځارکه، شامتوره، یو ډول توره مرغۍ ده.

گندک (gandák) نر.م. گوگړ، گندهک، گېگړ، یو ډول کېمیاوي معدني سلفر.

گندکه (gandaká) ښځ.م. د بېدې یا سپینستې یو ډول لوبه چې (سه بجل) یې هم بولي.

گندگي (gandagí) ښځ.م. ناولی څیز، خوسا شی.

ګندنه (gandaná) ښځ.م. اوکی، کوکی.

ګنده(ganda) ص. ښځ.م. ۱) ناپاک، ناولی، پلید؛ ۲) بدکردار، شریر؛ ۳) زړه خرقه، د ملنګانو کنډ؛ ٤) هغه غله چې نايي يا استاکار يې د کال په پای له خلکو نه اخلي.

ګنده بوټی (gandabū́ṭay) نر.م. يو ډول تريخ، خودرويه بوټی دی.

ګندړی (gandaṛáy) نر.م. يو غرنی بوټی دی چې بدبوی لري او ګنده فېروزه ورته لاس ته راځي.

ګنده خر (gandaxár) نر.م. ګنده خری، نېزوری، هغه خځلي چې سېلاوله ځان سره راوړي وي.

ګنده خره (gandaxára) ص. ښځ.م. ناولې، چټله.

ګنده لېوه (gandálewa) نر.م. سرکوزی، خنزير، سور، بدځناور، يېي.

ګنده مار (gandamā́r) نر.م. ۱) زوويل، زاويل، خول؛ ۲) ګندګير، کوچکر، لاګ ساک.

ګنده نل (gandanál) نر.م. دورمه، کرکی.

ګنده هوږه (gandahū́ẓa) ښځ.م. ګندنه.

ګندېر (gandér) نر.م. و ګ. ګنډېری.

ګندېرخر (gandercár) نر.م. ګندېرچر، ګندېری، زهربوټی، ګنده خر.

ګنډ (ganḍ) نر.م ۱) ګينده، جوړښت سکوی، تکی؛ ۲) ډول، هغه ټوټه چې د ګرېوانه لاندې ګنډل کېږي؛ ۳) پاموره.

ګنډاسه(ganḍā́sa) ښځ.م. درنه چاړه، توکيا، توکه.

ګنډڅېره (ganḍcerá) ښځ.م. څابنکه.

ګنډکپ (ganḍkáp) ص.نر.م. ګڼ ګپ، دوکه باز، کيسه بر، جېبونه وهونکی.

ګنډګين (ganḍgín) ص.نر.م. نخي، سپنسين.

ګنډل (ganḍál) مص. مت. تکوهل، بخيې تېرول، سره يو کول (په ستن ياد خياطي په ماشين).

ګنډل پېرل (ganḍalperál) مص. مت. ګنډل، سکښل، په ستن او تار کار کول.

ګنډلی(ganḍaláy) ښځ.م. ګنډه، غوټه، پنډوکی، پنډوکی، ګټلی.

ګنډنی (ganḍanáy) ص.نر.م. لنډ او بې لستوڼو کميس، ګنډولی، ګنډی.

ګنډوپړ (ganḍupáṛ) نر.م. ترنه پرانيستنه، لړونږ، چل وتړ.

ګنډون (ganḍū́n) نر.م. ګندنه، ګنډل، پيوند.

ګنډونکی (ganḍū́nkay) فا. نر.م. خياط، ګنډونی، هغه چې کالي ګنډي، درزي.

ګنډونی (ganḍū́nay) فا. نر.م. ګنډونکی، خياط.

ګنډه (gánḍa) ښځ.م. غوټه، پنډوکی؛ ۲) ډډه، د پرتوګ ابېن ځای؛ ۳) د لرګي غوټه؛ ٤) مج. جادو.

ګنډه ځر (ganḍacár) نر.م. ګنډېری، ګنډېر، خرزهره، سم الحمار.

ګنډه ګنډه (gánḍagánḍa) ص. ګونځې ګونځې، ګونجي ګونجي، کالکوټي.

ګنډه تل (ganḍatál) نر.م. و ګ. ګندنه.

ګنډه کول (ganḍakawál) ښځ.م. غوټه کول.

ګنډهېر (ganḍhér) نر.م. ۱) ګنډېر، د زهرو په خبره برتريخ؛ ۲) مج. د زهرو، وژونکی.

ګنډی (ganḍáy) ص. نر.م. ۱) و ګ. ګنډولی؛ ۲) د دمري څلورمه برخه، ۳) د پخواني پيسي شپاړسمه برخه؛ ٤) د کوچنيانو لنډو لستوڼو والا کميس.

ګنډۍ (ganḍáy) ص. ښځ.م. د ورېښو يا پنبې جاکټ، کوچې، جمپر، د شپانه چپنه.

ګنډياره (ganḍyā́ra) ښځ.م. يو ډول نبات دی چې ګنډياله يې هم بولي.

ګنډېر (ganḍér) نر.م. و ګ. ګنډهېر.

گنډېرخه (ganḍercá) ښځ.م. څته مېره.
گنډېرمري (ganḍermaráy) ښځ.م. زهر مهره، ترياق، يو ډول مهره چې د زهرو اثر لېرې کوي.
گنډېرن (ganḍerə́n) نر.م. زهرلرونکی، هغه شی چې زهر لري.
گنډېرۍ (ganḍeráy) ښځ.ج. د سپين کرې گنې توته، ککيری، منتېرې، گنېرکه.
گنډېرۍ (ganḍeráy) نر.م. يوغنگلي او غرنی بوټی دی چې سره او سپين گلان کوي.
گنر (ganáṛ) ص. نر.م. زوړ او ډنگر غويی.
گنس (gans) ص. نر.م. گيچ، بې سده، بې هوښه.
گنستوب (ganstób) نر.م. بېهوښي، سرېدالي، واگنتوب، گنستيا، سرگرداني.
گنسول (gansawə́l) مص.مت ۱) بېهوښه کول، گېچول؛ ۲) سرگردان کول، پرېشانه کول.
گنسېدل (gansedə́l) مص.ل. ۱) بېهوښه کېدل، بې سده کېدل؛ ۲) پرېشانه کېدل.
گنکي (gankí) ص. نب. د کومې سختې ضربې له امله بېهوښې پيدا کېدل.
گنگ (gáng) نر.م. ۱) دکوزدي بلنه؛ ۲) ص.نر.م وارخطا، اوتر؛ ۳) نر.م. تهکس، هغه پيسې چې يو هندو به د ځان د ژغورنې لپاره يو پښتون ته ورکولې؛ ۲) يو ډول مرغۍ؛ ۳) مج. ختيځ.
گنگان (gangā́n) نر.ج. يو ډول بوټی دی چې د پانو دوره يې د کوچنيانو په مغانو کې اچول کېږي.
گنگټ (gangáṭ) نر.م. و.گ. گونگټ.
گنگخر (gangxár) نر.م. و.گ. گنده خر.
گنگخړ (gangxáṛ) نر.م (ج. گنگخړي) د سېلاب په مخکې واړه واړه لرگي.
گنگر (gangár) نر.م. د سنډا د ملا تير.
گنگره (gangrá) ښځ.م. کړاو، تکليف، زحمت.

گنگري (gangarí) ص. ښځ.م. تېښگه ختېه.
گنگړ (gangáṛ) نر.م. يو ډول گانه يا پسول.
گنگس (gangs) ص.نر.م. ۱) وارخطا، سرگردان؛ ۲) بې خوده، بېهوښه، بې سده.
گنگستيا (gangstyā́) ښځ.م. گنگستوب، گنگسي، بېهوشتيا، گيچې.
گنگ سنگ (gangsáng) ص.نر.م. گنگ منگ، غلی، چوپ، گونگ سونگ.
گنگسونکی (gangasawū́nkay) نر.م. بېهوشوونکی، بېهوښه کوونکی.
گنگلو (ganglū́) نر.م. تېپر، شلغم.
گنگو (gangū́) نر.م. ۱) زعفران؛ ۲) مج. زېړ، زېړونکی.
گنگوچه (gangučā́) ښځ.م. د انگورو وړی، د انگورو غونچه، گنگوری، وابنکی.
گنگوری (gangū́ray) نر.م. ډنډوری، د انگورو غوږشه، دکېلو وږی، وابنکی، د خرما وږی.
گنگوړه (gangūṛá) ښځ.م. گانگوړه، يو بوټی دی.
گنگوړی (gangū́ṛay) نر.م ۱) گانگوړی؛ ۲) ترتری توتوری، تتله؛ ۳) گنگوسی، گونگوسه.
گنگوسه (gangūsá) ښځ.م. ۱) آوازه، شهره، انگازه، ښکالو؛ ۲) افواه، د دروغو خبره خپرېدنه.
گنگوسې (gangūsé) ښځ.ج. و.گ. گنگوسه.
گنگوماښام (gangūmāṣā́m) نر.م. رڼا ماښام، ماښام چې پوره تياره نه وي، گونگوڼ ماښام.
گنگي (gangí) نر.ج. ۱) گنده گي، پليتوالی؛ ۲) خخله؛ ۳) د تنې مرداري.
گنگېلا (gangelā́) ښځ.م. (ج. گنگېلاوې) انگولا.
گنگيله (gangilá) ښځ.م. و.گ. انگوله.
گننۍ (gananáy) نر.م. وروکی شېدی رودونکی وری.

گنني (gananáy) مبغ.م.ج. د اوبو پچپه، د اوبو سوټه.

گنوار (ganwár) ص.نر.م. ۱) باندېچي، باندېڅې؛ ۲) مج. ساده کليوال سړی.

گنه^(۱) (guná) مبغ.م. نښه، گونه، نښان، علامت.

گنه^(۲) (gána) اد. ۱) باري، گني؛ ۲) مبغ.م. و.گ. گناه.

گنهار (ganhár) نر.م. گنهار، انگازه، گوپار.

گنه درو (ganadráw) نر.م. ۱) د رشقي او شوتلو لومړنی لو؛ ۲) گنه درب، نارسېدلی توت.

گنهر (ganahár) نر.م. يو د ول سابه دي.

گنهگار (ganahgár) نر.م. گني، نيشکر.

گنهگاره (gunahgára) مبغ.م. گناهگاره، جرمانه، توغم، جريمه، کفاره، د گناه معاوضه، ناغه.

گني (gáne) اد. نو، نو بيا، گوندي، گنه.

گنی (ganáy) نر.م. (ج. گني) نيشکر.

گنۍ (ganáy) مبغ.م.ج. د مچيو يا د نبرو گبين.

گڼ (gaṇ) نر.م. ۱) د ېر زيات، په شمېر زيات، گڼ گور، سره نښتي دي؛ ۲) گورم، پاده

گڼا^(۱) (gaṇá) مبغ.م. د گوڼ گوڼ اواز.

گڼا^(۲) (gaṇá) فا. نر.م. څوک چې په پوزه کې گڼ گڼ کوي، چې ژبه يې نښتلې، د پوزې د هوا په مرسته خبرې کوونکی.

گڼارى (gaṇáray) نر.م. په پوزه کې د خبرو آواز، د گنهبو آواز، د گوڼ گوڼ آواز.

گڼتوب (gaṇtób) نر.م. گڼتيا، گڼوالی، د ېروالی.

گڼ رنگی (gáṇrangay) نر.م. فصل رنگړی کونه، له فصل نه گڼ بوټي ايستنه، نري کول.

گڼږی (gaṇžáy) نر.م. گنگوسه.

گڼ شمېر (gáṇšmer) نر.م. گڼ، د ېر، زيات شمېر، زيات تعداد.

گڼ کپ (gaṇkáp) ص.نر.م. و.گ. گنډ کپ.

گڼ کوريز (gaṇkoríz) نر.م. هغه کلي، سيمه چې گڼ کورونه ولري، خانه هاى متراکم.

گڼکی (gaṇkáy) ص.نر.م. گڼ، د گڼ تصغير نوم، لږ گڼ.

گڼ گچه (gaṇgačá) مبغ.م. د انگور و ونې.

گڼ گڼ (gáṇgaṇ) نر.م. په پوزه کې خبرې کونه، گونهدل، بنگهدل.

گڼ گنی (gáṇgaṇy) ص.نر.م. غونی، په پوزه کې خبرې کوونکی، خنخونی، گوڼ گونی.

گڼ گور (gaṇgúr) ص.نر.م. و.گ. گور.

گڼ گونديز (gaṇgwandíz) نر.م. گڼ گوندي، د ېر گوندي، د ېر حزبي، څو گونديز.

گڼ گين (gaṇgín) ص.نر.م. د سپنهيو، سپنهين.

گڼل (gaṇál) مص.مت. ۱) قياس کول، خيال کول، گومان کول؛ ۲) شمېرل؛ ۳) منل، قبلول.

گڼل کېدل (gaṇalkedál) مص.ل. پوهېدل.

گڼ مېشتی (gaṇmeštay) ص.نر.م. گڼ استوگن، پرنفوس لکه ښار يا هېواد.

گڼ مېشتي (gaṇmeští) ص.مبغ.ج. گڼ استوگني، پرنفوسي، تراکم نفوس.

گڼني (gaṇanáy) نر.م. زيلانغ، زيلان، رحم.

گڼوالی (gaṇwálay) ص.نر.م. گڼتيا.

گڼ وگړی (gáṇwagəṛay) ص.نر.م. گڼ وگړني، پرنفوس، گڼ مېشتی.

گڼول^(۱) (gaṇawál) مص.مت. په خبرو راوستل، گرول، پوښتل.

گڼول^(۲) (gaṇawál) مص.مت. ۱) گورول؛ ۲) د ېرول زياتول.

گڼ ولسي (gaṇwulasí) ص.مبغ.ج. گڼ مليتي، څو مليتي، چند مليتي.

گڼون (ganūn) نر.م. شمېرل، شمارل، گڼول.
گڼونه (ganawána) ښځ.م. ۱) ډېرول، ګڼ ګورول؛ ۲) ګڼونه، په خبرو راوستنه.
گڼونی (ganūnay) فانر.م. شمېرونکی، محاسب.
گڼه (gána) ښځ.م. ۱) شماره، نمبر، شمېره، د اخبار یارسالې یا بل شي لمبر، جلد؛ ۲) الکه چې.
گڼهار (ganahār) نر.م. غونهار، ګڼهارى.
گڼه بوز (ganat ūz) نر.م. زرور، مضبوط او تکړه، په خبرو اترو کې تکړه او جرار.
گڼه خور (ganaxwár) نر.م. هغه خرڅاى یا ورشو چې واښه ډېر ولري.
گڼه گونه (ganagúna) ښځ.م. د خلکو زیاتوالى، کثرت، یا د خلکو ازدحام.
گڼه وهل (ganawahә́l) مص.مت. شماره وهل، نومره وهل، نمره زدن.
گڼ هېوادیز (ganhewādíz) نر.م. ګڼ هېوادي، څو هېوادي، چند کشوري.
گڼی (ganáy) نر.م. غوټى، په پوزه کې خبرې کوونکی.
گڼېدل(۱) (ganedә́l) مص.ل. ډېرېدل، زیاتېدل.
گڼېدل(۱) (ganedә́l) مص.ل. په پوزه کې خبرې کول، ګڼ ګڼ کول.
گڼېش (ganḗš) ص.نر.م. کمزوری او ضعیف سری، مانده سری.
گڼیه (ganyá) ښځ.م. ګانه، ګرو.
گڼیه وال (ganyawā́l) نر.م. ګروي دار.
گو (go) نر.م. ږو، سوګند، د ګواه مخفف، خدایږو.
گواتل (gwātә́l) مص.مت. تېپي کول، ژوبلول.
گواته (gawātá) ښځ.م. ډېرۍ، ډېرۍ، د څپیاکو ډېرۍ، ګوهاته.
گواتی (gowātáy) نر.م. بوم، ګونګ، یوه مرغه دی چې د شپې له خوا واره مرشان ښکار کوي.

گواخ (gwāx) نر.م. ۱) مرسته، ارخ، مدد، پېره؛ ۲) پخلا کونه.
گواخل (gwāxә́l) مص.مت. ۱) پخلا کول؛ ۲) مرسته کول، .... کول.
گوار(۱) (gwār) نر.م. ۱) پاده، ګله، کسوهار؛ ۲) د مزاج مطابق؛ ۳) مج. خوندور؛ ٤) بخیل؛ ٥) بدشکل؛ ٦) پوچ، ګنده؛ ۷) یو ډول مالګه ده چې څاروي ته ورکول کېږي؛ ۸) سور، ګورا، پیرنګی؛ ۹) ډول، قسم.
گوار(۲) (gowā́r) ص. نر.م. ساده باده، بوله، جټ، بې تعلیمه، جاهل، شوده بوده.
گوارچي (gawārčī) ص. نر.م. پاده وان، ګله بان، غوبه، ګواري، شپونکی.
گواری (gawāráy) ښځ.م. بورى، د مزرو غولی چې د خاورو چلولو لپاره کارېږي.
گواښ (gwāṣ) نر.م. ۱) د جنګ نه جلا کونه؛ ۲) ثالثي، منصفي، منځګړتوب؛ ۳) درکه، داورنه، تهدید؛ ٤) جګړې ته راولاړېدنه.
گواښکېښ (gwāṣkéṣ) نر.م. جنګ وسوله، ژغورل، خلاصول، منځګړتوب.
گواښ گر (gwāṣgár) نر.م. و.ګ. ګواښ ګرندی.
گواښ گرندی (gwāṣgránday) ص. نر.م. دربیمګری، منځګری، ګواښ ګر، ګواښ ګری.
گواښل (gwāṣә́l) مص.مت. ۱) ژغورل، بچ ساتل؛ ۲) جنګ ته تیارول، راپارول.
گواښلیک (gwāṣlík) نر.م. اخطارلیک، اخطاریه.
گواښندوی (gwāṣandúy) نر.م. و.ګ. ګواښ ګرندی.
گواښنه (gwāṣána) ښځ.م (ج.ګواښنې) ګواښول، ګوتڅنډنه، اخطار.
گواښېدل (gwaṣedә́l) مصر.ل. ۱) تهدید کول، غوربدل؛ ۲) آماده کېدل، جنګ ته تیارېدل.

ګواکې (gwāké) اد. لکه چې، ګویا، دا چې، ګنې.
ګوال (gwāl) نر.م. د غـره یا غونډۍ د لمنې څمکه چې غوړنده وي.
ګوالل (gwālál) مص. مت. شهادت ورکول، ګواهي ورکول، ګواهي لودل.
ګوانجه (gawānjá) ښـځ.م. منداوو، غابنور، کـږ.
ګواه (gawāh) ص. نر.م. شاهد، ګواهي ورکوونکی، ثبوت ورکوونکی.
ګواهل (gawāhál) مص. مت. ګوالل.
ګواهي (gawāhí) ښځ.م. شهادت ورکونه، شاهدي.
ګواهي لل (gwāhilál) مص. مت. شهـادت ادا کول، ګواهي ورکول.
ګوبا (gobā́) ص. ښـځ.م. کم عقله، غـتـه او چاغـه ښځه، احمقه یا نادانه ښځه.
ګوبری (gubaráy) ص.نر.م. له ختې یا خاورې یا چونې او خاورې نه جوړ.
ګوبلکه (gubaláka) ښځ.م. ۱) یو ډول مرخېړی؛ ۲) پوکانی.
ګوبه (gubá) ښځ.م. کرکوره، یوه مرغۍ ده.
ګـوبیړ (gubíṛ) ص. نـر.م. ګـوباړ، بوډا، ډېر زوړ سړی، شیخ فاني.
ګوپ (gūp) نـر.م. ۱) د غـویې یا اوښ کـوپان؛ ۲) ګـوجـر؛ ۲) د سـرو زرو زنځیر؛ ۳) د سهیل ستوری، د منې ستوری.
ګوپال (gupāl) نر.م. یو ډول ګل دی.
ګوپالا (gupālā́) ص. نر.م. تیارخور، وریـا غتې غتې مړی اخیستونکی.
ګوپان (gopān) نـر.م. د ګوپ ستـوری، د سـهیل ستوری، د منې ستوري.
ګوپر (gupúr) نر.م. وګ. ګوار.
ګوپژن (gupžán) نر.م. تبدیلي، تغییر، بدلون.

ګوپړی (gupṛáy) نر.م. د ګوډي، ژې یا مشک د غرمنې پیوند.
ګوپله (guplá) ښـځ.م. ۱) مېرې، نونې، نسوالـه؛ ۲) وریم، د خولې خوسا بوی.
ګوپی (gupáy) نر.م. وګ. ګلپی.
ګوت (gut) نر.م. ګوتمې، ګـوته، ګوتمه، شلې، یو ډول ښځینه ګانه چې ښځې یې په ګوته کوي.
ګوتار (gūtár) ص.نر.م. کوتار، نښتی، اخته، ککړ، لړلی، بوخت، مبتلا.
ګوتاوه (gutāwá) ښځ.م. بوتاوه، ښاریرته د شوتلو او بوسو دروشته.
ګـوتځندنه (gwatčandána) ښـځ.م. ګـوابښ، ګوابنه، توربرېښ، غابښ چیچې.
ګوتخند (gwatxā́na) نر.م. د سپښتې یو ډول لوبه ده.
ګوتره (gutrá) ښـځ.م. یو بـوټی دی چې په اوبو کې شین کېږي او لوی ډنډر کوي.
ګوترۍ (gutráy) ښځ.م. ګـوترۍ، پتاق، ټباره، کاسه، د مچوغنې یا لینډي کاسه.
ګوتکې (gwatkáy) ښځ.م. ګوته، ګوتي.
ګوت ګوت (gwátgwát) نر.م. پیچ پیچ، یو ډول لـوبه ده چې د منځنۍ ګوتې په ښکاره کـولـو ترسره کېږي.
ګوتګوتی (gwatgūtáy) ص.نر.م. بدنام، سپک شوی، شاغو شوی.
ګوتلکه (gwatláka) ښځ.م. وګ. ګتلکه.
ګوتلکی (gwatlákay) نـر.م. رسوا، د ژبو په سر، په خولو کې، انګشت نما.
ګوتګی (gwatkáy) نـر.م. خچه ګـوتـه، ووړکې ګوته.
ګـوتمنډی (gwatmandáy) نـر.م. ۱) ګـوتـو ورکونه؛ ۲) عیب لټونه، اعتراض، الزام.

گوتمو (gwatmū́) ښځ.م. ۱) گوتمیر، گوتماغو، د گنډلو یوه آله ده چې ښځې یې په گوته کوي؛ ۲) د تنې سوری، کاج.

گوتمه (gwatmá) ښځ.م (ج. گوتمې) وگ. گوتمې.

گوتمی (gwatmáy) ښځ.م. ج. گوته، گوتمه، یوه گانه ده چې په گوته کې اچول کېږي.

گوتنیونه (gwatniwə́na) ښځ.م. گوتنیوی، غندنه، نیوکه، تنقید.

گوتنیوی (gwatniwáy) نر.م. وگ. گوتنیونه.

گوتوړي (gwatūṛí) نر.ج. دستانې، لاس پیلې، گوتمې، هغه دستانې چې د باز یا د باښې په لاس کېنولو پر وخت په لاس کېږي.

گوتول (gwatawə́l) مص. مت. ۱) گوتې ورکول؛ ۲) عیب لټول، اعتراض کول؛ ۳) الزام لگول.

گوته (gwáta) ښځ.م ۱) د لاس یا پښو گوته؛ ۲) یوه پښتني گانه چې په گوته کېږي؛ ۳) یوه لوبه ده.

گوته په خوله (gwátapəxulá) ص. ښځ.م. گوته په غاښ، حیران دریان، حق حیران.

گوتلکه (gwatláka) ښځ.م. ۱) پشوړه، گلکه، هغه جنې چې په بدو کې ورکول کېږي؛ ۲) په نښه کول.

گوتی (gū́tay) نر.م. ج. د ښکاري توپک د دارو وزن او اندازه.

گوټ(۱) (gwaṭ) نر.م. کونج، زاویه، گوښه.

گوټ(۲) (guṭ) نر.م. ۱) غرپ؛ ۲) د کوژدې یو رسم چې د جنې ورکولو اقرار په کې کېږي او د هلک خپلوانو ته شربت ورکول کېږي؛ ۳) د جولاگانو یوه آله؛ ۲) د سطرنج دانه؛ ۳) غبي او تنبل.

گوټ(۳) (goṭ) ص.نر.م. (مونثه بڼه یې گوټه) پخ ذهنه. تنبل. کم استعداده، چې سبق یې زر نه زده کېږي.

گوټ پېړ (gwaṭpéṛ) نر.م. گوټ پېړی، د لارې کوږوالی یا کږلېچ.

گوټ پېړه (gwaṭpéṛa) ښځ.م. تاوراتاو، گوټ پېچومی.

گوټخونه (gwaṭxū́na) ښځ.م. کوټنۍ، کوټگۍ پسخانه.

گوټ غاړی (gwaṭǧāṛáy) ص. نر.م. گوټ ناستی، هغه څوک چې له خلکو نه گوښه ناست وي.

گوټک (guṭák) نر.م. ۱) د جرثقیل او نورو څرخ؛ ۲) وگ. گوټکه(۱).

گوټکه(۱) (guṭka) ښځ.م. د تار گوټ یا کلوله.

گوټکه(۲) (gwaṭáka) ښځ.م. سپما، پس انداز.

گوټ گورت (gwaṭgurát) نر.م. د کوژدې یو رسم دی چې هلک ته په کې نکریزې پورې کېږي.

گوټل (guṭə́l) مص.مت. غرپ کول، په گوټ گوټ څښل.

گوټله (guṭlá) ښځ.م. ۱) د توپک گوټله، د ناوه یې توپک لټ یا گېټ؛ ۲) د تار گوټ یا کلوله.

گوټلی (guṭláy) ښځ.م. د کوچنیانو لته یې چوشک چې غوړې، شرینې او ... پکې ورکول کېږي.

گوټ مېچ (gwaṭméč) نر.م. د گوټ (زاویې) د مېچ آله، زاویه سنج.

گوټ ناسته (gwaṭnā́sta) ص. ښځ.م. گوښه ناستې، اعتکاف، گوښه گیرې.

گوټناستی (gwaṭnā́stay) ص.نر.م. گوټناست، گوښه یې، گوشه نشین.

گوټن (gwaṭán) نر.م. گوټین، گوټېز، زاویه لرونکی، گوشه دار.

گوټوالی (goṭwā́lay) نر.م. نالایق توب، پخ ذهني، تنبلي، کم استعدادي.

گوټول (guṭawə́l) مص. مت. غبي کول، نالایقه کول، پخ ذهنه کول.

ګوټه (guṭá) ښځ.م. ۱) د سطرنج دانه؛ ۲) یادونه، حفظ کونه.
ګوټه ګن (guṭagán) نر.م. دوبندی، په سر ک یا دره کې د ننوتو لاره.
ګوټي (guṭí) ښځ.م. ګوټلی، یو تریخ بوټی دی چې په یوناني درملنه کې هم کاریږي.
ګوټی (gwaṭáy) نر.م. ګونیا، کچه، یوه آله ده چې معماران وریاندې د میزان کارونه برابروي.
ګوټی (guṭáy) ښځ.م.ج. د سطرنج تخته.
ګوټېدل (goṭedə́l) مص. ل. غبي کېدل.
ګوټین (gwaṭín) ص. نر.م. ګوټ لرونکی، زاویه لرونکی.
ګوجر (gujár) نر.م ۱) یوه طایفه چې د غوا - مېښو ساتلو او پیو خرڅولو کار وبار کوي؛ ۲) د یو قوم نوم دی، ژبه یې ګوجرو یا ګجراتي بلل کېږي.
ګوجرکی (gugarkáy) نر.م. د ملا د تیر مهره .
ګوجرو (gujrú) ښځ.م. د ګوجر قوم ژبه، ګجراتي ژبه.
ګوجک (guják) نر.م. پتیره، د خمیره ضد.
ګوجکه (gujáka) ښځ.م. یو ډول سور رنګی وړه حشره ده، د غره پیشی، حلزون.
ګوجی (gūjáy) نر.م. ۱) ګوډر، شاپېتی، صدف، یو بحري لعاب داره حیوان؛ ۲) د سترګې ګل؛ ۳) کونجکه، خرمهره؛ ٤) خول، پوستکی.
ګوجي (gují) نر.ج. هغه یې چې شلومبې په کې واچول شي او سمدلاسه ماسته جوړ کړی شي.
ګوچی (gučáy) ښځ.م.ج. لپانکی، سمتی، اد ک، یو ډول لوبه ده، لشپا ک بازي.
ګوڅ موڅی (guǰmuǰáy) نر.م. ګخموزی، ګونس، غلی، هغه څوک چې د بل خبري خبري نه کوي.
ګوڅن (guǰə́n) نر.م. ګوزان، ګوزن، فالج، د بدن د رچېدو مرض.

ګوڅری (gucṛáy) نر.م. پنه، ګاولی، کېپی، کوڅره، موچنه.
ګودا (gudā́) ښځ.م. ګوده، زړی، زنی، مغز، د میوې یا تخم منځ برخه.
ګوداړه (gudāṛá) ښځ.م. ګوسره، په ورمېږ وهنه.
ګودام (gudā́m) نر.م. ګدام، ډیپو، زېرمه تون، د غلو دانو او نورو شیانو د زېرمه کولو ځای.
ګودان (gudā́n) نر.م. چرچوبی، چارچوبی.
ګودانه (gudāna) ښځ.م. ناوه، پرناله.
ګودر (gudár) نر.م. (ج. ګودرونه، ګودرې) ۱) له سیند نه د پورې وتو لاره؛ ۲) د سیند، چینې، کاریز یا ځاه هغه ځای چې ښځې ترې اوبه راوړي؛ ۳) لاره، رو.
ګودره (gudára) ښځ.م. لاړی، برګه، ډاګه، دستک.
ګوډړ (guḍáṛ) نر.م. ۱) تهوکی، رخت، زړه توته؛ ۲) ص. نر.م. زوړ او بېوړا ځاروی؛ ۳) زوړ او بېکاره؛ ٤) نر.م. صدف سیپی؛ ۵) د کاغذ یا توکر توته، خرڅوری، زړه لته، لیتاړه.
ګوډړوالا (gudaṛwālā́) فا. نر.م. کباړي، زوړ پلوری، کهنه فروش.
ګوډړه (gudáṛa) ښځ.م. ګادړه، زړه او ډنګره ښځه.
ګوډړی (gudaṛáy) ص. ښځ.م.ج. کند، د ملنګانو ګنډ، زوړ او پیوندي څادر.
ګوډړی ګوډړی (gudṛáygudṛáy) ص. نر.م. زړې زړې، توټې توټې، میده میده.
ګوده[۱] (gudá) ښځ.م. ۱) د مال د ترلو کوته؛ ۲) هغه کوټه چې د اوسېدو وړ نه وي، ګاوخونه.
ګوده[۲] (gwáda) ص. نر.م. ګوډ.
ګوډ (guḍ) نر.م. ۱) اللون، خښتاوه، ګوړ ؛ ۲) د تار ګوټ، د تار غوټه؛ ۳) د نهر یا ویالې د اوبو د خېژولو لپاره د لرګیو او خاشاکو ترل شوی بند.

ګوډا(۱) (gwuḍā́) ص. نر.م. ګوډ، په پښه معيوب، لنګ.

ګوډا(۲) (guḍā́) نر.م. ۱) ګوډۍ، پښنګ، باد پوړا؛ ۲) نانځکه، ګوډۍ، نارکۍ؛ ۲) هغه سړی چې د بل په اشاره کار کوي.

ګوډاګی (guḍāgáy) نر.م. ۱) نانځکه، ناوکۍ؛ ۲) ص. لاس پوڅی، د بل لاس آله.

ګوډانه (guḍānā́) ښځ.م. ۱) ګوډۍ؛ ۲) جېب، د نخرګ جېب؛ ۳) يو ډول کڅوړه ده چې د ننه په خيمو کې يې ګنډي؛ ٤) لوډچکی، وړوکی بوجی؛ ٥) د مېوو تولولو څادر.

ګوډباڼی (guḍbā́ṇay) نر.م. پېتواری، هغه نوکر چې د سفر يا ښکار په وخت کې چا سره وي او د هغه د مال و اسباب ساتنه کوي.

ګوډبه (guḍbá) نر.م. هغه کاريز کنستونکی چې د کاريز پر کوهي باندې کار کوي.

ګوډچکی (guḍčákay) نر.م. ګوډانه، ګوډکی، ګوډچکه، وړوکی انبان.

ګوډری (guḍáray) نر.م. د ګوډي يا غرکې پنبه.

ګوډکی (gūḍakáy) نر.م. وړوکی ګوډی، کوچنۍ ژی.

ګوډل (guḍál) نر.م. غوجل، د څارويو تړلو ځای.

ګوډلاسی (gwaḍlā́say) نر.م. معذوره، يو لاسی.

ګوډمار (guḍmā́r) فا نر.م. ګورکوونکی، ګوډ يمار، للون والا.

ګوډوالی (gwaḍwā́lay) نر.م. ګوډتوب.

ګوډول (guḍawál) مص. مت. د کروندې ځمکه په رمبي يا تېسکوري نرمول، فصل صفا کول.

ګوډوی (gwaḍwáy) نر.م. ګډوې، ګډوه، د شرابو لوښی.

ګوډه(۱) (guḍā́) ښځ.م. ۱) ګونته، په ادب کېناستنه؛ ۲) خبر کېدنه، متوجه کېدنه.

ګوډه بلی (guḍabálay) نر.م. موش پرانګ، نولی، طرپاندی، خرپاندی.

ګوډی(۱) (gúḍay) نر.م. ۱) هغه څرمنی شی چې دانې، غوړي او نور پکې اچوي؛ ۲) د غرکې لاستی؛ ۳) د جوارو شېښی.

ګوډی(۲) (gwaḍáy) ص.نر.م. ۱) ګوډ، په يوه پښه ګوډ؛ ۲) د څارويو يوه ناروغي؛ ۳) د جوارو بوټي يو ډول چينجی؛ ٤) د بوسو حوسی، ډډ.

ګوډی(۳) (gúḍay) نر.م. د للون، خېشاوې يا ګوړ کوچنی لوړ.

ګوډي (goḍí) ښځ.م. ګوډيګر، خېشاوه کوونکی.

ګوډ ياري (gūḍyārí) نر.ج. د غرکې څلور لاستي چې په هغو سره په خرک کې ځوړندېږي.

ګوډ ياری (goḍyāráy) ښځ.م. چاګله، د اوبو ورکوټې ژی، مشکوله.

ګوډيال (guḍyā́l) نر.م. د بوټو ايستلو تېسکوره.

ګوډی چرګ (gwaḍayčárg) نر.م. ملاچرګک، هُدهُد.

ګوډی خادمی (guḍayxādámay) ښځ.م. يو ډول سمساره، د سمسارې په څېر يوه خزنده.

ګوډيکه (gūḍyáka) ښځ.م. ۱) وړکی ګوډی؛ ۲) دانګوره، د ګوډ شلو دانګوري؛ ۳) د تار ريشلو د څرخي پايه.

ګوډېدل (gwaḍedál) مص. ل. ګوډکېدل، په پښه معيوبېدل.

ګوډيکه(۱) (gwaḍyáka) ښځ.م. د ګوډانو د تخرګ لرګی.

ګوډيکه(۲) (gūḍika) ښځ.م. ۱) وړوکې ناوه کی؛ ۲) د سپنسيو د تاوولو پايه.

ګوډيه (gūḍyá) ښځ.م. د تړولو شرومبو د غرکې د لاستي د تړلو تسمه.

گور[1] (gūr) نر.م. ۱) گن، د ک او خپودرو، د ب دوب: ۲) گورم، پاده.

گور[2] (gor) نر.م. ۱) هدیستون، قبر، مزار: ۲) اور لمانځونکی، گبر: ۳) ص.نر.م. برابر، سیال، ثاني، جوړه، ساری.

گوراڅه (goráca) نر.م. گېډی، کند، گنغ، گوراڅه، هغه لباس چې ډېر پیوندونه ولري.

گوراډی (gurādáy) ښځ.م. ناولي، بدشکله، پرواره، پوهاره.

گوراری (guráray) نر.م. غرغر کونه، گوربدنه، قهر، غوسه.

گوراگور (gorāgór) ص.نر.م. تېز، توند، چټک.

گوربت (gorbát) نر.م. (ج. گوربتان) عقاب، شاهین.

گوربتگوټی (gorbatgóṭay) ص.نر.م. د گوربت بچی، د عقاب بچی.

گوربتوزمه (gorbatwázma) ص. نر.م. د گوربت غوندې، د گوربت په څېر.

گوربته (gorbatá) ښځ.م. عقابه، شاهینه.

گوربند (gorbánd) نر.م. د اوښ یا غوايي پېش بند.

گورت (gwrát) نر.م. ۱) د گوتو ترمنځ فاصله: ۲) د مسواکي او گتې گوتې ترمنځ واټن.

گورتوب[1] (gurtób) نر.م. گوروالي، گن توب، گنوالي، گورتیا.

گورتوب[2] (gortóh) نر.م. مقابله، همسري، مساوي توب، گورتیا.

گورتی (gwaratáy) نر.م. هغه شی چې د شهادت او غټې گوتې ترمنځ ځای نیسي.

گورتی (gurṭáy) نر.م. گوتمه، گوتمی، گرنی.

گورجه (gūrjá) ښځ.م. سره الوچه.

گورجی (gūrjáy) ښځ.م.ج. یو ډول پخوانی ښځینه پنې.

گورجی سپی (gūjay spáy) ص. نر.م. یو ډول ښکاري سپی.

گورڅه (gūrcá) ښځ.م. (ج. گورڅې) بارخسو، غمبوری، اننگی، غومبوری، بغون، لغون.

گورخر (goraxár) نر.م. گوراخر، گورزی، غیره، غیره، یو ځنگلي خر چې غوښه یې حلاله ده.

گورزی (gorzáy) نر.م. ۱) هغه کوچنی چې په قبر کې له مړي موره پیدا شي: ۲) گورخر.

گورستان (goristán) نر.م. قبرستان، هدیره، مقبره، د مړو ښخولو ځای.

گورسنگ (gawarsáng) نر.م. یو ډول توره کلک تیږه ده چې د ژرندې میل ورباندې څرخي.

گورک (gorák) نر.م. گوارچي، گواره ساتونکی.

گورکښ (gorkáṣ) نر.م. قبرکنستونکی، قبرکن.

گورکښه (gorkáṣa) ښځ.م. گورگتې، بغسه، غسه، یو حیوان دی چې مړي له قبر نه وباسي.

گورکن (gorkán) ص. نر.م. و گ. گورکښ.

گورگابی (gūrgábay) نر.م. یو ډول زوړ بوټ.

گورگتې (gorgaṭáy) ښځ.م. و گ. گورکښه.

گورگرندی (gorgránday) نر.م. قبرکن، هغه ځوک چې قبر کنستل یې کسب وي.

گورگور (gúrgur) نر.م. غرغر، گوربدنه، گرومبدنه، له قهر نه گوربدنه یا غربدنه.

گورگوره (gwargūra) ښځ.م. یوه غرنۍ اغزنه ونه ده چې توري وږې خوږې دانې لري.

گورلټی (gorlaṭáy) ښځ.م.ج. گورکښ، غسی، هغه حیوان چې گور لټوي او مړي ترې راباسي.

گورلڅ (gūrláć) ص. نر.م. تندرست، چاغ، سور و سپین، غټ پټ.

گورم (gūrám) نر.م. ۱) پاده، گله؛ ۲) لسوبه ډله، لوی جمعیت.

گورمټ (gūrmáṭ) نر.م. گرمټ، سوک، موک، گورموټ.

گورمکی (gūrmakáy) ښځ.م.ج. یو ډول چرگه، بستکی چرگه.

گورمل (gūrmál) مص.مت. ۱) سرسري او گونځې گونځې گنډل؛ ۲) ص.نر.م. غوسه ناک، بړچن، بروس، غورځنگ کوونکی.

گورملتوب (gūrmaltób) نر.م. بروس والی، کاږساوی، گروټ والی، خپگان، غوسه، قهر.

گورموغ (gurmúγ) ص.نر.م. غصه ناک، قهرجن.

گورموز (gurmúz) ص.نر.م. و گ. گورموغ.

گورنده (gūránda) ښځ.م. کوندغال، کندغالي، کنده، ډوغل.

گورنډ (goránḍ) نر.م. تنگ تروش، تیاره کور، زوړ، ژور قبر.

گورنډه (gūránḍa) ښځ.م. ۱) وروکی او تنگ کور؛ ۲) زوړ قبر؛ ۳) غوجله.

گورنر (gawarnár) ص. نر.م. ۱) د یوې صوبې حاکم؛ ۲) ماشین ته د گیس رسولو پرزه.

گورنگی (gūrangáy) ص. نر.م. سور رنگ لرونکی آس.

گورو (gurū́) نر.م. ۱) پیر، مرشد؛ ۲) د علم و فن استاذ؛ ۳) مج. شریر، مفسد؛ ٤) هوښیار.

گوروالی (gūrwā́lay) نر.م. د گوارې ساتلو کار، گله وان، پاده واني، گاهو توب، شپون توب.

گوروان (gūrwā́n) ص. نر.م. پاده وان، گله وان.

گوروانکه (gūrwānáka) ښځ.م. شامتوره.

گورول (gūrawə́l) مص.مت. ۱) گږ او گور کول؛ ۲) قهر ورته کول، په غوسه او غضب ورته

طبري کول.

گوره (gūrá) ښځ.م. ۱) هغه لوی سوری یا ډول چې د سپند د لاري په غاړه ځمکه کې شوی وي؛ ۲) نر.م. تجارتي نخښه؛ ۳) ښځ.م. سپنخری، سپنخول، د اوسپني بوره.

گورهار (gurhā́r) نر.م. ۱) د زلزلي آواز؛ ۲) په پرله پسې توگه غورپش کول.

گوره گل (guragə́l) نر.م. غوره گل، وچه لنده خته.

گورهند (gūrhánd) نر.م. گورنده، گورهنده.

گورهنډه (gūrhánḍa) ښځ.م. تنگ و تیاره غار، ډوغل، گورنډه، لویه کنده؛ ۲) مج. قبر.

گوریز (gurayíz) نر.م. یو ډول گلېتې توپک.

گوري (gurí) ښځ.م. تکي برگي، په لوبو کې دوکه.

گوری (gawráy) ښځ.م.ج. گور، دلده، ورغستلی، ارغستي، ارغستلي.

گوری (gūráy) نر.م. گوره، د اوسپني میده گي، وسپنخری.

گوریجن (gūrejān) فا.نر.م. دوکه باز، چلي.

گوریدل (gūredə́l) مص.ل. ۱) گږ کېدل، گوریدنه؛ ۲) گنېدل، ځان سره گړ گړ کول، غړېدل.

گوري سمسه (gūrisamsá) ښځ.م. ۱) کوبل، د یو مارغه نوم؛ ۲) توراني، تارانکه، کویله.

گوریله (gūrilá) ښځ.م. گوریلا؛ ۱) گوریلایي، چریکي پوځ؛ ۲) دشادو یو ډول.

گوریمار (gūrimā́r) نر.م. دوکه باز، چلباز.

گوری موری (gū́raymū́ray) نر.م. ناڅاپه، نابېره، ناگهان، سمدلاسه.

گوړ (gūṛ) نر.م. ۱) وگ. گوره؛ ۲) وگ. گوډ.

گوړ (goṛ) نر.م. په گېډه کې د باد آواز.

گوړا (guṛā́) ښځ.م. ۱) یوه خره ونه ده؛ ۲) یو ډول ماله ده چې پتی پرې اواروي.

گورابی (*gūṛābáy*) ښځ.م. ۱) هغه اوبه چې له یو سوري نه راوځي او د ځروبي شکل جوړوي؛ ۲) د کوچنیانو یو ډول لوبه ده.

گوراخر (*goṛāxár*) نر.م. اوښغویی، گورخر.

گوراکو (*gūṛākū*) نر.م. ۱) د غومبسو ځاله، د مچیو ځاله؛ ۲) یو ډول خوږ تماکو.

گوربانی (*gūṛbā́nay*) نر.م. ۱) توښه، توشه، ځوری، بانی؛ زادراه؛ ۲) ص. توښه وړونکی.

گورباهی (*gūṛbā́hay*) نر.م. و.گ. گورابی.

گوربی (*gūṛbáy*) نر.م. گروبی، گرداو، چورلندی، خارخوری، ځرخاو، گرځنی.

گوردانې (*gūṛdā́ne*) نر.ج. د غنمو وریته چې گوزه ورسره گډه وي.

گوردم (*gwaṛdám*) نر.م. غټ چارتراش.

گورکه (*guṛká*) ښځ.م. د تارو کلوله.

گورماچ (*gūṛmā́č*) نر.م. تاو شوې کولمه.

گورمار (*gwaṛmā́r*) فا.نر.م. گورېز، گورساز، گوري، هغه چې گوره پخوي.

گورمکی (*gūṛmakáy*) ښځ.م.ج. یو ډول چرگه ده.

گورنج[1] (*guṛánj*) نر.م. غولغولی، چورلندی، گرداب، زغومی.

گورنج[2] (*gwaṛanj*) نر.م. سون، ورورورو غېږ، پسېدل، غلې څه ویل.

گورو (*guṛū́*) نر.م. ډېر خوږ، ډېر ښه سړی.

گوروبی (*goṛūbáy*) نر.م. ۱) د گورې شربت؛ ۲) ډېر خوږ شی.

گوره[1] (*gwaṛá*) ښځ.م. د گنې د شربت نه جوړه شوې خوږه ماده.

گوره[2] (*guṛá*) ښځ.م. تانگه.

گورکی (*gwaṛakáy*) ښځ.م. د گور گورې په څېر د بوې غرنۍ ونې مېوه.

گوري (*goṛí*) ص.نر.م. گورېز، گورساز، په گانۍ کې د گورې پخولو ماهر سړی.

گوړی (*gūṛáy*) ښځ.م ۱) مالوچ، پاغونده؛ ۲) د تارو کلوله؛ ۳) د جوارو پولی؛ ٤) د ونې یا نباتاتو شوده؛ ٥) د ځوز د گل خوږه ماده ده چې ترنجبین ترې لاس ته راځي؛ ٦) نری ازغی چې د حیواناتو د خوراک وړ وي؛ ۷) یو ډول بوټی دی.

گوړي (*gawṛí*) ص. نر.م. یو ډول غنم چې غټې او اوږدې داني او وږی لري.

گوز (*gawz*) نر.م. ښایست، ښکلا.

گوزار (*gozā́r*) نر.م. غوزار، درب، ډب، وار. وهل.

گوزارل (*gozārә́l*) مص.مت. ۱) ویشتل، غورځول، گزارول؛ ۲) ادا کول، ترسره کول.

گوزارول (*guzārawә́l*) مص.مت. ۱) غوزارول؛ ۲) ځملول، پر ځمکه راویشتل.

گوزاره (*guzārá*) ښځ.م ۱) وخت تېرونه، وخت اړونه، ساعت تېرونه؛ ۲) مج. زغم، حوصله.

گوزاري (*gozārí*) نر.م. تیک، د غوز یا بلوړو په لوبه کې غټ غوز.

گوزارېدل (*guzāredә́l*) مص.ل. غوزارېدل، پرېوتل، ارتاوېدل.

گوزاریز (*guzāríz*) نر.م. گوزاروالا، ضربې والا، ضربتي.

گوزران (*guzrā́n*) نر.م. و.گ. گوزاره.

گوزلېکه (*gozléka*) ښځ.م. د یو شي ډېره لږه برخه.

گوزموز (*gozmū́z*) ص. نر.م. ۱) الیوې خبرې کوونکی؛ ۲) گوزموزی، غلی پلی.

گوزڼ (*guzә́ṇ*) نر.م. رپ رپی، گوزنډ، فالج، د بدن د لړزېدو یا رچېدو مرض.

گوزڼ وهلی (*gozaṇwahә́lay*) فا.نر.م. گوزنډ وهلی، د فالج په مرض اخته.

گوروی (gūẓwáy) نر.م. قلبه یي، د قلبې غوایی.

گوږی (gūẓáy) ښځ.م. تاو شوي ستني.

گوسره (gosṛá) ښځ.م. مضبوطه او سخته څپیړه.

گوسندل (gūsandə́l) مص. مت. ۱) ناګوماڼه کول، غافلول؛ ۲) ځان ناګاره کول، گوسنډل.

گوسپه (gusə́pa) ښځ.م. ګوسن، ګوسره، یو ډول غټ او پنډ ماره

گوسه (gawsá) ښځ.م. ۱) سنګره، کرکنډه، غټ کانی؛ ۲) یو ډول غرني سابه دي.

گوسه (gosá) ښځ.م. تپله، ډیکه، دیکه، تپل وهل، پوري وهل.

گوسی (gusáy) نر.ج. یو ډول غرني سابه دي.

گوش (goš) نر.م. ۱) یو ډول توره او غوړه ګیاه ده؛ ۲) د جنګ جګړې فیصله، روغه جوړه.

گوشار (gošā́r) نر.م. صحرائی غوایی یا غوایه.

گوشپال (gošpā́l) نر.م. د میږي مار، یو ډول خطرناک صحرایي مار.

گوش خوره (gušxorá) ښځ.م. د نوکانو د لاندېني پوستکي پورته کېده، د اوریو غوښه خوړل کېده.

گوشواره (gošwārá) ښځ.م. (ج. گوشوارې) د حساب کتاب لنډیز، میزان، توتل.

گوشي (goší) ښځ. نر.م. د رمو ښاروبو محصول.

گوښواله (goṣwā́la) ښځ.م. ګوښه والی، ځانله والی، تجرید، انزوا.

گوښه (goṣá) ښځ.م. ۱) ګوټ، کونج، کنج، کناره؛ ۲) خلوت، یوازې؛ ۳) کوټه، حجره، خونه.

گوښه ناست (goṣánā́st) ص. نر.م. په ګوټ کې ناست، ګوټ ناستی، ځانله ناست.

گوښی (gū́ṣay) ص. نر.م. یوازې، تنها، ځانله.

گوښیځ (goṣíǰ) نر.م. ۱) تاخچه، تاقچه، تاق؛ ۲) محراب، مهراب، تاخوری.

گوښېدل (gūṣedə́l) مص. ل. ګوښې کېدل، یوازې کېدل، یوازېتوب، ځانله پاتې کېدل.

گوښېدلی (gūṣedə́lay) نر.م. له دین نه ګرځېدلی، مرتد شوی.

گوښی گوښی (gū́ṣaygū́ṣay) ص. نر.م. ځانله ځانله، تنها تنها، یوازې یوازې.

گوګ[1] (gog) ص. نر.م. ۱) هغه څه چې منځ یې تش وي، ډډ، کاواک؛ ۲) بې وقوف، کم عقل، شوده؛ ۳) نر.م. غراسپی، غرسپی؛ ٤) تشی، د انسان او حیوان د پښتۍ او ډډوډې ترمنځ برخه.

گوګا (gogā́) ښځ.م. شور وځور، شور غوغا، ژړا انګولا.

گوګار (gugā́r) نر.م. لوبه سپینته، لوبه ببوی.

گوګری (gugráy) نر.م. له مشکنو، مریو، مرجانو یا سپینو زرو نه جوړ شوی ګل دی چې ښځې یې پر تندو ځوړندوي.

گوګړ (gogáṛ) نر.م. ۱) اورلګیت، ګوګرد؛ ۲) یو ډول غرنی ګل دی چې غرنی زنبق یې هم بولي.

گوګړسازي (gogaṛsāzí) ښځ.م. د ګوګړو کارخونه، د اورلګیتو فابریکه، د اورلګیتو کارخانه.

گوګړغر (gogaṛǧár) نر.م. آتشفشان غر، هغه غر چې چوي او اور پرې لګي.

گوګره (gogṛá) ص. ګینګری، وریته شوي یا نیني شوي نخود یا چڼې.

گوګړی (gogṛáy) ښځ.م.ج. پاختکه، کوړکوری، کوړکوړکه، ګوګوشتکه.

گوګل[1] (gogál) نر.م. ۱) د زړه صندوق، د زړه خونه، د سینې قفس؛ ۲) د سینې تر تتر د ننه خیزونه لکه زړه، ینه، توری، سږي او...

گوګل[2] (gugál) مص. مت. په منځ کې تشول، ګوګول، ډډول.

گوگلی (goglə́y) نر.م. د پسرلي ابيودونکو يو ځای چې دوه ډېوالونه لري او سر يې پوښلی وي.
گوگو (gogó) ص. نر.م. ۱)احمق، کم عقل، ساده؛ ۲) نر.م. د خطري چيغه يا غږ، آلارم، تلي.
گوگوالی (gogwā́lay) نر.م. ددوالی، ددتيا، تش والی.
گوگوشتکه (gogoṣ̌táka) ښځ.م. گوگوشتو، پاختکه، کورکوری، بېوغه، بابوغی.
گوگوشتو (gūgū́ṣ̌tū) ښځ.م. ۱) بغدادي کوتره، يو ډول غټه پاختکه ده؛ ۲)ص. کم عقل، ساده، ناپوه.
گوگول (gogawə́l) مص. مت. د يو شي منځ تشول يا خالي کول.
گوگی (gogáy) نر.م. وگ. گوگلی.
گوگېدل (gogedə́l) مص. ل. په منځ کې تشېدل، ددېدل، خالي کېدل.
گوگېل (gogél) نر.م. گوگل، سترغلی.
گول (gol) نر.م. ۱)ساده، کم عقل؛ ۲)فريب، مکر؛ ۳) ص. حيران، پريشان؛ ٤)ځار، قربان، نثار؛ ٥)په غوبل کې هغه غوايي چې پرخپل ځای ولاړ او نورغوايان ترې چاپېره گرځي؛ ٦)غونډ، غوبلرگی، گرد؛ ۷)تاوراتاو؛ ۸)د لوبو په ډگر کې هغه ځای چې د لوبو د گټلو لپاره غوره شوی وي؛ ۹)گډ، خلط.
گولر (golár) نر.م. يو ډول انځر چې مېوه يې پېکه وي، ځنگلي انځر.
گولگن (golagán) نر.م. يو ډول وابښه دي چې سپين گل کوي او اوږد ډنډر باسي.
گولگوله (gulgulá) ښځ.م. ۱)پکوړه؛ ۲)خگينه.
گول مال (golmā́l) ص. نر.م. ۱)گډ، يو ځای؛ ۲)شکمن؛ ۳)نر.م. سازش؛ ٤)غبن، خيانت.

گولول (golawə́l) مص. مت ۱)حيرانول، پرېشانول؛ ۲)وېلې کول؛ ۳)ځارول، قربانول؛ ٤)گردول، غونډول؛ ٥)تاوراتاو کول؛ ٦)فتنه راپاڅول.
گوله (golá) ښځ.م. ۱)کپ، نمری، قپ؛ ۲)روزي، رزق؛ ۳)گرده درنه سکه؛ ٤) د توپ گلوله؛ ٥)ص. نر.م. ناپوه، کم عقله، شوده.
گوله انداز (golaandā́z) ص. فا. نر.م. گلوله ويشتونکی، توپچي.
گوله بارود (golabarū́d) نر.م. گولۍ او باروت، وسله، مهخزين.
گولۍ (goláy) ښځ.م.ج. ۱)د ټوپک گلوله، مردکی؛ ۲)ټابليټ، د دوا گولۍ؛ ۳)کلوله؛ ٤)شوتۍ.
گولي پنج (gūlipánj) نر.م. چنگابن، پنجه پراو.
گوليدار (golidā́r) نر.م. هغه ټوپک چې د چرو پرځای په کې مردکي يا گولۍ استعمالېږي.
گولېدل (goledə́l) مص. ل. ۱)فتنه را اوچتېدل؛ ۲)پرېشانېدل؛ ۳)وېلي کېدل؛ ٤)ځارېدل؛ ٥)غونډې کېدل؛ ٦)پېچيده کېدل.
گوما (gumā́) ښځ.م. يو ډول هوسۍ ده.
گومارل (gumārə́l) مص. مت. ماموروّل، موظفول، دنده ورسپارل، مقررول، استخدامول.
گومارلی (gumārə́lay) نر.م. موظف کړی، مقرر کړی، استخدام کړی.
گومارنه (gumārə́na) ښځ.م. ماموروّنه، مقررونه، استخدامونه.
گوماگی (gumāgáy) نر.م. ۱)يو ډول هوسۍ ده؛ ۲) خېره، هغه خېره چې په کروندو کې يې د حيواناتو او مرغانو د وېرولو لپاره دروي.
گومامله (gūmāmlə́y) ښځ.م. يو ډول نبات دی هسک، چې تخم يې د ملنگان په ښهر تور وي.

ګومان (gomā́n) نر.م. ۱) يقين، خيال؛ ۲) قياس، اټکل؛ ۳) شک، شبهه؛ ٤) وهم.

ګومانډو (gūmānḍū́) نر.م. ګومانډی، يو ډول مرغهری يا ستوری.

ګوماني (gūmānī́) ص. ۱) شکي؛ ۲) يقيني؛ ۲) مج. حتمي.

ګومباته (gūmbā̆tá) ښځ.م. قبا، تاخ، محراب.

ګومبته (gūmbáta) ښځ.م. (ج. ګومبتې) ګمبته، ګومبزه، ګومبده.

ګومبزه (gūmbáza) ښځ.م. و ګ. ګومبته.

ګومبوری (gūmbū́ray) نر.م. غومبوری، غمبوری، اننګی، رخسار.

ګومبۍ (gūmbáy) ښځ.م.ج ۱) کبۍ، قبه، ګومبدي دوله وروکی او ګردی شی؛ ۲) د بکيانې، بوکانې دانه.

ګومل (gomál) نر.م. د پلار د مال و جايداد له ميراث څخه کنايه ده.

ګومنځی (gūmanǰáy) نر.م. يو ډول سارانی نبات دی چې د کرکې قلمونه ورنه جوړوي.

ګومنډ (gūmánḍ) نر.م. غولی، غوچاری، د اوبو ژور ځای.

ګومه (gūmá) ښځ.م. ۱) ويره، خوف، انديښنه، بېره؛ ۲) ګومان، شک.

ګومی (gomáy) نر.م. ۱) شک، ګومان؛ ۲) ويرې اخيستی، دار اخيستی.

ګون (gūn) اد. ۱) نسبتي کليمه ده چې د اعدادو په پای کې د عدد نسبت ښکاره کوي - لسګون؛ ۲) نر.م. په ښاروبو د باړو لو بوری، با څولی؛ ۳) پلوشه، د پلوشې ونه؛ ٤) سرېنې، لامده سرېنې.

ګونټ (gonṭ) نر.م. ګوډ، ګوټ، د تار ګونجی چې د کاغذ له نيچې نه تاو شوی وي.

ګونټه (góṇṭa) ښځ.م. د شطرنج دانه، ګوټ.

ګونجلک (gūnjlák) نر.م. ګونځې، ګنجلک، تاوراتاو، غنجلک، چملک.

ګونجنی (gūnjanáy) نر.م. چنی، د لوبهو کودو د اېښودلو ځای.

ګونجه (gūnjá) ښځ.م. ګونځه، ګونجتوب، چملکې.

ګونجی (gūnjáy) ښځ.ج. ګنجی، د تارونو ګولی، غرخی يا اتهران چې تارونه پرې خپيږي.

ګونځه (gū́nǰa) ښځ.م. و ګ. ګونجه.

ګونځې (gunǰé) ښځ.ج (م. ګونځه) و ګ. ګونجه.

ګوند[1] (gwand) نر.م. ګوندی؛ ۱) حزب، ډله، ګروپ؛ ۲) پره، جمبه.

ګوند[2] (gond) ص. نر.م. برابر، يو هومره.

ګوند[3] (gūnd) نر.م. ج. ګنډ. کنډ، کنډوری.

ګوندری ګوندری (gundráygundráy) ص. ډله ډله، ګروپ ګروپ.

ګونده (gū́nda) ښځ.م. ۱) و ګ. غوندی؛ ۲) ص. نر.م. پوخ و تجربه کار سړی؛ ۲) مج. ناولی؛ ۳) ګونديمار، ملګری، د جنبې انديوال.

ګوندی (gū́nday) نر.م. و ګ. غوندی.

ګوندي (gūndí) ښځ.م. ۱) پارټي بازي، ډله بازي، ګونديماري؛ ۲) تربګني، دښمني، ميرځي، سيالي.

ګوندې (gondé) اد. و ګ. ګني، کوندې، ګواکې.

ګوندی کور (gūndaykwár) نر.م. ځنګلي کور، ځنګلي انګور، تور انګور.

ګونديمار (gūndimā́r) ص. نر.م. پرې جنبې والا، حزبي ملګرتوب، پارټي باز، ډلې والا، ملګرتيا والا.

ګوندېټوب (gondeṭób) نر.م. يو شان والی، ورته والی، همرنګي، هم شکلي.

گونډ (gonḍ) نر.م. گرداب، چورلنډی، اوبگرځنی.
گونډار (gonḍā́r) نر.م. زیږې شوملې، لاونډ.
گونډه^(۱) (gonḍá) ښځ.م. ۱) د راغبرګې کړې پښې زنګون؛ ۲) د حیوان د باړ یو ارخ، انډی.
گونډه^(۲) (gū́nḍa) ښځ.م. یو ډول نبات دی.
گونډی^(۱) (gūnḍáy) نر.م. د غوبل نه وروسته د غنمو هغه وړی چې پوره غوبل شوي نه وي.
گونډی^(۲) (gonḍáy) نر.م. د اوبن زنګون بند، یو پړی دی چې د اوبن زنګون پرې تړي.
گونډېل (gonḍél) نر.م. د مست اوبن د دوارو ګونډو غاړې سره د تړلو طریقه.
گونډیمال (gūnḍimā́l) نر.م. ګنډیمال، د ګونډي دویم ځل غوبل کول.
گونر (gūnár) نر.م. یو نبات دی چې خوړل کېږي.
گونګ (gwang) ص. نر.م. ګونګی، ګونګا، له خه ویلو او خبرو کولو بې برخې، ګونګو.
گونګټ (gungáṭ) نر.م. مرغټانه، غوزاړی، خزدکه؛ ۱) یو تور رنګ خزنده ده؛ ۲) ص. تک تور و چالاک لنډی سری.
گونګټی (gungaṭáy) ښځ.م.ج. یوه سور رنګې وړه حشره ده چې د سبزیو پاڼې خوري.
گونګرو (gūngrū́) نر.م. جرس، ګنګرو، د سپینو زرو جرنګانی یا شرنګانی.
گونګري (gūngrí) نر.ج. واړه واړه جرسونه چې د ښارویو په غاړه کې یا د مېږ پښو ته د شرنګارې لپاره اچوي.
گونګرۍ (gūngṛáy) ښځ.م. پایزېب، پایله.
گونګړ (gūngáṛ) ص. نر.م. ۱) شادیوان، اجړ؛ ۲) یو غرنی قوم چې مال ډنګر ساتي.
گونګړی (gūngaṛáy) ص.نر.م. ۱) و ګ. ګونګ؛ ۲) تښله، نښت ژبی، چاړا؛ ۳) د ګونګړي مفرد.

گونګړي (gūngṛí) نر.ج. چولې، تومبولی، د جنو، جوارو یا نورو حبوباتو ایشولې شوې دانې، شورنخود.
گونګړی (gūngṛáy) ص. نر.م. ګانګوری، ترتری، نښت ژبی.
گونګړي والا (gūngṛiwālā́) ص.نر.م. ګونګړي خرڅوونکي، چولې والا.
گونګ سونګ (gū́ngsūng) ص. ۱) ګم سم، کوڼ و چاړا؛ ۲) بېخي غلی او چوپ.
گونګنی (gūngṇáy) نر.ج. و ګ. ګونګړي.
گونګو (gungū́) نر.م. ۱) ګنګو، زعفران؛ ۲) یو ډول بوټی دی؛ ۳) و ګ. ګونګ.
گونګوالی (gungwā́lay) نر.م. ۱) خبرې نه کول، د خبرو توان نه لرل؛ ۲) ابهام، پټوالی.
گونګور (gungū́r) نر.م. یو غرنی بوټی دی چې زیړ رنګ ورنه جوړېږي.
گونګوری (gungū́ray) نر.م. د انګورو وانیکی.
گونګوړه (gungū́ṛa) ښځ.م. و ګ. ګانګوړه.
گونګوړی (gungū́ṛáy) ښځ.م.ج. و ګ. ګانګوړی.
گونګوسه (gungusá) ښځ.م. و ګ. ګنګوسه.
گونګوماښام (gū́ngūmāṣā́m) نر.م. تیاره ماښام، و ګ. ګنګوماښام.
گونګه (gūngá) ښځ.م. یو بوټی دی چې د سترګو د ناروغیو لپاره یې لوګی کوي.
گونګه روژه (gū́ngaruẓ́a) ښځ.م. چوپه چوپتیا، قراره قراره، بشپړه چوپتیا، غلې غلیا.
گونګی (gūngáy) نر.م. ۱) بوم، یو سپېره مارغه دی؛ ۲) و ګ. ګونګ؛ ۲) د انګورو وانیکی؛ ۳) چاړا.
گونګېدل (gūngedə́l) مص. ل. ګونګ کېدل، ګونګی کېدل، چې خبرې نه شي کولای.

گونه (gūná) ښځ.م. څېره، رنګ، بڼه، جوسه.

گونه زېړ (gūnazéṛ) ص. نر.م. زېړ مخی، زېړا، زېړبوړق، زېړ غوړی.

گونی (gūnáy) ښځ.م.ج. ۱) بوری، بوجی؛ ۲) لوی جوال، گونډی، گونی.

گوني (gūné) ښځ.م. گونیه، د تار غونډي شنه څرمن چې د پنو په پسکیو کې یې د ... ول لپاره ګنډي.

گونیا (gūnyā́) ښځ.م. ۱) گونیه، د ختګرو د لرګي یوه آله چې د دېوال کوږوالی پرې معلوموي؛ ۲) د ګوټې هغه ځای چې غمی په کې کېښودل کېږي؛ ٤) یو دري څنډیز هندسي آله.

گوڼ (gūṇ) نر.م. ۱) گونه، څېره، بڼه؛ ۲) وګ. بوڼ؛ ۳) وګ. گوڼی؛ ٤) په پوزه کې بنګېدل، بنګ بنګ کول.

گوڼس (gūṇás) ص. نر.م. گوزموزی، هغه چې د زړه حال چا ته نه وایي.

گوڼه (gūṇá) ښځ.م. د جلال الدین اکبر پاچا د زماني یوه سکه.

گوڼی (gūṇay) نر.م. د حبوباتو یوه وړه سپېږی.

گوڼی (gūṇáy) ښځ.م.ج. گاونه.

گوڼېدل (gūṇedál) مص. ل. گوڼاری کول، گوڼ گوڼ کول، غلبې غلبې خبرې کول، پسېدل، بنګېدل.

گوواټه (gūwāṭá) ښځ.م. گوواټه، د غوایو گوهاټه، د ښپیاکو ډېری، گواټه.

گووار (gūwā́r) نر.م. گوهار، د غوایانو پاده.

گوهر (gawhár) نر.م. گهر، جوهر: ۱) مرغلره، ملغلره، یو قیمتي کانی؛ ۲) اصل، نژاد، بېخ.

گوهري (gawharí) ص.نر.م ۱) گوهر خرخوونکی، گوهر والا؛ ۲) د گوهرو په څېر.

گوی[1] (goy) نر.م. ۱) بلد، سره، هغه غوایي چې په یېوې کې بلد وي؛ ۲) ډړندي غټ لرګی؛ ۳) پنډوس، شهوسکه.

گوی[2] (gáway) ... م. د غره غابې، وړوکی کوتل، کنډو.

گویا (goyā́) ق. ... نکه چې، غونډي، مثل، ته به وایې؛ ۲) ... دي، بالفرض؛ ۳) ص. خبرې کوونکی، ... نکی، بڼه تقریر کوونکی.

گویایي (...yāyí) ښځ.م. جرارتیا، د وینا طاقت، د خبرو کولو ... ت.

گوېر (gawír) نر. د غوایانو پاده.

گوېږ (gawéẓ) نر. ... پوښتنه، گروېږنه، تپوس.

گوېږل (gawezál) ... ص. مت. گېږل: ۱) لټول، پوښتنه کول، معلو...ل؛ ۲) د چا خبر اخیستل.

گویک (guyák) نر.م. ښځینه کوښو نعل.

گویول (goyawál) ... س. مت. جوتي کول، غوږي قولبې کولو ته چمتو کول.

گویې (góye) ښځ.ج. کنځاوې، بدې خبرې.

گه (gah) یو وخت، کله.

گهل (gahál) مص. مت. ۱) گډوډ او بې ترتیبه گنډل، رفو کول؛ ۲) د جوال خوله گنډل.

گهوټي (ghoṭí) ښځ.م. گوټي، د یوه بوټي نوم چې په ... اني درملنه کې کارېږي.

گهور (g...ír) نر.م. ۱) چټل او ناولی؛ ۲) خراو ناړو.

گهه (...ahá) ښځ.م. ۱) بې ترتیبه او گډوډ گنډل؛ ۲) ... ماري، گل کنه.

گهی (...háy) ص.نر.م. ژوبل، تپي، زخمي، گایل.

گهی (gaháy) ښځ.م. ۱) د جوال سنی؛ ۲) د سامان لپاره وړه کوټه.

گهیځ (gahíj̈) نر.م. سبا، سحر، سهار.

گهیځ بنه (gahij̈sá) ق. گهیځ دې ښه، سهار دې ښه، سهار په خیر.

گهیځ مهال (gahiǰmahā́l) نر.م. سهار مهال، د گهیځ پر وخت، بامدادان.

گهیځنی (gahiǰanáy) ښځ.م. سهارنی، سباناری، بربخری،

گهیځ نېکمرغه (gahiǰnekmárğa) ق. و گ. گهیځ ښه.

گې (ge) د پښتو الفبې د (ږ) توري تلفظ یا غږ.

گی (gay) اد. د تصغیر نښه ده، لکه بالښت گی.

گیا (gayā́) ښځ.م.ج. واښه، د څارویو لپاره واښه.

گیاچو (gyāčú) نر.م. و گ. گاوچو.

گیاخور (gayāxór) ص. نر.م. وښور، واښه خور، گیا خورونکی.

گیاخوري (gayāxorí) ښځ.م. واښه خوړنه، گیا خورنه.

گیان (gayā́n) نر.م. ۱) علم، پوهه، دانش؛ ۲) عقل؛ ۳) علم الهي، علم ومعرفت.

گیاني (gayānī́) ص. نر.م. ۱) عالم، فاضل، پوه، دانا، پوهاند؛ ۲) بزرگ.

گیاو (gayā́w) ص.نر.م. و گ. گهی.

گېبی (gebáy) نر.م. یو ډول تنگې پایڅې لرونکی گونځو والا پرتوگ، گونځور پرتوگ.

گیپ (gip) نر.م. سمدستي، په ناخبره کې.

گیت (git) نر.م. ۱) فرار، تېښته؛ ۲) سندره، نغمه.

گیتار (gitā́r) نر.م. د موسیقي یوه آله ده چې په شاباز غږول کېږي.

گیتره (gitrá) ښځ.م. وره خولی.

گیتگیتانی (gitgitā́nay) نر.م. یوه لوبه ده.

گیت وهل (gitwahā́l) نر.م. له یو مجلس نه ځان ویستل.

گیتی (gitáy) ښځ.م.ج. چره، گولۍ، د بم چره.

گیتی (gitíy) نر.م. د تار گونجې، کوکری، گونټ.

گېټس (geṭás) نر.م. هغه پټی چې پوځیان یې پر عسکري بوټانو له پاسه تړي.

گیټکی (giṭkáy) ښځ.م.ج. ورو کې گیټی، گټکی، ورو کې کاڼي.

گیټه (giṭá) ص. نب. د غوسې له امله خواشینی، خپه ،غلی.

گیټی (giṭíy) ښځ.م. ۱) گیټکی، ورو کې غونډې کاڼي؛ ۲) د چلم د توپي یا سرخانې گردې لوټه؛ ۳) د تار کلوله؛ ٤) د پښې بښنگري یا بجلک.

گېټی (geṭáy) نر.م. ټیکری.

گیچ (gič) ص. نر.م. ۱) گنگس، بېهوښه، بې حاله؛ ۲) د چیني لوښو ماتې ټوټې.

گیچه (gičá) ښځ.م. پوټل، پرتل، څوکل، گیځه، د ځینو شیانو فضله، تفاله.

گیچی (gičáy) ښځ.م.ج. ۱) د هډوکي مغز، چغزی، چزغی؛ ۲) پوڅه.

گید (gid) نر.م. نر ښځی ټپوس، هغه ټپوس چې ویل کېږي شپږ میاشتې نر وي او شپږ میاشتې ښځه.

گیدانه (gidānā́) ښځ.م. هغه شی چې په اغزو، لتو او رېنجو کې پټ وي.

گیدړ (gidáṛ) نر.م. ۱) شغال، چغال؛ ۲) ص. وېرېدونکی، دارن، بزدل.

گیدړ باغ (gidaṛbā́ğ) نر.م. و گ. کچماچو.

گیدړ تیره (gidaṛtíza) ښځ.م. یو ډول متبرکه تیره ده چې خلک یې په جېبو کې گرځوي.

گیدړسنگ (gidaṛsáng) نر.م. و گ. گیدړسینگی.

گیدړسینگی (gidaṛsingáy) ښځ.م. ۱) گیدړسنگ، یوه کُلکه غوټه چې د گیدړ له تندي نه لاس ته راځي؛ ۲) یو ډل متبرکه تیره.

گیدړ کور (gidaṛkwár) نر.م. گیدړ باغ، کچماچو، یو ډول خوندور سابه دي.

گیدرواده (gidarwā́da) نر.م. په شنه آسمان کې د باران ورېدنه.

گیدړي (gidaṛáy) ښځ.م. ۱) د گیدړې په څېر چاپلوسي؛ ۲) لمان سره خندل؛ ۳) بلوبگړی، یو وړوکی حیوان چې اوږده ویښتان لري.

گیډو (giḍú) ښځ.م. زړه گیډره.

گېډی (geḍáy) ص. نر.م. کم عقل، احمق، نادان.

گېډبند (geḍbánd) نر.م. د خره او اوښ تر گېډې لاندې یو پړی دی، چې بار یا وړی ټینګ ساتي.

گېډبنگ (geḍbáng) ص. نر.م. گېډو، گېډور، د گېډې مېین، ډېر خور.

گېډبه (geḍbá) نر.م. ۱) گېډی وړونکی، گېډې والا؛ ۲) گېډور، خېټور.

گېډو (geḍū́) ص.نر.م. (ج. گېډوان) گېډور، ډېرخور.

گېډور (geḍawár) ص. نر.م.ج. خېټور، د لویې گېډې خاوند.

گېډه (géḍa) ښځ.م. خېټه.

گېډۍ (geḍáy) نر.م. ۱) بار، پېټی؛ ۲) جنین.

گېډۍ (geḍáy) ښځ.م. ۱) د گلو یا بل څیز غوټچه، د گلانو گېډۍ یا دلۍ؛ ۲) د غنمو سترې.

گېډۍ کېډل (geḍaykeḍál) نر.م. ۱) گېډۍ جوړېدل، جوړول؛ ۲) پر دښمن د حملې په صورت کې اتحاد او اتفاق.

گېر (ger) نر.م. ۱) حصار، بند؛ ۲) د کوچنیانو یوه لوبه ده.

گیرا (girā́) ص.نر.م. ۱) بلد، روږدی؛ ۲) چالاک.

گېرچاپېر (gerčāpér) ق. نر.م. شا وخوا، چاپېر.

گېروپېر (gerwpér) نر.م ۱) و.گ. گېرچاپېر؛ ۲) چال و فرېب، دوکه.

گېرگادی (gergā́day) نر.م. گرگادی.

گیرگیره (gírgira) ښځ.م. دلده.

گېرگیری (gergiráy) نر.م ۱) گرگري؛ ۲) د پایې په څېر یوه عوبي پرزه؛ ۳) د کومې څرخ.

گیرل (gayrál) مص. ل. قی کول. کانګې کول.

گېرو (gerū́) نر.م ۱) یو ډول سره خاوره؛ ۲) د دېوال په څنګ کې بل دېوال چې د پردې لپاره جوړېږي.

گیره (girá) ښځ.م. ۱) تویره، وړه خولی؛ ۲) هغه لرگی چې د بیوې تیر له کونډې سره کلکوي؛ ۳) ص. د جنګ لپاره تکړه کړی شوی مرز.

گېری (geráy) نر.م. ۱) د عرابې کړی یا حلقه؛ ۲) د کوترې نر؛ ۳) یو ډول سابه.

گیرۍ (giráy) ښځ.م. ۱) د جوارو په وړي کې نری پرده؛ ۲) د نوکانو د بېخ د غوښې خوره، مخاله؛ ۳) یو ډول غتهه ونه ده؛ ٤) د قولبې یوه آله.

گیري بیري (girebire) ص. پرې پرې، هغه سترگې چې د کومې ناروغی یا صدمې له امله ستوري ستوري غوندې ښکاري.

گیزاری (gizā́ray) نر.م. راشتلی، گڅاری، د غنمو یا جوارو هغه پاتې شونې دانې چې درشې د تللو نه وروسته په درمند ځای کې پاتې شي.

گیزکه (gizaka) ښځ.م. عککه، ویږی، ویگبی، گوبکه، یو اوږده لکۍ لرونکی مرغی ده.

گیس (gays) نر.م. یو ډول ډبوه یا څراغ.

گیشکی (giškáy) نر.م. جیزگی، شیزگی، اجغی، د شکون د کورنی یو حیوان دی.

گیگړ (gigáṛ) نر.م. یو غرنی بوټی دی چې سور رنگی گل کوي.

گېل (gel) نر.م. رغړېدلی، رغښتي، کولېدلی.

گېلاس (gelā́s) نر.م. ۱) د آلو بالو په څېر یوه مېوه ده؛ ۲) د اوبو یا چای څښلو اوږد لوښی.

گېلټ (gelát) نر.م. ج. یو ډول فلز دی.

گېلول (gelawә́l) مص. مت. کولول، رغړول.

گیله (gilá) ښځ.م. شکوه، مانه، شکایت.
گیله گوځه (gelágoća) ښځ.م. شکوه شکایت، گیله مانه، گیله گوزاره.
گیله گی (gilaguy) نر.م. خوسکی، دغوا نرېچی، گیلکی.
گیله مانه (gilámāná) ښځ.م. (ج. گیلې مانې) گیله گوځه، شکوه، شکایت.
گیله من (gilamán) ص. نر.م. گیله مند، هغه چې له یو چانه گیله ولري.
گیلېده (geledá) نر.ج. کولبده، رغړېده.
گیلې مانې (gilémāné) ښځ.ج. و.گ. گیله مانه.
گیم (gim) نر.م. د سیند د غاړې د اوبو شپله.
گین (gin) نر.م. پندوس، د لوبو توپ.
گېنټه (genṭá) ښځ.م. ۱) د مرغۍ نیولو دلومو هغه پاټې برخه چې د دام ترغوړولو وروسته پاتې او هغه له آخري موري سره ړدي؛ ۲) د لاس ساعت؛ ۳) ٦۰ دقیقې وخت.
گیند (gind) نر.م. پندوس، گین، د لوبو توپ.
گینده (gindá) ښځ.م. نگېده، ښځۍ؛ هغه تکونه چې پرستن او تار سره تو تو ته ورکول کېږي.
گینډی (ginḍáy) نر.م. کرگدن، یو ځناور دی چې تر فیل کوچنی او تر سندا لسوی وي یو ښکر لري او نور ځناور ښکار کوي.
گینگری (gingráy) نر.م. وړوکی گونگرو.
گینگرو (gingṛó) ښځ.م. د ځنکدن آخري حالت.
گینگړی (gingṛáy) نر.م. وړوکی زنگ، وړوکی گینگرو.
گینی (ginay) ص. بلوري، منیري شینولی.
گېڼنی (geṇánay) نر.م. زیلانغ، رحم، بچه دان.
گېڼه (geṇá) ښځ.م. گانه، پسول، د ښځو زېور.
گېڼی (geṇáy) ښځ.م. گېرنی.
گېڼه بند (geṇabánd) نر.م د اوبو زنگون بند.
گیڼ لوبه (giṇlóba) ښځ.م. پندوسلوبه، توپ لوبه، توب بازي.
گیول (gayawə́l) مص. مت. و.گ. گیل.
گییغ (gayə́γ) نر.م. و.گ. گهیغ.
گییزل (gayezə́l) مص. ل. د حال و احوال پوښتنه کېدل.
گییل (gayayə́l) مص. مت، بونل، گیول؛ د بوټ تار تېرول.
گېیونی (geyū́nay) نر.م. د غوندي ستری، هغه تار چې د غوندي خوله ورباندې گنډي.

ل

ل (lām) نر.م. د پښتو الفبې پنځه دېرشم توری دی، ابجدي ارزښت یې (۳۰) دی.

لا (lā) ۱) د عطف توری، لیا، تر اوسه پورې، تر دې وخته، کله؛ ۲) ص. زیات، پرې د پاسه، دویم؛ ۳) نه، یه.

لا ابال (lāabāl) ص.نر.م. لاوبال، ۱) بې پروا، بې فکره؛ ۲) رند، شرابي؛ ۳) بې شرمه.

لااقل (lāaqál) ق. کم تر کم، لږ تر لږه.

لا انتها (lāintihā́) ق. هغه شی چې څه حد او آخر یې څرگند نه وي.

لابراتوار (lābrātwā́r) نر.م. (ج.لابراتوارونه) د ازموینې ځای، هغه ځای چې علمي کارونه په کې سرته رسېږي.

لابل پرون (lābəlparū́n) نر.م. تر ورمې ورځ د مخه ورځ، له پرون او بل پرون نه وړاندې ورځ، تېره شوې دریمه ورځ.

لابل سبا (lābəlsabā́) نر.م. سبا نه بل سبا پسې ورځ، راتلونکې دریمه ورځ، لابل گهیځ.

لابوړي (lāboṛí) ښځ.ج. خوشامندي، غوړه مالي.

لاپک (lāpák) ص.نر.م. لاپو، لاپوک، لاپې والا.

لاپه (lā́pa) ښځ.م. (ج.لاپې) لافه، لاپه شاپه، لاپې، دوزه، ځان ښودنه، د ځان ستاینه.

لاپېږی (lāpeẓáy) ص.نر.م. مړاوی، پژمرده، مرغیچن، مرځین.

لاتري (lātrí) ښځ.م. پچه، لاټري، خسنې.

لاته وړم کال (lātawaṛə́mkā́l) نر.م. تر وړم کال د مخه کال، پروسږ کال نه هابل کال، درې کاله پخوا.

لاته وړمه شپه (lātawaṛ maṡpá) ښځ.م. تر وړمې شپې د مخه شپه، پرون شپه نه ها بله شپه، درې شپې مخکې شپه.

لاتې لگاتې (lā́telagā́te) ق. خپور ور، شاوولې واولې.

لاټ (lāṭ) نـر.م. ۱)د يو واحـد جنس كـوټـه يا دلى؛ ۲)د پر اوچت عمارت يا سټنه؛ ۳)شغله.

لاټكى (lāṭkáy) نر.م. ټوكه، د جوارو شينى.

لاټو (lāṭú) نـر.م. ۱)څـورلندى،څوړلكى؛ ۲)د كوكنارو تشه غوزه يا ډوډه؛ ۳)د كـوچنيانو د لوبو يوه آله؛ ٤)يوه اوږده لكى لرونكى مرغه.

لاټورل (lāṭorál) ص.نر.م. ۱)چندى، شاعر، شعر ويونكى؛ ۲)مج. سندرغاړى، سندربول.

لاټول (lāṭól) نر.م. پاركيوال، چندى، شاعر.

لاټولي (lāṭolí) ښـځ.م. پاركيـوالي، چـنديتوب، شاعري.

لاټى (lāṭáy) ښځ. م.ج. ۱)كـوتك، لـوړ، همسا؛ ۲)يوه ونه ده؛ ۳)هغه وړوكى لرګى چې د اوښ په سپږموكې د مهار د تړلو لپاره اچول كيږي.

لاټين (lāṭén) نـر.م. اليكين، څـراغ،ډيوه، ښيښه يي فانوس.

لاثاني (lāsānī́) ص. بـې سـاري، بې مثـله، بې نظيره، يكتا.

لاجرم (lājarám) نـر.م. بې شكه. يقيناً؛ مجبوراً، بالضرور.

لاجواب (lājawā́b) ص. نر.م. لاځواب: ۱)غلى، چوپ؛ ۲)مغلوب، عاجز؛ ۳)دروغجن؛ ٤)بې مثله، لاثاني چې جواب يې نه وي.

لاجورد (lāj wā́rd) نـر.م. يـو ډول آسماني رنګه معدني ځلېدونكى كاڼى دى.

لاجوردي (lāj wardī́) ص. دلاجـورد په څـېـر، آسماني يا آبي رنګى.

لاچار (lāčā́r) ص. ۱)ناچار؛ ۲)مجبور، بې وسه؛ ۳)محتاج، غريب، بې وسه، نادار.

لاچكه (lāčaká) ښځ.م. لاچې، لـوچـكه، يو ډول سپى چې لږ وېښتان لري.

لاچي (lāčáy) نر.م. لاچكه، لوچكه، يو ډول سپى.

لاحقه (lāhiqá) ښځ.م. روستاړى، وروسته، په كوم لفظ پسې بله لګېدونكې كليمه.

لاخ (lāx) نـر.م. هغه ځاى چې يو شى په زيات مقدار كې موجود وي.

لاداره (lādā́ra) ښځ.م. د خره يا آس تېزه منډه.

لاداد (lā́dbād) نر.م. طاقـت، زور، توان.

لادوا (lādawā́) ص. بې درملنې،بې دوا، لا علاجه.

لاډنګ (lāḍáng) ص. نر.م. ډينګ، لـوړ قدى او د بې نظمه اندامونو لرونكى سړى.

لاډو (lāḍū́) نر.م. ۱)كـم عقل؛ ۲)د كوكنارو تشه غوزه؛ ۳)لاټو؛ ٤)د غـره هغه كمر چې كاواك او رابېل شوى وي؛ ٥)نازدانه؛ ٦)ناوي.

لاډوری (lāḍūráy) نر.م. غندلى، يو ډول سابه.

لاډوډنګه (lāḍoḍánga) نر.م. تورمخى، هغه ملک چې مخ تور كړي او نقلي ويره او ځانګړى جامې ورته په غاړه كړي او په كـوځو كې د باران كېدو په پار د خيرات راغونډولو لپاره ګرځوي.

لاډونى (lāḍū́nay) نر.م. غټ او ګرد لرګى.

لاډېرګړى (lāḍergáṛay) نـر.ج. د ډېرګړي ډېر ګړى، جمع الجمع.

لاډيز (lāḍíz) ص. نر.م. آواره، خوشې تشې.

لار (lār) ښځ.م. ۱)لاره، ليارہ، ليار، د تګ ځاى؛ ۲)قاعده، طـريقه، روش؛ ۳)اصـول، اسلوب، قانون.

لاراواری (lārāwā́ray) نـر.م. لارهـوارى، لاره اوارونه، لاربرابرونه، زمينه سازي.

لاربه (lā́rbá) ص. لاربنود، لاربنودونكى، رهنما.

لارډ (lārd) نر.م. قطعي، يقيني.

لارډ (lārḍ) ص. نر.م. ۱)خداى، رب؛ ۲)مالک؛ ۳)خاوند؛ ٤)سيد، پير؛ ٥)خان، ملک.

لارساتی (lārsātay) ص.نر.م. لارساتونکی، د لاري څارندوی، د لاري محافظ.

لارشوکی (lāršūkáy) ص. نر.م. شوکمار؛ لارشوکوونکی، لاروهونکی، قطاع الطریق.

لاربنود (lārṣód) ص. نر.م. لاربه، لاربنوونکی، لاربنودونکی، رهنما.

لاربنودل (lārṣodə́l) مص. مت. لاره سمول، لاره نیغول، لاربنودنه.

لاربنوده جرګه (lārṣodajargá) ښځ.م. لاربنوده شورا، د رهبرۍ شورا.

لاربنوول (lārṣowə́l) مص.مت.و ګ. لاربنودل

لارغمی (lārǧamáy) نر.م. یو ډول خړرنګی نبات دی چې وړې وړې پاڼې لري.

لارغه (lārǧá) ص. ۱) ډیل، ځنډ، د... تأخیر؛ ۲) وړاندې تېرشوی، لرغونی، پخوانی، ځنډنی.

لارغه یي (lārǧayí) ښځ.م. ډیل واله، ځنډوالا، شبه یي، شبه ییز.

لارلباري (lārlabārí) ښځ.م. داد و فریاد.

لارلیک (lārlík) نر.م. لبرد لیک، عبورلیک، عبورنامه.

لارنیونه (lārniwána) ښځ.م ۱) لارنیول، لاروهنه، لارشوکونه؛ ۲) غلا.

لارنیوونکی (lārniwūnkay) فا.نر.م. ۱) راهزن، لاروهونکی، قطاع الطریق؛ ۲) غل.

لارو (lārū́) نر.م. لاروونی، لاروی، لارغوځوونکی، هغه چې په لاره کې روان وي.

لاروا (lārwā́) ښځ.م. د چینجي له هګۍ نه راوتلی بچی.

لاروړکی (lārwrákay) ص.نر.م. ګمراه، هغه چې لار ترې ورکه شوې یا لار ترې غلطه شوې وي.

لاروونی (lārawūnay) فا.نر.م. و ګ. لاروی.

لاروهل (lārwahə́l) مص.مت. ۱) لارشوکول، په لاره خلک لوټول؛ ۲) منزل کول، سفر کول.

لاروهونی (lārwahúnay) نر.م. ۱) لارشکوونی، شوکمار، ډاکو؛ ۲) مساپر، روان، رهي.

لاروی (lārawáy) نر.م. ۱) لارو، لاروونی، په لاره تلونکی؛ ۲) پردی، نا آشنا، نابلده.

لاره (lārá) ښځ.م. آهنګ، نغمه، سرود.

لارۀ (lārә́) نر.م. ۱) د لور مغیره حالت، پهرزوینه، لوربینه؛ ۲) درلود، د درلود مغیره حالت.

لاره چاره (lāračāra) ښځ.م. ۱) چل، هنر، روګودر، تدبیر، تجویز؛ ۲) تعلق، راشه درشه.

لاری (lāráy) ښځ.م. ج. چکله موټر، ترک.

لاري چاري (lārečāre) ښځ.ج. لاري وسیلې، امکانات، لاري ګودري.

لاریز (lāríz) ص. نر.م. په لار اړوند، راهدار.

لاریزه (lārízа) ښځ.م. چوک، دوه طرفه.

لاري لاري (lārelāre) ص. هغه څه چې ډېرې لارې په کې وي، ډېرې لارې لرونکی.

لاریون (lāryū́n) نر.م. ښاو، مارش، مظاهره، راه پیمایي.

لاړ (lāṛ) نر.م. ولاړ، د تلل ماضي حالت-کورته لاړ.

لاړپاکی (lāṛpākay) نر.م. د لاړو پاکولو دسمال، د کوچني د لیاړو پاکولو ټیوټی.

لاړجن (lāṛján) نر.م. ورخاړی، یو ډول سابه دي.

لاړژن (lāṛžán) ص. نر.م. ۱) لاړن، لاړو، لاړجن؛ ۲) لاړګیر، لاړګیرک.

لاړګرک (lāṛgərák) نر.م. لاړژن، لاړجن، لاړګیر.

لاړن (lāṛán) ص. نر.م. لاړجن، لاړژن، لیاړجن، لاړو، هغه چې له خولې نه یې لاړې بهېږي.

لاړول (lāṛawə́l) مص. مت. ختمول، بربادول، تباه کول، ضایع کول.

لاړه (lāṛa) نبغ.م. ۱) توکانه، لعاب، د خولې اوبه؛ ۲) بهير، هجوم، د خلکو گڼه گونه؛ ۳) د ښځینه لپاره د تلل ماضي حالت.

لاړې (lāṛe) نبغ.ج. (م. لاړه) ناړې، د خولې لاړې.

لاړی (lāṛáy) نـر.م. ۱) دستک، داگـه؛ ۲) هغه لرگی چې د ول پرې وهل کېږي.

لاړی (lāṛáy) نبغ.م.ج. د ښيوې لاړی، هغه لرگی چې د ښيوې په آخر کې لگول شوی وي.

لاړېجن (lāṛejə́n) ص. نـر.م. ۱) وگ. لاړزن؛ ۲) ورخاړی، يو ډول خوندور سابه دي.

لازم[۱] (lāzím) ص. نر.م.ج. ۱) وروسته لگېدلی، نښتی؛ ۲) اړين، ضروري؛ ۳) گر. هغه مصدر چې فاعل لري.

لازم[۲] (lāzə́m) نر.م. ۱) پښيمان؛ ۲) ستومانه.

لازموالی (lāzımwā́lay) نر.م. ضرور کېدنه، لازمېدنه، حتميوالی، ضرورت.

لازمول (lāzımawə́l) مص. مت. ۱) اړينول، ضروري گرځول؛ ۲) پښېمانول، ستومانول.

لازمه (lāzımá) نبغ.م. ضروري سامان اسباب.

لازمي (lāzımí) ص. نبغ.م. ۱) ضـروري، اړين؛ ۲) ف. هرو مرو، بالضرور.

لازمېدل (lāzımedə́l) مص.ل. ۱) اړين کېدل، ضروري کېدل؛ ۲) پښېمانېدنه، ستومانېدنه.

لازوال (lāzawā́l) ص. تل تر تله پاتې کېدونکی.

لاږ (lāẓ) نـر.م. جوړه شوې رسۍ، غښتل شوې رسۍ.

لاس (lās) نر.م. ۱) د انسان په بدن کې له اوږې نه د منگولو تر گوتو پورې برخه؛ ۲) زور، طاقت؛ ۳) لياقت، قابليت؛ ٤) وار، ځل.

لاسا (lāsā́) نبغ.م. سرهنې، گوند، کند، يو ډول چېهر (سرهنې) چې له ونو څخه لاس ته راځي.

لاس اخيستنه (lāsaxistə́na) نبغ.م. تېرېدنه، استعفا، صرف نظر.

لاس اخيستی (lāsaxístay) نـر.م. (ج. لاس اخيستي) تېر شوی، مستعفي، صرف نظر شوی.

لاس اړی (lāsaṛay) ص. نـر.م. محتاج، حيران، لاس تنگی، لاس بندی.

لاس اکتوی (lásaktáway) ص. نر.م. د بل لاس ته ناست، لاس کتونی، لاس کوڅی، محتاج.

لاس انگی (lāsangáy) نبغ.م.ج. يو ډول لوبه ده.

لاس باړه (lāsbāṛá) نبغ.م. د لاس محنت مزدوري د باړې د محنت عوض يا بدله.

لاس بری (lāsbáray) نر.م. غالب، زورور، فاتح.

لاس بری (lāsbaráy) نبغ.م. لاس بر کېدنه، غلبه، وس، توان، طاقت.

لاس ببله (lāsbelá) نبغ.م ۱) دستکله، لاس ماغو، دستکشه؛ ۲) دستانه، سخاوت.

لاس پاک (lāspā́k) نـر.م. دست پاک، لاس وچونی، لاس چوړه، دست پاک.

لاس پاکی (lāspākay) نـر.م. ۱) پر بل چا گناه اچونه؛ ۲) پر بل چا پړه اچونه.

لاس پراخی (lāsparā́xáy) ص. نر.م. د خلاص لاس خاوند، د خلاص مټ څښتن، سخي.

لاس پرانيستی (lásprānístay) ص. نـر.م. وگ. لاس پراخی.

لاس پرک (lāsp ṛák) نر.م. لاس پرق، چک چکې.

لاس پرکا (lāspṛakā́) نبغ.م. لاس پـرک، لاس پرکونه، چکچک.

لاس په سر (lā́spasár) ص. نر. بېزار، فارغ، خلاص، وزگار، هغه چې اړيکې يې سره ختم وي.

لاس په لاس (lā́spalā́s) نر.م. ژر ترژره، فوري، سمدلاسه، پروخت، هغه ساعت.

لاس پورې کول (lāsporekawə́l) نر.م. شروع کول، پيل کول، ابتدا کول.

لاس پيلي (lāspaylī́) ښځ.م. پيل، آغاز، شروع.

لاس ترزني (lāstarzáne) ف. ۱) خواشيني، حيران، پريشان؛ ۲) مج. مين، عاشق.

لاس تړلی (lāstaṛálay) ص. نر.م. ۱) بندي، ولچک، زولانه شوی؛ ۲) مجبور، محتاج.

لاس تړونی (lāstaṛū́nay) نر.م. ۱) هغه څه چې لاس پرې تړل کېږي؛ ۲) ګانه، ګرو.

لاس تنګی (lāstángay) ص. نر.م. لاس اړی، لاس بندی، محتاج.

لاستور (lāstawár) ص. لاستي لرونکی، دسته دار، هغه څه چې لاستي لري.

لاستوره (lāstawára) ښځ.م. څمڅی.

لاسته (lā́sta) ښځ.م. ۱) الوری، اړخ؛ ۲) سيمه.

لاسڅپوټی (lāscapū́ṭay) نر.م. دسمال، دستمال.

لاس چوړه (lāsčūṛá) ښځ.م. لاس پاک، لاس وچونی، لاس وچ، رومال.

لاس خه (lāsxá) ښځ.م. د لاس خاوند.

لاستي (lā́stay) نر.م. لاسکی، د آلاتو لاسنيوځای، موټه، دسته، چومبې.

لاسرغاوګر (lāsraǧāwgár) ص. نر.م. لاسکاري، لاسي صنعتکار.

لاسرغاوه (lāsraǧāwá) ښځ.م. لاسي رغاوه (صنعت)، لاسي کار.

لاسرغاويز (lāsraǧāwíz) نر.م. د لاسي کار اړوند، د لاسي صنعت اړوند.

لاسروغبر (lāsroǧbár) نر.م. لاسي ستړي مه شي، لاسي هرکلي.

لاس شخولی (lāsšxwálay) نر.م. لاسکڅوره، کيسه، خلته، دستکول.

لاس کاری (lāskā́ray) ص. نر.م. (ج. لاس کاري) کسبګر، ورهنګر، لاسرغاوګر.

لاس کاري (lāskārí) ښځ.م. (ج. لاس کارې) ورهنه، ورهنګري، کسبکاري.

لاس کټوی (lāskaṭáway) نر.م. ترلاس لاندې.

لاس کوڅی (lāskócay) ص. لاسپوڅی، اهل، لاس لاندې، مطيع، فرمان وړونکی.

لاس کونی (lāskū́nay) نر.م. د نانوايانو د دوډۍ پخولو لستونی.

لاس ګاډی (lāsgā́ḍay) نر.م. لاسي کراچۍ، لاسي ريړه.

لاس ګټه (lāsgáṭa) نر.م. د لاس مزدوري.

لاس ګری (lāsgáray) نر.م. مرستندوی، دستيار.

لاس ګير (lāsgír) ص. نر.م. ۱) بندي، اسير؛ ۲) د دروازې موتی.

لاس لستونی (lāslastóṇay) ص. ۱) لاس په لستوني، نېږدې، جوخت؛ ۲) مج. کليوال.

لاس ليک (lāslík) نر.م. ۱) امضاء، دستخط؛ ۲) دستاويز، اقرارنامه.

لاس ماغو (lāsmāǧū́) نر.م. لاسپله، دستکله، دستانه.

لاس منډون (lāsmanḍū́n) نر.م. مداخله، د بل چا په کار کې لاس وهنه.

لاس نجت (lāsnját) نر.م. په پنجه کې کلک رانيونه

لاس نجتول (lāsnjatawə́l) مص. مت. په پنجه کې کلک رانيول، په لاس کې رانيول.

لاس نيولی (lāsniwálay) نر.م. ۱) اله لاسه نيولی؛ ۲) ص. سوال کوونکی، غوښتونکی.

لاس نیونه (lāsniwána) ښځ.م. مرسته، مدد، له اړ سره مرسته کونه.

لاسنیوه (lāsniwá) ښځ.م. پاتا، فاتحه اخیستنه، فاتحه گیری، پرکوزده د رضایت دوعا.

لاس نیوی (lāsníway) نر.م. ۱) لاسنیوه، بیعت، مریدي، د چا مریدي اختیارول؛ ۲) مرسته.

لاس وچ (lāswáč) نر.م. وگ. لاس چوره.

لاس وچونی (lāswačúnay) نر.م. لاس پاک.

لاس ورکړه (lāswárkṛa) ښځ.م. ۱) مدد، امداد، حمایت؛ ۲) اروغږ؛ ۳) بیعت.

لاس ولونی (lāswlúnay) نر.م ۱) لاس مینځونی، لاسلونی، چلمچي؛ ۲) څوک چې د نورو لاسونه مینځي.

لاسوند (lāswánd) نر.م. سند، دلیل، مدرک.

لاس وندل (lāswandə́l) مص.مت. سند گرځول، لارښوونه کول، تره جوړول، دلیل جوړول.

لاس وندی (lāswandáy) نر.م. ۱) سند، دلیل، تره، دستاویز؛ ۲) باهو، باوو، وښي.

لاس وهاند (lāswahā́nd) فا. نر.م. لاس وهونکی، لاسمندی، مداخله کوونکی.

لاس وهنه (lāswahə́na) ښځ.م. مداخله کونه.

لاس ویپنی (lāswipánay) ص. جوته شوی، لاس وهل شوی، گوتې وهلې شوې، لاسی.

لاس وینځونکی (lāswinǰúnkay) نر.م. چلمچی، لاس وینځونی، د لاس وینځلو لوښی.

لاسي (lāsí) ص. د لاس، لاس ته منسوب، هغه شی چې په لاس جوړ شوی وي.

لاسی (lāsáy) ښځ.م.ج. لاس وهلي، پاتې شوی.

لاش (lāš) نر.م. ۱) لاښ، مړ وجود، مړ شوی بدن؛ ۲) سخره، درنگه.

لاشعور (lāšuʂúr) نر.م. پټ عقل، خفیه عقل.

لاشعوري (lāšuʂūrí) ښځ.م. په ناپوهی کې، په نافهمی کې.

لاشوره (lāšorá) ښځ.م. شوره، یوه جگه ونه چې خوشبویه سپین گل کوي، د آلو هومره بیضوي شکله بې خونده میوه نیسي؛ سپستان، اطباء الکلیه، دبق.

لاښه (lāṣá) ښځ.م. ۱) لیاښه، لشکه، لیښه، لښه؛ ۲) د غنمو، اوربشو د وږي لشکه؛ ۳) د ماهي تیره هډوکی؛ ۴) دمچی، لږم او... تیره لشکه؛ ۵) لاش؛ ۲) ص. کمزوری، مانده، نړی.

لاښ (lāṣ) نر.م. ۱) وگ. لاش؛ ۲) دغره بهرته راوتلی ډډه؛ ۳) تش کړی شوی باغ یا پټی، د تول شوي فصل او میوې پاتې شوې برخه.

لاښول (lāṣawə́l) مص.مت. له باغ نه میوه تولول، باغ تشول.

لاښه (lā́ṣa) ق. ډېرښه، ډېر اعلی.

لاښي (lāṣí) ښځ.م. هغه بېکاره یا پاتې میوه چې په ونو کې تر شوکولو وروسته پاتې وي.

لاښېدل (lāṣedə́l) مص.ل. له باغ او پالېز نه میوه تولېدل، باغ تشېدل.

لاعلاج (lāʂılā́j) نر.م. ۱) بې درملنې، لادوا؛ ۲) هغه څه چې حل یې نه راوځي، لاینحل.

لاغو (lāğú) نر.م. ارکاره، کرېچې، کتوری.

لاغورنیکه (lāğwarníka) نر.م. د نیکه نیکه.

لافه (lā́fá) ښځ.م. (ج. لافې) وگ. لاپه.

لاک (lāk) نر.م. ۱) بند شوی، تړل شوی؛ ۲) سل زره، لک؛ ۳) نر.ج. لمچینجو پیدا کېدونکې یو ډول سربېښناکه ماده.

لاکړه کاکړه (lā́kṛakā́kṛa) ښځ.م. د کوچنیانو یو ډول ناروغي ده، اونی.

لاکن (lākə́n) اد. لیکن، مگر، خو، اما.

لاکولکړه (lākūlákəra) ښځ.م.د شهادت گوته.

لاکي (lākí) ص. ۱) د لاکو په څېر رنگ لرونکی، سور بخن؛ ۲) د لاکو، له لاکو نه جوړ.

لاگ (lāg) نر.م. ۱) اړیکه، تعلق، نسبت؛ ۲) مینه؛ ۳) خوند؛ ٤) شوق؛ ٥) دښمني؛ ٦) چل، غـزه؛ ۷) جادو، کوډې؛ ۸) دارو؛ ۹) مـرسته، مدد؛ ۱۰) تجارتي لین دین، کاروبار، بیوپار، راکړه ورکړه.

لاگدار (lāgdár) ص. نر.م. ۱) هغه سړی چې د چا سره یې تجارتي لین دین وي؛ ۲) خپلوان.

لاگي (lāgí) ص. ښځ.م. اعتباري، معتمد.

لال (lāl) نـر.م. ۱) لعل، یو ډول کانی؛ ۲) ص. سور؛ ۳) یو ډول انگور؛ ۳) پرتوگاښ؛ ۲) گونگی، گونگ؛ ۳) تړتړی، چاړا، نښت ژبی.

لالا (lālā́) ص.نر.م ۱) خدمتگار؛ ۲) صاحب، معزز ٤) ښیا، ساهوکار؛ ٥) خوږ، گران.

لالچ (lāláč) نر.م. ۱) لالچ، حرص، طمع، لېوالتیا؛ ۲) شور و غوغا، چار و جنجال.

لالک (lālák) ص. نر.م. لالکو، د مشر ورور لقب.

لالکو (lālakó) ص.نر.م. ورورکی، مشر وروړته د مینې خطاب.

لال لرگی (lāllargáy) نر.م. د پرتوگاښ ډکی، باگې سوروونی.

لالگی (lālgáy) نـر.م. اوړی، یو ډول ښایسته او رنگینه د مشکنو غارکۍ ده.

لالن (lālə́n) ص. نر.م. لالی، محبوب، معشوق.

لالنه (lālə́na) ښځ.م. مینه، محبت.

لالهاند (lālahā́nd) ص. نـر.م. اوتـر، سرگـردان، پرېشان، گډوډ، ترور، وارخطا.

لالهاندتوب (lālahāndtób) نـر.م. اوترتیا، پرېشاني، سرگرداني، وارخطایي.

لالهاندول (lālahāndawə́l) مص.مت. سرگردانول، اوترول، پرېشانه کول، ترور کول، وارخطا کول.

لالهاندېدل (lālahāndedə́l) مص.ل. اوترېدل، پرېشانه کېدل، سرگردانېدل، وارخطا کېدل.

لاله (lālá) نـر.م. خاتول، غاټول، سور رنگی سارانی گل دی چې په منځ کې تور داغ لري.

لاله رخ (lālarúx) ص. نر.م. ۱) ښایسته، ښکلی، لالـه رخسار، لاله رو؛ ۲) محبوب، معشوق.

لاله زار (lālazā́r) ص. نـر.م. ۱) هغه ځای چې د لاله گل په کې ډېر وي؛ ۲) چمن.

لاله سری (lālasáray) نر.م. ۱) یو ډول سور سر لرونکی مرغه، ترمی؛ ۲) یو ډول غټ مار.

لاله فام (lālafā́m) ص.نر.م ۱) سور رنگ لرونکی، هغه چې خوله یې ښایسته وي؛ ۲) ښکلی.

لالی (lāláy) نر.م ۱) لاله، مشر ورور؛ ۲) محبوب؛ ۳) غاړه کی، د غاړې یو پسول.

لالۍ (lāláy) ښځ.م. ۱) معشوقه؛ ۲) مینا، ښارو.

لالېدل (lāledə́l) مص. ل. للېدل، څوړندېدل.

لام (lām) نر.م. ۱) د «ل» توري تلفظ؛ ۲) د پوځ یا پلټنې مجموعه؛ ۳) د جنگ تیـاری؛ ٤) تص. عالم لاهوت؛ ٥) ص. کوږ وږ، تاو راتاو.

لامبل (lāmbə́l) مص. مت. لمبل، غسل کول.

لامبو (lāmbó) ښـځ.م. په ژورو اوبو کې د گرځېدو یا تېرېدو فن.

لامبوزن (lāmbozə́n) ص.نر.م. و گ. لامبوگر.

لامبوگر (lāmbogár) ص.نر.م. لامبو وهونکی، لامبوزن، د لامبو په فن پوه.

لامده (lāmdá) ص. ښځ.م. لنده، لونده، نمجنه.

لامذهب (lāmazháb) نـر.م. بې دینه، دهري.

لامسه (lāmisá) ښځ.م. یو شي تـه د گوتو ور وړو قوت، په گوتو د یو شي د معلومولو قوت.

لامعه (lāmi'á) ښځ.م. ځلېدونکې، روښانه.

لام کلام (lāmkalā́m) نر.م. خبرې اترې، ګړه بړه.

لامل (lāmál) نر.م. کېل، سبب، علت، دلیل، عامل، وسیله، موجب، لاسوند، انګېزه.

لام لباس (lāmlibā́s) نر.م. جامه، کړه وړه، چال چلند.

لاملپېر (lāmlapér) نر.م. توسنپېر، علتیه پېر، علتیه حالت.

لاناوي (lānā́we) ښځ.م. د مشر ورور د ښځې لقب، لالاناوي.

لانجه (lānja) ښځ.م. ۱) مصیبت، پېښه، جنجال، شخړه؛ ۲) پېچیده خبره، تاو راتاو خبره.

لانجه مار (lānjamā́r) ص.نر.م. لانجه کوونکی، لانجمار، بدمعامله، جنجالي، لانجه یي، داوه ګر.

لانجمن (lānjmán) ص.نر.م. لانجه یي، لانجه ییز، شخړه ییز، ناندریز، متنازع فیه.

لانجین (lānjín) نر.م. د چونې او مسالې جوړه او کنده.

لاندی (lā́ndáy) نر.م. وچه غوښه.

لاندې (lā́ndé) ښځ.م. کوز، کښته.

لاندې باندې (lā́ndébā́ndé) ق.نر. ښځ.م. کوز و پاس، کښته پورته، تول؛ ۲) یو د بل د پاسه.

لاندې باندې لاس (lā́ndébā́ndélā́s) نر.م. د کوچنیانو یوه لوبه ده.

لاندېستل (lāndestál) مص.مت. ۱) لاندې باسل، لاندې کول؛ ۲) راپرځول، راځملول، راغورځول؛ ۳) ګېرول، رانیول، راوړل.

لاندېنی (lāndenáy) نر.م. هغه چې لاندې وي، ښکتنی، کوزنی، لاندنی، ښکېنی.

لاندېنی مخ (lāndenaymáx) نر.م. استر، د توشکې یا بل شي لاندېنی پوښ.

لانډو (lā́ndo) نر.م. د بېرلي وخت.

لانډیس (lāndī́s) نر.م. لنډیس، چنبرخیال، خلاص پلې، د کوچنیانو یوه دوایي ده، لاس پلې.

لانګه (lāngá) ښځ.م. ۱) النګه، پیازمه، د کښت پچارې؛ ۲) یو دول ونه ده.

لانه (lā́na) ښځ.م. لانې، یو دول وابښه دي چې ایره یې د جامو د وینځلو لپاره کارېږي.

لانی (lā́nay) ښځ.م. ۱) لاړی، د کوروښو د چت لرګی؛ ۲) ګانه، پسول.

لاوارث (lāwārás) ص.نر.م. هغه چې میراث خور یې نه وي.

لاوبالي (lāwbālí) ص.نر.م. و.ګ. لاابالي.

لاوری (lāwaráy) نر.م. یو دول وابښه دي چې ژېړ ګل کوي او خاروي یې خوري.

لاوړم (lāwaṛám) ص.نر.م. لابل، له بل نه وړاندې، تېر شوی، عموماً له کال سره راځي.

لاوړمه شپه (lāwaṛm aṣ̌pá) ښځ.م. و.ګ. لاته وړمه شپه.

لاوړی (lāwṛáy) نر.م. مولی، غریڅی.

لاوڼ (lāwáṇ) نر.م. و.ګ. لاونډ.

لاونډ (lāwánd) نر.م. ۱) لاوڼ، تودې کړې شرومبې؛ ۲) ننګولی، ترکاري.

لاوڼې لګاوڼې (lā́wṇelagā́wṇe) ښځ.ج. چغل ماري، چغلي، وره راوره.

لاوی (lāwáy) ښځ.م. یو دول لوبه ده.

لاهم (lāhám) نر.م. ۱) تر اوسه، لا پورې؛ ۲) نور پرې د پاسه.

لاهو (lāhū́) ص. ۱) اوبو دوب کړی، غرق، اوبوړی؛ ۲) ضایع، توی؛ ۳) په اوبو کې په لامبو کښته تلنه.

لاهوت (lāhū́t) نر.م. تص. هغه چې سالک په کې د فنافي الله مقام حاصلوي.

لای (lāy) نر.م ۱) لی، خټه؛ ۲) هغه شی چې د لوښي په بېخ کې کښني.

لایتناهي (lāyatanāhí) ص. بې انتها، چې سر او پای یې معلوم نه وي.

لایځ (lāyĭ) نر.م. څرګند، ښکاره، ظاهر.

لایځه (lāyǰá) ښځ.م. ۱) څرګنده، ښکاره، واضح شی، ښکاره شی؛ ۲) ثبوت؛ ۳) فهرس؛ ۴) پروګرام، منصوبه.

لایحه (lāyhá) ښځ.م. د یوه کار قانوني شرحه، لیک پاڼه.

لایسنس (lāysáns) نر.م. اجازت پاڼه، جواز لیک.

لایق (lāyáq) ص. نر.م. ۱) وړ، قابل، مناسب، موزون؛ ۲) جایز، صحیح، سم؛ ۳) اهل، جوګه.

لایموت (lāyamūt) ص. نر.م. ۱) هغه چې مرګ نه لري؛ ۲) هغه خوراک چې د ژوندي ساتلو لپاره کافي وي.

لاینحل (lāyanhál) نر.م. نه حل کېدونکی، ګران، پېچیده، مشکل.

لاینفک (lāyanfák) نر.م. نه جلا کېدونکی، نه پرې کېدونکی، مسلسل.

لایه (lāyá) ښځ.م ۱) تش، وزګار، لیه، خوشې، ابله؛ ۲) برتې، د واسکټ او... استر؛ ۲) کم قیمته شی چې په بل شي کې ګډ شي او مطلوبه مقدار برابر کړي.

لب[۱] (lab) نر.م. ۱) ټول، تمام؛ ۲) اسره، دریغ.

لب[۲] (lub) نر.م. جوهر، ۱) رس، اوبه، پخور، مغز؛ ۲) عقل، پوهه.

لباړ (labāṛ) نر.م. ناپوهه، کم عقل، ناخبره.

لباس (libās) نر.م ۱) نمری، جامه، کالي، پوشاک؛ ۲) شکل، وضع؛ ۳) مج. ظاهرداري، دول دال؛ ۴) ریاکاري، ځان ښودنه؛ ۵) چل ول، ټګي.

لباسي (libāsi) ص. ریاکار، ټګ، دوکه باز.

لبالب (labāláb) نر.م. ترمورګه، ژی په ژی، ډک، مالامال.

لب جب (lábjáb) نر.م. تېل تال، لپ جپ، چل ول.

لبډر (labḍár) ص. نر.م. غټ کټ، بدشکله، بې دوله.

لبرال (librál) ص. آزادخیال، خودمختار.

لبرېز (labréz) ص. نر.م. ۱) ډک؛ خولې ترخولې؛ ۲) مج. حوصله او زغم ختمېدل.

لبړو (labṛó) ص. ښځ.م. دروغجنه بکواسې ښځه.

لبړه (lábṛa) ښځ.م. مسئله، لانجه، ریړه، شخړه.

لبغ (labáǵ) نر.م. ډېنګ، یوه مرغۍ ده چې اوږدې پښې او اوږده غاړه لري.

لبغړی (labaǵáṛay) ص. نر.م. ۱) نادار، مفلس؛ ۲) لوڅ لغړ، بربنډ، کمزوری؛ ۳) بې زړه، بې جرئته.

لب لباب (lŏbılubāb) نر.م. نچوړ، پایله، حاصل، لنډیز.

لبلبکی (láblabakáy) نر.م. یو ډول نبات دی.

لبلبو (lablabū́) نر.م. جوغندر، چغندر، یو ډول خوړ نبات دی.

لبنیات (labanyā́t) نر.ج. له شیدو څخه جوړ شوي شیان.

لبوزوکی (labuzū́kay) نر.م. د نغري راوتلې برخه.

لبوزی (labū́zay) نر.م. لبوری، د غره کرلیچ، د غره وریوز، ورسک، د غره پوزه، لبوزه.

لبی (labúy) نر.م. د مرغیو نیولو یو ډول دام.

لپانډی (lapānḍáy) نر.م. ګونډی، کچې، چلې، د کوچنیانو د لوبې له کانو جوړ ګردی شی.

لپانکی (lapāṇkáy) نر.م. ادک، ادی، سمتی، پولپانډي سره لوبه.

لپ ختې (lápcat) ص. نر.م. آباد، بښهراز.

لپ خور (lapxór) نر.م. ملامت، پښېمان، ستومان.

لپړ (lapáṛ) نر.م. ۱) رپېدنه، رپ رپی، لړزېدنه؛ ۲) ګډوډ، کندوکپړ؛ ۲) غیرمهذب؛ ۳) خوشي ګرځېدونکی؛ ٤) ص. نر.م. بربنډ، لوڅ سره استعمالېږي؛

لپړل (lapṛə́l) مص. مت. په لوبه کې د دوو مېرانو هلکانو ځانته د نورو ملګرو انتخابول. لپړنه.

لپړو (lapṛū́) ص.نر.م. ۱) لاپوک، لاپو، لافوک؛ ۲) خوشي ګرځېدونکی، آواره ګرد.

لپړه (lapaṛá) ښځ.م. بدکاره، کنجره، بدچلنه.

لپړي (lpaṛí) ښځ.م. ۱) بېکاره ګرځېدنه، اواره ګردي؛ ۲) پټی، دسماله؛ ۳) پټکی، پګړی؛ ٤) زړه شلېدلي توټه، ضافي.

لپړی (lapṛáy) نر.م. ختې، چقړې.

لپ ست (lápsat) نر.م. و ګ. لپ ختې.

لپکی (lapakáy) ښځ.م. ۱) لرګینه اوږد لاستي ځمځې چې له کوهي او حوض څخه پکې اوبه ځنبي؛ ۲) د ژرنده ګري لپکی؛ ۳) دایک.

لپو (lapū́) نر.م. د اوبو یو څپه، موج، چپه.

لپوس (lapū́s) نر.م. تش لاسی، ناچار، مفلس.

لپونکی (lapūṇkáy) نر.م. د تانګې غونډې یو نبات دی چې خوړل کېږي.

لپه (lápa) ښځ.م. د دواړو لاسو د پنجو د غبرګو نیولو اندازه، د دواړو غبرګو منګولو اندازه.

لپی (lapáy) نر.م. پاو.

لپیت (lapít) نر.م. د پنېر اوبه.

لت (lat) نر.م. ۱) خراب عادت؛ ۲) خوی، خصلت؛ ۳) لته، لغته؛ ٤) وهل، ټکول.

لتاړ (latā́ṛ) نر.م. ۱) اخته، نښتی؛ ۲) چخښي شوی، پایمال؛ ۳) تباه، ویجاړ.

لتاړپتاړ (latā́ṛpatā́ṛ) نر.م. و ګ. لتاړ.

لتاړول (latāṛawə́l) مص. مت. ۱) چخښي کول، پایمالول؛ ۲) ویجاړول؛ ۳) اخته کول، نښلول.

لتاړېدل (latāṛedə́l) مص. ل. ۱) چخښي کېدل، پایمالېدل؛ ۲) اخته کېدل؛ ۳) تباه کېدل.

لت پت (látpat) نر.م. لت پت، ۱) لړلی، ککړ؛ ۲) خراب؛ ۳) لتولی، چاڼ کړی شوی.

لت کوړی (látkopṛáy) ښځ.م. کډه کوډه، لوښي لرګي، دول دبلي، کاډي کوډي، لت کوړی.

لتوپړی (latópṛay) نر.م. و ګ. اتوب.

لتوکی (latū́kay) نر.م. یوه پلن پاڼي ونه ده.

لته (látá) ښځ.م. ۱) منطقه، سیمه؛ ۲) لار، لاره؛ ۳) لغته، لګته؛ ٤) زړه توته، ٥) زړي جامې.

لتی (latáy) ښځ.م. لنګتی، د غېږې نیولو یو چل، انګړېتی.

لټ (laṭ) نر.م. ۱) محور، څورلیځ؛ ۲) د مرغانو یا ګیدړانو د نیولو پرکه، اوسپنیز دام؛ ۳) د تویک ګسېټ؛ ٤) ص. نر.م. تنبل، بېکاره، ناآرام؛ ٥) نر.م. پوله، برید؛ ٦) لړی، ولونه؛ ۲) رسی، بیاسته.

لټا (laṭā́) ښځ.م. غوښتل، پلتل.

لټ پټ (láṭpaṭ) نر.م. ۱) ډېر زیات لټول شوی؛ ۲) اړول شوی را اړول شوی.

لټ توب (laṭtób) نر.م. سستي، تنبلي، لټي، لټتیا، لټوالی.

لټپټی (laṭpaṭáy) ص. ښځ.م. اوږېدونکي راوږېدونکي کوتره، ملاقي کوتره.

لټ پر لټ (laṭparláṭ) نر.م. اړخ پر اړخ، لټ په لټ، ډډې په ډډې، لټ په لته، ګوټ په ګوټ.

لټ پېر (laṭpér) نر.م. ۱) حمله، یرغل، هله؛ ۲) د کوچنیانو یوه لوبه ده.

لتپرپتر (latarpatar) نر-ج. الا بلا، بلابهت، یو څه بل څه. مختلف شیان، لته پته.

لتری (latray) ښځ-م. لوبیا، کرخي.

لتکه(۱) (latáka) ښځ-م ۱) دوه سري، لندی منگور؛ ۲) پخه توره، خوله اړولي توره.

لتکه(۲) (latká) ښځ-م. ۱) د پنډ هغه برخه چې بکري ته یې را خلاصوي او اور تري پیدا کیږي؛ ۲) د تویک ماشه، لیندي.

لتل (latál) مص. ل. پاخېدل. دربدل.

لتند (latánd) وارحطا، ناقرار؛ ۲) لتوونکی، پلټند، متجسس.

لتول (latawə́l) مص. مت. ۱) معلومول، کتل، لتون کول؛ ۲) پارول، رمول.

لتون (latún) نر-م. ۱) تلاښ، معلومونه، لتونه، پلټنه؛ ۲) وگ. لتول.

لته(۱) (láta) ښځ-م. نارامه، ناراسته.

لته(۲) (latá) ښځ-م. ۱) یو ډول سپینه نخي تو ته؛ ۲) غم، د زړه نول، درد؛ ۳) تانګ، دخره د کتي او بار د تینگولو پته.

لته پېر (lataper) نر-م. تبل تال، اندوخر.

لتېدل(۱) (latedəl) مص-ل. ناراستېدل، سستېدل.

لتېدل(۲) (latedəl) مص-ل. ۱) نامعلومېدل، تالاشي کېدل؛ ۲) پاخېدل، جگېدل؛ ۳) پارېدل، په غوسه کېدل.

لتېره (laterá) ښځ-م. ناراسته، لته، آرام طلبه، سسته.

لتینگر (latingár) نر-م. یو ډول لټ ملغ دی.

لج (laj) نر-م. ۱) مخالفت، شهل، سرتنبگي، هوده؛ ۲) لانجه، شخړه.

لجاجت (lajājat) نر-م. شهل کول، ضد کول، هرده کول؛ ۲) لانجه کول.

لجام (lajām) نر-م. واګي، لګام، ملونه.

لچ (lač) نر-م. ۱) دسترگو او گوتو خوږ؛ ۲) د خطمي گل؛ ۳) د زخم شړیکه، د زخم درد.

لچر (lačár) ص. نر-م ۱) سرزور، سرتمبه؛ ۲) مج. کم اصل، بې شرم؛ ۳) الچرکی، لوچک، لنهور.

لچرتوب (lačartób) نر-م ۱) سرزوري، بدخوبي؛ ۲) مج. رذالت، بې شرمي، لچرتیا، لچري.

لچک (lačák) نر-م. ۱) د سرترلو دسمال؛ ۲) پوست والی؛ ۳) کوږوالی؛ ٤) په اجسامو کې د غځېدو، کېږدو، راغونډېدو شخه بېرته خپل حالت ته راتگ؛ ٥) په سر کړي ټیکري یا زروکي کې د څه شي لکه سبو، مېوې او نورو د اچولو لپاره د یو ځانګړي پنډه کې موقتي جوړونه، چې معمولاً مخې ته ځورند وي.

لچکی (lačakay) نر-م. ناوړی، په دوک تاو شوی تار، د څرخي د دوک تاو شوی تار.

لچن (lačán) ص. نر-م. د سترگو درد، د سترگې یا گوتې زخم چې څړیکې وهي.

لچنه (lačana) ښځ-م. پلیته، کنجره، لچره.

لچه (láča) ښځ-م. بیره، عجله.

لچه پیتو (lačapitó) ښځ-م. دماشومانو یوه لوبه.

لخاوو (lacāwū) ص. نر-م. لوځاوو، برسهراند، رابرسېروونکی، لوځوونکی، پیدا کوونکی.

لخی (lacáy) ښځ-م. گنجی، پوځی، په لاس نه وربشل شوبو وریو گونجی، پونی.

لحاظ (lihāz) نر-م. ۱) خاطر، مخ؛ ۲) خیال، پام؛ ۳) نظر؛ ٤) مج. حیا؛ ٦) مروت، سرپټوب.

لحد (lahíd) نر-م. دوره، د قبر په څنډه هغه ژوره کنده چې مړی په کې ایښودل کېږي.

لحظه (lahzá) ښځ-م. ۱) شېبه، سترگي رپ، دم؛ ۲) مج. ساعت، گړی.

لحن (láhan) نر.م. بد آواز، خوږ آواز.

لختی (laxtáy) ص. ګډېدونکی، ابېجرا

لخړ (laxáṛ) نر.م. نیم پاو.

لخک (laxák) نر.م. چتی، چوړ، د دروازې چوڼ.

لخکي (laxakí) داندې داندې، رنګرې، هغه غنم چې یو یو بوټی شنه شوې وي، رنګرې.

لخه (láxa) ښځ.م. یو ډول خړ رنګې مرغی.

لد (lad) نر.م. ۱) ترنګن، ترنګړ؛ ۲) المن، د کمیس لمن؛ ۳) د ختو او خوشایو ګډوالی.

لډره (ladáṛa) ښځ.م. دلی، کوټه، انبار.

لدي (ladí) ص. پیوندي، د فلزاتو او نورو شیانو یو بل سره لیم یا پیوند.

لډامی (ladā́may) نر.م. وربښمین دسمال چې د نوي زېږېدلي کوچنی پر مخ یې اچوي.

لډر (ladár) ص. نر.م ۱) کباړي، د زړو شیانو کار و بار کوونکی؛ ۲) اېله ګرد؛ ۳) مج. جوالي.

لډو (ladū́) نر.م. د اس-خرهٔ غوشیان، خاشنه، پرشنه.

لډه (ladá) ښځ.م. ۱) دوېښو پنډ؛ ۲) منجیله.

لډي (ladí) نر.م. یو ډول مېږ.

لذا (lizā́) اد. شکه، دې لپاره، ترو، نور نو.

لذت (lizát) نر.م. خوند، مزه، ذایقه.

لذیذ (lazíz) ص نر.م. خوندور، مزېدار، خوږ خوندی.

لر (lar) نر.م. ۱) کښته، لاندې، کوز؛ ۲) ارزان، کم قیمته؛ ۳) سپک، د ادنیٰ درجې؛ ٤) مغلوب، ماتې؛ ٥) ص. نر.م. لږ، صادق.

لراوښی (lárawṣay) نر.م. اوښی، د ښخې ورور.

لربر (lárbar) نر.م. ۱) لاندې باندې، کوز و پاس، ښکته پورته؛ ۲) تول، له شهرمې، له ځېلمې، له یوه مخه.

لرتېرمهال (lartermahā́l) نر.م. تېره بعیده زمانه، ماضي بعیده.

لرزان (larzā́n) نر.م. لېزان، رېږ، رېږېږی، لېزه، لړسپ.

لرزه (larzá) ښځ.م. و ګ. لېزه له تولو صیغو سره.

لرزی (larzáy) نر.م. د څرمنو دستکلې دي چې د ځینو ازغنو بوټو د ریلو لپاره استعمالیږي.

لرستاینوم (larstāynúm) نر.م. هغه ستاینوم (صفت) چې تر خپل ستايلي (موصوف) وروسته په خبرې بر خه کې راځي.

لرشین (larśín) نر.م. لېرشن، لېرسن، د حیواناتو په لرې کې ګناګي یا خوشایي.

لرغن (larğán) ص. نر.م. ۱) ناکرار، ناقرار، ناآرامه؛ ۲) بې خوبه.

لرغړون (largaẓún) نر.م. لرغړی، تېلفون.

لرغون (larğū́n) نر.م. وراندې، مخکې، پرومبی.

لرغونپلور (larğūnplór) نر.م. د لرغونو څیزونو پلورنځی، عقیقه پلورنځی، عقیقه فروشي.

لرغونپلوری (larğūnplóray) ص.نر.م. د لرغونو څیزونو پلورنکی، عقیقه پلورونکی، عقیقه فروش.

لرغونپوه (larğūnpóh) نر.م. لرغونپېژندونکی، لرغونپوهاند.

لرغونپوهاند (larğūnpohā́nd) نر.م. چې په لرغونپوهنه کې یې پوهاندي اخیستې وي.

لرغونپوهنه (larğūnpohána) ښځ.م. د لرغونو اثارو د څېړنې علم، ارکیالوجي.

لرغونپوهنیز (larğūnpohaníz) نر.م. د لرغونپوهنې اړوند، ارکیالوجیک.

لرغونتوب (larğūntób) نر.م. وراندې والی، مخکې والی، لرغونه الی، وراندیتوب.

لرغونی (larğū́nay) نر.م. لرغون، پخوانی، قدیمي.

لرغی (lárğáy) نر.م. پخوا، زوړ وخت.

لرکړی (larkáṛay) نر.م. با لواسطه مفعول.
لرکړی پېر (larkaṛypér) نر.م. دبا لواسطه مفعول حالت.
لرګبان (largbā́n) ص. نر.م. لرګبه، د لرګیو کار کوونکی، لرګي خرڅوونکی، لرګي والا.
لرګبه (largbá) ښځ.م. لرګوواله، لرګي خرڅوونکې.
لرګتوږاند (largtoẓā́nd) نر.م. د لرګي توږنې ماهر، په لرګیو کې انځور جوړوونکی، کنده کار.
لرګتوږنه (largtoẓə́na) ښځ.م. لرګي توږنه، د لرګي توږنې پوهه، کنده کاري.
لرګی (lárgáy) نر.م. د ونو دډ یا ښاخونه.
لرګی (largáy) ښځ.م. لېرګی، د غوړو پوځکي یا نرمي.
لرګین (largī́n) ص. نر.م. د لرګي، له لرګي جوړ.
لرل (larə́l) مص. مت. ۱) درلودل، ساتل؛ ۲) په قبضه کې کېدل؛ شته کېدل، سره موجود کېدل.
لرلری (larlaráy) نر.م. دوره، ګردش، پېر.
لرلید (larlī́d) نر.م. سترګلید، دورنما.
لرلیدوال (larlidwā́l) نر.م. لرلیدپال، دورنماګرا.
لرلیدواله (larlidwā́la) ښځ.م. لرلید پالنه، دورنماګرایي.
لرلیدی (larlī́day) ص. نر.م. لروین، لروینی، دوربین (انسان، عینک).
لرلیدیز (larlidī́z) نر.م. لرلیدي، د لرلید اړوند، دورنمایي.
لرلیکنی (larlikā́nay) نر.م. هغه لیک ماشین چې مخابراتي لیک تاپیوي.
لرلیکون (larlikū́n) نر.م. تېلګرام او د تېلګراف ماشین.
لرلیکونپوهه (larlikūnpóha) ښځ.م. د تېلګراف پوهه، د تیلګراف علم.

لرلیکوال (larlikwā́l) نر.م. تېلګرافچي.
لرلیکوني (larlikū́ni) ښځ.م. تېلګرافي.
لرمل (larmál) نر.م. مازیګر نمازدیګر، مازدیګر.
لرنغوتنومخری (larnaġwatnūmáṛay) ق.نر.م. لري اشاري ضمیر.
لرواتنی (larwātánay) ق.نر.م. د لرې فاصلې، لېرې مزلې (توغندی، وسله)
لروکی (larū́kay) نر.م. د «لور» تصغیر.
لرول (larawə́l) مص. مت. ماتي ورکول، په شا تمبول، مغلوبول.
لروین (larwī́n) ق. نر.م. لرخرک، لرلیدونکی، لروینی، لرلیدی، دوربین.
لروینون (larwinū́n) ق. نر.م. تېلوېژن، تلویزیون.
لره (lará) اد. لپاره، له خاطره، له.
لری (láray) نر.م. د ښاروېو معده.
لری (laráy) نر.م. نه بریا، ناکامي، ماتې، لاس نه رسېدنه.
لرې (láre) ص. ۱) لېرې، بهرته، په ډېره فاصله؛ ۲) خوا، ډډې ته، ورک؛ ۳) خلاص، پرانیستی.
لرې توب (laretób) نر.م. لېرېتوب، لرېوالی.
لرېدل (laredə́l) مص. ل. ماتې خوړل، په شا تمبېدل، ناکامېدل.
لری سوړی (láraysoṛáy) نر.م. ۱) التریتر، د ښاروي لرې، کولمې، پړپوس او نور دننني غړي؛ ۲) مج. فضول او بېکاره شی.
لري لا رغه (larilā́rġa) ص. د ډېر زیات څنډ.
لړ (laṛ) نر.م. ۱) سلسله، قطار؛ ۲) هار، امېل؛ ۳) ول. ګونځه؛ ٤) د مچوغنې پړی.
لړاوڅتاو (laṛāwcatā́w) نر.م. ۱) لړل ختل؛ ۲) ګوزاره، قوت لایموت؛ ۳) اخلی پخلی.
لړاک (laṛā́k) ص. نر.م. ناړامه، ګستاخ، شوخ.

لړاوو (laṛāwū́) ص. نر.م. جنګړه.
لړپوس (laṛpū́s) نر.م. کباب، وریته، وریت، ستې.
لړزوني (laṛzū́náy) نر.م. د اوښانو یوه ناروغي ده چې توخی کوي.
لړزه (laṛzá) ښځ.م. رېږدېدنه، رچېدنه، رپ ربې، لړسپ.
لړزېدل (laṛzedə́l) مص. ل. ۱) رېږدېدل، لرزېدل، رېږدېدل؛ ۲) وارخطا کېدل، وېرېدل.
لړسپ (laṛsáp) نر.م ۱) ناکراري، زګېروی، فریاد؛ ۲) وګ. لرزان.
لړسن (laṛsán) نر.م. وګ. لړشین.
لړشم (laṛšám) نر.م. لړشین؛ وګ. لرشین.
لړشوب (laṛšób) نر.م. لړشوپ، بېکاره نګولی، د بېر اوبزن او نروب نګولی.
لړغمی (laṛğámáy) ص.نر.م. ۱) ناآرامه، ناقراره؛ ۲) پرېشانه، وارخطا.
لړل[1] (laṛə́l) مص. مت. سره ګډول، په کاچوغه یا لرګي یا بل څه سره یو ځای کول.
لړل[2] (laṛə́l) مص.مت. ځان بوختول، وخت تېرول.
لړلیک (laṛlík) نر.م لیکلړ، نیولیک، د سرلیکونو فهرست.
لړم (laṛám) نر.م. یوه مضره چیچونکې حشره ده، عقرب، ګژدم، د لمریز کال اتمه میاشت.
لړمکه (laṛamáka) ښځ.م. لړمه، پت، یو ډول جلدي ناروغي ده چې پر بدن موقتي سرې دانې راخېږي.
لړمون (laṛmū́n) نر.م. لړمین، ۱) لړمابی، د ګېډې د ننه برخه؛ ۲) مج. باطن، د ننه، روح، زړه.
لړمون خوړیني (laṛmū́nxoṛínay) ص.نر.م. ۱) زاره چاودی، هغه چې په مېر زړه کار کوي؛ ۲) هغه چې د ننه زړه یې خوړین وي.

لړمه (laṛamá) ښځ.م. وګ. لړمکه او لړمی.
لړمی (laṛamáy) ښځ.م. لړمه، ۱) پېشوګی، پی، یو ډول چینجی؛ ۲) د غنې په څېر یوه خزنده ده.
لړو (laṛū́) ص. آواره، فضول خرڅ، خوشکی، خوشې ګرځېدونکی.
لړوبی (laṛóbay) نر.م. ګډه مایع، مخلوطه مایع.
لړوپتو (laṛū́patū́) ص. بې نظمه او بې ډوله.
لړوچتو (laṛū́čaṭū́) ص. بې فایدې خرڅ کونه، بې ځایه خرڅ کونه، بې قاعدې ژوند تېرونه.
لړوچړ (laṛū́čā́ṛ) نر.م. بې ځایه اسراف.
لړو ختو (laṛū́caṭū́) ص. ۱) حریص، ووسترګی، تیټ؛ ۲) قوت لایموت.
لړوخ (laṛóx) نر.م. یو ډول وابنه، کارغه خپه، مرغی خپه، مرغیکنبی، مرغی ځپاله.
لړومی (laṛū́may) نر.م. ۱) چڼخنی، ځبېنلی؛ ۲) اورلړونی، د اور لړلو لرګی یا سیخ؛ ۲) ص. نوم ورکی؛ ۳) تېز، توند؛ ٤) مین، لېوال.
لړونکی (laṛū́nkay) فا.نر.م. ۱) وګ. لړل؛ ۲) کنستونکی، کېندونکی.
لړونکی ختونکی (laṛū́nkaycaṭū́nkay) نر.م. ختونکی، هغه څوک چې څه ګټي او هغه ختي.
لړوني (laṛū́nay) نر.م. لړومی، اورلړونی.
لړه (lə́ṛa) ښځ.م. ۱) تور لوګی؛ خړه ګوره وریځ؛ ۲) سلسله، قطار؛ ۳) جګړه، شر؛ ٤) له وښو یا کپرو جوړه شوې ګاډیلی، څنګه؛ ٥) پنډوس؛ ٦) ص. غور ځېدلی؛ ۷) پورته، اوچت.
لړه غومی (lə́ṛağū́may) نر.م. چور، تالان.
لړی (laṛə́y) ښځ.م. ۱) سلسله، قطار، ردیف، زنځیر؛ ۲) شیندی، بکیانه؛ ۳) د ښځو د چار ګل د نهر؛ ۲) د نجونو یوه لوبه.
لړې ترې (laṛétaṛé) ښځ.م. شور، ځوږ.

لړېڅی (laṛecáy) نـر.م. د ډېگ لړلو غټه څمڅی یا کاچوغه، ستره څمڅه.

لړی لړی (laṛáylaṛáy) ښځ.م. پرله پسې، یو په بل پسې، مسلسل.

لړېده (laṛedá) ښځ.م. برتـه، بېرته، په اور یا انگار پاخه شوي بانجان یا باتینگن.

لړېزم (laṛézam) نـر.م. یو ډول نگـولی دی چې د رواش پاڼي له اوړو سره گډوي او پخوي یې.

لړېزنگ (laṛezáng) نر.م. یو لرگی دی چې د نصوارو په کډو کې وریاندي نصوار سستوي.

لژ (lăž) نر.م. و.گ. لږ.

لژکی (lážkay) ص. ۱) لږکوټی، لږچکی، لږشانې، یو پوټی، لږغونډې؛ ۲) نښېردې، قریباً.

لژند (lažánd) ص. نر.م. ککړ، په وینو لړلی.

لږ (laẓ) ص. نر.م. لږ، پوټی، کم. معمولي.

لږ ترلږه (láẓtarláẓa) ص. کم نه کم، لږ نه لږ، لا اقل.

لږتوب (laẓtób) نر.م. کموالی، لږوالی، لږتیا.

لږتیا (laẓtyā́) ښځ.م. و گ. لږتوب.

لږچکې (laẓčakė) ص. و گ. لژکی.

لږڅه (láẓca) ص. ډېر لږ شی، ډېر زیات کم.

لږخوری (laẓxóṛay) ص. نر.م. کم خور.

لږډېر (laẓḍér) ص. لږ و ډېر، څه ناڅه، کم و زیات.

لږشانې (lazšā́ne) و گ. لژکی.

لږغونډې (lazğúnde) و گ. لژکی

لږلږ (láẓlaẓ) نر.م. کم کم، ډېر کم..

لږنی (laẓanáy) نر.م. کمترین، کهترین، اقلیت.

لږوبه (laẓubá) ښځ.م. وچکالي، د اوبو کمې.

لږوډېر (laẓoḍér) نـر.م. کـم و زیات، څـه ناڅه، تقریبي، تخمیناً.

لږول (laẓawál) مص.مت ۱) کمول، لږوالی راوستل، تخفیف راوستل؛ ۲) مج. سپکول.

لږون (laẓū́n) کمښود، لږوالی.

لږه کی (laẓakáy) نـر.م. لـږنی، لږواله، کمترین، اقلیت.

لږه کي (laẓakí) نر.ج. لـږني، اقلیت، ترنورو کم، په اقلیت کې لکه لږکی قوم یا گوند.

لږی (láẓay) نر.م. تفریط، کموالی.

لږېدل (laẓedál) مص. ل. لـږوالی راتلل، کمېدل، تخفیف راوستل؛ ۲) سپکېدل.

لسان (lisā́n) نر.م. ژبه، وینا.

لساني (lisānī́) ښـځ.م. د لسان سره تړلی، له ژبې سره اړوند.

لسانیات (lisānyā́t) نر.ج. د ژبې د تاریخ علم، د ژبې د پیدایښت او ودې د قانون علم.

لسبه (lasbá) ص. ښځ.م. و گ. گوگ۱.

لست (list) نـر.م. لست، د شیانو د تفصیل فـرد، فهرس، فهرست، نوم لیک، لړلیک.

لستونکی (lastū́nkay) نر.م. د لستوني مصغر، د ووړې پخولو پر وخت لستونی.

لستونی (lastóṇay) نـر.م. د کمیس، کرتی هغه برخه چې لاس په کې پټ وي. لستینی.

لسته (lastá) ښځ.م. ۱) طرف، څنډه؛ ۲) ربع.

لسکی (laskáy) ښځ.م. دېلە، د پتو لس خالي.

لسکی (láskáy) ص. شوم، بخیـل، ووسترگی.

لسگون (lasgū́n) نر.م. د لسو روپو لوټ، لسیز.

لسنکی (lasankáy) ښځ.م. یو ډول بې گله گیاه ده چې نری د نهر لري.

لسي (lasí) ص. ۱) د شـاتو اوبـه؛ ۲) السـگـون؛ ۳) نري شوده یا شلومبې.

لسیز (lasíz) نر.م. ۱) د لوخو ببخ، لښمېږ، شاوری؛ ۲) ص. نر.م. له لس عدد سره اړوند.

لسیزه (lasíza) ښځ.م. لس کلیزه، دهه، معشر.

لش (laš) ص. نر.م. ناراست، لټ، ناكاره، خوشي.

لشته (lášta) ښځ.م. و گ. لښته.

لشكه (lašáka) ښځ.م. ۱) لښه، لاښه، د مچيو او نورو لښه؛ ۲) د وږي لښه، شوغه.

لشكي (lašakí) ص ۱) لښه لرونكى نبات؛ ۲) هغه غنم چې وږى يې لښه ولري.

لشكى (lašakáy) ښځ.م. يو ډول گياه ده.

لشل (lašál) مص. مت. و گ. لوشل.

لشماتي (lašmáti) ص. تېرمې اوبه، نيم گرمې اوبه، تمني اوبه.

لشمكه (lašmáka) ص. ښځ.م. ورانه او چالاكه، نخره بازه، لشمكى، شوخه، لک لكى.

لشن (lašáṇ) نر.م. و گ. لاشه.

لشوړه (lašoṛá) ښځ.م. و گ. لاشوړه.

لشه (lašá) ښځ.م. و گ. لشكه.

لښتليک (laṣtlík) نر.م. جدول، گراف، چارټ، دياگرام.

لښته (láṣta) ښځ.م ۱) چوكه، نرۍ څانگه؛ ۲) مج. نرۍ لوړه او ښايسته نجلۍ.

لښتۍ (laṣtáy) ښځ.م ۱) الولى، نښاگره؛ ۲) والى، غوړوالى؛ ۳) يو ډول نبات دى.

لښتى (laṣtáy) نر.م. ۱) جدول؛ ۲) وروكي نرۍ وياله؛ ۳) بادام، غروښتى، وړ ښتى.

لښتي كند (laṣtaykánd) نر.م. د بادام د ونې كند يا چپه چې زر كند هم ورته وايي.

لښكر (laṣkár) نر.م. ۱) پوځ، سپاه؛ ۲) گڼ خلک، د ډېرو خلكو ډله.

لښكرتون (laṣkartún) نر.م. لښكرځى، لښكر كوټ، لښكرگاه.

لښكرځاى (laṣkarʒáy) نر.م. چوڼى، قشله، اردوگاه، عسكري قطعه، لښكركوټ.

لښكركوټ (laṣkarkóṭ) نر.م. لښكرځاى.

لښكرلېږد (laṣkarléẓd) نر.م. پوځي لېږد، لښكر كښي، سفربري (د جنگ لپاره).

لښكرلېږدي (laṣkarleẓdí) ښځ.م. د لښكر لېږد اروند، سوق الجيشي، د سفربرۍ اروند.

لښكرماتى (laṣkarmátay) نر.م. لښكرماتوونكى، پوځ ماتوونكى، فوج شكن.

لښكروال (laṣkarwā́l) نر.م. لښكرپال، پوځيوال، نظاميگر.

لښكرواله (laṣkarwā́la) ښځ.م. پوځيواله، نظاميگرايي، نظاميگري.

لښكري (laṣkarí) ص. پوځي، سپاهي، د لښكر سره تړاو لرونكى، د لښكر غړى.

لښكى (láṣkay) نر.م. ۱) د رگ وهلو نشتر؛ ۲) يادښت، يادلرنه؛ ۳) لركى، لركوټي.

لښل (laṣál) مص. مت. ۱) لېښل، كډه كول، تلل، سفر كول؛ ۲) كوچول، بارول، په سفر روانول؛ ۳) ككړ، لوند؛ ٤) ختيل.

لښوني (laṣúnay) نر.م. ۱) تلونى؛ ۲) هغه حيوان چې د سفر كالي وړباندې باريږي.

لښه (lúṣa) ښځ.م. خوى، عادت، لوښه، خصلت، كركتر.

لطافت (lıtāfát) نر.م ۱) ښه والى؛ ۲) سپېڅلتيا؛ ۳) پوستوالى، نرمي؛ ٤) نزاكت؛ ٥) ښايست

لطف (lutf) نر.م. ۱) لور، پېرزوينه، مهرباني ۲) ښه والى؛ ۳) پاملرنه، ٤) خوند، لذت.

لطفاً (lutfán) نر.م. د لطف و مهربانۍ له مخې.

لطيف (latíf) ص. نر.م. ۱) نرم، پوست؛ ۲) اصفا رون، سپېڅلى؛ ۳) خوندور.

لطيفه (latífa) ښځ.م. ۱) توكه، ټكاله، عسوره، خندا خبره؛ ۲) نا آشنا، عجيبه؛ ۳) ښه خبره.

لش (laš) ص. نر.م. ناراست، لټ، ناکاره، خوشې.
لشته (lášta) ښځ.م. و ګ. لښته.
لشکه (lašáka) ښځ.م. ۱) لشه، لاشه، د مچیو او نورو لښه؛ ۲) د وړیو لشه، شوغه.
لشکي (lašakí) ص ۱) لشه لرونکی نبات؛ ۲) هغه غنم چې وږی یې لشه ولري.
لشکی (lašakáy) ښځ.م. یو ډول ګیاه ده.
لشل (lašál) مص. مت. و ګ. لوشل.
لشماتي (lašmáti) ص. تېرمې اوبه، نیم ګرمې اوبه، تمنې اوبه.
لشمکه (lašmáka) ص. ښځ.م. ورانه او چالاکه، نخره بازه، لشمکی، شوخه، لک لکی.
لشن (lašán) نر.م. و ګ. لاشه.
لشوره (lašorá) ښځ.م. و ګ. لاشوره.
لشه (lašá) ښځ.م. و ګ. لشکه.
لښتلیک (laštlík) نر.م. جدول، ګراف، چارټ، دیاګرام.
لښته (lášta) ښځ.م ۱) چوکه، نری څانګه؛ ۲) مج. نری لوړه او ښایسته نجلۍ.
لښتۍ (laštáy) ښځ.م ۱) لولۍ، نښاګره؛ ۲) والۍ، غوږوالۍ؛ ۳) یو ډول نبات دی.
لښتی (laštáy) نر.م. ۱) جدول؛ ۲) وړوکې نری ویاله؛ ۳) بادام، غوروښتی، وږ ښتی.
لښتی کنډ (laštaykánd) نر.م. د بادام د ونې کنډ یا چېرې چې زر ګنډ هم ورته وایي.
لښکر (laškár) نر.م. ۱) پوځ، سپاه؛ ۲) ګڼ خلک، د ډېرو خلکو ډله.
لښکرتون (laškartún) نر.م. لښکرځی، لښکر کوټ، لښکرګاه.
لښکرځای (laškarǰáy) نر.م. چونی، قشله، اردوګاه، عسکري قطعه، لښکرکوټ.

لښکرکوټ (laškarkót) نر.م. لښکرځای.
لښکرلېږد (laškarléǵd) نر.م. پوځي لېږد، لښکر کښي، سفربري (د جنګ لپاره).
لښکرلېږدي (laškarleǵdí) ښځ.م. د لښکر لېږد اړوند، سوق الجیشي، د سفربرۍ اړوند.
لښکرماتی (laškarmátay) نر.م. لښکر ماتوونکی، پوځ ماتونکی، فوج شکن.
لښکروال (laškarwál) نر.م. لښکرپال، پوځیوال، نظامیګر.
لښکرواله (laškarwála) ښځ.م. پوځیواله، نظامیګرایي، نظامیګري.
لښکري (laškarí) ص. پوځي، سپاهي، د لښکر سره تړاو لرونکی، د لښکر غړی.
لښکی (láškay) نر.م. ۱) د رګ وهلو نشتر؛ ۲) یادښت، یادلرنه؛ ۳) لړکی، لړکوټی.
لښل (lašál) مص. مت. ۱) الهښل، کډه کول، تلل، سفر کول؛ ۲) کوچول، بارول، په سفر روانول؛ ۳) ککړ، لوند؛ ٤) ښتل.
لښونی (lašúnay) نر.م. ۱) تلونی؛ ۲) هغه حیوان چې د سفر کالي وړ باندې بارېږي.
لښه (luša) ښځ.م. خوی، عادت، لوښه، خصلت، کرکتر.
لطافت (litāfát) نر.م ۱) ښه والی؛ ۲) سپېڅلتیا؛ ۳) پوستوالی، نرمي؛ ٤) نزاکت؛ ٥) ښایست.
لطف (lutf) نر.م. ۱) لور، پېرزوینه، مهرباني؛ ۲) ښه والی؛ ۳) پاملرنه، ٤) خوند، لذت.
لطفاً (lutfán) نر.م. د لطف و مهربانی له مخې.
لطیف (latíf) ص. نر.م. ۱) نرم، پوست؛ ۲) صفا، روڼ، سپېڅلی؛ ۳) خوندور.
لطیفه (latífa) ښځ.م. ۱) ټوکه، ټکاله، عسوره، د خندا خبره؛ ۲) نا آشنا، عجیبه؛ ۳) ښه خبره.

لعل (laʕl) نر.م. و.گ. لال(۱).
لعلي (laʕlī) نر.م. یو ډول سوربخن رنگ.
لعنت (laʕnát) نر.م. رټنه، پېټ، ملامتونه.
لعنتي (laʕnatī́) ص. پېټلی، لعین، مردود.
لغ (lig) کوت دې شي د نابالغ
تمام تن، گرچه وي لغ (شرمه ۱۰۹ مخ)
لغات (luğā́t) نر.ج. د لغت جمع: ۱) الفاظ، ژبې، ۲) فرهنگ، ډیکشنري، قاموس.
لغاز (lağā́z) نر.م. مسخري، کتره، ریشخند.
لغت (lūğát) نر.م. ۱) ژبه، لفظ؛ ۲) کسیره خبره، تکوری، طنز. کنایه.
لغته (lağā́ta) ښځ.م. لته، لگته، په پښه گوزار.
لغړ (lağáṛ) ص. نر.م. ۱) لوڅ، نیمه بربنډ؛ ۲) بې حیا؛ ۳) خالص، نره؛ ٤) النهوزی، شاهین.
لغړاوبس (lağaṛaū́s) ص. نر.م. غټ اوبښ.
لغړتوب (lağaṛtób) نر.م. لغړتیا، لغړوالی، نیمه بربنډتوب؛ ۲) بې حیایي؛ ۳) بېبخي نره.
لغړستنی (lağaṛstánay) نر.م. یو ډول تورېک دی.
لغړکي (lağaṛkí) نر.ج. دلاندي د پسونو بې غوښو هډوکي.
لغړگل (lağaṛgwál) نر.م. څلورپانیز گل.
لغړندوکی (lağaṛandū́kay) نر.م. لولکه.
لغړول(۱) (lğaṛawál) مص.مت. رغړول، لوغړول، توغړول. په خاورو کې ددې په ددې اړول.
لغړول(۲) (lağaṛawál) مص.مت. ۱) نیمه بربنډول، لوڅول؛ ۲) شرمول؛ ۳) نره کول، خالصول.
لغړه (lağáṛa) ښځ.م. نیمه بربنډه، لوڅه، نیمه برمنډه.
لغړېدل(۱) (lağaṛedál) مص.ل. ۱) نیمه بربنډېدل، لوڅېدل؛ ۲) شرمېدل؛ ۳) خالصېدل.
لغړېدل(۲) (lğaṛedál) مص.ل. توغړېدل، لغښتل، پر ځمکه ددې په ددې اوړېدل، رغړېدل.

لغز (lağz) نر.م. پېچمی، معما، چیستان، کیسی.
لغزش (lağzə́š) نر.م. پښې ښوېدنه، پرېوتو ته نږدې کېدنه؛ ۲) خطایي، غلطي، گمراهي.
لغزول (lağzawál) مص.مت ۱) ښویول، غورځول، پرېوتو ته جوړول؛ ۲) خطایي کول.
لغزېدل (lağzedál) مص.ل. ښوېدل، غورځېدل؛ ۲) خطا کېدل، گمراه کېدل.
لغښتل (lğaṣtál) مص.ل. و.گ. لغړېدل(۲).
لغکه (lağáka) ښځ.م. کچه اوربشه، لغړې اوربشې، بې لشکو اوربشې.
لغکي (lağakí) ص. یو ډول غنم چې اوږدې لښې او تېره سر لري.
لغم (lágam) نر.م. ۱) کنهر؛ ۲) نغم، دننه سوری، سرنگ، ۳) مج. سازش؛ ٤) کوښښ، لتون.
لغمکه (lağamáka) ښځ.م. د چلیپا په څېر دوه لرگي دي چې د وزگوري یا خوسي په اوربوز کې یې تړي ترڅو د خپلې مور شیدې و نه روي.
لغو (lágwa) ص.ښځ.م. ۱) پوچ، بې فایدې، چټی؛ ۲) ډلگ.
لغوړن (lağwaṛán) ص.نر.م. لوغړن، خیرن پیرن، غوړیر و لوگجن؛ ۲) مج. بدنصیب، کم بخت، بدمرغه.
لغونه (lağū́na) نر.م. توتي، طوطي، شین ښکلی مرغه چې کړه زېړ یا سره مښوکه لري.
لغونی (lağūnáy) نر.ښځ.م. ۱) خاورین دېگی، کټوی؛ ۲) نر.م. یو ډول غرنی بوټی دی.
لغوي (luğawī́) ص. لفظي، له لغت سره اړوند، لغت سره تړلی، د ژبې.
لغویت (luğawyát) نر.م. فضولیات، پوچه خبره، بېهوده عمل او حرکت.
لف (laf) ص.نر.م. پېچل، نغښتل؛ ۲) ترل؛ ۳) شامل.

لفاظ (lafā́z) ص. نر.م. ۱) خوش بیان، ښه الفاظ ویونکی؛ ۲) خبر لوڅ، قرتن.

لفافه (lefāfá) ښځ.م. ۱) خول، پاسنی پوښ؛ ۲) پاکټ؛ ۳) ظاهري سامان؛ ٤) کفن.

لفټ (lifṭ) نر.م. لفت، هغه ماشیني زانګو چې خلک پکې د ودانۍ لورو پوړونو ته خېژي-راکوزېږي.

لفظ (lafz) نر.م. ۱) کلیمه، له خولې راوتونکې خبره؛ ۲) تکی، توری، ګړ.

لفظاً (lafzán) نر.م. د لفظ په اعتبار، په لفظ سره.

لفظي (lafzí) ص. ۱) لفظ ته منسوب، قولي، چې ژمنه یې شوې وي؛ ۲) اصلي، حقیقي، لغوي.

لف و نشر (lafunášar) نر.م. تاوول او خپرول؛ بد. هغه ادبي صنعت چې شاعر په یوه مسره کې یو څو شیان یا صفات ذکر کړي وي او په بله مسره کې یې بیان او تشریح راغلې وي.

لق (laq) نر.م. رچند، رچېدونکی، کړېند.

لقب (laqáb) نر.م. د یو ځانګړي صفت له امله پر یو چا اېښودل شوی نوم.

لقمه (luqmá) ښځ.م. مړی، نوری، ټپ، ګوله.

لک (lak) نر.م. ۱) نېغ، ولاړ، شخ؛ ۲) سل زره.

لک پتي (lakpatí) ص. لکي، د لکونو رڼپو خاوند.

لکچر (lıkčár) نر.م. ۱) سبق، درس؛ ۲) وعظ؛ ۳) تقریر، ژبنی وینا.

لکچرنوټ (lıkčarnóṭ) نر.م. هغه یادداشت چې استاد یې شاګرد ته په ټولګي کې په ژبني ډول وایي او شاګرد هغه یادداشت اخلي.

لک څک (lákcák) نر.م. ۱) غوږ څکی، ببخي نېغ، بوږ؛ ۲) څیر، متوجه، ښه څیر.

لکړ (lakáṛ) نر.ج. تانګر، تانکر، بې پانو تانته.

لکړه[1] (lakáṛa) ښځ.م ۱) امسا، عصا؛ ۲) د توغ داګه؛ ۳) چوکه، اوږده لښته؛ ٤) نری وچه ونه.

لکړه[2] (lakṛá) ښځ.م. شش کباب.

لکړی (lakaṛáy) ص. نر.م. نری او لوړ سړی.

لکشوه (lakašáwa) ښځ.م. لکښو، هوسی نرکشه، لکه ښویه.

لکښو (lakṣ́ó) ښځ.م. و ګ. لکشوه.

لک لک (laklák) نر.م. ډینګ، لګ لګ، چغنی، د اوبو یو مارغه چې اوږده غاړه او اوږدې پښې لري.

لکلمی (láklamay) نر.م. لم غری، لم ګنډی، لم ګوری، لم ګونډی، لم چړ، لم ګوډی.

لکمونی (lakamū́nay) نر.م. و ګ. لکلمی.

لکنت (lıknát) نر.م. ترټري توب، په خبرو کې د ژبې بندېدل، په نښتې ژبه خبرې کول.

لک و بوک (lákubū́k) نر.م. ښکته پورته، لک وځک بوتا، بوځبوځکی.

لکوټی (lıkūṭí) ص. لږ کوټی، لږ شان، لږ غوندې.

لکوړی (lakū́ṛay) نر.م. یو ډول مېوه ده.

لکوک (lakū́k) ص. نر.م. هغه اوبن چې د تګ په وخت کې یې پښې سره لګېږي.

لکول (lakawə́l) مص. مت. ۱) نېغول، شخول؛ ۲) نصب کول، په یو ځای کې یو شی درول.

لکه (láka) اد. غوندې، ساری، ورته، په څېر.

لکه (laká) ښځ.م. خاپ، چاپ، داغ، عیب، تور.

لکه دار (lakadā́r) ص نر.م. داغدار، عیب ناک.

لکه ډکه (lā́kaḍáka) ښځ.م. د لک څک مونڼه ښه؛ و ګ. لک څک.

لکی (lakáy) ښځ.م.ج. ۱) د حیواناتو د ډونګې له پاسه برخه؛ ۲) د مارغانو وروستنۍ ښکی.

لکیور (lakaywár) نر.م. لکی مار، لکی لړونکی، لکی وال، هغه چې لکی ورپورې دي.

لکېدل (lakedә́l) مصـ. ل. ۱) اوچتېدل، نېغ ودرېدل، ولاړېدل؛ ۲) نصبېدل.

لکی وال ستوری (lakaywālstóray) نر.م. لکيور ستوری، لکی والا ستوری.

لګاو (lagā́w) نر.م. ۱) کلک ګوزار؛ ۲) لګښت، خرڅ، مصرف.

لګاوو (lagāwū́) ص. نر.م. خرڅ کوونکی؛ ۲) جګړه جوړوونکی، فتنه راولاړوونکی، فتنه ګر.

لګاوول (lagāwawә́l) مصـ. مت. وهـل ټکـول، ډبول، سخت سخت وهل.

لګاوه (lagā́wa) ص. ښځ.م. فاحشه، کنجره.

لګاوېدل (lagāwedә́l) مصـ. ل. وهـل خـوړل، ډبېدل، وهل کېدل.

لګت (lagát) نر.م. دلرګيو د مردکي يوه لوبه ده.

لګته (lagáta) ښځ.م. و ګ. لغته.

لګډ (lagáḍ) نـر.م. په غـره کـې د سېلاب لاره يا خوړګی چې کله کله اوبه لري او زياتره مهال يې نه لري.

لګړبوړ (lag[illegible]) نر.م. ۱) دشهين غوندې يو غټ ښکاري مارغه دی؛ ۲) لګړ، خوړ.

لګړه (lagáṛa) ښځ.م. بادخورک، يوه مارغه دی.

لګړک (lagṛák) نـر.م. لـړزه، د کـمزورۍ له امله زنګېدل.

لګښت (lagә́ṣt) نر.م. خرڅ، مصرف، استهلاک، تمويل، لګون.

لګښتتوکي (lagaṣttokī́) نر.ج. دلګښت توکي، د مصرف مواد، استهلاکي مواد.

لګښتوال (lagaṣtwā́l) نر.م. لګښـت وال، مصرف کوونکی، استهلاکوونکی، مستهلک.

لګښتي (lagaṣṭí) ښځ.م. د لګښت ور توکي.

لګ لګ (láglág) نر.م. ډينګ؛ و ګ. لک لک.

لګن (lagán) نر.م. لګن؛ ۱) د اورو آخښلو لوښی، ټـانګ؛ ۲) چلمچي؛ ۳) شمعنی، د شمعو بلولو لوښی.

لګني (laganí) ص. هغه پک چې سر يې ښخي يې وينښتو وي.

لګور (lagór) نـر.م. يـو ډول غـرنی بوټی دی چې سره ګلان او اوږد ډنډر لري.

لګول (lagawә́l) مصـ.مت. ۱) نښلـول؛ ۲) سمول؛ ۳) خرڅ کول؛ ٤) بلول؛ ٥) مقـررول؛ ٦) الګيا کول؛ ۷) بلاربول؛ ۸) نصبول؛ ۹) کرل.

لګون (lagū́n) نر.م. لګښت، مصرف، خرڅ.

لګونه اچونه (lagawә́naačawә́na) ښځ.م. ګېډونه، لاندې باندې کونه، بې ځايه کونه.

لګونی (lagū́ṇay) نـر.م. يـو ډول بـوټی دی چې د خونډې په څېر سره ګلان کوي.

لګوونی (lagawū́nay) نر.م. پېلوڅی، هغه خس او خځلې چې د اور په لګولو کې کار ترې اخلي.

لګه ذرګه (lágadárga) ښځ.م. ۱) د ډېرو کسانو د منډې وهلو پر وخت د پښو آواز؛ ۲) منډه تړه.

لګيا (lagyā́) ص.نر.ښځ.م. ۱) اخته، اړم، مصروف؛ ۲) پورې کول، لړل، منبل.

لګېدل (lagedә́l) مصـ.ل. ۱) بلېدل؛ ۲) سـره جنګېدل؛ ۳) خرڅ کېدل؛ ٤) مقررېدل؛ ٥) نښتل؛ ٦) زخم خـوړل؛ ۷) بلاربېدل؛ ۸) اخته کېدل؛ ۹) نصبېدل؛ ۱۰) سمېدل؛ ۱۱) نيال کېدل.

لل (lal) نر.م. ۱) زور، طاقت؛ ۲) الوظ، قـول، ژبه؛ ۳) احمق؛ ٤) ص. ګونګی؛ ٥) مص. لـيـل، للل، د شـاهـدی او سلام سـره يو ځـای راځي؛ ٦) سپک ـ ورک ،مات، ملامت؛ ۷) لاس پرسر.

لل بل (lálbal) ص. نر.م. حيران، پرېشان، لل ګل.

للمه (lálma) ښځ.م. بې اوبو، للمي، باراني ځمکه.

للمي (lalmí) ص. باراني يا د للمي فصل.
للو (laló) ۱) مور خپل ماشوم ته ويده کولو لپاره وايي؛ ۲) ص. احمق، کم عقل، لوده.
للوپتو (lálūpatū) ښځ.م ۱) خوشامندگر، چاپلوس؛ ۲) کوڅه ډب؛ ۳) په مشکله گوزاره کونه.
للوز (lalóz) نر.م. د مرغانو اوازونه، د مرغانو چغار.
للون (lalūn) نر.م. ۱) گوډ کونه، خپشاوه کونه؛ ۲) وينا، بيان؛ ۳) کوښښ.
للونکی (lalūnkay) نر.م. گواهي ورکوونکی، خپشاوه کوونکی، کوډگر.
للونگر (lalūngár) نر.م. للونوونکی، گوډگر، خپشاوه کوونکی.
للونول (lalūnawál) مص. مت. خپشاوه کول.
للونېدل (lalaūnedál) مص. ل. خپشاوه کېدل.
للی (lálay) نر.م. گرېنگ، ختی، د پوزې غليظه ماده.
للېدل (laledál) مص. ل. ۱) ژبه بندېدل، گونگی کېدل؛ ۲) وارخطا کېدل؛ ۳) ايله سر بنيورول؛ ٤) کمزوري حرکت کول، ايله بيله خوځېدل؛ ٥) سپکېدل، ملامتېدل ورکېدل؛ ٦) لاس په سرېدل؛ بېزارېدل.
لم (lam) نر.م. ۱) د مېږو او پسونو پلنه لکۍ؛ ۲) ص. نر.م. ۱) ناراسته، لټ؛ ۲) اوږد غځېدلی؛ ۳) نر.م. ناره يې مرز، غېږيز مرز.
لمار (lmār) نر.م. د کوژدې دسمال.
لماړی (lmāŗáy) نر.م. سرسری گند، غټ غټ گند.
لماړي ستن (lamāŗistán) نر.م. نماړي ستن، د برستنو گنډلو غټه ستن.
لماست (lmāst) ص. نر.م. ۱) ملاست، اوږد غځېدلی يا ډډه آچولی؛ ۲) ويده؛ ۳) همبستر.
لماستل (lmāstál) مص.ل ۱) څملاستل؛ ۲) ډډه آچول، اوږد غځېدل؛ ۳) همبستر کېدل.

لمانبام (lmāṣām) نر.م. لمانبامی، مانبام.
لمانځل (lmānǰál) مص. مت. عبادت کول، نمانځل، عزت ورکول؛ ۲) پالل، ساتل؛ ۳) المنځل.
لمانځه (lamānǰá) ښځ.م. ۱) تيرک، د ژرندې د پل محور، د ژرندې د پل د منځ سوری؛ ۲) د لمونځ مغيره حالت.
لمانځي (lmānǰí) ص. پاک، ستره، نمانځي.
لمبا (lambā́) ښځ.م. لامبا، غسل، ځان پاکونه.
لمباځی (lambāǰáy) نر.م. چرچوبی، تشناب، د لمبا کوټه يا ډنډ، غسل خانه، لمبلځی.
لمبر (lambár) نر.م. ۱) نمبر، درجه؛ ۲) منصب، مرتبه؛ ۳) وار؛ ٤) گڼه، شمېره، عدد.
لمبل (lambál) مص. ل. لامبل، غسل کول.
لمبو (lambó) ص. له حده زيات احمق، لومبر.
لمبور (lambū́r) نر.م ۱) د کاريز لپاره نوی سوری؛ ۲) د کاريز کېندلو مېتی.
لمبورچي (lambūrčí) ص. نر.م. هغه چې د کاريز لپاره سوری کني.
لمبول (lambawál) مص.مت. غسل ورکول، پاکول، د بل په بدن اوبه تېرول.
لمبه (lambá) ښځ.م. ۱) د اور شغله؛ ۲) تاو، گرمي؛ ۳) يو ډول مرغی؛ ٤) يوراز ناروغي ده.
لمبی (lambáy) نر.م. لمبه، لمپه، يو ډول شراغ.
لمبېدل (lambedál) مص.ل. غسل کول، په اوبو ځان پاکول، په بدن اوبه تېرول.
لمبېزن (lambezán) ص. نر.م. لامبوزن، د لامبو ماهر.
لمتک (lamaṭák) نر.م. ۱) پست؛ ۲) ناراست سپی، لټ سپی.
لمتی (lamṭáy) ص. ړمنځ شوي وېښته.
لمچت (lamčā́t) نر.م. لمڅت، غليواز، تپوس.

لم چړ (lamčāṛ) نر.م. لم ثوکی، لکلمونی، د لم د پاسه وره لکی، د پسه، مېږي د لم لکی.

لمچه (lamčá) ښځ.م. د سونګ يو ګيای لرګي.

لمڅټ (lamcáṭ) نر.م. وګ. لمچټ.

لمڅه (lamcá) ښځ.م. تپوس، يو راز مارغه دی.

لمڅی (lamcáy) نر.م. ۱) وګ. لمڅه؛ ۲) نيمڅی، کراسته، دوری تغر؛ ۳) يو ډول ښکاري مرغه؛ وګ. لمڅه.

لمڅي ګر (lamcigár) نر.م. کراسګر، کراسنګر، لمڅي جوړوونکی.

لمحه (lámhá) ښځ.م. لحظه، ساعت، لږ وخت.

لمدبل (lamdabál) نر.م. لندبل، رطوبت، نم.

لمدول (lamdawə́l) مص.مت. لوندول، خيشتول.

لمده (lamdá) ص.ښځ.م. لنده، لونده، خېشته.

لمده بل (lamdabál) نر.م. لنده بل. ۱) نګولی، کتغ، سالن؛ ۲) رطوبت، لوندوالی.

لمډی (lamḍáy) نر.م. د کوناټو د پاسه هډوکی.

لمر (lmar) نر.م. ۱) نمر، نور، آفتاب؛ ۱) غارمه.

لمرپرېواته (lmarprewātá) نر.م ۱) دلمر پرېوتو وخت، مابنام؛ ٤) لوېديځ، مغرب، قبله.

لمرتندره (lmartándrá) ښځ.م. لمر نيونه، د لمر تندر نيونه، کسوف.

لمرتګ (lmartág) نر.م. تکنده غرمه، استوا.

لمرخرک (lmarcrák) نر.م. لمرخيره، لمر خريکه، لمرخاته، د لمر راختنه.

لمرخرکی (lmarcrákay) نر.م. ۱) پېتاو، لمرته مخامخ. ۲) يو ډول سپين مار دی چې د مارانو پاچا بلل کېږي.

لمرخرېکه (lmarcríka) ښځ.م ۱) د لمر ورانګه؛ ۲) وګ. لمرخرک.

لمرخيره (lmarcirá) ښځ.م. لمرخرک، د لمر راختنه.

لمرخاته (lmarxātá) ص. ۱) المرختيځ، مشرق؛ ۲) د لمر راختو وخت؛ ۳) المرخرېکه.

لمرختيځ (lmarxatíẓ̌) ص.نر.م. مشرق.

لمرغونډال (lmarğwanḍál) نر.م. شمسي نظام، شمسي منظومه.

لمرګلی (lmargwálay) نر.م. لمرګل، کافرګل، نمرګلی، نمرپرست.

لمرلوېدل (lmarlwedə́l) مص. ل. لمر لوېدنه، لمر پرېواته، دلمر پرېوتل.

لمرلوېده (lmarlwedá) ښځ.م. ۱) لوېديځ، مغرب؛ ۲) لمرپرېواته.

لمرمخی (lmarmáxay) ص.نر.م. ښکلی، نمر مخی، ښايسته، حسين.

لمرمخې (lmarmáxe) ښځ.م. د لمر په څېر سپينه او ښکلې، ډېره ښايسته.

لمرنښان (lmarnıṣán) نر.م. د خپلواکی د لمر نښان لنډون، د افغانستان تر ټولو لوړ افتخاري نښان.

لمرنی (lmaranáy) ص. نر.م. لمريز، نمريز.

لمری (lmaráy) ص. نر.م. هغه څه چې په لمر وچ شوي وي، په لمر وچ شوی.

لمريز (lmaríz) ص. نر.م. شمسي، نمريز.

لمريزلېږدي (lmarízlezdí) ښځ.م. لمريز هجري (کال، کليز) هجري شمسي.

لمړ (lamáṛ) نر.م. د دوو غرونو تر منځ لويه کنده.

لمړزيز (lamṛazíz) نر.م. اول ځل، لمړنی.

لمړنی (lumṛanáy) نر.م. (ښځ. لمړنۍ) لومړنی، رومبنی، تر ټولو وړاندينی، مخکينی.

لمړی (lmaṛáy) ښځ.م. کپ، نوا له، ګوله، خمڅه.

لمس (lams) نر.م ۱) ګوتې وروړنه، يو شي ته لاس وروړل؛ ۲) وګ. لمسون.

لمسول (lamsawə́l) مص. مت. ۱) پارول، آماده کول، لمسون کول؛ ۲) یو شي ته لاس وروړل.

لمسون (lamsún) نر.م. لمس، لمسه، تحریک، پارول، لمسول.

لمسوونی (lamsawū́nay) نر.م. لمسوونکی، تومبونکی، تحریکوونکی.

لمسووني (lamsawūní) نر.ج. لمسوونکي، پاروونکي، تحریکوونکي.

لمسه (lámsa) ښځ.م. لمس، تحریک، پارونه.

لمسی (lamsáy) نر.م(ښځ. لمسۍ) نمسی، نوسی؛ د زوی یا د لور زوی.

لمسۍ[1] (lamsə́y) ښځ.م. د اسپې په ملا باندې د ترلې شوې پټۍ لاندېنۍ پسته برخه.

لمسۍ[2] (lmasə́y) ښځ.م.ج. د (لمسی) ښځینه، وګ. لمسی.

لمسېدل (lamsedə́l) مص. ل. پارېدل، تحریک کېدل، بدې ته آماده کېدل.

لمعان (lamáān) نر.م. ځلند، ځلاند، بل.

لمغره (lamğára) ښځ.م (ج. لمغرې) ډېره تلوسه، ډېره لېوالتیا، ډېره مینه ښودل.

لمغری (lamğaráy) ص. نر.م. چلباز، غوره مال.

لمغرۍ (lamağrə́y) ښځ.م.ج ۱) ژړا فریاد، زاري منت، واویلا، چغې سورې؛ ۲) وګ. لکموني.

لمغرې (lamğaré) ښځ.م. (م.لمغره) وګ. لمغره.

لمغوټه (lamğū́ṭa) ښځ.م. لاس ترلی.

لمګنډی (lamganḍáy) نر.م. وګ. لکلمی.

لم ګوړی (lamgū́ṛay) نر.م. ۱) د لم تصغیر؛ ۲) وګ. لکلمی.

لم ګونډی (lamgū́nḍáy) نر.م. وګ. لکلمی.

لمن (lamán) ښځ.م. ۱) د کمیس لاندېنۍ ځوړنده برخه، ځولۍ؛ ۲) د یو شي یا ځای غاړه، ژۍ.

لمن انځور (lamananǰór) نر.م. حاشیه ښکلل، ځنډیزه ښکلا.

لمنځ (lmanǰ) نر.م. ۱) ستاینه، تعریف، درناوی؛ ۲) ص. یو لاسی، هغه چې یو لاس لري.

لمنځل (lmanǰə́l) مص. مت. وګ. لمانځل.

لمنځه (lmánǰa) ښځ.م. د تل شنو ونو د کورنۍ د یوې غرنۍ ونې نوم.

لمن ګی (lmangáy) ښځ.م.ج. یو ډول ګڼهون دی.

لمنلیک (lamanlík) نر.م. پایلیک، پایځور، حاشیه، پاورقي.

لمنلیکنه (lamanlikána) ښځ.م. پایځور لیکنه، حاشیه لیکنه.

لمنلیکونکی (lamanlikū́nkay) فا. نر.م. پایله لیکونکی، حاشیه لیکونکی، محشی.

لمنلیکونه (lamanlikū́na) نر.ج. (د لمنلیک جمع) پایځورونه، حاشیوي یادښتونه.

لمنور (lamanwár) نر.م. لمنیز، محتشی، لمن لرونکی، دامن دار.

لمنیز (lamaníz) نر.م. لمنور، لمن لرونکی.

لمور (lamawár) ص. نر.م. (ښځ. لموره) ۱) لم لرونکی؛ ۲) مج. د غټو کوناتو خاوند.

لموره (lmorá) ښځ.م. بهده، وچ وابنه.

لمونځ (lmū́nǰ) نر.م. نمونځ، د مسلمانانو عبادت.

لمونځغاړی (lmūnǰğā́ṛay) نر.م. لمونځ کړونی، لمونځ کوونکی، لمونځ ګزار؛ مونځ ګزار.

لمونځ کړونی (lmūnǰkṛū́nay) نر.م. وګ لمونځغاړی.

لمېساند (lmesā́nd) نر.م. کښونکی، لیکونکی، مسوده لیکونکی، رونویس.

لمېسل (lamesə́l) مص. ل. لمېسنه، مسوده کول؛ ۲) لیکل، تحریر کول، کښل، ښکل.

لمېسنه (lmesána) ښځ.م. ليکنه، آره ليکنه، مسوده، تسويد.

لمېسه (lmesá) ښځ.م. مسوده، تسويد، ليکنه، لمېسنه.

لنبره (lanbára) ښځ.م. بې فرشه ځمکه.

لنځي (lanźí) ښځ.ج. منت زاري، فرياد، خواستونه.

لنده بل (landabál) نر.م. وګ. لمدبل.

لندول (landawə́l) مص.مت. وګ. لمدول.

لندی (landáy) نر.م. له سيند نه ويستل شوي وياله.

لنډ (land̩) ص. نر.م ۱) مختصر، کوتاه، د اوږد ضد؛ ۲) نژدې، نږدې، قريب.

لنډاک (land̩ā́k) ص. نر.م. لنډپاری، بې فکره، تنګ نظری، لنډفکره، ناعاقبت انديش.

لنډاکتوب (land̩āktób) نر.م. کوتاه نظري، بې فکري، تنګ نظري.

لنډالواکی (land̩ālwā́kay) نر.م. لنډ ليدی، لنډ ويني، لنډ وين، لنډ نظری.

لنډالواکي (land̩ālwākí) ښځ.م. لنډ ليدي، لنډ ويني، لنډ نظري.

لنډان (land̩ā́n) ص.نر.م. کوچنی، ماشوم، هلک.

لنډاندی (land̩ā́nday) نر.م. لنډاک، پوهلندی، لنډ فکری.

لنډاندي (land̩andí) ښځ.م. لنډاکي، لنډ فکري.

لنډباوری (land̩hā́wəray) نر.م. زرباوری، ساده.

لنډباوري (land̩bāwarí) نر.م. زرباوري، ساده ګي، ساده توب.

لنډبزری (land̩bazáray) نر.م. وګ. شاهين.

لنډپاری (land̩pā́ray) ص. نر.م. ۱) د تنګ زړه خاوند، زر غوسه کېدونکی؛ ۲) مطلب آشنا؛ ۳) لنډ نظری، تنګ نظری.

لنډپوهی (land̩póhay) نر.م. پوهلندی، ساده.

لنډتوب (land̩tób) نر.م. لنډوالي، مختصروالي.

لنډتېرمهال (land̩termahā́l) نر.م. لنډه ماضي، قريبه ماضي.

لنډځوابی (land̩ǰawā́bay) نر.م. زرځوابی، غوځ ځوابی، حاضرجواب.

لنډر (land̩ə́r) ص.نر.م. وګ. لنډی.

لنډستاينوم (land̩stāynū́m) هغه ستاينوم چې تر خپل ستايلي د مخه راځي لکه سورکتاب.

لنډغر (land̩ağár) ص. نر.م. ۱) لکې پرې کړی؛ ۲) لنډهر، بې شرمه؛ ۳) آواره، اپله ګرد.

لنډفکره (land̩fíkra) نر.م. وګ. لنډاک.

لنډفکری (land̩fíkray) نر.م. تنګ نظری.

لنډکړی (land̩káṛay) نر.م. بې واسطې مفعول.

لنډکړی پېر (land̩kaṛaypér) د بې واسطې مفعول حالت، صريح مفعول.

لنډکی (land̩akə́y) ښځ.م. د کارېز شاه؛ ۲) ډېر لنډ، ډېر مختصر.

لنډګروهی (land̩gróhay) نر.م. تنګ ويني، تنګ نظري، لنډ ليدی، تنګالواکی، متعصب.

لنډګروهي (land̩grohí) ښځ.م. تنګ ويني، تنګ نظري، لنډ ليدي، تعصب.

لنډګروهيز (land̩grohī́z) نر.م. تنګ نظرانه، تعصبي، متعصبانه.

لنډګنډ (land̩gánd̩) نر.م. ۱) سمدلاره، په هغه ساعت؛ ۲) ډېر نژدې؛ ۳) ژر؛ ٤) مختصر.

لنډ ليدی (land̩líday) نر.م. لنډ نظری، چې لرې نه شي ليدای.

لنډليک (land̩lík) نر.م. خلاصه ليکنه، تونده ليکنه، ژر ليکنه.

لنډمنګی (land̩mángay) نر.م. لنډ عمری، لنډ ژوندی، کم پايښتی.

لنډمهالی (landmahā́lay) دلږ وخت لپاره، موقتي.

لنډواټنی (landwāṭánay) نـر.م. لنډ واټن (نرینه نوم لپاره لکه توغندی، توپ...)، لنډمزلی.

لنډور (landwár) ص. نر.م ۱) لنډ پاری، لنډ فکره؛ ۲) لنډه‌ور، لویه لنډه لرونکی.

لنډوکی (landū́kay) نر.م. لنډکی، ډېر لنډ، لنډی، د لنډ مصغر.

لنډوکي (landūkí) بنځ.ج. لنډکي لنډکي دستکونه.

لنډول (landawә́l) مص.مت. کمول، مختصرول؛ ۲) فیصله کول؛ ۳) نیژدې کول؛ ٤) مزل کول.

لنډوین (landwín) نـر.م. لـنډوینی، لنډ لیـدی، (انسان، عینک).

لنډه (lánda) بنـځ.م. د ملا لاندېنۍ برخه، دونګه، دینګله، کونه‌دوب؛ ۲) د لنډ مؤنث.

لنډه کا (landaká) بنځ.م. قاز، زانه.

لنډی (landáy) ص.نر.م. ۱) لنډ، د اوږد پرعکس؛ ۲) مج. لنډفکره.

لنډېری (landeráy) نر.م. یو ډول غشی دی.

لنډیز (landíz) نـر.م. لنـډون، نچـوړ، اختـصار، خلاصه.

لنګرځی (langarǰáy) نر.م. ډکه (سوات).

لنګری (langaráy) بنـځ.مج. ننګـری، اونګ، هاونګ.

لنګور (langór) نر.م. شادو، بیزو، یوډول غټ بیزو.

لو (lo) نر.م. قسم، سوګند، لوړه.

لوات (lawā́t) نر.م. پرانیستی، خلاص.

لواتل (lwātә́l) مص.مت. پرانیستل، بهرته کول.

لوبډله (lobdála) بنځ.م. د لوبې ډله، د لوبې تیم.

لوبغاړی (lobğā́ṛay) نر.م. ورزشکار، سپورت مین.

لوبغالی (lobğā́lay) نـر.م. ورزشځای، ورزشځی، د سپورت محل.

لوبوبه (loboba) بنځ.م. نري مني، مذي.

لوبول (lobawә́l) مص.مت. ۱) په لوبه کې له ځان سره شریکول، لوبه ورزده کول؛ ۲) مج. غولول، تېرویستل.

لوبولی (lobawә́lay) مف.نر.م. ۱) په لوبه کې له ځان سره شریک کړی، پر لوبه پوه کړی؛ ۲) مج. غولولی، تېرویستلی.

لوبیځ (lobíǰ) نـر.م. ننـدارځی، د ننداري ځای، د تمثیل ځای.

لوبېدل (lobedә́l) مص.ل. ۱) په لوبه کې شریکېدل، پر لوبه پوهېدل؛ ۲) غولېدل، تېروتل.

لوت (lut) نر.م. تشخیص، پېژندنه.

لوتل (lūtә́l) نر.م. تشخیصول، پېژندل.

لوټ (lwaṭ) نر.م. سبک، متره، څواک، تاب.

لوټ تالان (lūṭtālā́n) نـر.م. چـور و تـالان، چور چپاول.

لوټمار (lūṭmā́r) نر.م. ۱) لوټ تالان، چور چپاول؛ ۲) شوکمار، تالانګر؛ ۳) لوټې میده کوونکی، لوټې ماتوونکی.

لوټن (lūṭә́n) نر.م ۱) لوټ پرلوټ اوښتونکی، لاندې باندې کېدونکی؛ ۲) لوټې (کلوخ) لرونکی.

لوټېری (lūṭeráy) نـر.م. لـوټوونکی، لـوټمار، تالانګر، چپاولګر.

لوټېری (lūṭeráy) بنځ.ج. لوټوونکې، لوټماره، چپاولګره.

لوخ (lūc) نـر.م. ۱) لغـړ، نیمه بربنډ؛ ۲) مـج. تش لاسی، بې‌وزله، غریب؛ ۳) یوه لوبه ده.

لوخ پوخ (lūcpū́c) ص.نر.م. لوخ لغړ، لـوخ لپړ، بالکل لـوخ بېخي بربنډ، بـرمنډ، لنډلغړ.

لوخ پوخ (locpóc) ص.نر.م. اوړېدونکی راوړېدونکی، لوټ په لوټ اوښتونکی، ناکرار، ناارام.

لوڅکه (locáka) ښځ.م. نانځکه، نښځکه، ناوکی، ګوډۍ.

لوڅوالی (lūcwā́lay) نر.م. لوڅتوب، لوڅتیا، بربنډوالی، لغړوالی.

لوڅول (lūcawә́l) مص.مت. بربنډول، لغړول، ښکاره کول.

لوڅي پوڅي (locípocí) ص.ښځ.م.ج. لاس و پښې وهل، ناکراري، پرلپسې مبارزه، زاري.

لوڅېدل (lūcedә́l) مص.ل. بربنډېدل، لغړېدل، ښکاره کېدل.

لوڅېدل (locedә́l) مص.مت. لوڅي پوڅي کول، اوړېدل رااوړېدل، لاس وګرېوان کېدل.

لوخزه (luxáza) ښځ.م. لوخړه، ډډوزه، غروسکه.

لوراند (lawrā́nd) نر.م. ډېر لورېدونکی، ډېر زړه سواند، ډېر مهربان.

لورښود (lorṣә́d) نر.م. لوري ښوونکی، جهت ښودونکی.

لورنی (loranáy) نر.م. د لور (خوا) اړوند، د لور متعلق (په نرینه نومونوکې).

لورنۍ (loranә́y) ښځ.ج. د لور اړوند، د لور متعلق (په ښځینه نومونوکې).

لوروركی (lorwrákay) نر.م. لاروركی، وركلاری، چې لار یې وركه كړې وي یا لاره وركوي.

لورین (lawrī́n) نر.م. زړه سواند، مهربان، مشفق.

لوری وركول (lóraywarkawә́l) مص.مت. لور ښوول، لور ښوونه.

لوړاوی (lwaṛāwáy) نر.م. لوړونه، لوړونګ، غټاوی، درناوی، لمانځنه.

لوړپوړیز (lwaṛpoṛíz) نر.م. جګ پوړیز، لوړ چتی.

لوړتیاپال (lwaṛtyāpā́l) نر.م. برلاسوال، برلاسی غوښتونکی، لوړتیا غوښتونکی.

لوړتیاپالنه (lwaṛtyāpālә́na) ښځ.م. لوړتیا واله، لوړتیا غوښتنه، تفوق طلبي.

لوړتیایي (lwaṛtyāyí) ښځ.م. د لوړتیا اړوند، ارتقايي.

لوړښوونځی (lwaṛṣowanʒáy) نر.م. لیسه، عالي ښوونځی، عالي مکتب.

لوړل (luṛә́l) مص.مت. ۱) له ځایه بېلېدل، جلا کېدل، درووند څیز له ځایه ښوروېدل؛ ۲) اړول، چپه کول؛ ۳) بارېدل؛ ٤) نړېدل.

لوړه (lóṛa) ښځ.م. سوګند، قسم، حلف، ژمنه.

لوړه (luṛá) ښځ.م. بې غیره، ناسته اواز، ډډ غږ.

لوړلیک (loṛlík) نر.م. سوګند لیک، سوګند نامه، تحلیفنامه.

لوز (loz) نر.م. لینده، غورکمانه.

لوستل (lostә́l) مص.مت ۱) نوستل، شیندل، بادول؛ ۲) لولول، ویل، قرائت کول؛ ۳) لېږدول.

لوستلیکی (lwastlíkay) نر.م. د لوست کتاب، درسي کتاب.

لوستوال (lwastwā́l) نر.م. د لوست څښتن، د مطالعې خاوند، لوستونکی.

لوښتل (loṣtә́l) مص.مت. لوړول، پسې لېږدېدل، پسې اوښتل.

لوښتنه (loṣtә́na) ښځ.م. چپه کونه، اړونه.

لوښلونې (loṣlū́ne) ښځ.م. لوښني اوبه، کنګالې، د لوښو د کنګالېدو اوبه.

لوښنپېر (loṣanpér) نر.م. لوښنین پېر، لوښنیز پېر، ظرفي حالت، آلي حالت.

لوښه ییز (loṣayíz) ښځ.م. لوښني، عادتي، خصلتي.

لوښیز (loṣíz) نر.م. لوښني، لوښنیز، لوښنین، آله یي، آلي.

لوښينکر (loṣínkar) ظرفي فعل.

لوښيننوم (loṣinnū́m) نر.م. لوښيز نوم، اله نوم.

لوښي ولنه (loṣiwlə́na) ښځ.م. لـوښي پرېولنه، لوښي مينځنه.

لوغ (loğ) نر.م. لوشل، رودل(چوشيدن).

لوغړن (lūğarán) نر.م. لغوړن ۱) په لوګيو تور؛ ۲) خيرن پيرن، غوړېږ؛ ۳) بد نصيب.

لوغړول (lūğrawə́l) مـصـ. مـت. تـوغـړول، پـه خاورو او ايرو کې ځملول او اړول را اړول.

لوغړېدل (lūğredə́l) مصـ. ل. توغـړېدل، په خاورو او ايرو کې اړول را اړول کېدل.

لوغزه (lwáğaza) ښځ.م. لنګه غوا يا چېلۍ.

لوغس (láwğas) ص.نر.م. لوغسی، وږی سترګی، اروا وږی، حريص، بخن، سترووږی.

لوغسی (logásay) نر.م. مچ، مګس.

لوغسی (lwağasáy) ص. ښځ. م ـ کتاره، هغه لنګه غاروی چې لوشلو ته څو ک ځان ته نه پرېږدي.

لوغل (lwağə́l) مصـ. مت. لوشل، لوښل، لوېغل.

لوغول (lūğawə́l) مصـ. مـت. ۱) رېږول، په تودو ايرو کې توغلول؛ ۲) انګار تازه کول؛ ۳) څه خبره يا معامله جاري ساتل؛ ٤) کړول، تزنول.

لوغونه (lwağū́na) ښځ.م. لوغی، ذبګچي، غوا لوشی، ډيبی، دونی، دکی، ګودی.

لوغی (lwağáy) ښځ.م. غوالوشی.

لوغېدل (luğedə́l) مصـ. ل. په تودو ايرو توغلېدل، پخېدل؛ ۲) ورو ورو بلېدل؛ ۳) څه معامله يا خبره جاري ساتل کېدل؛ ٤) کړېدل، تزنېدل.

لوک (lok) نـر.م. ۱) لـوګ، پنځـه کـلن اوبښ؛ ۲) انسان، بشر؛ ۳) عالم، ارواح؛ ٤) نری.

لوکاټ (lawkā́ṭ) نر.م. يو ډول ژېړ رنګي مېوه.

لوکړ (lokár) نر.م. لوګړ، يو ډول غابنور يا منداوو.

لوکېدل (lūkedə́l) مصـ. ل. سوځېدل، لوګی کېدل.

لوګ(۱) (log) نر.م. لوګه، صحرا، بيابان، شاړه.

لوګ(۲) (lawg) نر.م. بې فايدي، فضول.

لوګر(۱) (lawgár) ص.نر.م. لوګړی، لوی، ربونکی.

لوګجن (lūgján) ص. نـر.م. لـوګن، لوګي وهلی، په لوګي تورشوی.

لوګر(۲) (lūgar) نـر.م. ۱) يو ډول بوټی دی چې په سرکې غونډاري لري؛ ۲) يو ډول ځناور دی.

لوګړ (logár) نر.م. و ګ. لوکړ.

لوګن (lūgán) ص.نر.م ۱) وګ.لوګجن؛ ۲) لوګي کوونکی، هغه شي چې ډېر لوګی کوي.

لوګول (lūgawə́l) مصـ. مت. لوګی کول، لوګي ويستل؛ ۲) بلـول؛ ۳) ځـارول؛ ٤) تباه کـول؛ ۵) اوازه خپرول.

لوګه (lóga) ښځ.م. لوګ، شاړه او بې حاصله ځمکه.

لوګی (lū́gáy) نر.م. دود، لوخړه، ددوزه.

لوګی خانه (lūgayxāná) ښځ.م. دودخانه، موری، لوی، د لوګي دوتو لاره، بخوره.

لوګېدل (lūgedə́l) مصـ. ل. لـوګی کېدل، لوګي وتل؛ ۲) بلېدل؛ ۳) ځاربدل؛ ٤) تباه کېدل.

لوګيز (lūgíz) نر.م. لوګن، لوغړن، په لوګي رنګ، دودجن.

لولپاند (lūlapánd) ص. نر.م. لولپان، لولپه.

لولپه (lū́lapa) ص. نـر. ښځ.م. لولپاند، ۱) ستي پتي، بالکل سوی؛ ۲) د لمبونتوب تر حده د يو شي لمبوال.

لولکی (lūlakáy) ښځ.م. بورا، پروانه، ډبی؛ ۲) اوره د بورې سره ګډوي او په غوړو کې يې سره کوي.

لولکی (lolakáy) نر.م. کلوله لرګی.

لوليکی (lwallikáy) نر.م. لـکـچـر نـوټ، لکچر نوټ.

لولمن (lolamán) ښځ.م. ۱) پراخه لمن؛ ۲) مج. سخاوت، مېرانه.

لولنگر (lawlangar̃) ص. دربدر، پـــورجنی، فضول خرځ، عیاش.

لولنګري (lawlangarí) ښځ.م. دربدري، پورجني، اواره ګي.

لولو[۱] (lūlū) نــر.م. توره توته چې په فصــل کې د مرغیو د وېرولو لپاره خوړندوي.

لولو[۲] (loló) یو ډول ښځینه د مټ ګاڼه، بازوبند.

لولوباتو (lólobātó) ښځ.م. د نجونو یو ډول لوبه ده.

لولور (lawlór̃) نــر.م. ۱) فصل رېبنه، لــو کــونه؛ ۲) کار، خواري؛ ۳) ص. تباه، برباد، تالا.

لولول (walawál ا) مص. مت. درس ورکول، په بل لوست کول، لوست ورزده کول.

لولونکی (lwalawūnkay) نر.م. مدرس، معلم، ښوونکی، درس ورکوونکی، استاد.

لولۍ (loláy) ښځ.م. ۱) کاسبره، کچنی، فاحشه، للۍ؛ ۲) ډمه.

لوماشین (lawmāšín) نر.م. د لوماشی، د رېبنې ماشین.

لومبړ (lūmbáṛ) نر.م. لمبړ: ۱) د ګیدړ په څېر یو څناور دی؛ ۲) ص. کم عقل.

لومړنی (lumṛanáy) نــر.م. اول، اولنی، مخکې، تر نورو دمخه.

لومړی (lumṛáy) نــر.م. اول، اولــنی، مخکې، تر نورو دمخه.

لومړیتوب (lūmṛitób) نــر.م. مخکېوالی، وړاندېوالی، قدامت، اولویت، اولیت.

لومکه (lūmáka) ښځ.م ۱) لومه، لوینه، غنداری؛ ۲) دام؛ ۳) کړکی، کوړکی.

لومني (lomaní) ښځ.م. کبر، لوېي، غرور.

لومه (lūma) ښځ.م. لومکه، لمکه، دام، لومی.

لومی (lūmáy) ښځ.م. و.ګ. لومه.

لونټه (lūnṭá) ښځ.م. لکۍ پرېکړې، بونډۍ.

لونټی مونټی (lūnṭaymūnṭay) نر.م. غوږونه او لکۍ پرېکړی، کونډی مونډی.

لوند (lūnd) نر.م. خېشت، زېمناک، نمناک.

لوندخېشت (lūndxéšt) ص.نر.م. ښه خې لوند، بالکل لوند، لوند خوشت، تول لوند.

لوندمېچ (lūndmeč) نر.م. د لنده بل مېچوونکي اله، نم سنجوونکی.

لوندوالی (lūndwālay) نر.م. خېشتوالی، رطوبت.

لوندول (lūndawál) مص. مت. لـوندونه، لندول، لمدول، خېشتول، خوشتول.

لونده (lwandá) ښځ.م. یو ډول غرنۍ ونه ده.

لوندېدل (lūndedál) مص. ل. لمدېدل، خېشتېدل.

لونډ (lawánd) نـر.م. ۱) مجـرد؛ ۲) خـوشـکی، فضول، اوبې کاره سړی.

لونډتوب (lawandtób) نر.م. ۱) لونډی، لونډتیا، مجردي؛ ۲) بېکلوي.

لونډر (lawandár) نــر.م. آواره ګــرد، بې فایدې ګرځېدونکی؛ ۲) یو ډول خوشبو تېل.

لونډه (lāwanda) ښځ.م. ۱) مجرده ښځه؛ ۲) آواره ګرده، ګشتی ښځه.

لونډی (lawandáy) نر.م. لونډتوب.

لونګ (lāwang) نــر.م. یو ډول خوشبوداره بوټی او د هغه دانې دي.

لونګی[۱] (lungáy) ښـځ.م. ۱) پګـړی، پټکی؛ ۲) وړینـمین دستار، د اوږې وړینـمین شال.

لونګی[۲] (lawangáy) ص. ښځ.ج. یو ډول ښه بوی والا وریجې.

لونګین (lawangín) نر.م. د لونګو امېل.

لونل (lwanál.lūnál) مص. مت. ۱) شیندل، نولل، نوستل، پاشل؛ ۲) بادول، درمند بادول.

لونه (lūna) ښځ.م. خرې، شینې، ښنزه، ننکې، ښلونه، د یوې ننکې نوم دی.

لونۍ (lonáy) ښځ.م. شهادت، ګواهي.

لونی (lūnáy) ص. نر.م. بخښونکی، بخښانده

لونېدل (lūnedál) مص. ل. نستلی کېدل، شیندلی کېدل نوستلی کېدل.

لون (lūṇ) نر.م. مالګه، سوډیم کلورایډ.

لووچه (lowáča) ښځ.م. لویه وچه، براعظم.

لوورځ (lowráǰ) ښځ.م. ورځلوی، قیامت، حشر، د حشر ورځ.

لووړی (lowáṛay) نر.م. ۱) هغه څه چې وریاندي قسم خوړل کېږي؛ ۲) ص. بزرګ او ښه سړی.

لوول(۱) (lawawál) مص.مت. ۱) لوکول، فصل رېبل؛ ۲) غورځول، اچول.

لوول(۲) (lowál) مص. مت. ۱) شاهدي اداکول؛ ۲) لوشل (دوشیدن).

لو ولور (láwulor) نر.م. د غنمو او نورو د لوکولو کار و وخت.

لووی (loway) نر.م. شاهد، ګواه، لیدونی.

لووار (luwā́r) نر.م. پښ، آهنګر، لوهار.

لوه(۱) (lūh) ښځ.م. و ګ. لوهه.

لوه(۲) (lawá) ښځ.م. ۱) اوبه زا وهل، زېږنا ک، زا؛ ۲) د پسونو یو ډول ناروغي ده.

لوهټ (lūhát) نر.م. مرغزرین، لوېټ.

لوهړ (lawhár) نر.م. یو ډول بې مېوې ونه ده چې نارنجي ګلان نیسي.

لوهړه (lūhára) ښځ.م. و ګ. لوخړه.

لوهه (lūha) ښځ.م. اشتها، لېوالتیا، غوښتنه.

لوی(۱) (láway) نر.م. ۱) د توري خوله؛ ۲) الوګر، ربېونکی.

لوی(۲) (lūy) نر.م. ۱) غټ، ستر، مشر؛ ۲) ارت، لوړ، دنګ؛ ۳) اوږد؛ ٤) پېر.

لوۍ (lawáy) ښځ.م. ۱) د لوګري مزدوري؛ ۲) موری، د پخلنځي روزان.

لوېي (lawé) ښځ.م. لنګه، ښځینه څاروی.

لوېټ (lwet) نر.م. مرغزرین، لوهټ.

لوی چاری (loyčā́ray) نر.م. سترچاری، څانخوښی، کلانکار.

لوی څارنوال (loycāranwā́l) نر.م. مدعي العموم، دادستان.

لوی درستیز (loydrastíz) نر.م. سربولندوی، اعلی قوماندان، د عمومي حرب رئیس ارکان.

لوېدل(۱) (lwedál) مص. ل. ۱) غورځېدل، پرېوتل، ۲) کمېدل، لږېدل؛ ۳) فریاد کول، للوز کول.

لوېدل(۲) (lawedál) مص.ل. لوکېدل، رېبل کېدل.

لوېدیځ (lwedíǰ) نر.م. غرب، نمرپرېواته، قبله.

لوېدیځواله (lwediǰwā́la) ښځ.م. لوېدیځپالنه. غرب پالنه، غربیت.

لوی ډنډ (loydánd) نر.م. جهیل.

لوی رنځ (loyránǰ) نر.م. محرقه، توره تبه.

لوی زړی (loyzáṛay) نر.م. لویه ګرګه، زړور، سخي.

لوېږند (lwézánd) نر.م. ۱) الوېدل؛ ۲) تیارخور، مفتخور، انګل، طفیلي.

لوېږندپوهنه (lwezándpohána) ښځ.م. د لوېږند (پرازیټ) پوهنه، طفیلي پېژندنه.

لوېشت (lwešt) نر.م. لېشت، د غټې او خپې ګوتې ترمنځ فاصله.

لوېشتکی (lweštákay) نر.م. لېشتکی، لنډی، د یوې لوېشت په اندازه، لنډی سړی.

لوېشتول (lweštawә́l) مص. مت. په لوېشتو کول، لېشتول، د لوېشتو په ذریعه اندازه کول.

لوېشتېدل (lweštedә́l) مص. ل. په لوېشتو کېدل، لېشتېدل، د لوېشت په ذریعه ناپ کېدل.

لوېشتینک (lweštinák) نر.م. ټیټکی، د یوې لوېشت په اندازه.

لوېشل (lwešә́l) مص. مت. و گ. لوشل.

لوینبت (loyaṣ̌t) نـر.م. ۱) لویوالی، غټوالی، ستروالی؛ ۲) لوی واله، لوینه.

لویغ (lwiğ) نر.م. لویش، لوشل، لوغ، رودل.

لوی لاسی (loylā́say) ص. نـر.م. پراخ لاسی، اورد لاسی، سخي، سخاوتمند.

لویناب (loynā́b) ص. نـر.م. د امـاني دورې د نایب الحکومه انډول، نایب الحکومه.

لوینه[۱] (lwina) ښځ.م. لومه، دام.

لوینه[۲] (lóyana) ښځ.م. لویوالی، غټوالی.

لویول (loyawә́l) مص. مت. ۱) غټول، پېرول؛ ۲) اوږدول؛ ۳) لوړول؛ ۴) ارتول؛ ۵) زیاتول؛ ۶) عزت ورکول؛ ۷) پالل.

لویه جرگه (loyajarga) ښځ.م. افغاني دودیزه جرگه چې صلاحیت یې تر دولت و حکومت لوړ دی.

لویه سلامي (loyasalāmí) ښځ.م. په افغانستان کې په پاچا پورې تړلې بـولې چې په خـواب کې به یې دلبنکریانو لـه خـوا داسـې نـاره جـگېده «عمـر دې دېر شه پاچا».

لویه لار (loyalā́r) ښځ.م. لویه لاره، پاچاهي لاره، شاهراه.

لویه ولسوالي (loyawulaswālí) ښـځ.م. حکمراني، تر ولسوالۍ لوی اداري واحد.

لويي (loyí) ښځ.م. ۱) کبر، غرور؛ ۲) لوی واله؛ ۳) دوه تا شال، دوه لاشال؛ ۲) بزرگي، عظمت.

لویېدل (loyedә́l) مص. ل ۱) غټېدل؛ ۲) لوړېدل جگېدل؛ ۳) اوږدېدل؛ ٤) پېرېدل؛ ٥) زیاتېدل؛ ٦) پراخېدل؛ ۷) عزتمند کېدل.

لويې لیندی (loyelindáy) ښځ.م. لوی قوسونه، نیغې لیندی.

لويي مار (loyimā́r) ص. لاپو، دوزمار، باتو.

له (la) اد. ۱) نه، د؛ ۲) تونې (مکاني) سرېل دی.

له (la) اد. لره، پاره، ته.

لهار (lahā́r) نر.م. لهر، څپه، موج.

له بده مرغه (labadamárğa) ق. لـه بدې برخې، له بده قسمته.

له پامه لوېدلی (lapāmalwedә́lay) نـر.م. له نظره لوېدلی، فالتو، کرغېړن.

له توغه وتل (latuğawatә́l) نر.م. د یوه کار له توانه وتل، د یوه کار کرلو جـوگـه کېدل، د یوه کار توان درلودل.

له دې امله (ladeámála) ق. لـه دې سـببه،ددې لپاره، له دې کبله، ددې په خاطر.

له دې کبله (ladekabála) و گ. له دې امله.

لهب (lahab) نـر.م. ۱) تړی کېدنه، تنده لگېدنه؛ ۲) د اور لمبه، شغله؛ ۳) گرد، دوره.

لهجه (lahjá) ښځ.م. د الفاظـو آواز، تلفظ، د وینا طرز، د خبرو انداز.

لهذا (lihāzā́) اد. ۱) د علت توری دی؛ ۲) دې لپاره، ځکه، نو، پس، ترو.

لهر (láhar) نـر.م. ۱) د اوبو څپه؛ ۲) شوق، ولوله؛ ۳) وهـم؛ ٤) وجد؛ ٥) لېونتوب؛ ٦) دوره، د بېماری جوش؛ ۷) سوز، تاو؛ ۸) خواهش.

لهر (lahár) نر.م. گـړنگ، د دوو غرونو ترمنځ ژوره کنده.

لهری (laharáy) نر.م. برگه، داگه، لاړی، دستک.

له سره (lasára) ق. بالکل، قطعاً، بېخي نه.

له ښه مرغه (laṣ̌ǝmárğa) ق. له نېکه مرغه، له ښه قسمته، خوشبختانه.

له کومه (lakúma) ق. له کوم ځای څخه؛ له چا څخه.

له مخې (lamáxe) ق. پرته له استثنا ء، له یوه مخه، له یوه سره، ټول.

لهنګ (lhang) نر.م. الهنګ، زیات غم.

له نېکه مرغه (lanekamárğa) ق. له ښه مرغه، له ښه بخته، له ښه قسمته.

له واره (lawára) ق. سمدلاسه، دفعتاً، پرته له ځنډ نه.

لهو (láhwa) نر.م. لوبه، بازي.

لهو و لعب (lahwalṣ́ab) نر.م. چتیات.

لهه (láha) ښځ.م. لېهه، لی، لای، نرمه خټه.

لهېدل (lahedə́l) مص. ل. زړه کچه کېدل، زړه چینجېدل، زړه بدېدل.

لئیم (laaím) ص. نر.م. شوم، کنجوس، بخیل.

لی (lay) نر.م. ۱) وګ. لهه؛ ۲) لاندې کښناستنه.

لیا (lyā) اد. ۱) وګ. لا؛ ۲) ایله.

لیار (lyār) ښځ.م. وګ. لار.

لیارویني (lyārwínay) نر.م. لاره وهونکی، داکو، شوکمار.

لیاړجن (lyāṛján) ص. نر.م. وګ. لاړن.

لیاړه (lyā́ṛa) ښځ.م. وګ. لاړه.

لیاشه (lyāšá) ښځ.م. وګ. لشه.

لیاقت (lyāqát) نر.م. ۱) قابلیت، وړوالی، استعداد ۲) جوهر، ښه والی؛ ۳) پوهه، دانایي.

لیب (leb) نر.م. اړ، حصار، بند، ایسار.

لیپخور (lipxór) نر.م. پښېمان، نادم.

لیپړی (lipṛáy) نر.م. ۱) خورین پرین، اوبرنه خټه؛ ۲) ص. نر.م. شوله پوله، کمزوری سری.

لیت (lit) نر.م. ۱) الهتکی، بېږې، شونتی، دروکی؛ ۲) ص. نر.م. سولول شوی، ښویېدونکی.

لیتاړه (litāṛa) ښځ.م. وګ. ریتاړه.

لیت پیت (lítpít) نر.م. ۱) رنګول شوی، ککړ، لړلی، الوده؛ ۲) بالکل سولول شوی.

لیتړی (litṛáy) نر.م. تیت شوی، خور شوی.

لیتکی (lítkay) نر.م. وګ. لیت۱.

لېټ (leṭ) نر.م. وګ. لوېټ.

لېټړ (leṭár) نر.م. کروبی، ختهل، ختوبی، لهتی.

لېټر (léṭar) نر.م. د مایعاتو د اندازه کولو مق...

لیتوګرافي (laytografí) ښځ.م. د طباعت هغه طریقه چې د کاڼي او اوسپنې د پلېټ په ذریعه چاپ شي، سنګي چاپ.

لېټۍ (leṭáy) ښځ.م. اتوب، کاچی، د اوړو شیره.

لیث (lays) نر.م. زمری، مزری.

لېچ (leč) نر.م. مټ، بازو، لېخ، د لاس هډوکی.

لیچ (lič) نر.م. ۱) لیخ، د سترګو یوه ناروغي ده؛ ۲) هغه اوبه چې د ماشوم له خولې څاڅي.

لیچار (ličā́r) نر.م. فضولې او بې ګټې خبرې.

لیچن (ličán) ص. نر.م. د لیچ په ناروغی اخته.

لېچه (léča) ښځ.م. وګ. لېچ.

لېچی (léčay) نر.م. کنداغ، یو ډول مېوه چې اغزن پوستکی او خوږ خوند لري.

لېچي (léčay) نر.م. د دروازې بازو، درشل.

لېچي بېچي (léčebéče) ص. ۱) امېر چمبر، نښتی، په یو بل کې ورننوتي؛ ۲) په جګړه لاندې وتی؛ ۳) انې بانې.

لېخ (lex) نر.م. وګ. لېچ.

لېختی (lexáy) ښځ.م.ج. دوری خوره وره ګونجی.

لېخي (lexí) نر.ج. ۱) متې، مروندونه؛ ۲) څنګلې، د دروازې بازوان.

لید (lid) نر.م. کتل، د لیدلو حس، د باصرې حس.
لید توګه (lidtóga) ق. لیددود، طرز دید.
لیدګوټ (lidgwaṭ) نر.م. لید لوری، لیدزاویه.
لیدل (lidál) مص.ل ۱) ملاحظه کول، کتل، کسل؛
۲) ملاقات کول؛ ۳) غور کول؛ ٤) زغمل.
لیدل کتل (lidálkatál) مص. ل. کتل، لیدل؛
۲) ملاقات کول؛ ۳) آشنايي کول.
لیدمیچ (lídmeč) نر.م. د لید (نظر) د میچ آله، بینايي سنج.
لیدنه کتنه (lidánakatána) ښځ.م. ملاقات، لیدهٔ کاتهٔ.
لیدونی (lidúnay) ص. نر.م. هغه چې د لیدلو ور وي، هغه شی چې په سترګو ولیدل شي.
لیدهٔ (lidá) ښځ.م. کاتهٔ.
لیدهٔ کاتهٔ (lidákatá) لیدنه، کتنه، لیدل کتل.
لیدهٔ پیدهٔ (lidápidá) ص. دیده و دانسته.
لیډر (liḍár) ص. نر.م. مشر، قاید، لارښود.
لیډرشپ (liḍaršíp) نر.م. مشري، قیادت.
لېر (ler) نر.م. ۱) د کېږدۍ منحني شکله داګه؛
۲) د سیند د غاړې کنده؛ ۳) لیار، لاره.
لېرانګه (leránga) ښځ.م. لیره، رته، چهره، چېرانګه، ریبه، ریبانګه.
لېربون (lerbún) ص. نر.م. (ج. لېربانهٔ) لېربه، د وریو او ورغومو څروونکی.
لېربه (lerbá) ص. نر.م (ج. لېربانه) و ګ. لېربون.
لېرګی (lergáy) ښځ.م.ج. د غوړ پسته برخه.
لېرلید (lerlíd) نر.م. د لېرې لیدو آله، دوربین.
لېرنه (lerána) ښځ.م. هغه نرۍ لښتی چې د خیمې شا وخوا د باران د وتلو لپاره جوړه شوې وي.
لېروغه (lerwáğa) ښځ.م. هغه ورۍ چې شپانه ته په مزدورۍ کې ور کول کېږي.

لېرونی (lerúnay) نر.م. بې موره وری.
لېروونی (lerawúnay) نر.م. هغه خس و خاشاک او خځلې چې سېل له ځان سره راوړي وي.
لېره (lerá) ښځ.م. ۱) وهغه خور چې په غره کې د دوو غونډو تر منځ واقع وي؛ ۲) و ګ. لېرانګه.
لیری (líray) نر.م. وری، مرغومی، ورغومی.
لېرۍ (leráy) ښځ.م. نرۍ لاره.
لېرې (leré) ص. لرې، جلا، په ډېره فاصله.
لېري (léri) نر.ج. د وریو او ورغومو رمه.
لېري والی (lerewálay) نر.م. سره لېرې.
لېړ (leṛ) نر.م. لړ، سلسله، قطار، لین.
لېړجن (leṛján) ص. نر.م. لېړژن، لېړو، لاړن.
لېړو (leṛó) نر.م. بېنګړی، بندی، یو ډول سابه دي.
لېړه (leṛá) ښځ.م. ۱) لاره، لیاره، د خولې اوبه؛
۲) رېړه، د لړګیو ګاډی.
لېزم (lézám) نر.م. سسته لېنده، یو ډول لېنده چې ډېره لچکداره وي.
لېږد (leẓd) نر.م. کوچ، رحلت، کډه، سفر.
لېږدانځور (leẓdanjór) نر.م. فوټوکاپي، فوټو ستیټ، د لیکنې انځور.
لېږد پېر (leẓdpér) نر.م. لېږندپېر، عبوري پېر، انتقالي دوره.
لېږدچارې (leẓdčáre) نر.م. ترانسپورتي یا لېږندويي چارې، حمل ونقل.
لېږدل (leẓdál) مص.ل. کډه کول، په سفر تلل، کوچ کول، روانېدل، لېږدېدل، لېښل.
لېږدلیک (leẓdlík) نر.م. نقل، کاپي.
لېږدنه (leẓdána) ښځ.م. نقل، روایت.
لېږدور (leẓdwaṛ) نر.م. د لېږدولو ور، د کوچ ور، د انتقال قابل.

لېږدول (leẓdawә́l) مص. مت. لېږل، استول؛ ۲) لېښول، کوچول، کډه کول.

لېږدی (leẓdáy) ص. نر.م. بار وړونکی حیوان.

لېږدي (leẓdí) د لېږد او هجرت اړوند، هجري.

لېږدېدل (leẓdedә́l) مص. ل. و.گ. لېږدل.

لېږدي کال (leẓdikā́l) نر.م. دهجري کال.

لېږدي کلیز (leẓdikalíz) نر.م. هجري کالنبود، هجري جنتري، هجري تقویم.

لېږغندی (leẓğandáy) ص. نر.م. هغه سړی چې د کوچ کولو په کارونو کې مشر وي.

لېږگی (leẓgáy) نر.م. استر، پوټ، نری پوستکی، پټ.

لېږل (leẓә́l) مص. مت. استول، لېږدول، ورلېږل.

لیږل (liẓә́l) نر.م. گومارل، بوختول، مقررول.

لېږمی (leẓmáy) ص. نر.م. چاپلوس، غوړه مال.

لېږمي (leẓmí) ښځ.م. هلې ځلې، منډې تړې.

لېږند (leẓánd) نر.م. لېږدېدونکی، کوچېدونکی، متعدي (فعل)، ترانزیتي، ترانسپورتي.

لېږندپېر (leẓandpér) نر.م. لېږدپېر، لېږدېدونکې دوره، عبوري یا انتقالي دوره.

لېږندچار (leẓandčā́r) نر.م. کوزاتیف، هغه چې علت او فاعلیت څرگندوي.

لېږندچاراړخ (leẓandčāraṛx) نر.م. د فعل کوزاتیف (صناعتي) وجه یا دود.

لېږندچارتاړی (leẓandčārtā́ṛay) نر.م. د کوزاتیف څرگندوونکی تاړی.

لېږندچارکړ (leẓandčā́rkaṛ) نر.م. کوزاتیف کړ، هغه فعل چې دوه فاعله او دوه مفعوله لري، لکه زمري پر ریدي ډوډۍ وخوروله یا وخوړله.

لېږندکړ (leẓandkáṛ) نر.م. متعدي کړ، متعدي فعل.

لېږندوی (leẓandóy) نر.م. لېږد، ترانسپورټ، ترانزیټ، حمل ونقل.

لېږندویي (leẓandoyí) ښځ.م. لېږدي، انتقالاتي، ترانسپورتي، ترانزیتي.

لېږه (leẓá) ښځ.م. ورلېږه.

لیس (lays) نر.م. مستقیم، سیده، مخامخ.

لیسانس (lesā́ns) نر.م. د پوهنتون د فارغېدو برې لیک یا تصدیقپانه.

لیسانسه (lesānsá) ص. نر. ښځ.م. هغه څوک چې له پوهنتون څخه فارغ شوی وي.

لیست (lest) نر.م. لیسټ، نوملیکه، فهرست.

لیستکی (lestakáy) نر.م. یو ډول نبات دی.

لیسه (lesá) ښځ.م. هغه ښوونځي چې تر ۱۲ ټولگي پورې وي.

لېښبور (lešbór) ص. نر.م. زوړ او شکېدلی کمیس.

لېښت (lešt) نر.م. و.گ. لویشت.

لېښکه (lešáka) ښځ.م. و.گ. لشکه.

لېښکی (lešakáy) ښځ.م. یو ډول وابنه دي.

لېښل (lešā́l) نر.م. و.گ. لوښل.

لېښه (lešá) ښځ.م. ۱) و.گ. لشه؛ ۲) بې غاښونو ژامه، زامه.

لېښ (leṣ) نر.م. کوچ، تگ، سفر.

لېښل (leṣә́l) مص. مت. ۱) څتل، په ژبه یوشی پاکول او خوړل؛ ۲) کډه کول، په سفر تلل.

لیښنه (liṣána) ښځ.م. هغه ژامه چې غاښ پکې نه وي، بې غاښو ژامه.

لېښول (leṣawә́l) مص. مت. لېښل، وړوانول.

لېښوني (leṣūní) نر.ج. کنگالي، د لوښو تر وینځلو وروسته پاتې شونې اوبه.

لېښېدل (leṣedә́l) مص. ل. کډه کول، روانېدل.

لېغړی (leğaṛáy) ص. نر.م. خراب، پربد حالت.

لیغونی (legūnay) نر.م. یو ډول غرنی بوټی دی.

لیک (lik) نر.م. ۱) خط، تحریر؛ ۲) مکتوب، خط، نامه؛ ۳) منظم قطار، لین.

لیک اوزار (likawzār) ق. کاغذ باب، لیک سامان آلات، قرطاسیه باب.

لیکانی (likānay) نر.م. لیکنی، قلم.

لیکپوهه (likpóha) ښځ.م. لیکپوهنه، خط پېژندنه، لیک پېژندنه.

لیکتوري (liktoŕí) نر.ج. لیکني توري، تحریري حروف، د لیکني توري.

لیکچه (likčá) ښځ.م. خاته، ورغلیکچه، کتابچه، دایري.

لیکدود (likdód) نر.م. د لیک انداز، رسم الخط.

لیکل (likál) مص.مت. کښل، ښکل، تحریر کول.

لیکلار (liklār) ښځ.م. د لیکني ډول سبک، لیکندود.

لیکلاره (liklāra) ښځ.م. و.ګ. لیکلار.

لیک لوست (liklwást) نر.م ۱) لیکنه لوستنه؛ ۲) تعلیم، ښوونه او روزنه.

لیکمن (likmán) ص. نر.م. برخه لرونکی، حصه دار، برخه وال، ونډه لرونکی.

لېکن (lekán) اد. ۱) مګر، اما، ولې، خو؛ ۲) نر.م. لېکن، د ګېډې درد.

لیکنښه (liknáṣa) ښځ.م. یوه لیکنښه لکه (، ؛ ...).

لیکنښي (liknáṣe) ښځ.ج. لیک نخښې، د نقطه ګزارۍ نښې.

لیکنه (likána) ښځ.م. لمېسنه، کښنه، مقاله، مضمون.

لیکنی(۱) (likanáy) نر.م. د لیک اړوند، لیکلی، لیکل شوی یا لیکل کېدونکی.

لیکنی(۲) (likánay) نر.م. و.ګ. لیکانی.

لیکڼ (likáṇ) نر.م. و.ګ. لېکڼ.

لیکوال (likwāl) نر.م. کاتب، لیکونکی، محرر، اهل قلم، د قلم څښتن.

لیکوالي (likwālí) ښځ.م. لیکنه، د لیک کار، کتابت.

لیکوالي چاري (likwāličāre) ښځ.ج. لیکوالي کارونه، امور نویسنده ګي.

لیک و شمېر (likušmér) نر.م. حساب و کتاب، کتابت او محاسبه.

لیکونکی (likúnkay) ص. نر.م. لیکونی، لیک کوونکی، کاتب، محرر، لیکوال.

لیکه (líka) ښځ.م. ۱) قطار؛ ۲) سطر، کرښه؛ ۳) نښه؛ ۴) سرک، لاره؛ ۵) رسم و رواج؛ ۶) راز، مناجات؛ ۷) قولنج.

لېکه (léka) ښځ.م. ۱) برخه، ونډه، حصه؛ ۲) یو شان والی، موزونیت.

لیکه لار (likalār) ښځ.م. مستقیمه لاره.

لیکی (likáy) نر.م. کتاب.

لیګه (ligá) ښځ.م. د لیګه، ډاک ډبر، هغه پټی چې کښت په کې نه کېږي، لا مزروع.

لیلام (lilām) نر.م. نیلام، د بولۍ یا غیر په ذریعه یو شي خرڅونه.

لیلامچي (lilāmčí) ص. نر.م. لیلاموونکی، د غیر په واسطه یو شی خرڅوونکی.

لیلامول (lilāmawál) مص.مت ۱) نیلامول، په ارزانه بیه یو شی خرڅول؛ ۲) د غیر په واسطه یو شی خرڅول.

لیلامي (lilāmí) ښځ.م. ارزان بیه شی، استعمال شوی شی چې خرڅولو لپاره عرضه شي.

لیلامېدل (lilāmedál) مص. ل. ۱) نیلامېدل، د غیر په واسطه یو شی خرڅېدل؛ ۲) په ارزانه بیه یو شی خرڅېدل.

لېله (lelá) ښځ.م. ۱)خوی، عادت، خصلت؛ ۲)الباره، روده، نول، سبک.

ليلى (liláy) نر.م. کمزوری خوار و ډنګر هلک.

ليلېدل (liledál) مص.ل. ۱)کمزوری، خوار او ډنګر کېدل؛ ۲)هلي ځلي کېدل او زهيرېدل.

لي لېونى (láylewanáy) نر.م. د کوچنيانو يو ډول لوبه چې پرغوزانو يې کوي.

ليليه (laylyá) ښځ.م. د زده کوونکو او محصلانو د شپې د اوسېدو ځای.

ليمڅى (limcáy) ښځ.م. نيمڅى، کراسته، لمڅى.

ليمو (limū́) نر.م. ليمن، يو ډول ترېوه مېوه ده.

ليموناېډ (limūnā́yd) نر.م. دليمو ګاز لرونکى شربت.

لېمه (lemá) نر.م.ج. سترګې.

ليمۍ (limáy) ښځ.م. ۱)المده، نمجنه؛ ۲)لوند.

لين (layn) نر.م. لېن، لړى، ليکه، قطار، کرښه.

لينده (lindá) ښځ.م. ۱)کمان، د پخوانۍ زمانې يوه جنګي وسله؛ ۲)غولکه.

لينده کۍ (lindakáy) ښځ.م. ۱)د توپک ماشه؛ ۲)د کوچنيانو د بالښت کمان؛ ۳)د سارنګ کمان؛ ٤)وړوکې لينده.

لينده مار (lindamā́r) ص.نر.م. دلينديء ويشتلو ماهر، د لينديء چلولو استاذ.

لينده يي (lindayí) ښځ.م. لينده ييز، کماني، قوسي.

لينديء (lində́y) ښځ.م ۱)لينده کۍ، دماشومانو کمان؛ ۲)دتوپک کمانۍ؛ ۳)دپښو يالاسونو د کونډۍ لاندې رګونه؛ ٤)د اوبو فواره؛ ٥)کنده غمکه؛ ٦)د هجري کال نهمه مياشت، قوس.

لينډى (lindáy) نر.م. ۱)بډه ګال، د لوخې ګل؛ ۲)رسا ويشتونکى، د لينديء ويشتلو ماهر، سيندک.

لينديء وال (lindəywā́l) ص.نر.م. لينديء لرونکى توپک، چاکو او... ، کماني دار.

لېنډا (lendā́) ص.نر.م. ګنجى، پک.

لينګ (ling) نر.م. يو ډول تريخ نبات دى.

لينګاړى (lingā́ṛay) نر.م. ګډين، پيتازى، د زنګنو پرتوګ.

لينګته (lingáta) ښځ.م. لينګتى، غمېږي نيولو کې د پښو اچولو يو چل دى.

لينګور (lingawár) ص.نر.م. غټ غټ لينګۍ لرونکى سړى، لويې لويې پنډۍ لرونکى سړى.

لينګۍ (lingáy) نر.م. دورانه له ښخ نه ترېډيو يا ښنګرو پورې د پښې برخه، تقريباً تولې پنډه.

لينوتايپ (laynotā́yp) نر.م. د ټايپ يو ډول ماشين دى.

لېڼ (layṇ) نر.م. و.ګ. لين.

لېڼ دېڼ (láyṇdáyṇ) نر.م. لين دين، راکړه ورکړه.

لېڼ سوتېڼ (láṇsotáyṇ) نر.م. لاندې باندې، ښکته والى، پورته والى.

لېو (lew) نر.م. ۱)نښتى، چمبر؛ ۲)د بر نرى او ښايسته اخېر؛ ۳)سيم ګل.

لېوال (lewā́l) نر.م. ۱)ارزومند؛ ۲)مين.

لېوالتوب (lewāltób) نر.م. ۱)لېوالتيا، ارزومندي، اشتياق، غوښتنه؛ ۲)مينتوب.

لېوالول (lewālawál) مص.مت. آرزومند جوړول.

لېوالېدل (lewāledál) مص.ل. ۱)آرزومند کېدل، مشتاق کېدل؛ ۲)مينېدل.

لېوډيو (léwdéw) نر.م. ګوزاره، ساعت تېري.

لېور (lewár) نر.م. د خاوند ورور، د مېړه ورور.

لېورزى (lewarzáy) نر.م. د لېوره زوى، لېورځى.

لېورزۍ (lewarzə́y) ښځ.م.ج. لېورځۍ، د لېوره لور.

لېوړی (lewṛáy) نبـغ.م.ج ۱) رېوړې، یو ډول خوږه چې د کنځلو دانې په کې ګډې وي؛ ۲) بهندی.

لېوکتی (lewkaṭáy) نر.م. د لېوه بچی، د شرمښ بچی، وړوکی لېوه.

لیول (liyawál) مص.مت. ۱) عادتول، روږدي کول؛ ۲) هڅول، تشویقول، ترغیبول.

لېول (lewál) نـر.م. ۱) هـواری؛ ۲) د هـواری معلومولو آله.

لېونباګی (léwanbāgay) ص.نر.م. لېون ساری، لېون بغری، لېونتاړی، لېونی، مېذوب.

لېونتوب (lewantób) نـر.م. لېونتیا، د لېـوني کېدو حالت، لېونی کېدنه، دېوانګي.

لېونتون (lewantū́n) نـر.م. د لېـونیانو ځـای، دارالمجانین، پاګل خونه.

لېونسدی (lewansáday) نر.م. سـودایي، بې سره، وسوسي.

لېون سری (lewansáray) نر.م. و.ګ. لېون باګی.

لېون شک (lewanšák) ص.نـر.م. نیم لېونی، هغه څوک چې د لېوني شک پرې کېږي.

لیونغرتی (lewanğṛtáy) ص.نـر.م. یاوه ګوی، چټیات ویونکی، لېون باګی.

لېونغری (lewanğáray) ص.نر.م. و.ګ. لېون باګی.

لېونی (lewanáy) ص.نـر.م. په بـه او بد نـه پوهېدونکی، مجنون، دېوانه.

لېونی (lewanáy) نبغ.م.ج. ۱) یو ډول تریخ نبات دی؛ ۲) د (لېونی) ښځینه بڼه، مجنونه.

لېونی پنبی (lewanáypaṣáy) نبـغ.م.ج. یو ډول بوټی دی.

لېونی سپېلنی (lewanáyspelanáy) نـر.م. ۱) بالکل لېونی؛ ۲) سخت عاشق، وریت پریت، ډېر زیات لېوال.

لېونی شپېشتي (lewanáyšpéšte) نبـغ.م.ج. لېونی شپتري، لېونی شپېشتکه، د رشقې په شان یو ډول تریخ خونده نبات دی.

لېونی شوتله (lewanáyšawtála) نبـغ.م. د شوتلې په شان یـو ډول نبات دی؛ و.ګ. لېـوني شپېشتي.

لېوول (lewawál) مص.مت. ۱) اخېـړول، نری کاګل ورکـول؛ ۲) نښلـول، وربوري لګـول؛ ۳) سیم ګلول.

لېوه (lewá) نـر.م. ۱) شـرمښ، یو ځیـرروونکی ځنګلي ځناور دی؛ ۲) مج.ص. خطرناک سړی، ظالم سړی.

لېوه خویه (lewaxóya) ص.نب. لېوه لوښی، لېوه صفته، ګرګ صفته.

لېوېدل (lewedál) مص.ل. ۱) اخېـړېدل، په یـو شي باندې دلېتې غوندې ځېژ منېل؛ ۲) نښتل، وربوري کلک لګېدل؛ ۳) سیم ګل کېدل.

لیه (layá) نبغ.م. ۱) جګړه؛ ۲) ص. نبغ.م. وزګار، فارغ؛ ۲) بېکاره، فضول.

لیې (layé) ص.نبغ.م. وزګارې، بېکارې، فضولې.

لیېدل (layedál) مص.ل. ۱) عـادتېدل، بلدېدل، روږدي کېدل؛ ۲) ترغیب موندل، رااوړېدل.

لېیل (leyál) مص.مت. ګـواهي ورکول، شـاهدي ادا کول.

لېینه (leyána) نبغ.م. شاهدي، ګواهي.

م

م(۱) (mim) د پښتو ژبې شپږدېرشم توری دی، ابجدي ارزښت یې (٤٠) دی.

م(۲) (mim) د میلادي کال لنډون نښه ده.

ما (mā) ښځ.م. ۱) پلو، پېڅول، د کېږدۍ پرده؛ ۲) مفرد متکلم ضمیر (ج. موږ).

مآب (maāb) نر.م. ۱) د عزت او درناوي لاحقه ده؛ ۲) د آرام او سکون ځای؛ ۳) دانګازې ځای.

مات (māt) ص. نر.م. ج. ۱) نیم چاودی، توکړې، مات شوی؛ ۲) شکست، تښتنه.

ماتحت (mātáht) ص. نر.م. تر لاس لاندې، د حکم تابع، اهل.

ماتر (mātár) نر.م. له ژرندې راپرېوتې اوړه.

مات رامات (mātrāmāt) ص. نر.م. مات مات، کوروړ.

مات ګوډ (mātgwáḍ) ص. نر.م. توټې توټې.

ماتل (mātál) ص. نر.م. ځنډ، ټال، معطل.

ماتم (mātam) نر.م. مصیبت، غم، ویر؛ واوېلا.

ماتمي (mātamáy) ص.نر.م ۱) غم لړلی، ویرلړلی؛ ۲) تاوان، د وررسېدلي تاوان تلافي.

ماتنی (mātanáy) نر.م. تاوان، جرمانه، جریمه، غرامت.

ماتو (mātū́) ښځ.م. د کور مالکه، بي بي.

ماتوالی (mātwā́lay) نر.م ۱) غریبي، بې وسي؛ ۲) د ماتېدو حالت؛ ۳) نرمښت، منښته، منل.

ماتوړه (mātora) ښځ.م. شاړه ځمکه.

ماتوړ (mātóṛ) نر.م. غټ ښتېک، پلک.

ماتول (mātawə́l) مص. مت. ۱) نیمول، توکړې کول؛ ۲) خوړل؛ ۳) مغلوبول، ماتې ورکول.

ماتومی (mātomáy) نر.م. کمېشن، کارباړه، کار مزد.

ماتوینی (mātoyánay) ص. نر.م. ملاماتی، د ماتولو قابل، هغه تومانچه چې راماتېږي.

ماته (mā́ta) ښځ.م. ۱) قات شوی، دوه شوي، جلا شوي، ټوټې ټوټې، ماتوالی؛ ۲) يستنه، ماتې؛ ۳) ص. کنده کړی، مات کړی.

ماته خوا (mātaxwā́) ښځ.م. خواشيني، بېزاري، خپګان، مات زړه.

ماته ګوډه (mātagoḍá) ښځ.م. نيمګړتياوې، سودسو، ټک ټوک کار، آخوا دېخوا کار.

ماته ليکه (mātalíka) ښځ.م. منکسر خط.

ماتې (māté) ښځ.ج. ۱) مخه کونه؛ ۲) مغلوبيت، ناکامي، شکست، تېښته.

ماتی (mātáy) نر.م. اروا ورکی، جګنو.

ماتېدل (mātedә́l) مت.ل. ۱) نيمېدل، توکړي کېدل؛ ۲) خوړل کېدل ۳) مغلوبېدل.

ماټس (māṭás) نر.م. ۱) هغه سوی چې د زخم له امله پيدا کېږي؛ ۲) هغه پړسوب چې د وهلو له امله ور پيدا شوی وي.

ماټکی (māṭkáy) نر.م. باهو، بازوبند.

ماټور (māṭawә́r) ص. نر.م. چاچې زنه خړپيلې او نوري خواوې پرېښې وي.

ماټوره (māṭorá) ښځ.م. بدهضمي، د ډېر خوراک له امله اشتها خرابېدنه.

ماټوره (māṭóra) ښځ.م. پاره.

ماټوس (māṭū́s) نر.م. ۱) رسولی؛ ۲) غټه دانه؛ ۳) پوپکه.

ماټوی (māṭwáy) نر.ښځ.م. ۱) ټيک، د سرو زرو پسول چې په تندي باندې ځوړندېږي؛ ۲) ځنې.

ماټی (māṭáy) نر.م. و.ګ. ماټور.

ماټی (māṭáy) ښځ.م.ج. ۱) متی، چاتی، مټ، زخم؛ ۲) چکله.

ماټيکی (māṭikáy) ښځ.م.ج. بسه ګرانه، په سختۍ سره.

ماجب (mājíb) نر.م. ۱) تنخواه، اجرت، وظيفه؛ ۲) هغه رقم چې حکومت يې قبايلو ته ورکوي.

ماجر (mājár) نر.م. له هديرې نه چاپېره تاوشوی دېوال.

ماجرا (mājrā́) ښځ.م. (ج. ماجراوې) ماجرى، کيسه، واقعه، پېښه.

ماجو (mājū́) نر.م. ماځو، مازو، يو ډول دارو دی چې د څېړۍ ونې څخه لاس ته راځي.

ماچانی (mačā́ṇay) نر.م. ترنګوځه، مچوغنه، مچنوغزه، مشنوغزه.

ماچلی (mačaláy) ښځ.م. توقه، پوچکه، د کارتوسو تشه قوله.

ماچونګن (mačúngan) نر.م. چرچرکه، چينچاره، د ملخ په څېر يوه حشره ده.

ماچه (mačá) ښځ.م. ۱) پله، پته؛ ۲) سودا، د يو شي په بدل کې سودا، مارچه.

ماچې (mačé) ښځ.ج. ميچې، له اومو اوړو جوړ نرې تاروڼه چې تروچېدو وروسته يې په يوه ځانګړي ډول پخوي، سيميان.

ماځو (mājū́) نر.م. و.ګ. ماجو.

ماځی (mājáy) ښځ.م. يو زېړ رنګی بې پاڼو نبات دی چې پر نورو نباتاتو تاوېږي.

ماڅی (mācáy) ښځ.ج. ۱) يو ډول بوټی چې د بېرو په ځانګو کې کېږي؛ ۲) د بېرو يوه ناروغي ده.

ماحصل (māhasíl) نر.م. حاصل، حاصلات، نتيجه، پايله.

ماحول (māháwl) نر.م. چاپېر، ګېرچاپېر، چاپېريال، شاوخوا علاقه، سيمه، محيط.

مأخذ (māxáz) نر.م. بنياد، منبع.

مأخوذ (māxū́z) نر.م ۱) اخذ کړی شوی، اخيستل شوی؛ ۲) ګير، نيول شوی.

ماخوذېدل (māxūzedə́l) مص. ل. ۱) گېرېدل، نيول کېدل، الزام لګېدل؛ ۲) غاړه بندېدل.

ماخوري (māxūrə́y) ښـغ.م.ج. مـارخـوری، چمچکی، کربوری، يو ډول خزنده ده.

ماخي (māxə́y) ښـغ.م.ج. ۱) يـو سارانی بوټی دی؛ ۲) څوز، جټ ګون، يو ډول ازغی.

مادنګی (mādangə́y) نـر.م.ج. ۱) سـست، بېکاره، لټ؛ ۲) اېجرا، هيجرا.

ماده (mādá) نر.م. هغه شی چې په حواسو لمس او حس کېږي؛ ۲) ښځ.م. د قانون يا آئين عدد و نه

مادي (mādí) ص. ۱) اصلي، ذاتي، قـدرتي؛ ۲) په مادې پورې تړلی يا اړوند.

ماديات (mādyā́t) نر.ج. مادي شيان، مخلوقات.

ماديت (mādyát) نر.م. ۱) ماده کېدل؛ ۲) د ماده کېدو حالت؛ ۳) کفري نظريه.

مادينه (mādiná) ښځ.م. و ګ. ماندينه.

ماډل (māḍál) نر.م. موډل، نمونه، نقشه، قالب.

ماذنه (māzána) ښځ.م. مناره، موناره، څلی.

ماذون (māzū́n) ص. نر.م. خليفه، اجازه ورکـړی شوی، اجازت ورکړی شوی.

مار (mār) نر.م. ۱) منګور، منګری؛ ۲) ختې مار.

مارا (mārā́) نر.م ۱) ښکار؛ ۲) د ماله راکړه لنبون.

مارافسون (mārafsū́n) نر.م. د کوډو مار.

مارباغ (mārbā́ğ) نر.م. يو غره نی بوټی دی.

ماربچړی (mārbačṛáy) نر.م. د ماربچي.

ماربچوړی (mārbačū́ṛay) نـر.م. ۱) د ماربچي؛ ۲) خوږې مينچې يا مانچې.

مارپېچ (mārpéč) نـر.م. ۱) تاوراتاو، کوږ وږ؛ ۲) د جنډې د سر څوندی؛ ۳) جنډه.

مارپېچه (mārpečá) ښځ.م. ۱) تاوراتاو؛ ۲) يو ډول ګنډل.

مارجړی (mārjaṛáy) ښـغ.م.ج. ۱) تـرياق، مار مهره؛ ۲) د يو زهرجن بوټي نوم دی.

مارچوب (mārčū́b) نر.م. يو لرګی چې د مار په شکل وي، خـلک يې د لکړې يا امسا پـه ډول کاروي.

مارچونډی (mārčūnḍáy) نر.م. د ګل ريژېدلي پاڼه.

مارچه (mārčá) ښځ.م. د جنس په بدل کې د جنس سودا.

مارچينچلی (mārčičálay) ص. نر.م. هغه څوک چې مار چيچلی وي.

مارڅوه (mārcūwá) ښځ.م. يو بوټی دی.

مارجونګړ (mārjūngáṛ) نر.م. مار ته ورته حشره ده، مارجونګړه.

مارخور (mārxór) نر.م. ۱) غرڅه؛ ۲) غرڅنی وزه؛ ۳) د هـوسـی يـو ډول؛ ۴) مـارچيچلی؛ ۵) مارخوروونکی.

مارخورکه (mārxoráka) ښځ.م. يو ډول مرغی ده چې ماران خوري.

مارخوری (mārxorə́y) ښځ.م.ج. مـارخوری، چمچکی، ښمشکی.

مارندان (mārdandā́n) نـر.م. جودر، يـو ډول نبات دی چې په غنمو کې شين کېږي.

ماردنګی (mārdangə́y) ښځ.م. ۱) شمعه داني، شـمعدان، هـغه تخـته چې د بوه پري ايښـودل کېږي؛ ۲) لالټين.

مارډوله (mārḍawlá) ص.نب. د مـار غـوندي، مار وزمه.

مارش (mā́rš) نر.م. دخلکو ګډ لاريون.

مارشال (māršā́l) نر.م. سرلښکر؛ له ستر جنرال نه لوړه عسکري رتبه.

مارشالا (māršālá) ښځ.م. پوځي حکومت او قانون.

مارغان (mārğā́n) نر.ج. مرغان، د مارغه جمع.

مارغتی (mārğatáy) نر.م. گوجی، گوجه، اسمان گرینګن، لعاب لړونکی چینجی، اسمان څار.

مارغه (mārğá) نر.م. الوتونکی.

مارغیت (mārğít) نر.م. دوکه، فریب، مکر.

مارغیتل (mārğitál) ص. دوکه باز، چلباز.

مارفیا (mārfyá) ښځ.م. د افیونو ست.

مارک (mārk) نر.م. ۱) نښه، علامه؛ ۲) الصبر؛ ۳) د سرو او سپینو زرو پیمانه. ۴) دجرمنې دپیسو واحد

مارکب (mārkáb) نر.م. مارماهي.

مارکر (mārkár) نر.م. ۱) نښه لګوونکی؛ ۲) د لوبو منتظم؛ ۳) یو دول قلم دی.

مارکونډی (mārkondáy) ښځ. نب.ج. یو بوټی چې پلې یې اغزن وي، مال کونډی.

مارکه (mārká) ښځ.م. ۱) نښانه، نښه، علامه؛ ۲) د شیعه ګانو امامباړه یا تکیه خانه.

مارکېټ (mārkét) نر.م. بازار، منډیې.

مارګرنډی (mārgarandáy) ښځ.م. د ماشومانو د یوې لوبې نوم.

مارګه (mārgá) نر.م. تمخری، دراجه، یو مرغه دی.

مارګیر (mārgír) نر.م. هغه څوک چې ماران نیسي. پاړو، پاړوګر.

مارل (māral) مص. مت. مقررول، په کار لګول، میرل، ګومارل، تاکل.

مارمری (mārmaráy) ښځ.م. یو دول دېره ده.

مارمار (mārmār) نب. مارو مارو.

مارماری (mārmāráy) مارمهره، مار مروره، په جنګ اچونه، جنګ ته اماده کونه.

مارمچی (mārmčáy) ښځ.م. هغه مچی چې لښه یې نه وي، ماکو، تاکر.

مارمولی (mārmoláy) نر.م. اراموږی، د کوچنیانو یوه ناروغي ده.

مارمهره (mārmohrá) ښځ.م. ۱) هغه مهره چې د مار په سر کې وي او د مار د زهرو اغېز ختموي؛ ۲) تریاق.

مارنګی (mārangáy) ص. د مار په څېر.

مارو (māró) ص. سوبمن، ماتې ورکوونکی، فاتح، وهونکی.

ماره (māra) ښځ.م. غنیمت، لوټ، ښکار.

ماره داړه (māradāŗá) ښځ.م. شوکه داکه، لوټمار، لوټنه، وهنه.

ماري (māráy) نر.م. ګرندی اوبښ.

ماريا (māryā́) تبر. ووژله، ووهله، وواژه، وواهه.

مارې داړې (mārédāŗé) ښځ.ج. د مارا داړه جمع.

مارسوه (mārswá) ښځ.م. شاتره.

ماړه (māŗá) ص.ج. د موړ جمع، د موړ مغیره حالت، دولتمند.

مارې هارې (mārčháre) د افسوس کلیمه، های های، وای وای.

مړوب (maŗūb) نر.م. سهراب، موړ.

مازغه (māzğá) نب. ماغزه، مغز.

مازو (māzū́) نر.م. د یوې دوا نوم، ماجو.

مازیګر (māzigár) نر.م. د ماسپښین او ماښام تر منځ وخت، عصر.

مازیګرنی (māzigaranáy) ښځ.م.ج. عصریه.

ماژ (māž) نر.م. ګډ، پسه، د ګډ یو دول.

ماس (mās) ص. مراوی، پرسهدلی.

ماسپښین (māspaṣ́ín) نر.م. د غرمې او مازدیګر ترمنځ وخت.

ماسته (māstá) نر.ج. په پخې شیدې چې تومنه ور واچول شي، مستې ترې جوړېږي.

ماستر (māstár) نر.م. تر لسانس وروسته بری لیک درلودونکی، له (۱۸) فارغ، استاد.

ماسختن (másxotán) نر.م. د ماښام او شپې ترمنځ وخت.

ماسکه (máská) ښځ.م. هغه قوت چې خوراک د هضم لپاره په معده کې ایساروي.

ماسوا (másewā́) ص. ماسوی، پر دې سربېره، له دې نه پرته، له دې نه علاوه.

ماسه (másá) ښځ.م. د تولې دوولسمه برخه، د اتو رتو وزن.

ماسي (mási) ښځ.م. ترور، د مور خور.

ماسۍ (másáy) ښځ.ج. څرمنې جرابې.

ماشت (mášt) نر.م. گډا، ډانس، ناچ، نڅا.

ماشرنگ (māšráng) نر.م. د یوه گل نوم دی.

ماشکي (máški) نر.م ۱) هغه څوک چې په مشک کې په مزدورۍ اوبه راوړي، سقاو؛ ۲) ماشي.

ماشو (mášú) ښځ.م. ترور، ترورۍ، ماسي، خاله.

ماشوخېل (mášuxél) ج. د ترور اولاد، د ترور له خوا خپلوان؛ د مومندو یوه پښه ده.

ماشوره (māšúrá) ښځ.م. ۱) د تار غوټه، د تار کلاوه؛ ۲) نه سمېدونکی، پېچلې مسئله.

ماشوم (mášúm) نر.م. ووړکی، ورکوټی، کوچنی.

ماشومتوب (mášumtób) ص. نر.م. ووړکوالی، ماشومتیا، ماشوموالی، کوچنیوالی.

ماشه (mášá) ښځ.م ۱) د اتو رتو وزن؛ ۲) د ټوپک د ډز کولو آله؛ ۳) د زخم پوټکی یا پرچوخی.

ماشی (mášay) نر.م. ۱) غوماشی، غوماشه، یو ډول یې د ملاریا خوروونکی دی، میاسی؛ ۲) ښځ.م. د ټوپک لندی.

ماشینخونه (māšinxūná) ښځ.م. ورکشاپ، د ماشینونو د جوړولو او ترمیمولو ځای.

ماشین ساز (māšinsáz) نر.م. ماشین جوړوونکی، ماشینکار.

ماشینکار (māšinkār) نر.م. ماشین چلوونکی، ماشینچي.

ماشین گڼ (māšingáṇ) نر.م. هغه وسله چې په یو وار ټولې گولۍ ولي، اتوماټ ټوپک.

ماشیني (māšiní) ص.نب. پر ماشین اړوند، د ماشین اړوند، پر ماشین جوړ شوی.

ماښام (māṣám) نر.م. د مازدیگر او ماسختن ترمنځ وخت.

ماښام سترگه (māṣāmstárga) ښځ.م. د ماښام ستوری.

ماښامنۍ (māṣāmanáy) ښځ.م.ج. ماښامنی ډوډۍ، ماښامنۍ مېلمستیا.

ماښامی (māṣāmáy) نر.م. ۱) د ماښام څکلکی، ماښام ته منسوب؛ ۲) د جمعې په شپه د جومات ملا امام ته خیرات ورکول.

ماضي (māzí) تېر، زمانه، تېر وخت.

ماطل (mātál) ص. نر.م. هغه څوک چې د پور په ورکولو کې اني باني کوي.

ماغ (māğ) نر.م. ۱) د هیلۍ د جنس یوه مرغۍ؛ ۲) د زردشتي مذهب روحاني پیر.

ماغزه (māğzá) نر.ج. ۱) مازغه، مغز، دماغ، د سر ماتخرگي؛ ۲) زړی.

ماغزه څټ (māğzacát) ص. نر.م. هغه سړی چې فضول خبرې کوي، کړتو، دماغ څټ.

ماغو (māğú) نر.م. لاس پیله، دستکش، لاس ماغو.

ماغوت (māğút) نر.م ۱) زېړ رنگه فیرني؛ ۲) یو ډول رخت (ماهوت).

مافوق (māfáwq) ص. اعلی، اوچت، لوړ.

مافي الضمیر (māfizamír) نر.م. هغه څه چې د چا په زړه کې وي، د زړه خبره، نیت، رأی.

مافیها (māfihā́) نر.م. چې څه په دې دنیا کې وي.

ماقبل (māqábal) ق. چې څه وړاندې وي.
ماقوت (māqūt) ښځ.م. ماغوت، يو ډول رخت دی.
ماکو (mākū́) نر.م. ۱) د جولاګانو يوه آله؛ ۲) يوه وړه بېړۍ؛ ۳) د سرو مچيو يو ډول؛ ٤) څوښتې
ماکول (mākól) ښځ.م. هغه شی چې خوړل کېږي.
ماکولات (mākolā́t) ښځ.ج. د خوړلو شيان.
ماګۍ (māgáy) ښځ.نب. په دسترخوان پورې نښتې اوړه، د اوړو پېړې، زغالې.
مال (mā́l) نر.م. ۱) دولت، پيسې تکې؛ ۲) غواوې، مېښې، څاروي؛ ۳) لوی سړک چې دواړو غاړو ته يې ونې وي؛ ٤) ص. روږدی؛ ۵) هغه ښځينه څاروی چې تېره شوې وي؛ ٦) نر.م. هغه ځای چې اواز پکې انعکاس کوي؛ ۲) انجام، پای.
مال اسباب (mālasbā́b) نر.ج. د کور قيمتي سامان، تمامي دولت، ټول دولت، نغد دولت.
مالاق (mālā́q) ص.م. برجق، ډک.
مالاقه (mālāqá) ښځ.م. ډکه، لب ريزه، برجقه.
مالامال (mālāmā́l) ص. ډک، تر مورګو ډک، پر مورګو اوښتی، په مال او دولت ښه پوره.
مالت (mālát) نر.م. محله، چم ګاونډ، کور-کوڅه.
مالټا (mālṭá) ښځ.م. مالټه، يوه رس لرونکې خوږه مېوه چې د نارنج له کورنۍ څخه ده.
مالچر (mālčár) نر.م. ورشو، څرځای.
مالڅر (mālcár) نر.م. د مال د څړولو ځای، ورشو، څرځای.
مال حال (mālhā́l) نر.م. مال و اسباب.
مال خوليا (mālxolyā́) ښځ.م. د دماغ خلل، ليونتوب.
مالدار (māldā́r) ص. نر.م. ۱) دولتمند، د مال خاوند، شتمن؛ ۲) د څارويو مالک.
مال دولت (māldawlat) نر.م. پنګه، شته.

مالره (mālara) ق. ماله، مالپاره، زما لپاره.
مالش (mālíš) نر.م. منبل.
مالک (mālaká) ستا څه دي، پر تا څه دي، څه در شوي.
مالکانه (mālikānā́) ص. ۱) د مالک په ډول؛ ۲) د ځمکوالۍ حق.
مالکنډۍ (mālkanḍáy) ښځ.م.ج.و.ګ. مارکونډۍ.
مال کول (mālkawál) مص. مت. د حيوان جنسي غوښتنه، د غوا، وزې او مېږې جنسي غوښتنه.
مالکين (mālkín) نر.م. يو ډول ځيږ رخت دی.
مالګبه (mālgabá) نر.م. د مالګې کاروبار کوونکی.
مالګروبی (mālgrū́bay) نر.م. مالګروبی، د مالګې لوبنی، هغه لوبنی چې مالګوبی پکې جوړوي.
مالګتوب (mālgtū́b) نر.م. مالګين والی.
مالګنی (mālganáy) نر.م. نمکدان.
مال ګوانی (mālgwā́ṇay) نر.م. ۱) غوبه، پادهوان، ګوجر؛ ۲) شپونکی، ګوبه.
مالګوبی (mālgūbay) نر.م. د مالګې اوبه، مالګينې اوبه، د مالګې محلول.
مالګه (mā́lga) ښځ.م. ۱) نمک، سوډيم کلورايډ؛ ۲) مزه، خوند، ښکلا، رونق.
مالګه وال (mālgawā́l) نر.م. مالګې والا، مالګه پلورونکی، مالګه لرونکی.
مالګين (mālgín) ص. نر.م. ۱) هغه خواړه چې مالګه يې زياته وي؛ ۲) سکاڼ؛ ۳) د مالګې د رنګ يا کاڼ؛ ٤) د هلکانو د يوې لوبې نوم.
مالګينول (mālginawál) مص.مت. مالګين کول.
مالګينی (mālginá́y) نر.م. يو ډول نبات دی.
مالګينۍ (mālgiṇáy) ښځ.م. د ماشومانو يوه لوبه، مارګوټی.

مالگینېدل (mālginedә́l) مص. ل. ۱) مالگین کېدل، د مالگې خوند پیدا کول؛ ۲) مج. خوږ تیا، جذابیت او سیر پکې پیدا کېدل.

مالنګو (mālangū́) نر.م. ملنګان، یوه دوایي ده.

مالڼ (mālә́ṇ) ښځ.م. ۱) محبوب، معشوق؛ ۲) دوه کلن، دوه غابنی؛ ۳) مالیاره، مالنه.

مالڼه (mālә́ṇa) ښځ.م. ۱) محبوبه، معشوقه؛ ۲) دوه کلنه، دوه غابنی؛ ۳) د مالي مؤنث، د باغ ساتونکې، مالیاره، مالڼ.

مالوچ (mālū́č) نر.م. هغه پنبه چې پنبه دانه ترې کښل شوې وي.

مالوف (mālū́f) ص.مف ۱) روږدی، عادت شوی، بلد شوی؛ ۲) خوږ، عزیز.

مال ومنال (mālūmanā́l) نر.م. ۱) مال و دولت، مال و جایداد، مال و اسباب؛ ۲) مرتبه.

ماله (mālá) ښځ.م. ۱) د لرګي تخته چې بزګران یې د پټیو د هوارولو لپاره کاروي. ؛ ۲) و ګ. مالره؛ ۳) د جولاګانو برش.

مالي (mālí) نر.م. ۱) مالیار، باغوان؛ ۲) ص. مال ته منسوب.

مالیات (mālyā́t) ښځ.ج. تېکس.

مالیاتي (mālyātí) ص. د مال سره تړلی، د مال له معاملاتو سره اړوند، د مالیې.

مالیار (mālyā́r) نر.م. باغوان.

مالیت (mālyát) نر.م. دولت، مال، پانګه.

مالیون (mālıyū́n) ص. ق. قریب، نیږدې، جوخت.

مالیه (mālyá) ښځ.م. ۱) کسوټ؛ ۲) د محکمې مال تېکس؛ ۳) د ځمکې د حاصلاتو محصول.

مالېدل (māledә́l) ص. ل. ۱) د ښځینه ښاروي تېرېدل، مال کېدل؛ ۲) غاړه ایښودل.

مالیده (mālidá) ښځ.م. ۱) یو ډول پښمي رخت؛ ۲) ص. مبلنې شوی؛ ۳) هغه ډوډۍ چې غوړي او بوره ورسره ګډ شوي وي.

ماما (māmā́) نر.م. د مور ورور.

ماماخېل (māmāxél) نر.ج. د مور ټبر، ماماګان ماماګنۍ، ماما زي.

ماما غوږ (māmāğwáẓ) نر.م. یو ډول خوږ نبات دی چې اوم خوړل کېږي.

ماماغواګۍ (māmāğwәgáy) ښځ.م.ج. یو ډول خاکي رنګه حشره ده چې د برې پنبې لري.

ماماګلوي (māmāgalwí) ښځ.م. د ماما تابه اړیکه، ماما ولي.

مامته (māmáta) ښځ.م. د کرونډي ځمکه چې چاپېره ترې دېوال وي.

مامضۍ (māmaza) تېر شوی، هغه چې تېر وي.

مامن (māmán) نر.م. د امن او د ارام ځای، پناهګاه.

مامن کوټ (māmankūṭ) نر.م. و ګ. مامن.

مامور (māmū́r) نر.م. ۱) ملازم؛ ۲) پر کومه دنده ګومارلی، ذمه دار کړای شوی.

مامورول (māmūrawә́l) مص. مت. مقررول، په څه عهده ټاکل، په کومه دنده ګومارل.

مامورېدل (māmūredә́l) مص. ل. پر څه عهده ټاکېدل، مقررېدل، مقرر کېدل.

ماموس (māmū́s) نر.م. ج. خیرن خچن، خوسا.

مامون (māmū́n) ص. نر.م. ج. محفوظ، په امن.

مامونکه (māmūnka) ښځ.م. مامولکه، د یوې مرغۍ نوم دی.

ماموی (māmū́y) نر.م. وچ زردالو، یو ډول مېوه.

مامي (māmí) ښځ.م.(ج. مامي ګانې) د ماما ښځه.

مامېره (māmerá) ښځ.م. د یوه غرني بوټي جرړه چې د سترګو دوا ترې جوړوي، ممېرا.

مانا (mānā́) نر.م. ۱) د تشبيه توری، په رنګ، په شان، ورته؛ ۲) د معنی مغفن؛ ۳) غيرت، همت.

ماناپوهنه (mānāpohaná) ښځ.م. د مانا پېژندنې علم، علم المعاني، معنی شناسي.

ماناتوکی (mānātokáy) نر.م. تر ټولو کوچنی مانيز ګرامري توکی (عنصر).

ماناکښون (mānākṣūn) نر.م. د مانا کښنې سيستم، هغه ليکنی سيستم چې په توليز ډول (انځوريز، انديز يا وييز) درې واړه سيستمونه راخلي.

مانانوم (mānānūm) نر.م. مانيز نوم، معنی اسم.

ماناونج (mānāwánj) نر.م. مانيز بدلون، مانيز تغيير.

مانته (māntá) ښځ.م. ږمنځ، ږومنځ.

مانج (mānj) ص. ۱) صفا، پاکيزه، وينځلی؛ ۲) نر.م. غابنور چې بزګر پرې ځمکه سموي.

مانجو (mānjáw) نر.م. ترهديرې تاو شوی ديوال.

مانجول (mānjawā́l) مص. مت. وينځل، پاکول، صفا کول، مانج کول.

مانجوه (mānjawá) ښځ.م. کاسه.

مانجه (mānjá) ښځ.م. ۱) آريومې، ۲) ينجغ؛ ۳) جندرا؛ ۴) هغه تار چې ګډې پران جګوي.

مانجي (mānji) ښځ.م. ۱) د نجلۍ له لورې د واده بلنه؛ ۲) د جنجي ضد وراباني؛ ۳) نر.م. مانګی ملاح، مانی، لمبوزن.

مانجېدل (mānjedә́l) مص. ل. پاکېدل.

مانجی (mānjә́y) ښځ.م.ج. ورېښه، ورابانې، اينکه.

مانځل (mānźә́l) مص. مت. عزت ورپېژل، قدرمن کول، نمانځل.

مانځه (mānźá) نر.م. د مونځ مغيره حالت، لمانځه، لمونځ، عبادت.

مانځي (mānźí) ص. پاک، صفا، د لمانځه ور.

ماندره (māndrá) ښځ.م. ۱) جوړتګ؛ ۲) تناوی، مرانده؛ ۳) ګيله؛ ۴) د خيمې رسۍ.

مانده ګی (māndagí) ښځ.م. ۱) ستوماني، مانده توب، ستومانتيا؛ ۲) کمزورتيا.

مانده (māndá) ص. نر.م. ۱) کمزوری، خوار، تپ؛ ۲) ستړی، ستومانه؛ ۳) ښځ.م. د سېلاب داوبو لاره، خوړ، رود، لښ.

ماندينه (māndiná) ښځ.م. ماينه، ښځه، مادينه.

مانډه (mānḍá) ښځ.م. ۱) خاپ، تاپ، د پلی نښه؛ ۲) خاورين لوښی؛ ۳) څپېر، جونګړه.

مانډه (mānḍa) نر.م. د منډل له فعل څخه د استمراري ماضي د غايب واحد صيغه.

مانع (mānéʕ) فا.ص. ۱) بندوونکی، ايساروونکی، منع کوونکی؛ ۲) د الله يو صفتي نوم.

مانعه (māniʕá) ښځ.م. ۱) ايسارونه، مخنيوی؛ ۲) صفت، د مانع مؤنث.

مانګړ (mangaṛ) نر.م. ګړ، کوچنی ترين ګرامري مانيز يوون (واحد)، تګميم، مورفيم.

مانمو (mānmū́) ښځ.م. يو ډول بوټی دی.

مانموله (mānmū́la) ښځ.م. يو دبنتي بوټی دی.

مانند (mānánd) د تشبيه توری. په شان، په رنګ، په څېر، غوندې، مثال.

مانو (mā́nū) ښځ.م. د نارينه وو يو ډول رخت دی.

مانوس (mānū́s) ص.ف. روږدی، بلد، عادت.

مانوسيت (mānūsét) نر.م. خوښه، توجه، پام، پاملرنه، خيال.

مانه (māná) ښځ.م. زياتره له ګيلې سره د مهمل په ډول راځي، ګيله، سرټکونه، شکايت.

مانی (mānáy) ښځ.م.ج. د ماما د ښځې لقب.

مانیز (mānīz) نر.م. مانایيز، معنوي، مانوي.

مانګی (māṇgáy) نر.م. بېړۍ چلوونکی، ملاح، مانوګی، مانو، د بېړۍ مالک، مانی.

مانو (māṇū́) نر.م. ۱) وګ. مانګی؛ ۲) د يوه بوټي نوم؛ ۳) يو ډول مېوه ده؛ ٤) په دود او دستور پوه، مهذب؛ ٥) ماکو، تاکر، بې لېښې مچی.

مانوګی (māṇūgáy) نر.م. د مانو تصغير نوم.

مانووالي (māṇūwāli) ښځ.م. بېړيوالي، د بېړۍ چلونې اداره، دريانوردي.

مانه (māṇá) ښځ.م. (ج. مانې) ګيله، شکوه.

مانیجن (māṇižán) ص. نر.م. ګيله من، خفه، ناراضه.

مانیجوت (māṇijūt) نر.م. د کانۍ نه راډبخوا د غرمنې نرۍ غوندې پته چې لاندې جوترو ته رسېدلې وي.

مانیګر (māṇigár) ص. ګيله من، مرور، خفه.

مانې (māṇé) ښځ.ج. ۱) د منه جمع؛ ۲) د اوريښو د کرلو ځمکه.

مانۍ (māṇáy) ښځ.نب. ۱) قصر؛ ۲) مورچه.

ماوا (māwā́) ښځ.م. ۱) د امن ځای، پناه ځای؛ ۲) د بېرته راتلو ځای؛ ۳) اصل، جوهر.

ماوت (māwát) نر.م. ۱) فيل ساتونکی، مهاوت، پيلبان، پيلبه؛ ۲) ص. هغه سړی چې خلاصی تري نه وي.

ماورا (māwarā́) ص. وروسته، هغه خوا، پورې غاړه.

ماهودانه (māhūdāná) ښځ.م. وګ. جمال کوټه.

ماهي (māhí) نر.م. کب، مهی.

ماهيت (māhyát) نر.م. اصل، جوهر، مغز.

ماهي خورک (māhixorák) نر.م. کب خور، يو ډول مرغۍ چې ماهيان خوري، ماهي خوار.

ماهي غوږ (māhigwáẓ) نر.م. صدف، موتي لال.

ماهي ګير (māhigír) نر.م. کب نيونکی.

ماياګولي (māyāgoli) ښځ.م. د هلکانو د يوې لوبې نوم دی.

مايي (māyí) ښځ.م. مور، په نکريزو سور کړی لاس چې ورغوی او د ګوتو بندونه سپين وي.

مايچه (māyčá) ښځ.م. (ج. مايچې) مينچه.

مايع (māyé') ښځ.م. اوبلن، بهېدونکی څيز، نرم څيز.

مايک (māyk) نر.م. وګ. مايکروفون.

مايکروسکوپ (māykrūskūp) نر.م. ذره ليدی، خورد بين، ذره بين.

مايکروفون (māykrofū́n) نر.م. د اواز د لوړولو د آلې هغه برخه چې خولې ته نيول کېږي.

ماين ايښوونی (māynișūnay) نر.م. ماين ايښونکی، ماين ايښودونکی، ماين ګنار.

ماين پاک (māynpāk) فا. نر.م. ماين پاکوونکی، ماين شنډوونکی کس يا آله.

ماين پاکي (māynpāki) ښځ.م. ماين پاکونه، ماين شنډونه.

ماين شنډونه (māynšanḍawəna) ښځ.م. ماين پاکي، ماين خنثی کونه.

ماين شنډوونکی (māynšanḍawūnkay) فا. نر.م. ماين پاک، ماين خنثی کونکی.

ماينه (māyná) ښځ.م. ماندينه، ارتينه، ميرمن.

مايوره (māyū́ra) ښځ.م. د اتوار ورځ، د دويم ورځ، د يکشنبې ورځ.

مايوس (māyū́s) ص. نر.م. نهيلی، ناکام، زړه ماتی، ارماني، ارمانجن.

مايوسي (māyūsí) ښځ.م. نهيلي، خواشينتيا، ناکامي.

مایه (māyá) ښځ.م. ۱) جوهر، اصل؛ ۲) پانګه؛ ۳) هغه شیدې چې تروې شي، تومنه، مېره؛ ٤) هغه اوبۀ چې کهو، کوب، د یدای پې وروکی وي، او ببر وینهتان ولري؛ ۲) يوه غونډی وره کوپی یا کړی؛ ۳) د سانقه مایه، کوتی یا ژور ځای؛ ۵) ښته، رأس المال.

مایه پایه (māyapāyá) ښځ.م ۱) پانګه، سرمایه؛ ۲) موری، تول کاینات.

مایه ناز (māyanáz) ص. ۱) د فخر ور، مشهور، نامتو؛ ۲) معشوق.

مایین (māyín) نر.م. د غـز دوني داني، د غـز د ونې تخم.

مباح (mobáh) ص. جایز، روا، چې نه اجر لري او نه عذاب.

مباحثه (mobāhısá) ښځ.م. مناظره، تکرار، سوال او ځواب، له یو بل سره بحث کول.

مبادا (mabādá) اد. خدای دې نه کوي، خدای مه کړه، که داسې نه وي، که چېرې، هسې نه.

مبادله (mubādılá) ښځ.م. بدلې، بدلون.

مبادي (mabādí) ق. شروع، پیل، اغاز، ابتداء.

مبارزه (mubārızá) ښځ.م. جنګ، جګړه، شخړه.

مبارک (mubārák) ص. له برکت نه ډک، نېک، پاک، نېکمرغه، بختور.

مبارکي (mubārakí) ښځ.م. د خیر دعا، نېکي.

مباشرت (mubāšırát) فـا.ص. غوونه، د ښځې او مېړه یووالي، کوروالي، جماع.

مبالغه (mubālığá) ښځ.م ۱) له وړې خبرې نه لویه خبره جوړول، دروغ؛ ۲) تبلیغ، اغراق، غلو.

مباهات (mubāhát) نر.م. فخر، ویاړ، لویې.

مبتدا (mubtadá) نـر.م. ۱) پیـل، اغاز، شـروع، ابتداء؛ ۲) صفت.

مبتدي (mubtadí) نر.م. پیلوونکی، ابتدا کوونکی.

مبتذل (mubtazál) ص.نر.م. دلیل، خوار، دپ.

مبتکر (mubtakír) نر.م. د نوې څیز راویونکی.

مبتلا (mubtalá) ص. ښځ.م. ګرفتار، ګېر، اخته، نښتی، لګیا، بندیوان، رااېسار.

مبحث (mabhás) نر.م. بحث، د بحث موضوع.

مبدا (mabdá) نر.م. د شروع کېدو ځای، د جوتېدو یا څرګندېدو ځای؛ ۳) ابتداء، پیل، بنسټ، جرړه.

مبدل (mubadál) ص. نر.م. بدل کړای شـوی، اړول شوی.

مبرا (mubará) ص. نر.م. ۱) ازاد، خپلواک، بری؛ ۲) پاک، سپېڅلی؛ ۳) بېزار.

مبرز (mabráz) نر.م. چرچوبی، چرچوبی، تتی.

مبرهن (mabrahán) ص. پـه دلیـل ثابت شوی، څرګند، ښکاره، کوتلی، مضبوط.

مبشر (mubašér) ص.نـر.م. زېـری اوروونکی یا رسوونکی، زېری کوونکی.

مبصر (mubasír) ص. نر.م. ۱) بل پوهوونکی، کره کوټه معلوموونکی، لیدونکی؛ ۲) صراف.

مبعوث (mabʿús) ص. مف. لېږلی شوی، استولی شوی، پیدا کړی شوی.

مبلغ(۱) (mubalíğ) فا.ص. تبلیغ کوونکی، وعظ کوونکی، رسوونکی.

مبلغ(۲) (mablág) نر.م ۱) رقم، مقدار، د مال اندازه؛ ۲) جمع، کل، تول.

مبني (mabní) ص. بنیاد اېښودل شوی، د بنسټ د اېښودو ځای.

مبهم (mubhám) ص. نـر.م. ناڅرګند، داسې خبره چې مطلب یې څرګند نه وي، مشکوک، شکي.

مبهوت (mabhús) ص. حیران، وارخطا.

مبهي (mubahí) ص. شهوت زیاتوونکی.

مبین(۱) (mubín) نر.م. ظاهر، ښکاره، څرګند.

مبین(۲) (mubín) ص. بیان شوی، ښکاره کړای شوی.

متابعت (mutābiʻát) نر.م. پیروي، اطاعت.

متأثر (mutāsír) ص. نر.م. اغېزمن، چې اغېز پرې شوی وي، چې اثر یې قبول کړی وي.

متأخر (mutāaxír) ص. نر.م. وروسته راتلونکی.

متارکه (mutāriká) ښځ.م. ورلـه، اوربند، عـارضي روغه، کاڼي اېښودل.

متأسف (mutāsif) نر.م.ج. افسوس کوونکی.

متأسفانه (mutāsifāná) ق. له افسوس سره.

متاع (matāʻ) ښځ.م. مال و اسباب، پانګه.

متانت (matānát) نر.م. ټینګښتیا، دروندوالی، پاینښت، د خیالاتو درستوالی، مضبوطیت.

متاهل (mutāhíl) ص. نر.م.ج. د واده خاوند، د اهل و عیال خاوند.

متاهله (mutāhíla) ښځ.م. د متاهل ښځینه بڼه؛ و.ګ. متاهل.

متبادله (mutabādilá) ص. ښځ.م. هغه چې بدل شوی وي.

متبحر (mutabahír) نر.م.ج. ۱) ډېر ستر عالم، علامه؛ ۲) ډېر مالدار؛ ۳) ډېر ډوونکی، غرق.

متبدل (mutabadíl) ص. نر.م. بدل شوی.

متبرک (mutabarík) ص. نر.م. د برکت والا، برکتي، پاک، سپېڅلی، عزتمند، ښاد من.

متبسم (mutabasím) نر.م. خندېدونکی.

متبع (mutabíʻ) ص. نر.م. په چا پسې تلونکی، پیروي کوونکی، پیرو.

متبنی (mutabanā) ص. نر.م. دیني زوی، بالکی، نومولی (نوملی) زوی.

متبوع (matbūʻ) ص. نر.م. هغه څوک چې د چا پیروي کولای شي، مشر، پېشوا.

متجاوز (mutajāwíz) ص. نر.م.ج. تېری کوونکی، تجاوز کوونکی، له خپل برید نه تېرېدونکی.

متجسس (mutajasís) ص. نر.م. جاسوس، پلټونکی.

متحارب (mutahāríb) ص. نر.م. په خپلو منځو کې جنګ کوونکي، په خپلو کې سره ښکېل.

متحد (mutahíd) نر.م. اتحاد ساتونکی، متفق.

متحد المال (mutahidulmāl) ص. نر.م. عمومي خبرتیا، عمومي اطلاع، عمومي مکتوب.

متحرک (mutaharík) ص. نر.م. خوځند، حرکت کوونکی، خوځېدونکی، روان، ګرځېدونکی.

متحمل (mutahamíl) ص. نر.م. زغمونکی برداشت کوونکی، وړونکی، صابر، مستقل مزاجه.

متحیر (mutahayír) ص. نر.م.ج. هېښند، هک پک، تعجب کوونکی، په حیرت کې، حیران.

متخلص (mutaxalís) ص. نر.م. تخلص لرونکی.

متخیل (mutaxayíl) ص. نر.م. په خیال کې راوستونکی، خیال کوونکی، خیالي، وهمي.

متخیله (mutaxayilá) ښځ.م. د خیال قوت، دماغ.

متداول (mutadāwíl) ص. نر.م.ج. هغه چې وار په وار اخیستی شي، لاس په لاس ګرځېدونکی، مروج، رسمي.

متدین (mutadayín) ص. نر.م. دیندار، د پخې عقیدې خاوند.

متذبذب (mutazabzáb) ص. نر.م. تذبذب کوونکی مذبذب، دوه زړی، وسواس کوونکی.

متذکره (mutazakirá) ص. نر.م. نوموړی، یاد شوی، بیان کړای شوی، په یاد کړای شوی.

متر(۱) (matár) نر.م. ۱) هغه هلک چې په یوه لوبه کې مشر یا میرو وي؛ ۲) اشنا، دوست، ملګری.

متر[۲] (mátar) نـر.م. هغه تـازه کـرت چې لا رغ شوې نه وي.

متر[۳] (mitár) نر.م. د اندازه کولو يو واحد دی.

مترادف (mutarādíf) ص. نر.م.ج. هغه لغتونه چې شکلونه يې بېل او مانا يې يو وي.

متراوڼ (mutrāwaṇ) ص. نر.م. هغه هلک چې په خوب کې متهازي کوي؛ متيازڼ.

متراونه (mutrāwaṇa) ص. ښـځ.م. د متـراوڼ ښځينه بڼه.

مترجم (mutarjím) نر.م. ژباړن، ژباړونکی.

متردد (mutaradíd) ص. نـر.م.ج. په شک کې، زړه نا زړه.

مترډ (mutaríḍ) ص. نر.م. په متيازو لړلی.

مترشح (mutarašíh) نـر.م. ۱) ځـځـېدونـکی؛ ۲) عيان، جوت، ځرګند.

مترصد (mutarasíd) ص. نر.م. انتظار کوونکی، څارو، څارن، څارونکی.

مترغزي (matraǧzé) نر.م.ج. ماغزه، دماغ.

مترقي (mutaraqí) ص. نب. پرمختللی، پرمختګ کوونکی.

مترکه (matraká) ښځ.م. ووړوکی څتک، څتکی.

مترنم (mutaraním) نـر.م. ۱) سندرغـاړی؛ ۲) سندرېز.

متروک (matrū́k) ص. نر.م. ترک کړی شـوی، ختم کړی شوی، پرېښوی شوی.

متروکه (matrū́ka) ښځ.م. قمچينه.

متره[۱] (matrá) ښځ.م. ۱) نه پيدا کېدونکی، ناياب، حرام؛ ۲) قيمـتي، نادر؛ ۳) چـرچرانګه، يوه مرغۍ.

متره[۲] (mátra) ښځ.م. ۱) همت، طاقت؛ ۲) ماسته، چکه، خړپړی؛ ۳) توان، سيک، څواک.

متريکه (matriká) ښځ.م. چابک، متروکه.

متری (matráy) ښځ.م. ووړوکی ګوډی.

متړ (matáṛ) ص. نـر.م. ۱) بې وقـوف، کم عقل، بې عقل؛ ۲) متيازن، متهانځن.

متزلزل (mutazalzíl) نـر.م.ج. خوځېدونکی، رپېدونکی، رپېدېدونکی، زړه نازړه.

متساوي (mutasāwí) ص. نب. د يوه بل سـره مساوي، برابر، انډول.

متسلسل (mutasalsíl) ق. پرله پسې.

متشابه (mutašābíh) ص. ښځ.م. په يوه شکل، سره ورته، په يوه ډول.

متشاعر (mutašāṣír) نـر.م. نقلي شاعـر، هغه سړی يا شاعر چې د بل چا شعرونه په ځان پورې تړي.

متشدد (mutašadíd) ص. نر.م. تشدد کوونکی، سختي کوونکی.

متشکر (mutašakír) ص.نـر.م. منندوی، شکر کوونکی.

متشکل (mutašakíl) ص. نـر.م. په يوه شکل کېدونکی، شکل اختياروونکی.

متصادم (mutasādím) نر.م. ډغرې وهونکی.

متصدي (mutasadí) نـر.ښځ.م. حساب کتاب کوونکی، منشي، کاتب، پيکار.

متصرف (mutasaríf) ص.نر.م. ښکېلاکګر، قبضه کوونکی.

متصل (mutasíl) ص. نر.م. نښېدي، جوخت.

متصوف (mutasawíf) ص.نـر.م. صـوفي جوړېدونکی، صوفي.

متضاد (mutazā́d) ص. نر.م. برخلاف، اپوته.

متعارف (mutaṣāríf) نر.م. ۱) يو بل پېژندونکی سره واقف؛ ۲) مشهور، معروف.

متعجب (mutaȝajib) ص. نر.م. حیران، هک پک، اریان، گوته په خوله.

متعدد (mutaȝadid) ص. نر.م.ج. ډېر گڼ، بې شمېره، له یوه نه زیات.

متعدي (mutaȝadi) ص. نر.م.ج. لـه حـد نه زیاتېدونکی؛ ۲) هغه فعل چې مفعول غواړي.

متعصب (mutassib) ص.نر.م. کینه ور، بغضي، تعصب کوونکی.

متعلق (mutaȝliq) ص.نر.م. اړوند، تعلق لرونکی، اړیکه لرونکی، علاقه لرونکی.

متعین (mutaȝayin) ص.نر.م. مقرر کړای شوی، تعیین کړای شوی.

متغیر (mutaǧayir) نر.م. بدل شوی، تقسیم شوی، وېشلی، بې ثباته، پریشان.

متفرق (mutafariq) نر.م. بېلا بېل، خپاره واره.

متفق (mutafiq) ص. نر.م.ج. متحد، یو موټی، اتفاق کوونکي، گډون کوونکي، شامل، گډ.

متفکر (mutafakir) ص.نر.م.ج. فکر کوونکی، فکرمند، خفه.

متقابل (mutaqābil) ص. نر.م.ج. د یو بل سره مقابله کوونکی، مخالف، مخامخ.

متقارب (mutaqārib) نر.م. ۱) یو بل ته نږدې؛ ۲) د عروضو په علم کې د یوه بحر نوم.

متقاضي (mutaqāzi) ص. غوښتونکی.

متقاعد (mutaqāsid) ص. نر.م. ۱) ځانته، گوښی؛ ۲) تقاعد شوی.

متقدم (mutaqadim) ص.نر.م ۱) مخکې تلونکی؛ ۲) پخوانی، زوړ، لرغونی.

متقي (mutaqi) ص. نب. پرهېزگار، نېک، زاهد.

متکا (mutakā) ښځ.م. د ډاډ ځای، د ډډې لگولو ځای، تکیه گاه، متکه.

متکبر (mutakabir) نر.م. ۱) کبر کوونکی، غاوره، کبرجن؛ ۲) د خدای جل جلاله یو صفتي نوم.

متکلم (mutakalim) نر.م. خبرې کوونکی.

متل (matal) نر.م. یو لنډه جمله چې ستر کلتوري او علمي ارزښت په کې پروت وي.

متلاشي (mutalāši) ص. نر.م. تیت و پرک، مضمحل، هغه څه چې اجزا یې سره تیت وي.

متلاطم (mutalātim) ص. نر.م. په جوش کې، څپې څپې، موج لرونکی، د سیند څپې.

متلون (mutalawin) ص. نر.م. رنگ بدلوونکی، رنگ په رنگ کېدونکی، خوی بدلوونکی.

متلي (matali) ص. نر.م. هغه سرې چې په خبرو کې زیات متلونه راوړي یا یې کاروي.

متمدن (mutamadin) ص.نر.م.ج. مهذب، تمدن لرونکی، د ښار او سېدونکی، فرهنگیالی.

متمرد (mutamarid) ص. نر.م.ج. یاغي، باغي.

متمني (mutamani) نر.م. هیله من.

متموج (mutamawij) ص. نر.م. څپې وهونکی، څپاند، غورځنگ.

متمول (mutamawil) نر.م. مالدار، دولتمند.

متن (matan) نر.م. د کتاب د منځ اصل عبارت.

متنازعه (mūtanāzısá) ص. نب. هغه شیز چې د هغه په اړه تنازعه وي.

متناقص (mutanāqis) ص.نر.م.ج. سره اختلاف لرونکی، سره مخالف، د یو بل ضد.

متنفر (mutanafir) نر.م. نفرت کوونکی، زړه بدی، بېزار، خوابدی، کرکجن.

متنگ (matang) نر.م. پړی، رسی، مدریشه.

متنوع (mutanawis) ص. نب. رنگارنگ، دول دول، هغه چې زیات ډولونه ولري.

متوازن (mutawāzin) ص.نب. سره برابر، اندولیز.

متوازي (mutawāzí) ص. نب. په یوه فاصله؛ هغه خطونه چې سیده یو بل ته مخامخ په یوه واټن کې وي او یو بل سره نه قطع کوي.

متواضع (mutawāzi') ص. نب. ۱) کمینه، عاجزي کوونکی؛ ۲) تواضع کوونکی، عاجز.

متواله (matwāla) فا. نر.م. نیشه، مست، متولا.

متوجه (mutawajíh) ص. نب ۱) ځیر، پام کوونکی، توجه کوونکی، خیال کوونکی؛ ۲) مخاطب.

متوسط (mutawasít) ص. نر.م. ج. د منځ، د اوسطي درجې، منځنی، منځومانه.

متوسطه (mutawasitá) ښځ.م. منځنی ښوونځی، له اوومه تر نهم ټولګي پورې ښوونځي.

متوطن (mutawatín) نر.م. ج. اوسېدونکی، د وطن اصلي هستوګن.

متوفیٰ (mutawafā́) ص. نب. مړ، وفات شوی.

متوفي (mutawafí) ص. نب. مړکېدونکی، وفات کوونکی.

متوقع (mutawaqí') ص. نب. هیله من، امیدوار.

متوکل (mutawakíl) ص. نر.م. بروسه کوونکی، توکل کوونکی، توکلي.

متولد (mutawalíd) نر.م. ج. زېږېدلی، پیدا شوی.

متولي (mutawalí) ص. نر.م. سرپرست، هغه څوک چې یو کار ورسپارل شوی وي.

مته (matá) ښځ.م ۱) برمه، تبځونکی؛ ۲) دلرګي یا بل څیز د سوري کولو آله؛ ۳) ځل، وار، نوبت.

متی (matáy) ښځ.م. اوبه، نالي، لښتی.

متی (matáy) نر.م. چابک، تېز، چالاک.

متیازړی (mityázāṛay) نر.م. د متیازو لار، د میتیازو لاره.

متیازن (mityāzán) ص.نر.م. متیازک، متراوڼ، متیازن.

متیازنی (mityāzaní) ښځ.م. مثانه، د متیازو پوکنی، شاشدان.

متیازڅک (mityázcak) نر.م. د متیازنی ناروغي، سلسل البول.

متیازې (mityā́ze) ښځ.ج. ادرار، خالي جواب چای.

متین (matín) ص. نر.م. ج. مضبوط، کلک.

متېره (materá) ښځ.م. د ترکارۍ یو ډول دی.

مټ (maṭ) نر.م. ۱) د اوږې نه تر څنګل پورې د لاس برخه؛ ۲) هاند، هڅه، عزم؛ ۳) چاتی، خوم، منګی؛ ٤) د کټ تابع مهمل، بالکل، دغه شان.

مټ (maṭ) نر.م. د سېلاب پسته خټه، ربګ خاوره، لهه.

متیا (maṭā́) ښځ.م. د شرومبو کټوی، مټی.

مټاک (maṭā́k) نر.م. ۱) کلک غوز چې چغزی په کې نه وي، متکور؛ ۲) یوه اغزنه ونه.

مټاکو (maṭākó) نر.م. یو ډول وابنه دي چې د اوبو د سر د پاسه وي.

مټاکه (maṭāka) ښځ.م ۱) هغه پرسوب چې د ماشې، وروی یا بل خزنده د چیچلو له امله ښکاره شي؛ ۲) ګرمکه دانه؛ ۳) یو رنځ دی؛ ٤) کلکه، سخته.

مټاکې دانې (maṭākedā́né) ښځ.م. ج. د ډېرې هغه دانې چې پوره پخې نه وي.

مټاکی (maṭākáy) ص. نر.م. کلک، سخت.

مټان (maṭā́n) نر.ج. چاقوان، چړې، توري.

مټایي (miṭāyí) نر.ج. ځانګړي خواږه خواړه، خوږ څیز، شیریني.

مټ تړ (maṭtár) نر.م. هغه تعویذ چې په مټ باندې تړل کېږي، مټ تړونی.

مټخ (maṭáx) نر.م. یو خړ رنګی ملخ دی، ملخی.

مټر (maṭár) نر.ج. ۱) یو ډول سبزي ده؛ ۲) یو ډول زېړ رنګه چنې.

مټره (maṭrá) ښځ.م. مټره، وګ. ختبېل.

مټک (maṭák) ص. نر.م. ۱)غوز؛ ۲)ناز نخره.

مټکاوی (maṭkā́way) نر.م. مبنود، زيار، کړاو، زحمت، محنت.

مټکور (maṭkwár) ص. نر.م. له وخته مخکې بوخ شوی؛ ۲)په يوه کار کې ځان نا غرضه کول.

مټکورې (máṭakwáre) ص. ښځ.ج. دجوارو هغه نيني چې په چيچلو کې سختې وي.

مټکی (maṭkay) ښځ.م ۱)د پټکي هغه برخه چې په اوږو راپرته وي، مچکی؛ ۲)واکی.

مټکی(۱) (maṭakáy) نر.م. موټکی، جلق وهونکی.

مټکی(۲) (maṭkáy) نر.م. ۱) هغه پسول چې ښځې يې په مټ تړي، بازوبند؛ ۲) خم.

مټ ګل (maṭgwál) نر.م. هغه کشيده کاري چې په لستونو باندې کېږي.

مټ ملي (maṭmalí) نر.ج. د سړيو ګردې ځنې، ځونکی.

مټن (maṭán) ص. نر.م. لمده او وچه ځمکه، وتره.

مټور (maṭawár) ص.نر.م. پياوړي، ځواکمن، متي لرونکی، د تکړه کورنۍ لرونکی، طاقتور.

مټوری (maṭoráy) نر.م. دوبړه، متاکه، يو ډول دانه.

مټوری (maṭoráy) ښځ.ج. ۱)وګ. مټوری؛ ۲)تناکه؛ ۳)مبغ؛ ٤)د مټوری مؤنث.

مټونګه (maṭū́ngá) ص. ښځ.م. د متيزې لور.

مټونګی (maṭūngáy) ص. نر.م. دمتيزې زوی، حرامونی، متنګی.

مټونګې (maṭūngay) ص.ښځ.م.ج. متيزه، هغه ښځه چې له بل چا سره وتښتي.

مټه (maṭá) ص. ۱)لت، کاهل بېکاره؛ ۲)ښځ.م. پايه، ستون؛ ۳)مټ؛ ٤)طاقت؛ ٥)ځوم، چاتی؛ ٦)سوډر؛ ۷)ژېړوزمه نرمه او پسته خاوره، نرمه خته؛ ۸)د ونې تنه؛ ۹)لرم، بورجی؛ ۱۰)د ګنډلو ستن.

مټی (maṭáy) نر.م. د حيواناتو يو ډول ناروغي ده.

مټې (maṭé) ق. ايله بيله. مټی، مټ، فقط، يوازې.

مټيال (maṭyā́l) نر.م. مټور، زيارکښ، زيارګالی، زحمتکش.

مټير (maṭír) نر.م. چيرچاړ، حمله، بريد.

مټيران (maṭirā́n) نر.م. شراب خونه، ميکده.

مټيز (maṭíz) ص. نر.م. هغه کس چې له پردې ښځې سره له کوره تښتېدلی وي، مټيزک.

مټيزتوب (maṭiztób) نر.م. د مټيزه کېدو حالت، بې حيايي، مټيزوالی، مټيزتيا.

مټيزه (maṭíza) ص. ښځ.م. هغه ښځه يا جنۍ چې له خپلې کورنۍ نه په پټه وتښتي.

مټين (maṭín) ص. نر.م. له مټينې خاورې جوړ.

مټۍ(۱) (maṭáy) ښځ.م. ۱)د اوبو د ساتلو خاورين لوښی، د شرومبو د شاربلو لوښی؛ ۲)دګنې بندونه چې په کې سترګه راخېژي؛ ۳)وګ. ځری.

مثال (misā́l) نر.م. تصوير، صورت، نمونه، په رنګ، په شان، مثل، بېلګه.

مثانه (masā́ná) ښځ.م. متيازنی، د متيازو پوکنی.

مثبت (musbát) ص. نر.م. ۱) تصديق کوونکی؛ ۲) د منفي ضد؛ ۳)د ګرامر، رياضي، برق او نورو علومو يوه اصطلاح.

مثقال (misqā́l) نر.م. ۱)د وزن يو مقدار، له ۲٤ نخودو سره برابر؛ ۲)معمولي شی، لږوزن.

مثل (masál) نر.م. متل، مشهور قول، حکايت.

مثلاً (masalā́n) ق. د مثال په ډول، لکه چې.

مثلث (musalás) ص. نر.م. ۱)درې ګوټيز، درې ضلعيز؛ ۲)د نظم درې مصرع ييز بند.

مثله (muslá) ښځ.م. د مړي د غړو پرې کول، پزې او نورو اندامونو پرېکونه.

مثمر (musmír) نر.م.ج. مېوه ورکوونکی، ګټور.

مثنیٰ (musaná) ښځ.م. ۱) دوه برابره، غبرګ، جوړه؛ ۲) له اصل سره سم نقل، دويم نقل.

مثنوي (masnawí) ښځ.م. هغه مسلسل نظم چې د هر بیت مصرع یې ځانته قافیه لري.

مثیل (masíl) ص. نر.م. ساری، نظیر، مشابه، په شان.

مجادله (mujādalá) ښځ.م. جنګ جګړه، شور، بحث، هنګامه، غوربګ.

مجاز (majáz) ص. نر.م. ۱) روا، اجازت ورکړی شوی، مختار؛ ۲) د حقیقت ضد، غیرحقیقي.

مجازاً (majāzán) ق. په مجازي توګه، فرضاً، د فرض په ډول.

مجازي (majāzí) ص. نر.م. غیر حقیقي، فرضي، نقل، غیر اصلي، مصنوعي.

مجال (majál) ښځ.م. ۱) څواک، طاقت، دخل؛ ۲) د چکر ورکولو ځای؛ ۳) فرصت، وخت.

مجامعت (mujāmeɣát) نر.م. غوونه، جماع.

مجاور (mujāwír) ص. نر.م. ۱) ګاونډی، نږدې اوسېدونکی؛ ۲) د یوه زیارت جارو کوونکی.

مجاهد (mujāhíd) نر.م. کفارو پرضد جهاد کوونکی، غازي، کوښښ کوونکی.

مجاهده (mujāhidá) ښځ.م. هڅه کوونکی، زیار ګالونکی، د نفس د ناروا غوښتنو پر ضد جهاد، محنت، ریاضت.

مجبور (majbúr) ص. نر.م.ج. اړ، اړمن، بې وسه، غریب، ناتوان.

مجبوراً (majbūrán) ق. د اړتیا له امله، له بې اختیارۍ نه، د ناچارۍ نه، له بې وسۍ نه.

مجبورول (majbūrawə́l) مص. مت. اړ ایستل، اړ کول، بې اختیاره کول، بې وسه کول.

مجبوربدل (majbūredə́l) مص. ل. اړ کېدل، بې اختیاره کېدل، بې وسه کېدل، ناچاره کېدل.

مجتنب (mujtanáb) ص. نر.م. ځان ژغورونکی، پرهېزګار، منع شوی، اجتناب کوونکی.

مجتهد (mujtahíd) ص. نر.م ۱) اجتهاد کوونکی، کوښښ کوونکی؛ ۲) دیني مشعر.

مجدد (mujadád) ص. نر.م.ج. نوی کوونکی، تجدید کوونکی، د مسلمانانو لوی عالم.

مجذوب (majzúb) ص. نر.م. د جذبې په حالت کې، بې خوبه، مست، بې هوښه.

مجرا[1] (mujrá) ښځ.م. ۱) د ډمانو د ګډا او سندرو محفل؛ ۲) موجره، کښېت شوی؛ ۳) منظور، قبول، منل شوی.

مجرا[2] (majrá) ښځ.م. د اوبو د وتو لاره.

مجرب (mujaráb) ص. نر.م.ج. ازمايلی شوی، تجربه شوی، موثر، ګټور.

مجرد (mujarád) ص. نر.م.ج. ۱) یوازې، ځانله، یو وزری؛ ۲) لونډ سړی؛ ۳) له مادیاتو پاک.

مجردي (mujaradí) ښځ.م. یوازېوالی، لونډ توب، ازادي.

مجرم (mujrím) ص. نر.م. ګرم، جرم لرونکی، ګناهکار، قصوروار، خطا وار.

مجروح (majrúh) ص. نب. ټپي، زخمي، ژوبل.

مجرور (majrúr) ص. نر.م. ۱) راکښلی شوی؛ ۲) هغه کلمه چې په پای کې یې کسره راغلې وي.

مجره (mujrá) ښځ.م. ۱) کهکشان؛ ۲) تحفه، ډالۍ، سوغات؛ ۳) د نڅا یو ډول.

مجسم (mujasám) ص. نر.م. ۱) بدن لرونکی، جسم لرونکی؛ ۲) تول؛ ۳) پلن.

مجسمه (mujasimá) بنغ.م. بت.

مجلد (mujalád) ص. نسر.م.ج. پوښ والا، پوښ لرونکی، جلد شوی، هغه کتاب چې وقايې ورته لګېدلې وي.

مجلس (majlás) نر.م ۱) د کېناستو ځای، محفل، ګپ شپ؛ ۲) تنګ تکور.

مجلسي (majlasi) نر.م ۱) ګپ شپ خوښوونکی، جرګه مار، په مجلس کې شريک؛ ۲) سندرغاړی.

مجله (mujalá) بنغ.م. رساله، د بېلابېلو مقالو جونګ.

مجمر (majmár) نر.م. منقل، نغری، کوره، انګيټۍ چې سپېلنی په کې لوګی کېږي او دېګ هم پرې پخېږي.

مجمع (majmáṣ) بنغ.م. ۱) ګڼه ګونه، مجلس؛ ۲) د خلکو د راغونډېدو ځای.

مجمل (mujmál) ص. نر.م.ج. ۱) مختصر، لنډ، لنډ؛ ۲) غير واضح، مبهم.

مجملاً (mujmalán) ق. په لنډو، مختصراً.

مجمعه (mujmaṣá) بنغ.م. مجمه، غوری.

مجموعه (majmūṣá) بنغ.م. ۱) جمع کړای شوی؛ ۲) راټول کړی شيزونه؛ ۳) د شاعرۍ، نثر يا نورو مضمونونو څخه جوړ کړی کتاب، رساله.

مجموعي (majmoṣí) ص. نر.م. ټول، سراسر، کلهم، همګي، تمامي.

مجمه (majma) بنغ.م. (ج. مجمې) غوری، د خوراک لوی لوښی، ښانک.

مجن (maján) نر.م. لينده، ليندۍ.

مجنون (majnūn) ص. نسر.م. ۱) لېونی، پاګل؛ ۲) عاشق، مين، شيدا.

مجوزه (mujawizá) ص. بنغ. تجويز کړای شوی يا شوې، وړاندې شوی يا شوې، مقرر شوی.

مجوسي (majūsi) نسر.م. اور لمانځی، اور لمانځونکی، د اور عبادت کوونکی، د زردشتي مذهب پيرو، آتش پرست.

مجهول (majhūl) ص. نسر.م. ۱) پټ، ناڅرګند؛ ۲) هغه فعل چې فاعل يې معلوم نه وي.

مجی (majáy) بنغ.م. ۱) ناقه، اوښه؛ ۲) هغه رنځور چې له ناروغۍ نه تازه ښه شوی وي.

مځکه (maǰáka) بنغ.م. ځمکه، زمکه.

مځګری (maǰgáray) ص. نر.م. ژرنده ګری.

مچ (mač) نسر.م. ۱) وزر لرونکي حشره، مګس؛ ۲) زری، دودان، غټی؛ ۳) د تګ په وخت کې د پښې اوښتل؛ ٤) بنغ.م. تيندک، ډغره.

مچان (mačān) نر.ج. د مچ جمع.

مچان (mačān) نر.م ۱) مورګه، ډډه، ښنده، موره؛ ۲) د زمريانو د ښکار لپاره په ونه کې جوړ کړی لوړ ځای، جونګړه، منا.

مچ بنک (mačbanák) نسر.م. د مچانو د شړلو پکی، ببوزی، مچشړ، مچ غړينی، مچوړی.

مچپرانګ (mačprāng) نسر.م. ۱) غټ مچ؛ ۲) جولا، غنه، غني.

مچخ (mačáx) نر.م. ملخ، ملخی، يوه حشره.

مچخړی (mačxáṛay) نر.م. د مچانو هګی.

مچر (mačár) نر.م. د ونې کچه ځانګه.

مچری (mačaráy) بنغ.م.ج. له ماشونه د ځان ساتلو لپاره جالی، پشه خانه.

مچرکي (mačarké) بنغ.م. وچوکی، کمزوري.

مچشړ (mačšáṛ) نر.م. و ګ. مچ بنک.

مچ غړينی (mačǧaṛinay) نر.م. و ګ. مچ بنک.

مچغنه (macağna) بنغ.م. يوه تاريزه يا له مزريو نه جوړ آله چې د مټ په زور په کې کاڼي لېرې ويشتل کېږي. مچغنه، مچغونه، مچلوغزه.

مچک (mačák) نر.م ۱) و گ. مسور؛ ۲) کونتی، ارمکی، کنده؛ ۳) هغه لرگی چې په سر کې یې چنگک وي او د ونو بناخونه پرې ماتوي.

مچکه (mačáka) ښځ.م. پپه، پیپي، مچه، کوکی.

مچکېره (mačkéra) ښځ.م. د گبینو مچی.

مچکی (mačkay) نر.م. سرښی توپک.

مچگیرک (močgirák) نر.م. جولا، غنه، غنې.

مچلک (mačlák) نر.م. د مچغني د رسۍ نری سر.

مچلکا (mačalká) نر.م. مجلکا، مچلکه، موچلکا، ضمانت، اقرارلیک، لوظنامه، خبرداری.

مچله (mačlá) ص. نر.م. ۱) توکمار، تپوقې؛ ۲) غورږوالی.

مچلي (mačláy) ښځ.ج. ۱) دغوږونو گانه، د غوږونو پسول؛ ۲) لښتۍ.

مچمچی (mačmačáy) ښځ. م.ج. و گ. مچلی.

مچنه (mačána) ښځ.م. پنه، څپلۍ، موچنه.

مچو (mačó) نر.م. مچکه، مچ.

مچوری (mčaūŗay) ص. تاو راتاو، غوټې موټې، چونې مچونې.

مچوژونی (mačwažūnay) نر.م. مچشړ، مچشړونی، مگس کش.

مچول (mačawə́l) مص. مت. ښکلول، کوکس اخیستل، خوله اخیستل.

مچونې (mačūnáy) ښځ.م. و گ. بوگری.

مچوونی (mačawūnay) نر.م. ښکلوونکی، بوسه گیر، مچه اخیستونکی، کوکی اخیستونکی.

مچونی (mačūṇay) ص. نر.م. رانغاړلی شوی.

مچه (mačá) ښځ.م. پپه، پیپی کوکی

مچی (mačáy) ښځ.م. بمبره، دمبره، دساره، مچمچی، مچکی، موچی، غومبسه.

مخرغ (macráğ) نر.م. یو ډول وابنه دي.

مخرک (macrák) نر.م. کربوری، چمچورکه.

مخله (macalá) ښځ.م. د نوک شانه غوبنه، ورې، مثلی.

مخوڅک (macūcák) نر.م. ۱) د هوسۍ بچی، کبلی؛ ۲) وړوکی حیوان، وړوکی شی.

مخوڅکی (macūckáy) نر.م. یو ډول ژېړ رنگه وابنه دی چې په دوایي کې کاریږي.

محاذ (mahā́z) نر.م. ۱) د جنگ ډگر، سنگر؛ ۲) ص.ق. مخامخ، مقابل.

محاسب (mahāsíb) نر.م. حساب کوونکی، حساب و کتاب کوونکی، شمېرونکی.

محاسبه (mahāsibá) ښځ.م. حساب و کتاب کونه، حساب غوښتنه.

محاسن (mahāsín) ج.م: ښکلاوې، ښېگنې، نېکی، فایدې، ښائگنې.

محاصره (muhāsirá) ښځ.م. کلابند، له څلورو خواوو نه راتاوېدنه، چاپېره مخه بندونه.

محافظ (muhāfíz) نر.م. ساتندوی، پېره دار.

محاکمه (muhākimá) ښځ.م. د پرېکړې لپاره د یوه چا وراندې کول.

محال (mahā́l) ص.نر.م.ج. ناممکن، گران.

محاوره (muhāwirá) ښځ.م. خبرې اترې.

محب (muhíb) ص.نر.م. مینه ناک، مینه لرونکی، دوست.

محبت (muhabát) نر.م. مینه، اخلاص، دوستي.

محبس (mahbás) نر.م. جېل، بندي خانه، زندان.

محبوب (mahbū́b) نر.م. خوږ، گران، دلدار.

محبوبا (mahbūbā́) ښځ.م. معشوقه، محبوبه.

محبوس (mahbū́s) ص.نر.م. بندي، قیدي، زنداني.

محبوسول (mahbūsawə́l) مت. ف. قیدي کول، بندي کول، قیدول، زنداني کول.

محبوسېدل (mahbūsedál) مص. ل. قيد كېدل، بندېدل، قيدېدل.

محتاج (muhtáj) ص. نر.م. ج. اړ، ضرورتمند، حاجتمند، غريب، پامته دار، بې وسه.

محتاجول (muhtājawál) مص. مت. اړ كول، اړ ويستل، حاجتمنول.

محتاجېدل (muhtājedál) مص. ل. اړ كېدل، حاجتمند كېدل.

محتاط (muhtát) ص. نر.م. احتياط كوونكى.

محترم (muhtarám) ص. نر.م. عزتمند، عزتمن، معزز، لوى، د درناوي وړ.

محتسب (muhtasíb) نر.م. حساب اخيستونكى، محاسبه كوونكى، حاكم، كوتوال.

محجوب (mahjúb) ص. نر.م. ۱) په پرده كې پټ؛ ۲) شرمندوكى، حيانا ک.

محدود (mahdúd) ق. لېږ، لېږ، اندازه، په تاكلي حد كې بند، معلوم حد لرونكى، جوت تېک لرونكى.

محراب (mihrāb) نر.م. ۱) په جومات كې د امام په لمانځه د ريدو ځاى؛ ۲) داټ؛ ۳) وسله، سيخ.

محرر (muharír) نر.م. ليكونكى، منشي، كاتب.

محرک (muharík) ص. نر.م. حركت وركوونكى، تحريک پيدا كوونكى.

محرم[1] (mahrám) ص. نر.م. ج. ۱) داسي خپلوان چې نكاح ورسره جايزه نه وي؛ ۲) واقف، خبردار؛ ۳) نر.م. احرام تړونكى.

محرم[2] (muharám) ص. نر.م. ج. ۱) حرام كړاى شوى؛ ۲) نر.م. د قمري كال لومړى مياشت.

محروم (mahrúm) ص. نر.م. ج. حرام كړاى شوى، ناكام، بېنوا، بې برخې، مايوسه، نهيلى.

محروممول (mahrūmawál) مص. مت. مايوسه كول، ناكامول، نهيلى كول.

محروممېدل (mahrūmedál) مص. ل. نهيلى كېدل، بېنوا كېدل، مايوسه كېدل.

محزون (mahzún) ص. نر.م. زهير، غمژن خفه.

محسن[1] (mohsán) نر.م. احسانمند، چې نېكي ورسره شوې وي، چې ښه سلوک ورسره شوى وي، چې سخاوت پرې شوى وي.

محسن[2] (mohsín) نر.م. نېكي كوونكى، احسان كوونكى

محسوب (mahsúb) ص. نر.م. حساب كړاى شوى، شمارل شول، شمېرل شوى.

محسوبول (mahsūbawál) مص. مت. ګڼل، شمېرل، په حساب كې راوستل.

محسوبېدل (hsūbedál) مص. ل. ګڼل كېدل، شمېرل كېدل، په حساب كې راتلل.

محسود (mahsúd) ص. نر.م. چې كينه ورسره شوې وي، هغه څوک چې په زړه كې كينه ورته ساتل كېږي.

محسوس (mahsús) نر.م. حس شوى، هغه څېز چې د حواسو په وسيله معلوم كړاى شي.

محسوسول (mahasūsawál) مص. مت. حسول، د حواسو په ذريعه معلومول.

محسوسېدل (mahsūsedál) مص. ل. محسوس كېدل، په وسيله معلومېدل.

محشر (mahšár) نر.م. قيامت، اخرت.

محصل (muhasíl) ص. نر.م. ۱) د پوهنتون د دورې زده كوونكى؛ ۲) وصولوونكى، تېكس تولونكى، محصول اخيستونكى.

محصن[1] (muhsín) ص. نر.م. ۱) پرهېزګار، پاكباز؛ ۲) واده كړى.

محصن(۲) (muhsín) نر.م. سموونکی، کلابندوونکی، دېوال راتاوونکی.

محصن(۳) (muhsín) نر.م. ۱) کولپ، قلف، قلفل؛ ۲) زنبېل.

محصور (mahsúr) ص.نر.م.ج. کلابند، د دېوال دننه، گېر، ایسار.

محصول (mahsúl) نر.م. چونگی، ټیکس، خراج.

محض (máhz) ق. یوازې، صرف، فقط.

محضر (mahzár) نر.م. ۱) د حاضرېدو ځای؛ ۲) هغه کاغذ چې د قاضي مهر پرې لګېدلی وي.

محفوظ (mahfúz) ص.نر.م. ۱) په امن، اماني، سلامت، ژغورلی؛ ۲) حفظ کړای شوی.

محقق (muhaqíq) نر.م. (ج. محققین) تحقیق کوونکی، څېړونکی، پلټونکی.

محک (mihák) نر.م. هغه تور کاڼی چې د زرو کره کوټه پرې معلومولای شي، زرکاڼی.

محکم (mohkám) ص.نر.م. مضبوط، کلک، پوخ.

محکمات (mahkamát) ښځ.ج. د قرآن شریف هغه ایتونه چې مانا یې جوته او ځرګنده وي.

محکمتیا (mahkamtyá) ښځ.م. مضبوطوالی، استقامت، مضبوطي، محکموالی.

محکمه (mahmamá) ښځ.م. ۱) د حکم صادرولو ځای، اداره؛ ۲) عدالت.

محکوم (mahkúm) ص.نر.م.ج. ښکېل شوی، ترحکم لاندې، ماتحت، تابع، تر لاس لاندې.

محل (mahál) نر.م. ۱) مانۍ، کور، لوی ځای؛ ۲) وخت، موقع، مال.

محلت (mahlát) نر.م. مالت، د کلي یوه برخه، چم، ګاونډ، کندی، محله.

محلسرا (mahalsará) نر.م. د پاچا د ښځو هستوګنځای.

محلوج (mahlúj) نر.ج. ورېښلي شوې مالوچ.

محلول (mahlúl) ص.نر.م. حل شوی، هغه څیز چې په اوبو کې حل شي، اوبه کړای شوی.

محله (mahalá) ښځ.م. وګ. محلت.

محله دار (mahaladár) نر.م. ۱) په محلت کې اوسېدونکی؛ ۲) د محلې مشر.

محمل (mahmál) نر.م. یو ډول ډولۍ چې د اوښ په شا ورل کېږي، کجاوه، کیجاوه.

محنت (mihnát) نر.م. خواري، تکلیف، مزدوري.

محور (mihwár) نر.م. مرکز.

محوه (mahwá) ص.نر.م. ۱) وران، ړنګ، نابود؛ ۲) فکرمند.

محویت (mahwyát) نر.م. د محوه کېدو حالت، په خیال کې ورک، په تصور کې ډوب.

مخ (max) نر.م. ۱) څېره، بشره، شکل، موشاده؛ ۲) استر؛ ۳) لحاظ، خاطر؛ ٤) وړاندې؛ ۵) د توري خوله.

مخادا ینه (maxādáyana) ښځ.م. مخنی اداینه، وړاندې ورکونه، پېشکي.

مخارتی (máxartay) نر.م. مخارتونی، وړانګارتونی، پراجیکتر.

مخاسته (maxásta) ښځ.م. د قدم ښنه، د پله ښنه، چاپ، خاپ، خاپی، منډ.

مخاصم (maxāsím) ص.نر.م. دښمن، مخالف.

مخاصمت (maxasimát) نر.م. دښمني، میرڅي، مخالفت، تربګني، بغض، کینه.

مخاطب (maxātáb) ص.نر.م. فاعل یا ویونکي ته مخامخ.

مخاطبه (maxātibá) ښځ.م. په خپله منځ کې خبرې کول، یو بل ته مخامخ خبرې کول.

مخالفت (maxālifát) نر.م. دښمني، تربګني.

مخامخ (maxāmáx) ص. ق. نب. مخ په مخ.

مخامختیا (maxā́maxtyā́) بنځ.م. مخاوی، مخوالی، مخامخېدل، روياروېي.

مخامخول (maxā́maxawə́l) مص. مت. مخامخ کول، مقابل کول.

مخامخی (maxā́maxay) ق. مخامختیا، بېوالي، تقابل.

مخامخېدل (maxā́maxedə́l) مص. ل. مخامخ کېدل، مقابل کېدل.

مخبر (moxbír) نر.م. خبر ورکوونکی، جاسوس.

مخبر (moxbar) مف. نر.م. خبر شوی، اګاه شوی.

مخبنا (máxbınā) بنځ.م. روينا، روسازي.

مخبلګه (máxbelgá) بنځ.م. مخنی بېلګه، قبلي نمونه.

مخ پټی (máxpaṭay) نر.م. پړونی، حجاب، برقعه.

مخ په کوزه (máxpakūzá) ق. مخ پر خوړ، مخ پر کښته، مخ پر لاندي.

مخ په مخ (máxpamáx) ق. مخامخ، نېغ په نېغه.

مخ پرواندي (máxpar wṛāndé) ق. مختلونکی، مخکښ، پېشاپېش.

مختار (muxtā́r) ص. نر.م. اختيارمن، خپلواک، واکمن، مجاز، وکيل، ازاد.

مختارول (muxtā́rawə́l) مص.مت. اختيار ورکول، خپلواکول، ازادول.

مختارېدل (muxtā́redə́l) مص. ل. اختيار مېندل، ازادېدل.

مختاړی (maxtā́ṛay) نر.م. مخکي، وړاندي، د وروستاړي ضد، سابقه.

مختالوييز (maxtālūyiz) نر.م. په مخنيو اوريو ادا کېدونکی اواز.

مختص (maxtás) ص. نر.م. خاص کړای شوی.

مختصر (maxtasár) ص. نر.م. خلاصه کړای شوي، خلاصه، لنډ، لږ، ورکوټی.

مختصراً (maxtasarán) ق. په لنډو، لنډه داچي، په اختصار سره، خلاصه داچي.

مختګ (maxtág) نر.م. ترقي، وړاندي تلنه.

مختلف (moxtalíf) ص. نر.م. ج. چي يو ډول نه وي، جلا، مخالف، بېل بېل، رنګ په رنګ.

مختلونی (maxtlū́nay) ص. نر.م. مخکي تلونکی، پرمختګ کوونکی.

مخ تورکېدل (maxtorkedə́l) مص. ل. شرمنده کېدل، شرمېدل.

مختورن (maxtorán) ص. نر.م. شرمنده، ذليل.

مختوري (maxtorí) بنځ.م. بې عزتي، شرمنده ګي.

مختوری (maxtóray) ص. نر.م. رټلی شوی، ملامته، بې عزته، دروغجن.

مختياری (máxtayā́ray) نر.م. مخنی تياری، مخکي تياری، قبلي آماده ګي.

مخڅپونی (máxcapoṇay) نر.م. مخوچونی، مخپاک، د مخ دسمال.

مخدوم (maxdū́m) ص. نر.م. خدمت کړای شوی، بزرګ، عزتمند، بادار، اقا.

مخرانی (maxrāṇáy) بنځ.ج. ۱) وګ. مرخنی. ۲) دوه مخی.

مخرب[۱] (moxarráb) ص. نر.م. ج. ويجاړ شوی، وران شوی.

مخرب[۲] (moxarríb) ص. نر.م. ويجاړوونکی، ورانوونکی، خرابوونکی، تخريبکار.

مخرج (maxráj) نر.م. د وتو ځای، سرچينه، منبع.

مخرړی (maxraṛáy) بنځ.م.ج. وګ. مخرنی.

مخرنی (maxraṇáy) بنځ.ج. وګ. مرخنی.

مخروط (maxrūt) ص، نر.م. ۱) تراشلی شوی، تورلی؛ ۲) یو هندسي شکل دی.

مخروني (maxrūṇi) ښځ.م. سویه: کامیابي، عزت.

مخرونی (maxrūṇáy) ښځ.م. کامرانه، عزتمنده، نېکمرغه.

مخروی (maxroy) نر.م. ځان ښودنه، ریا.

مخریزي (maxrízi) نر.م.ج. ماغزه، دماغ.

مخزن (maxzán) نر.م. دخزانې ځای، دجمع کولو ځای.

مخزېږد (maxzẹ́zd) نر.م. تر میلاد دمخه، قبل المیلاد.

مخزېږدي (maxzẹzdí) ق. تر زېږد د مخکې مهال اړوند.

مخژبیز (maxžábiz) نر.م. د ژبې پر مخنۍ برخې ادا کېدونکی.

مخسور (maxsūr) نر.م. مخسوری، سرلوری، مخرونی، ښاخمن.

مخسوري (maxsūri) نر.م. سرلوري، ښاخمني، مخروني.

مخصوص (maxsūs) ص.نر.م. ځانګړی، خاص کړای شوی، غوره کړای شوی، نامزد شوی.

مخصوصاً (maxsūsán) ق. په ځانګړي توګه.

مخغابنیز (maxǧāṣiz) نر.م. هغه اواز چې پاسنیو غابنونو ته د ژبې د څوکې په ورجګېدو سره ادا کېږي.

مخفف (muxafáf) ص.نر.م. تخفیف کړای شوی، کم شوی، لنډ شوی.

مخفي (maxfí) ص. نب. پټ، ناڅرګند.

مغ کاته (maxkātá) نر.م. د ناوې د مخ جوتول او د کتونکو له لوري ناوې ته پیسې ورکول.

مخکتنه (maxkatəná) ښځ.م. مخروني، د چا پر کتاب باندې کتنه یا کره کتنه چې لومړی ځل لپاره د یوې غونډې په ترڅ کې ترسره کېږي.

مخکړ (maxkáṛ) نر.م. کړوال، مختاري، فعلي مختاري.

مخکښ (maxkáṣ) ص. نر.م. په مخکې تلونکی، د خاروېو سرکښ، مشر، قاید.

مخکښي (maxkṣé) ق. پخوا، مخکې.

مخکوته (maxkōṭá) ښځ.م. مخنۍ کوټه، مخخونه.

مخکې (maxké) ق. ۱) مخکښې؛ ۲) د یوې غونډۍ هوار، ښوی او مایل لوری.

مخکینی (maxkínay) نر.م. د تولو په سر کې، وړاندینی، لومړنی.

مخګڼه (maxgaṇá) ښځ.م. د مخ شمېره، د مخ ګڼه.

مخګواښ (maxgwāṣ) نر.م. مخنۍ ګواښ، مخکنۍ ګواښ، مخکېنۍ اخطار.

مخلص (muxlís) ص. نر.م. سوچه، رېښتینی، خیرخواه، اخلاصمند، صادق.

مخلوط (maxlūt) ص. نر.م. ګډ، یو ځای، شریک.

مخلوق (maxlūq) نر.ج. ۱) ولس، نړۍ، وګړي؛ ۲) ص. پیدا کړی شوي.

مخلید (maxlíd) نر.م. پیش منظر، وړاندې منظره.

مخمس (moxamás) نر.م. ۱) پنځه ضلعه ییز شکل؛ ۲) پنځه مصرعه ییز نظم.

مخمسه (maxmasá) ښځ.م. ۱) جنګ، جګړه؛ ۲) زړه نازړه.

مخمل (maxmál) نر.م. نرم رخت، بخمل.

مخمور (maxmūr) ص. نر.م.ج. نېشه، مست.

مخنث (muxanás) نر.م. نرګټ، نرښځی.

مخني (maxanáy) نر.م. مخکېنی، پخواني، لومړنی.

مخني خبري (maxanáyxabáre) ښځ.ج. سريزه، سرى.

مخنيوى (maxníway) نر.م. مخ پټونه، مخ نيونه.

مخنيوي وړ (maxníwiwáṛ) ص.نب. د مخنيوي وړ، د مخنيوي قابل.

مخ وچونی (maxwačūnay) نر.م. رومال.

مخور (maxawár) نر.م. ۱) وګ. مخوری؛ ۲) رهبار.

مخوري (maxawarí) نر.م. لحاظ، عزت، خاطر، اعتبار.

مخه (maxá) ښځ.م. مخنی لوری.

مخه ښه (maxáṣá) ښځ.م. خدای پاماني.

مخۍ (maxə́y) ښځ.م. ۱) هغه پهغلهچې د بلې پېغلې په بدل کې ورکړای شوې وي؛ ۲) کيسې، بدلګري، معما، دوره.

مخی (maxáy) نر.م. سيال، مقابل، مساوي.

مخې (maxe) نر.م. ۱) جوړه، پله، ځواب؛ ۲) مخکې؛ ۳) مثال.

مخي توب (maxitób) نر.م. مخي والی، برابرتيا، مقابلوالی او مساويوالی.

مخير (moxayír) ص. نر.م. ۱) خير رسوونکی، فياض، سخي؛ ۲) د اختيار خاوند.

مخينه وال (maxinawā́l) نر.م. مخينه لرونکی، سابقه لرونکی.

مخيونی (maxyūnay) نر.م. پرمختلونی، مترقي.

مد (mad) نر.م ۱) خمار، نشه؛ ۲) رسم، رواج، دود.

مداح (madā́h) ص. نر.م. ثنا ويونکی، صفت کوونکی.

مداخلت (mudāxılát) نر.م. ننوتنه، لاس وهنه، مداخله.

مدار (madā́r) نر.م ۱) زغم، صبر؛ ۲) احترام، ناز، مهرباني؛ ۳) د تاوېدو ځای، ګردش؛ ٤) زهره؛ ٥) جادو؛ ٦) ښځ.م. ملاحظه، قدر، خاطر.

مداري (madārí) نر.م. کوډګر، جادوکوونکی، شعبده باز.

مدام (mudā́m) ق. تل، تل تر تله، تول عمر.

مدبر (mudabír) ص. نر.م.ج. هوښيار، ځيرک، تدبير والا، تدبيرنيوونکی.

مدت (modát) نر.م. موده، ټاکلی وخت.

مدح (madhá) ښځ.م. هغه نظم چې د چا صفت په کې شوی وي، ستاينه.

مدحيه (madhıyá) ص. ښځ.م. د ستاينې، مدحې ته منسوب، د ستاينې وړ.

مدد (madád) نر.م. امداد، مرسته.

مددګار (madadgā́r) نر.م. مرسته کوونکی، حمايت کوونکی، ملاتړ کوونکی.

مدرس (mudarís) نر.م. تدريس کوونکی، استاذ، ښوونکی.

مدرسه (madrasá) ښځ.م. (ج. مدرسې) د درس او تدريس ځای، ښوونځی، مکتب.

مدعا (modaʂā́) ښځ.م. موخه، مقصد، غوښتنه.

مدعاعليه (mudaʂāʂalayhí) نر.م. په چا چې دعوا شوې وي.

مدعي (mudaʂí) نر.م. دعوا کوونکی يا لرونکی.

مدغم (mudğám) ص.نر.م. سره يوځای، ګډ، ننوتی، شامل.

مدفن (madfán) نر.م. هديره، مړيستون، زيارت.

مدفون (madfū́n) ص. نر.م. ښخ شوی.

مدک (madák) نر.م. هغه ترياک چې په چلم کې څښل کېږي.

مدکی (madakáy) ص.نر.م. د مدکو نشه کوونکی.

مدلل (mudalál) ص. نـر.م.ج. په دليل سره ثابت کړای شوی.

مدو جزر (madūjázar) نـر.م. د سيند په اوبو کې پيدا شوي موجونه.

مدوگی (madogáy) نر.م. د لرگي اوږده چوکه چې په سر کې يې دوه غابني سيخ لگېدلي وي.

مدنيت (madanyát) نـر.م. پرمختگ، تهذيب، تمدن.

مدون[1] (mudawán) ص. نـر.م.ج. تدوين شوی، راټول شوی، جمع کړای شوی.

مـدون[2] (modawín) فـا. نـر.م. تولـوونکی، ترتيبوونکی.

مدهوش (madhū́š) ص. نـر.م. چې د نېشې له امله له هوښه وتلي وي، بېخوده، حيران.

مدير (mudír) نر.م. ۱) چلوونکی؛ ۲) د دفتر مشر.

مذاق (mazā́q) نر.م. ۱) ټوکې، ټکالې، مسخرې؛ ۲) خوند، لذت، ذايقه.

مذاقيه (mazāqyá) ص. د خندا ور، په ټوکې اړوند.

مذاکره (muzākırá) ښځ.م. په خپل منځ کې بحث او مباحثه کول، خبرې اترې سره کول.

مذاهب (mazāhíb) نر.ج. د مذهب جمع، طريقې.

مذبح (mazbáh) نر.م. وژنځای، د حلالـولو ځای، مسلخ.

مذبذب (muzabzáb) نر.م. دوه زړی، استقلال نه لرونکی، مشتبه، گډوډ، په شک کې.

مذبوح (mazbū́h) ص. ښځ.م. حـلال شـوی، ذبح کړای شوی.

مذکر (mozakár) ص. نـر.م. ۱) نر، سړی؛ ۲) په گرامر کې هغه اسم چې نر گڼل کېږي.

مذکور (mazkū́r) ص. نر.م.ج. ويلی شوی، ذکـر شوی، بيان کړای شوی.

مذمت (muzamát) نر.م. غندنه، ترټنه.

مذموم (mazmū́m) ص. نر.م. بد، خراب، قبيح.

مذهب (mazháb) نر.م. عقيده، دين، طريقه.

مر (mar) ص.نر.م. مرگ، مرينه.

مراثي (marāsí) نر.م. ډم، سازنده.

مراجعت (murājısát) نـر.م. راستنېدنه، پستنه کېدنه، رجوع.

مراحل (marāhíl) نر.ج. پړاوونه، د مرحلې جمع.

مراد (murā́d) نر.م. مقصد، مطلب، مدعا، هدف.

مراسله (murāsılá) ښځ.م. ليک، خط.

مراسم (marāsím) نر.ج. دودونه، رسمونه. له خپلو سره تگ راتگ، ليدنه کتنه.

مرافعه (murāfısá) ښځ.م. دويمه محکمه عرسه. دويم نظر.

مراق (marā́q) نر.م. دماغي ناروغي، سودايي.

مراقبه (murāqıbá) ښـځ.م. په گرېوان کې سر کښته کونه، غور، ځان سره ژور فکر، تصور.

مرام (murā́m) نر.م. مقصد، مطلب، مراد، هيله.

مرانده (mrā́nda) ښـځ.م. ۱) د خيمې يا کېږدۍ نرۍ پړی؛ ۲) د زړه رگونه.

مـراوده (marāwıdá) ښـځ.م. تـړون، سـلاکـېدل، جوړجاړی، خپلوي، اړه، راشه درشه.

مـربا (murabā́) ښـځ.م. د مېـوې هغه اوبـه چې بوره کې پخې شوي وي.

مربع (murabás) ښځ.م. هغه هندسي شکل چې څلور واړه ضلعې يې برابرې وي.

مربوط (marbū́t) نر.م.ج. اړوند، تړون لرونکی، تړلی، متعلق.

مربي (murabí) نر.م. سرپرست، پالونکی، مشر.

مرتب (muratáb) ص. نـر.م. ق. ۱) ترتيب کړای شوی، سنجولی؛ ۲) فا.نر.م. ترتيبوونکی.

مرتبان (martabā́n) نر.م. ښيښه يي لوښى چي اچار، مربا، چكني او نور پكې ساتل كېږي.

مرتبه (martabā́) ښځ.م. پوړى، درجه، رتبه، كمال.

مرتجع (murtajíʿ) ص.نب. بېرته گرځېدونكى، رجعتي، رجعت پرست.

مرتد (murtád) ص.نر.م.ج. له اسلامه بېرته گرځېدلى، گمراه، كافر.

مرتكب (murtakíb) فا.ص.نر.م. كوونكى، عمل كوونكى، ارتكاب كوونكى.

مرثيه (marsiyá) ښځ.م. ويرنه، هغه نظم چي د مړو په وير، ماتم، غم او ستاينه كي ويل شوى وي.

مرجان (marjā́n) نر.م. يوه قيمتي سره ډبره ده.

مرجوڼا (marjūṇā́) نر.م. لامبوزن، غواص، مرجېوڼ، د مرغلرو پلټونكى.

مرجېوڼ (marjewā́ṇ) نر.م. لامبوزن.

مرچ (mrač) نر.م ۱) توري ترخې داني دي چي په خوړو كي كارېږي. ۲) مرچكى.

مرچړى (marčaṛáy) نر.م. د لوخې بوټى، مرچونى.

مرچك (marčák) نر.م.ج. ۱) وگ. اوربښې؛ ۲) مرچ.

مرچكى (marčakáy) ص.نب.نر.م. ۱) شين او سور مرچ؛ ۲) تونّد مزاجه سړى.

مرچنډوخ (marčanḍóx) نر.م. چنډخ، ښينگابى.

مرچوړى (marčūṛáy) نر.م. وگ. مرچړى.

مرڅوړى (marʦūṛáy) نر.م. مزرى، هغه بوټى چي بوټى ورڅخه جوړوي.

مرڅنك (marʦinák) نر.م ۱) د اور نوسى؛ ۲) د وېښتو ايستلو آله چي ښځې يې استعمالوي.

مرحبا (marhabā́) د تحسين كليمه: ۱) شاباس، آفرين؛ ۲) داد گيرنه، عدل، په خير راغلى.

مرحله (marhalá) ښځ.م. پړاو، منزل.

مرحمت (marhamát) نر.م. مهرباني، پېرزوينه.

مرحوم (marhū́m) ص.نر.م. مړ شوى.

مرخص (muraxás) ص.نر.م. رخصت شوى.

مرخڼى (marxaṇáy) نر.م. مرخانى، د بېرو په څېر يوه مېوه ده، عناب، مخرانى، مخرونى.

مرد (mard) نر.م. ۱) د انگازې ځاى، هغه ځاى چي اواز انعكاس په كي كوي؛ ۲) نر، سړى.

مردار (murdā́r) ص.نر.م. چټل، حرام، ناروا، پليت.

مرداروَل (murdārawā́l) مص.مت ۱) مړ كول؛ ۲) پليت كول.

مردار مړى (murdārmáṛay) نر.م. پليت.

مردار هډى (murdārháḍay) ص.نر.م. هغه څوك چي په حرامو لوى شوى وي؛ ۲) خر.

مرداري (murdā́ri) ښځ.م. ناپاكي، پليتي.

مردارې بڼې (murdārebā́ṇe) ښځ.ج. د مرغانو د بچو اولنۍ بڼې يا پڼې.

مردارېدل (murdāredál) مص.ل. چټلېدل، مړه كېدل، پليتېدل، خوسا كېدل.

مردان (mardā́n) نر.ج. د مرد جمع، سړي، نارينه.

مردك (mardák) نر.م. د ټوپك او توپ گولى.

مردكى (mardakáy) نر.م. ۱) د چارمغز په څېر گرد ښوى د لوبې كانى؛ ۲) گولى، مرمى.

مردكۍ (mardakə́y) ښځ.م. وړه مردكه.

مردمك (mardumák) نر.م. دسترگې كسى.

مردنگ (mardáng) نر.م. يو مخيز ډولكى، طبله.

مردود (mardū́d) نر.م. رټلى، خوار، ذليل.

مردي (mardí) ښځ.م. ۱) نرتوب؛ ۲) بتوېر.

مرړى (marṛáy) نر.م. يو ډول سابه دي.

مرړۍ (marṛə́y) ښځ.م. د ټوپك د پاكولو مزى.

مرز (marz) نر.م. ۱) د كرلو ور څمكه؛ ۲) ښځ.م. يو ډول بوټى دى چي بند بند ښيخ لري.

مرزا (mırzā́) ص. نـر.م. ۱)امیرزاده؛ ۲)د مغلو لقب؛ ۳)لیکوونکی، جریبونکی، منشي.

مرست (mrást) نر.م. ۱)مرسته، کومک؛ ۲)لتون، تلاش؛ ۳)باب، اړه، پاره.

مرستاوړون (mrástāwṛū́n) نر.م. هغه کړاوړون (فعلي صرف) چې د مرستیالکړ په مرسته ترسره کېږي.

مرستلیکی (mrástlikay)۔ نـر.م. مـرستیال کتاب، درسي مرستیال، درسي ممد.

مرستمهال (mrástmahā́l) نـر.م. د یوه مرستیال توک په مرسته منځته راغلي فعلي زمانه.

مرستندوی (mrástandoy) نـر.م. مـرستی، مرستیال، مرسته کوونکی.

مرستون (mrástū́n) نر.م. د مرستي ځای.

مرستونی (mrástū́nay) نـر.م. مرستیال، معاون، کومک کوونکی.

مرسته (mrásta) ښځ.م. کمک، لاس نیوی.

مرستی (mrástay) نر.م. مرسـتیال، مرستندوی، مرسته کوونکی.

مرستیال (márstyā́l) نـر.م. مرسته کوونکی، ملاتړی، حمایت کوونکی، نایب.

مرستیال سیند (mrástyā́lsınd) نر.م. د سیند مرستیال، کوچنی ګډېدونکی سیند.

مرستیالکړ (mrástyā́lkaṛ) نـر.م. مـرستیال فعل، کومکي فعل.

مرستین (mrástín) نر.م. د وزیر مرستیال، معین، د وزارت معین.

مرسل (mursál) فا.نر.م ۱)الېږونکی، لېږل شوی ۲) نر.م. د ګلابو یو ډول.

مرسل الیه (mursalālayhí) نر.م. اخیستونکی.

مرشد (muršíd) نر.م. لارښود، پیر، ارشاد کوونکی.

مرصع (murasáʿ) ص. نـر.م. ۱)سینګار شوی، په غمیو ښکلی کړای شوی؛ ۲)قیمتي، ښایسته.

مرض (maráz) نر.م. رنځ. ناروغتیا، بیماري.

مرضي[1] (marzí) ښځ.م. خوښي، خوښه، رضا.

مرضي[2] (marazí) ص. نب. ۱) ناروغ، بیماري لرونکی؛ ۲)کوني، موښتي؛ ۳)بچه باز.

مرطوب (martū́b) ص. نر.م. ج. نمجن، لوند.

مرطوبیت (martūbyát) نر.م. لوندوالی، نمجنتیا.

مرعوب (marʿū́b) ص. نر.م. ډارېدلی، وېرېدلی، وېرول شوی.

مرغ (marǧ) نر.م. بخت، طالع، فال. مبارک شه!.

مرغتانه (marǧatā́na) ښځ.م. ګونګټ، قنغوزک.

مرغچې (marǧačáy) نر.م. هغه سړی چې پتیو نه مرغی شړي، د پتیو ساتونکی.

مرغچیچه (murǧačíča) ښځ.م. کنجکه، خرمهره.

مرغری (marǧaráy) ښځ.م. غوټه، لامبو.

مرغروه (marǧarawá) ښځ.م. یوه غرنۍ ونه ده.

مرغړی (marǧaṛáy) نر.م. په بدن کې د غوښې هغه ګیتکې چې لاړې پیدا کوي، پاړسوب، ستغ.

مرغزار (marǧuzā́r) نر.م. چمن، ورشو، روغه.

مرغ زرین (murǧzarín) نر.م. لمبې، لوبې، لوهټې.

مرغسته (marǧastá) ښځ.م. نرۍ وربخ.

مرغسن (marǧasán) ښځ.م. د وربخې ورې ورې توتې چې په آسمان کې خپرې وي.

مرغک (marǧák) نر.م ۱) مرۍ، چنغنک، ګوړګوتو؛ ۲)د ژرندې د څرخ په لاندېنۍ برخه کې اوسپنه چې څرخ پرې ګرځي.

مرغکی (marǧakáy) ښځ.م. نرمه ګیاه ده چې د فرش پر ځای یې په جوماتونو کې اچوي.

مرغلره (marǧalára) ښـځ.م. لال، یو ډول قیمتي کاڼی، ملغلره.

مرغلین (marğalın) ص. نر.م. ج. ۱) د مرغلرې اړوند، مرغل مزی، د هار لړ؛ ۲) څوتار کړی تارونه.

مرغوب (marğūb) ص. نر.م. زړه ته نږدې، ښکلی.

مرغوټی (marğūṭáy) نر.م. د مرۍ یوه ناروغي، مرغړی.

مرغوڅی (marğūcáy) نر.م. مردکی، مرغوړی.

مرغوړنه (marğūṛəna) ښځ.م. غرور، لویي، کبر.

مرغوړی (marğūṛáy) نر.ج ۱) مردکی، بلوری، غونډاری، مرغوڅی؛ ۲) لویي، کبر، غرور.

مرغوزی (marğūzay) نر.م. د الوتونکو بچی، بچونی.

مرغول (marğūl) نر.م. ۱) ګران، مشکل، سخت، کوږ؛ ۲) مغرور، متکبر.

مرغولی (marğoláy) نر.م. برغولی، دهلکانو یوه لوبه.

مرغومڅیه (marğūmcaya) نر.م. ۱) مرغومی، ورغومی، وری؛ ۲) سېرلی.

مرغومکی (marğūmkáy) نر.م. ۱) مرغومی؛ ۲) د ماشومانو د یوې لوبې نوم.

مرغومی (marğūmay) نر.م. ۱) ورغومی، د چېلۍ بچی، د وزې بچی؛ ۲) د لېږدي لمریز کال لسمه میاشت.

مرغه[1] (marğá) نر.م. الوتونکی.

مرغه[2] (marğá) ښځ.م. شینکی، شنه وابنه، کبل.

مرغه چنه (marğačəna) ښځ.م. کبل لرونکې او چمنې ځمکه.

مرغه چیچ (marğačíč) نر.م. مرغه چیچه، کنجکه.

مرغۍ پاپۍ (marğaypāpay) ښځ.ج. د ساېو لپاره یو ډول خپله راز رغونډونکی بوټی چې پاڼې یې د مرغیو پښو ته ورته دي.

مرغۍ پل (marğaypúl) نر.م. د مرغۍ د پنجو په څېر ګل.

مرغیړی (marğíṛay) ښځ.م. راشپېل، خوری.

مرغیږ (marğíṛ) نر.م. هغه بوټی چې د سپند په غاړو او شګلنو ځمکو کې شین کېږي.

مرغېړی (marğéṛay) ښځ.م. راشپېل، خوری.

مرغېچی (marğečáy) نر.م. د کرهنې ساتونکی.

مرغېڼا (marğeṇā́) ص. نر.م. ۱) نامرد، ایجړا، هیجړا؛ ۲) تمبل، بېکار.

مرغۍ ډوډۍ (marğaydoḍáy) ښځ.م. پنېرک، د مرغۍ تیکلی، د مرغۍ مځله، سابه.

مرغۍ (marğáy) ښځ.م. چنچنه، کوچنی الوتونکی.

مرغۍ څکی (marğaycakay) ښځ.م. پنېرک، سابه، پند پرک، کارګه تکی، مرغۍ ډوډۍ.

مرغۍ مرغۍ (marğáymarğáy) ق. کیرۍ بیرۍ، خوېولی، ویده.

مرفه (murafáh) ص. نب. آرام، سوکاله، آسوده.

مرقد (marqád) نر.م. قبر، مزار، زیارت.

مرکاوو (markāwū́) نر.م. و.ګ. مرکچي.

مرکب[1] (markáb) نر.م. د سورلۍ خر.

مرکب[2] (murakáb) ص. نر.م. ترکیب شوی، ملاو شوی، ګهوړ.

مرکچي (marakčí) ص. نر.م. مرکاوو، مرکه چي، مرکوال، مرکه کوونکی، د جرګو مشر.

مرکز (markáz) نر.م. د دایرې د منځ نقطه، منځ.

مرکنډ (markánḍ) نر.م. مرغټ، مرۍ، ورمېږ.

مرکنډۍ (markanḍáy) ښځ.م. ۱) مرۍ، غاړه، ځټ؛ ۲) د غوږ شاته ګیتۍ؛ ۳) مالکنډۍ.

مرکوز (markū́z) ص. نر.م. ۱) مضبوط کړای شوی؛ ۲) منظور کړی شوی؛ ۳) تاوراتاو، ښخ.

مرکوڼدی (markŭndáy) ښځ.م. و ګ. مارکونډی؛ ص. جګړه ماره ښځه، جګړنه.

مرکوهلی (marakūhlay) نر.م. د کسوم ښکاري مرغه نوم دی.

مرکه (maraká) ښځ.م. مجلس، شورا، جرګه.

مرکی (marakáy) ښځ.م. د ملغلری بچی، دریچه، دیرخه، دریخه.

مرګ (marg) نر.م. مړه کېدل، د ژوند پای، مرینه.

مرګانی (margānáy) ص. نر.م. د مرګ سره متعلق، مرګ ته نېږدې، د مرګ، مرګونی.

مرګانی (margānáy) ښځ.م. یو دول لوبه ده.

مرګبو (margbo) ښځ.م. وګ. مرګو.

مرګڅپانی (margcapānay) نر.م. مرګڅپنی، • مرګڅپن، مرګونی، مرڅپن.

مرګږ (margaz) نر.م. یو دول نارو غي ده.

مرګ ژواک (margžwāk) نر.م. مړی ژوندی، نیمه بدن، تولنیزې اړیکی.

مرګ ژوبله (margžobla) ښځ.م. جنګ جګړه، داسې جګړه چې په کې مړه او ټپیان پکې شي.

مرګ کوونکی (margkawūnkay) فا. نر.م. قاتل، قتل کوونکی، وژونکی.

مرګو (margó) نر.م. طاعون، وبایي نارو غي.

مرګ وژوند (margožwand) نر.م. مرګ و ژواک، ژوند او مرینه.

مرګونی (margūnay) ص. نر.م. مرګ ته نیږدې، مرګانی، مرژواندی.

مرګونی (margūṇay) نر.م. د پښې کوره، کوتاړی.

مرګي (margí) نر.ج. مېرګي، د ماغي نارو غي.

مرله (marlá) ښځ.م. (ج. مرلې) د کانال شلمه برخه.

مرمت (maramát) نر.م. ترمیم کول.

مرمر (marmár) نر.م. یو دول کاڼی، سنګ مرمر.

مرمرپږی (marmarpazay) نر.م. مرمري بدن، سپین مخی، ښکلی.

مرمرتوړاند (marmartoṛānd) نر.م. مرمر توړوونکی: مرمر تراش.

مرمروزمه (marmarwazma) ښځ.م. لکه مرمر، مرمر غوندې، د مرمر په څېر.

مرمره (murmurá) ښځ.م. له وريجو نه جوړې شوې پولۍ چې ګوړه په کې ګډه کړې وي، مرنډه.

مرمري (marmarí) ص. نب. په خوږو کې اچول شوې چواره.

مرمرين (marmarín) ص. نر.م. د مرمرو په رنګ سپين.

مرمنډی (marmanḍáy) نر.م. مېروند.

مرموز (marmūz) ص. نر.م. پټ، مخفي، پوشيده، رازساتونکی.

مرمی (marmáy) ښځ.م. ج. د ټوپک ګولی.

مرميله (marmíla) ښځ.م. ورمولی.

مرنجان (maranjān) نر.م. یو ازغن بوټی دی.

مرند (maránd) نر.م. د اوبو ورخ.

مرنده (marandá) ښځ.م. د عواګیره ښځه.

مرنډ (maránḍ) ښځ.م. د لوخوبار، د لوخو وځکی.

مرنف (marnáf) ښځ.م. سبلی، لشپاک، ګرد کانی.

مرنی (marnáy) ښځ.م. ۱) ورخاړی، یو دول سابه، خرفه؛ ۲) یو دول بوټی دی چې سور ګل کسوي؛ ۳) کباړی، غدکه، ردا، دلق.

مرواري (marwārí) ص. نر.م. د مرواري په څېر سپين.

مرواريد (marwārīd) نر.م. ګوهر، ملغلره، دُر.

مرواله (marwālá) ښځ.م. یو دول ونه، بان، شوع، د خرولې له کورنۍ څخه یوه ونه.

مروبا (marobā) ص. ښځ.م. مرکب.

مروت[1] (marwát) نسـ.م. بهادري، مېړانه؛ ۲) احسان، مينه، انسانيت.

مروت[2] (marwát) نر.م. ۱) خندق؛ ۲) لحاظ، اعتبار، خاطر.

مروج (murawáj) ص.نر.م.ج. رواج شوی، رايج.

مرور (marawár) ص. نر.م. خفه، ناراض، زړه بدی، گيله من، زړه توری.

مرورتوب (marawartób) نر.م. خفگان، مرورتيا.

مروروول (marawarawál) مص. مت. خفه کول، ناراضه کول.

مرورېدل (marawaredál) مص. ل. خفه کېدل، ناراضه کېدل.

مروری (marawaráy) ښځ.م. يو ډول بوټی دی چې سپين گل کوي او د گل منځ يې ژېړ وي.

مروری (marwaráy) نر.م. د بابوڼي بوټی.

مروړ (mroṛ) نر.م. ۱) چونډی، سکونډی، مېنښه؛ ۲) په خېټه کې د درد پيدا کېدل.

مروړل (mroṛál) مص. مت. مښل، تاوول.

مروړلی تروړلی (mroṛálay troṛálay) ق. په زور اخيستلی، په جبر اخيستلی.

مروړه (mroṛá) ښځ.م. مروړی، خراره، د توپک د نس د پاکولو آله.

مروړی (mroṛáy) نر.م. ۱) پېچش، نس خوږي؛ ۲) وروکی غوندی شی.

مرونډي (mronḍé) ښځ.م ۱) نيني؛ ۲) و گ. مرمره.

مرونډی (mronḍáy) نر.م. ولي ته ورته هغه بوټی چې د سېلاب د مخنيوي لپاره د خوړونو پر غاړو کښېنول کېږي، مرمونډی.

مرهم (marhám) نر.م. ملهم، پهه، پتوی.

مرهوتي (marhūṭí) ښځ.م. د حشراتو د چيچلو له امله په بدن باندې د دانو پيدا کېدل، لړه مې.

مرهون (marhū́n) نر.م. احسانمند، گانه شوی، گرو شوی.

مری (maráy) ښځ.م. ۱) گورگوری، غاړه، مرغېړ، غوړه؛ ۲) مشکنه، مهره.

مرېجه (mareja) ښځ.م. و گ. مريخی.

مرېجي (marejay) ښځ.م. د زوی د پيدايښت په شپږمه ورځ خيرات، مريږي، عقيقه، مريخي.

مری خوږ (marayxūẓ) نر.م. ستوني خوږ، د مری يا ستوني درد.

مری خوږی (mar[illegible]uẓay) ص.نر.م. ۱) د ستوني په درد اخته؛ ۲) ستوني ناروغي.

مريد (muríd) نر.م. پيرو، بالکی، منونکی، آرزو لرونکی، شاگرد، فرمان وړونکی.

مريږی (marīžay) نر.م. مريږی، د زروني له امله بلنه، عقيقه، د زوی د زوکړې په شپږمه ورځ خيرات.

مرېشکی (mareškáy) ښځ.م. برگه مرغۍ ده چې تل د اوبو پر غاړه گرځي.

مريض (maríz) ص. نر.م. رنځور، ناروغه.

مرېله (marelá) ښځ.م. ۱) غنيمت، لوټ، تالان؛ ۲) نوبت، وار، ياری.

مرينه (mariná) ښځ.م. يو ډول گرم توکر، وړين رخت.

مرينا (mariṇá) ص. ۱) وران ويجاړ؛ ۲) نيمگړی کار؛ ۳) هغه ځمکه چې د کر لپاره تيار نه وي.

مرينه (maraynā́) ښځ.م. وينځه، مينځه، نوکره.

مريي (mrayáy) نر.م. غلام، مريي، زرخريد سړی.

مرييتوب (maryitób) نر.م. غلامي، د مريي کېدو حالت.

مرييوال (marayiwā́l) نر.م. د مريي يا مريانو ساتونکی، د مريانو څښتن، د غلامانو څښتن.

مړ (maṛ) ص.نر.م. (ج. مړي) مړ شوی، بې سا.

مرام (mṛām) نر.م.ج. ناراسته، سست، مراوی.
مرامتوب (mṛāmtób) نر.م. ناراستي، تمبلتیا.
مرامجا (mṛāmjā́) ص. ۱) ناتوان، کمزوری؛ ۲) په ظاهر کې عاجز او په باطن محیل سړی.
مرامول (mṛāmawə́l) مص. مت. ناراسته کول، سستول، تمبل کول.
مرامېدل (mṛāmedə́l) مص. ل. سستېدل، لټ کېدل، ورستېدل، شړېدل، خوسا کېدل.
مړان (maṛā́n) ص. نر.م. مړنی، بهادر، توررزن.
مړانجا (mṛānjā́) ص. نر. پرکال، کاري واري.
مړانه (mṛā́na) ښځ.م. مېړانه، بهادري، توره.
مراو (mṛāw) ص. نر.م. ۱) وګ. مرام؛ ۲) مړ.
مراوتوب (mṛāwtób) نر.م. سستي، مراویتوب
مراوول (mṛāwawə́l) مص. مت. وګ. مرامول.
مراوی (mṛā́way) ص. نر.م. ۱) د تازه ضد؛ ۲) پاتې شوني، هغه کتنغ چې تازه نه وي؛ ۳) خفه، افسرده.
مراویتوب (mṛāwitób) نر.م. وګ. مراوتوب.
مراوېدل (mṛāwedə́l) مص.ل ۱) خفه کېدل، مراوي کېدل، ګونځې کېدل؛ ۲) پرېشانه کېدل.
مړپالنه (maṛpālana) ښځ.م. د مړي پالنه، د مړي لمانځنه؛ د مړي عبادت.
مړپړ (maṛpáṛ) ص. نر.م. ۱) مړخپن؛ ۲) الکه د مړ؛ ۳) افسرده، مراوی.
مړتت (maṛtát) ص. نر.م. ناراسته، نارامه، شاري واري، جنجي، سست او بېکاره.
مړتوب (maṛtób) نر.م. مړتیا، مړ کېدنه.
مړتک (maṛták) نر.م. ۱) لټ، سست، کاهل؛ ۲) سست ګنډل، خامکوک.
مړجوړا (maṛjoṛā́) ص. نر.م. نامرد، ایجړا.
مړغلی (maṛǰā́lay) نر.م. لاش، جسد.

مړخوی (maṛǰóy) ښځ.م. مردی، مني، نطفه.
مړچونی (maṛčonáy) ص.نر.م. غمګین، مرخپن.
مړخپن (maṛcapə́n) ص. نر.م. مرغمژن، کرغېژن، مراوی، خپلې شوی، بې خونده، مرخپی.
مړخپی (maṛcápay) ص.نر.م. لټ، تنبل، کاهل.
مړخندی (maṛxandáy) نر.م. ۱) مکسند، مړه خندا؛ ۲) ص. نر.م. پس خند.
مړخوبی (maṛxóbay) ص. نر.م. په زوره خوب وړیده کېدونکی، مړخوبه.
مړخوړک (maṛxoẓák) نر.م. ۱) راکښلی شوی؛ ۲) مړخوړی.
مړخوړی (maṛxūẓáy) نر.م. ۱) وګ. مړخوړک؛ ۲) سل، نری رنځ، توبرکلوز.
مړخولی (maṛxū́lay) ص.نر.م. مړخولک، هغه سړی چې کمې خبرې کوي، کم ګویه، شرمناک.
مرد (mard) ص. نر.م. مرد، تکړه، ځوان.
مړدکی (maṛdakáy) نر.م. مړدک ۱) د کوچنیانو د لوبو د کاڼي نه جوړ شوی تینک، بلوری؛ ۲) ګولی؛ ۳) دستر ګوګاتی.
مرز (maṛáz) نر.م. بتېر، نوزز، وربرز.
مرزجنګي (maṛazjangí) ښځ.م. بتېر جنګې، وربرز جنګي.
مړزړی (maṛzə́ray) نر.م. مني، مړخوی، نطفه.
مړزړونی (maṛzaṛū́nay) ص. نر.م. مرخپن، خفه، مړزړی.
مړزړی (maṛzə́ray) ص.نر.م. مرخپن، مرغونجا، مرده دل.
مرزګه (mṛazgá) ښځ.م. ۱) ډېر ډنګر، ضعیف؛ ۲) خفګان؛ ۳) مرداره، درنګه، لاش، جسد.
مرزګه خور (maṛazgaxor) نر.م. کجیر مرغه، درنګه خور، لاش خور.

مرژوانْد (maržwánd) نر.م. ۱) استومانه، بېزاره، غمګین؛ ۲) په ملاسته ساه اخیستنه.

مرسترګی (marstárgay) ص. نر.م. تیټ‌سترګی، بې شرم.

مرستون (mrastún) نر.م. ۱) هدیره، قبر، قبرستان؛ ۲) د سپوږمۍ شپول.

مرشومه (maršúma) ښځ.م. د مړي د لسومې شپې خیرات.

مرښت (maráșt) نر.م. مړېدنه.

مرغنډی (marğanḍáy) ښځ.م. بې اتفاقي، نفاق.

مرغون (marğún) نر.ن.م. مرخېړ، مراوی.

مرغونجا (marğunjá) ص. ښځ.م. مرغون، مرخېړ.

مرغونجی (marğunjáy) ص. نر.م. مرغونجا.

مرغوني (marağúne) ښځ.م. منغوني، کاکوره، ترخه هندوانه، یو ډول بوټی دی.

مرغېچن (marğečán) نر.م. و.ګ. مرغون.

مرغېښی (marğešáy) نر.م. جارو بوټی.

مرکندي (markandí) نر.م. و.ګ. مرغون.

مرکول (markawə́l) مص. مت. وژل، قتلول.

مرکېدونکی (markedúnkay) مص.ل. ساه وتل، ژوند پای ته رسېدل.

مرل (mrəl) مص.ل. مرکېدل.

مرمند (marmánd) نر.م. و.ګ. مروند.

مرمونجی (marmonjáy) و.ګ. مرغونجا.

مرنتوب (marantob) نر.م. زړورتیا، مېړانه.

مرنګ (maráng) نر.م. مانکی، ملاح، لامبوزن.

مرنی (maranáy) ص.نر.م. (ج. مرني) مېړنی، توروزن، زړور، باتور، تکړه، دلاور.

مرو (mro) نر.م. مېړه، خاوند.

مروب (marób) ص. نر.م. خړوب، سېراب، پنه.

مروبول (marobawə́l) مص. مت. خړوبول، پنه کول، سېرابول، په اوبو مړول.

مړوبېدل (marobedə́l) مص.ل. خړوبېدل، په اوبو مړېدل، سېرابېدل، پنه کېدل.

مړوچ (marwáč) ص. نر.م. طاقتور، قوي، تکړه.

مړوچتوب (marwačtób) نر.م. ځواکمني، پیاوړتیا، قوت، طاقت.

مړوخوا (mroxwá) ښځ.م. د شمال لوري، د مړو په طرف، مقبره.

مړوسه (marosā) ښځ.م. د کوټې په دېوالونو کې هغه واړه واړه تاقونه چې د زینت لپاره وي.

مړوشپه (marošpá) ښځ.م. د مړو د تازه کولو هغه شپه چې خیرات په کې کوي.

مړوښه (marosá) ص. ښځ.م. مېړه والا، واده شوې ښځه.

مړوښې (marosé) ښځ.ج. واده شوې ښځې.

مړول (marawə́l) مص. مت. ۱) مړ کول، وژل؛ ۲) په خوراک ورکول، په ګېډه مړول.

مړولاند (marwlánd) ص.نر.م. مړولونی، مړی پرېوونکی، مړی مینځونکی.

مړولونی (marwlónay) نر.م. د مړي لمبوونکی، غسل ورکوونکی، مړده شوی.

مړولنه (marwlana) ښځ.م. مړي پرېولنه، مړي مینځنه، مړده شویي.

مړولنځ (marwlanǰ) نر.م. د مړي ولنځی، د مړي مینځلو ځای.

مړوند (marwánd) نر.م. له ځنګل نه تر پنجې پورې د لاس حصه، لیچه، مړوندی.

مړوندګانه (marwandgāna) ښځ.م. کړه، باهو، وښي، بنګړي، باوو.

مړوه (marawá) نر.م.ج. د امر بنه، په ګېډه مړوه، دکاوه.

مره (mára) ۱) تکیه کلام؛ ۲) شاید.
مره تبه (mṛátaba) ښځ.م. د نري رنځ تبه.
مره خوا (mәṛaxwā́) ص. ښځ.م. مړو سترگی.
مره خوړ (mṛaxwáẓ) نـر.ج. پټه نـاروغـي، پټ تکلیف، پټ غم، خوږ، درد، مرهی.
مره خوی (maṛaxóy) ص. ښځ.م. قـوي خـواره، چې تر لږ خوراک وروسته د انسان نور خـوراک نه خوانه کېږي.
مره ژبه (mṛažaba) ښځ.م. هغه ژبه چې له گرهاره لوېدلې وي، هغه ژبه چې ویونکي و نه لري.
مرهکه (maṛhaká) ښځ.م. نری رنځ، سل.
مرهکی (maṛhákay) ص. نر.م. د نري رنځ رنځور.
مرهی (maṛahә́y) ښځ.م. مره تبه، نری رنځ، تبه.
مرهی تبه (maṛhaytába) ښځ.م. د نري رنځ تبه.
مره لوني (mṛalū́ne) ښځ.م. نری رنځ، سل.
مری (máṛay) ص. نر.م. مړ، مړشوی بنیادم.
مری (maṛáy) ښځ.م. ۱) دوړی، ۲) مـهلمستیا؛ ۳) نوری، نمری، لقمه.
مریتا (mṛitā́) نر.م. صـافي، ښځوني.
مریځی (maṛiǰay) نر.م. د مـړي ایښـوولـو ځای، مریخونه، مرده خانه.
مړېدل (maṛedә́l) مصـ.ل. ۱) په خـټـه مـړېدل؛ ۲) داوه کېدل؛ ۳) بډای کېدل.
مړي دود (maṛidod) نر.م. د مړي دود و مراسم.
مړیژن (maṛižә́n) ص. نر.م. مـړژواندی، مرگونی، مرغېجن، مرغونجی، د مرگ په حال کې.
مړیستون (maṛistū́n) نـر.م. ۱) قبـر، زیارت؛ ۲) هدیره، ادیره.
مړیکه (mṛiká) ښځ.م. د دق ناروغي، سل.
مړي لېږد (maṛilegd) نر.م. د جنازي لېږدونه، درنگه لېږد.

مړینشمېر (mṛinšmer) نر.م. د مړو شمېر، د مړو سرشمېرنه، آمار وفیات.
مړینه (mṛína) ښځ.م. مرگ.
مز ۱ (maz) نر.م. د ژرندگري مزد، مزدوري.
مزاج (mizā́j) نر.م. خوی، عادت، طبعه.
مزاجاً (mizāján) ق. د مـزاج نـه لحـاظـه، په فعل پوري تړلی.
مزاح (mazā́h) نر.م. خندا، ټوکه.
مزاحمت (muzāhimát) نر.م. ربړونه، خنډاچونه، اړی، ایسارونه، مخنیوی.
مزاحیه (mazāhyá) ق. ټوکییز، خنداور.
مزار (mazā́r) نر.م. زیارت، مړیستون، درگاه.
مزایل (mazāíl) نر.م. توغندی، راکټ.
مزد (mazd) نر.م. مز، معاوضه، مزدوري، اجوره.
مزدک (mazdák) نر.م. لمونځخونه، عبادتځای، جـومـات، معبد، هغه خـلـوردېواله چې چت (کاښی) و نه لري.
مزدکمانی (mazdkmā́ṇay) ښځ.م. د جومات ودانۍ، د عبادتځای مانۍ.
مزدور (mazdū́r) نر م. په اجوري کار کوونکی.
مزدوري (mazdū́ri) ښځ.م. ۱) په بیعه کار کول، خواري؛ ۲) د کار په بدل کې نغدي پیسې.
مزریتوب (mzarītū́b) ص.نر.م. مېړانه، بهادري.
مزری[۱] (mzáray) نر.م ۱) یو بوټی دی چې د پانو څخه یې کټ بوڼ، پوزي، رسی او نور جوړېږي؛ ۲) زمری، شېر.
مزری[۲] (mzaráy) نر.م. یو ډول لوبه ده.
مزغاوه (mazgāwá) نر.م. د صابون ځگ.
مزگنو (mazgaṇū́) نر.م. هغه لوښی یا کټوه چې د ژرندگري شاگردانه گې په کې اچوي.
مزل (mazә́l) نر.م. ۱) یون، تگ، سفر؛ ۲) واټن.

مزه (mazá) ښځ.م. خوند، ذایقه، لذت، عیش.
مزه ناک (mazanák) ص. نر.م. خوندور.
مزی (mázay) نر.م. تار، پړی، رسی، مزید، پوله.
مږ (maž) نر.م. پسه، مږ، ګډ، ګډوری.
مږک (mažák) نر.م. مږک.
مژګان (mužgān) نر.م.ج. بانه.
مږوی (mažwáy) ښځ.م.ج. مېخ، ستن، مږوی.
مژه (mužá) ښځ.م.ج. بانه.
مږ (maẓ) نر.م. مږ، ګډ، د غره ګډ، ګډوری.
مږک (maẓák) نر.م. موږک، منږک.
مږکباز (maẓakbāz) نر.م. یو مارغه دی چې مږې خوري، مږک خور.
مږک دام (maẓakdām) نر.م. کیکړی، تلک.
مږک رانه (maẓakrāná) ښځ.م. د مږک سوړه.
مږکمار (maẓakmār) نر.م. نولی، حانی، سمور، موش خرما.
مږکوری (maẓakóray) نر.م. د مږک بچی.
مږل (maẓál) مص.مت. ۱) منبل، مروړل: ۲) وهل، طی کول.
مږه (máẓa) نر.م. ګډوری، پسه.
مږیمه (maẓyéma) ښځ.م. هغه مېږه چې د پسه طلب کوي، هغه مېږه چې وار یې راوړی وي.
مږیه (maẓyá) ښځ.م. یو ډول بوټی دی.
مسابقه (musābiqá) ښځ.م. لوبه، سیالي.
مساحت (masāhát) نر.م. سیمه، پراخوالی.
مسافر (musāfír) نر.م. ۱) پردی، پردیس، سفر کوونکی: ۲) خوار، فقیر، سوالګر.
مسافرت (musāfirát) نر.م. سفر، واتن.
مسافری (musāfarí) ښځ.م. سفر، ګرځېدنه.
مساکن (masākín) نر.م.ج. د مسکن جمع، مکانونه، ځایونه، کورونه.

مساکین (masākín) نر.ج. خواران، غریبان.
مسام (masām) نر.ج. د ویښتو په بېخ کې هغه نری سوري چې خوله ترې راوځي.
مساوات (musawāt) نر.م. سموالی، برابري.
مساوي (musāwí) ص. نب. په یوه کچه، برابر.
مساله (masālá) ښځ.م. (ج. مسایل) ستونزه، ربړه، جنجال، لانجه.
مسبب (musabáb) نر.م. سبب جوړوونکی، د خدای تعالی یو صفتي نوم دی.
مست (mast) نر.م. بې خوده، نشه، بې هوښه.
مستانه (mastāná) ص.نب. لېونی، مست، نشه.
مستبد (mustabíd) ص. نر.م.ج. ظالم، جابر.
مستپا (mastpā) ښځ.م. د پنځو کانو لوبه.
مستپانه (mastpāná) ښځ.م. یو ډول وابنه دي.
مستثنی (mustasnā) ص. ښځ.م. ممتاز، بېل.
مستحب (mustahíb) ص.نر.م. خوښ کړای شوی.
مستحق (mustahíq) ص.نر.م. وړ، حقدار، جوګه.
مستحکم (mustahkám) ص. نر.م. ټینګ، مضبوط، سخت، پایښت لرونکی.
مستدام (mustadām) ص. تلپاتې، دوام لرونکی.
مسترد (mustarád) ص. نر.م. رد شوی، نامنل شوی، نامنظور شوی.
مستري (mistarí) نر.م. کاریګر، میخانیک.
مستزاد (mustazād) نر.م. ۱) زیات شوی: ۲) هغه شعر چې یوه مصرع یې اوږده او بله یې لنډه وي.
مستسقي (mustasqí) ص. ښځ.م. ۱) اوبه غوښتونکی، تږی: ۲) د استسقا رنځور.
مستشرق (mustašríq) نر.م. د لوېدیزو هېوادونو یو پوه چې په ختیزو ژبو کې علمي لاس ولري.
مستطیل (mustatíl) نر.م. هغه هندسي شکل چې طول یې له عرض څخه زیات وي.

مستعار (mustaʻār) نر.م. ۱) هغه څه چي په امانت اخيستل شوي وي؛ ۲) بدل، غير اصلي، پردی

مستعجل (mustaʻjal) نر.م. په بيړه، د لنډ وخت، د لنډي مودي لپاره.

مستعد (mustaʻid) ص. نر.م. ج. چمتو، تکړه.

مستعفي (mustaʻfī) ص. نب. استعفی ورکوونکی، ګوښه کېدونکی.

مستعمره (mustaʻmirá) ښځ.م. کالوني، د بل تر واک لاندي.

مستعمل (mustaʻmál) ص. نر.م. کارېدلی، استعمال شوی.

مستغرق (mustaǧríq) ص. نر.م. ډوب، لاهو، اوبو وړی، ډېر اخته، بوخت.

مستفيد (mustafīd) ص. نر.م. ج. ګټند، ګټه لاس ته کړی، فايده من.

مستقبل (mustaqbál) نر.م. راتلونکي زمانه.

مستقر (mustaqár) نر.م. ځای پر ځای.

مستقل (mustaqíl) ص. نر.م. خپلواک، ازاد.

مستک (masták) نر.م. يو ډول وابنه دي.

مستکی (mastakáy) نر.م. ۱) مستي؛ ۲) چکه؛ ۳) قروت.

مستلزم (mustalzím) ص. نر.م. ج. ۱) ور، لازم؛ ۲) بيا غوښتونکی.

مستند (mustanád) ص. نر.م. منل شوی، باوري، د اعتبار وړ، تصديق شوی.

مستنطق (mustantíq) نر.م. ګروېږونکی.

مستوفي (mastūfī) نر.م. محاسب، حسابوونکی.

مستور (mastūr) ص. نر.م. پټ، پناه.

مستول (mastawál) مص. مت. نښته کول، په مستي راوستل.

مسته (mastá) ښځ.م. د مست مونثه بڼه، بې هوښه.

مستي (mastí) ښځ.م. بې هوښي، خمار، غرور.

مستي (masté) ښځ.ج. تومنه شوي شيدي، ماسته پڼه.

مستياره (mastyārá) ښځ.م. يو ډول بوټی دی چي کم رنګه ژېړ ګل لري.

مستېدل (mastedál) مص. ل. بې هوښه کېدل، نيشه کېدل، خمار بدل.

مسجد (masjíd) نر.م. جومات، مزدک.

مسجع (musajás) ص. نب. هغه عبارت چي د قافيې خيال په کي ساتل شوی وي.

مسح (másha) ښځ.م. په يوه شي باندي لاس راکښل، لاس وهل.

مسخر (musaxár) ص. نر.م. تابع کړای شوی، تسخير کړای شوی.

مسخره چي (masxaračí) نر.م. توکي، توکمار.

مسخره‌ګي (masxaragí) ښځ.م. توکي ټکالي.

مسخره (masxará) ښځ.م. ص. ۱) توکه، وشته؛ ۲) صفت (توکي، توکمار).

مسدس (musadás) نر.م. ۲) شپږ ضلعي شکل؛ ۲) هغه نظم چي شپږ مصرعې ولري.

مسدود (masdūd) نر.م. ص. تړلی، بند کړای شوی.

مسرت (masarát) نر.م. سوکالي، خوشالي.

مسرف (musríf) ص. نر.م. فضول خرڅي.

مسرور (masrūr) ص. نر.م. خوشال، بې غمه.

مسروقه (masrūqá) ص. غلا شوی شی، هغه څيز چي غلو وړی وي.

مسعود (masʻūd) ص. نر.م. نېکمرغه، بختور، مبارک.

مسک (musk) ص. نر.م. ج. مسېدلی، په خندا.

مسکا (muskā́) ښځ.م. بې اوازه خندا، تبسم.

مسکاره (maskārá) ښځ.م. سپې توکارل، سپی توکول، سپی تحريکول يا کيشکارل.

مسکرات (muskarất) نر.ج. نشه يېز څيزونه.

مسکن[1] (maskán) نر.م. د اوسېدو ځای، وطن.

مسکن[2] (musakín) نر.م. تسکين کوونکي درمل.

مسکول (muskawə́l) مص. مت. خندول، شرک په مسکا راوستل.

مسکين (miskín) ص. نر.م. بېنوا، اړ، محتاج.

مسکۍ (muskə́y) ښځ.م.ج. په خندا، خندا کونه.

مسکی (muskáy) نر.م. خندان، خندېدونکی.

مسکېدل (muskedə́l) مص. ل. خندېدل، تبسم کول.

مسګر (misgár) نر.م. د مسي لوښو جوړوونکی.

مسګري (misgarí) نر.م. د مسي لوښو د جوړولو کار.

مسل (misə́l) نـر.م. د مقدمې ليکلی تفصيـل، دوسيه.

مسلح (musaláh) ص. نر.م. په وسله سمبال.

مسلخ (masláx) نر.م. وژنځای، د څارويو د حلالولو ځای.

مسلسل (musalsál) ص. نـر.م.ج. پرلـه پسې، يو پر بل پسې، د يوه مخه، له څېرمې.

مسلط (musalát) ص. نر.م.ج. ۱) تاکل شـوی، ګومارل شوی؛ ۲) قابض، غالب.

مسلک (maslák) نـر.م. ۱) څـانګه، رشتـه؛ ۲) عقيده.

مسلم[1] (muslím) نر.م. مسلمان.

مسلم[2] (musalám) ص. نر.م. منل شوی، بشپړ، پوره، بنکاره، جوت.

مسلماً (musalamán) ق. په منل شوي توګه، په جوته توګه، په څرګنده توګه، په ښکاره توګه.

مسلمان (musulmấn) نـر.م. (ج. مسـلمانان) مسلم، د اسلام منونکی.

مسلمان مېشتی (musulmānmeštay) نر.م. د مسلمانانو د اوسېدو سيمه يا ځای.

مسلماني (musulmāní) ښځ.م. د مسلمان کار، د مسلمان مذهب.

مسلول (maslū́l) ص. نر.م.ج. راکښل شوی، را ايستل شوي، د نري رنځ رنځور.

مسله (masalá) ښځ.م. مصله، مصلی، جای نماز.

مسلی (musaláy) نر.م. جېټ، جارو کش.

مسمار (masmấr) ص. نر.م. ړنګ، وران، ويجاړ.

مسموم (masmū́m) ص. نر.م. زهرجن، زهرجن شوی، په زهرو لړلي خواړه، په زهرو ککړ مايعات.

مسمی (musamấ) ص. نب. نومېدلی، نومېدلي.

مسند (musnád) نر.م. تکيه، تخت.

مسنون (masnū́n) ص. نر.م.ج. هغه کارونه چې د اسلام ستر پيغمبر محمد(ص) کړي وي.

مسواک (maswấk) نـر.م. يو ډول ډکی يا لرګی دی چې غاښـونه پرې صـفا کوي.

مسوده (musawidá) ښځ.م. هغه ليکلي يا ترتيب شوي مواد چې لا چاپ نه وي، تجويز.

مسول (musawə́l) مص. مت. خندول، مسکول.

مسهری (musharáy) ښځ.م. لوی کټ، پالنګ.

مسئله (masalá) ښځ.م. ستونزه، جنجال، پېچلې خبره، ديني خبره.

مسوول (masū́l) ص. نـر.م.ج. مدير، ذمـه وار، ذمه دار.

مسووليت (masūlyát) نر.م. ذمه واري، ذمه داري.

مسۍ (masə́y) ښځ. نب. د يوې ګاڼې نوم دی.

مسی (masáy) نر.م. لمسی، نمسی.

مسي (misí) ص. نب. له مسو نه جوړ شوی څيز.

مسيحا (masihấ) نـر.م. ۱) د حضرت عيسی(ع) لقب؛ ۲) مج. پوه ډاکټر؛ ۳) محبوب، ګران.

مسین (misín) ص. مسیین، مسي.
مسہدل (musedál) مص.ل. تپسم کول، خندېدل.
مش (maš) نـر.م. ۱) دځنګ جېب، د تخرګ جېب؛ ۲) تخرګ، بغل.
مشابه (mušābíh) ص.نب. ورته، یو ډول. یوځېر.
مشابهت (mušābʼhát) نـر.م. یو رنګوالي، یو ځېروالي، ورته‌والي.
مشاده (mašādá) ص. نب. نمونه، بېله، ځېره.
مشاطه (mašātá) ښځ.م. سینګاروونکي، ارایشګره.
مشاعره (mušāṣara) ښځ.م. د شاعرانو غونډه یا محفل چې خپل شعرونه په کې اوروي.
مشاق (mašáq) نر.م. خطاط، تمرین کوونکی.
مشال (mašál) نر.م. ډیوه، څراغ، شمع، رڼا..
مشاور (mušāwír) نـر.م. سلاکار، مشوره او نظر ورکوونکی.
مشاوره (mušāwırá) ښځ.م. مشوره ورکوونکي، سلاکاره..
مشاهد (mušāhíd) نر.م. کتونکی، لیدونکی.
مشاهده (mušāhıdá) ښځ.م. کتل، لیدل، کتنه.
مشاهره (mšāhará) ښځ.. میاشتنی تنخواه.
مشاهیر (mašāhír) ص. نر.م. نومیالي، مېرني.
مشایخ (mašāyáx) نر.م.ج. بزرګان، نېکان.
مشبه (mušabá) ښځ.م. ورته، یو ځېر، یو ډول.
مشبه به (mušababıhí) نب. متشابه، هغه‌څه چې مشبه ته ورته وي.
مشبون (mašbū́n) نر.م. غوبون، غوبه.
مشتاق (muštáq) نـر.م. ص. مینه‌وال، شوقي، لېوال.
مشتبه (muštabıh) ص.نب. شکمن، مشوش شوی.
مشترک[۱] (muštarák) ص. نر.م. ګډ، یو ځای، شریک.
مشترک[۲] (muštarík) نر.م. ګډون کوونکی، برخه اخیستونکی، ونډه اخیستونکی.
مشترکاً (muštarakán) ق. په ګډه سره، یو ځای.
مشترکین (muštarıkín) نر.ج. برخه‌وال، ګډون کوونکي، برخه اخیستونکي.
مشتق (muštáq) ص. نر.م. راوتلی، اشتقاق شوی.
مشتکی (muštakáy) نر.م. د ژرندې د مالک لپاره غله چې د میده کولو لپاره یې ژرندې ته وړي.
مشتري (muštarí) نر.م. ۱) رانیوونکی، پېرونکی، اخیستونکی؛ ۲) د یوې سیارې نوم دی.
مشتریان (muštaryā́n) نـر.ج. رانیـوونکي، پېرونکي، اخیستونکي.
مشتعل (muštaṣíl) ص.نر.م.ج. ۱) بل، روښان؛ ۲) غوسه شوی، راپاربدلی، په قهر شوی.
مشتمل (muštamíl) ص. نر.م. شامل، یو ځای، ګډ، برخه اخیستونکی.
مشته (muštá) ښځ.م. د لرګي نه جوړه شوې ډبلې چې د ځپلیو او بوټانو تلي پرې ټپوي.
مشته (maštá) فا. ص. و ګ. مېشته.
مشدد (mušadád) ص. نر.م. په کوم تکي باندې چې د شد نښه وي.
مشر (mašár) ص. نر.م ۱) سپین ږیری، د ډېر عمر خاوند؛ ۲) بزرګ، لوی؛ ۳) شریف، رهنما.
مشرانو جرګه (mašrānojargá) ښځ.م. د سنا جرګه، د سنا مجلس.
مشرانه (mašrāná) ښځ.م. ۱) النګی، د مشرتوب برخه؛ ۲) مـاجب چې قبایلي مشرانو ته ورکول کېدل.
مشرتابه (mašartāba) ښځ.م. د مشرتوب مغیره حالت، مشریزه، سرغندویه.
مشرتوب (mašartób) نر.م. سرپرستي، مشري.

مشرح (mušaráh) ص. نب. تشریح شوی، واضح شوی، سپړل شوی.

مشرف (mušaráf) ص. نر.م. عزتمند، نمانځلی.

مشرق (mašríq) نر.م. ختیځ، لمرخاته.

مشرک (mušrík) نر.م. شرک کوونکی، شرک راوړونکی.

مشرکان (mušrikān) نر.ج. شرک کوونکي، شرک راوړونکي، چې له الله سره بل شریک گڼي.

مشرکین (mušrikin) نر.ج. و.گ. مشرکان.

مشروب (mašrúb) نر.م. د څښلو شیان.

مشروط (mašrū́t) ص. نر.م. په شرط سره.

مشروطه (mašrūtá) ښځ.م. ص. ۱) هغه قضیه چې شرط په کې وي؛ ۲) هغه حکومت چې په قانون متکي وي؛ ۳) هغه هېواد چې شورا ولري.

مشروطیت (mašrūtyát) نر.م. چې شرطونه ولري، قانونیت.

مشروع (mašrū́ʿ) ص. نب. روا، په شرع برابر.

مشري (mašrí) ښځ.م. ۱) لاربنودي، رهبري، رهنمایي؛ ۲) عزت، لویي، درنښت.

مشعل (mašʿál) نر.م. رڼا، ډیوه.

مشغول (mašğū́l) ص. نر.م.ج. لگیا، بوخت.

مشغولا (mašğūlá) ښځ.م. بوختیا، مصروفیت، شغل.

مشغولک (mašğūlák) ص. هغه هلک چې هر وخت لوبې کوي، لوبغاړی.

مشغولول (mašğūlawál) مص.مت. لگیا کول، اخته کول، بوخت ساتل.

مشغولېدل (mašğūledál) مص. ل. بوختېدل، په څه کار اخته کېدل، لگیا کېدل.

مشفق (mušfíq) ص. نر.م. نرمزړی، مهربان، خواخوږی.

مشق (mašq) نر.م. تمرین، تکرار.

مشقت (mušaqát) نر.م. زیار، خواري، سختي.

مشک ۱ (mašk) نر.م. د اوبو زی، د اوبو ژی.

مشک ۲ (mušk) نر.م. هغه خوشبویه ماده چې د هوسۍ په نامه (ناف) کې جوړېږي.

مشکل (muškíl) ص. نر.م. ستونزمن، گران، پېچلی، رټ.

مشکڼ (muškáṇ) نر.م. (ج. مشکنې) ۱) انل کاهي، یو ډول وابنه چې په جبو کې زرغونېږي؛ ۲) یو ډول غرنی وابنه.

مشکڼه (muškaṇá) ښځ.م. مرۍ چې نجونې یې په کالیو کې د ښکلا لپاره کاروي.

مشکڼی (maškaṇay) نر.م. یو ډول وابنه دي چې په غرونو کې زرغونېږي او څاروي یې خوري، د پشکالي لپاره هم وچېږي.

مشکنیز (muškaníz) ص. په مشکنیو جوړ، په مشکنیو پېرلی.

مشکور (maškór) نر.م. شکر کوونکی، احسانمند.

مشکورۍ (maškoráy) ښځ. نب. و.گ. کالنډی؛ منبکوری.

مشکوک (maškū́k) نر.م. ۱) تر شک لاندې؛ ۲) شکمن، شکاک.

مشکوله (maškolá) ښځ.م. د اوبو وړوکی ژی.

مشکونډۍ (maškūndáy) ښځ.م.ج. د هوسۍ د ناف مشک؛ ۲) د ماشوم د سر نوي رسېدلي وېښتان.

مشکین (muškín) ص. نر.م. تور رنگی، تور، د مشکو په رنگ، مشکي.

مشکي (muškí) ص. نر.م. ۱) تور، مشکین؛ ۲) توره بې لېښکي غومبسه، بمبېره.

مشکی (muškáy) ص. تور رنگی آس.

مشلورګی (maślu gáy) نر.م. هغه پسه، میږه یا وزه چې زیږه و سبتان ولري.

مشلیکی (maślíkay) نر.م. جیبي کتاب، بغلي کتاب.

مشمول (maśmúl) ص.نر.م. شریک کړی شوی.

مشنګ (muśúng) نر.ج. یو ډول حبوب دی.

مشنګه (maśangá) ښځ.م. د ختکي په څېر یو ډول خوشبو لرونکي میوه ده.

مشګینه (muśginá) ښځ.م. د مشنګو ډوډۍ.

مشوانی (muśwāṇáy) ښځ.م. درنګ بوتل، دوات.

مشورت (maśorát) نر.م. مشوره، مصلحت.

مشوره (maśorá) ښځ.م. ۱) مشورت، مصلحت؛ ۲) یو ډول وړین قره قل. و.ګ. ماشوره.

مشوق (muśawíq) نر.م. تشویقوونکی.

مشوله (maśolá) ښځ.م. یو ډول نازک بوټي دی.

مشهور (maśhúr) ص.نر.م.ج. نوموړی، نوم لرونکی، مخور، نامتو، نومیالی.

مشهورول (maśhūrawə́l) مص.مت. شهرت ورکول، مشهورول، نوم ورکول.

مشیت (maśiyát) نر.م. مرضي، خوښه، اراده.

مشیمه (maśimá) ښځ.م. د ښځې په خېټه کې د ماشوم پرده.

مښا (maṣā́) ښځ.م. هغه پچې چې د پسه په لم او شا وخوا وړیو پورې نښتي او ځوړندې وي.

مښتی (muṣátay) ص.نر.م. نښېدي، جوخت.

مښتیا (muṣtyā́) نر.م. یو د بل سره لګېدلی، یو د بل سره جنګېدلی.

مښک (maṣk) نر.م.ج. و.ګ. مشک(۲).

مښکار (maṣkā́r) نر.م. د ښکار مشر، تکړه ښکاري، ماهر ښکاري.

مښکی (muṣkáy) ښځ.م. یو ډول توره مرغۍ ده.

مښکی (muṣkáy) ښځ.م. ۱) یوه توره مرغۍ ده چې سپینه لکۍ لري؛ ۲) نر.م. مشک(۱).

مښګیرک (muṣgirák) نر.م. مږګیرک، هغه مرغه چې مږکان خوري.

مښل (maṣə́l) مص.مت. په لاسونو مروړل، مېړل، سولول، مالش کول.

مښلول (maṣlawə́l) مص.مت. نښلول، لګول.

مښلی (maṣə́lay) ص.نر.م.ج. ۱) چې مښولېدلی او مښلی شوی وي؛ ۲) مستعمل.

مښلېدل (maṣaledə́l) مص.ل. لګېدل، اصابت، خوړل.

مښن (maṣə́n) نر.م. و.ګ. مښل.

مښود (maṣūd) نر.م. زیار، کوښښ.

مښودل (maṣūdə́l) مص.مت. و.ګ. مښل.

مښوده (maṣūda) ښځ.م. مښوکه، تونګه.

مښودی (maṣoday) نر.م. کارېدلی، دویم لاس، مستعمل.

مښوکه (maṣūka) ښځ.م. مښوده.

مښی (maṣay) نر.م. مښنه، چاپي، مساژ، مالش.

مصاب (maṣā́b) ص.نر.م.ج. په یوه ناروغۍ ککړ، یوې ناروغۍ نیولی.

مصاحب (muṣāhíb) ص.نر.م. ملګری، انډیوال.

مصاحبه (muṣāhibá) ښځ.م. مرکه، سوال و ځواب.

مصادره (muṣādirá) ښځ.م. رد، قید، مستردول.

مصادف (muṣādíf) ص.نر.م. ق. برابر، سم سمون.

مصارف (maṣārif) نر.ج. لګښتونه، خرڅونه، له لاسه ورکول، بایلل.

مصافحه (muṣāfihá) ښځ.م. پېژندګلوي، روغبړ، یو بل ته لاس ورکول، ستړي مه شې.

مصالح (masālíh) نبغ.ج. ۱) گټې؛ ۲) مواد.
مصالحت (masālıhát) نر.م. روغه جوړه.
مصالحه (masālıhá) نبغ.م. جوړجاړی، روغه جوړه، توافق.
مصايب (masāyíb) نر.ج. د مصيبت جمع، غمونه، دردونه، رنځونه، کړاوونه.
مصبر (masbír) نر.م. يوناني درمل.
مصداق (mısdāq) نر.م. ۱) تصديق کوونکی؛ ۲) صداقت، ثبوت.
مصدر (masdár) نر.م. ۱) د وتلو ځای؛ ۲) په گرامرکې هغه لفظ چې په پای کې يې (ول،بدل) راغلی وي او نور فعلونه ورڅخه جوړيږي.
مصر (musír) ص. نر.م.ج. اسرارکوونکی، ټينگار کوونکی، ضد کوونکی.
مصراع (mısrā́ʿ) نبغ.م. مصرع، نيم بيتی.
مصرف (masráf) نر.م. لگښت، له لاسه ورکول، خرڅ.
مصرفول (masrafawál) مص. مت. لگول، د يو څه په بدل کې پيسې ورکول.
مصروف (masrū́f) نر.م.ص. بوخت، لگيا، اخته.
مصروفيت (masrūfıyát) نر.م. بوختيا، مشغولتيا
مصطلحات (mustalıhāt) نر.ج. اصطلاحات، نومونې، د اصطلاح جمع، ترمينالوجي.
مصفا (musafā́) ص.نبغ.م. سپېڅلی، پاک، صفا.
مصلح (muslíh) ص. نر.م. سوله کوونکی، جوړه کوونکی، روغه کوونکی.
مصلحت (muslıhát) نر.م. بنه ورانديز، مشوره.
مصلی (masaláy) نر.م. کډه په سر، مسيالای، چوری.
مصلي (musalí) ص. نر.م. لمونځ کوونکی.
مصمم (musamím) ص. نر.م. ټينگ، په ژمنه ولاړ.

مصنف (musaníf) نر.م (ج. مصنفين) ۱) ليکونکی، تصنيف کوونکی، مؤلف؛ ۲) کمپوزر.
مصنوعات (masnūʿāt) نر.ج. لاسي توليدات، جوړ کړی شوی، توليد کړی شوی شيان.
مصنوعي (masnūʿí) ص.نب. نقلي، جعلي.
مصوب (musawíb) نر.م. (ج. مصوبين) تصويب کوونکی، تاييدوونکی، پخلی کوونکی.
مصوبه (musawabá) نبغ.م. تصويب شوی، منل شوی، قبول شوی.
مصور (musawár) ص. نر.م. انځورگر، نقاش.
مصوون (masún) ص.نر.م. په امن، محفوظ.
مصوونيت (masūnyát) نر.م. تضمين، محفوظ.
مصيبت (musibát) نر.م. کړاو، درد، ستونزه.
مضار (mazār) نر.م. زيان، ضرر، تاوان.
مضاربت (muzārıbát) نر.م. د گټې او تاوان د شراکت په شرط، د بل چا په پانگه تجارت کول، د سوداگرۍ لپاره چاته مال ورکول.
مضارع (muzāríʿ) نر.م. ۱) ورته، مشابه؛ ۲) هغه فعل چې په حال او يا راتلونکي زماني دلالت وکړي؛ ۳) د شعر يو بحر.
مضاعف (muzāʿíf) ص. نر.م دوه چنده.
مضاف (muzā́f) نر.م. زيات کړی شوی.
مضاف اليه (muzāfılayhí) نر.م. هغه نوم چې د اضافت د «د» ولري يا ورته د يو څيز د ملکيت نسبت شوی وي.
مضامين (mazāmín) نر.ج. د مضمون جمع.
مضايقه (mazāiqá) نبغ.م. ۱) سره تنگول، سره غورتول؛ ۲) تنگی؛ ۳) دار، پروا، خاطر.
مضبوط (mazbū́t) ص. نر.م. ۱) ټينگ، کلک، پوخ؛ ۲) تندرست؛ ۳) ضبط کړای شوی.

مضحک (muzhík) ص.نر.م. ۱) توکي، توکمار؛ ۲) خندا کوونکی.

مضر (muzír) ص.نر.م. ضرر او تاوان رسوونکی.

مضراب (mızráb) نر.م. د رباب یا ستار د غږولو زخمي، شاباز.

مضروب (mazrū́b) نر.م. وهل شوی، تکول شوی، د حساب په اصطلاح ضرب شوی عدد.

مضروب فیه (mazrūbfíhi) ص.نر.م. هغه عدد چې بل په کې ضرب شوی وي.

مضطرب (muztaríb) ص. نر.م. وارخطا، خپه، زهیر، غمجن، ناکراره.

مضمحل (muzmahíl) ص. نر.م. تري تم، له منځه تللی، خپور وور، خپاره واره.

مضمر (muzmár) ص. نر.. پټ، په زړه کې ساتل.

مضموم (mazmū́m) ص.نر.م.ج. هغه توری چې پېښ ولري.

مضمون (mazmū́n) نر.م. موضوع، خبره، مطلب.

مطابع (matābís) ښځ.ج. د (مطبعه)، د چاپ خونې جمع.

مطابق (mutābíq) ص. نر.م. سم، یو ډول، برابر.

مطابقت (mutābaqát) نر.م. سمون، یو شان والی، برابري.

مطالب (matālíb) نر.ج. د مطلب جمع.

مطالبه (mutālabá) ښځ.م. غوښتنه، دعوا.

مطالعه (mutālısá) ښځ.م. لوستنه، کتنه.

مطبخ (matbáx) نر.م. پخلنځی، پخلنځای.

مطبعه (matbasá) ښځ.م. چاپخونه، چاپځای.

مطبوعات (matbūsā́t) نر.ج. ۱) خپرونې؛ ۲) چاپي خپرونې.

مطرب (mutríb) نر.م. ۱) سندرغاړی، سازنده؛ ۲) هم چې اوس یې هنرمند بولي.

مطرح (matráh) ص.نر.م. ۱) نوموتی، اوښار؛ ۲) د اچولو او غورځولو ځای؛ ۳) طرح شوی، وړاندې شوی.

مطلا (mutalā́) ص. نب. ۱) په غوړو کې لړلی؛ ۲) زېړ یا طلایي رنګ ورکړی شوی.

مطلب (matláb) نر.م. موخه، هدف، اراده.

مظلمه (mazlamá) ښځ.م. هغه څه چې په زور او ستم له چا نه اخیستل شوي وي.

مظلوم (mazlū́m) ص. نر.م. هغه څوک چې ظلم پرې شوی وي، په چا چې ظلم کېږي.

مظلومان (mazlūmā́n) ص.نر.ج. د مظلوم جمع.

مظنون (maznū́n) ص. نر.م. شکمن، اشتباهي.

مظنه (mazəná) ښځ.م. د ګومان کولو ځای، نرخ، بیعه، ارزښت.

مظهر (mazhár) نر.م. ښکارندوی، څرګندوی، د ښکاره کولو ځای.

معابر (musā́bır) نر.ج. د معبر جمع.

معادل (masādíl) ص. نر.م.ج. برابر، هم وزنه، مساوي، سیال.

معادله (masādılá) ښځ.م. د دوو شیزونو تر منځ د کچې معلومول، برابرتیا.

معادن (masādín) نر.ج. د معدن جمع، کانونه.

معارضه (musārızá) ښځ.م. د یو شي له بل شي سره پرتله کول.

معارف (masā́rif) نر.ج. پوهنه، علم، پوهه.

معاریف (masā́rif) نر.ج. نامتو کسان، نومیالي.

معاش (masā́š) نر.م. ۱) ژوندون، د ژوند وسیله؛ ۲) روزګار؛ ۳) تنخواه.

معاشرت (masāšırát) نر.م. ګډ ژوند کول، یو تر بله مینه او دوستي کول.

معاشقه (masāšıqá) ښځ.م. مینه او محبت کول.

معاصر (masāsír) ص. نر.م. اوسمهاله، هممصر، همدوره، د اوسني زماني.

معاف (masāf) ص. نر.م. ج. بخښلي شوی.

معافي (masāfī) ښځ.م. بخښنه، بښنه، د بخښلو عمل؛ معذرت.

معافيت (masāfiyát) ص. نر.م. بخښنه، توافق.

معالج (masālij) نر.م. ج. درملونکی، ډاکتر، طبيب، حکيم.

معالجه (masālajá) ښځ.م. درملنه، علاج.

معامله (masāmalá) ښځ.م. له يو بل سره راکړه ورکړه، پېرودل او پلورل.

معانقه (masāniqá) ښځ.م. ترغاړي کېدنه يا وتنه.

معاني (masānī) ښځ.م. د مانا جمع، ۱) مطلبونه، موخې؛ ۲) هغه علم دی چې دکليمو سموالي او دکارونې ځای معلوموي.

معاوضه (musāwizá) ښځ.م. بدل، عوض.

معاون (musāwín) نر.م. مرستيال، لاس نيوی.

معاهده (musāhidá) ښځ.م. ژمنه، تړون، لوظ، وعده.

معاينه (musāyiná) ښځ.م. کتنه، ازموينه، پلټنه.

معاينه خونه (musāynaxūna) ښځ.م. د ډاکتر کتنځی، چې رنځوران په کې ګوري.

معبد (masbád) نر.م. جومات، د عبادت ځای.

معبر (masbár) نر.م. لار، د تېرېدو ځای، سړک.

معبود (masbūd) نر.م. چې عبادت يې کېږي، د عبادت وړ، خدای پاک.

معتاد (mustād) ص. نر.م. ج. روږدی، عادت شوی.

معتبر (mustabár) ص. نر.م. ج. ۱) د باور وړ، د اعتبار وړ؛ ۲) سم؛ ۳) عزتمند، مخور.

معتدل (mustadíl) ص. نر.م. ج. دمنځنۍ درجې، هغه چې په اعتدال کې وي.

معترض (mustaríz) ص. نر.م. مخالف، اعتراض کوونکی.

معترف (mustarif) ص. نر.م. منونکی، اعتراف کوونکی.

معتقد (mustaqíd) ص. نر.م. ج. عقيده لرونکی، منونکی، قبلوونکی.

معتقدات (mustaqidát) نر.ج. هغه چې انسان عقيده پرې لري.

معتکف (mustakíf) ص. نر.م. هغه څوک چې خپل ځان ځېله کوي، اعتکاف کوونکی.

معتمد (mustamíd) ص. نر.م. باوري، اعتمادي.

معجزه (musjizá) ښځ.م. خارق العاده کار چې نور انسانان يې له مثل راوړلو څخه عاجز وي.

معجون (masjūn) نر.م. ۱) هغه مرکب درمل چې په ګبينه او... کې اختبل کېږي؛ ۲) اخښلی شوی ۳) ګډوډ، مرکب؛ ٤) يو ډول نښه يي درمل.

معدن (masdán) نر.م. کان، خزانه.

معدوم (masdūm) ص. نر.م. نابود کړی شوی، نشت، ورک شوی.

معده (misdá) ښځ.م. د بدن هغه غړی چې د خوراک د ورولو او هضمولو چاري پر مخ بيايي.

معذرت (masząrát) نر.م. پلمه، عذرغوښتل.

معذور (masząr) ص. نر.م. ج. ۱) اړ، احتياج؛ ۲) هغه څوک چې عذر يې منل شوی وي، چې عذر يې وړاندې کړی وي.

معراج (misráj) نر.م. ۱) زينه، پوړی؛ ۲) هغه شه چې د هغه په وسيله انسان پورته ځي.

معرفت (masrifát) نر.م. پېژندګلوي، پېژندنه.

معرفه (masrifá) نر.م. هغه نوم چې د يوه خاص شي لپاره کارول شوی وي.

معرفي (masrifí) ښځ.م. پېژندګلووالا، پېژندنه.

معرکه (masṛka) ښځ.م. جنګ، جګړه.

معروف (masṛūf) نر.م. مشهور، نامتو، مخور.

معرّی (muṣarā) ص. ۱) لـوخ بـربنډ؛ ۲) د نظـم څانګړی ډول چې د قافیې پابندي په کې نه وي شوې.

معزز (muṣazáz) ص. نر.م.ج. عزتمند، درونـد.

معزول (masẓūl) ص.نر.م.ج. ګوښه کړی شوی، لرې کړای شوی، له منصبه لرې شوی.

معشر[1] (muṣašár) ص. نـر.م. د نظـم یو ډول چې لس مصرعې لري.

معشر[2] (masšár) نر.م. ټولنه، د خلکو یوه ډله.

معشوق (masšūq) ص.نب. مین، محبوب، ملګری.

معشوقه (masšūqá) ښځ.م. مینه، ملګرې.

معصوم (masṣūm) ص. ۱) بېګناه، له ګناه پاک؛ ۲) ساده.

معصیت (masṣıyát) نر.م. ګناه، جرم.

معضله (maṣazlá) ښځ.م. ستونزه، پرابلم، کړاو.

معطل (maṣṭál) ص.نر.م.ج. ټال، ځنډمن، په تپه ولاړ، منتظر، بېخینه‌بنه یې معطله.

معطلول (maṣṭalawál) مص.مت. ځنډول، ټالول.

معطلېدل (maṣṭaledál) مص. ل. ځنډېدل، ټالېدل، ایسارېدل، ختمېدل.

معظم (muṣazám) ص. نر.م. لـوی، قدرمن، ستر، عزتمن، د عزت خاوند.

معقول (masqūl) نر.م. چې عقل یې مني، په‌زړه پورې، ور، مناسب، هوښیـار، د باور ور، د داد ور.

معکوس (maṣkūs) ص.نر.م.ج. اړولی، سرپه ځینکه، سرچپه.

معلق (muṣaláq) ص. نر.م.ج. ځوړند، کوږای.

معلم (muṣalím) نر.م. ښوونکی، استاد، لارښود.

معلول (maṣlūl) نـر.م. ۱) عیبجن، نیمګـړی؛ هغه شی چې د علت په واسطه ثبت شـوی وي؛ ۲) رنځور، خوار.

معلوم (maṣlūm) ص. نر.م.ج. جـوت، څـرګند، ښکاره، واضح.

معلومات (maṣlūmāt) نر.م. وضاحت، څرګندونې، د معلوم جمع.

معلومېت (maṣlūmášt) نر.م.جوتېدل، ښکاره کېدل، څرګندېدل.

معلومول (maṣlūmawál) مص.مت. لټول، پیدا کول، څرګندول، ښکاره کول.

معلومېدل (maṣlūmedál) مص.ل. څرګندېدل، ښکاره کېدل، جوتېدل.

معما (muṣamā) ښـځ.م. ۱) پېټ؛ ۲) اړه کیسی ۳) ګرانه او پېچلې خبره، په رمز سره خبره.

معمار (mıṣmār) نر.م. دېوالچي، ختګر.

معمر (muṣmár) ص. نر.م.ج. بوډا، د ډېر عمـر څښتن، عمرخوړلی.

معمور (maṣmūr) ص. نـر.م.ج. ۱) ډک، آباد، موړ؛ ۲) بند، تالا شوی.

معمول (maṣmūl) نر.م.ج. ص. ورځنی، رواجي دود، عمل کړی شوی.

معمولاً (maṣmūlán) ق. همیشنی، عادتاً.

معمولي (maṣmūlí) ص. نب. لـږ ارزښته، غـوندې، کم ارزښته.

معنوي (maṣnawí) ص.نب. ۱) مانوي، اصلي، حقیقي، ذاتي؛ ۲) دننه، باطني.

معنویات (maṣnawyát) نر.ج. مورال، روحیات، اروایي حالت.

معنی (maṣnā) ښـځ.م. ۱) مـانا، مـقصد، اراده؛ ۲) مطلب، مدعا؛ ۳) وجه؛ ٤) اصلیت.

معیار (mışyār) نر.م. د تول اله، پیمانه، کچه.

معیاري (mışyārí) ص.نب. منل شوی.

معیت (maşyát) نر.م. ملګرتیا.

معیشت (maşişát) نر.م. روزګار، ژوند، ګوذاره.

معین(۱) (muşín) نر.م. مرستیښ، مرستیال، د وزیر مرستیال.

معین(۲) (muşayán) ص.نر.م. ۱) جوت، ځرګند، ښکاره؛ ۲) ټاکلی.

معیوب (maşyúb) ص.نر.م.ج. وټ‌لرونکی، عیب‌لرونکی.

مغاره (mağārá) ښځ.م. سمڅه، شمڅه، سوره.

مغازه (mağāzá) ښځ.م. پلورنځی، هټۍ، دوکان.

مغازه وال (mağāzawā́l) نر.م. هټیوال، د لوی پلورنځي څښتن، پلورنځیوال.

مغالطه (muğālıtá) ښځ.م. تګي، دوکه، غولونه.

مغانه (mağā́na) ښځ.م. د ورانه غړی یا عضله.

مغایر (mağāyár) ص. نر.م. توپیر درلودونکی.

مغایرت (muğāyrát) نر.م. توپیر، فرق، تضاد.

مغرب (mağríb) نر.م. لوېدیځ، د لمر لوېدو لوری.

مغربي (mağrıbí) ص.نب. لوېدیزوال، په لوېدیځ پورې تړلی، لوېدیځ ته منسوب.

مغرض (muğríz) ص. نر.م.ج. مطلبي، غرضي.

مغرور (mağrúr) ص. نر.م.ج. کبرجن، متکبر.

مغرورېدل (mağruredál) مص.ل. په ځان مینېدل، کبرجنېدل، متکبرېدل، ځان ورکول.

مغز (mağz) نر.م. ۱) ماغزه، دماغ؛ ۲) عقل؛ ۳) جرړه؛ ٤) منځ؛ ٦) د وچې مېوې زړی.

مغزن (mağzán) ص. نر.م.ج. ۱) مغز لرونکی؛ ۲) د قوي مغزو څښتن.

مغزی (mağzáy) نر.م. غاړه، څټ، ورمېږ.

مغزی (mağzáy) ښځ.م. پوله، څټه، غاړه.

مغشوش (mağšúš) ص. نر.م. مشوش، خپه.

مغضوب (mağzúb) ص. غضب کړی شوی، تر غضب لاندې.

مغفرت (mağfirát) نر.م. بخښنه، له ګناه تېرېدنه.

مغلق (muğláq) ص. نر.م.ج. پېچلی، رټ.

مغلوب (mağlúb) نر.م.ج. ص. ماتې خوړلی.

مغلوبول (mağlūbawál) مص. مت. ماتول، ماتې ورکول، ناکامول.

مغلوبېدل (mağlūbedál) مص.ل. ماتې خوړل، ناکامېدل، له منځه تلل.

مغموم (mağmúm) ص. نر.م. خواشینی، خپه، فکرمند.

مغولی (mağúlay) نر.م. یو ډول سابه دي.

مغیلان (muğaylán) نر.م. یو اغزنه ونه ده چې اغزي یې ځیږه وي، د باقلي په څېر دانې لري.

مفاجات (mufājā́t) نر.م. ناڅاپه برید- د زړه حمله.

مفاد (mafā́d) نر.م. ګټه، فایده.

مفاهمه (mufāhımá) ښځ.م. یو تر بله خبرې اترې کول، په خپل منځ کې رضا کېدل.

مفت (muft) ص. نر.م.ج. وړیا، هسې، بې بیې.

مفتخر (muftaxír) ص.نر.م. ویاړمن، ویاړ کوونکی.

مفتخور (muftxór) ص.نر.م. طفیلي، تیارخور.

مفتش (mufattíš) نر.م. پلټونکی، تفتیش کوونکی، نظارت کوونکی.

مفتن (mufatán) ص. نر.م. فتنه اچوونکی.

مفتي (muftí) نر.م. فتوا ورکوونکی، فقیه.

مفرد (mufrád) ص.نر.م.ج. ۱) یوازې، ګوښی؛ ۲) یو، یوګړی؛ ۳) غیر مرکب.

مفردات (mufradā́t) نر.ج. لړلیک، توکي، مواد، عناصر.

مفسد (mufsíd) نر.م. فساد کوونکی، فسادي.

مفسر (mufasír) نر.م. تفسیر کوونکی، د قرآن شریف د ایتونو تشریح کوونکی.

مفصل(۱) (mufasál) ص.نر.م. په تفصیل سره، واضح، څرګند، په فصلونو ویشل شوی.

مفصل(۲) (mafsál) نر.م. بند، د هډوکي بندونه.

مفصلاً (mufasalán) ق. په بشپړه توګه، په تفصیل سره، له پوره جزیاتو سره.

مفصلات (mufsalát) نر.ج. د ښار چاپېره سیمه، کلي.

مفعول (mafʕúl) ص.نر.م. ۱) په ګرامر کې object؛ ۲) هغه څوک چې ناوړه کار ور سره شوی وي.

مفغن (mufağán) ص.نر.م.ج. پښتو ژبې ته له نورو ژبو نه راغلي او د پښتو له قواعدو سره سم برابر شوي لغتونه.

مفقود (mafqúd) ص. ورک، پټ، غیب.

مفکر (mufakír) نر.م. (ج. مفکرین) پوه، فکر کوونکی.

مفکوره (mafkúrá) ښځ.م. (ج. مفکورې) خیال، فکر، نظریه.

مفلر (maflár) نر.م. د غاړې رومال، ګلوبند.

مفلس (muflís) ص.نر.م. غریب، اړ، محتاج.

مفلوج (maflúj) ص.نر.م.ج. ګوزڼ وهلی.

مفلوک (maflúk) ص.نر.م.ج. ۱) تباه، برباد؛ ۲) محتاج، اړ.

مفهوم (mafhúm) ص.نر.م. ۱) مانا، مطلب، پوهېدنه؛ ۲) منشا، مدعا؛ ۳) پوه شوی.

مفید (mufíd) ص.نر.م. ګټور، فایده من.

مقابل (muqābíl) ص.نر.م ۱) مخامخ؛ ۲) دښمن، مخالف؛ ۳) سیال، برابر.

مقابله (muqābalá) ښځ.م (ج. مقابلې) ۱) مخامخ کېدنه؛ ۲) برابرېدنه؛ ۳) مخالفت؛ ۴) جګړه.

مقاتله (muqātulá) ښځ.م. (ج. مقاتلې) د وینې تویېدنه، د یو بل وژنه، عام قتل.

مقارن (muqārín) نر.م.ج. تړلي، نږدې دي.

مقاطعه (muqātasá) ښځ.م. ج. مقاطعې، اړیکو ختمونه.

مقاله (maqālá) ښځ.م. ۱) الوظ، لوز؛ ۲) لیکلی مضمون؛ ۳) د کتاب برخه.

مقام (muqām) نر.م. ۱) درجه، رتبه، پوړ؛ ۲) د تم کېدو ځای؛ ۳) د کوزېدو ځای؛ ۴) د پېښې د پېښېدو ځای، وخت؛ ۵) په موسیقي کې یوه پرده.

مقامات (muqāmát) نر.ج. ۱) د مقام جمع؛ ۲) حاکمه طبقه، حاکمان.

مقامي (maqāmí) ص. نر.م. له مقام سره تړلی، ځای پر ځای، ځایي.

مقاومت (muqāwamát) نر.م. نه پښا کېدل، په خپل دریغ ټینګ درېدل.

مقایسه (muqāyasá) ښځ.م. پرتله، مقابله.

مقبره (maqbará) ښځ.م. هدیره، روضه، مرستون.

مقبوض (maqbúz) نر.م. ص. نیول شوی، تر لاسه شوی.

مقبول (maqbúl) ص. نر.م. منل شوی، ښکلی.

مقتدر (muqtadír) ص. نر.م. زورور، ځواکمن، د اقتدار خاوند، د قدرت خاوند.

مقتدي (muqtadí) نر.م. پیروي کوونکی، پیرو، په لمانځه کې تر امام وروسته درېدونکی.

مقتل (maqtál) نر.م. ۱) د وژلو ځای، د قتلولو ځای؛ ۲) مسلخ، قصابخانه.

مقتول (maqtúl) ص. نر.م. ۱) وژل شوی، قتل شوی، ۲) مین، عاشق.

مقدار (muqdār) نر.م. ۱) کچه، اندازه؛ ۲) وزن، تول؛ ۳) شمېر، رقم؛ ٤) جونګ، مجموعه.
مقدر (muqadár) ص. نر.م. ۱) مخکې ليکل شوی؛ ۲) نصيب، قسمت، تقدير.
مقدس (muqadás) ص. نر.م. پ ک، سپېڅلی.
مقدم (muqadám) ص. نر.م ۱) لومړی؛ ۲) مخکې شوی؛ ۳) لوړ، اوچت؛ ٤) لازم، ضروري.
مقدماتي (muqadāmatí) ص. نسب. د پيل، لومړنی، اولنی، مخکينی.
مقدمه (muqadamá) ښځ.م. ۱) معرفي، پېژندنه؛ ۲) سريزه؛ ۳) ستونزه، دعوا؛ ٤) پرېکړه.
مقدور (maqdūr) نر.م. ۱) زور، قوت، طاقت؛ ۲) حوصله؛ ۳) ګنجايش؛ ٤) اختيار؛ ٥) وسيله ٦) جرئت؛ ۷) دولت؛ ۸) توان، قدرت، حکم.
مقر[1] (maqár) نر.م. قرارګاه، د اوسېدو ځای.
مقر[2] (muqír) ص. نر.م.ج. اقرار کوونکی.
مقرب (muqaráb) ص. نر.م. ۱) خاص ملګری، دوست؛ ۲) نږدې، خپلوان.
مقرر (muqarár) ص. نر.م.ج. ګومارلی، ځای پر ځای، ثابت، ګومارل شوی.
مقررات (muqararāt) نر.ج. قوانين، اصول، نظم.
مقررول (muqararawál) مص. ګومارل. تاکل، يو کار ورسپارل.
مقرري (muqararí) ښځ.م. ګومارنه، تاکنه.
مقررېدل (muqararedál) مص. ل. ګومارل کېدل. تاکل کېدل.
مقروض (maqrūz) نر.م. پوروړی، قرضدار.
مقری (maqray) ص. نر.م. هغه هلک چې په لړ عمر کې ډېري پخې او له مانا نه ډکې خبرې کوي.
مقسوم (maqsūm) نر.م. ۱) وېشل شوی؛ ۲) نصيب، برخه، تقدير.

مقسوم عليه (maqsūmʿalayhí) نر.م. هغه چې څه وربانديې تقسيم شي.
مقصد (maqsád) نر.م. موخه، مطلب، هدف.
مقصر (muqasír) نر.م. ګناهکار، مجرم، د سزا وړ.
مقصود (maqsūd) نر.م. غوښتنه، غرض، هدف.
مقطر (muqatár) ص. نر.م.ج. څاڅکی څاڅکی، فلتر شوی، چاڼ شوی.
مقطع (maqtáʿ) ښځ.م. ۱) د قطع کېدو ځای، د بېلتانه ځای، د خبرو پای؛ ۲) د غزل يا قصيدې وروستی بيت.
مقعر (muqaʿár) نر.م.ج. ژوره کنده.
مقفی (muqafā) ص. نب. قافيه لرونکی.
مقلد (muqalíd) نر.م. ۱) پيروي کوونکی، مريد؛ ۲) نقال، پېښې کوونکی؛ ۳) مسلمانان چې په څلورو امامانو کې د يوه پيروي کوي.
مقلوب (maqlūb) ص. نر.م.ج. اوښتی، نسکور.
مقنن (muqanín) نر.م. قانونپوه، قانوني، قانوندان.
مقوا (muqawā) ښځ.م. هغه ډبل کاغذ چې د کتابونو او نورو د پوښ په جوړولو کې کار ترې اخلي.
مقوله (maqūlá) ښځ.م. متل، قول، ضرب المثل.
مقوي (muqawí) ص. نب. قوت ورکوونکی.
مقيد (muqayád) ص. نر.م.ج. قيد کړی، مشروط، بندي.
مقيم (muqím) نر.م. ۱) ځای پر ځای، استوګن؛ ۲) قيام کوونکی، ودرېدونکی؛ ۳) قايم.
مکاتبه (mukātaba) ښځ.م. د خط يا ليک په ذريعه له يو بل سره اړيکه ټينګول.
مکار (makār) نر.م. مکرجن، دوکه باز، چلباز.
مکافات (makāfāt) نر.ج. بخشش، برخه، لنګی.
مکال (makál) نر.ج. آلات (د زرګری).

مکالمه (makālımá) سـ.غ.م. ۱) خبـرې اترې: ۲) د ډرامې د لوبغاړو ترمنځ خبرې.

مکان (makán) نر.م. د اوسېدو ځای. ځای. کور.

مکتب (maktáb) نر.م. ښوونځی، مدرسه.

مکتبي (maktabí) ص.نب. زده کوونکی، شاګرد.

مکتوب (maktúb) سـ.م. لیک. خط. چیټۍ

مکټو (makaṭú) نر.م. هغه سړی چې د هیڅ کسب او کار نه وي، کم عقل، ناروس، بېکاره.

مکدر (mukadár) ص.نر.م. خړ، تیاره، غمجن.

مکر (makr) نر.م. ۱) دوکه، فریب، ۲) غرور، کبر؛ ۳) نفاق، ٤) چالاکي.

مکرجن (makarján) ص.نر.م. مغرور، دوکه باز.

مکرر (mukarár) ص. نـر.م. څـوځلي، تر یو ځل زیات، د یوه کار بیابیا ترسره کول.

مکرراً (mukararán) ق. په تکراري ډول، بیا بیا.

مکرم (mukarám) ص. عزتمن، قدرمن، لوی.

مکروب (mikrób) ... مکروب، یو ووړ کی ذره بیني موجود دی چې د ناروغیو سبب ګرځي.

مکروه (makróh) ص. نـر.م. ج. ۱) د نفـرت وړ، دکرکې وړ؛ ۲) ناسازه.

مکړک (makaṛák) نـر.م. مکړی. یو ډول لرګین شی دی چې د پسونو په غاړو کې د یې تینګولو لپاره اچول کېږي.

مکړګس (makaṛgás) نر.م. یو مرغه دی، ګرګس.

مکړن (makṛán) نر.م. د پسونو یوه ناروغي.

مکړی (makṛáy) نر.م ۱) وګ. مکړک؛ ۲) یو ډول سور چینجی دی؛ ۲) یو ډول ازغی دی.

مکشوف (makšúf) ص.جوت، څرګند، ښکاره.

مکعب (mukaSáb) ص. نر.م. شلورضلعي، هغه شکل چې اوږدوالی، اوسور یې یو برابر وي.

مکک (makák) نر.م. خمکه.

مکلف (mukaláf) ص. نـر.م. ج. هغه څوک چې باید شرعاً یو کار سرته ورسوي. ذمه وار. مؤظف.

مکلفول (mukalafawál) مص. مت. مؤظفول، ذمه وارول. یو څوک په یوه دنده ګومارل.

مکلفیت (mukalafiyát) نر.م. دنده، وظیفه.

مکمل (mukamál) ص. نـر.م. ج. پوره، بشپړ، پای ته رسېدلی، تمامشوی.

مکنډی (makanḍáy) نر.م. ختې، ورمېږ، مرکنډ.

مکنه (۱) (makána) ص. زېړه خاوره.

مکنه (۲) (makná) ښځ.م. د ناوې مخپټونی.

مکنه (makṇá) ښځ.م. چادري، بورکه.

مکوټ (makwáṭ) نر.م. سوی، سوځېدلی، وریت.

مکهانه (makhāna) ښځ.م. تودري، و.ګ. جلوتري.

مکی (makáy) ښځ. یو ډول نری ګردی ډوډۍ ده.

مکیال (mikyāl) نـر.م. ۱) هغه لوښی چې غله او ... وریاندې اندازه (تلل) کېږي. ۲) پیمانه.

مکېز (makéz) نر.م. ناز، نخرې، ادا.

مګ (mag) نر.م. روزان، په کوټه کې د لوګي د وتلو سوری، دریڅه، دوکانچه.

مګر (magár) ق. خو، لېکن، اما.

مګس (magás) نر.م. مچ، نګس، غوماشه.

مګسي (magasí) ص. ۱) سپین اس چې سره خاپونه ولري؛ ۲) تور یا تورزنګی؛ ۳) مچی.

مګنه (magána) ښځ.م. کړکۍ، اورسی، مکنه.

مګه (magá) ښځ.م. د چای د څښلو لویه پیاله.

مل (mal) نر.م. ۱) ملګری، دوست، اندیوال، اشنا؛ ۲) شراب، خمر.

ملا (۱) (mlā́) ښځ.م. ۱) شا، د ځټ او کناتو تر منځ د وجود برخه: ۲) د مـور په نس کې هغه کڅوړه چې د ماشوم تر زېږېدو وروسته غورځېږي.

ملا ''' (mulā́) نر.م. ۱) د جومات امام؛ ۲) عالم، فاضل، ناصح؛ ۳) د ک.

ملااذان (mulāazā́n) نر.م. سپېده داغ، ملابانګ.

ملابند (mlābánd) نر.م. ملاترونی، ملاوستنی، کمربند.

ملاتړ (mlātáṛ) نر.م ۱) مرسته، ننګه؛ ۲) دوستي، ملګرتیا.

ملاتړل (mlātaṛál) مت.ف. د یوه چا حمایت کول، ننګه کول، ملګرتیا کول.

ملاتړلی (mlātaṛálay) ص. نر.م. تیار، چمتو.

ملاتړی (mlātáṛay) نر.م. ملاتړ کوونکی، پلوي، پرخوا، حامي.

ملاتیر (mlātī́r) نر.م. شمزۍ، ستون فقرات.

ملاتوغی (mlāṭū́ğay) ص.نر.م. ځغـه چې ملا يې کږه شوې وي.

ملاچرګک (mlācargák) نر.م. ګوډی چرګ، یو ډول مرغه دی، هدهد.

ملاخی (mlācáy) نر.م. د بېل تاتک، تکک.

ملاح (maláh) نر.م. مانو، لمبوزن، بېړۍ چلوونکی.

ملاحظه (mulāhazá) ښځ.م. ۱) کتنه، مشاهده؛ ۲) توجه، پاملرنه؛ ۳) مروت؛ ٤) ریا؛ شرم.

ملاخوږی (mlāxūẓay) نر.م. د ملا درد.

ملارګی (mlāragáy) نر.م. سست، تنبل.

ملاریا (malāryā́) ښځ.م. یوه ناروغي ده.

ملازم (mulāzím) نر.م. چپراسي، نوکر، خادم.

ملازمت (mulāzimát) نر.م. نوکري، خادمي.

ملاست (mlāst) ص.نر.م. پروت، غځېدلی، ویده.

ملاستل (mlāstál) مص.ل. غځېدل، پرېوتل، څملاستل، ویده کېدل.

ملاستو (mlāstū́) نر.م. ملاوستنی، کمربند.

ملاشینی (mlāšínay) ص.نر.م. تنبل، کاهل.

ملاغابني (mlāğā́ṇay) نر.م. فقره، جمله، کرښه.

ملاطوره (mulātáwra) ص. نر.م. ملاته ورته، د ملا په څېر، ملاګی، صوفي، ملاډوله.

ملاقات (mulāqā́t) نر.م. لیدنه کتنه، پېژندګلوي.

ملاک (malā́k) نر.م. څمکوال، د ډېرې ځمکې خاوند.

ملال (malā́l) نر.م. خپه، غمجن، چورتي.

ملاله (malā́la) ص. ښځ.م. ښکلې اوجذابه ښځه.

ملالی (malāláy) ښځ.م. ۱) محبوبه، معشوقه؛ ۲) د یوې پیاورې غازي پښتنې پېغلې نوم.

ملالي سترګي (malālestárge) ص.ښځ.م. له نازه ډکې سترګې، خمارې سترګې.

ملاماتوونکی (mlāmātawū́nkay) نر.م. دروند پېټی، دروند کار، دروند غم.

ملاماتی (mlāmā́tay) ص. نر.م. ۱) چې ملا یې ماته وي، تنبل؛ ۲) یو غوښې خوړونکی مرغه دی.

ملامت (malāmát) نر.م. ص. ګرم، پړ، شرمنده.

ملامتول (malāmatawə́l) مص. مت. ګرمول، شرمنده کول، پیکه کول، خجل کول.

ملامتیا (malāmatyā́) ښځ.م. ملامتي، ملامتوب.

ملامتېدل (malāmatedə́l) مص.ل. ګـرمېدل، پیکه کېدل، شرمېدل، پړ کېدل.

ملانی (mlānáy) ښځ.م. عالمه ښځه، ملا ښځه.

ملاوستنی (mlāwastə́nay) نر.م. مـلاوستنی، د ملا کمربند چې له یوه توکر څخه جوړ شوی وي.

ملایکه (malāyaká) ښځ.م. فرښته، پرښته.

ملایم (mulāyə́m) ص. نر.م. نازک، پوست.

ملایمت (mulāyamát) نر.م. پوستوالی، نازکي، نرمي، موافقت.

ملایي (mulāyí) ښځ.م. پېروی، رش.

ملبس (mulabás) ص. نـر.م. پرجـامـو پټ، پـه کاليو پټ.

ملبوس (malbūs) نر.م. د اغوستلو جامې، کالي.

ملبه (malbá) ښځ.م. د رنګ دېوال يا کور خـاورې، لوټې، ډبرې، ګټې چې ګډې وډې پرتې وي.

مل پاسوال (malpāswál) نـر.م. څـارندوی (پوليسي) بريد جنرال، سـرلښکـر، د نظـامي بريد جنرال معادل.

ملت (1) (mılát) نـر.م. ۱) د يـو هـېـواد وګـړي، د وطن خلک؛ ۲) دين، مذهب؛ ۳) قوم.

ملت (2) (mlat) ص.نر.م. پلن، پسورور.

ملتفت (multafít) ص. نر.م. ج. خبر، متوجه.

ملتوب (maltób) نر.م. ملګرتيا، کومک، ملتيا.

ملتوک (maltók) نر.م. ملهبنه، هغه اواز، څـپـه يا څپيز غوند چې څـانته يې جلا کـومه مـانا يا ګرامري چار نه څرګندېږي.

ملتوي (multawí) ص. نـر.م. ځنډولی، معطل، تال، شاته غورځولی.

ملجا (maljā) ښځ.م. امنځای، سرپناه، د اوسېدو ځای.

ملحد (mulhíd) ص. نر.م. بې دينه، کافر.

ملحق (mulhíq) ص. لګېدلی، ګنډلی، يو ځای.

ملحقات (mulhıqāt) ښـځ. ج. متمم، ضميمه، بشپړ، بشپړول.

ملحوظ (malhūz) نر.م. په پام کې نيـولی، لحاظ کړی شوی، لحاظ ساتلی شوی.

ملخ (maláx) نر.م. ملخی، يو ډول حشره ده.

ملخوزه (malxóza) ښځ.ج. يـو ډول سـابه دي؛ حلبه، فاريقا.

ملخولي (malxolí) ښځ.م. يو ډول ژېړ رنګه فيرني.

ملزم (mulzím) ص. نر.م. تورن، متهم.

ملزوم (malzūm) ص.نر.م. لازم يا له يوه بل څخه نه بېلېدونکی.

ملعون (malsūn) ص. نر.م. لعنتي، رټل شوی.

ملغلره (málğalára) ښځ.م. مرغلره، دُر، مروارید.

ملغمه (malğamá) ښځ.م. ګډ، ترکيب، معجون.

ملغی (mulğā) ص. نب. لغوه شوی، رد شوی.

ملک (1) (malík) نر.م. د کلي مشر.

ملک (2) (malák) نر.م. ملائيکه، پرېښته، پرښته.

ملک (3) (mulk) نر.م. وطن، جايداد.

ملک الشعرا ء (malikušuṣarā) د شاعـرانو مشر، په شاعرانو کې غوره شاعر.

ملکوت (malakūt) نـر.م. لـويوالی، عظمت، د فرښتو نړۍ، عالم.

ملکونډی (malkunḍáy) ښځ.م.ج. يو ډول بوټی دی؛ و.ګ. مارکونډی.

ملکه (maliká) ښځ.م. د پاچا ښځه.

ملکي (mulkí) ص. نب. غيرپوځي، غيرنظامي.

ملکيت (mulkıyát) نـر.م. مـالکيت، شـخصي جايداد، شتمني.

ملګرتوب (malgartób) نر.م. دوستي، ياري.

ملګری (malgáray) نر.م. (ج. ملګري) مرستيال، د لارې مل، دوست، يار، اشنا.

ملګري (malgarí) ښځ.م. ملګرتيا.

ملګري ملتونه (malgarímalatūna) نـر.ج. ملل متحد، اقوام متحده، UN.

ملګوبی (malgubáy) نر.م. ص. مـالګينې اوبه، د مالګې محلول، مالګين محلول.

ملل (malál) مـص.ل. ۱) ملګري کېدل، استوګن کېدل؛ ۲) په لوبو کې يو د بل ملګرتيا منل؛ ۳) تګ، حرکت، بهېدنګ؛ ۴) په ګډه اړول، په ګډه مېشته کېدل؛ ۵) ځملاستل، يو ځای کېدل.

مللي (malalí) ښځ.م. ۱) مسـتي، تنبلي، لټي؛ ۲) تعلل، لاملتونه.

ملم (malám) نر.م. ملهم.

ملمع (mulamá') نـر.م. روښـانه او ښکلې کړای شوی، هغه شعر چې يوه مصرع يا بيت يې په يوه او بل بيت يې په بله ژبه وي.

ململ (málmál) نر.م. يو ډول نرم نخي ټوکر دی.

ملنځه (malánja) ښځ.م. مـلابند، مـلاوستني، کـمربند، پټوی، هغـه پټوی يا پړی چې ملا پرې تړي.

ملنډه (malánda) ښځ.م. ټوکه، ريشخند، مسخره.

ملنګ (maláng) نر.م. درويش، قلندر، بې پروا.

ملنګه (malanga) ښځ.م. د ملنګې تخم.

ملنګې (malangáy) ښځ.م. يو ډول برګه هندوانه.

ملو (malú) نـر.م. ۱) د انګـورو ځـېلې يا تاک؛ ۲) د اوبښ ستره ځولۍ؛ ۳) بورې، غوندې.

ملوب (malób) نـر.م. ۱) خـرڅه؛ ۲) نرۍ وينه، زوي، زوزبه، ملوبه، خوناب.

ملوټی (malotáy) ص. نر.م. ۱) د مل تصغير؛ ۲) هيجړا، نرښځی.

ملوث (mulawás) ص. نر.م.ج. ۱) ککړ، راګېر؛ ۲) ګنده، ناپاک، پليت، لړلی.

ملوک (malúk) نـر.م. ۱) مـلکان، پاچـاهان؛ ۲) يو ډول توکر دی؛ ۳) ص. نـر.م. معشوق، محبوب؛ ٤) ښايسته؛ ٥) پاک، سوچه.

ملوک الطوايفي (malūkultawāyafí) ښـځ.م. خان خاني، ځمکوالي.

ملوکه (malūka) ښځ.م. ملکه، محبوبه، معشوقه.

ملول (malū́l) ص. غمجن، خپه.

ملول (malawál) مص.مت. استوګن کول، مېشت کول، مېشتول.

ملونه (mlū́na) ښځ.م. لمينه، قمېزه، جلب، جلوه، ملونې، د چارو واګې په لاس کې نيول.

ملوه (malwá) ښځ.م. د انګورو تاک، مېلوه، کور.

مله (malá) ښځ.م. ۱) يو ډول ونه ده؛ ۲) انبهانه، جلب، الوتونکي، د مرغانو ځبره چې له لرګي يا وښو نه جوړه شوې وي.

ملهار (malhā́r) نـر.م. برسات، جړی، پرلپسې اوربښتونه، پشکال.

مله غونډله (mlağwandlá) ښځ.م. څـرمـه غونډله، ملګرتيايي غونډله، فرعي جمله.

ملي (mili) ص. نب. په قوم او ملت پورې تړلی.

مليا (malyā́) ق. ۱) يوځای، ګډ؛ ۲) ښځ.م. ملا.

مليار (malyā́r) نر.م. ماليار، بنوال، باغوان.

ملي پخلاينه (milípoxlāyána) ښـځ.م. ملي روغه جوړه، ملي پخلاتوب، ملي مصالحه.

مليت (milyát) نر.م. ټبر، قوم.

ملي روغه جوړه (milíroğajóṛa) ښځ.م. ملي پخلاينه، ملي سوله، ملي صلحه.

مليشه (malešá) ښځ.م. ۱) نظامي قوې ته ورته قوه يا عسکر؛ ۲) يو ډول نخي توکر دی.

ملي کول (mlikawál) مت. ف. د عـامه ګټې اخيستنې ور ګـرځول، د ټول ملت ګـډه شتمني ګرځول.

ملي ګرام (mligrā́m) نر.م. د ګرام زرمه برخه.

ملي متر (mlimítar) نر.م. د متر زرمه برخه.

مماثل (mumāsál) ص. نر.م.ج. شبيه، ورته.

ممانعت (mumanɪʻát) نـر.م. خنډ، بنديښت، بنديز.

ممانه (mamā́na) ښځ.م. يو بوټی او د هغه مېوه.

ممتاز (mumtā́z) ص. نر.م. ۱) امتياز لرونکی؛ ۲) عزتمن، معزز، اعلی، لوړ، معتبر.

ممتحن (mumtahín) نر.م. ازموینه اخیستونکی.

ممثل (mumasíl) نر.م. ص. تمثیلوونکی، د یوې صحنې لوبغاړی.

ممد (mumíd) نر.م.ج. مرسته کوونکی.

ممدوح (mamdúh) ص. نر.م.ج. ستایل شوی، تعریف کړای شوی، ستایل شوی.

ممریز (mamréz) نر.م. انګیزه، محرک، تحریکوونکی، د سړاره د پوندې سره لګېدلې یو مېخکی چې اس ته پرې پونده ورکوي.

ممره (mamrá) ص. ښ.غ.م. چپه، پسته.

ممزوج (mamzúj) ص. نر.م. ګډ، حل شوي، له یو بل سره یو ځای شوي.

ممسک (mumsík) ص. نر.م. بخیل، وچ کګر.

ممغوړن (mamğorán) ص. نر.م. خیرن، ګنده.

ممکن (mumkín) ص.نر.م. د کېدو ور، کېدونکی.

مملایي (mumlāyí) ښ.غ.م. لـه تیـري ځـځـه راوتونکې توره ماده ده چې د تیـري غـونـدې کلکه وي او په یوناني درملنه کې د مـلا درد، هډوکو درد او نورو لپاره کارېږي.

مملکت (mamlakát) نر.م. هېواد، وطن، خاوره.

ممنوع (mamnóa) ص. نر.م. ۱) ناروا؛ ۲) منع شوی، د قانون خلاف.

ممنون (mamnún) ص.نر.م.ج. منندوی، منت بار، منت وړونکی، احسان مند، شکرګزار.

ممنه (mamána) ممنه، دایه، رضاعي مور.

ممن (maman) ص. نر.م. مراوی، جینګړ.

مموله (mamúla) ښ.غ.م. مېوه، ثمر، حاصل.

ممولي (mamúle) ښ.غ.ج. مېوې، حـاصلات، اثمار.

ممی (mamáy) ښ.غ.م. یوه وړه حشره ده چې سور پوست او واړه تور ټکي لري.

ممیره (mamirá) ښ.غ.م. مامیره، د کورکمن څوندې درمل چې په رنځجوکې ګـډېږي او د نظر لپاره ډېره ګټوره وي.

ممیز[1] (mamíz) نر.م. وشکې، مویز، کشمش.

ممیز[2] (mumayéz) نر.م. ۱) ازموینې کنټرولوونکی؛ ۲) توپیر کوونکی، د ښه او بد جلا کوونکی.

ممیزه (mumayıza) ښ.غ.م. ۱) ځانګړنه، مشخصه؛ ۲) ویرګول (،).

من (man) نـر.م. ۱) زړه، اراده؛ ۲) تکل، مقصد؛ ۳) وررستاړی دی چې د څښتن مـانا ورکـوي، - شته من؛ ٤) یو وزن دی؛ ٥) د یوې ونې ژاوله چې بني اسرائیلو ته د نعمت په ډول ورکړل شوې وه.

منا (maná) ښـ.غ.م. یوه څېړه چې په ځنګل یا پټیو کې جـوړه شـوې وي او د پاسـه پرې څـه پړدې یا پرې پرېـوځي، منا معمولاً چت هم لـري، خوبې چته هم وي.

مناجات (munājāt) نـر.م.ج. ۱) دعـا، التجا؛ ۲) هغه نظم چې د خدای تعریف پکې شوی وي.

منادي (munādí) ص. نر.ښ.غ.م. اواز کوونکی، اعلان کوونکی، ډنډورچي.

منار (munār) نر.م. ځلی، برج.

مناره (munāra) ښ.غ.م. ۱) ځلی، لوړ ځای، اوچت مقام؛ ۲) پسول، ګانه.

منازعه (munāzıa) ښ.غ.م. کرکېچ، دعوا.

مناسب (munāsíb) نر.م.ج. ور، موزون، لایق.

مناسبت (munāsıbát) نر.م. موزونیت، له امله، له کبله.

مناسک (manāsík) نر.ج. ۱) مراسم؛ ۲) د حج د ادا کولو مراسم.

مناصفه (munāsıfá) ښ.غ.م. نیمایي.

مناظره (munāzirá) ښځ.م. بحث، مباحثه، تکرار.

منافع (manāfíʻ) نر.ج. ګټې، فایدې.

منافق (munāfíq) نر.م. هغه څوک چې په زړه یې یو او په خوله یې بل وي.

منافقت (munāfiqát) نر.م. د منافق کړه وړه، د منافق حالت، ریا کاري، مکاري.

مناقشه (munāqišá) ښځ.م. بحث، مباحثه، تکرار، جګړه.

مناقصه (munāqisá) ښځ.م. کمول، سیالي کول، د یوه شي د بیې په راټیټولو کې جګړه.

منال (manā́l) ښځ.م. ۱) شته، شتمني، جایداد؛ ۲) هغه ځای چې څه ګټه ترې حاصلیږي، لکه باغ..

منانی (munānáy) نر.م. کوچنی، وړوکی.

منای (munáy) نر.م. لور، کوتک، ډانګ.

منبر (mınbár) نر.م. په جوماتو کې د محراب تر څنګ د امام د وعظ کولو لوړ ځای.

منبع (manbáʻ) ښځ.م. د اوبو د راوتلو ځای، سرچینه.

منت (mınát) نر.م. ۱) احسان، نېکي، ښېګڼه؛ ۲) شکریه؛ ۳) عاجزي؛ ٤) منښته، نذر.

منت بار (mınatbā́r) ص.نر.م. منندوی، احسانمند، شکر کوونکی.

منتج (muntáj) ص. نر.م. نتیجه اخیستل، پرې پوهېدل، استنتاج کول.

منتخب (muntaxáb) ص.نر.م.ج. ۱) چاڼ شوی؛ ۲) غوره شوی، ټاکل شوی.

منتخبول (muntaxabawә́l) مص. مت. ۱) چاڼ کول؛ ۲) غوره کول، خوښول.

منتخبېدل (muntaxabedә́l) مص. ل. چاڼ کېدل. غوره کېدل.

منت دار (mınatdā́r) نر.م. ۱) منندوی، احسان منونکی، ممنون؛ ۲) خوشحالی، خوشال.

منتر (mantár) نر.م. جادو، توټکه سحر، افسون.

منتري (mantarí) ص. نر.م. جادوګري، کوډمار.

منتشر (muntašír) ص. نر.م. ۱) آخوا دېخوا لړ و بړ؛ ۲) تیت و پرک، خپرور.

منتظر (muntazír) ص.نر.م.ج. انتظار کوونکی، امیدوار، لاره کتونکی.

منتظم (muntazím) نر.م. انتظام کوونکی، اهتمام کوونکی.

منتقد (muntaqíd) نر.م. انتقاد کوونکی، کره کتونکی

منتقل (muntaqíl) ص. نر.م.ج. کوچېدلی، له یوه ځایه بل ته تللی.

منټ (manáṭ) ص.نر.م. د من مصغر، زرګی، زرګوتی.

منجاری (manjāráy) نر.م. بنجاری، د ښځینه اړتیاو د شیانو خرڅوونکی.

منجاور (munjāwír) نر.م. د زیارت خادم، منجور.

منجر (munjár) ص. نر.م.ج. نتیجه اخیستل، د کار سرته رسېدل. نتیجه ورکول.

منجرکی (munjarkáy) نر.م. ښایسته کټ.

منجره (manjará) ښځ.م. کلی، غوټی.

منجری (manjaráy) ښځ.م. منجرکی.

منجغی (manjağáy) نر.م. په فرج کې د غوښې توټه، منجقی.

منجل (manjál) ص.نر.م. پېچیده، ګران، مشکل.

منجلاب (manjalā́b) نر.م. خوسا او ګنده اوبه.

منجله (manjalá) ښځ.م. منجیله، موره، بالښتک.

منجم (munajjím) نر.م. ستور پېژندونکی، د نجوم د علم پوه، نجومي.

منج منج (mánjmanj) ص. نر.م. نیغ نیغ، مخکی مخکی.

منجنیق (manjaníq) نر.م ۱) دکلا ماتولو لپاره د پخوانی زمانې یوه آله؛ ۲) چنوغزه، مچوغنه.

منجورا (manjūrá) ص. سر.م. راغوند شوی، بېکاره، میجرا، ابجرا، نامرد.

منجوله (manjolá) ښځ.م. ۱) جاله، ۲) هغه دیگ چې چای په کې ایشول کېږي.

منجه (manjá) ښځ.م. هغه اوږد تار چې گوډي پران هوا ته پرې پورته کوي. د مچنوغزي کوترې.

منجیت (manjít) نر.م. د یوه سور رنگي بوټي کندی، دم لاخوی، دم الثعبان. دغه کنډ په یوناني درملنه کې کارېږي.

منجېدل (manjedál) مص. ل. خوځېدل، رچېدل، ښورېدل.

منځ (manź) ق. نر.م. مینځ، میانځ، مرکز.

منځاله (manźāla) ښځ.م. ځاله، جاله، منځوله.

منځاوړون (manźāwṛūn) نر.م. هغه نوم اوړون (اسمي گردان) چې د اړوند نوم د منځني واول په بدلون سره ترسره کېږي.

منځپانگه (manźpānga) ښځ.م. محتوا، محتوی، گنجایش.

منځپانگیز (manźpāngíz) نر.م. د منځپانگې اړوند، د محتوا اړوند، محتوایي.

منځپېښې (manźpeṣe) ښځ.م.ج. معترضه، معترضه جمله.

منځتاړی (manźtāṛay) نر.م. هغه تاړی یا وند چې دوه خپلواک ژبني توکونه سره تړي.

منځتالوییز (manźtāloyíz) نر.م. هغه اواز چې د تالو منځ ته د ژبې په ورجگېدو سره ادا کېږي.

منځتشی (manźtáṣay) نر.م. دد، پوخ، خالي، گوگ.

منځتوک (manźtók) نر.م. منځنی توک. منځنی عنصر.

منځتولی (manźtólay) نر.م. د منځني تول (وزن) لرونکی.

منځټکی (manźṭákay) نر.م. منځنی ټکی، مرکزي نقطه.

منځدریځی (manźdaríźay) نر.م. نرمدریځی، منځلاری، معتدل.

منځدریځي (manźdaríźi) ښځ.م. نرم دریځي، منځلاریتوب، اعتدال.

منځزړی (manźzáṛay) نر.م. مرکزي هسته.

منځشونډیز (manźṣunḍíz) نر.م. غبرگشونډیز اواز لکه (م، ب).

منځغری (manźğáray) نر.م. د دوو غرونو تر منځ لاره، دره.

منځغکي (manźğaki) ښځ.م. مغزباب، مغزیات.

منځگړتوب (manźagaṛtób) نر.م. منځ غوریتوب، دریم گړیتوب، میانجي.

منځگړی (manźgáṛay) نر.م. ۱) دریم گړی، منصف، مثالث، ۲) ښځ. منځگړې.

منځگلي (manźgále) ښځ.م. منځوی گوته.

منځل (manźal) مص. مت. میځل، ویځل، پاکول.

منځلاری (manźláray) نر.م. منځدریځی، معتدل.

منځلاري (manźlārí) ښځ.م. منځدریځي، معتدلتیا، منځنی دریځ خپلول.

منځلی (manźálay) نر.م. ارغمک.

منځمنگی (manźmángay) نر.م. منځ عمری، د منځني عمر څښتن.

منځمهالی (manǰmahálay) نر.م. لیږد پېری، مېږي. انتقالي (حکومت...)
منځنی (manǰanáy) ص. نر.م. وسطي، مرکزي.
منځنی ختیځ (manǰanáyxatíǰ) نر.م. خاور میانه.
منځنی خج (manǰanáyxáǰ) نر.م. هغه خج (فشار) چې د وېيي په منځ کې راځي.
منځنی سمندرګی (manǰanáysmandargáy) نر.م. د مدیترانې بحیره.
منځنی ښوونځی (manǰanáyşowanǰáy) متوسط ښوونځی، متوسط مکتب، متوسطه.
منځواټنی (manǰwāṭánay) نر.م. د منځنی فاصلې، د منځني مزل (راکټ، توغند...)
منځوال (manǰwā́l) ص. نر.م. دريم ګړی، ثالث.
منځوال خپلواک (manǰwālxpalwák) نر.م. هغه وراول چې د ژبې د دريغ له مخې د پورتني او کښتني په منځ کې ادا کېږي.
منځومانه (manǰūmā́na) ښح.م. منځکوره، منځوال، منځنی.
منځونی (manǰwánay) نر.م. منځقدی، میانه قدی، متوسطي ونې والا.
منځوی (manǰwáy) ص. نر.م. منځنی.
منځه (mánǰa) ښځ.م. ۱) د يوې ونې نوم، لمنځه، ارچه؛ ۲) وسط؛ ۳) د کېږدۍ د منځ تیر، مته.
منځی (manǰáy) ښځ.م. ۱) د غره لمن؛ ۲) مرکز؛ ۳) د غره په لمن کې لاره.
منځی (manǰáy) نر.م. هغه ځای چې په منځ کې وي، مرکز، مرکزيت.
منځېدل (manǰedál) مص. ل. و ګ. منجهدل.
منځیزول (manǰizawál) مص. مت. منځوالول، متمرکز کول، تمرکز ورکول.

منځیزونګ (manǰizawáng) ښځ.م. منځیزونه، متمرکزونه.
منچل (mančál) نر.م. قرمزي چېنجی.
منحرف (munharíf) ص. نر.م. باغي، سرکش، واپس ګرځېدونکی، مرتد.
منحصر (munhasír) ص. نر.م. مشروط، محدود، متعلق، اړوند.
منحط (munhát) ص. نر.م. فاسد، مخ پر زوال.
منحل (munhál) ص. نر.م. حل شوی، ګډ شوی، بې نظمه شوی، بې ترتیبه.
منحني (munhaní) ص. نب. ۱) ځوړند، کږ؛ ۲) نری، ډنګر.
منحوس (manhū́s) ص. نر.م. ج. خراب، مکروه، سپېره، بدبخت.
مند[1] (mánd) نر.م. ۱) د سېلاب لاره، شېله؛ ۲) اد. لاحقه، چې د مالک مانا ورکوي.
مند[2] (mand) ص. نر.م. مندری، ټيټ، کم قامته، غونډه کی.
مندارو (mandā́rū) نر.م. يو ډول وابنه.
منداړو (mandā́ṛū) نر.م. و ګ. مندانو.
منداغ (mandā́ğ) نر.م. يو ډول وابنه دي.
مندانو (mandā́ṇū) نر.م ۱) ګنده بوټی؛ ۲) مندارو، د مستو د شاربلو لپاره لرګینه آله.
منداو (mandā́w) نر.ج. اوبښ، اوبښ رنګه، کاو، کهو، بوکن.
مندته (mandáta) ښځ.م. يو ډول خرمانې، د زردالو زړی.
مندر (mandár) نر.م. د هندوانو د عبادت ځای، درمسال.
مندرج (mundaráj) ص. نر.م. درج شوی، لیکل شوی.

مندرو (mandráw) نر.م. ۱) پرچال، د کلا دېوال؛ ۲) د دېوال پر سر د مړېو قطار.

مندرۍ (mandráy) ښځ.م. ۱) د ځوړونو لښتې، وندې، والې؛ ۲) گوتېې، گوتمه.

مندري (mandráy) ص. نر.م. ټيټ قد لرونکی.

مندړ (mandáṛ) نر.م. يو ځټ لرگی چې نور لرگي د پاسه پرې پړدي او جاله پرې جوړوي؛ ۲) هغه لرگي چې د دېوال په منځ د کلکوالي لپاره پړدي.

مندسه (mandasá) نر.م. اصل، نژاد.

مندسته (mandastá) ښځ.م. د هاون لاستی.

مندکه (mandáka) ښځ.م. ۱) زړی، زنی، د بادامو، مندتو او ... زړي؛ ۲) پوغ، دسته.

مندو (mandáw) نر.م. ۱) وگ. منداو؛ ۲) تربه.

مندوب (mandób) ص.نر.م. هغه شوک چې د يوه کار لپاره داستازي په توگه گومارل شوی وي.

منديل (mandíl) نر.م. پټکی، لنگی، دستار.

مندې (mande) ښځ.ج. ميندې، مياندې، مورگانې.

منډ[۱] (manḍ) نر.م. خاموش، چپ، غلی، ساکت.

منډ[۲] (manḍ) نر.م. ۱) په واوره کې د پښو لاره، د پښو نښه؛ ۲) د پسخې لپاره د ختې تيارول؛ ۳) پته، تلاش؛ ٤) د مهمل تابع.

منډاچغ (manḍāčáǧ) نر.م. منډېچغ، بانې چغ.

منډاس (manḍā́s) نر.م. هغه شاروي چې يو ښکر يې مات وي، کونډی.

منډاوو (manḍāwū́) نر.م. غاښور.

منډخولی (manḍxū́lay) ص. نر.م. غلی، چوپ، خاموش، بې ژبی.

منډر (manḍár) نر.م. دونې بېخ، سته.

منډرکی (manḍarkáy) نر.م. د ونې ځانگه، مندکی.

منډل (manḍál) مص. مت. ۱) په زوره د ننه کول، ننه باسل؛ ۲) چاپې کول، کېمنډل.

منډو[۱] (manḍáw) نر.م. ۱) د کوترو د مخې پرنده، ځهر، پخلنځای؛ ۲) مسزل؛ ۳) د اوبو کاور؛ ٤) د ونې بېخ؛ ۲) مرند، سته.

منډو[۲] (manḍū́) نر.م. هغه لرگی چې د چارې د ځېرگې رسی د کشولو لپاره ترل کېږي.

منډوان (manḍwā́n) نر.م. د کب نيولو چنگک.

منډوس (manḍós) نر.م ۱) گومېزه؛ ۲) پنډوس؛ ۳) د پنډې يا گېډۍ د وړلو لپاره د سر نه تاو کړل شوی ځادر.

منډوسه (manḍósa) ښځ.م. يو ډول ځانگړې پگړۍ، لويه پگړۍ، لويه لونگۍ.

منډوکی (manḍókay) نر.م. منډکی، د ونې کوچنی ښاخ، د ونې کوچنی بېخ.

منډولی (manḍólay) نر.م. ښايسته کوچنی منظم شی.

منډونکی (manḍū́nkay) نر.م. ننه باسونکی.

منډوهل (manḍwahál) مص. مت. تکل کول.

منډه[۱] (mánḍa) تېز تگ، ځغاسته، تېښته.

منډه[۲] (manḍә́) نر.م. (ج. منډان) د ونې د ښاخ هغه برخه چې تر پرېکېدلو وروسته په ونې پورې پاتې وي، غټ خنډ.

منډهي (manḍahí) ښځ.م. منډوي، منډه يي.

منډېچغ (manḍečáǧ) نر.م. وگ. بانېچغ.

منډيرس (manḍirás) ص. نر.م. تمبل، کاهل.

منډيل (manḍíl) نر.م. غټه پگړۍ، دستار.

منډې تړې (mánḍetáṛṛe) ښځ.م. ۱) منډې رامنډې؛ ۲) هڅې، زيار؛ ۳) بې گټې هلې ځلې؛

منډې رامنډې (mánḍerāmánḍe) ښځ.م. وگ. منډې تړې.

منډۍ (manḍáy) ښځ.م. منډهي، د تجارت ځای.

منډی (manḍáy) نر.م. منډوي، د پېرلو - پلورلو ځای.

منډي (manḍí) نر.م. ۱) وګ. مرنډۍ؛ ۲) د منډل له فعله جاري حالت.

منزابي (manzābí) نر.م.ج. بوه مېوه ده.

منزجر (munzajír) نر.م.ج. بېزار، متنفر.

منزل (manzíl) نر.م. کور، موخه، ارمان، هيله.

منزلت (manzalát) نر.م. شان، مرتبه، مقام.

منزوي (munzawí) ص. نر.م.ج. ګوښه، ايسته شوی.

منزه (munazá) ص. نر.م. پاک، سپېڅلی.

منسوب (mansūb) ص.نر.م ۱) نسبت لرونکی، اړوند؛ ۲) چنغول، وګ. چنغله.

منسوجات (mansūját) نر.م. توکران، نساجي.

منسوخ (mansūx) ص. نر.م.ج. رد شوی، ختم شوی، نسخ شوی.

منسوخول (mansūxawə́l) مص. مت. ردول، ختمول، نسخول.

منسوخېدل (mansūxedə́l) مص. ل. ردېدل، ختمېدل.

منشا (manšā́) ښځ.م. ۱) اصل، د پيدا کېدو ځای؛ ۲) لامل، وجه، سبب؛ ۳) اراده، موخه، مقصد.

منشور (manšū́r) نر.م. ۱) شاهي حکم، پروانه؛ ۲) د سياسي ګوند کړنلاره؛ ۳) فرمان، اعلان؛ ٤) يو هندسي شکل. ٥) غوړېدلی.

منشي (munší) نر.م. ميرزا، ليکونکی، سکرتر.

منښت (manə́ṣt) نر.م. ۱) منل کېدنه، قبولي، منظوري، تصويب، نذر، نياز؛ ۲) منل.

منښت اړيکوييکی (manə́ṣtaṛikwayíkay) نر.م. هغه اړيکوييکی (ارتباطي حرف) چې د جملې مانا مثبتوي.

منښته (manə́ṣta) ښځ.م. منه، نذر، قبولي، نذرانه.

منصب (mansáb) نر.م. مقام، رتبه، مرتبه.

منصبدار (mansabdā́r) نر.م. د اردو افسر، د رتبې خاوند، د مقام څښتن.

منصرف (munsarif) ص.نر.م.ج. له يوه کار څخه تېرېدونکی.

منصف (munsíf) نر.م. ۱) قاضي؛ ۲) انصاف کوونکی، عادل؛ ۳) دريمګری.

منصوب (mansūb) نر.م.ج. ۱) دربېدلی، نيغ، قايم؛ ۲) هغه توری چې زور ولري.

منصوبه (mansūbá) ښځ.م. پروژه، سکيم.

منطق (mantíq) نر.م. ۱) هغه علم چې په قطعي دليلونو حق، حق او ناحقه، ناحقه ثابتوي؛ ۲) دنيا؛ ۳) جرئت، فصاحت.

منطقه (mantiqá) ښځ.م. ۱) علاقه، سيمه؛ ۲) د ملا تړلو رخت.

منطقي (mantiqí) ص. نب. په منطق برابر.

منظر (manzár) نر.م. ۱) د نظر ځای؛ ۲) نظاره؛ ۳) مخ؛ ٤) د نظر حد؛ ٥) کړکۍ؛ ٦) لوړ مکان.

منظره (manzara) ښځ.م. منظر، نظاره، نقشه.

منظم (munazám) نر.م.ج. ۱) په سېستمي ګنډلی؛ ۲) موزون کلام؛ ۳) په ترتيب او نظم.

منظور (manzū́r) ص. نر.م. منلی شوی، په پام کې نيول شوی، ليدلی شوی.

منظورول (manzūrawə́l) مص. مت. منل، قبلول، اجازه ورکول.

منظوري (manzūrí) ښځ.م. منل، قبولي.

منظورېدل (manzūredə́l) مص. ل. قبلېدل، منل کېدل، اجازه ورکول کېدل.

منظوم (manzū́m) نر.م.ج. ۱) منسلک، تړلی؛ ۲) منظم کړی، د شعر په ژبه ويلی.

منع (mansá) ښځ.م. ۱) چې اجازه ونه لري؛ ۲) چې بنديز پرې لګېدلی وي؛ ۳) ممانعت.

منع کول (manşakawál) مص. مت. ۱) اجازه نه ورکول؛ ۲) دعوت، بلنه، مېلمستیا.

منعقد (munşaqíd) ص. نر.م. ۱) جوړ، دائر؛ ۲) مقرر شوی، قایم شوی، تړل شوی، تړون.

منعکس (munşakís) نر.م. ۱) غبرګ، غبرګ شوی، عکس قبلوونکی؛ ۲) اړولی.

منعکسول (munşakisawál) مص. مت. غبرګول، انعکاس ورکول.

منفک (munfák) ص. نر.م. ج. ګوښه، له خدمت نه لرې شوی، شړلی شوی، ایستلی.

منفي (manfí) ص.نب. ایستلی شوی، کم کړای شوی

منقار (munqār) نر.م. مښوکه، تونګه.

منقبض (munqabíz) ص. نر.م. محدود، تړلی، تر فشار لاندې.

منقسم (manqasím) ص. وېشل شوی.

منقش (munaqáš) ص.نر.م. نقش یا انځور شوی.

منقطع (munqatíʕ) ص.نب. قطع کېدونکی، فیصله کېدونکی.

منقل (manqál) نر.م. انګېټی، نغری.

منقوط (manqūt) ص. نر.م. ج. ټکی لرونکی، نقطه لرونکی.

منقول (manqūl) ص. نر.م. نقل شوی، ذکر شوی.

منقه (manqá) ښځ.م. ۱) د انګورو یو ډول چې وچوي یې؛ ۲) پاک، صفا، پاکیزه.

منکت (mankát) ق. د من په حساب نرخ.

منکتي (mankatí) نر.م. مزدور، بزګر چې د منکت په حساب مزدوري اخلي.

منکر (munkír) ص. نر.م. ج. انکار کوونکی، انکاري، ګمراه، بې لارې.

منکرول (munkırawál) مص. مت. انکار ته تیارول، مجبورول، په انکار اړ ویستل.

منکرېدل (munkıredál) مص. ل. انکاري کېدل.

منکسر (munkasír) ص. نر.م. مات شوی، بېل شوی، توټې شوی.

منکشف (munkašíf) ص.نر.م.ج. کشف شوی، پوهېدلی، پام ورته شوی، پیدا کړای شوی.

منکه (manká) ښځ.م. د لانجې یا ستونزې یو ډول.

منکی (mankáy) نر.م. د وروځو تر منځ ځای.

منګ[1] (mang) نر.م. ۱) عمر، قد، ونه؛ ۲) غوندې، په څېر؛ ۳) وخت، موده

منګ[2] (mang) ص. نر.م. ۱) سرګردان، خپه؛ ۲) نر.م. رسوب، د وزو یوه ناروغي؛ ۳) کلکه شوې خته؛ ٤) روزان، په کوټه کې د لوګي د وتو موری؛ ٥) د تندي یوه ګناه ده.

منګاچه (mangāčá) ښځ.م. نوکه، نوکاره، د پیشو او نورو ځناورو پنجه.

منګاره (mangára) ښځ.م. نوکاره، چونګاره.

منګاښه (mangāṣa) ښځ.م. درې غابنې سکې، ښاخې.

منګال (mangál) نر.م. ۱) انګیټي، نغری، منقل؛ ۲) لوی لور.

منګچه (mangčá) ښځ.م. وګ. منګاچه.

منګر (mangár) نر.م. ق. ۱) منګری؛ ۲) مګر.

منګری (mangaráy) نر.م. یو ډول مار، منګور.

منګړی (mangaṛáy) ښځ.م. خرمېښکی، کور.

منګریته (mangrīta) ښځ.م. ټېپر، شلغم.

منګس (mangás) نر.م. ۱) دخرو یوه ناروغي ده؛ ۲) په بدن باندې د خر رنګ نښې.

منګسی (mangasáy) ښځ.م. هغه سیلۍ چې شګې بادوي، ځینې خلک یې بنګسه بولي.

منګل (mangál) ښځ.م. (ج. منګلې) له څنګل سره د مهمل په توګه راځي.

منګلوسه (manglosa) ښځ.م. ډولۍ.

منګلی (mangalay) ښځ.م. وښي، یو ډول ګانه چې ښځې یې لاسونو ته اچوي.

منګني (manganay) نر.م. د مني د فصل اړوند لکه د مني ورځ، د مني میوه او کرونده.

منګنیاره (mangnyara) ښځ.م. د انارونه، ننګریسه.

منګڼ (mangan) نر.م. و ګ. منګوره.

منګو (mango) ص. نر.م. احمق سړی.

منګوټی (mangotay) نر.م. ووړکی منګی.

منګوچه (manguča) ښځ.م. د پیشو پنجه.

منګور⁽¹⁾ (mangor) نر.م. منګری، مار.

منګور⁽²⁾ (mangūr) نر.م. د سپي بچی، کوکری، کوترۍ، چې سترګې یې لا نه وي غړولي.

منګورخورکه (mángorxoráka) ښځ.م. مار خورکه، د یوې مرغۍ نوم دی.

منګوروله (mángorwála) ښځ.م. مارچوبه.

منګوړه (manǵwaṛa) نر.م. ۱) کتمل، خسک، کنه، خمنډکه؛ ۲) لحظه، وخت، تهرول.

منګول (mangwál) ښځ.م. (ج. منګولې) پنجه، په ځانګړي ډول د لاسونو، د پښو هغه ته زیاتره خبره ویل کېږي، کله ناکله یو د بل پر ځای هم کارېږي.

منګولور (mángwalwár) نر.م. د غټو منګولو خښتن، غټ پنجی.

منګومی (mangūmay) نر.م. د کوچنیانو یو ډول ناروغي ده.

منګی (mangáy) نر.م. ګړی، کوچنی خوم.

منل (manál) مص. مت. ۱) قبلول، ایمان راوړل؛ ۲) احسان مند کېدل؛ ۳) تسلیمول.

منلی (manálay) ص. نر.م. قبول، مسلم، محترم.

مننه (manána) ښځ.م. کورودانی، شکریه، تشکر، قدرداني.

منو (manó) ص. نر.م. زرګی، د من مصغر.

منور (munawár) ص. نر.م. نوراني، روڼ، روښانه.

منول (manawál) مص. مت. ایمنول، دلاسه کول، قرارول.

منی⁽¹⁾ (manáy) نر.م. خزان، د کال دریم فصل.

منی⁽²⁾ (manáy) نر.م. امېل، هار، د ګلو امېل.

مني (maní) نر.م. ج. نطفه، مایه، د مردی اوبه.

مڼ (maṇ) نر.م. مېږ، پسه، مېږه.

منه (maná) ښځ.م. (ج. منې) سېب، یو ډول مېوه.

منه غوني (manaǵūne) ښځ.م. مرغوني، کاکوړه، پوپانو، حنظل.

منیڅه (manica) ښځ.م. هغه ډالۍ چې د سورو پلاو (پلارګنۍ) له خوا ناوې ته ور کول کېږي.

مواجه (mawājih) ص.نب. مخامخ کول یا کېدل، د یو چا یا یو شي پر وړاندې درېدل.

مواد (mawād) نر.ج. ۱) اسباب، سامان؛ ۲) دلایل، وجوهات؛ ۳) ګنده ګي.

موار (mawār) نر.م. مهار.

مواز (muwāz) نر.م. مقابله.

موازنه (mawāzina) ښځ.م. اندازه، مقابله، پرتله.

موازي (mawāzí) ص.نب. ۱) بیه؛ ۲) اتکلي؛ ۳) برابر، مقابل؛ ٤) ساتندوی.

موازین (mawāzín) نر.ج. اصول، مقررات، قواعد.

مواس (mawās) نر.ج. ۱) غمخور، ساتونکی؛ ۲) موجي؛ ۳) چغلمار؛ ٤) منزل؛ ٥) پناه؛ ٦) تالانګر.

مواسه (mawāsa) ښځ.م. کیسه، افسانه، ګپ شپ.

مواسي (mawāsí) ښځ.م. چغلي، شیطاني.

مواشي (mawāší) نر.ج. غواوې، مېښې، رمې.

مواصلات (mawāsilāt) نسر.ج. د حمل و نقل وسایل.
مواظبت (mawāzibát) نر.م. ساتنه، پالنه، روزنه.
موافق (mawāfiq) ص.نسر.م.ج. يوڅېر، برابر، مناسب، په څېر، مطابق.
موافقت (mawāfiqát) نر.م. موافقه، يوڅېروالي، مناسبت، سمون.
موافقتنامه (mawāfiqatnāmá) ښځ.م. ترون، قرارداد، موافقه.
مواقع (mawāqí) ښځ.ج ۱) د موقع جمع، موقعې، ځايونه؛ ۲) ځانګړې وختونه.
موانع (mawānı́) نسر.م. د مانع جمع، خنډونه، بندېزونه.
موبل (mobál) نر.ج. سامان او لوازم.
موتازه (mutāzá) ص. ښځ.م. محتاجه، بې وسه، مجبور.
موټ (muṭ) نر.م ۱) موټی، ډلګی، څو کسه، لکته؛ ۲) يو ډول حبوب چې مال ته يې ورکوي، ميټ.
موټانه (mūṭāna) ښځ.م. موټی، د سپاري موټی.
موټروان (moṭarwā́n) نر.م. موټرچلوونکی.
موټک (muṭák) نر.م. په لاس منې خارجول.
موټه (moṭá) ص. ښځ.م. څربه، غوښنه، مسته.
موټی (muṭáy) ښځ.م. ۱) د سپاري موټی؛ ۲) ډنډس؛ ۳) ترلو وروسته په پټي کې د غنمو د ورو تولونه؛ ٤) د اورلګيت درجن.
موټی (mūṭáy) نر.م. ۱) د چړې، خنجر، ساتورې لاستی؛ ۲) موټک.
مؤثر (muasír) ص. نر.م. اغېزناک، اثر لرونکی.
مؤثق (muasáq) نر.م.ج. کره، ثقه.
موج (mawj) نسر.م ۱) چپه، څپه؛ ۲) جوش، ولوله؛ ۳) خيال، وهم؛ ٤) مستي، شوق.
موجب (mawjíb) نر.م ۱) واجب، لازم؛ ۲) فرض، ضروري؛ ۳) لامل، وجه، سبب.
موجد (mujíd) ص.نر.م. نوښتګر، ايجاد کوونکی، ابتکار کوونکی.
موجز (mujáz) ص. نسر.م. لنډ، لنډ شوی، خلاصه شوی.
موجود (mawjū́d) نر.م. حاضر، شته، هست.
موجودول (mawjūdawál) مص.مت. رارسول، شته کول، حاضرول.
موجوده (mawjūdá) ص. نب. حاضر، شته.
موجودېدل (mawjūdedə́l) مص.ل. حاضرېدل، شته کېدل، رارسېدل.
موجودي (mawjūdí) ښځ.م. فهرست شته والي پوښتنليک.
موجوديت (mawjūdyát) نر.م. شته والي، بقا.
موجه (muwajá) ص.نب. منطقي، معقول، مناسب.
موجي (mawjí) ص. نب. ۱) خوش طبيعته؛ ۲) څپاند.
موچ پوچ (mū́čpūč) ص.نر.م. بيهوده.
موچڼ ګنډونکی (močáṇgandū́nkay) نسر.م. چمبار، څپلۍ ګنډونکی، موچي.
موچڼ والا (močaṇwālā́) ښځ.م. څپلۍ خرڅوونکی.
موچڼه (močáṇa) ښځ.م. پنه، څپلۍ.
موچنوغزه (močnóğza) ښځ.م. مچوغنه، مچوغنه.
موچي (močí) ص.نر.م. څپلۍ جوړوونکی، چمبار.
موچۍ (močáy) ښځ.م. ۱) يو ډول وزر لرونکې حشره ده؛ ۲) چمباره، موچڼه، څپلۍ يا پنې ګنډونکې.
موڅه (mocá) ښځ.م. ۱) برخه؛ ۲) پيټو، شپږ، سيلۍ، د لويو ګرده پيټی يا موڅی، د کرمبول پيټی.

موخې (moxáy) ښځ.م. و ګ. موخه.

موخن (muxán) نر.م. هدفمن، مقصدي، مطلبي، هدفمند.

موخنتيا (muxantyā́) ښځ.م. هدفمني، مقصد مندي، مطلب درلودنه.

موخنيوی (muxniwáy) نر.م. موخه نيونه، هدف ټاکنه.

موخه (mūxa) ښځ.م. ۱) د غشيو ويشتلو ځانګړې لوبه؛ ۲) هدف، کچه، اندازه.

موخه مار (mūxamār) ص.نر.م. نښه ويشتونکی، نخښه ويشتونکی.

موخې (mūxáy) ښځ.م. د نجونو بدل، يو بوټی دی چې داني يې د کونځلو په څېر دي.

مؤدب (muadíb) ص.نر.م ۱) مهربان، زړه سواند، ۲) باکلتوره، مدني

موده (modá) ښځ.م. (ج. مودې) زمانه، وخت، نېټه، وختونه، زماني.

موډ (moḍ) نر.م. طبيعت، چرت، شېوه، روش.

موډرن (moḍrán) ص. فېشني، ماډرن، نوی، عصري.

موډل (moḍúl) نر.م. طرحه، قالب، نمونه.

مؤذن (muazín) نر.م. اذان کوونکی، بانګي.

موذي (mozī́) ص. نب. مضر، خطرناک، سخت.

مور (mor) ښځ.م. (ج. ميندې) د پلار ښځه، والده، ادې.

موراک (morā́k) نر.م. موره، دېوال.

مورال (morā́l) نر.م. اروايي حالت، روحيه، جرأت.

مورته (morta) ښځ.م. نرښځی، ښځونک، ايجړا.

مورتي (mortí) ښځ.م. پړی، شکل، مجسمه، بت.

مورتيا (mortiā́) ښځ.م. ۱) آرام، داد، خواخوږي؛ ۲) موروالی.

مورچتی (morčā́ṭay) ص. نر.م. بېغيرته.

مورچل (morčál) نر.م. سنګر، مورچه، شوکې.

مورچه (morčá) ښځ.م. مورچل.

مورچه بند (morčabánd) نر.م. مورچه نيولی، سنګرناستی، سنګر نيولی.

مؤرخ (muarríx) نر.م. تاريخپوه، تاريخ ليکونکی، تاريخ نګار.

مور روی (morráway) نر.م. په تي پوري ماشوم.

مور زادی (morzā́day) ص.نر.م. له موره زېږېدلی ... لکه معيوب.

مورک (morák) نر.م. ساده، احمق، ناپوه.

مورکۍ (morkáy) ښځ.م. مورته د مينې د خطاب کليمه، (مورکه).

مورګنۍ (morganáy) ښځ.م. ماماواله، ماماګنۍ، د مور له خوا خپلوان.

مورګه (mórga) ښځ.م. ۱) غاړه؛ ۲) حاشيه؛ ۳) د سرحد ليکه؛ ٤) د غره څوکه؛ ٥) د لوښي غاړه؛ ٦) د وړوړی شنده، ژی، اږخ.

مورل (morál) مص. مت. ۱) مېرل، مقررول، قبلول، قبضه کول؛ ۲) ورې له مېږي نه بېلول.

مورلی (murláy) ښځ.م. د مارنيوونکي ځانګړې شپېلی، بيم، مرلی.

مورمړی (mormáṛay) ص. يتيم، يسير.

مورنی (moranáy) ص.نر.م. مورنی؛ مورته منسوب، کوم شيان چې د مور له خوا وي.

مورنۍ ژبه (moranayžába) ښځ.م. هغه ژبه چې مور يې پرې خبرې کوي.

مورنيوه (morníwa) ښځ.م. ديني مور، چا ته مور ويل.

مورواکي (morwā́kí) ق. مور سالاري، مور مشري.

موروالی (morwālay) نر.م. د مور ځانګړنې، د مور مینه.

موروثي (mawrusí) ص.نب. د پلار، نیکه او غور نیکه نه مادي او مانوي پاتې شوې شتمني.

موره (morá) ص. نب. کنګل، یخ، مایه، تینګ.

موره وهنه (morawahána) ښـځ.م. شنوهـنه، خالوهنه، واکسیناسیون.

مورینګه (moringá) ښـځ.م. شیدو والا مـور، رضاعي مور.

موری (moráy) ښځ.م. ۱) د کندو سوری، د تناره د ارخ سوری: ۲) ناله، لښتی: ۳) دریڅه.

موري (mawrí) نر.م. ۱) یو ډول غټ سپین غنم: ۲) هغه اوبه چې د نورو اوبنانو په مخ کې روان وي: ۳) د داودي ګل یو ډول.

مورینه ژبه (morinažába) ښـځ.م. هغه زړه او مره ژبه چې نورې ژبې ترې راز بېـرېـدلې وي لکه اریک، منشایي ژبه، اصلي ژبه.

موړ (moṛ) ص. نر.م. ۱) په ګېډه موړ: ۲) شتمن.

موړو (moṛó) نر.م. د (موړه) جمع مغیره حالت.

موړول (moṛawál) مص. مت. ۱) په ګېډه موړول، په چا ډوډۍ خوړل: ۲) دولتمند کول.

موړه (moṛá) ښځ.م. ۱) په بدن باندې د وهلو نښه: ۲) داوبو ډېـه: ۳) نس خوږي: ٤) مـرور، پېچ: ٥) منجیله بالنبت، ډېه: ٦) د دبوال سرماتی: ۸) له دورمو جوړه چوکۍ.

موړی (moṛáy) ښځ.م. پانګه، غوټه، ګنډه، شته.

موز (moz) نر.م. سپیغول، سپغول.

موزون (mawzūn) ص. نر.م. ج. ۱) هغه شعر چې وزن لري: ۲) ښایسته: ۳) لایق، مناسب.

موزه (mozá) ښځ.م. هغه ګاوله چې د پښو ښنګري پټ کړي، چکمه.

موزیک (mozík) نر.م. د موسیقي غږ، نغمه.

موزیم (mozyám) نـر.م. هغه تعمیـر چې په هغه کې لرغوني آثار ساتل کېږي.

موژغی (možgáy) نر.م. و ګ. موږی.

موږ (muẓ) نر.ج. : متکلم جمع ضمیر. مونږ.

موږک (muẓák) نر.م. (ج. مـوږکان) ۱) مږک: ۲) غږی: ۳) پړانګ: ٤) نولی.

موږکباز (muẓakbāz) نر.م. تپوس.

موږی (muẓáy) نـر.م. هغه مېږ چې په څمکه کې تکوهل کېږي او ښاروي وربوري تړي. مږغی.

موس (mus) نر.م ۱) و ګ. موست: ۲) پور، قرض.

موست (must) نر.م. هغه مایع چې د بره تینګه وي.

مؤسس (muasís) نـر.م. بنسټ ایښـودونکی، تاسیس کوونکی.

مؤسسه (muassisá) ښځ.م. انستیتوت، تولنه، اداره.

موسکا (muskā́) ښځ.م. تبسم، بې غږه خندا.

موسکارلی (muskārálay) تـوکارل شـوی، تـو شوی، کیشکارل شوی، تحریک شوی.

موسکندی (muskandáy) نر.م. موسکی، خندا روی، متبسم، موسکا کوونکی، مسکبرای.

موسکېدل (muskedál) مص. ل. مسـېدل، تبسم کول، په شونډو کې خندل.

موسکی (muskáy) ص. فـا. نـر.م. مـسکند، موسکا کوونکی.

موسل (musál) مص. ل. ۱) موسېدل. تبسم کول: ۲) د درمند د پاکولو لوی غلبېل.

موسلا (musalā́) ښځ.م. مصلی، جای نماز.

موسلي (musalí) نـر.م. ۱) یو ډول بوټی دی: ۲) و ګ. مُسلي.

موسم (mosám) نـر.م. فصل، وخت، د هـوا حالات.

موسمي (mosamí) ص. نب. د کال په يوه فصل پورې تړلی، موسم ته منسوب.

موسول (musawál) مص. مت. مسکی کول.

موسوم (mawsūm) ص. نر.م. نوموړی، نومولی.

موسيقار (musiqār) نر.م. ۱) يو خيالي مرغه، ققنس؛ ۲) يو ډول باجه يا ارمونيه؛ ۳) ص. د موسيقۍ ماهر.

موسيقي (musiqí) ښځ.م. موزيک، د راګ علم.

موښاد (mušád) ص. بسوټ بوټ، خيږ، کلک.

موښاده (mušādá) ښځ.م. ۱) مغ. شکل، څېره، بشره؛ ۲) مجازاً خراب شکل.

موښګيرک (mušgirák) نر.م. يو ښکاري مرغه دی.

موښانه (muṣāna) ښځ.م. و.ګ. غرکه.

موښته (muṣtá) ښځ.م. (ج. موښتې) ګېډۍ، غونچه، دسته.

موښل (muṣál) مص. مت. منښل، مږل، مساږ ورکول، شاربل.

موضع (mawzíʿ) ښځ.م. سيمه، علاقه، کلی.

موضوع (mawzóʿ) ښځ.م. ۱) مضمون؛ ۲) مانا لرونکی لفظ؛ ۳) اصل شی.

موعود (mawʿūd) ص. نر.م. وعده، ټاکلې، نېټه.

موغري (muğarí) نر.ج. هغه شنه داغونه چې دوهلو له امله پر بدن باندې راڅرګندېږي.

موفق (muafáq) ص. نر.م.ج. بريالی، کامياب.

مؤقت (muaqát) ص. نر.م. د لنډې مودې لپاره.

موقع (mawqáʿ) ښځ.م ۱) وخت، چانس؛ ۲) د جبل دېوال ته څېرمه د کنټرول لپاره ځای.

موقف (mawqíf) نرم. دريځ، د دريدو ځای، حالت.

موقوف (mawqúf) نر.م.ج. ۱) دروليٰ؛ ۲) تړل کړی؛ ۳) وقف شوی؛ ۵) تړلی، منحصر.

موک (mok) نر.م. بډې، رشوت، موکه.

موکخور (mokxór) ص. نر.م. رشوتخور.

مؤکل (muakíl) نر.م. هغه څوک چې خپله مقدمه يا دعوا وکيل ته وسپاري.

مول (mol) نر.م. ۱) حقيقت؛ ۲) اصل، بنسټ؛ ۳) تاوان؛ ۴) شتمني؛ ۵) ترسوزک، د پګړۍ پيڅکه.

مولا (mawlā) نر.م. خدای، څښتن، صاحب.

مولانا (mawlānā) نر.م. ديني لوی عالم، مولوي.

مؤلد (moalíd) نر.م. ۱) د زېږېدو ځای؛ ۲) زېږوونکی، توليدوونکی.

مؤلف (mualíf) ص. نر.م. تاليف کوونکی، راغونډوونکی، د يوه اثر ليکونکی.

مولود (mawlūd) نر.م. ۱) زېږېدلی، پيدا شوی؛ ۲) د پيدا کېدو ورځ؛ ۳) زوی، هلک.

مولوي (mawlawí) نر.م. مولانا، ديني عالم.

مولۍ (muláy) ښځ.م. ج. ملۍ، ترب، تروپ.

مولی (muláy) نر.م. شتمبی، د يوه شي د ميده کولو او ټکولو لپاره کار څني اخيستل کېږي.

موم (mūm) نر.م.ج. هغه نرمه او غوړه ماده چې له شاتو څخه راوځي.

موموزمه (mūmwázma) ښځ.م. د موم غونډۍ، لکه موم، د مومو په څېر.

مومانه (mūmāṇa) ښځ.م. و.ګ. ممانه.

مومباتۍ (mūmbātáy) ښځ.م. شمع، موماتۍ.

مومجامه (mūmjāmá) ښځ.م. ۱) د رخت يوه ټوټه چې شيان په کې تړي؛ ۲) هغه مومي ټوکر چې اوبه ورڅخه نه تېرېږي.

مومر (mūmár) ص. نرم. و.ګ. موميايي.

مؤمن (momín) نر.م. ۱) ايمان راوړونکی، تقوا داره؛ ۲) سوچه مسلمان.

مومیایي (mūmyāyí) ښځ.م. هغه مساله چې پر
مړي یې موښي څو چې مړی خراب نه شي.

مونج (munj) نر.م. یو ډول بوټی دی چې رسۍ ترې
جوړوي.

مونجي (munjí) ص. نر.ج. له مونجو یا مونجانو
شخه جوړ شوی څیز.

مونجی (munjáy) ص.نر.م. بې لکی، بونډی،
بونډک، بونجی.

مونډغالی (mundğālay) نر.م. مونډ ځای،
مونډنځی، د میندنې ځای، د کشف محل.

مونډی (mundáy) نر.م. ۱) هغه سړی چې غونډه
منډه ونه لري؛ ۲) د غنمو هغه ډول چې رنګ یې
سپین او په وږي کې یې لشې نه وي.

مونډۍ (mundáy) ښځ.م. د کوچنیانو یو ډول لوبه
ده.

مونځ (munj) نر.م. نمونځ، لمونځ، عبادت.

مونډ (mund) ص. نر.م. روږدی، عادتي.

مونډرۍ (mundráy) ښځ.م. لنبستی، والی، د
ښځو یو ډول پسول.

مونډری (mundráy) ص. نر.م. ټیټکی، د لنډ قد
خاوند.

مونډل (mundál) مص. مت. ګټل، مونډل، پیدا
کول، کشفول.

مونډۍ (mondáy) ښځ.م.ج. هغه مېږه یا وزه
چې واړه (لنډ) غوږونه ولري.

مونډی (mondáy) ص.نر.م. هغه څاروی چې ښکر
یې لنډ یا مات وي. مونډی، بونډی.

مونډ (mund) نر.م. ۱) اصل، بنیاد؛ ۲) حروه،
ښخ؛ ۳) مونډی؛ ٤) غلی، چپ.

مونډن (mundán) ص. نر.م. هغه ونه یا بوټی چې
ګڼې څانګې لري.

مونډۀ (múnḍə) نر.م. د ونې ستره څانګه، منډۀ.

مونډی (mundáy) ص. نر.م. ۱) د یوه لاس خاوند؛
۲) د غوړیل د منځ غوټۍ.

مونږ (mūnz) نر.ج. د موږ نا سم مشهور.

مونس (munís) نر.م. ملګری، دوست، یار.

مونګره (mongrá) ښځ.م. غوټی، ناغوړېدلی
ګل، خوغاړه، شګوفه ګل.

مونه (muná) ښځ.م. (ج. نمونې) ۱) څېره، جثه؛
۲) پڼۍ، بت، نانځکه، لیځکه، نمونه.

مونی (munáy) نر.م. ۱) بې ښکرو وزه؛ ۲) شیخ،
پرهېزګار.

مونړل (munṛál) مص. ل. فخر کول، وياړل.

مونړۍ (munṛáy) ښځ.م. ۱) پانګه، سرمایه؛ ۲) ښځ.
ج. شوره، خولبوزی، بوجه.

مونړی (munṛáy) نر.م. ویاړ، فخر.

موهوم (mawhūm) ص. نر.م.ج. وهمي، خیالي،
قیاسي، فرضي.

موید (moyád) ص. نر.م. مرسته کوونکی، قوت
ورکوونکی.

مویز (mawíz) نر.م.ج. ممیز، وچکې، کشمش.

مویښی (mawíṣay) نر.م. بواسیر، د بواسیر غوټه.

مهاجر (muhajír) نر.م. هجرت کوونکی، خپل
هېواد پرېښودونکی.

مهار (mahār) نر.م. د اوښ پېزوان.

مهارت (mahārát) نر.م. کسب، چار، هنر، پوهه.

مهال (mahāl) نر.م. ۱) وخت، موقع؛ ۲) د کړ
(فعل) زماني ارخ.

مهالپېر (mahālpér) نر.م. زماني پهر، زماني
دور، زماني مقطع.

مهالڅاری (mahālcāray) نر.م. د کار وخت
څارونکی، د کار د وخت متصدي.

مهالکښود (mahālkṣód) نر.م. د مهال اندازه
لیکنه، کرونوګراف.

مهالنی (mahālanáy) نر.م. مهالیز، د مهال
اړوند، موقت، موقوت.

مهالنۍ (mahālanə́y) ښځ.م. د (مهالنی) مؤنثه
بڼه.

مهالوېش (mahālwéš) نر.م. تقسیم اوقات، وخت
وېشنه، د وخت تقسیم له پروګرامونو سره سم.

مهالویی (mahālwayáy) نر.م. زمانی وییی
(کلیمه) یا کړ (فعل)، واژه زمانی.

مهالیز (mahālíz) نر.م. مهالنی، د څه وخت لپاره،
موقتي، موقوت.

مهتمم (muhtamím) نر.م. ۱) اهتمام کوونکی،
منتظم: ۲) پروف لوستونکی او کتونکی.

مهجور (mahjū́r) ص. نر.م. ۱) جدا، بېل، جلا.
۲) کم نصیبه، محروم.

مهدي (mahdí) ص. نر.م. هدایت کوونکی.

مهذب (muhazáb) ص. نر.م. متمدن.

مهر (۱) (muhr) نر.م. ټاپه، مارک، نښه، نښاني.

مهر (۲) (mahr) نر.م. جابداد او پیسې چې مېړه یې
د نکاح تړلو په وخت کې خپلې مېرمنې ته د
ورکولو اقرار کوي.

مهر (۳) (mihr) نر.م. مینه، وفا، محبت.

مهربان (mihrabā́n) ص. نر.م. مینه ناک، مینه
کوونکی، مهرباني کوونکی.

مهرباني (mihrabā́ni) ښځ.م. ښېګړه، مینه،
نېکي

مهره (muhrá) ښځ.م. مرۍ.

مهلت (muhlát) نر.م. وقفه، وخت ورکونه.

مهلک (muhlík) ص. نر.م.ج. مړ کوونکی.

مهلکه (mahlika) ښځ.م. خطرناک ځای یا حالت.

مهم (muhím) ص. نر.م.ج. ۱) لوی کار، درونډ
کار: ۲) اجګړه، کشاله، لانجه.

مهمات (muhimā́t) نر.ج. لازمي او ضروري شیان.

مهمل (muhmál) ص. نر.م. ۱) پرېښودی؛
۲) بېکاره: ۳) کم عقل: ٤) فضول، بې ګټې؛
٥) بې مانا: ٦) کمزوری: ۷) بې نکې توری.

مهمل ترنګ (muhmal tarang) نر.م. هغه
ترکیب چې له دوو رغندو توکو یې یو یا دواړه
مهمل (بې مانا) وي.

مهندس (muhandís) نر.م. ۱) انجنیر: ۲) د هندسې
د علم عالم یا پوه: ۳) نجومي: ٤) جوګي.

مهڼ (mahə́ṇ) نر.م. لمبوزن، بېړۍ چلوونکی؛

مهوت (mahwát) فا. نر.م. ماوت، فیلبان.

مهور (mahū́r) ص. نر.م. مورک، احمق، کم عقل.

مهې (mahé) ښځ.ج. مېوه ته ورته خوږ ترمېوه غټې
او مېږي داني دي چې پخېږي او پېښې ترې
جوړېږي.

مهیا (muhayā́) ص. نب. تیار، چمتو، حاضر.

مهیب (muhíb) ص. نر.م. وېروونکی، خطرناک.

مهیرک (mahirák) نر.م. وبا، طاعون.

مهین (mahín) ص. نر.م. نازک، صفا، ښوی.

مهینه (mahína) ص. نب. ۱) د موسم په پیل کې
کرل کېدونکی فصل: ۲) ښځ.م. میاشتنی
معاش، سپیونه، دنده، هواره، نرمه.

مۍ (may) ښځ.م. د دالو یو ډول دی، داني یې تر
مهو وړې دي.

میار (mayā́r) نر.م. ۱) عیب، نقص: ۲) ویاړ.

میاسه (myā́sa) ښځ.م. و ګ. میاشتی.

میاشت (myā́št) ښځ.م. سپوږمۍ، میاشت.

میاشتنی (myāštanáy) ص. نر.م. په میاشتې
پورې تړلی، په میاشتني موده کې

میاشتنی (myāštanáy) ښځ.م. میاشتینی، د (میاشتنی) مؤنثه بنه.

میاشه (myā́ša) ښځ.م. میاشی.

میاشی (myā́šay) نر.م. مګس، ماشی، پشه.

میانچي (myānčé) ښځ.ج. میچې، میچه، یو ډول نری او باریکه مکروني.

میاندې (myāndé) ښځ.م. میندې، د مور جمع.

میانه (myānā́) ص. ښځ.م. ۱) منځنی، وسطي: ۲) منځومیانه ونه یا قد.

میانی (myānáy) ښځ.م.ج. ۱) همیانی، د پیسو تېلۍ: ۲) سمون، د پرتوګ یوه برخه: ۲) پک.

می پلو (máypaláw) نر.م. له میو سره پوخ شوی پلو، له میو سره پوخ پولاو.

میتل (mitál) مص. ل. رګ وهل، کول.

میتیازې (mityāzé) ښځ.م.ج. ...ې

میتی (mitáy) نر.م. کلنګ، ګېنتی، میتی.

میتایي (mitāyí) جن. و ګ. متایي.

میتنګی (mitangáy) ص. نر.م. متونګی، حرموني، ارموني:

میثاق (misā́q) نر.م. تړون، قول، لوظ.

میچ (mayč́) نر.م. لوبه، مسابقه، سیالي.

میچ (meč́) نر.م. کچه، اندازه، وانه، میچ.

میچل (mečál) مص. مت. میچول، اندازه کول.

میچن (mečán) ښځ.م. لاسي ژرنده.

میچنی (mečanáy) نر.م. کشپ، شین تتی.

میخ (mex) نر.م. ۱) موږی: ۲) کوکه.

میخونه (mayxū́na) ښځ.م. بار، هغه ځای چې الکولي مشروبات په کې څښل کېږي.

میخانیک (mixānik) نر.م. هغه څوک چې په تخنیکي کارونو کې لاس لري.

میخچو (mexčū́) نر.م ۱) میخ، سنجاق: ۲) څنک.

میخزین (mexzín) نر.م. وسله تون، سلاح کوټ، د توپک جبوره.

میخک (mexák) نر.م. د سرو یا سپینو زرو ګانه ده چې نجونې یې په پوزو کې ټومبي.

میدان (maydā́n) نر.م. ډګر، سیمه، هواره.

میر (mir) ص. نر.م ۱) لارښود، هادي: ۲) دسیدانو اعزازي لقب: ۳) سردار، امیر، سالار، مشر.

میرا (mirā́) نر.م. په لویو کې مشر یا کپتان.

میرات (mirā́t) ص. نر.م. ج. بې زویه، بې کسه.

میراتخور (mirātxór) نر.م. هغه څوک چې خپل خپلوان یې مړه او جایداد یې ده ته پاتې وي.

میراته (mirā́ta) ښځ.م. هغه مال، شته او جایداد چې د چا له مرګ نه وروسته پاتې وي.

میراث (mirā́s) نر.م. وراثت، ورثه، ترکه.

میراثي (mirāsí) ص. نب. ۱) میراث خوړونکی، ۲) میراث وړونکی.

میراخور (miraxór) ص.نر.م. د څارویو نګران، د څارویو ساتونکی، د اخور مشر.

میراو (mirā́w) نر.م. د اوبو وېشونکی.

میرخمن (mercamā́n) نر.م. میرځی، دښمن.

میرځي (mercí) نر.م ۱) دښمني: ۲) کرکه، کینه.

میرځی (mercáy) نر.م. میرخمن، دښمن.

میرزا (mirzā́) نر.م. لیکونکی، منشي، محرر.

میرښکار (mirṣkā́r) نر.م. ښکاري، هغه څوک چې ښکاري مرغان ساتي، مشر ښکاري.

میرګاټ (mirgā́ṭ) نر.ج. د وړو نجونو یوه لوبه ده چې د کانو په پورته غورځولو سره ترسره کېږي.

میرګن (mirgán) نر.م. ۱) اختر بوېه، هغه څخلي او لرګی چې کوچنیان یې د اختر ورو به لومړی شپه بلوي: ۲) یو ښکاري مارغه: ۲) د میرګیو ناروغي لړونکی، میرګنغ، میرګند.

میرگه (mirgá) ښځ.م. ژی، څنډه، غاړه، میږه.

میرګي (mergí) ښځ.م. یوه دماغي رنځوري ده.

میرل (merál) مص. ل. شمیرل، خوښول، تاکل.

میرمن (mermán) ښځ.م. ارتینه، عورته، ښځه.

میرنی (meranáy) نر.م. و ګ. میرېزی.

میره (merá) ښځ.م. ناسکه مور.

میره[۱] (mayrá) ښځ.م. دښته، صحرا، بیابان.

میره[۲] (míra) ښځ.م. ښکلې، ښایسته، صنم.

میرېزی (merezáy) نر.م. میرنی ورور، له میري ورور، ناسکه ورور.

میړانه (meṛána) ښځ.م. بهادري، زړورتیا.

میړنتوب (meṛantób) نر.م. زړورتیا، میړانه.

میړنی (meṛanáy) ص.نر.م. زړور، هوډیالی.

میړوښه (meṛóṣa) ښځ.م. (ج. میړوښې)، واده شوې ښځه.

میړه (meṛá) ص. نر.م ۱) خاوند، مالک، څښتن؛ ۲) د ورې مار، میلمه پال، غیرتي.

میړه مخي (meṛamáxe) ص.نر.م.ج. میړنی، ننګیالی، پتمالی.

میز (mez) نر.م. د لرګي هواره تخته چې په پښو ولاړه وي.

میزان (mezán) نر.م. ۱) تله؛ ۲) جمع، مجموعه.

میزر (mezár) نر.م. د حیواني سري، انبار.

میزر (mayzár) نر.م. د ښځي ښکلي پړونی.

میزر (mizár) نر.م. بوقره، بوکره، پړونی، څادري.

میزری (mezáray) نر.م. مزري، یو بوټی دی چې له پاڼو څخه یې پوزي، ځپلی، رسی جوړوي.

میزوب (mayzúb) ص. هغه څوک چې په هوش نه وي، مجذوب، لېونی.

میژل (mežál) ل. ف. و ګ. میتل.

میږ (meẓ) ښځ.م. ګډه، میږه.

میږتون (meẓatún) نر.م. ۱) د میږیو کوړګی، د میږیو سوړه؛ ۲) د غلط مشهور په دول میږي ته هم ویل کېږي.

میږکی (meẓakáy) ښځ.م. یو دول حیوان دی، چې میږیان خوري، میږي خور.

میږوي (meẓwí) نر.ج. موږی، میخونه، کوکي.

میږه (méẓa) ښځ.م. میږ، ګډه.

میږی (meẓáy) نر.م. میږدی، مور، مورچه.

میږیمه (meẓimá) ښځ.م. میږمه، هغه میږه چې نر پسه غواړي.

میسر (muyasár) ص. نر.م. ج ۱) هغه څه یا څیز چې په اسانۍ سره لاس ته راشي؛ ۲) حاصل.

میشت (mešt) ص. نر.م. ځای پر ځای، استوګن.

میشتک (mištáḱ) نر.م. وره بوجۍ، وره ګونۍ.

میشتن (meštán) نر.م. استوګن، اوسېدونکی، اوسند، ساکن.

میشتور (meštwáṛ) نر.م.ج. د مشتېدنې یا میشتونې ور، د سکونت ور.

میشتول (meštawál) مص. مت. ځای پر ځای کول، استوګن کول.

میشتول (mištawál) مص. مت. خمیره کول، خیشتول، اغږل.

میشته (mištá) ص. نب. اخښل شوي، خیشته شوي.

میشته (meštá) ص. نب. استوګن شوی.

میښ (miṣ) نر.م. تیبدل، لېوالتیا، هوس.

میښبه (meṣbá) نر.م. د میښبو پوونکی.

میښکټی (meṣkaṭáy) نر.م. د میښبي بچي.

میښل (miṣál) مص. مت. منبل، وهل، طی کول.

میښه (méṣa) ښځ.م. منبه.

میعاد (miṣád) نر.م ۱) ټاکلی وخت؛ ۲) د زمنی وخت.

میل (۱) (mil) نر.م. ۱) ۱،٦۰۹ کیلومتره یو میل دی؛ ۲) د تیریک میل؛ ۳) ډک؛ ۲) هغه آس چې د شا په پښو دریږي.

میل (۲) (mayl) نر.م. علاقه، مینه، خوښه، اشتها.

میلاد (milād) نر.م. ۱) د پیدایښت وخت یا ځای؛ ۲) پیدایښت.

میلادي (milādī) ص. نب. د عیسویانو عصر، دوره، وخت، نېټه.

میلان (maylān) نر.م. لېوالتیا، رغبت، علاقه.

میلک (milák) نر م. یو ډول رخت، یو ډول ټوکر دی.

مېلمانه (melmānā́) نر.ج. مېلمونه، مهمان.

مېلمستیا (melmastyā́) ښځ.م. بلنه، دعوت.

مېلمه (melmá) نر.م.(ج. مېلمانه) مهمان.

مېلمه پال (melmapā́l) نر.م. مېلمه پالونکی، مېلمه دوست. هغه څوک چې د مېلمه د عزت و خدمت لپاره ناکل شوی وي.

مېلمه پالنه (melmapālána) ښځ.م. د مېلمنو درناوی، قدر او عزت کول.

مېلو (melū́) نر.م. ۱) خرس؛ ۲) ورل، زغمل، لرل.

مېلوه (meláwa) ښځ.م. کور، انګور.

مېله (melá) ښځ.م.(ج. مېلې) ۱) ګڼه ګونه، ازدحام؛ ۲) په ځانګړو ورځو کې د خلکو تولېدنه؛ ۳) د سیل او تماشې لپاره د خلکو جمع.

میله (mīlá) ښځ.م. ۱) د اوسپنې سیخ؛ ۲) کوچنانی لندمهالی استوګنځی، پندغالی.

میلی (miláy) ص.نر.م. قهرجن. ژر په قهرېدل

میلۍ (miláy) ښځ.م. د اوربشو د میده کولو او اوړلو مېچن.

میم (mim) نر.م. د «م» توري تلفظ.

میمه (mimá) ښځ.م. انګریزه ښځه.

مین (mayán) نر.م. عاشق، شیدا، مفتون، فدا.

مینا (۱) (maynā́) ښځ.م ۱) یو ډول کانی؛ ۲) د شرابو بوتل، صراحي؛ ۳) ماڼی، کور؛ ٤) ښارو.

مینا (۲) (minā́) ښځ. شنه ښیښه، لعاب.

مېنا (menā́) ښځ.م. یو ډول تور رنګي مرغی ده.

مینتوب (mayntób) نر.م. په یوه چا باندې زړه بایلل، مینه‌ول، عاشق کېدل.

مینځ (myanj̈) نر.م. وګ. منځ.

مینځل (minjál) مص. مت. وینځل، پاکول.

مینځه (mínja) ښځ.م. وینځه، خدمتګاره.

میندل (mindál) مص. مت. ګټل، موندل، پیدا کول، ترلاسه کول.

مینده (mindá) نر.م. وینده، پینده، هغه نر پسه یا وزه چې خصي شوی نه وي.

میندي (mindí) جن. نکریزي، خینه، حنا.

مینډ (mind) نر.م. ۱) د اوبڼ غل؛ ۲) داونس کته.

مینکه (maynáka) ښځ.م. مینا، شیراکه، شوراکه.

مینګېدل (mingedál) مص. ل. د پیشو اواز، میاو، میاو کول.

مینوټ (minót) نر.م. د اصل کاپي.

مینه (۱) (mína) ښځ.م. محبت، عشق، علاقه، الفت، خوښي.

مېنه (ména) ښځ.م. کور، وطن، هېواد.

مینه (۲) (mayána) ښځ.م. عاشقه، محبوبه.

مینه وال (minawā́l) نر.م. مینه لرونکی، مینه لرونکي، علاقه لرونکی، علاقه لرونکي، لېوال، محبتي.

مینه ناک (minanā́k) نر.م. مهربان، زړه سواندی، مینه کوونکی.

مینه ناکي (minanākí) نر.م. لهوالعبا، مینه کول، علاقه منډي، مینه ښودل.

مینه وال (minawāl) ص. نر.م.ج. ملګری، دوست، اشنا.

مینېدل (mayanedə́l) مص.ل. عاشق کېدل.

میور (myor) نر.م. مور، طاوس، یو ډول مارغه دی.

مېوه (mewá) ښځ.م. ۱) د ونو حاصلات چې خوړل کېږي؛ ۲) نتیجه؛ ۳) وچه کړې مېوه.

مېوه باب (mewabā́b) ښځ.ج. مېوې داني.

مېوه داني (mewadānáy) ښځ.م. هغه لوښی چې مېوه په کې اېښودل کېږي.

مېوه یي (mewayí) نر.م.ج. د مېوې اړوند، مېوه لرونکی، مېوه دار، مثمر.

ن

ن (nun) نر.م. د پښتو الفبې اوه دېرشم توری، چې ابجدي ارزښت يې «۵۰» دی.

نا (nā) ۱) مختاړی، د نفي علامه چې مثبت منفي کوي لکه جوړ - ناجوړ، روغ - ناروغ، سم - ناسم؛ ۲) ښځ.م. خوند، سليقه، ذوق، ادب، نزاکت.

ناباد (nāabād) ص. نر.م. شاړه، بنجر.

ناتر (nāatár) ص. نر.م. ج. بې خبره، ناخبره.

ناجرا (nāajrā) ص. نر.م. ج. هغه چار يا هغه کار چې سرته نه وي رسېدلی.

نارامي (nāarāmí) ښځ.م. ناکراري، بدامني.

ناړ (nāaṛ) ص. نر.م. ۱) چې چاته محتاج نه وي؛ ۲) بې اړې، بې اړتيا، بې نيازه، غيرمحتاج.

ناړتيا (nāaṛtyā) ښځ.م. بې نيازي، چاته اړتيا نه لرنه.

ناړين (nāaṛín) نر.م. ناړين، بې اړتيا، غيرضروري، غيرلازم، بې ضرورته.

نازمايلی (nāazmāyə́lay) ص. نر.م. هغه چې ازمايل شوی نه وي، ناازمويلی.

ناستوګن (nāastogə́n) نر.م. نامېشت، نامېشتی، نامقيم، غيرمقيم.

نا اشنا (nāašnā) ص. نب. ۱) نابلد، ناخبره؛ ۲) عجيبه، حيرانوونکی.

ناامني (nāamní) ښځ.م. بې امنه، غيرمحفوظ.

نا اميد (nāumáyd) ص. نر.م. نهيلی، مايوس، بې تمې.

نااميده (nāumáyda) ص. نب. ۱) هغه ښځه چې حامله نه وي؛ ۲) مايوس، مايوسه.

نااميدي (nāumaydí) ښځ.م. اميد نه لرنه.

ناودلی (nāaudə́lay) ص. نر.م. نامنظم، ګډوډ.

نااهل (nāahál) نر.م. ص. ج. ناوړ، ناقابل، نالايق.

ناب (nāb) نر.م. ۱) حاکم، خليفه، امير، پاچا؛ ۲) ننګه، سوچه، تنکی، ژنکی.

ناباب (nābā́b) ص. نر.م. ج. غیر مروج.

نابالغ (nābāliǵ) ص. نـر.م. ۱) هغه هلک چې بلوغ ته نه وي رسېدلی ۲) بې تجربې.

ناباوری (nābāwə́ray) نر.م. ناویسا، خاماوری، بې باوره، شکمن، بې اعتماد.

ناباوري (nābāwarí) ښځ.م. ناویساېي، خاماوري، بې باوري، بې اعتمادي.

نابېر (nābabə́r) ق. ناڅاپه، سمدلاسه، ناخبره.

نابرابری (nābarābaráy) نـر.م. نابـرابـري، بې نیاوي، بېعدالتي.

نابرخمن (nābarxmán) نر.م. بې برخي، محروم.

نابری (nābaráy) نر.م. نابریالی، نابریال، ناکام، ناموفق.

نابری (nābaráy) نـر.م. نابـریالیتـوب، نه بری، ناکامي.

نابسیا (nābasyā́) ښـځ.م. نابسـنده، ناکافي، بې قناعته.

نابسیاینه (nābasyā yəna) ښځ.م. نابسیاوالی، نه بسیاینه، نه کفایت، نه قناعت.

نابشپړتېرمهال (nābašpaṛtermahā́l) نـر.م. همېشني یا رورډ تېرمهال، استمراري یا اعتیادي ماضي.

نابشپړکړ (nābašpaṛkáṛ) نـر.م. نامـطلق یا استمراري کړ، استمراري ماضي.

نابشپړکړستاینوم (nābašpaṛkaṛstāyənū́m) نر.م اوسمهال کړ ستاینوم (لکه څوځند)، حال فعلي صفت.

نابشپړه همرنګي (nābašpaṛahamrangī́) نیمګړي همرنګي (غیر پوهنه).

نابلد (nābalád) ص. نر.م. نا اشنا، ناخبره.

نابود (nābū́d) ص. نر.م. بې ګټې، خـراب، عـبث، بې کاره، چټي، برباد، ضایع.

نابودول (nābūdawə́l) مصمت. بې کاره کول، خرابول، بربادول، ضایع کول.

نابودي (nābūdí) ښځ. م. خرابي، وراني.

نابودېدل (nābūdedə́l) مضـ. ل. خـرابېـدل، بربادېدل، بې کاره کېدل، ورانېدل.

نابوم (nābū́m) ص. نر.م. نابلد، نویلد، نابومه.

نابینا (nābinā́) ص. نب. ړوند، بې سترګو.

ناپازی (nāpāzáy) نـر.م. بې پازي، نامسوول، غیرمسوول.

ناپاک (nāpā́k) ص.نـر.م. چټل، پلیت، نـاولی، خیرن.

ناپاکتوب (nāpāktób) نر.م. ناپاکتیا، ناپاکي، پلیتوالی، ګنده توب.

ناپاللی (nāpāləlay) نر.م. ناروزلی، نګپاللی.

ناپام (nāpā́m) نر.م. ناپامه، بې فکره، بې هوشه.

ناپاموړ (nāpāmwáṛ) نـر.م.ج. د نه پاملرنې وړ، د نه توجه وړ، له پامه لوېدلی.

ناپامي (nāpāmí) ښځ.م. بې پامي، بې احتیاطي، بېباکي، بې پروايي.

ناپای (nāpā́y) نر.م.ج. ناپایه، بې بریده، کړنومی (مصدر).

ناپای بریدی (nāpāybrídáy) نـر.م. بې حده، بې انتها، نامحدود، ناپایه.

ناپای تېرمهال (nāpāytermahā́l) نـر.م. ناتیک یا ناجوت تېرمهال، نامعینه ماضي.

ناپاینښته (nāpāyaṣ́ta) ښـځ.م. نه پایېدونکې، بې دوام، موقت.

ناپر (nāpár) ص. خواکمن، پیاوړی، قوي، صحتمند، خریس، ناپړ.

ناپراند (nāpṛā́nd) ص.نر.م. د ډېر زیات کمزوری، مرخېن، تر اندازې زیات ستړی.

ناپریته (nāpṛita) ښځ.م. بې څایه او بې وخته خبره، ناشولته، ناشورته.
ناپل (nāpal) نر.م. ناپلی، ناروا، ناښېلی، نامشروع.
ناپلوی (nāpalaway) نـر.م. ناپېیلی، بې پلوه، بې طرفه، غیرجانبدار.
ناپلوي (nāpalawí) ښځ.م. ناپېیلتوب، بې پلوي، بې طرفي، غیرجانبداري.
ناپنځیز (nāpanǰíz) نر.م. ناطبیعي، غیرطبیعي.
ناپوځي (nāpawǰí) ښځ.م. غیرنظامي، غیرپوځي.
ناپوه (nāpóh) نر.ښځ.م ۱) نه پوهېدونکی، جاهل ۲) ماشوم، نابالغ، صغیر.
ناپوهنیز (nāpohaníz) نر.م. ناعلمي، غیرعلمي.
ناپوهي (nāpohí) ښځ.م. ناپوهېدنه، جهالت.
ناپېژندوی (nāpežandóy) نر.م. ناپېژندویه، ناپېژندګلو، نامشهور.
ناپېیلتوب (nāpeyaltób) نـر.م. ناپېیلتیا، غیر منسلک، بې طرفه.
ناپېیلی (nāpeyálay) نـر.م. ناترلی، بې پلوه، غیرمنسلک (په بهرني سیاست کې).
ناتار (nātár) نر.م. ۱) زیاتی، ظلم؛ ۲) په مستو کې میده کړې دوډۍ؛ ۳) یرغل، چپاو.
ناتارځپلی (nātārǰapálay) نـر.م. ناتاروهلی، غمځپلی.
ناتارګر (nātārgár) ص. نر.م. ظالم، جابر.
ناتړوالی (nātaṛwā́lay) نـر.م. نـاړونـدي، نامښتګي.
ناتکی (nātakáy) نـر.م. ایکي یو، بې جوړي، بېساري، بې بدو، بې همتا.
ناتکۍ (nātakáy) ښځ.م. صورت، شکل، شخصیت.
ناتمام (nātamā́m) ص. نر.م. نیمګړی، ناپوره.
ناتوان (natwā́n) ص. نر.م. کمزوری، بې قوته.

ناتېرمهال (nātermahā́l) نـر.م. اوسـنی او راتلونکې زمانه.
ناټ (nāṭ) نر.م. شوق، لېوالتیا، محبت، مینه.
ناټک (nāṭák) نـر.م. ۱) د سیل ځـای، تیاتر؛ ۲) ننداره، لوبه، درامه.
ناټه (nā́ṭa) ښځ.م. (ج. ناټې). هغه کوتره چې د سر بڼکې یا پڼې یې سپینې وي.
ناټی (nāṭáy) ص. نر.م. لټ، تنبل، بې سیکه.
ناټۍ (nāṭáy) ښځ.م. د لرګي غټکی مېخ چې د اوبن په پوزه کې یې اچوي، نته.
ناټیک پېژند (nāṭikpežánd) نـر.م. ناټیک پېژندویکی، نکره، حرف تعریف.
ناټیک ګراوړون (nāṭikkaṛawṛū́n) نـر.م. بېهوده فعلي ګردان، نامنظم فعلي ګردان.
ناټیک نوماړون (nāṭiknūmāwṛū́n) نـر.م. ناجوت نوم ګردان، بې قاعدې اسمي ګردان.
ناټیکنومځری (nāṭiknūmǰáray) نـر.م. ناجوت ضمیر، مبهم ضمیر.
ناټیکه (nāṭíka) ص. نب. ناارامه، پرېشانه.
ناثر (nāsír) ص. نر.م. نثرلیکونکی.
ناجایز (nāǰāyáz) نر.م. ج. ناروا، نامناسب.
ناجو (nāǰū́) نر.م. د صنوبر ونه، د سرو ونه.
ناجوړ (nāǰóṛ) ص. نر.م. رنځور، ناروغ، بیمار.
ناجه (nāǰá) ښځ.م. (ج. ناجې) وروکې ښاڅګه.
ناجي (nāǰí) ص. نر.م. نجات ورکوونکی.
ناچ (nāč) نر.م. نڅا، ګډا، رقص، ناڅ.
ناچاپ (nāčā́p) نـر.م. ناچـاپ شوی، ناچاپي، لاسي، غیرمطبوع.
ناچار (nāčā́r) ص. نب. لاچار، عاجز، بې وسه.
ناچل (nāčā́l) ص. نر.م.ج. بې رواجه، کوټه سکه، له چلنده لوېدلې سکه.

ناځوان (nāǰwā́n) نـر.م. ناځـوانه، نامېـړه، بې مېړانې، بې شهامت.

ناځوانې (nāǰwānī́) ښځ.م. نه مېړانه، نه شهامت، بې شهامتي.

ناڅ (nāc) نر.م. ګډا، نڅا، رقص.

ناڅاپه (nācā́pa) ق. سمدلاسه، ناببره، ناګهانه.

ناڅپيز (nācpī́z) نر.م. ناهجايي، غيرهجايي.

ناڅخ (nācáx) نر.م. نېزه، سانګه، ناچخ.

ناڅرګند (nācargánd) نر.م. ناجوت، نابنکاره، نامشهور، غيرمرئي.

ناڅښتنى (nācaṣtánay) نر.م. بېدين، بې دينه، بې ګروهې، ناګروهن، دهري، ملحد.

ناڅښتني (nācaṣtaní) ښـځ.م. بې دينـي، بې ګروهي، دهريت، الحاد.

ناڅګر (nācgár) نر.م. ګډېدونکى، ناڅ کوونکى.

ناڅل (nācál) مص. ل. ګډېدل، نڅا کول.

ناڅيز (nācíz) ص. بېکاره، بې فايدې، هيڅ شى.

ناحق (nāháq) ص. نـر.م. ۱) د حـق خلاف؛ ۲) بې مناسبه، نامناسب؛ ۳) بې ګټې.

ناحيه (nāhiyā́) ښځ.م ۱) سيمه، علاقه؛ ۲) ساحل د سمندر غاړه؛ ۳) طرف، اړخ، دده.

ناخبره (nāxabára) ص. نب. بې خبره، ناواقف.

ناخجن (nāxajə́n) نر.م. بې خجه، بې فشاره.

ناخجنتيا (nāxajəntyā́) ښـځ.م. بې خجـې، ناخجوالى، بې فشاري.

ناخړوبېدونکى (nāxaṛubedúnkay) نـر.م. نه خړوبېدونکى، نه اوبېدونکى، نه اوبه کېدونکى.

ناخواله (nāxwā́la) ص. نر.م. نامناسب، سپکه او شرمناکه خبره، مسخره، زړه ماتى.

ناخوالي (nāxwālí) ښځ.م. ۱) نامناسبتيا، بې سمونتوب؛ ۲) مجبوري؛ ۳) زړه توربدنه.

ناخوان (nāxwā́n) ص. نر.م. بې تعليمه، په ليک لوست نه پوهېدونکى، بې سواده.

ناخورا (nāxurā́) ص.نر.م. چټل، ناولى، ناپاک.

ناخوښه (nāxwáṣa) ص. نب. خفه، غمګين.

ناخوښى (nāxwáṣay) نـر.م. ناخوښمن، مرور، زړه بدى، ناراضي.

ناخوښي (nāxwaṣí) ښځ.م. ناخوښمني، مرورتيا، زړه بداوى، نارضايتي.

ناخوندي (nāxundí) نامحـفوظ، نامصـئون، بې يمنه.

ناخونديينه (nāxundiyána) ښځ.م. نامصؤنيت، نامحفوظوالى.

ناخونه (nāxúna) ښځ.م. ۱) دانګورو په ځيلې کې نرى تار؛ ۲) دسترګو يو ډول ناروغي، نخـونه، کوکره، تراخم.

نادار (nādā́r) ص. نب. غريب، بې شتو، نيستمن.

نادان (nādā́n) ص. نر.م. کم عقل، ناپوه، ساده.

نادر (nādír) ص. نـر.م. ج. ۱) ناياب، کمياب، ۲) ښه، غوره، عجيبه.

نادرملى (nādarmálay) ص.نر.م.نه درملېدونکى، نه رغېدونکى، لاعلاج.

نادم (nādím) ص. نر.م. پښېمان، ستومان.

نادوده (nādóda) ښـځ.م. بېـدوده، بې رواجه، بې نرخه.

نادودې (nādóde) ښځ.ج. و ګ. ناخوالي.

نار (nār) نر.م. ۱) اور؛ ۲) ص. نر.م. ورى، نهار.

ناراست (nārā́st) ص. نـر.م. لټ، سست، ناتې، ناراسته، تمبل.

ناراض (nārā́z) ص.نر.م.خپه، مرور، دد ،ناراضه.

نارام (nārā́m) ص. نـر.م. ناراحت، بې ارامه، ارام نه لرونکى، ناوزګار.

نارسی (nārasáy) ص.نــر.م. نارســېدلی، نــه رسېدونکی، نیمگړی، لنډ، نابالغ.

نارسي (nārasí) ښـځ.م. وروستــوالي، وروسته پاتېوالي، نیمگړتیا، لنډوالي.

نارسېدلی (nārasedúlay) نر.م. نارسی، نارسیده، لا مې نه رسېدنه.

نارښتینی (nārıştínay) نر.م. ناریښتینی، ناسم، غلط، دروغجن، غیرواقعي.

نارگېل (nārgél) نر.م. ناریال، کوپره.

نارنج (naráñj) نر.م. یو ډول ترېوه مېوه ده.

نارنجي (nāranjí) ص. نب. د نارنج غوندې رنگ لرونکی.

نارنهور (nārnahūr) نر.م. وږی، نارنهار، ناپېر.

نارو (nārū́) نر.م. یوه خطرناکه ناروغي ده؛ یو ډول چنله دانه چې په منځ کې یې د تار غـونډې نـری چینجي وي، نارون.

ناروا (nārawā́) ص. نب. ناجایزه، نامناسب، د شرعي او مذهب خلاف.

ناروزلی (nārozálay) نـر.م. نـاروزل شوی، بې روزنې، ناتربیه.

ناروږدی (nārożday) نر.م. بې عمله، نامعتاد، ناا‌هل، غیراهلي.

ناروږدي (nārozdí) ښځ.م. بې عملي، نامعتادي، نااهلي، غیراهلیتوب.

ناروغ (nāróğ) ص.نر.م ۱) رنځور، بیمار، ناساز؛ ۲) وران.

ناروغتیا (nāroğtyā́) ښځ.م. ناجوړي، رنځوري، ناروغي.

ناروغتیایي (nāroğtyāyí) ښـځ.م. ناصحي، غیرصحي.

نارون (nārū́n) نر.م. وگ. نارو

ناره (nārá) ښځ.م. (ج. ناري) اواز، غږ، چیغه.

ناری (nāráy) نر.م. سبا ناری، زرخوړی، زرخوړي.

ناریال (nāryā́l) نر.م. کوپره، نارگېل.

نارینتوب (nārintób) نر.م. نرتوب، سړیتوب، مېړانه، زړورتیا، بهادري.

نارینه (nāriná) ص. نر.م. ۱) سړی؛ ۲) مېړنی.

ناړ (nāṛ) نر.م. ساقه، ډنډر، دغنمو یا اوربشو دروزه.

ناړام (nāṛā́m) ص. نر.م. مست، سرکښ؛ ناارام.

ناړک (nāṛák) ص.نـر.م. ۱) ناړیک، هغه غویی چې مات شوی نه وي او قـولبه نه شي کـولای؛ ۲) سرکښ، یاغي.

ناړل (nāṛál) مص. ل. د خره هینگېدل یا برېېدل.

ناړن (nāṛán) ص.نر.م. ۱) هغه څوک چې له خولې یې تل لاړې بهېږي؛ ۲) فا. نر.م.ج. وگ. ناړل.

ناړه (nāṛá) ښځ.م. (ج. ناړې) ساقه، ډنډر.

ناړی (nāṛáy) ښځ.م.ج. ۱) له غرمني جوړ شوی مزی چې بنه غړل شوی وي او شپانه پسه خپلې وتاري له پښو سره تړي؛ ۲) وگ. ناړ.

ناړي (nāṛí) نر.م. ډنډر، غوزگه.

ناړېجن (nāṛeján) ص.نر.م. ناړن.

ناز (nāz) نـر.م. ۱) ادا، نخره؛ ۲) مینه، محبت؛ ۳) ویاړ، غرور، فخر؛ ٤) الویې، عزت.

نازان (nāzā́n) ص.نـر.م. ویاړونکی، نازکوونکی، فخر کوونکی

نازبو (nāzbó) نر.م. ریحان، یو ډول بوټی دی چې د نازبو یا بېري په نامه یادېږي، کشمالی.

نازبین (nāzbín) نر.م. په ناز لوی شوی، نازپرور.

نازبینتوب (nāzbintúb) نر.م. په ناز لویېدنه، ناز کونه.

نازغموړ (nāzğamwáṛ) نر.م.ج. د نه زغمونې، نه زغمېدونکی، نه تحمل کېدونکی.

نازک (nāzák) نر.م. ۱)کچه، تنکی، لطیف؛ ۲) نرم؛ ۳)گران؛ ٤)تېز، توند؛ ٥)خطرناک.

نازک اندام (nāzakandám) ص. نر.م. د نازکو اندامونو لرونکی، نازک بدن.

نازکتوب (nāzaktób) نر.م. نازکېدنه، نزاکت، نازکوالی، نازکي.

نازک مزاج (nāzakmızā́j) ص.نر.م. ژر خپه کېدونکی، بدخويه.

نازکي (nāzakí) ښځ.م. نازکتيا، حساسوالی، باريکي، نزاکت.

نازل (nāzíl) ص. ۱)راکوزېدونکی، کښته راتلونکی؛ ۲)راکوز شوی، له پاسه کښته راالېږل شوی.

نازلول (nāzılawə́l) مص. مت.راکوزول، له بېره، له پاسه راالېږل، کښته را استول، واردول.

نازلېدل (nāzıledə́l) مص.ل. راکوزېدل، له بره راتلل، واردېدل.

نازمن (nāzmán) ص.نر.م. نازمند، نازولی، نازبين، محبوب.

نازمندي (nāzmandí) ښځ.م.نازولتوب، نازولتيا، نازبينتيا، محبوبيت.

نازنخره (nāznaxrá) ښځ.م. ناز و ادا.

نازنين (nāzanín) نر.م. ۱)نازکوونکی، نازبين ۲)ښکلی، ښايسته؛ ۳)محبوب، معشوق.

نازول (nāzawə́l) مص. مت. په ناز ساتل، په ډېره مينه لويول، له چا سره د ډېرې مينې اظهارول.

نازول (nāzawə́l) مص. مت. معززول، عزتمند کول، ناز ورکول.

نازولی (nāzawə́lay) ص.مف.نر.م. معزز کړی، پاللی، محترم کړی، ناز ورکړی.

نازولی (nāzawə́lay) نر.م. نازلوبولی، په ناز لوی شوی، نازنين.

نازېدل (nāzedə́l) مص.ل. ۱)وياړل، فخر کول، نازکول؛ ۲)ناز و ادا کول، نخرې کول.

ناږه (nāẓə́) ص. نر.م. نيږه، خالص، سوچه.

ناساز (nasáz) ص. نر.م. ۱)ناجوړ، رنځور، ناروغ؛ ۲)ناموافق، مخالف، ناموزون.

ناسپاس (nāsıpā́s) نر.م. ناشکره.

ناسپړلی (nāspaṛə́lay) نر.م. ناسپړل شوی، ناکيندلی، ناغوړېدلی.

ناسپېڅلی (nāspecə́lay) نر.م. ناپاک، نامقدس، غيرمقدس.

ناست (nāst) ص. نر.م.ج. ۱)د ولاړ ضد.

ناستاينوړ (nāstāyanwə́ṛ) نر.م.ج. چې د ستاينې وړ نه وي، غيرقابل ستايش.

ناستخونه (nāstxū́na) ښځ.م. د ناستې کوټه، صالون.

ناستوګنه (nāstógna) ښځ.م. نامېشته.

ناسته (nā́sta) ښځ.م. ۱)د کېناستو حالت؛ ۲)غونډه؛ ۳)تعلق، اړه؛ ٤)اودس ماتی.

ناسته پاسته (nā́stapā́sta) ښځ.م. راشه درشه، ناسته ولاړه، جګېدل، ټيټېدل.

ناسره (nāsará) ص. نب. کوټه، ناچل، کلپ.

ناسکه (nāsaká) ص. نب. د سکه يا حقيقي ضد، د دوهمي مور يا دوهم پلار اولاد چې لومړی مقام و نه لري.

ناسکيندی (nāskindáy) نر.م. نه جبرانېدونکی، جبران نه منونکی.

ناسم (nāsám) ص. نر.م. د سم ضد، غلط، وران.

ناسمبال (nāsambā́l) نر.م. نامجهز، غيرمجهز.

ناسنت (nāsunát) ص. نر.م. ۱)ناختنه، شوېا، بنويه؛ ۲)جاهل، شوېر.

ناسوب (nāsób) ص. نر.م. غير حاضر، غايب.

ناسوبانه (nāsobānā́) بنځ.م. پښې شا، پـه ناسوبتیا کې، غبابانه، غبابې.
ناسوت (nāsū́t) نـر.م. ۱) عـالم جسمونه، نړۍ؛ ۲) څرګند عبادت، شریعت.
ناسور (nāsū́r) نر.م. نه جوړېدونکی زخم یا ټپ.
ناسولټ (nāsolā́t) ص. نر.م. بدشکله، بي دوله.
ناسولي (nāsolī́) بنځ.م. بي عقلي، کم عـقلي، بي سولېن، ناسولېزوالی.
ناسولېز (nāsolī́z) نر.م. نامعقول، غیرمنطقي.
ناسهلی (nāsahə́lay) نـر.م. ناهـضم، ناهضـم شوی، ناسهند.
ناسهند (nāsahə́nd) نـر.م. نه هضمېدونکی، نه سهل کېدونکی، نه سهلېدونکی.
ناسهنه (nāsahə́na) بنځ.م. بي هضـمي، نس خوړي، بي زغمي.
ناسي (nāsí) ص. نب. بدبخت، تـریخ، شـوم، بد چانسه، بدطالع، بي ځایه، بي وخته.
ناسیال (nāsyā́l) نـر.م. نه سیال، بي سیالي، سپک ورک، بي غیرت.
ناسیده (nāsidā́) بنځ.م. نامستقیم، کوږ.
ناشاګرځی (nāšāgarjay) نر.م. نه پـه شا تلونکی، نه ګرځېدونکی، نه راستنېدونکی.
ناشپاتۍ (nāšpātáy) ښ.غ. نښپـــاتۍ، د ناک ونې ته ورته خو تر ناک کوچنۍ مېـوه لـرونکې ونه او مېوه یې.
ناشته (nāštá) بنځ.م. زړ خوري، سبانهاري.
ناشر (nāšír) نر.م. چاپوونکی، خپروونکی.
ناشکري (nāšukrī́) بنځ.م. نا سپاسي.
ناشناس (nāšnā́s) ص. نر.م. نه پېژندونکی.
ناشنېز (nāšaníz) نـر.م. نه شـنل کـېدونکی، نه تحلیلېدونکی.

ناشونتیا (nāšuntyā́) بنځ.م. نه کېدون، نه امکان.
ناشونکی (nāšū́nkay) نـر.م. نه کـېدونکی، ناممکن، ناشونی.
ناشونی (nāšū́nay) ص. نـر.م. نه کېدونکی.
ناشي (nāší) ص. نـر.م. ج. ۱) پیدا کـېدونکی، شروع کېدونکی؛ ۲) څرګندېدونکی، ښکاره.
ناښ (nāṣ) نر.م. ۱) نمبښ، لېښه؛ ۲) داړه.
ناښاځور (nāṣācwár) نر.م. ناویاړور، د نه افتخار ور، ناقابل افتخار.
ناښاد (nāṣā́d) ص. نر.م. خپه، غمجن، غمخپلی.
ناښمری (nāṣmā́ray) نر.م. بي ګټې، بي فایدې، بي ښېګڼې، بي فضیلت.
ناښنده (nāṣánda) ص. نب. (ج. ناښندي) بي ځایه، نامناسب، ناموزون، نامعقول.
ناښوونیز (nāṣowaníz) نر.م. نه ورزده کېدونکی، غیرآموزنده.
ناصاف (nāsā́f) ص. نب. ناپاکه، خیرن، ګنده.
ناصح (nā́sih) نر.م. ص. نصیحت کوونکی، واعظ.
ناصر (nāsír) ص. نر.م. مرسته کوونکی، حامي.
ناطق (nātíq) ص. نر.م ۱) خبرې کوونکی؛ ۲) عاقل ۳) کلک، ټینګ.
ناظر (nāzír) نـر.م. ۱) نظر کـوونکی، کتـونکی؛ ۲) ساتونکی؛ ۳) د دفتر لاربنود؛ ٤) ایجرا.
ناظره (nāzirá) بنځ.م. ۱) د لیدو قوت؛ ۲) له مخې د قرآن شریف لوستنه.
ناظم (nāzím) نر.م. (ج. ناظمان) ۱) نظم لیکوونکی ۲) انتظام کوونکی، د کارمشر؛ ۳) سکرتر.
ناعلاج (nāilā́j) ص. نب. ۱) لا درملني، لاعلاج، ناعلاجه؛ ۲) ناشونی، ناممکن.
ناغ (nāg) نر.م. ۱) لویې؛ ۲) مکېز؛ ۳) کورنی.
ناغزن (nāgazə́n) نر.م. بي غزه (غېرپوهنه).

ناغېرتیا (nāğayratyā́) ښځ.م. بېغېرتوالي، ناغېرتوالي.

ناغړی (nāğáṛay) نر.م. ببغېره شوی.

ناغس (nāğás) ص.نر.م. ۱) خیرن، خچن، ناولی؛ ۲) کوږه، ناقص، کلپ.

ناغښتلی (nāğaṣtálay) ص.نر.م. ۱) کچه تار چې تاوشوی نه وي، چې پرغبرلی نه وي، اومړی؛ ۲) ناپیاوړی، کمزوری، ناتوان، ضعیف.

ناغورتیا (nāğwartyā́) ښځ.م. نابنهانه، نابښمر، بدوالي، نه خوښونه.

ناغوره (nāğwára) ښځ.م. نابنه، بېکاره، ناکوکه، بد، ناوړه.

ناغوړېدلی (nāğwaṛedálay) نر.م. ناسپېرلی، نابښیراز، بې ودي.

ناغوښن (nāğwaṣə́n) نر.م. بې غوښې، دنګر، خوار.

ناغونډليزترنګ (nāğundlizṭaráng) ناجمله يي ترنګ (ترکیب)، غیرجملوي ترکیب.

ناغه (nāğá) ښځ.م. ۱) بنکلی؛ ۲) جریمه، سزا، د عمل بدله؛ ۳) هغه تخم چې زرغون نه شي؛ ٤) د سترګو سره او نري رګونه؛ ٥) ناسوبتیا، غیرحاضري.

ناغېړی (nāğéṛay) نر.م. لټ، لټهور، سرغړول، سرزوری.

ناغېړي (nāğeṛí) ښځ.م. له کاره سترګې پټول، نارامتي، لټي.

نافذ (nāfíz) ص.نر.م. جاري شوی، صادر شوی.

نافرمان (nāfarmā́n) ص.نر.م. نه منونکی، باغي، سرکښ.

نافرماني (nāfarmānī́) ښځ.م. سرغړاوی، سرکښي، بغاوت، تمرد.

نافع (nāfíʻ) ص.نب. ګټور، ګټه رسوونکی.

نافه (nāfá) ښځ.م. د مشکو ګنډه، د مشکو غوټه.

ناقد (nāqíd) ص.نر.م. څوک چې د یوې موضوع یا لیکنې ښه او بد اړخونه په ګوته کړي.

ناقرار (nāqarā́r) ص.نب. بې قراره، ناارامه، سرګردانه، لالهانده.

ناقص (nāqís) ص.نر.م. ۱) نیمګړی، نامکمل؛ ۲) عیب لرونکی؛ ۳) ناسوچه، ناخالص.

ناقل (nāqíl) ص.نر.م.ج. نقل کوونکی، روایت بیانوونکی، راوي، مهاجر.

ناک (nāk) نر.م. ۱) یوه ونه او د هغې مېوه؛ ۲) ورروستاړی لکه په مینه ناک.

ناکاره (nākā́ra) ص.نب. وران، خراب، بېکاره.

ناکارېدلی (nākāredálay) نر.م. نوی، ناکارول شوی، نامستعمل.

ناکام (nākā́m) نر.م.ص. ۱) نامراد، بې برې، پاتې؛ ۲) نر.م. مجبوري، بې وسي؛ ۳) هرومرو کېدونکی کار.

ناکردې (nākardé) ښځ.م. زیاتی، ناخوالې، ناسازي، ظلم، ناکردې.

ناکره (nākará) ښځ.م. نامعیاري، غیرمعیاري.

ناکس (nākás) ص.نر.م.ج. ۱) رذیل، لوڅک؛ ۲) نادار، بې کسه، عاجز.

ناکلال (nākulā́l) ص.نر.م. نامناسبه، ناموزون، بې تهذیبه.

ناکوړا (nākuṛā́) نر.م. څوباړی، دکالیو د مینځلو کوتک، دبې، تپنې.

ناکوړه (nākuṛá) ص.نب. بدشکله، بې ډوله.

ناکه (nāká) ښځ.م. ۱) نهنګ، لوی کب، د اوبو یو ښناور؛ ۲) د ویالې یا نهر د اوبو د بېلېدو ځای، ورخ؛ ۳) د واورې چنجي؛ ٤) یو ډول سمساره.

ناگاره (nāgāra) ص.نب. څان ناخبره اچوونکی، منکر.

ناګاري (nāgārí) ښځ.م. ځان ناګارونه، عـارفـانه تجاهل.

ناګټور (nāgaṭawár) نر.م. ناسـودمن، ناښمری، نایبهری، بې ګټې.

ناګروهن (nāgrohán) نـر.م. بې ګـروهـې، بې عقیدې، غیرمعتقد.

ناګمانه (nāgumā́na) ص.ق. ناخبره، بې خبره، ناڅاپه: ناګومانه.

ناګڼلی (nāgaṇálay) ص. نر.م. بې قدره، سپک.

ناګه (nāgá) ښځ.م. ۱) کرو، کـوډیل، نهنګ؛ ۲) د واورو چینجی؛ ۳) یو ډول سمسارهٔ.

ناګهانه (nāgahā́na) ق. ناڅاپه،نابېره،دفعتاً.

نال (nāl) نر.م. ۱) د نیالګیو کېنول؛ ۲) ص. کرلی شوی؛ ۳) د جوارۍ هغه پینې چې د پـه مالک یې له جوارګرو شخه حاصلـوي؛ ٤) داسـونو نعل؛ ۵) تپي تپي، ژوبل ژوبل.

نالان (nālā́n) ص. نـر.م. ژړیدونکی، فـریادي، سرګردان، ګیله من، خپهبنلی.

نالایق (nālāyáq) ص.نر.م. ۱) ناپوه، ناقابل، جاهل ۲) کمینه، رذیل.

نالبکی (nālbakáy) نر.م. غاب، قاب، بشقاب.

نالت (nālát) نر.م. سرکوزی، خنزیر، بدځناور.

نالوستور (nālwástwar) نـر.م.ج. د نه لـوستو ور، د نه لوستو قابل.

نالوستی (nālwástay) نـر.م. بې لـیک لـوسته، نا لیک لوسته، بېسواد.

نالول (nālawál) مص. مت. ۱) کرل، د بوټو کېنول؛ ۲) د آس، کچر، خر او نورو په نوکونوکې نالونه ټک وهل ۳) تپي کول، ژوبلول.

ناله (nālá) ښځ.م. له غـره شخه د رابهېدونکـو اوبو لاره، غریبزه، ویاله یا لښتی.

نالۍ (nāláy) ښځ.م. ۱) د باران‌ها ګنده اوبو د وتلو لاره؛ ۲) نیلي، نالي، تورشکه.

نالېږند (nālezánd) نر.م. نالېږدور، لازمي فعل، نامعقول.

نالېږندکړ (nālezandkáṛ) نـر.م. لازمـي کـړ، لازمي فعل.

نام (nām) نر.م. نوم، نامه.

نامبدي (nāmbadí) ښځ.م. سپکاوی، خـرابوالی، بدوالی.

نامت (nāmát) ص. نـر.م. ۱) تـري تم، ببغ وتلی؛ ۲) نر.م. اراده، عزم، قصد، نیت.

نامتـو (nāmtū́) ص. نـب. ۱) نامـور، نومـوری، مشهور؛ ۲) توررزن، تکړه.

نامحدود (nāmahdū́d) ص. نر.م.ج. بې اندازې بې حده.

نامحرم (nāmahrám) ص. نـر.م. پـردی سـری، هغه سړی چې د ښځې نکاح ورسره روا وي.

نامدار (nāmdā́r) ص.نر.م.نوموری، نامور، نامتو.

نامراد (nāmurā́d) ص.نر.م. ناکام، بدمرغه، بد نصیبه.

نامربوط (nāmarbū́t) ص.نر.م. نا اړوند، بې ربطه، ناتړلی.

نامرتب (nāmuratáb) ص.نر.م. بې ترتیبه، ګډوډ.

نامرد (nāmárd) ص. ۱) ایجړا؛ ۲) بې غیرته.

نامزد (nāmzád) نر.م. ۱) منسوب، تړلی، موسوم، نومولی؛ ۲) ټاکلی، مقرر.

نامشروع (nāmašrū́) ص. نب. ناروا، ناجایز، منع، د شرعي خلاف.

نامطبوع (nāmatbū́) ص. نب. ناخوښ، ناګواره.

نامطلوب (nāmatlūb) ص. نر.م. چې اړتيا ورته نه وي، چې خوښينه يې نه کېږي.

نامعقول (nāmaʹqūl) ص. نر.م.ج. له عقل سره سمون نه خوړونکی، د عقل مخالف.

نامعلوم (nāmaʹlūm) ص. نر.م.ج. هغه شی يا هغه کس چې پته يې نه لګېږي، ورک.

نامکمل (nāmukamál) ص. نر.م. نيمګړی.

ناملموس (nāmalmūs) ص. نر.م. نالمسه، نامسح، چې لاس نه شي ورور ل کېدای، د لامسې له قوت نه لري.

ناممکن (nāmumkín) ص. نر.م. ناشونی، هغه کار چې د کېدو امکان يې نه وي.

نامناسب (nāmunāsíb) ص. نر.م.ج. ناموزون، بې ځايه، سمون نه خوړونکی.

نامنلی (nāmanálay) ص. نر.م. ناګنلی، رد، ناقبول.

ناموزون (nāmawzūn) ص. نر.م.ج. نامناسب.

ناموس (namūs) نر.م. عزت، ننګ، غيرت، ابرو.

ناموندی (nāmū́nday) ق. ناموندونی، نادر، ناياب.

نامهالی (nāmahā́lay) نر.م. بې وخته، بې موقع.

نامي (nāmí) ص. نر.م. نامتو، نامور، مېړنی.

نامينځلی (nāminǰálay) نر.م. ناوللی، ناولی، ناپرېوللی، ناپاک.

نانا (nāná) ښځ.م. وېلنی، نعناع، پودينه.

نانځکه (nānǰáka) ښځ.م. ګوډی، لينځکه، ناولی، نېنځکه، ناوکی.

نانډرۍ (nānḍráy) ښځ.م.ج. د ښځو د خولې جنګ.

نانډريز (nānḍríz) نر.م.ج. شخړيز، لانجه يي، متنازع فيه.

نانډول (nānḍwál) نر.م. ناانډول، نانډوله، بې تعادله، نامتوازن.

نانډوله (nānḍwála) ښځ.م. ناسانه، ناپسرېته، نامناسب.

نانغوتان (nānğotā́n) ص. نر.م. نه منونکی، نه اورېدونکی.

نانغوړی (nānğóẓay) نر.م. نانغتان، تورغوږی.

نانغوړي (nānğoẓí) ښځ.م. تورغوږي، نانغتاني.

نانګه (nāngá) نر.م. يو غرنی بوټی دی چې د الوبالو په څېر مېوه لري. انانګه

نانه (nāná) ښځ.م. نينه، د جوارو يا غنمو وريته کړې دانه.

نانی (nānáy) نر.م. ۱) ورو کی، ښکلی؛ ۲) خود غرض، مطلب اشنا.

نانيدی (nāníday) ص. نر.م. ناجوتي، ناغاړه وتی، چې په يبوه يا سپرلي پرووډی نه وي.

نانيسا (nānisā́) ښځ.م. بې زړه، دارن، بې جرئت، کم جرأت.

نانيسايي (nānisāyí) ښځ.م. بې زړه توب، دارنتيا، بې جرئتي، کم جرئتي.

ناڼی (nāṇáy) ښځ.م. د غوا، غويي له څرمنې نه جوړ کړی مزی يا پړی.

ناو (nāw) نر.م. د غره په منځ کې لښتی، ناله.

ناوا (nāwā́) نر.م. نو، نم، لوندوالی، زيم.

ناوخته (nāwáxta) ق. له ټاکلي وخت نه وروسته کېدل، ناوختېدل.

ناوډلی (nāoḍálay) نر.م. ناوډلی، بې اوډنې، ګډوډ، بې ترتيب.

ناوډوني (nāoḍūní) ښځ.م. بې اوډوني، ګډوډي.

ناور (nāwár) نر.م. نور، ولاړي اوبه، ډنډ.

ناورين (nāwrín) نر.م. غم، خپګان، ماتم، وير.

ناورین ځپلی (nāwrínǰapálay) نر.م. ناورین وهلی، غمځپلی.

ناوړتوب (nāwaṛtób) نر.م. سمون نه خورنه، جواز نه لرنه، ناوړتیا، ناوړه.

ناوړونی (nāwṛū́nay) نر.م. نا اوړېدونی، نه گردانېدونکی، غیر تصریفي.

ناوړوني ژبه (nāwṛūnežába) ښځ.م. ناوړېدوني ژبه، بې گردانه (بې تصریفه) ژبه.

ناوړه (nāwáṛa) ص.نب. نامناسب، ناجایز، ناوړی.

ناوسه (nāwása) ص. نب. اړ، بې وسه، مجبور.

ناوکۍ (nāwakə́y) ښځ.م. و گ. نانځکه.

ناوګړیز کړ (nāwagaṛízkáṛ) نر.م. هغه کړ چې بې کړند وکړي (فاعل و مفعول) گردانېږي.

ناول (nāwál) نر.م. یوه اوږده لیکلې شوې کیسه.

ناوللی (nāwlálay) ص. نر.م. نامینځلی، ناپریولی، ناولی، ناپاک.

ناولی (nāwálay) ص. نر.م. ۱) خیرن، ناپاک؛ ۲) بدشکله؛ ۳) بدعمله، بدکرداره.

ناوه (nāwá) ښځ.م. پرناله، چې د کوټو له بامونو څخه د باران اوبه لاندې په کې راځي یا بهېږي.

ناوې (nā́we) ښځ.م. د واده پېغله، عروس.

ناویات (nāwyát) ص. نر.ج. لږ پیدا، نادر، کمیاب، چې لږ پیدا کېږي.

ناویسا (nāwisā́) ښځ.م. ناباوري، شکمن، بې باوره.

ناویسایي (nāwisāyí) ښځ.م. ناباوري، شکمنتیا، بې باورتوب.

ناوېشلی (nāwešə́lay) نر.م. ناوېشل شوی، نابېل شوی.

ناوېشوړ (nāwešwáṛ) نر.م.ج. نه وېشل کېدونکی، ناقابل تقسیم.

ناهوار (nāhawā́r) ص. نر.م. لوړ ژور، کندې کپرې.

ناهوسا (nāhosā́) ص. نب. ستړی ستومانه.

ناهوسایي (nāhosāyí) ښځ.م. نارامي، ناکراري، بېقراري.

نایب (nāyáb) ص.نر.م. مرستیال، معاون.

نایک (nāyák) نر.م. سردار، نېک، خان، مالک.

نایي (nāyí) نر.م. دم، سلمان، گلابي.

نایینه (nāyáṇa) ښځ.م. سلماني، نایي، دمه.

نبات (nabā́t) نر.م. ۱) بوټی، وابښه، شینکی؛ ۲) نر.م.ج. لمبوټ، د شکرې قند.

نباض (nabā́z) ص. نر.م. ۱) د نبض کتونکی یا پوهېدونکی؛ ۲) هوښیار، ولس پېژندونکی.

نبض (nabz) نر.م. د ورغوي یا لاس کتنه.

نبوت (nabūwát) نر.م. پیغمبري، رسالت.

نبوغ (nubū́ġ) نر.م. استعداد، قریحه.

نبوي (nabawí) ص.نب. نبي ته منسوب، د پیغمبر سره نسبت لرونکی.

نبي (nabí) نر.م. دخدای پاک استازی.

نتار (natā́r) نر.م. (ج.نتارونه) ناتار.

نتریکه (natṛíka) ښځ.م. تناکه، پولې.

نتکۍ (natkə́y) ښځ.م. کوچنی نت یا نته، د پوزې یو ګاڼه ده.

نتل (natə́l) مص. مت. مهارول، وهل، تکول، زیونبول.

نتلی (natə́lay) ص.نر.م ۱) وهل شوی، ډبول شوی؛ ۲) سپېره، بدبخت؛ ۳) خپه، غمجن.

نته (nə́ta) ښځ.م. ۱) پېزوان، نتکۍ، د پوزې پسول؛ ۲) داوښ په سپېږموکې اچول کېدونکی کوچنی لرگی.

نتیالی (natyāláy) ص.ښځ.م. د پنتکي مېرمن، د نتې مېرمن، د پېزوان مېرمن.

نتیجه (natijá) ښځ. م. (ج. نتیجې) حاصل، پای، میوه، ثمره، پایله.

نټ (nat) نر.م. ۱) مداري، جادوګر؛ ۲) دوکه باز، چک؛ ۳) ص. بې آرامه، ناقراره؛ ٤) سخت تار، تودوخه.

نټوی (natawáy) نر.م. لاټو، څرخیندک.

نټه (náta) ښځ. م. له کاره سرغړونه، انکار کول.

نثار (nisār) ص. ۱) جار، قربان؛ ۲) مین، عاشق؛ ۳) ص. نر.م. د نثر لیکونکی.

نثر (násar) نر.م. ۱) هغه عبارت چې منظوم نه وي؛ ۲) ص. ګډوډ، خپور وور، دانه وانه.

نجابت (nijābát) نر.م. شرافت، پاکي، صفايي.

نجات (nijāt) نر.م. خلاصی، خپلواکي، آزادي.

نجار (najār) نر.م. ترکاڼ.

نجاست (nijāsát) نر.م. چټلي، پلیتي، ناپاکي.

نجتل (njatál) مص. مت. ۱) ورټومبل، وردننه کول؛ ۲) ټینګ نیول؛ ۳) لګول لکه منګولې.

نجس (najás) ص. نر.م. ج. پلیت، مردار، ناولی.

نجل (njal) ښځ. م. ۱) نجلۍ، جینۍ؛ ۲) هغه جینۍ چې کوژدن یې شوی وي.

نجلکۍ (njalkáy) ښځ.م. نجلۍ، جینۍ، جلکۍ.

نجلۍ (njaláy) ښځ.م. جلۍ، جلکۍ، جینکۍ.

نجوم (nujūm) نر.م. ۱) ستوري؛ ۲) د ستورو د ګرځېدو د څرنګوالي معلومونه.

نجیب (najīb) ص. نر.م. شریف، اصیل، لوی.

نڅا (nacā) ښځ.م. ګډا، رقص، ډانس.

نڅاګر (nacāgár) ص.نر.م. نڅاند، ګډېدونکی، څرخباني، ډم، یامکر.

نڅاګري (nacāgarí) ښځ.م. ګډا، نڅا، څرخباني، یامکري.

نڅل (nacál) مص.ل. ګډېدل، نڅېدل، رقص کول.

نڅوړ (nacóṛ) نر.م. څوبه، لذیذ، خلاصه.

نڅول (nacawál) مص. مت. ګډول، نڅول.

نڅۍ (nacáy) ښځ.م. ډمه، ګډېدونکې.

نڅېدل (nacedál) مص. ل. ګډېدل، رقصېدل.

نحس (nahús) ص. نر.م. ج. ۱) سپېره، بدبخت، منحوس؛ ۲) سمون نه خوړونکی، ناموافق.

نحوه (náhwa) ښځ.م. ۱) طریقه، چل؛ ۲) د کلام د ترتیب د اصولو علم.

نحوست (nahūsát) نر.م. بدمرغي، بدمرغي.

نخ (nax) نر.م. ۱) اومه وربښم؛ ۲) د وربښمو تار؛ ۳) امانجه؛ ٤) څېلی، تونکی.

نخاس (naxās) نر.م. د څارویو د خرڅلاو بازار.

نخاش (naxāš) نر.م. د لنده بل، نګولې، د لرګو او اچولو آله، څمڅه.

نختېزل (naxtezál) مص. مت. نچوړول، د مېنځلېو کالیو څخه د اوبو ویستل، پرغښېږل، نښتېځل.

نختۍ (naxtáy) ښځ.م. غم، بلا، مصیبت، سانحه.

نخچه (naxčá) ښځ.م. نقشه، نخشه.

نخره (naxrá) ښځ. م. ناز، ادا، غمزه.

نخل (náxal) نر.م. د کجورې ونه، کجوره.

نخود [1] (naxwád) نر.م. ج. چڼه، چڼې.

نخود [2] (naxwád) نر.م. د وزن واحد چې له ۱/٥ ګرامو سره برابر دی.

نخودي (naxūdí) ص. نب. د چڼو په څېر رنګ.

نخوش (naxúš) نر.م. د کبانو د نیولو کونډه، خنجک.

نخولول (naxolawál) مص. مت. د زړه په خوراک اخته کول، نولول، کړول، په نول اخته کول.

نخولېدل (nxuledál) مص.ل. زړه خوړل، په پټه غم زغمل، نولېدل، کړېدل.

نخونه (naxuná) ښځ.م. د سترګو پوه ناروغي ده.
نخوی (naxáway) نر.م. د اورکانی، ښکر، چقماق.
نخي (naxí) ص. نب. له مالوچو څخه جوړه تکه.
ندا (nıdā́) ښځ.م. غږ، آواز.
نداف (nadā́f) نر.م. داندسي، داندس والا.
ندامت (nıdāmát) نر.م. پښېمانتيا، پښېماني.
ندائيه (nıdāayá) ښځ.م. هغه جمله چې په کې د ندا ياني چاته د آواز يا غږ توری وي.
ندرت (nıdrát) نر.م. ۱) کمياب، کمی، ۲) ښه والی، غوره توب، نا آشنا توب.
ندرور (ndror) ښځ.م. د مېره خور.
نديم (nadím) ص نر.م. ملګری، مصاحب.
ندی (nadáy) ښځ.م. سيندګی، خوړ، لويه وياله.
ندی (nadáy) نر.م. ۱) زيم، سبب، لوند. الی، نم؛ ۲) کوچنی سيند، رود.
نذر (názar) نر.م. (ج. نذرونه) ۱) منښته، صدقه، نياز؛ ۲) دالی، تحفه، نذرانه.
نذرانه (nazrāná) ښځ.م. و ګ. نذر.
نذير (nazir) ص. نر.م. وېروونکی، د آخرت په وېره کې وراچوونکی، د حضرت محمد (ص) لقب.
نر (nar) ص. نر.م. د ښځينه مقابل جنس، مذکر؛ تورزن.
نرتوب (nartób) نر.م. مېړنتوب.
نرخ (narx) نر. م. بيعه، قيمت؛ ولسي قانون.
نرخنامه (narxnāmá) ښځ.م. د نرخونو تاکلو لېست، د نرخونو د بيعو تاکلو لېست.
نرخوښ (narxóṣ) نر.م. و ګ. نخوش.
نرس (nars) نر.م ۱) د ډاکتر مرستيال؛ ۲) دايي.
نرسنګ (narsíng) نر.م. د نرس وظيفه او دنده.
نرسوی (narsáway) نر.م. ۱) يو ډول غرنی انار؛ ۲) د انار پوټکی؛ ۳) لمر سپځلی، لمر وهلی.

نرښځک (narṣəǰák) ص. ايجړا، ملوتی، نرښځی.
نرغزی (narǧázay) نر.م. يو ډول الوتونکی مرغه دی چې د شولو په فصل کې ګرځي.
نرغوښ (narǧóṣ) نر.م. و ګ. نخوش.
نرک (narák) نر.م. ۱) دګېټی شاته رګ؛ ۲) هغه دانه چې په تناسلي آلي کې راخېژي.
نرکچور (narkačū́r) نر.م. ج. ۱) يو ډول بوټي چې دارو ترې جوړېږي؛ ۲) ص. دوکه باز.
نرکش (narkáš) نر.م. نرکښ، هوسی، نرکښ، لکشوه.
نرکښ (narkáṣ) نر.م. سپېره، سيګه.
نرکی (narákay) نر.م. ۱) د دوو غرونو ترمنځ د لوړوالي کړليچ؛ ۲) کوتل، غاښی؛ ۳) ډېر نری؛ ٤) ص. و ګ. نروکی.
نرګته (nargáta) ص. ښځ.م. نرګوته، نرښځی.
نرګس (nargís) نر.م. ج. يو ډول ګل دی.
نرګس بيمار (nargísıbımā́r) نر.م. ۱) مستې او مخمورې سترګې؛ ۲) د معشوقې سترګې.
نرګس شهلا (nargís šahlā́) نر.م. د نرګس د ګل يو ډول چې منځ يې توروي.
نرګسي[1] (nargısáy) نر.م. ۱) د نرګس په څېر؛ ۲) يو ډول توکر.
نرګسي[2] (nargasáy) نر.م. هغه ښاروي چې د ګلې يا پادې په سر کې روان وي، سرکښ، مخکښ.
نرګسی (nargasáy) ښځ.م.ج. و ګ. نرګوس.
نرګوړان (nargūṛā́n) نر.م. ګازره.
نرګوس (nargū́s) نر.م. نرګوسه، ننګروسه، د انار ونه، يو ډول غرنيز انار.
نرګوښ (nargū́ṣ) نر.م. د ماهيانو د نيولو کونډه، چنګک.
نرګه (nárga) ښځ.م. عامه مرينه، وبا.

نرلوخ (narlúx) نر.م. بډه گال، بډگ، د لوخو گل.

نرم (narm) ص.نر.م. ۱) پوست؛ ۲) خوږین، اوبری؛ ۳) آسان؛ ۴) نازک؛ ۵) سست؛ ۶) بردبار.

نرم تالو (naramtālū́) نر.م. پوست تالو، ژبی.

نرم تالويېز (naramtālūyíz) نر.م.ج. ژبی بیز، پوست تالويېز، وروستی تالويېز.

نرمچ (narmáč) نر.م. خرمگس، غوباری، بگن.

نرم زړی (naramzáṛay) ص. نر.م. نری زړی، زړه سواند، مهربان، لوراند.

نرم زړي (naramzáṛi) ص.نر.ج. زړه سواندي، لورينتوب، مهرباني.

نرم ژبی (naramžábay) ص.نر.م. ۱) پوست ژبی، نرم غږی. ۲) اخلاقي.

نرم ژبي (naramžábi) ص.نر.ج. ۱) پوست ژبي، نرم غږي؛ ۲) اخلاقيتوب.

نرمول (narmawál) مص. مت. ۱) پستول؛ ۲) خوږينول؛ ۳) اسانول؛ ۴) نازک جوړول؛ ۵) سستول؛ ۶) متحمل كول.

نرمه (narmá) ښځ.م. د غوږ پوځکی، نرمی.

نرمي (narmí) ښځ.م. د نرمېدو حالت، نرموالی.

نرمېدل (narmedál) مص. ل ۱) پستېدل؛ ۲) اوبری کېدل؛ ۳) اسانېدل؛ ۴) نازک کېدل؛ ۵) بردبار کېدل.

نروب (naróbb) ص.نر.م. نرم، رقيق، اوبلن، اوبزن.

نروچکی (naróčkay) ص.نر.م. نروځکی، نريچی، نری، نری نروچکی، نروکی، کمزوری، نازک.

نروز (naróz) ص. نر.م. نری، نروکی، نازک.

نروکی (narúkay) ص.نر.م. ډېر نری، نری نروچکی، نری نروځکی، ستړی، کمزوری.

نره (nára) ص. ښځ.م. ۱) تکړه، تورزنه، مېړنی؛ ۲) ښځ.م. ډنډر، د نباتاتو ډنډر.

نری (naráy) ص. ښځ.م.ج. نری، نری توب.

نری اوبه (narayobá) ښځ.م. لښيي اوبه، رواني اوبه، باريكي اوبه.

نری اوډډ (narayawḍáḍ) زير وبم، غور.

نری باران (naraybarā́n) نر.م. ميده باران.

نری توب (naraytób) نر.م. باريكتوب، نازكتوب.

نری تورې (naráytore) ص. ببخي نری.

نری رنځ (narayráñj) نر.م. دسل مرض، توبركلوز.

نريز (naríz) ص.نر.م. نر ته منسوب.

نری زړی (nárayzáṛay) ص. نرم.م. زړ؛ سواند، نرم زړی، مهربان، لوراند.

نرينه (narína) ص.نر.م.ج. نر ته منسوب.

نری ورځ (naraywráj) نر.م. يو ډول باد چې د لوېديځ له لوري لگېږي.

نری نروچکی (naráynarúčkay) ص. نری پری، ډېر نری، ببخي نری.

نړ (naṛ) نر.م. د جريب ربع، د جريب څلورمه برخه.

نړا (naṛā́) ښځ.م. د خره اواز، د خره هنگا.

نړانده (naṛā́nda) ښځ.م. وران کنډر، نړېدلی ځای.

نړاو (naṛā́w) نر.م. څلور کناله ځمکه، يو جريب.

نړگ (naṛág) نر.م. خراب، ويران، بيابان.

نړل (naṛál) مص. ل. ۱) رمباړه، نړا؛ ۲) د خره هنگېدل.

نړول (naṛawál) مص. مت. ورانول، له بېخه ويستل، رنگول.

نړی (naṛáy) ښځ.م. جهان، دنيا.

نړی پنځی (naṛáypánǰay) ص.نر.م. نړی پيدا كوونكی، جهان آفرين، خالق.

نړيخور (naṛixór) نر.م.ج. نړی خوړونكی، جهانخور.

نړېدل (naṛedál) مص. ل. ويجاړېدل؛ وگ. نړل.

نړۍ سوز (naṛaysóz) نر.م. نړۍ سوځوونکی، جهانسوز.

نړۍ ښود (naṛaysód) نر.م.ج. جهانښود، نړۍ وين، جهان نما.

نړۍ ګرځی (naṛaygárǰay) نر.م.ج. ګرځندوی، سيلانې، نړۍ ګرځېدونکی.

نړۍ ليد (naṛaylíd) نر.م. جهان بيني.

نړۍ ليدلی (naṛáylidálay) نر.م. ازمايښتکار، تجربه کار، جهانديده.

نړۍ ليديز (naṛaylidíz) نر.م. د نړۍ ليد اړوند، د جهان بيني اړوند.

نړۍ نيوی (naṛayníway) نر.م. نړۍ نيوونکی، سويمن، فاتح.

نړۍ نيوی (naṛayniway) نر.م. نړۍ نيونه، جهانګيري.

نړيواک (naṛaywā́k) نر.م. د نړۍ واکمن، جهاندار.

نړيواکي (naṛaywākí) ښځ.م. نړۍ واکمني، جهان واکمني، جهانداري.

نړيوال (naṛaywā́l) نر.م.ج. جهاني، بين المللي.

نړيوال پولي صندوق (naṛáywālpolísandóq) نر.م. نړيوال بانک، وجهي بين المللي صندوق، عالمي بانک.

نړيوالتوب (naṛáywāltób) نر.م. نړيوالي، نړيواله، جهانشموليت.

نړيواله (naṛáywāla) ښځ.م. جهانواله، جهاني، اصالت، بين المللیت.

نړيواله بښنه (naṛáywālabaṣána) ښځ.م. د نړۍ والي بخښني سازمان، امنستي انټرنېشنل.

نړيواله ټولنه (naṛáywālaṭolána) ښځ.م. جهاني ټولنه، جامعه ملل.

نړيوېزونه (naṛiwezúna) ښځ.م. هغه ويونه چي په پوره مسانا د نړۍ په ژبو کي د نړيوالو پور ويونو په توګه کارېږي.

نزار (nazā́r) ص. نر.م. ضعيف، کمزوری، مانده.

نزاع (nızā́ʔ) ښځ.م. پسات، جنګ، جګړه.

نزاکت (nızākát) نر.م. باريکي.

نزامت (nızāmát) نر.م. پاکوالی، ستره ګي، پاکي.

نزد (nazd) ص. نر.م. ۱) نږدې، جوخت، ترخوا، قريب؛ ۲) خيال، رأی.

نزدو (nazdó) ص. نب. وګ. نژدې.

نزدېکت (nızdekát) نر.م ۱) جوختوالی، نژدېوالی، قربت، ۲) تعلق.

نزدې (nızdé) ص. نب. نژدې، جوخت.

نزړه (názṛa) نر.م. وګ. ننزوه.

نزله (nazlá) ښځ.م. يو ډول زکام، د نزلې ناروغي.

نزول (nuzū́l) نر.م. ۱) نازلېدنه، له بره کښته راتلنه ۲) د سترګو اوبه؛ ۳) سرکاري ځمکه.

نزهت (nuzhát) نر.م. پاکوالی، تازه ګي؛ خوشالي.

نزيل (nazíl) ص. ۱) دمه کوونکی، قيام کوونکی؛ ۲) مېلمه، مسافر.

نژاد (nıžā́d) نر.م. نسل، نسب، خته، ذات، توکم.

نژادپال (nıžādpā́l) نر.م. توکمپال، نسل پال، نژاد پرست.

نژادپالنه (nıžādpālána) ښځ.م. نژادواله، توکمواله، توکمپالنه، نژادي تبعيض.

نژادپوهنه (nıžādpohána) ښځ.م. توکمپوهنه، نژادپېژندنه، اتنولوژي.

نژادي (nıžādí) ص. نب. نژاد ته منسوب.

نژدې (nıždé) ق. لنډ، خواته، جوخت، ترخط، نږدې.

نږدې پر نږدې (nıždéparnıždé) لنډ پر لنډه، ژر تر ژره.

نږدېوالی (naždewālay) نـر.م. نـږدېوالی، نږدېوب، نږدېکت، قرابت.

نږل (nažál) مص. ل. ترنجی کول، اینږی کول، نږی کول، اینتروشی کول، پرنجی کول؛ نژل.

نږور (nażór) ښځ.م. د زوی ښځه.

نس (nas) نر.م. ګېډه، مخېته، ګېډه.

نساب (nasáb) نر.م. نسب پوه، د نسبنامو پوه.

نساج (nasáj) نـر.م. ۱) کپړه اوبدونکی، جـولا؛ ۲) ص. دروغجن.

نساجي (nasājī) ښځ.م. د توکر اوبدلو کار، جولاتوب د نساجۍ صنعت، د نساجۍ فابریکه.

نساوو (nasāwū) ص. نب. ډېر خوراک کوونکی، ګېډه‌ور، خېتور، ډېر خور.

نسايي (nısāyī) ښځ.م. ښځو ته منسوب.

نسب (nasáb) نر.م. خاندان، نژاد، خته، ذات.

نسبت (nısbát) نـر.م. ۱) تـړون، ربـط، تعلق؛ ۲) مطابقت، برابري؛ ۳) کوژدن؛ ٤) بابت.

نسبتاً (nısbatán) ق. په نسبت، پـه مقـابله، پـه مطابقت، په پرتلیز ډول.

نسبتي (nısbatī) ص. نب. نسبت لـرونکی، رشته دار، خپلوان.

نسبيت (nasabyát) نـر.م. ۱) قـومیت، قـوموالـه، نسبت لرنه؛ ۲) د نسبیت تیوری.

نسب نامه (nasabnāmá) ښځ.م. قومي، لړۍ، د نسب سلسله، کورنۍ شجره.

نسپال (naspāl) نر.م. دانا رېوتکی، نرسوی.

نس پړس (naspə́ṛs) ص.نر.م. نساوو، ګېډه‌ور.

نست (nast) ښځ.م. ۱) کونډه هندوه؛ ۲) ص. نر.م. شوم، بخیل، کنجوس.

نسترن (nastarán) نـر.م. ج. یو ډول جـمـبـېـري والا ګل چې د ګلاب په څېر پاڼې لري.

نستعليق (nastaʿlīq) نـر.م. یو ډول ښانګړی ښکلی لیک.

نستول (nıstawál) مص. مت. ناپوډول، ختمول.

نستونی (nastóṇay) ښـځ.م. د کمیس هغه برخه چې له لاسه چاپېره وي، لستونی.

نستوڼ (nastów̃) نر.م. بوغبند، هغه څـادر یا درې چې بستره په کې تړل کېږي، بستره بند.

نستېدل (nastedál) مص. ل. نه مـوجـودېـدل، ختمېدل، پناکېدل، نېستېدل، برباد‌ېدل.

نسته (násta) ص. نېست، نشته.

نسج (nasj) نـر.م. ۱) د عضـلاتو ډېـر کـوچنی جوړښت؛ ۲) نساجي، د توکر اوبدلو کار.

نسخ (nasx) نر.م. ۱) ردول، منسوخېدنه؛ ۲) د لیک یو ښانګړی ډول یا رسم الخط.

نس خشکي (nasxuškī) نـر.م. د ګـېډې درد، پېچش، نس خوږي.

نس خوږی (nasxūẓay) نر.م. ۱) د ګېډې درد، نس بـهـی، نس ناسـتـه، پېچـش؛ ۲) الـسـوره؛ ۳) ص. ګېډه‌ور.

نسخه (nusxá) ښځ.م. کتاب، رساله؛ ۲) هغه کاغذ چې ډاکټر درمل په کې لیکي؛ ۳) کاپي.

نسر[1] (nasr) نـر.م. د تیوس په څېـر یو مردار خور مارغه، ګنجی؛ ۲) د اسمان یو برج.

نسر[2] (nasár) نر.م. سېلاب راوړی خځله.

نسرين (nasrín) نر.م. یو ډول سپین ګل.

نسق (nasq) نر.م. دستور، ترتیب، انتظام.

نسک (nask) نر.م. ج. یو ډول دال.

نسکور (naskór) ص.نـر.م. پـرمخې، اپـوتـه، اړولی.

نسکورول (naskorawə́l) مص. مت. ۱)اپوته کول، پرمخې کول؛ ۲)ورانول، تباه کول.

نسکوره (naskorá) بنځ.م. ۱)یوډول لوبه ونه ده، نسکوری؛ ۲)کبدې، پرغونې؛ ۳)د سیپۍ تنې چې د سینګار لپاره پړ ګرېوان تک وهل کېږي.

نسکورېدل (naskoredə́l) مص.ل. ۱)اپوته کېدل، پرمخې کېدل؛ ۲)ورانېدل، تباه کېدل.

نسکورۍ (naskoráy) بنځ.م.ج.و.ګ. نسکوره.

نسکیر (naskír) نر.م ۱)نژدې، جوخت؛ ۲)خپلوان ، دوست، ملګری.

نسکیرتوب (naskirtób) نر.م. ۱)نژدېوالی، جوختوالی؛ ۲)خپلوي؛ ۳)اړیکې لرونکی.

نسکیرول (naskirawə́l) مص.مت ۱)نیږدې کول، جوختول، قریبول؛ ۲)دوست جوړول، خپلول.

نسکیرېدل (naskiredə́l) مص.ل. ۱)نیږدې کېدل، جوختېدل؛ ۲)خپلېدل، رشته دار کېدل.

نسکینه (naskína) بنځ.م. ۱) نسکو یا مسورو ته منسوب؛ ۲)له نسکو جوړه ډوډۍ یا بل څیز.

نسګیر (nasgír) نر.م. خوړک چې قبض یا پېچ وي.

نسل (násal) نر.م. اولاد، کورنۍ، ذات.

نسلاً (naslán) ق. په ذات، د نسل له اعتباره.

نسل کشي (nasalkaší) بنځ.م. نسل زیاتونه، ذات خپرونه، نسل ګیري.

نسلي (naslí) ص. نب. ۱) نسل ته منسوب؛ ۲)نسل لرونکی، اصلي.

نس ناس (nasnás) نر.م. انسان ته ورته بیزو.

نس ناسته (nasnásta) بنځ.م. دستونه، اسهالونه.

نسو (nasú) ص. نب. خېتو، ګېډو، نسور.

نسوار (naswár) نر.ج. د تماکو او ایرو ګډه ماده ده چې د نشې لپاره په خوله کې اېښودل کېږي.

نسواره (naswārá) بنځ.م. یو ډول وړه کشتۍ چې د سیل لپاره استعمالېږي.

نسواري (naswārí) نر.م. ۱)نسوار خرڅوونکی؛ ۲)نسوار استعمالوونکی؛ ۳)نسواري رنګ.

نسوان (naswā́n) ص. نر.م ۱)خېټو، ګېډور، نسو؛ ۲) نر.ج. د نساجمع، ښځې، ښځمنې.

نسوت (nıswát) ص. نر.م. ۱)سوچه، خالص؛ ۲)د یو ډول بوټي ښخ چې جلابو لپاره ښه دي.

نسور (nasawár) ص. نر.م. نسو، خېټو.

نسي (nasáy) نر.م. سوتلی، ژۍ، سوترې، مزی.

نسیا (nasyá) نر.م. پور، قرض، نسیه.

نسیان (nasyā́n) نر.م. ۱)هېره، تېروتنه؛ ۲)یوه ناروغي ده چې له انسان څخه تېرې شوې پېښې هېرې شي.

نسیانی (nasyānáy) ص. هېروونکی.

نسیم (nasím) نر.م. د سهار نرم باد و هوا.

نسیه (nasyá) بنځ.م.و.ګ. نسیا.

نشأت (našát) نر.م. پیدا ښت، نوی ژوند، پیدا کېدنه.

نشاسته (našāstá) بنځ.م.و.ګ. نشایسته.

نشاط (nıšā́t) نر.م. خوشالي، ښادي، خوند.

نشان (nıšā́n) نر.م. ۱)نښان، نښه، علامت، اثر؛ ۲)داغ؛ ٤)درک، پته؛ ٥)د پله نښه.

نشانه (nıšāná) ښځ.م. د توپک نښانه، هدف.

نشاني (nıšāní) بنځ.م. یادګار، نشان، نښه.

نشایسته (našāyastá) بنځ.م. یو ډول سپینه ماده ده چې له غنمو او کچالو څخه لاس ته راځي.

نشت (našt) ص. نر.م. ۱)نشته، هېڅ، هېڅنا، ورک؛ ۲)حقیر، سپک، ذلیل؛ ۳)نر.م. و.ګ. نشتوالی.

نشت اړخ (naštaŗx) نر.م. منفي (فعلي) وجهه.

نشت اوړون (naštawṛún) نر.م. د نفي (فعلي) گردان، د نفي (فعلي) تصریف.

نشتاند (naštánd) نر.م. منفي باب، مخالف، له هرڅه منکر.

نشتاندي (naštāndí) ښځ.م. نشتاند والی، منفي بافي، نهیلیزم.

نشت پېر (naštpér) نر.م. د نفي حالت، د نامه نفي حالت.

نشتر (naštár) نر.م. ۱) دنښترونه؛ ۲) تېره څوکه لرونکی، د داني یا زخم څیرولو یوه آله.

نشتمن (naštmán) ص. نر.م. نیستمن، مفلس.

نشتمني (naštmaní) ښځ.م. نیستي، نیستمني، بېوزلي، تش لاسي.

نشتوالی (naštwālay) نر.م. معدوم کېدنه، نابود کېدنه، ورک کېدنه، تنگ لاسي.

نشتوکی (naštūkay) نر.م. شوم، کنجوس.

نشتول (naštawál) مص. مت. معدوم کول، فنا کول، ناموجود کول.

نشتویکی (naštwayíkay) نر.م. د نفي یا نهي وییکی یا ادات.

نشتېدل (naštedál) مص. ل. معدوم کېدل، ورک کېدل، ناموجود کېدل، فنا کېدل.

نشر (nášar) نر.م ۱) خپور، خپورشوی؛ ۲) خپرونه، اشاعت؛ ۳) له حشر سره په راتلو ژوندي کونه.

نشرات (našarā́t) نر.ج. خپروني.

نشرول (našrawál) مص. مت. خپرول، خورول، نشر کول، شایع کول.

نشریات (našrıyā́t) نر.ج. د راډیو په ذریعه د اواز د خپرولو سلسله، براډکاستینگ.

نشریه (našrıyá) ښځ.م. خپرونه، نشریات.

نشرېدل (našredál) مص. ل. خپرېدل، شایع کېدل.

نشست (na(ı)šást) نر.م. گډې خبرې اترې، سره کېناستنه، ناسته.

نشمه (našmá) ښځ.م. ناز، ادا، نخره، غمزه.

نشمي (našmí) ص. نب. ناز و ادا کوونکی.

نشمېدل (našmedál) مص. ل. ناز و ادا کول، نخرې کول.

نشو (našu) ښځ. نر.م. غټېدنه، لوېدنه.

نشوونما (našunamā́) ښځ.م. راختنه او لوېدنه، راټوکېدنه او غټېدنه، وده او غټېدنه.

نشوي (našawí) ص. نر.م. ۱) نشې ته منسوب؛ ۲) نشه راوستونکی، نشه آور، نشه يي.

نشه (našá) ص. ښځ.م ۱) سرور، مستي، بې هوښي ۲) غرور، کبر، لویي، خودبیني.

نشه اور (našaāwár) ص. نب. نشه راوستونکی، نشه يي، نشه کوونکی.

نشه باب (našabā́b) نر.م. نېشه يي توکي، نېشه يي څېزونه.

نشه باز (našabā́z) ص. نر.م. نشه کوونکی، نشه يي څیزونه استعمالوونکی، نشه يي.

نشه يي (našayí) ص. نب. و.گ. نشايي.

نشېب و فراز (našebufarā́z) نر.م. لوړه ژوره، لوړوالی او ژوروالی، ټیټ او جگ.

نښان (nıṣā́n) نر.م. و.گ. نشان.

نښپوهنه (naṣpohána) ښځ.م. د نښو (علامتونو) پوهنه، نماد شناسي، سیمولوژي.

نښت (naṣát) نر.م. نښتنه، سره يو کېدنه، نښتون، نښتیا، نښته، بندوالی، ناوزگاري، بوختوالی.

نښتر (naṣtár) نر.م. نشتر، د صنوبر ونه.

نښتل (naṣtál) مص.ل. نښلېدل؛ ۱) سره يو کېدل؛ لمبېدل؛ ۲) راایسارېدل؛ ۳) شروع کېدل، لاس پورې کېدل؛ ٤) جگړه کول، لاس لگول.

نښتوب (nṣ̌tób) نر.م. ۱)نښتېدنه، ښخېدنه؛ ۲)ځور، مخکښه، پېښېدنګ.

نښتون (nṣ̌atún) نر.م. وګ. نښت.

نښته (nṣ̌áta) ښځ.م. ۱)وګ. نښت؛ ۲)جنګ، جګړه.

نښتېځل (naṣ̌teźál) مص. مت. نچوړول، نخښرول، ښېښل، له یوه شي په زوره اوبه ایستل، نښتځل.

نښتېدل (nṣ̌atedál) مص.مت. وګ. نښتېځل.

نښرغاند (naṣ̌ragā̃nd) نر.م. نښه جوړوونکی، سمبول جوړوونکی، نمادګر.

نښرغاونه (naṣ̌raġāwána) ښځ.م. نښه جوړونه، سمبول جوړونه، رمز سازي.

نښک (naṣ̌ák) نر.م. هغه کونده چې له دېګچې او کړهې نه غوښه پرې راایستل کېږي.

نښلول (naṣ̌lawál) مص.مت. ۱)سره يو ځای کول، سولېول؛ ۲)راایسارول؛ ۳)ایپل کول، لاس پورې کول؛ ٤)جنګول.

نښلېدل (naṣ̌ledál) مص. ل. وګ. نښتل.

نښنی (naṣ̌ánay) ص. نر.م. بد، ناکاره، خوشې.

نښه (náṣ̌a) ښځ.م ۱)وګ. نښان؛ ۲)نښانه، هدف، په توپک باندې د ویشتو علامه.

نښه نښان (náṣ̌anıṣ̌ā́n) نر.م. نوم ونښان، نوم و نشان.

نښه ییز (naṣ̌ayíz) نر.م. اشاري، علامتي.

نښه ییزول (naṣ̌ayizawál) مص. مت. علامتي کول، اشاري کول.

نص (nas) نر.م. ۱)د سامان قطع په قطع ایښودل؛ ۲)د يوې خبرې سپیناوی؛ ۳)صفت، صریح او واضحه (حکم، کلام، حدیث، آیت).

نصاب (nıṣā́b) نر.م ۱)پانګه، هغه مال چې زکات ورکول ورباندې واجب وي؛ ۲)د ښوونځي لپاره مقرر کړی شوي کتابونه؛ ۳)کچه، اندازه.

نصایح (nasāyíh) نر.ج. نېکې مشورې، نصیحتونه.

نصب (nasb) ص. نر.م. ۱)ولاړ، ودرېدلی، لګ، لګېدلی، قایم؛ ۲)زور، زبر.

نصب العین (nasbulʕáyn) نر.م ۱)اصل مطلب، مقصد؛ ۲)اصول، لار، کرښلاره.

نصبول (nasbawál) مص.مت. ۱)ودرول، لګول، لګول، قایمول؛ ۲)مقررول.

نصبېدل (nasbedál) مص. ل. ودرېدل، لګېدل، قایمېدل، مقررېدل.

نصر (nasr) نر.م. ۱)ملګرتیا، مرسته؛ ۲)سوبه، ګټه، بری.

نصرت (nasrát) نر.م. ۱)سوبه، فتح؛ ۲)مدد، ملګرتیا، مرسته.

نصف (nısf) ص. نب. نیم، نیمايي، دویمه برخه.

نصوح (nusúh) ص. نب. ۱)سوچه، خالص؛ ۲)پخه توبه ایستونکی، نصوحا.

نصوص (nusū́s) نر.ج. وګ. نص.

نصیب (nasíb) نر.ج. ۱)قسمت، تقدیر، برخه، نصیبه؛ ۲)حصه؛ ۳)حاصل.

نصیبور (nasibawár) ص. نر.م. ښه نصیب لرونکی، نصیبي، بختور.

نصیحت (nasihát) نر.م. نېکه مشوره، پند.

نصیر (nasír) نر.م ۱)مرسته کوونکی؛ ۲)ملګری، دوست.

نطاق (natā́q) نر.م. خبري کوونکی، ویاند، ویندوی.

نطفه (nutfá) ښځ.م. مني، د انسان تخمه چې اولاد ترې پیدا کېږي؛ ۲)اولاد.

نطفه حرام (nutfaharā́m) ښځ.م. ناجایزه اولاد.

نطق (nutq) نر.م. ۱)د خبرو یا وینا قوت، د ویلو قوت، ۲)خبره، وینا؛ ۳)مننلیک.

نظارت (nızārát) نر.م. ۱) کتنه، پام کونه؛ ۲) ساتنه، نگهباني؛ ۳) دناظر دنده.

نظاره (nızārá) ښځ.م. ۱) ليدنه؛ ۲) ننداره.

نظافت (nızāfát) نر.م. صفايي، پاکوالی، پاکي.

نظام (nızām) نر.م. ۱) انتظام؛ ۲) ترتيب؛ ۳) د مرغلرو لړ؛ ٤) جوړه؛ ٥) طريقه، چل.

نظامي (nızāmí) ص.نب. پوځي، د پوځ يا لښکر انتظام کوونکی يا ناظم.

نظر (nazár) نر.م ۱) د ليدو قوت، بصارت، بينايي؛ ۲) کتنه، ليدنه؛ ۳) غور، فکر؛ ٤) نگراني.

نظرباز (nazarbāz) ص. نر.م. ۱) بد نظر لرونکی؛ ۲) نظر اچوونکی؛ ۳) خلک پېژندونکی، چالاک.

نظربند (nazarbánd) ص. نر.م. هغه څوک چې تر څارنې لاندې وي.

نظربندي (nazarbandí) ښځ.م. ۱) په نگرانۍ کې ساتنه؛ ۲) د جادو عمل، جادوگري.

نظرثاني (nzarsāní) ښځ.م. د اصلاح لپاره بيا کتنه، اصلاح کونه.

نظرمات (nazarmāt) نر.م. هغه کنځکه يا چيره چې له بدو سترگو د بچ ساتلو لپاره د کوچنيانو په غاړه کې تړل کېږي

نظرماتی (nazarmātay) نر.م. د نظر ماتولو عمل؛ د سپېلنو لوگی کول، دم کول، صدقه؛ نظر وچ.

نظروچ (nazarwáč) نر.م. وگ. نظرماتی.

نظري (nazarí) ص. نب. ۱) له نظره شوی؛ ۲) له نظره غورشهدلی؛ ۳) ناقص؛ ٥) هغه علم چې د موجوداتو په تصور بحث په کې کېږي.

نظرياتي (nazaryātí) ص.نب. نظريو يا نظرياتو ته منسوب.

نظريه (nazaryá) ښځ.م. هغه مسأله چې غور او فکر نه په کې کار واخيستل شي، اصول.

نظم (názam) نر.م. ۱) بندوبست، انتظام، نظام؛ ۲) موزون کلام، شعر.

نظم ونسق (názmnuásq) نر.م. بندوبست، انتظام.

نظير (nazír) نر.م ۱) مثال، نمونه؛ ۲) دلويو عدالتو پرېکړه چې د کښتنو عدالتونو لپاره دليل وي.

نظيف (nazíf) ص. نر.م. پاک، حلال.

نعت (naʂt) نر.م. ۱) ستاينه، مدحه؛ ۲) د حضرت محمد (ص) په شان کې د ستاينې شعرونه.

نعتيه (naʂtıyá) ص.نب. نعت ته منسوب.

نعره (naʂrá) ښځ.م. وگ. ناره.

نعش (naʂš) نر.م. لاش، مړی، جسد.

نعل (naʂl) نر.م. وگ. نال.

نعلبکی (naʂlbakáy) نر.م. وگ. نالبکی.

نعلبند (naʂlbánd) نر.م. وگ. نالبند.

نعم البدل (naʂmulbadál) نر.م. ښه بدله، ښکه معاوضه، غورېز، عوض.

نعمت (nıʂmát) نر.م. مال، دولت، خوندور شيان، انعام، پېرزوينه، د الله تعالی ورکړه.

نعيم (naʂím) نر.م. ۱) نعمت، مال؛ ۲) ښېگړه؛ ۳) لاس رسېدنه؛ ٤) صفت، نعمت لرونکی.

نغارچي (nağārčí) ص. نغاره وهونکی، نغاره غږوونکی، ډندورچي.

نغاره (nağārá) ښځ.م. ډندوره، ډمامه.

نغاړل (nğāṛál) مص. مت. وگ. نغښتل.

نغاړی (nğāṛáy) ښځ.م. منجيله، نغوړی.

نغامه (nağāma) ښځ.م. وگ. مغاند.

نغت (nağát) نر.م. راگرمونه، راپارونه، تحريک، لمسونه، لمسون، نغته، نغوته، اشاره.

نغتان (nağatā́n) ص. نر.م. منونکی، اوریدونکی، غوږ نیوونکی، نغتاند، نغوتان، نغوتاند.
نغد (nağd) نر.م. په لاس، د قرض ضد، تیار، موجود.
نغدپرنغد (nāğdparnā́ğd) نر.م. نغده پر نغده، لاس پر لاس، نغدي.
نغدول (nağdawā́l) مص.مت. پیسې په موقع تیارول، پیسې حاضرول، نغدي پیسې لاس ته راوستل.
نغدي (nā́ğde) ښځ.ج. حاضر رقم، موجودې پیسې، نغدیت.
نغدېدل (nağdedā́l) مص.ل. پیسې په موقع حاضرېدل، پیسې لاس ته راتلل، کره کېدل.
نغر (ngar) نر.م. نغربنت، نغرد، نغرو: ۱) راکښنه، جذب کونه: ۲) ءېچونه، اپونه: ۳) زغمنه.
نغرل (ngarā́l) مص.مت. نغرول، نغړدل، نغرتل: ۱) راکښل، جذب کول: ۲) لوار خوړل، په یو وار له حلقه تېرول: ۳) زغمل او برداشت کول.
نغری (ngaráy) نر.م. د اور بلولو ځای، د پخلي ځای، انغری، اور غالی.
نغراند (ngrā́nd) نر.م. کتنه، څارنه، انتظار.
نغراندی (ngrā́nday) ص. نر.م. کتونکی، انتظار کوونکی، څارونکی.
نغړد (ngard) ص.نر.م. چخنې، لتاړ، چارپلاخ.
نغړدل (ngardā́l) مص.مت. و.ګ. نغرل.
نغړنزی (ngaranzáy) نر.م. جلغوزی، زنغوزی.
نغښت (ngast) نر.م. ۱) راغونډونه، د نغښتلو عمل، نغښت: ۲) ص. تول، له څرمه.
نغښتل (ngastā́l) مص.مت. نغاړل، نغښتل: ۱) قط په قط راتول، راغونډول: ۲) النهول.
نغښتی (ngā́stay) ص. ۱) پخه کړې، قط په قط راغونډ، راتول: ۲) مختصر، لنډ.
نغښی (ngasáy) نر.م. ورېل، کوڅی، کونځی.
نغلاند (nağlā́nd) ص.نر.م. وږسترګی، اروا وږی: ۲) لېوال، مشتاق، غوښتونکی.
نغم (nā́ğam) نر.م. ۱) الغم، سمڅه: ۲) غنم: ۳) د پښانو او زرګرانو بیاتي.
نغمه (nağmá) ښځ.م. لوبه، سندره، ترانه.
نغن (ngan) نر.م. د غنمو دوړې، نغند.
نغند[1] (ngand) نر.م. د غنمو دوړې.
نغند[2] (nağánd) نر.م. ضرر، اذیت، تکلیف.
نغوتان (ngutā́n) ص. و.ګ. نغتان.
نغوتاند (nağutā́nd) ص.نر.م. نغوتان، منونکی، اوریدونکی.
نغوتستاینوم (nağutstāynū́m) اشاري صفت.
نغوتل (ngutā́l) مص.ل. ګرمول، راپارول.
نغوته (ngúta) ښځ.م. و.ګ. نغت.
نغوره (ngóra) ښځ.م. غوز، هغه اغزی چې اوښان یې خوري.
نغوږ (ngoz) نر.م. ناغه، جرمانه، د ملامتیا جرم.
نغوړی (ngoráy) ښځ.م. و.ګ. نغاری.
نغوږل (ngozā́l) مص.مت. په غوږ سره اورېدل، غوږ اینبودل، په توجه سره اورېدل.
نغوږمېچ (ngozméč) نر.م. د اورېدا مېچ اله، شنوایي سنج.
نغوږمېچنه (ngozmečā́na) ښځ.م. د اورېدا اندازه لګونه، شنوایي سنجي.
نغوږوړتیا (ngozwartyā́) ښځ.م. د اورېدا قابلیت.
نغوږېدل (ngozedā́l) مصل.ل. په غوږ سره اورېدل، غوږ اینبودلی کېدل.
نغوښ (nagós) نر.م. و.ګ. نخوش.
نغول (ngol) نر.م. د اوبو موری، د اوبو رو.

نفاذ (nıfáz) نر.م. ۱)جاري کېدنه؛ ۲)پوځېز له پل ځيز نه وتنه.

نفاس (nıfás) نر.م. د کوچني تر زېږېدو وروسته تر ځلوېښتو ورځو پورې له ښځې وينه راتلل.

نفاست (nıfāsát) نر.م. پاکوالی، ښه والی.

نفاق (nıfáq) نر.م. بې اتفاقي، عداوت، پټه دښمني.

نفت (nıft) نر.ج. دخاورو تېل، بنزين.

نفر (nafár) نر.م. کس، سړی، بنده.

نفرت (nafrát) نر.م. کرکه، ناخوښي، کراهت.

نفري (nafarí) ښځ.م. ۱)د کارکوونکو ډله، د مزدورانو ټولي؛ ۲)مزدوري، دياړي.

نفرين (nafrín) نر.م. ښېرا، بده دوعا، غندنه.

نفس(۱) (nafs) نر.م. ۱)ځان، روح، ذات، وجود؛ ۲)حقيقت، اصل؛ ۳)خلاصه؛ ٤)ذکر؛ ٥)بدن؛ ٦)د بدکار هيله.

نفس(۲) (nafás) نر.م۱)سا، دم؛ ۲)ساعت، لحظه.

نفساني (nafsāní) ص.نب. نفس ته منسوب.

نفس پرست (nafsparást) ص. نر.م. د نفس منونکی، عياش، نفس پالونکی.

نفعه (náf'a) ښځ.م. د نقصان ضد، ګټه، فايده.

نفقه (nafaqá) ښځ.م. دکور خرڅه، دکورماته ګوډه، د بال بچ خرڅه.

نفل (náfl) نر.م. ثوابي عبادت.

نفوذ (nofúz) نر.م. اغېز، اثر کونه، رسوخ.

نفور (nofúr) نر.م. نفرت کونه، کرکه کونه.

نفوس (nu(a)fús) نر.م.ج. وګړي، کسان، ولس.

نفي (náfi) ښځ.م. د اثبات ضد، نه، انکار.

نفير (nafír) ص. نر.م. ۱)نفرت کوونکی، متنفر؛ ۲)سرنا، سورنۍ، دروی؛ ٥)فرياد، ژړا.

نفيس (nafís) ص. نر.م.ج. ښه، پاک، غوره.

نقاب (nıqáb) نر.م.د ښځو د مخ پټولو پرده، برقع.

نقاد (naqád) نر.م. تنقيد کوونکی، د ښوښي د ښو بدو څرګندوونکی، کره کوونکی.

نقاره (naqārá) ښځ.م. و.ګ. نغاره.

نقاش (naqáš) نر.م. ۱)نقش ونګار جوړوونکی؛ ۲)انځورګر، مصور، آرټيست.

نقاضت (naqāzát) نر.م. زړه بداوی، خپګان.

نقال (naqál) ص. نر.م. نقل کوونکی، پېښې ګړ، نقلي، پېښې کوونکی، اېکټر، بګټ باز.

نقاهت (naqāhát) نر.م. کمزورتيا، ناتواني، تر ناروغۍ وروسته د ښو کېدو پر لور د کمزورۍ دوره.

نقايص (naqāyís) نر.ج. عيبونه، نيمګړتياوې.

نقب (naqab) نر.م. نغم، نقم، هغه سوری چې د غلا لپاره د چا په دېوال کې وکړی شي.

نقد (naqd) نر.م. ۱)و.ګ. نغد؛ ۲)کتنه، کره کتنه، د يوه اثر د ښو او نيمګړو اړخونو څرګندونه.

نقرس (naqrís) نر.م. نقرص، يو ډول ناروغي ده.

نقره (nuqrá) ښځ.م. سپين زر، چاندي.

نقش (naqš) نر.م. ۱)صورت، انځور؛ ۲)مهر، ټاپه؛ ۳)نام و نښان؛ ٤)نښه؛ ٦)ګلکاري؛ ۷)اثر، اغېز؛ ۸)جادو، منتر، ټوټکه.

نقش زېرېند (naqšzezánd) نر.م. نقش لوبوونکی، کردار لوبوونکی، اداکار، ننداره غاړی.

نقش زېرونه (naqšzezawána) ښځ.م. نقش جوړونه، نقش آفريني.

نقش لوبول (naqšlobawál) مص. مت. رول لوبول، پاټ لوبول، ونډه اخيستل، لوبه کول.

نقش لوبونه (naqšlobawána) ښځ.م. رول لوبونه، پاټ لوبونه، ونډه اخيستنه.

نقش ونګار (naqšwnıgár) نر.م. د ګلونو د جوړولو کار، ګلکاري، د قلم کارۍ کار.

نقشه (naqšá) ښځ.م. نخچه: ۱) تصویر، خاکه؛ ۲) شکل؛ ۳) کره وره؛ ٤) نمونه، مثال.

نقص (nuqs) نر.م. کمی، عیب، بدوالی، تاوان.

نقصان (nuqsán) نر.م. ۱) کمی، نقص، عیب؛ ۲) تاوان، زیان، خساره؛ ۳) بربادي.

نقض (naqz) نر.م. ماتونه، ماتېدنه، وراني.

نقطه (nuqtá) ښځ.م. ټکی، صفر.

نقل(۱) (náqal) نر.م. ۱) له یوه ځایه بل ځای ته تلنه؛ ۲) له یوه کاغذ څخه بل ته اړونه؛ ۳) بېلګه؛ ٤) کیسه؛ ٦) پېښه؛ ۷) لطیفه؛ ۸) کاپي.

نقل(۲) (núqul) نر.م.ج. یو ډول خواږه دي.

نقل نویسي (náqalnawisí) نر.م. د نقل لیکلو او یا کولو کار، منشي توب، محرري، نقلول.

نقلول (naqlawál) مص. مت. ۱) له یوه ځایه بل ځای ته لېږدېدل؛ ۲) له یوه کاغذ په بل کاغذ لیکل؛ ۳) حکایت کول، روایت کول.

نقلي (naqlí) ص. نر. ښځ.م. ۱) وګ. نقال؛ ۲) د اصلي ضد، جعلي.

نقلیه (naqlıyá) ص. نقل ته منسوب.

نقلېدل (naqledál) مص.ل. ۱) له یوه ځایه بل ځای ته تلل؛ ۲) له یوه کاغذه په بل کاغذ لیکل کېدل؛ ۳) حکایت کېدل، بیانېدل.

نقي (naqí) ص. ښځ. نر.م. پاک، سوچه، خالص.

نقیب (naqíb) ص. نر.م. ۱) د قوم مشر؛ ۲) تشهیر کوونکی؛ ٤) ستایونکی؛ ٥) چوپدار؛ ٦) شپېلی.

نقیصه (naqisá) ښځ.م. کمزوري، ناتواني.

نکات (nukát) نر.ج. ۱) باریکي؛ ۲) هغه خبرې چې هر څوک پرې نه پوهېږي.

نکاح (nıkáh) ښځ.م. له اسلامي شریعت سره سم د هلک او جلۍ تړون، واده، عقد.

نکاحنامه (nıkāhnāmá) نر.م. هغه کاغذ چې د نکاح د وخت فیصله پرې لیکل شوې وي.

نکاس (nıkás) نر.م. له کوره دبهر تلو لاره؛ ۲) د اوبو د بهېدو د وتو لاره؛ ۳) لاره، طریقه.

نکاسي (nıkāsí) ښځ.م. ۱) د مال و اسباب خرڅېدنه؛ ۲) لېږنه؛ ۳) له ښاره بهر تلنه؛ ٤) له چا نه روپۍ لاس ته راوړنه؛ ٥) د ځمکې محصول.

نکبت (nakbát) نر.م. غریبي، مفلسي، بدحالي.

نکته (nuktá) ښځ.م. ۱) باریکي؛ ۲) باریکه یا ژوره خبره؛ ۳) د آس د خولې ځرم.

نکته چین (nuktačín) ص. نر.م. باریکي لټوونکی، نکتې راویستونکی، خامي راویستونکی.

نکتایي (nıktāyí) ښځ.م. د رخت پټی چې په غاړه کې د کمیس له غاړې سره تړلی شي.

نکریزې (nakrízá) ښځ.ج. یو ډول بوټی او د هغه پاڼې چې لاسونه وربانډې سره کوي، حنا.

نکری (nakray) نر.م. یو ډول ناروغي، برص.

نکرې نکرې (nákrenákre) نر.م. ټال متول، آنې بانې، دیل، څند، انکار.

نکل (nákal) نر.م. وګ. نقل(۱).

نکم (nakám) نر.م. ناز، ادا، نخره، غمزه.

نکیر (nakír) نر.م. نکیر منکر په قبر کې له مړي سره سوال و ځواب کوونکي ملایکه.

نګ (nag) نر.م. ۱) منظم بند شوی یا تړل شوی غټ پند؛ ۲) غمی، نګین، جوهر.

نګار (nıgár) نر.م. ۱) انځور، نقش؛ ۲) بت؛ ۳) معشوق؛ ٤) سینګار؛ ٥) د نکریزو چاپ.

نګارخانه (nıgārxāná) ښځ.م. ۱) سینګارځی، آرایشګاه؛ ۲) د انځورونو ځای.

نګاه (nıgáh) ښځ.م. ۱) لیدنه، نظر؛ ۲) د لیدو قوت؛ ۳) سترګه؛ ٤) پام، توجه؛ ٦) ننداره.

نګاهبان (ngāhbā́n) ص. نـر.م. پام لـرونکی، ساتونکی، نګران، څوکیدار، محافظ.

نګر (nágar) نر.م. کلی، قصبه، بلدیه، ښارګوټی.

نګران (nigarā́n) ص.نر.م. کتونکی، پام کوونکی، ساتونکی، نګاهبان، محافظ.

نګسی (ngasáy) نر.م. خیټې شیان.

نګښی (ngáṣay) نر.م. ځنې، د ښځو د تندي دواړو خـواو ته کـوڅی کـړي ویښـته؛ ۲) زرېښت، بوداتوب.

نګوبی (ngobáy) نر.م. د توري موتی یا لاستی، د زین دمخنی برخې لوړه څوکه.

نګوری (ngóray) ص. نر.م. ړوند، نابینا.

نګوړی (ngóṛay) نر.م. بادرنګ، تربوری.

نګوس (ngos) نر.م. انځور، عکس، نګوښ.

نګوښ (ngoṣ) نر.م. د یوې پښې کار نه کونه، ګوډ ګوډ تلل، نګوښېدل.

نګوښل (ngoṣál) مص. ل. نګوښېدل.

نګوښول (nguṣawál) مص.مت. په یوه پښه ګوډول په یوه پښه معیوبول.

نګوښېدل (nguṣedál) مـص.ل. پـه یـوه پښه ګوډېدل، ښکاره کېدل، په یوه پښه معیوبېدل.

نګولی (ngū́lay) نر.م. سالن، لندبل، کټغ.

نګون (nigū́n) ص. نـر.م. نسکور، سرچپه یا سر ښکته پښې پورته خوړند، اپوته، نګونسار.

نګه (nagá) ص.نب. نږه، سوچه، پاک، خالص.

نګهت (nighát) نر.م.د ګلونو بوی، خوشبویي.

نګین (nagín) نر.م. قیمتي کاڼی، غمی، نګینه.

نل (nal) نر.م. دورمه، دروه، نچه، نی، نیچه، کرکی؛ یو جګ نری بوټی چې د ګني په څېر بندونه لري.

نلکه (nalká) ښځ.م. ۱) له اوسپنې یا پلاستیک څخه جوړه نلی؛ ۲) د اوبو بمبه.

نله (nalá) ښځ.م. ۱) نلی؛ ۲) د پښې لوی هډوکی؛ ۳) شپېلۍ.

نلۍ (naláy) ښـځ.م. ۱) د کارتـوسو تـوقـه، قوله؛ ۲) د چلم نلۍ؛ ۳) الوبه نیچه.

نلی (naláy) نر.م. ۱) د پښې یا لاس لـوی هډوکی؛ ۲) د هډوکي مغز.

نم (nam) نـر.م. ۱) لـوندوالی، رطوبت؛ ۲) حیا، لحاظ؛ ۳) لوند، تر.

نمازي (nmāzí) ص.نب. پاک، لمونځی، ماځي.

نماست (nmāst) ص. نر.م. و ګ. لماست.

نماستل (nmāstál) مص. مت. ملاستل، پرېوتل، غځېدل.

نماک (nmā́k) اد. دول، څېر، رنګ.

نمانځل (nmānjál) مص.مت. و ګ. لمانځل.

نماړي ستن (nmāṛstán) ښځ.م. و ګ. د لماړي ستن، د نواړي ستن.

نمایش (namāyáś) نـر.م. ۱) ښـودنه، خلکو ته ښکاره کونه، نمود؛ ۲) ننداره.

نمایېدل (nmāyedál) مص. ل. ښـکاره کـېدل، څرګندېدل، ښودلی کېدل.

نمایان (namāyā́n) ص. نر.م. ښـکاره، څـرګند؛ ۲) نوموړی، نامور، یاد.

نماینده ګي (namāyandagí) ښځ.م. استازواله، په یو ځای باندې موجودېدل، مقامي، ځانګه.

نماینده (namāyandá) ص.نر.م. استازی، قایم مقام، نایب.

نمائیل (nmāíl) مص. مت. ښیل، اوړول، ښودل.

نمبر (nambár) نر.م. شمېر، درجه، پېړه، وار.

نمجن (namjā́n) ص.نر.م. لوند، نمژن.

نمڅی (namcáy) نر.م. ۱) نیمڅی، لمڅی؛ ۲) یو مردارخور مارغه، کرګس، لمڅت، لمچټ.

نمد (namád) نر.م. نمڅی، لینمڅی، دوریو بستر.
نمدبل (namdabál) نر.م. لاون، کتغ، نګولی.
نمر (nmar) نر.م. لمر، نور، مر.
نمرپرست (nmarparast) نر.م. ۱) و.ګ. لمرګلی؛ ۲) کافر، د لمر عبادت کوونکی.
نمرپربواته (nmarprewātá) نر.م. د لمر پربوتو خوا، قبله، مغرب، لوېدیځ.
نمرخاته (nmarxātá) نر.م. ختیځ، شرق.
نمرختیځ (nmarxatíǰ) ص. نر.م. مشرقي، لمر خاته طرف.
نمرګلي (nmargwólay) و.ګ. لمرګلی.
نمرمخی (nmarmáxay) نر.م. لمررنګه، ښکلی، ښایسته، محبوب، معشوق، مین. افتابرخ.
نمره (numrá) ښځ.م. ګڼه، شمېره؛ و.ګ. نمبر.
نمري (nmarí) نر.ج. لباس، جامې، کپړې.
نمرېیل (nmareyál) مص. مت. لوښی مینځل.
نمرینه (nmarína) ښځ.م. د لوښو پاکول.
نمړل (nmaṛál) مص.ل. خمڅه کول، کپ کول.
نمړی (nmaṛáy) ښځ.م. نوری، مړی، لقمه.
نمزدک (nmazdák) نر.م. جومات، مسجد.
نمژن (namžán) نر.م. نمجن، نوژن، لوند.
نمسی (nmasáy) نر.م. لمسی.
نمک (namák) نر.م. ۱) مالګه؛ په دې مانا په پښتو کې نه کارېږي؛ ۲) رزق، خواره.
نمک حرام (namakharām) ص.نر.م. ۱) حرام رزق خوړونکی؛ ۲) د چانېکې هېروونکی.
نمک حلال (namakhalāl) ص.نر.م. ۱) حلال رزق خوړونکی؛ ۲) د چا احسان نه هېروونکی.
نمک خوار (namakxwār) ص. نر.م. ۱) د چا دوډۍ ته ناست؛ ۲) د چا خواره خوړونکی.
نمکدان (namakdān) نر.م. د مالګې لوښی.

نمکین (namakín) ص. نر.م. ۱) مالګین، ترووشګون؛ په دې مانا په پښتو کې نه کارېږي؛ ۲) سکاب، ښکلی، ډولي.
نمله (namlá) ښځ.م. څلی، د آس د زین لاندې توټه.
نمنا (namnā) ښځ.م. بغاوت، نافرماني، سرغړونه.
نمناک (namnāk) ص.نر.م.ج. نمجن، نمژن.
نمنځ (nmanǰ) نر.م. ۱) عزت، درناوی، احترام؛ ۲) نمانځنه، لمانځنه.
نمنځل (nmanǰál) مص. مت. لمانځل، نمانځل، عزت کول، درنول، درناوی کول.
نمنځلی (nmanǰálay) ص.نر.م. نمنځنی، معزز، محترم.
نمو (namó) ښځ.م. لوېدنه، توکېدنه، وده کونه.
نمود (namūd) نر.م. ۱) ځرګندېدنه؛ ۲) ښودنه.
نمودار (namūdār) ص.نر.م. ۱) ځرګند، ښکاره؛ ۲) افسر، رهبر، ښکاره سری، د نامه سری.
نموړل (nmoṛál) مص. مت. مړل، تاوول.
نموړه (nmoṛá) ښځ.م. و.ګ. تومه.
نموزل (nmozál) مص. مت. ړمنځ کول، غمنځول.
نمونځ (nmūnǰ) نر.م. لمونځ، نماز، عبادت.
نمونه (nmūná) ص.نر.م. ۱) ساری، مثل، نظیر؛ ۲) نقل، نقشه، قالب، نښانه، نښه.
نمونیا (namūnyá) ښځ.م. د ناروغی په وخت کې د سږي سوروالی او پړسوب.
نمي (namí) ښځ.م. نمجن.
نمېر (namér) نر.م. ۱) یو ډول سور ګل؛ ۲) یو ډول غرنی بوټی چې ښه بوی لري.
نمیسل (namisál) مص. مت. ۱) نمووړل، منبل، مالش کول؛ ۲) نغښتل، تاوول.
نن (nan) ق. نن ورځ، نننی ورځ، موجوده ورځ.
ننځړه (nanǰṛá) نر.م. و.ګ. رنځړه، نانځړه.

ننځکه (nanǰka) ښځ.م. نانځکه، ګوډۍ، لېزکه.
نناپ (nandāp) نر.م. ډانسي، نداف، نداپ.
نندارتون (nandārtún) نر.م. نندارځی، نمایش ګاه، تماشا ګاه، دننداره کولو ځای.
نندارځی (nandārjáy) نر.م. نندارې، نندارتون، نندارېځ.
نندارچي (nandārčí) نر.م. ننداره کوونکی.
نندارغاړی (nandārgā́ṛay) نر.م. نندارکار، لوبغاړی، هنرلوبی، هنر پېشه.
نندارغالی (nandārgālay) نر.م. دنندارې د ښودلو ځای.
نندارکارانه (nandārkārāná) ښځ.م. نمایشکارانه.
نندارکړکی (nandārkaṛkáy) ښځ.ج. نندارېځ، د نندارې کړکی.
نندارلوبه (nandārlóba) ښځ.م. تمثیلي ښوونه، تمثیلي توته، تمثیلي پارچه.
نندارلیک (nandārlík) نر.م. درامه، درام، نمایشنامه.
نندارلیکونکی (nandārlikúnkay) نر.م. درامه لیکونکی، نمایشنامه نویس.
ننداره (nandārá) ښځ.م. تماشا، نمایش.
نندارې (nandāré) ښځ.ج. د (ننداره) دبرګېږي (جمع)، د نندارې ځای، د تمثیل ځای، نندارځی.
نندارېز (nandāríz) نر.م. د نندارې اړوند، د نندارې وړ، تماشه یي.
نندارېزول (nandārizawál) مص. مت. د درامې په بڼه اړول، درامیز کول.
نندرامی (nandrāmáy) ښځ.م. کابلی روپی.
نندرور (nandrór) ښځ.م. ایندرور، د مېړه خور.
نندرورزی (nandrorzáy) نر.م. د نندرور زوی.
نندره (nandrá) ښځ.م. نیندره، هغه مرسته چې خلک یې له چا سره د واده په وخت کې کوي.
ننديار (nandyā́r) ښځ.م. نندرور، د خاوند خور.
نندړه (nandṛá) نر.ج. و.ګ. رنځړه.
ننزور (nanzór) ښځ.م. نزور، د زوی ښځه، اینګور.
ننزی (nánzay) نر.م. پرنجی، اینګی، انتوشی.
نن سبا (nansabā́) ق. نر.م. ۱) خبره ځندونه، ټالونه؛ ۲) حال او مستقبل.
نن شپه (nánšpa) ښځ.م. دغه شپه.
ننکی (nankáy) ښځ.م. چیچک، ورودانه، ښنځکی.
ننګ (nang) نر.م. غیرت، مېړانه، ابرو.
ننګماړی (nangmā́ṛay) نر.م. د ګنتې او مسواکي ګوتې ترمنځ فاصله.
ننګټی (nangaṭáy) ښځ.م. یو ډول بوټی دی.
ننګړی (nangṛáy) نر.م. ځنګه، اینګړی، انګی.
ننګړی شپه (nángṛayšpa) ښځ.م. نیمه شپه، د شپې نیمایي برخه.
ننګسه (nángasa) ښځ.م. رکن، ذمه وارکس، وکیل.
ننګک (nangák) نر.م. نیره، خالص، سوچه.
ننګوری (nangū́ṛay) نر.م. ۱) انارګوری؛ ۲) وروکی انار، غرنی انار، ترېو انار.
ننګول (nangawál) مص. مت. په غیرت راوستل، مرسته غوښتل، پېغور ورکول.
ننګون (nangún) نر.م. لنګون، لنګېدنه.
ننګ و نام (nangunā́m) نر.م. شرم، غیرت.
ننګونه (nangawána) ښځ.م. ۱) تومبنه، پارونه، احساساتي کونه؛ ۲) پېغور ورکونه، په ننګ راوستنه.
ننګه (nánga) ښځ.م ۱) غیرت، مېړانه؛ ۲) ملاتړ، حمایت.

ننګی (hangáy) نـر.م. ١)ملګری، شاتړ، ملاتړ؛ ٢)لپه، توټه، قطره.

ننګيالی (nangyāláy) ص. نـر.م. ننګيال، غيرتمند، ناموس باندې مرکېدونکی، غيرتي.

ننګېدل (nangedə́l) مص.ل ١)ننګ کول، غيرت کول؛ ٢) مص.مت. انګېرل، ګومان کول.

ننګېرل (nangerə́l) مـص.ل. احساسول، حس کول، حسول.

ننګېرنه (nangerána) ښځ.م. ولـوله، حس، احساس، محسوسونه، ادراک.

ننه ننه (nánanána) ق. په پټه پټه، په پرده کې.

ننېدل (nanedə́l) مص. ل. ١)ځخېدل؛ ٢)نيني کېدل.

ننني (nananáy) ص.نر.م. نن ورځ، تازه، نوی.

ننواتې (nanawāté) ښځ.م. ننواته، د چا کـورته د بخښنې غوښتلو لپاره تلنه او بخښنه غوښتنه.

ننوب (nanób) نر.م. و ګ. څخون.

ننوتځی (nanwatǰáy) نر.م. ننوتلاره، مدخل، دخولي.

ننوتل (nanawatə́l) مص. ل. داخلېدل، دننه تلل.

ننول (nanawə́l) مص.مت. څاڅکي څاڅکي څڅول.

ننويستل (nanawistə́l) مص. مت. دننه کول، ننه ايستل.

ننه (nə́na) اد. د ننه، منځ کې، ايننه.

ننه باسل (nanabāsə́l) مص.مت. دننه کول، ايسته کول، ننه ايستل، منډل، ورمنډل.

نندېدل (nandedə́l) مص.ل. نينېدل، صاف کېدل، څاڅکي څڅېدل.

نو[١] (no) ق. د شرط توری، بيا.

نو[٢] (naw) نر.م. نم، لمدبل، نمي؛ ٢)زوه.

نو[٣] (nū) نر.م. نوم، ناف.

نوا (nawá) ښځ.م. ١)اواز، غږ؛ ٢)کوک، راګ، نغمه؛ ٣)ساز و سامان؛ ٤)خوشالي.

نواب (nawā́b) نر.م. ١)نايب، د يوې سيمې حاکم؛ ٢)ډېر لوی ځمکوال؛ ٣)د عزت خطاب.

نواحي (nawāhí) ص. ښځ. م. ګرچاپېره سيمه.

نواخت (nawā́xt) ص. نر.م. لايق، ور، جوګه.

نوار (nawā́r) نـر.م. ١)پټه، هغه پلنه فيته چې کټونه او پالنګونه پرې اوبدل کېږي؛ ٢)هغه ځای چې دواړه غاړې يې لوړې او منځ يې ژور وي، په سمه کې خوړګی ورزمه ځای.

نواره (nawārá) ښځ.م. سپينه غوټی، شګوفه.

نواري (nwārí) نر.ج. پوښاک، جامې، کالي.

نواړ (nwāṛ) نر.م.و ګ. نوار.

نواړه (nwāṛá) ښځ.م. کوچنۍ بېړۍ چې د سيل لپاره کارېږي.

نواړه (nwāṛá) نر.م. غم، خفګان.

نواړی (nwāṛáy) نر.م. ١)په بيوي کې له قوليه کـولـو يا ليکي پاتي ځای؛ ٢)اوږده تکـونه، نګېره، ارت ګـنډ، کـچه ګينده، ارتې بخې، غاړې لماړې، وت، درز.

نواز (nawā́z) ص. نـر.م. ١)پالـونکی، عـزت ورکوونکی، ساتونکی؛ ٢)د لاحقې په توګـه له اسم يا صفت څخـه وروسته استعمالېږي لکه: غريب نواز...

نوازش (nawāzíš) نر.م. مهرباني، عنايت، کرم، لطف.

نوازنده (nawāzindá) نر.م. سندرغاړی، هنرمند.

نوافذ (nawāfíz) ښځ.م. د وجـود سـوري لکه د پوزې، غوږونو او مقعد سوري.

نوال (nawā́l) نر.م. بښنه، بخښنه، عطا، ورکړه.

نواله (nawālá) ښځ. م. نمړی، نوړی، کپه، لقمه.

نواندی (nawánday) نر.م. نوفکری، نوخیالی، د نوي اند لرونکی.

نواندي (nawāndí) ښځ.م. نوفکري، نوخیالي.

نوباده (nawbādá) ښځ.م. ۱)نوې رارسېدلې مېوه؛ ۲)هغه پېچې یا کوچنی توکری چې باغوان یې له چاڼ کړو مېوو او ګلونو نه ډکه او چا ته ډالی کوي.

نوبت (nobát) نر.م. ۱)وار، نمبر؛ ۲)نغاره.

نوبتي (nobatí) ص. نب. ۱)واریز، لمبري؛ ۲)چوکیدار، نغاره چي، جاروهونکی، د خبرولو لپاره ډول وهل.

نوبر (nawbár) نر.م ۱)نوې رسېدلې مېوه؛ ۲)نوې ویستلې شوې وياله.

نوبنستی (nawbansáṭay) نر.م. نو ستنی، نوبنیاد.

نوپال (nawpā́l) نر.م. نوخوبنی، نوی پالونکی، نوین ګرا.

نوتبغی (nawtéǧay) نر.م. نوتوکی، نوزرغونی، نوی توکېدلی، نورس.

نوټ (noṭ) نر.م. ۱)بانکنوټ؛ ۲)یادښت.

نوټکی (noṭakáy) ښځ.م. هغه انځور او نقش چې په لمڅي او جوال کې جوړېږي.

نوجن (nawján) نر.م. ۱)زوه لرونکی؛ ۲)سلایم، مرطوب.

نوځېلی (nawǰeláy) نر.م. نوی ډول، نوی تیپ، طراز نوین.

نوچک (nawčák) نر.م. ۱)پرخه؛ ۲)نوی ځوان.

نوچی (nawčáy) ښځ.م. بازاري جنی، کچنی، ډمه.

نوحه (nawhá) ښځ.م. ژړا، فریاد، وير کونه.

نوحه ګر (nawhagár) ص. نر.م. هغه کس چې په مړي د وير سندرې وايي، نوحه خوان.

نوخط (nawxát) ص. نر.م. هغه ځوان چې خط و بریتې یې ایله راغلي وي، نوی زلمی، نوی ژنی.

نوخول (nuxawál) مص. مت. ډېر هیله من کول، ډېر په اشتها راوستل.

نوخېدل (nawxedál) مص.ل. زیات محتاج کېدل، ډېر غریب کېدل.

نور[1] (nor) ص. نر.م. ق. زیات، پردي، سربېره، نوربیا.

نور[2] (nwar) نر.م. لمر، نمر.

نور[3] (nūr) نر.م. ۱)رڼا؛ ۲)رونق؛ ۳)پاک کلام.

نوراني (nūrānī́) ص. نر.م. روڼ، ځلېدونکی.

نوربیا (norbyā́) ښځ.م. دوامدار، ورپسې، نور نو، پرله پسې.

نورپنځلی (nūrpanǰálay) نر.م. له نوره پیدا، له نوره رامنځ ته شوی، افریده، نور.

نورڅرکی (nwarcrákay) نر.م ۱)لمرڅرکی، يو ډول سپین نری مار؛ ۲)نوې راختنه، لمرڅرک.

نورغاند (nawraǧánd) نر.م. نوسازی، نوبستونی، نوساز.

نورغاونه (nawraǧāwána) ښځ.م. نورغاوی، نوې رغاونه، بیا رغاونه.

نورس (nawrás) ص. نرم. تازه، نوی توکېدلی.

نورک (nurák) نر.م. لباس، توکر، جامې، نمری.

نورمال (nurmā́l) نر.م. ج. برابر، سم، عادي.

نوروز (nawróz) نر.م. ۱)د لمریز کال لومړی ورځ؛ ۲)د نوروز جشن.

نوروزي ګل (nawrozigwál) نر.م. د یو ډول ګل نوم.

نورول (norawál) مص. مت. تبدیل کول، بدلول، اړول، تغییرول.

نوري (nwarí) نر.م. جامې، پوښاک، کالي، نمري.

نورېدل (noredә́l) مص. ل. بدلېدل، تبديلېدل، اوړېدل، اوښتل، تغيير‌پذل.

نوړول (nuṛawә́l) مص. مت. له بېخه وړانسول، رنګول، نړول.

نوړی (noṛáy) بنځ.م. لقمه، نواله، ګپه.

نوړېدل (nuṛedә́l) مص. ل. نړېدل، غورځېدل، پرېوتل، نړېدل.

نوز (nawz) نر.م. راز.

نوزده کړی (nawzdákṛay) نر.م. نوی شاګرد، نوی‌زده کوونکی، مبتدي، نوآموز.

نوزی (nū́zay) نر.م. ۱) بیلو، باټ؛ ۲) ص. نر.م. نوی، د تاکید لپاره استعمالېږي – نوی نوزی؛ ۳) نوسی.

نوزېږی (nawzéẓay) نر.م. نوی زېږېدلی، نوزاد.

نوژن (nawžán) ص. نر.م. نمژن، نمجن، لوند.

نوړ (noẓ) ص. نر.م. نيړه، سوچه، خالص، شخړه.

نوړدل (noẓdә́l) مص. ل. ۱) تو‌حل، تو‌خېدل؛ ۲) اینګی اچول، انتوشی کول.

نوړند (noẓánd) نر.م. پرنجوونکی، نوړوونکی، نوړی راوړونکی.

نوړنوم (nuẓnū́m) نر.م. جنس نوم، اسم جنس.

نوړول (noẓawә́l) مص. مت. خالصول، صفا کول، نيړه کول.

نوړی (noẓáy) نر.م. ۱) جنس، نوغی، اصل، ریشه، بېخ؛ ۲) انګی، انتروشی، اینګی، ترنجي.

نوړېدل (noẓedә́l) مص. ل. صفا کېدل، سوچه کېدل.

نوړیز (noẓíz) نر.م. د نوړي اړوند، د جنس اړوند، جنسي.

نوس (naws) نر.م. نفس، انساني غوښتنه، هوس.

نوسا (nusá) نر.م. د اوريلولو لپاره لړ اور، لړ انګار.

نوستل (nwastә́l) مص. مت. ګېډ کول، تیت پیت کول، دانه‌وانه کول.

نوسه (nwasá) بنځ.م. خوند، ذايقه، مزه.

نوسي (nawsí) ص. نر.م. ۱) نفسي، د خواهشاتو پابند؛ ۲) نافرمان، سرکش، یاغي، باغي؛ ۳) د (نوسی، لمسی) جمع.

نوسی[1] (nū́say) نر.م ۱) مرخېنګ، موی چینګ، د نريو او باریکو څیزونو د نیولو اله؛ ۲) امبور.

نوسی[2] (nwasáy) نر.م. لمسی، نمسی.

نوش (noš) نر.م. ۱) څښنه؛ ۲) خوشګوار څیز، ګبینه؛ ۳) تریاک، آب حیات.

نوشته (nawištá) نر.م. تحريري، کتابت، لیکل.

نوش دارو (nošdārú) نر.م. ۱) تریاک، اپین، زهرموره؛ ۲) شراب.

نوشل (nošә́l) مص.مت. څښل، چښل.

نوشین (nošín) ص. نر.م. خوږ، شهرین.

نوښت (nawaṣ́t) نر.م. نوښتون، نوون، نوچار، ابتکار، ابداع.

نوښتګر (nawaṣtgár) ص. نر.م. نوښتوال، د نوښت څښتن، مبتکر.

نوښتګرانه (nawaṣtgarāná) بنځ.م. په نوښتګره توګه، مبتکرانه.

نوښتون (nawaṣtū́n) نر.م. نوښت.

نوښخ (nūṣáx) نر.م. چنګک (د کب نیوونکي، تنور والا او قصاب کونده).

نوع (nawṣa) نر.م. قسم، ډول، درجه، صنف.

نوغ (nuğ) نر.م. ۱) بېخ، بنیاد، اصل، جرړه، تخم؛ ۲) ننبه، چاپ، ټاپ؛ ۳) تندی خوسکي.

نوغاړی (nuğā́ṛay) نر.م. منجیله شوي غنم، منجیله.

نوغه (nū́ğa) بنځ.م. غرنی ونه ده، توري دانې کوي.

نوغي (nūğay) نر.م. ۱) داغ، علامه؛ ۲) اصلي، بیخ، د جنس دول.

نوغي نوغي (nūğuynūğay) ص. داغ داغ، تبی تهی، ټاپی ټاپی.

نوک (nuk) نر.م. د ښکر له ذاته یو نری پتری چي د انسانانو او حیواناتو په بدن باندي راخېژي.

نوکارول (nūkārawál) مص. مت. نوکاري کول، شوکاري کول.

نوکاره (nūkā́ra) ښځ.م. شوکاره، د نوک زخم.

نوک تراش (nūktrā́š) نر.م. د نوک پرېکولو اله، نوکانی.

نوکر (nokár) نر.م. ملازم، خادم، خدمتګار.

نوکرنګ (nūkráng) نر.م. د نوکانو رنګ، د نوکونو رنګ، رنګ ناخن.

نوکریوال (nukariwā́l) ص نر.م. هغه چي نوکري کوي.

نوک سوان (nūkswā́n) نر.م. نوک سوانوونی، نوک سوهان.

نوک نیول (nūkniwā́l) مص. مت. ځنډول، دمه کول، ډیل ورکول، تأخیر کول، خبره نیول، په خبرو کي سا اخیستل یا دمه کول.

نوکونه جنګول (nukū́najangawā́l) مص. ل. د چا په جنګ خوشالېدل، دوه کسه جنګول.

نوک ووری (nūkw wurā́y) ص.نر.م. ډېر نړیدي، ډېر خواږه.

نوکه (nū́ka) ښځ.م. ۱) د ځناورو د سیني هغه برخه چي په ځمکه لګېدلې وي؛ ۲) نېچه؛ ۳) د چرسو یوه وړه برخه، د چرسو توکره.

نوکی سترګي (nukáystárge) ص. ښځ.م. وړې سترګي، چوچي سترګي.

نوکی (nū́kay) ص. نر.م. ۱) ډېر وړوکی، ډېر لږ؛ ۲) نر.م. هغه سپی چي پوره ښل نوکونه ولري.

نوکی نوکی (nūkaynū́kay) ص. توټې توټې، ذره ذره.

نول (nūl) نر.م. ۱) غم، فکر، پرېشاني، خپګان؛ ۲) طرز، طریقه، دستور، چلند، رواج.

نولت (nūlát) نر.م. خنزیر، خوک، بد ځناور.

نولجن (nūljā́n) ص. نر.م. ج. غمجن، خپه.

نول ځول (nūlǰū́l) نر.م. په خوارو زارو، په ډېر کړاو، په ډېره سختی، په ډېر تکلیف.

نولکی (nawlákay) ص. نر.م. شوخ سترګی، ګستاخ، بې لحاظه.

نولول (nulawā́l) مص. مت. غمګین کول، تکلیف رسول، پرېشان کول.

نولېدل (nuledā́l) مص. ل. کړېدل، غمګین کېدل، فکرمن کېدل، اندېښنه پیدا کېدل، زوره خوړل.

نولی (nawlā́y) نر.م. خانی، موش خرما، له مږې نه غټ حیوان چي اوږده او ښېره لکۍ لري.

نوم (nūm) نر.م. ۱) نام، نامه، اسم؛ ۲) مشهورتیا؛ ۳) ناف، د وجود د یوه ځای نوم.

نوماند (numā́nd) نر.م. و ګ. نوماندی.

نوماندی (numā́nday) ص. نر.م. نامتو، نوموړ، مشهور، نامور، نومیالی، کاندید، نامزد.

نوم اوړون (nūmawṛū́n) نر.م. نوموال اوړون، د اسم تصریف، د نوم ګردان.

نوم اوښتون (nūmawuṣtū́n) نر.م. د نوم تغییر، د نوم مغیره حالت.

نوم بدی (nūmbáday) ښځ.م. بدنامي، نوم بدهنه.

نومپوهه (nūmpóha) ښځ.م. نومپوهنه، نوم څېړنه، علم الأسماء.

نوم پېر (nūmpér) نر.م. د نوم حالت، د اسم حالت.

نوم پېژندون (nūmpežandū́n) نر.م. نومپېژندنه، د نوم تعریف، د اسم تعریف.

نومترنګ (nūmtaṛúng) نبغ.م. نوموالترنګ، اسمي ترکیب.

نومځری (nūmǰáray) نـر.م. ضمیـر، د نوم ښکارندوی.

نومځریز (nūmǰaríz) نر.م. ضمیري، د نومځري اړوند.

نومړ (nūmáṛ) ص. نر.م. نامتو، نامزد، نومور.

نومړل (nūmṛál) مص.ل. نومونه، یادول، نوم اخیستل

نومړی[1] (nūmáṛay) ص.نر.م ۱) مشهور، موسوم ۲) مقرر، نامزد، نامتو، نوموری.

نومړی[2] (nūmṛáy) نر.م. ړومبی، زوړ، اولنی.

نومشمېر (nūmšmér) نـر.م. هغه شمېر (عدد) چې د نامه پر ځای راځي، اسمي عدد.

نومل (nūmál) مص، مت. نامزد کېدل، نامه ګټل، نوم ساتل.

نوم لاړی (nūmláṛay) ص.نر.م. مشهور، نامتو.

نوملیک (nūmlík) نـر.م.ج. په یوه کـتاب کې د راغلیو نومونو (اعلامو) فهرست.

نوملیکنه (nūmlikána) نبغ.م. نوم کښنه، ځان ښېره کونه، نوم ثبتونه.

نومنوږی (nūmnūẓay) نر.م. نوموال نوږی، اسمي جنس.

نوموالـه غونډله (nūmwālaǧwánḍla) نبغ.م. اسمي غونډله، اسمي جمله.

نومور (nūmawár) ص. نـر.م. نوموری، نامتو، نومیالی.

نوم ورکی (nūmwrákay) نر.م. ګمنامه، بې نومه غیرمعروف.

نوموړی (nūmawáṛay) نر.م. ۱) نومړ، نامتو، نومیالی: ۲) یاد شوی، ذکر شوی.

نومولی (nūmawálay) نر.م. نومول شـوی، مسمی شوی، کاندید، نامزد.

نومونپوهنه (nūmawanpohána) نبغ.م. د تخنیکي نومونو پوهه، اصطلاحات پېـژندنه، ترمینالوژي.

نومونپوهنیز (nūmawanpohaníz) نـر.م. نومونیز، اصطلاحي، ترمینالوجیکل.

نوم ونومولی (nūmūnumawálay) نر.م. اسم ومسمی.

نومـونه (nūmawána) نبـغ.م. نـوم ایښـوونه، تخنیکي نومونه.

نومهال (nawmahā́l) نر.م. نوی مهـال، نوی عصر، جدید عصر.

نومهالی (nawmahā́lay) نـر.م. د نوي مهال، د نوي عصر، د جدید عصر.

نومیات (nūmyā́t) ص. نـر.م. د نومیاد اوبنـتي بڼه، نامتو، نامور.

نومیالی (nūmyāláy) ص.نر.م. نوموتی، نامور.

نومېدل (nūmedál) مص.ل. ټاکل، ټاکلی کېدل، نامزد کېدل.

نومېرل (nūmerál) مص.ل. ټاکل، تشخیصول، جوتول.

نومېرنه (nūmerána) نبـغ.م. ټاکنه، جـوتونه، تشخیصونه.

نومیز (nūmíz) نر.م. نوموال، اسمي.

نون[1] (nūn) نر.م. د «ن» د توري تلفظ.

نون[2] (náwan) ص. نر.م.ج. نمجن، نمناک.

نونخه (nūnacá) نبـغ.م. ۱) نقاهت، نـاروغي، رنځوري: ۲) کرکه، کرینه: ۳) کمزوري.

نونخي (nū ncáy) نـر.م. تر ناروغۍ وروسـته د کمزورۍ یا رغېدا دوره تېرروونکی.

نوند (nūnd) نر.م. لوند، نمناک، خیشت.

نونکی (nūnakáy) ښځ.م. ۱) وړې وړې دانې، نینکی، بخار؛ ۲) د حیواناتو د پښو د سومانو (نوکانو) چاود یا درز.

نونه (nawə́na) ښځ.م. لمده، لنده، مرطوبه، نمناکه.

نوها (nawhā́) ښځ.م. لوږه، حاجت، فقر، بېوزلي.

نوهاتوب (nawhātób) نر.م. لوږه تنده، اشتها، د خوراک لېوالتیا.

نوی (nawáy) ص.نر.م ۱) جدید، تازه؛ ۲) بې تجربه.

نوید (nawíd) نر.م. زیری، د خوشحالي خبر.

نویتوب (nawaytób) نر.م. تجدید، نویوالی.

نویستنه (nawistə́na) ښځ.م. نویستوني، نوي را ایستنه، اختراع.

نویستونی (nawistū́nay) نر.م. مخترع، نوی منځ ته راوستونکی، د یو شي نوی پیدا کوونکی.

نوې ښکارنده (nawe skarandá) ښځ.م. نوې پدیده، نوی مظهر.

نوېلی (nawélay) نر.م ۱) د واده بلنه؛ ۲) بلندره، بلنه، راغوښتنه.

نوی نوزی (nawaynózay) ص.نر.م. بالکل نوی، بېخي نوی، سوچه نوی، نوی زوی.

نویونی (nawyū́nay) نر.م. نوسفری، سفرنه کړی، چې سفر یې نه وي کړی.

نه (ná) اد. ۱) د نفي لپاره راځي، یه، نې؛ ۲) الندی په اخره مصرع کې د وزن د ساتلو لپاره راځي.

نهار (nahā́r) ص.نر.م. نهر، وږی.

نهارې (nahā́re) ښځ.م. نارې، لوږې، تندې نهرې.

نهال (nıhā́l) ص.نر.م. ۱) نیالول، کښېنول، تازه نیالګی؛ ۲) آباد، خوشال، خوښ، شتمن.

نهالول (nıhālawə́l) مص.مت. ۱) نیالګي کېنول، بوټی لګول؛ ۲) اباد ول، خوشالول.

نهالی (nıhāláy) ښځ.م ۱) نیالی، توشک؛ ۲) ص. هغه فصل یا نیالګی چې نهال شوی وي.

نهالېدل (nıhāledə́l) مص.ل. ۱) تو کېدل، بالېدل کېدل؛ ۲) آبادېدل، ودانېدل.

نهام (nıhā́m) ص.نر.م. پټ، پټ په پټه، نیهام.

نهامول (nıhāmawə́l) مص. مت. پټول، چپ کول.

نهامېدل (nıhāmedə́l) مص.ل. چپ کېدل، پټېدل.

نهان (nıhā́n) ص.نر.م. نهام، پټ.

نهایت (nıhāyát) ص.نر.م. ۱) انجام، اخر، انتها؛ ۲) نر.م. په شدت سره، په بې صبرۍ سره؛ ۲) بې اندازې، ډېر زیات.

نه څه (naca) ق. معمولي خبره، تشه خبره، لږ څه.

نهر (nahár) ص.نر.م. ۱) وږی، نهار؛ ۲) نار، نهر، لویه ویاله؛ ۲) د دریاب یوه ښاخه.

نهر نهور (nahārnahór) ص. نر.م. وږی تږی.

نهنګ (naháng) نر.م. یو غټ سمندري حیوان.

نهې (nahé) ښځ.م. ۱) ناروا کار، منع شوی کار؛ ۲) څلورم ورځ، د سه شنبې ورځ.

نهیب (nahíb) نر.م. ۱) وېره، ډار؛ ۲) لوټمار.

نهیل (nahíl) نر.م. ۱) نهل، نم لرونکی، چټله هوا؛ ۲) ص.نر.م. مایوس، ناامید، محروم.

نهیلي (nahıli) ص. نر.م. محرومیت، نا امیدي.

نهیلی (nahiláy) نر.م. ناامیده، بې تمې، ناهیلی.

نی (nay) نر.م. ۱) شپېلۍ؛ ۲) دورمه، نل، نچه؛ ۳) وروستاړی لکه بېګانی، اوسنی، پخوانی.

نیا (nyā́) ښځ.م. انا، نیاګی، د مور یا د پلار مور.

نیابت (nıyābát) نر.م. نایب توب، نایب کېدنه، نایبي، قایم مقام، ځای ناستیتوب.

نیاتي (nıyāti) ص. نر.م. ښه نیت لرونکی، نیتي.

نیاره (nyā́ra) ښځ.م. د زرګر د دوکان خځله.

نیاره گر (nyāragár) ص. نر.م. د زرگر د دوکان د خځلو پاکوونکی.
نیاز (nyāz) نر.م. ۱)عاجزي، غریبي؛ ۲)اړتیا، محتاجي؛ ۳)عذر، منت؛ ٤)نذر.
نیازمن (nyāzmán) ص.نر.م.نیازمند، خواهشمند خاکسار طبع؛ ۲)اړ، محتاج، اړمن.
نیازمندي (nyāzmandí) ښځ.م. ضرورتمندي، حاجت مندي، خاکساري، تابع داري.
نیازی (nyāzáy) ص. نر.م. ۱)عرض کوونکی؛ ۲)عاشق، محبوب؛ ۳)د پښتنو یوقبیله‌دی.
نیاګۍ (nyagáy) ښځ.م. نیا، ادې، د مور یا پلار مور.
نیال (nıyā́l) نر.م. نال، نهال، ډکی.
نیالګی (nıyālgáy) نر.م. تازه ډکی، هغه‌ونه‌چې پاخه عمر ته‌رسېدلې نه‌وي.
نیالي (nıyālí) ښځ.م. توشکه، تورشکه، نالي.
نیام (nıyā́m) نر.م. د توري تیکی، د توري پوښ.
نیامده (nıyāmdá) ص. نر.م. ناشاپه، نابېره، سمدلاسه.
نیاني (nıyāní) ص. نر.م. ۱)تاواني، نقصاني؛ ۲)موذي، مضر.
نیاو (nyāw) نر.م. پرېکړه، عدل، انصاف، دادرسي.
نیاوتون (nyāwtun) نر.م. نیاوځی، د عدالت محکمه، عدلیه.
نیاوتوني (nyāwtuní) ښځ.م.محکمه يي، عدالتي، عدلیه يي.
نیاومن (nyāwmán) نر.م. نیاو لرونکی، نیاوی، عادل.
نیاومني (nyāwmāní) ښځ.م. نیاومنوالی، نیاومنتیا، عادلتوب.
نیاوه (nıyāwá) ښځ.م. تاوان، جرمانه، ناغه.

نیاوی (nyāwáy) نر.م. منصف، عادل، انصاف کوونکی، حق‌رسوونکی، پرېکړه کوونکی.
نیايي (nyāyí) نر.م ۱)د مور ورور، ماما، ۲)د ترور خاوند، د ترور مېړه، د مور اخښی.
نېب (neb) ص. نر.م. پرله‌پسې، مسلسل.
نیبره (nibrá) ښځ.م. د يوې ونې نـوم دی چې ترخې پاڼې لري.
نیت (nyát) نر.م. اراده، اصلي مقصد.
نیتي (nyatí) ص. نر.م. ۱)اخلاصمن، اخلاصي؛ ۲)مقتدي، امام پسې نیت تړونکی.
نېټه (neṭá) ښځ.م. تاریخ، وخت.
نېټه لیک (neṭálik) نر.م. پېښلیک، د پېښو لیکنه د وخت په ترتیب.
نېچ (neč) ص. نر.م. ۱)کم‌ذات، کمینه، بد اصل؛ ۲)نر.م. و ګ. کلېچ.
نیڅ (nyac̆) نر.م. کرپه، د ورو مرغیو د نیولو آله.
نېچکی (nečkáy) نر.م. خوږه ګیاه ده.
نېچه (nečá) ښځ.م. نلی، ۱)د سا اخیستلو پایپ؛ ۲)د جولاګانو نېچه، نچه.
نېچی (nečáy) نر.م. لېچی، د دروازې چوکاټ.
نېخو (nexó) نر.م.مرسته کوونکی،مرستیال.
نیرنګ (nayráng) نر.م. ۱)مکر و فریب، ټګي، چل، چم؛ ۲)جادو؛ ۳)چالاکي.
نیرو (nayró) نر.م. طاقت، قوت، ځواک.
نېره (nerá) ښځ.م. د پیزار ګنډلو ستن، د شکرې جوړولو اوسپنیزه نری سر لرونکې آله.
نیره (nirá) ښځ.م. يو ډول بوټی دی چې پاڼه‌يې د نظر ماتې لپاره کارېږي، نظرپاڼه.
نېز (nez) نر.م. سېلاب، توی، سېبند.
نېزوبی (nezobáy) ص. نر.م. د نېز اوبه، خړه، د سېل اوبه.

نېزوری (nezawaṛay) نـــر.م. د سـيلاب راوړي خخلي، گنگخر، گينجخر.

نېـزه (nezá) ښـځ.م. ۱) د لـرگي آلـه چې د آس په سورلي ترسره کېږي؛ ۲) د جنگ وسله؛ اوږده اوسپنيزه سومبه؛ ۳) يو ډول بوټي دی، درمه.

نېزه باز (nezabáz) ص.نر.م. چې په نېزه وهلو کې ماهر وي، هغه څوک چې نېزه وهي.

نېزه بازي (nezabāzí) ښځ.م. يو ډول لوبه ده.

نېزه وار (nezawár) نر.م. نېغ، رسا، سيخ.

نېزی (nezáy) ښځ.م. برجي، هغه کانی چې چاره پرې تېره کېږي، نوزی برجي کانی، بلو.

نېږدې (neždé) ص. ښـځ.م. قـريب، نـيږدې، جوخت.

نيسان (naysán) نر.م. ۱) پسرلی، بهار، خرمنی؛ ۲) د پسرلي دوهمه مياشت، دغوايي مياشت.

نېست (nést) ص.نر.م. نشت، نشتوالی.

نېستگار (néstgár) ص. نـر.م. مفلس، غريب، نېستمن، خوار، فقير.

نېستمن (néstmán) ص.نر.م. غريب، بېوزلی، بې وسيلې، مفلس.

نېستول (néstawál) مص.مت. بربادول، خرابول، نابودول، له منځه وړل.

نېست ونابود (néstunābūd) ص.نـر.م. تباه او برباد، تباه شوی، برباد شوی.

نېستي (nésti) ښځ.م. غربت، افلاس، خواري.

نېستېدل (néstedál) مص.مت. فنا کېدل، پوپنا کېدل، ختمېدل.

نېسخ (nesáx) ص. نـر.م. شکمن، بې اعتماده، بې اعتباره، بدگومان.

نېش (neš) نر.م. ۱) لشه، لېشه؛ ۲) ازغي، اغزي؛ ۳) د نېزې څوکه؛ ٤) زهر.

نېښت (nešt) ص.نر.م. نېستي، نشتوالي، غريبي، بېوزلي.

نېشکر (néšakar) نر.م. و.گ. گنې.

نېښ (neṣ) نـر.م. ۱) البشه، لشه، د چرگ د پښې ښنگری؛ ۲) د بـوټي تېغ؛ ۳) جونگ، جونگی؛ ٤) د نېښې غاښونه.

نېغړه (neğṛa) ښځ.م. بوکس، نېغړی.

نېغړي (neğṛi) ښځ.ج. کوگل، گوگل، تر تېږ دننه غړي لکه ينه، زړه، کولمې.

نېغول (neğawál) مص.مت. سيخ او سم ودرول.

نېغی (neğáy) نر.م. خينجکی، تېغک، د ښځو د فرج تېغکی.

نېغی (neğáy) ښځ.م. بې حيا او بدکاره ښځه.

نېغېدل (neğedál) مص. ل. شخ او نېغ ودرېدل.

نېقړي (neqṛi) ښځ.ج. و.گ. نېغړي.

نېک (nek) ص. نـر.م. ۱) ښـه، متقي، شـريف؛ ۲) نر.م. هغه ضمانت چې مخکې له مخالفو څخه اخيستل کېږي.

نيک (nayák) نر.م. بادار.

نيکاره (nikára) ښځ.م. نوکاره.

نېک الواکی (nekalwakay) نر.م. د نېک نظر څښتن، نېک نظری.

نېک اندی (nekanday) نـر.م. ښه اندی، سم اندی، نېک خياله.

نيکانه (nikána) ښځ.م. د نيکه کور، نيکه گنی.

نېک بخت (nekbáxt) ص. نـر.م. نېکمرغه، نېک طالع، بختور.

نېک پای (nekpay) نـر.م. نېک پايلی، نېک انجام، نېک فرجام.

نېک چاري (nekčaray) نـر.م. نېک کاری، ښه کاري.

۱

نېک چاري (nekčari) ښـځ.م. نېک کاري، ښه کاري، ښېګڼه، ښېګڼه.

نېک چلند (nekčaland) نـر.م. پـوست چلند، نېک رفتار.

نېک خواه (nekxwā́) ص. نـر.م. خـواخـوږی، خيرخواه، همدرد، نېکي غوښتونکی.

نېک خويه (nekxoya) ښـځ.م. نېک خصلته، نېک سيرته، نېک عادته.

نېکخويي (nekxoyi) ښـځ.م. نېک خصلتي، نېک سيرتي، نېک عادتي.

نېکړ (nekár) نر.م. چوتی، جانګی، جنګی.

نېک زړی (nekzaṛay) نـر.م. پاک زړی، سپين زړی.

نيکل (nikəl) نر.م.ج. يو ډول فلز.

نېکمرغه (nekmárğa) ص.نب. نېکنامه، نېک بخته، ښه مرغه، بختور.

نېک نامی (neknāmáy) نـر.م. نېکنومی، چي نېک شهرت ولري.

نېک نامي (neknāmi) ښځ.م. په ښه نامه يادېدنه، ښه نامه لرنه، په نېکه يادېدنه.

نېکو (nekó) ص.نر.م. نېکسيرت، نېک سړی.

نېکوکار (nekokár) ص.نـر.م. نېک سړی، نېک کار کوونکی، نېک عمله.

نيکه (niká) نر.م.دمور يا د پلار پلار، باباجي. ۲) مشر سړي ته د درناوي کليمه.

نېکي (neki) ښځ.م. ښېګړه، ښه کړه، ښه کول.

نيل (nil) نر.م ۱) اوري رنګ؛ ۲) وسمه؛ ۳) دګوزار نښه؛ ٤) يو مرکب چي جامې پرې رنګوي.

نيلګر (nilgár) نر.م. رنګرېز، جامې رنګوونکی.

نيلم (nilə́m) نر.م. شينبخون قيمتي کانی.

نيلو (niló) ښځ.م. نيل، رنګ.

نيلوفر (nilofár) ښځ.م. ډوډه، ډنډه، شين بخون رنګه ګل دی.

نيلون (naylū́n) نر.م.ج. ۱) نايلون، ليلون؛ ۲) يو ډول توکر.

نيله (níla) ښځ.م. ۱) جـرره، ببخ؛ ۲) يکي يو د مور و پلار يوازيني زوی.

نيله توتيا (nilatotiá) نر.م. يو ه شنه تيږه ده چي حکيمان يې د زخم رغېدو لپاره استعمالوي.

نيله ګاو (nilagáw) ښځ.م. ساراېي ښاروی چي له ګاوزي شخه لوی وي.

نيله مار (nilamár) نر.م. يو ډول مار.

نيلي (nilí) ص.نر.م. سوسني، نيلي رنګ.

نيلی (niláy) ص.نر.م ۱) يو ډول آس؛ ۲) سوسني.

نيلېدل (niledə́l) مـص.ل. مسـتېدل، آس په دوو پښو دربدل.

نيم (nim) نر.م.ق. نيمايي، منځ.

نيمايي (nimāyí) ص. نب. په نيمه، نيم په نيمه.

نيم بند (nimbánd) ص.نر.م. ۱) نيمګـړی کار؛ ۲) نيم پخته هګی.

نيم بسمل (nimbismíl) ص.نر.م. نيم مړ.

نيم پخته (nimpuxtá) ص.نـر.م. سنګک، چي پوره پوخ نه وي. يو شی داسي پخـېدل چي نيم پوخ او نيم اوم وي.

نيم پر نيم (nímparnim) نر.م. نيمه برخه، نيمايي برخه، پوره نيمه برخه.

نيم پوخ (nimpox) نر.م. نيم اوم.

نيم په نيمه (nimpaníma) ښځ.م.و.ګ. نيم پرنيم.

نيم تاب (nimtáb) ص. نـر.م. نيم نغښتی، نيم تاو شوی.

نيم تمغز (nimtamğaẓ) نيم انسدادي غږ.

نيم تنه (nimtaná) ښځ.م. جاکټ، بنيان.

نیم جان (nimján) ص. نر.م. ۱) مرګ ته نیږدې؛ ۲) کمزوری، مړژواندی، نیم ځانی.

نیمچه (nimčá) ص.نب. ۱) هغه کس چې نوی ځوانی ته رسېدلی وي؛ ۲) دورګه؛ ۳) کم اصل.

نیم ځانی (nimʒ́ánay) نر.م. ۱) ډېر کمزوری؛ ۲) مرګ ته نیږدې، نیم جان.

نیم ځوړند (nimʒ́waṛand) نر.م. نیم ځړېدلی، نیم رېند، نیم اوېزاند، نیم رپاند.

نیمڅی (nimcáy) نر.م. لیمڅی، لمڅی، یو ډول فرش چې له وړیو څخه جوړېږي.

نیمڅي سترګي (nimcestarge) ص. ښځ.م. بې شرمې سترګې، ابغې سترګې.

نیمڅي ګر (nimcigar) ص. نر.م. کراسګر، نیمڅي جوړوونکی، لمڅی جوړوونکی..

نیم خام (nimxā́m) ص.نر.م. کچه، چې پوره پوخ نه وي.

نیم خند (nimxand) نر.م. نیمه کړی، نیمه دایره، نیمه حلقه.

نیم خنده (nimxanda) ښځ.م. نیمه خندی، نیمه دایره یي، نیمه دایروي.

نیمخوا (nimxwā́) ص. ښځ.م. ارماني، نیمه خوا، نیمګړی، غیر مطمین.

نیمرپاند (nimrapand) نر.م. نیمځوړند، نیم هسک، نیم ځړېدلی.

نیمروځی (nimroʒ́áy) ص.نر.م. ناشته، ناری، غرمنۍ ډوډۍ چې په مړه خېټه نه وي.

نیمرویه (nimroyá) ص. نب. نیم بند ډهګی.

نیمزالی (nimzāláy) ص.نر.م. د پاخه عمر خاوند.

نیمزالې (nimzāláy) ص.ښځ.م. چته پېغله، د پاخه عمر لرونکې پېغله.

نیمژبی (nimžábay) ص.نر.م. ترتری، تتله.

نیمژواند (nimžwánd) ص. نر.م. مړ ځېن، ډېر کمزوری، مړژواندی.

نیمژوبله (nimžoblá) ص.نر.ښځ. زخمي، ژوبل شوی، خوږ شوی.

نیم سری (nimsaráy) نر.م. د نیم سر درد.

نیمکاره (nimkā́rá) ص. نب. ۱) په نیمه برخه ځمکه ورکونه؛ ۲) نیمګړی، نامکمل.

نیمکښ (nimkā́ṣ) ص.نر.م. نیمکښو، نیم بهرته، نیم لرې کړی شوی، نیم پرانیستی، نیم پورې.

نیمکښو (nimkaṣó) نر.م. و ګ. نیمکښ.

نیم کله (nimkalá) ص. نب.نیمګړی، نامکمل.

نیمکوره (nimkorá) ص. نیمایي، منځوګانه، دوه ړګی.

نیمکی (nimakáy) ښځ.م. ۱) د سندرو یو ډول؛ ۲) پرتوګ ته د نوې توټې اچونه؛ ۳) تقریباً د شپږ منه تخم ځمکه.

نیمکی (nimakáy) ص. نر.م.نیم، نامکمل کار.

نیمګړتوب (nimgaṛtób) نر.م ۱) نامکمل توب، کمي، خامي؛ ۲) لاس تنګی، احتیاج.

نیمګړتیا (nimgaṛtyā́) ښځ.م. ۱) نیمګړتوب؛ ۲) حاجتمندي، احتیاج.

نیمګړی (nimgáṛay) نر.م. ۱) مشروط؛ ۲) چې پوره نه وي، ناقص، نیمه خوا، ارماني.

نیمګړې همرنګي (nimgaṛehamrangi) ښځ.م. برخیزه یا نابشپړه همرنګي.

نیم ګور (nimgór) ص. نر.م. نیمګړی، نامکمل، ناتمام.

نیموالی (nimwálay) نر.م. په دوه ځایه نیمونه، تقسیمونه، وېشنه.

نیمول (nimawál) مص. مت. ۱) دوه توټې کول؛ ۲) برابرول؛ ۳) وېشل.

نیمه (níma) ص. ښځ.م. ۱) دوه ټوټې؛ ۲) برابر؛ ۳) په منځ دوه ځایه.

نیمه خوله (nimaxwlá) ښځ.م. په اسانۍ سره، بې له منتـه.

نیمېدل (nimedál) مص. ل. دوه ځایه کېدل، دوه ټوټې کېدل، په دوو برابرو برخو وېشل کېدل.

نینځکه (ninʒáka) ښځ.م. لـوځکه، نـنځکه، ګوډۍ، لیځکه.

نیندره (nindrá) ښځ.م. هغه روپۍ چې د واده په وخت یې خلک د کور خاوند ته د بدل په دود ورکوي.

نینک (ninák) نر.م. دسترګو ګاتي یا کسی.

نینوبی (ninóbay) نر.م. پونه، زیم.

نینولې (nináwale) ښځ.م. سپینې وریجې.

نینوونی (ninawúnay) نـر.م. هغه چاڼ چې وریجې پرې پاکېږي، چنوونی.

نینه (niná) ښځ.م. د غنمو، جوارو یا نورو غلو دانو وریته شـوې دانه.

نینې (niné) ښځ.ج. د غلودانو وریتې شوې دانې.

نینېدل (ninedál) مص.ل. ۱) پټ پټ ژړل؛ ۲) نینې کېدل، وریتېدل، ترقېدل.

نینې نینې (ninéniné) ښځ.ج. پـسخېدنـه، د بره لېوالـه کېدنه.

نینه (nayána) ښځ.م. وګ. نـاینه.

نیواک (niwak) نر.م. نیوکه، اشغالګري، قبضه.

نیواکګر (niwakgar) نـر.م. بلوسـګر، اشـغالګر، قابض.

نیوکه (niwáka) ښځ.م ۱) نیونه، خپلونه؛ ۲) کوږدن ۳) قبضه کونه؛ ٤) اجاره کونه؛ ٥) ګـوتـنیونه، انتقاد کونه.

نیول (niwál) مص.مت. ټینګول، اخیستل، نیسـل، قبضه کول، راټینګول.

نیولیک (niwlik) نـر.م. د سرلیکونو (عنوانونو) فهرست.

نیوه (niwá) نر.م. نیونه، اخیستنه.

نیهام (nihám) ص. نر.م. پټ، د ښکاره ضد.

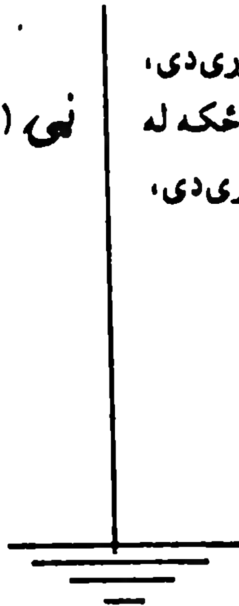
نیهامول (nihāmawál) مص. مت. له نظره اخوا کول، غیبول، غایبول.

نیهامېدل (nihāmedál) مـص.ل. له نظـره پنا کېدل، لـه نظـره غایبېدل، نـیبېدل، په نظـر نه راتلل.

ڼ (nuṇ) نر.م. د پښتو الفبې اته دېرشم توری دی، دغه توری د کلیمې په سرکې نه راځي ځکه له «ن» او «ړ» ترمنځ ادا کېدونکی توری دی، ابجدي ارزښت يې د «ن» برابر یاني (۵۰) دی.

ڼی (ṇay) ښځ.م. د تصغیر نوم نښه، لکه کوټنی، توکنی، کوزنی.

و

و (wāw) نر.م. د پښتو الفبې نهه دېرشم توری، ابجدي ارزښت يې «۶» دی.

وا (wā) اد. دندا توری، د رابللو لپاره استعمالېږي، لکه: واسريه!

واپس (wāpás) ق. پسته‌نه، بېرته.

وات (wāt) نر.م. وت، عيب، نيمګړتيا.

واته (wātá) نر.م. د باندې وتنه، د باندې تلنه.

واټ (wāṭ) نر.م. ۱)د برېښنا د مېچ کولو واحد؛ ۲)لاره، سړک، جاده، ۳)چم، کوڅه، محلت.

واټ‌مېچ (wāṭméč)د واټ د مېچ کولو آله.

واټن (wāṭán) نر.م. د دوو ځايونو ترمنځ ليرې والی، فاصله، مسافه.

واتی (wātay) نر.م. ځواک، طاقت، قوت.

واج (wāj) نر.م. دوه هم جنس يو تر بله بدلونه.

واجب (wājíb) ص. نر.م. لازم، حتمي، ضروري.

واجبول (wājıbawál) مص. مت. لازم کول.

واجبېدل (wājıbedál) مص. ل. لازم کېدل.

واحد (wāhíd) ص. نر.م. يو، مفرد، صرف.

واحه (wāhá) ښځ.م. سمسوره.

واخ (wāx) اد. فرياد، آه و زاري.

واخله (wāxla) ف. واخه، وګ. اخيستل.

واخېر (wāxér) نر.م. وګ. اخور.

وادګنی (wādgánay) نر.م. دواده زلمی، ودګون، وديزن، زوم، ودګنی.

واده (wādá) نر.م. نکاح کونه، ازدواج، توی.

واده‌تړ (wadatáṛ) نر.م. د واده بندوبست، د واده نښته، د واده لنهون.

واده‌والا (wādawālá) نر.م. واده کړی نرينه يا واده شوې ښځينه، متاهل يا متاهله.

وادي (wādí) ښځ.م. کښته ځمکه، کنده.

وار (wár) نر.م ۱)نمبر، نوبت، ځل؛ ۲)ګوزار، يرغل ۳)ګز، يارد؛ ۲)موقع؛ ۳)دور، هغه ښځينه

ښاروي چې د جنسي عمل یا مالهو لیوالتیا ولري؛ ٤) امیدوار؛ صبر.

وارپار (wārpār) نر.م. ۱)حواس، هوښ، ساه؛ ۲)مورال.

وارپه‌وار (wārpawār) ق. نمبر په نمبر، نوبت په نوبت، په کتار، وار تر وار.

وارتړل (wārtaṛəl) مص.مت. په خپلو منځو کې وارکول، په خپلو کې یوې د نوبت پرېکړې ته رسېدل.

وارث (wāris) نر.م. سرپرست، خاوند، میراث خوړونکی.

وارخطا (wārxatā) ص.نب. وېرېدلی، ترهېدلی، وېرې اخیستلی.

وارد (wārid) نر.م.ص. ۱)راتلونکی، رسېدونکی؛ ۲)ماهر، پوه.

واردات (wāridāt) نر.ج. ۱)له بهر نه د شیانو راوړل؛ ۲)حادثه، پېښه، جګړه، هنګامه.

واردول (wāridawəl) مص.مت. ۱)پیدا کول؛ ۲)له بهر نه راوړل.

وارد واره (wārdwāra) ق. ژر ترژره، سمدلاسه.

وارده او صادره (wāridaawsādirā) ښځ.م. د راجستر، په کتاب کې رسول.

واردېدل (wāridedəl) مص.ل. و.ګ. واردول.

وارسته (wārsta) نر.م. آزاد.

وارګر (wārgar) نر.م. ۱)وار لرونکی، واره ګری، د وار مالک؛ ۲)پېره دار.

وارګره تبه (wāragaratába) ښځ.م. واریزه تبه، ملاریا تبه، نوبتي تبه.

وارګری (wārgaray) نر.م. و.ګ. وارګر.

وارنش (wārniš) نر.م. یو ډول سرېښ چې په لرګیو کې استعمالېږي.

وار وار (wārwār) ق. وار د واره، سمدلاسه.

واره (wāra) ښځ.م. ۱)فرصت، موقع؛ ۲)خپلې ګټې ته کتنه؛ ۳)پېره.

واره من (wārmán) ص.نر.م. د ګټې ور، ګټه من، واره دار.

واره یي (wārayi) ښځ.م. واره من، ګټور، ګټه من.

واری (wáray) نر.م. ځار، قربان، جار.

واریز (wāriz) ص.نر.م. نوبتي.

واریګړی (wārigāṛay) نر.م. و.ګ. وارګر.

واړه (wāṛa) ص.نب. ټول، ګرده، له یوه سره.

واړهٔ (wāṛə́) ص.نر.ج. ووړکي، هلکان، ماشومان، کوچنیان.

واړهٔ زاړهٔ (waṛəzaṛə) نر.م.ج. غټان او ماشومان.

واز (waz) نر.م. ۱)بېرته، خلاص؛ ۲)کلاټکاره سړی، ځان خوښی سړی، کبرجن.

وازخولی (wāzxū́lay) ص.نر.م. وازه خوله لرونکی، کم عقل، کرتن.

وازده (wā́zda) ښځ.م. وازګه، غوړ، چربو.

وازسترګی (wāzstə́rgay) نر.م. شلېدلي سترګې لرونکی، خیر سترګی، بې شرم او بې حیا.

وازول (wāzawəl) مص.مت. خلاصول، بېرته کول.

وازېدل (wāzedəl) مص.ل. خلاصېدل، بېرته کېدل، پرانستېدل، ارتېدل.

واست (wāst) ف. د جمع مخاطب ضمیر.

واسطه (wāsitá) ښځ.م. ۱)منځګړی، رهبار؛ ۲)تراو؛ ۳)رشته لرونکی؛ ٤)وسیله، ذریعه.

واسع (wāsíʕ) ص.نر.م ۱)پراخ، ارت، خپوروور؛ ۲)د خدای تعالی یو صفتي نوم.

واسکټ (wāskát) نرم. سدری، یو لباس.

واسکه (wāská) ف.مت. واسېکه، اوس، فوري، سمدلاسه.

واسه (wā́sa) ښځ.م. د پشکال میاشت.
واسیکه (wāsíka) ق. و ګ. واسکه.
واش (wāš) نر.م. ۱)واښه، ګیاه؛ ۲)صفت، بې پروا، بې باکه، چتیات.
واښ (wāṣ) نرم. ۱)دوړې، غته رسۍ؛ ۲)دانګورو وابنکلی، د انګور وړی؛ ۳)د څپلۍ پسکی.
واښاوبی (wāṣobáy) نر.م. بیاسته اوبدونکی، رسۍ اوبدونکی، پړی اوبدونکی.
واښکی (wāṣkáy) نر.م. ۱)النده رسۍ؛ ۲)د انګور غانګی، د انګور وښکالی.
واښلوبه (waṣlóba) ښځ.م. پیشو پړی، رسۍ کشي، پړی کښونه.
واښه (wāṣá) نر.ج. ګیاه، د څارویو نباتي خواړه.
واښه والا (waṣwālā́) نر.م. واښه پلورونکی، واښه خرڅوونکی.
واښی (wā́ṣay) نر.م. ۱)هار، لړ؛ ۲)رسۍ.
واصف (wāsíf) نر.م. تعریف کوونکی، ستایوال، ستایونکی، د ښیګڼې بیانوونکی.
واصل (wāsíl) نر.م. یو ځای کېدونکی، شامل کېدونکی، رسېدونکی، وصل کېدونکی.
واضح (wāzíh) نر.م. ښکاره، روڼ، په پاکۍ سره.
واضع (wāzíʿ) نر.م. سازوونکی، جوړوونکی.
واعظ (wāʿíz) نر.م. ناصح، وعظ کوونکی.
واعي (wāʿí) نر.م. یاد ساتونکی.
وافر (wāfír) نر.م.ج. ۱)زیات، ډېر، زیات تعداد؛ ۲)د عروض د علم د یو بحر نوم.
واق (wāq) نر.م. ۱)د سپي غپا؛ ۲)کب خورک، د هیلۍ په څېر یو مارغه چې په اوبو کې کبان خوري.
واقع (wāqíʿ) ص.نب. لوېدلی، ځای پر ځای شوی.
واقعاً (wāqiʿán) ق. په رښتیا سره، په واقعیت کې.

واقع کېدل (wāqiʿkedə́l) مص.ل. پېښېدل.
واقعه (wāqiʿá) ښځ.م. پېښه.
واقعي (wāqiʿí) ص.نب. په رښتیا، بالکل سم، سکوټ، په حقیقت کې.
واقعیت (wāqiʿyát) نر.م. رښتیا، حقیقت.
واقف (wāqíf) ص. نر.م.ج. ۱)بلد، اشنا، بلدي، پېژندګلو سړی؛ ۲)خبر.
واقي (wāqí) نر.م. د یوه مارغه نوم؛ و ګ. واق.
واک (wāk) نر.م. طاقت، توان، اختیار.
واکدار (wākdā́r) ص. نب. طاقتور، واکمن، اختیارمن.
واک لرونکی (wāklarū́nkay) نر.م. واکدار، واکمن، اختیارمن.
واکمن (wākmā́n) نر.م. واکدار، واک لرونکی.
واکمني (wākmaní) نر.م. اختیار لرنه، واک لرنه، وس لرنه؛ پاچایي، پاچاهي.
واکوال (wākwā́l) نر.م. د اختیار څښتن، د حکومت مشر، واکمن، واکیالی، واکنده، واکدار.
واکي (wākí) اد. د لاحقې په توګه استعمالېدونکی توری چې فاعلي مانا پیدا کوي- خپلواکي.
واکیالی (wākyalay) نر.م. و ګ. واکوال.
واګ (wāg) نر.م. ۱)یو کلن اوښ؛ ۲)د پېنځو کالو ګډ؛ ۳)وری.
واګن (wāgán) ص.نر.م. ګیچ، ډب ډوب، پرېشانه.
واګڼ (wāgáṇ) ص. نر.م. خفه، ناقرار، وېربدلی، پرېشان، زهیر، ګنګس، واګن.
واګون (wāgū́n) نر.م. واګون، ویګن، یو ډول موټر دی.
واګه (wā́ga) ښځ.م. د اس څرمني قیزه.
وال (wāl) نر.م. ۱)وروستاړی دی لکه: جنوبیوال؛ ۲)د ساعت یوه پرزه، د نل پرزه؛ ۳)وینځه.

والا (wālā́) نر.م. وروستاړی دی چې د خښتن، کوونکي، پلوروونکي او... مانا ښندي.

والد (wālíd) نر.م. پلار، د مورمېړه.

والده (wālidá) ښځ.م. مور، د پلار ښځه، ابې.

والدين (wālıdáyn) ج. مور و پلار.

والګی (wālgáy) نر.م. بادووني، توغکی، يخني، زکام، ريزش.

والهٔ (wālá) ښځ.م. وياله، د اوبو نهر، بياله.

والي (wālí) نر.م. ګورنر، د ولايت مشرو واکمن.

والی (wāláy) نر.م. لښتي، غوږوالی، ګوشواره.

والی (wālay) نر.م. وروستاړی دی- لوړوالی.

واليبال (wālibā́l) نر.م. په لاس سره د توپ لوبه.

وام (wām) نر.م. ۱) پور، قرض؛ ۲) د غره اباده برخه؛ ۳) لوړ کردار، دنګ؛ ٤) وېره، وهم.

وان (wān) وروستاړی دی لکه جاله وان، موټروان او... چې د خښتن، چلوونکي او روزونکي مانا ښندي.

وانجو (wānjū́) نر.م. توره دانه، سياه دانه.

واند (wānd) نر.م. ګومان، خيال، شک، اندازه.

وانديز (wandiz) نر.م. خيالي، ګوماني، د خيال اړوند، تخيلي.

وانډ (wānḍ) نر.م. څنګل.

وانډه (wānḍá) ښځ.م. بانډه، د مالدارانو او کوچيانو د استوګنې موقتي ځای.

وانزل (wānzə́l) مص. د سپي انګولا.

وانګ (wāng) نرم. انار.

وانګي وانګي (wā́ngewā́nge) ص. نب. تيکه تيکه، پارچه پارچه، ټوټه ټوټه.

وانل (wānal) مص. مت. ورل، وړول، ميده کول.

وانه (wā́na) ښځ.م. ۱) غوبل شوي غله؛ ۲) غنم ميده کول يا اوړه کول.

واڼي (wāṇí) ښځ.م. د پښو اعصاب.

واڼې واڼې (wā́ṇewā́ṇe) ص. ټوک ټوک، ځير ځير، ټوټې ټوټې، پوټې پوټې.

واو (wāw) نر.م. توری، د «و» توري تلفظ.

واوا (wā́wā́) اد. ۱) د شاباس کليمه، داد ګيرنه، د بربنه؛ ۲) ص. ښکلې ځيز.

واورا (wā́wrā́) نر.م. يو مردارخور مرغه.

واورپاک (wawarpak) نر.م. واوره پاکوونکی، د واورې راشپېل، پاکاری.

واورپاکي (wawarpaki) ښځ.م. واوره پاکي، واوره پاکونه، واوره ليرې کونه.

واورپلوری (wawarploray) نر.م. واوره والا، واوره پلوروونکی، واوره خرڅی.

واوردوړ (wawardoṛ) نر.م. بادوره، ګريګری.

واورش (wawraš) نر.م. يمال، يېمال، برف کوچ.

واوروب (wawrob) نر.م. پرپ، واوروبه، واوروبی، د واورې اوبه.

واورين (wāwrín) نر.م. واوريز، له واوروړ ک، پر واوروپټ.

واوره (wáwra) ښځ.م. ۱) برف؛ ۲) کنګل شوې اوبه، يخ؛ ۳) امر. بشنو، د اورېدلو امر.

واوره نی (wārwraṇáy) نر.م. يخدان، يخچال.

واويلا (wāwalā́) ښځ.م. ژړا، انګولا، آه و فغان.

واه (wāh) اد. د خوښۍ او خوشالۍ اواز.

واهب (wāhíb) ص. نر.م. د الله تعالی يو صفتي نوم، حاجت پوره کوونکی، بخښوونکی.

واهمه (wāhımá) ښځ.م. د تصور هغه زور چې احساسات پيدا کوي، د تخيل قوت.

واهي (wāhí) ص. نر.م. فضول، چټي، نار استه.

وای (wāy) اد. فرياد، د غم او درد پر وخت اواز.

وای وای (wā́ywāy) فرياد، د فرياد چغې.

وبا (wabā́) ښځ.م. مرګو، وژونکې ناروغي،

وبال (wabā́l) نر.م. عذاب، آفت، ګناه، بوج، بار.

وبدونکی (wabdunkay) نر.م. اوبدونکی، جولا، رخت جوړوونکی.

وبره (wabra) وروستاړی چې د لکه، په څېر، غوندې او... مانا ښندي.

وبښه (wabaṣá) ښځ.م. وبخښه، بخښنه وکړه، بخښنه غواړم.

وبښئ (wabaṣáy) وبخښئ، ببښنه وکړئ، ببښنه غواړم.

وبلن (wablán) ص. نر.م. نوژن، نمژن، نمجن.

وبلول (wablawā́l) مص. شربل، شاربل، يو تر بله ګډول، له مستو شړومبې جوړول.

وبله(۱) (wabalá) ق. يو تر بله، خپلوکې، په يو بل، يو له بله.

وبله(۲) (wablá) ق. ۱) ګډا؛ ۲) چاره.

وبله سوله ييز ژوند (wablasolayizžwand) ګډ سوله ييز ژوند، مشترک سوله ييز ژوند.

وبنه (wabná) ص. نر.م. ياغي او سرکښ حيوان.

وپار (wapár) نر.م. اړيکه، رابطه، ليـن دين، کاروبار، بيپار.

وپره (waprá) ص. نب. ۱) بوره بوره، نرمه نرمه؛ ۲) ارګجه، و.ګ. اوپره.

وت (wat) نر.م. ۱) درز، چاود، ووړکی سوری؛ ۲) الري والی.

وتد (watád) نر.م. ۱) مېخ، چوکه؛ ۲) د عروضو د علم په اصطلاح درې حرفي کليمه.

وتر(۱) (wátar) نر.م. ۱) د قايم الزاويه مثلث لويه ضلع؛ ۲) د مثلث د يوې زاويې مخامخ ضلع؛ ۳) وسه، توان، څواک.

وتر(۲) (wítar) نر.م. د ماسختن درې رکعتيز لمونځ.

وتره (wátra) ښځ.م. ۱) انجنه څمکه، ديبوې کولو ور څمکه؛ ۲) يو څيز چې نم يا زيم ولري.

وتزن (watzan) ص.نر.م. سوری، پيوندي، سوري لرونکی.

وتکی (watkáy) نر.م. وتګی، ووړکی سوری.

وتګی (watgáy) نر.م. ووړکی تنګی.

وتل (watál) مص.ل. ۱) خارجېدل، بهر وتل، ظاهرېدل، ورچنې تلل، بهرون تلل؛ ۲) بندېدل، بنکېلېدل؛ ۳) پروا لرل، مينه لرل.

وتلار (watlar) نر.م. وتوځی، خروجي لاره، خروجي.

وتلی (watálay) ص. نر.م. ۱) د باندې تللی، د باندې وتلی؛ ۲) سر راايستلی؛ ۳) نامور.

وتنه (watána) ښځ.م. پروا، لېوالتيا، مينه.

وتوځی (watoǰay) نر.م. وتونځی، د غږ مخرج، مخرج.

وتون (watun) نر.م. وتنه، خارجېدنه.

وتونپېر (watunper) نر.م. توني کړول، مکاني قيد، د مفعول منه حالت.

وتونوت (watunwat) نر.م. د مرغې لاره، نرۍ وتلاره يا وتوځی.

وته (wata) ښځ.م. پاملرنه، توجه، وتنه.

وتی (wátay) نر.م. ۱) وتلی؛ ۲) اوچت، لوړ..

وټ (wáṭ) نر.م. ۱) عيب، نقص، اعتراض، شک؛ ۲) لاو؛ ۳) د تازه ربل شوي فصل څمکه، وډه خرڅبره؛ ۴) د ګنيو يا جوارو د سپينولو ځای؛ ۵) اقتصاد.

وټپوهنه (waṭpóhaná) ښځ.م. اقتصاد پوهنه، اقتصاد پېژندنه، علم اقتصاد.

وټک (waṭak) نر.م. ګټه وټه، عايد، د سودا ګټه.

وټ کټ (wáṭkaṭ) نر.م. سکينند، جبران، تلافي.

وټکی[۱] (waṭkáy) نر.م. اوچت ځای، د کوټې په چت کې د لوګي وتلو موری.

وټکی[۲] (waṭakáy) نر.م. د غره لوړه څوکه.

وټندوی (waṭandóy) ص.نر.م. ګنډوی.

وټه (waṭá) ښځ.م. ۱)ګټنه، د اسعارو توپیر؛ ۲)عیب و نقص.

وټی (waṭáy) نر.م. ۱)د وړیالي لوړه برخه چې د هغې لاندې د اوبو ناوه اېښودل شوې وي؛ ۲)څوندی.

وټیز (waṭíz) نر.م. وټه ییز، دوټې اړوند، اقتصادي.

وثوق (wasúq) نر.م. مضبوطتیا، اعتماد، باور.

وثیقه (wasiqá) ښځ.م. اقرارنامه، دستاویز، سند.

وج (waj) نر.م. ۱)وجه، لامل؛ ۲)واګه، لګام، قیزه.

وجاړ (wajáṛ) ص. نر.م. ویجاړ، وران، ړنګ.

وجاهت (wajāhát) نر.م. عزت، رعب، لویي.

وجب (wajáb) نر.م. لوېشت.

وجد (wajad) نر.م. شوق، جذبه، خوشالي.

وجدان (wijdán) نر.م. د سلیم عقل د پیدا کولو قلبي ځواک، مېندل.

وجدوحال (wajdohál) نر.م. هغه حالت چې د خدای تعالی په یاد په زړه کې پیدا کېږي

وجود (wujúd) نر.م. ۱)بدن، تن؛ ۲)هستي؛ ۳)مېندل کېدنه.

وجه[۱] (wájha) ښځ.م. څېره، مخ، رخسار.

وجه[۲] (wája) ښځ.م. دلیل، سبب.

وجه تسمیه (wájhatasmiyá) ښځ.م. د نوم اېښودو لامل.

وجیبه (wajibá) ښځ.م. وظیفه، تعهد، دین.

وجیزه (wajizá) ص. ښځ.م. لږ، لنډ، ګټور.

وجیه (wajyá) ص. ښځ.م. ښایست.

وچ (wač) ص.نر.م. د لوند ضد.

وچ په وچه (wáčpawáča) ق. بې موجبه، بې لامله، بې ښې بدې، برناحقه.

وچت (wučát) ص. نر.م. ۱)وګ. اوچت له تړولو صیغو سره؛ ۲) زر زر، په منډه، په تېښته.

وچتوب (wačtób) نر.م. د وچېدو حالت، وچوالی.

وچتې (wačáte) ښځ.م. اوچتې، لـوېې لوېې خبرې، جګې جګې خبرې، ودیانې.

وچ ډاګ (wačḍág) ص نر.م. سوځوونکې دښته، وچه صحرا، وچ بیابان.

وچړ (wačáṛ) نر.م. بلد، اشنا، دوست، ملګری

وچ سترګی (wačstárgay) نر.م. بې حیا، بې شرم.

وچ غاړی (wačğáṛay) ص. نر.م. ۱) ممسک؛ ۲)هغه ډوډۍ چې په لوښي کې بې خوند خراب شوی وي.

وچکالي (wačkālí) ښځ.م. ۱)سوکړه، ښه فصل نه کېدنه؛ ۲) د اوبو نشتوالی.

وچ کړس (wačkṛás) ص. نر.م. ډېر وچ، بالکل وچ، ډېر نري، ډېر نری.

وچکول (wačkúl) نر.م. یو کلن وری.

وچکلک (wačklák) ص. نر.م. نری وچکی، ډنګر.

وچ کلکتوب (wačklaktób) نر.م. ډنګرتوب.

وچکه غل (wačakağál) نر.م. ګنګپ، تک.

وچکی (wačakáy) ښځ.م. ۱)لـویه تبه، د محرقې تبه؛ ۲) نری، نروچکې؛ ۳)یوه کلنه وزه.

وچکی (wačakáy) ص.نر.م. خوارکی، وچ کلک، نری نروچکی، نری پری.

وچ لامده (wačlāmdá) ص. نر.م. ۱)وچ و لامده؛ ۲)له خرمه، تول له یوه سره.

وچ لینګی (wačlıngáy) نر.م. وچ لنګی، مانده، کمزوري، بې غوښې.

وچ موری (wačmóray) ص. نر.م. هغه ماشوم چې د مور شودې يې وچې شوې وي.

وچ مېزن (wačmezán) ص. نر.م. نيسم وچ، وچوالي ته نېږدې.

وچن (wačán) ص. نر.م. د ښاروېريوه ناروغي ده.

وچنه (wačána) ښځ.م ۱) وچه، باير؛ ۲) شنډه ښځه.

وچوب (wačób) نر.م. په لښتي کې د اوبو بندېدل، د اوبو کمي، د اوبو کمېدنه، وچوبې.

وچوبه (wačoba) ص. ښځ.م. للمه، بې اوبه ځمکه.

وچوبيوال (wačobiwal) نر.م. د للمي کروندګر، د للمي څښتن، د للمي دهقان.

وچوړ (wačór) نر.م. وچوالی.

وچ وچکی (wačwačakáy) نر.م. وچ کلک.

وچوکی (wačukáy) نر.م. وچ کرس، کمزر. ن.

وچول (wačawál) مص. مت. له يو شي نه نم ويستل، بې اوبو کول.

وچولن (wačwlan) نر.م. وچولنه، وچ مېنځنه، خشکه شوېي.

وچولنځ (wačwlanj) نر.م. وچولن ځای، د وچولن دوکان يا دستګا.

وچ ولندۀ (wačolanda) ښځ.م. وچ و لامده، خشک و تر، بحر و بر.

وچولی (wačwúlay) نر.م. تندی، تنوه.

وچه (wača) ص. ښځ.م. ۱) للمه، بې اوبو ځمکه؛ ۲) شنډه.

وچه سپوره (wačaspóra) ښځ.م. بېخي سپوره، سپوره ستغه، وچه غاره.

وچه غاره (wačagára) ښځ.م. حلق، ستونی.

وچه لمده (wačalamdá) ښځ.م. ۱) غوره ګل؛ ۲) وچه لنده، د ... يوه اصطلاح ده.

وچې پوچې (wačepúče) ښځ.م. عبث، بې ګټې.

وچېدل (wačedál) مص. ل. ۱) د اوبو ختمېدل، نم بېخي ختمېدل؛ ۲) د ښځې اولاد نه کېدل.

وچې کانګې (wačekānge) ښځ.م. وچه قۍ، وچ قۍ، وچې التې.

وځوکی (wajúkay) نر.م. د غنو او لرګيو هغه ګېډۍ چې ښځې يې له غره څخه په خپلو سرونو راوړي.

وڅکه (wácka) ښځ.م. (ج. وڅکې) مميز، وچ شوی انګور.

وڅکېز (wackéz) نر.م. څکېز، سلام، د خپې ستن، کمچه، دخپې متېه.

وحدانيت (wahdanyát) نر.م. توحيد، يووالی.

وحدت (wahdát) نر.م. اتفاق، يووالی.

وحشت (wahšát) نر.م. تېری، ظلم، لېونتوب، جنون، سودا.

وحشتناک (wahšatnák) ص. نر.م. تېری کوونکی، ترسناک، وېروونکی، داروونکی.

وحشي (wahší) ص. نب. ځنګلي، غيرمهذب.

وحيد (wahíd) ص. نر.م. يو، بې مثال، لاثاني.

وحي (wáhe) ښځ.م. اشاره، الهام، د پېغمبرانو سره د خدای پاک کلام.

وخ (wax) اد. آخ، واخ، د درد او غم غږ.

وخامت (waxāmát) نر.م. بېړنتوب، کرکېچنتوب، وخيم، بحراني.

وخت (waxt) نر.م. وقت، زمانه، دور، ساعت.

وخت تېری (waxtteráy) نر.م. ساعت تېری، وخت تېرونه، ګوزران کونه، ګپ شپ.

وخت تېري (waxtteri) ښځ.م. وخت تېری، وخت تېرونه، ساعتتېري، ګوزران.

وخت ناوخت (waxtnāwáxt) ق. وخت بې وخته، هر ساعت، کله ناکله، کله کله.

وختي (waxtí) ص. نب. د وخته، سهار، پرومبی، پر خپل وخت.

وختيني (waxtináy) ص. نر.م. د پرومبي وخت.

وخچه (waxčá) ښځ.م. گوته، ژوره، ډونگی.

وخله (wáxla) اد. د حيرانتيا او خوشالي کليمه.

وخيم (waxím) ص. نر.م. ج. کرکيچن، بيهرنی، بېخت، مشکل.

وداد (wadád) نر.م. دوستي، محبت، مينه.

وداري (wadārí) ښځ.م. باداري.

وداع (widāʕ) ښځ.م. رخصت، خدای په اماني.

ودان (wadán) ص. نر.م. ج. اباد، جوړ شوی.

ودانښت (wadānəṣt) نر.م. ابادي، جوړونه.

ودانول (wadānawə́l) مص. مت. جوړول، ابادول.

ودانه (wadā́na) ص. نر.م. آباده، کورودانه ښځه.

وداني (wadāní) نر.م. آبادي، عمارت، تعمير.

ودانېدل (wadānedə́l) نر.م. ۱) جوړېدل، آبادېدل؛ ۲) د اولاد څښتن کېدل.

ودرول (wadrawə́l) مص. مت. قايمول، ولاړول، ايسارول، درول.

ودرېدل (wadredə́l) مص.ل. ايسارېدل، قايمېدل، درېدل، ولاړېدل.

ودگری (wadgaray) نر.م. واده والا، زوم.

ودل (wadə́l) مص. مت. اوبدل، جوړول.

ودود (wadúd) ص. نر.م. دوست، مهربان، د الله تعالی صفتي نوم.

ودول (wadawə́l) مص. مت. ۱) نکاح کول، ښځه کول؛ ۲) کور ودانول، ناوې کورته راوستل.

وده (wáda) ښځ.م ۱) نمو، ترقي، ښېرازي، لويېدنه؛ ۲) د دم اجازه.

ودېدل (wadedə́l) مص.ل. واده کېدل، د ښځې په نکاح کېدل.

وډ (waḍ) نر.م. ۱) ورټ، هغه څمکه چې نوې ربېل شوې وي؛ ۲) غټ، لوی.

ور (war) نر.م. ۱) دروازه؛ ۲) مختاري یا د غایب لپاره توری، د ظرف توری لکه وررسېدل.

ورا (wrā) ښځ.م. ۱) ورځي، هغه دله خلک چې ناوې د زوم کورته راولي، واده؛ ۲) ق. لري، له ورایه ښکارېدنه.

وراباڼ (wrābā́ṇ) نر.م. ورځي، د ورا يو کس.

ورابند (wrābánd) نر.م. رسی، دوري د ترلو پړی.

ورابني (wrābanáy) نر.م. د اوښ د کتې لرگی.

وراتل (wrātál) مص. ل. پورته پورته غورځېدل، دنگل.

وراته (wrātá) ص. نر.م. ۱) ورېت شوي؛ ۲) پورته پورته غورځېده.

وراثت (wrāsát) نر.م. ترکه، ميراث، ورثه.

وراجه (wrājá) نر.م. ۱) مارگه، د مرې بغوتي؛ ۲) ځبلی دانه.

وراځه (wrāǰá) ښځ.م ۱) د پسرلي باران؛ ۲) يو ډول غټ کونی چې په غوا مېښو پوري نښتي وي.

ورارۀ (wrārá) نر.م. د ورور زوی، وروزی.

وراره (wrā́ra) ښځ.م. ورومېرې، هغه ښځه چې ورور يې مړ وي.

وراږه (wrāẓá) ښځ.م. ۱) خنزيره، يو ډول دانه چې په څټ کې راخېژي؛ ۲) خړبانده، خړمينه، خرمن.

وراسته (wrāstá) ص. ج. وراسته شوي، خوسا شوي.

وراسه (wrāsá) ښځ.م. غړېدنه، گړېدنه، گړهاری.

وراشکی (wrāškáy) ښځ.م. د توري پتی.

وراشه (wrāšá) ښځ.م. په زړه پوري بيان، خبرې اترې، وجيزه، د کاڼي کرښې.

وراغ (wrāǧ) نر.م. کارگه، کاغ، کارغه.

وراگړی (warāgaṛáy) نر.م. وریږ، پسه وراتلونکی، جنجی، ورځی.

وران (wrān) نر.م.ج. ۱) برباد، خراب، ویجاړ؛ ۲) ورانی کوونکی، شریر.

ورانښت (wrānə́ʂt) نر.م. ورانی، بدي، دښمني.

ورانکار (wrānkā́r) ص. نر.م. ورانی کوونکی، ذلیل، شریر، شیطان.

ورانوالی (wrānwāláy) نر.م. خرابی، ورانی.

ورانول (wrānawə́l) مص. مت. ختمول، ویجاړول، خرابول، ړنګول.

ورانه (wrā́na) ښځ.م. دښمني، مخالفت، بدي، خرابي.

ورانه ودانه (wrā́nawadā́na) ښځ.م. نېکي بدي، ښه بده، جوړه ناجوړه.

وران ویجاړ (wrānwijā́ṛ) ص. نر.م. خراب تراب، ړنګ بنګ، وران وجاړ.

وراني (wrānī́) ښځ.م. خرابي، دښمني، اړتیه.

ورانېدل (wrānedə́l) مص.ل. له کاره وتل، خرابېدل دښمني جوړېدل.

ورایه (wrāyá) ص. له لرې، په فاصله، د نږدې ضد، د «له» له سرېل سره استعمالېږي.

ورباندې (warbā́nde) اد. استعلایي یا پاسنی حالت جوتوي، په هغې باندې، په هغه باندې.

وربانی (warbā́nay) نر.م. ورساتونکی، ور ساتونی، دروازه وان، دروانچي.

وربخله (warbaxalá) ښځ.م. اوربخوله، پایځه.

وربشه (warbə́ʂa) ښځ.م. یو ډول غله، اوربشه.

وربشینه (warbaʂī́na) ښځ.م. د وربشو مړی، روټه، یو ډول روزي.

وربل (warbə́l) نر.م. پېکی، د ښځو پېچکې.

وربلی (warbaláy) نر.م. اوربخوله، پایځه.

وربنګ وهل (warbangwahə́l) مص. مت. تک وهل، ټنګ وهل، ویشتل، وړبسي منډه کول.

وربوز (warbū́z) نر.م. شونډک، دځناور خوله، د انسان مخ.

وربوزی (warbūzáy) نر.م. دروانچي، د دروازې غلام.

وربویه (warbū́ya) ښځ.م. جوس، نهری، خمکه، کلي ته نږدې ځمکه.

وربویی (warbū́yay) نر.م. غولی، انګړ.

وربه (warbá) نر.م. وربوزی، دربان، ورساتی، دروازه وان.

ورپسې (warpasé) ق. وروسته، شاته.

ورپکښې (warpakʂé) اد. ۱) ورکې، د ننه؛ ۲) صفت، کونی.

ورپورک (warporák) نر.م. د دروازې تمبه.

ورپورې (warporé) ق. ورسره خواکې.

ورپوکل (warpokə́l) مص. مت. پوکی ورته کول، ورپوکول.

ورپه زړه (warpazṛá) ص. چاته ورپه یاد، په یاد.

ورت (wart) ص. ۱) ارت، سست؛ ۲) نر.م. یو ډول لوبه ده.

ورتر (wartár) نر.م. دربند، وربندوونکی.

ورتګ (wartág) نر.م. ورتلل، حرکت، چاته ورتلل.

ورتل[1] (wartə́l) مص.ل. سپنېسي وربشل، تاوول، رېشل.

ورتل[2] (wratə́l) مص.ل. توپ اچول، خېز وهل.

ورتلل (wartlə́l) مص.ل. د چا خواته تګ، چاته ځان رسول، د چا په لور تلل.

ورتني (wartani) ښځ.م. د ورته اړوند، تشبیهي.

ورتول (wartawə́l) مص. مت. ۱) وریتول، ښنې کول؛ ۲) سخته ګرمي رسول.

ورته (wórta) ص. نسب. ۱) مشابه، په مثل، لکه؛ ۲) نر. ج. اوېدلي ورې؛ ۳) اد. لکه، ورته ورابه؛ ٤) ښځ. م. وريعه، کباب شوي، نيني شوي.

ورته مانيز (wortámāníz) نر. م. نږدې مانيز، قريب المعنی.

ورته والی (wortáwālay) نر. م. نېږدېوالی، شباهت لرنه، يو شانته.

ورتينه (wartiná) ښځ. م. ارتينه، ښځه.

ورتی (wartáy) نر. م. ۱) ښايسته، ښکلی، ښکلی اندام؛ ۲) سخاوتمن، زيات، ډېر.

ورتېدل (wartedál) مص. ل. ۱) کبابېدل، نيني کېدل؛ ۲) اذيت کېدل.

ورټ (wraṭ) نر. م. له ژړا سره استعمالېږي، رټ، د اوښکو جاري کېدل.

ورټک (waṛák) نر. م. ورټکول، وروهل.

ورټ ورټ (wráṭwraṭ) نر. م. ژړېدنه، مسلسله ژړا، لکه په ورټ ورټ يې وژړل.

ورټې ورټې (wraṭewráṭe) ص. د مسلسلو اوښکو تويېدل.

ورثه (warsá) ښځ. م. ۱) ميراث، ترکه؛ ۲) ميراث خواره، خپلوان.

ورچاڼې (warčāṇe) ق. ورچنې، د باندې، بهر.

ورچنې (warčáne) ق. د باندې، د کور نه بهر.

ورځ (wraǰ) ښځ. م. له لمر ختو نه تر لمر لوېدو وخت.

ورځپانه (wraǰpāṇá) ښځ. م. ورځنۍ خپرونه، ورځنی اخبار، روزنامه.

ورځ په ورځ (wráǰpawraǰ) ق. هره ورځ، روزانه.

ورځ چاری (wraǰčáray) نر. م. ورځنی کار، کورنکی، روزمره کار کورنکی.

ورځلوی (wraǰloy) نر. م. قيامت، محشر.

ورځنی (warǰunáy) ص. نر. م. ۱) روزانه؛ ۲) ورځ په ورځ؛ ۳) ورځپانه.

ورځنې (warǰané) اد. له هغه نه، ورنه، ورځخه، ترې.

ورځول (warǰawál) مص. ل. توپ وهل، ورټل.

ورځه (warǰá) نب، م. د ورتګ امر، لاړ شه.

ورځي (warǰí) نر. ج. ورځي، وروا، د ښځو جنج چې د واده په ورځ د ناوې کورته ځي.

ورڅڅول (warcacawál) مص. مت. ۱) غوړکي څڅول، غوړ ته اچول؛ ۲) لړلړ ورکول.

ورڅخه (warcáxa) اد. ترې، ځنې.

ورڅک (warcák) نر. م. ورسک، پوزه، څوکه.

ورڅېرمه (warcérma) ق. نږدې، جوخت، ورځرمه، ورپلوته، ور څېلمه.

ورخ (warx) نر. م. له ويالې څخه د اوبو د لښتي د بېلېدو ځای، وتی، دهنه، د وياله.

ورخاړی (warxaṛáy) نر. م. ۱) يو دول سابه؛ ۲) د خارويو يو دول ناروغي؛ ۳) لاړجن، د طبع ناروغي.

ورختل (warxatál) مص. مت. پرچا حمله کول، وراوچتېدل، په کور ورختل، چاپه غورځول.

ورختن (warxatan) ق. ورغونډېدل، تجمع، سره تولېدل.

ورخته (warxáta) ښځ. م. ۱) حمله، چپرچاړ، تېری؛ ۲) نر. م. و ګ. ورختل.

ورختې (warxáte) ښځ. م. ج. وراني، مستې.

ورختی (warxátay) ص. ورختلی، حمله کوونکی، تعرض کوونکی، تېری کوونکی.

ورخړل (warxaṛál) مص. ل. ۱) ورباندې بهېدل؛ ۲) انس ناسته.

ورخړه (warxáṛa) ښځ. م. خځله، خشاک، لرګي.

ورخیره (warxíra) ښځ.م. له کرکې نه ډکه خبره.
ورخېزه (warxéza) ښځ.م. هغه څمکه چې اوبو ته نښېږدې وي.
ورخیمځه (warxímʒa) ښځ.م. تنکۍ غرمه.
ورد (wird) نر.م. وظیفه، ورځني کارونه.
وردانګل (wardāngál) مص. مت. ورتوپ کول، ورتوپ وهل، ورغورځېدل، ورمنډه کول.
وردي (wardi) ښځ.م. د عسکرو لباس.
وردول (wardawə́l) مص. مت. جدا کول، شلول.
وردېدل (wardedə́l) مص.ل. ۱) ولاړېدل، جګېدل؛ ۲) خپلوکي جلاکېدل، جامې شلېدل.
ورړز (warṛáz) نر.م. مرز، بتهر، نمرز.
ورزش (warzíš) نر.م. وجود ته مسلسل حرکت ورکونه، مشق، سپورت، تمرین.
ورزشکار (warzıškā́r) نر.م. لوبغاړی، تمرین کوونکی، ورزش کوونکی، سپورت مین.
ورزل (warzə́l) مص. مت. میده میده کول، ورژل، قیمه کول، تکول، ریچې کول.
ورزو (warzó) ښځ.م. کرکه، نفرت.
ورزول (warzawə́l) مص. مت. ۱) میده میده کول، قیمه کول، تکول؛ ۲) دنګول، اوچتول.
ورزووند (warzowand) نر.م. کرکجن، کرکي، وېزار، متنفر.
ورزېدل (warzedə́l) مص. ل. میده کېدل، قیمه کېدل، تکېدل، ریچېکېدل.
ورژا (warẓ̌ā́) و ګ. ورزا.
ورژل (warẓ̌ə́l) مص. مت. ژوېلول، و ګ. ورزل.
ورژونی (warẓ̌ū́nay) نر.م. د لښتي په څېر د خوراک یو ډول دی.
ورږ (wraẓ) نر.م. ۱) د آس د شټ وېښته، یال؛ ۲) خورږ، پوستکی، خرمن.

ورږه[1] (wrə́ẓa) ښځ.م. زغانځه، ورږه، یوه حشره چې تور رنګ لري.
ورږهٔ[2] (warẓa) نر.م. ورګه، اړوه، اورږه.
ورساتونی (warsātū́nay) نر.م. د دروازې څوکیدار، ورساتی، قاپچي، دربان.
ورستن (wrastan) ښځ.م. برستن، تلتکه، لحاف.
ورستنول (warstanawə́l) مص. مت. بېرته ورلېږل، بېرته ورکول، درواپس کول.
ورستنېدل (warstanedə́l) مص.ل. بېرته ورتلل، بېرته ورګرځېدل، درواپس کېدل.
ورستنی (wrastanáy) ص. نر.م. وروستنی، اخیرنی، اخیری، پاتې، وروستی.
ورستو (wrastó) ق. وروسته، شاته، پاتې، اخیرې.
ورستوالی (wrastwā́lay) نر.م. زوړوالی، خوسا والی، خرابوالی.
ورستول (wrastawə́l) مص. مت. خوسا کول، بې ځایه کول.
ورسته (wrásta) ص. ښځ.م ۱) خسا، ګنده؛ ۲) ق. و ګ. وروسته؛ ۳) متاع، شتمني.
ورستېدل (wrastedə́l) مص. ل. خسا کېدل، ګنده کېدل.
ورسره (warsará) اد. ۱) نښېږدې نښېږدې؛ ۲) ق. خوا په خوا، سره یو ځای.
ورسک (warsák) نر.م. ۱) وریوز، د مخ راوتلې برخه؛ ۲) د غره راوتلې برخه.
ورسی (wursáy) ښځ.م. کرکې، اورسی.
ورشاړی (wuršaṛay) نر.م. اورشاړی، چقمق، تویک، پلته یې تویک.
ورشکی (wrašakáy) ښځ.م. د تورې پوښ، د تورې تېکی، د تورې پټی.
ورشکې (wraške) ښځ.م. اوښکې، اشک.

ورښمی (waršamáy) نر.م. شومه، د مړي روح ته د ثواب بښلو لپاره د لومړۍ شپې خیرات.

ورښنډ (waršánd) نر.م. ورېوز، ورسک.

ورښو (waršó) ښځ.م. څرځای.

وربښ (wraṣ) نر.م. ۱) وږمه، نری باد، الوېښ، شمال ۲) وږو، د آس په ورمېږو ولاړ وېښته.

وربښت (waráṣt) نر.م. وربډنه، ورینګي، باران.

وربښکی (wrıṣkáy) نر.م. ۱) کوپری؛ ۲) لړزه تبه.

وربښکۍ (wraṣkə́y) ښځ.م. تسمه، اوږده نری توټه.

وربښودل (warṣodə́l) مص. مت. ښکاره کول، ور زده کول.

وربښوول (warṣowə́l) مص.م. وربښودل.

وربښیل (warṣayə́l) مص.مت. وربښودل.

ورغ (wrağ) نر.م ۱) هوښ، حواس: ۲) ایمانداري.

ورغاست (warğást) نر.م. حمله، یرغل، برید.

ورغاستل (warğástal) مص.ل. حمله کول، برید کول، یرغل کول.

ورغالی (wurğálay) نر.م. نغری، دېګدان.

ورغانی (warğaṇáy) نر.م ۱) خمیره، د غنمو اوړه ۲) هغه خمیره شوي اوړه چې د نوي زېږېدلي ماشوم د پاکوالي لپاره یې استعمالوي.

ورغړ (warğáṛ) نر.م. په اوبو کې ژور ځای.

ورغـړنه (warğaṛána) ښـځ.م. د اوبو او خـره د غورځېدو ځای.

ورغړی (warğáṛay) نر.م. د اوبو تل، د اوبو بهیر.

ورغستل (warğastə́l) مص. مت. ورغـانـدل، تکول، دل کول.

ورغستلی (warğastalay) منف. تکول شوی، دل شوی.

ورغندل (warğandə́l) مص. مت. ور لاندې کول.

ورغومی (warğúmay) نر.ج. مرغومی، د چېلې بچی، چېلوکی، چیله کی.

ورغوی (warğáway) نر.م. تلی، د لاس تلی.

ورغې (wurğə́y) ښځ.م. لوی تورکی، دلوګي هغه برخه چې د کوټې په چت پورې نښتې وي.

ورق (waráq) نر.م. صفحه، پاڼه..

ورک (wrak) ص. نر.م. پټ، نه ښکارېدونکی، نه پیداکېدونکی، ضایع.

ورکاوی (wrakāwáy) نر.م. ورکېدنه، له منځه تلنه، بې درکه کېدنه.

ورکړه (warkṛá) ښځ.م. خیرات، صدقه، بخښنه.

ورک لاری (wraklā́ray) نر.م. ورک شوی، بې لرکه، هغه سړی چې لاره یې ورکه کړې وي.

ورک لېوني (wraklewanáy) ص.نر.م. سخت مین، عاشق، شیدا.

ورک مانی (wrakmā́nay) ص. نر.م. خنده نی، توکي، بشاش، مسرور.

ورک مرغه (wrakmarğá) نر.م. یو خیالي مارغه، سیمرغ (عنقا).

ورک نومی (wraknúmay) ص.نر.م. نوموړکی، بې نام و نښان، گمنامه.

ورکوزول (warkozawə́l) مص.مت. ورکښته کول، لاندې وروستول.

ورکوزېدل (warkozedə́l) مص.ل. ښکته ورتلل، وربښکته کېدل، لاندې ورتلل.

ورکول[1] (wrakawə́l) مص. مت. پوپناه کول، ضایع کول، بې درکه کول.

ورکول[2] (warkawə́l) مص.مت. ۱) بخښل، ادا کول، ترسره کول: ۲) صادرول.

ورکه[1] (wrā́ka) ښځ.م. ورکه شوې، بې درکه.

ورکه[2] (wárka) ف. د وریې کړه، لنهون.

ورکېدل(۱) (wrakedə́l) مص. ل. پوپناه کېدل، لا درکه کېدل، ضایع کېدل، له منځه تلل.

ورکېدل(۲) (warkedə́l) مص.ل. ورکړي کېدل، ورکول کېدل، تسلیمول، سپارل، حواله کول.

ورگ (warg) نر.م. ۱)ورۍ؛ ۲)یو کلن اوبن؛ ۳)پنځه کلن گډ یا پسه.

ورگډ (wargáḍ) نر.م. سره یو ځای، شامل.

ورگډول (wargaḍawə́l) مص. مت. ور یو ځای کول، شاملول.

ورگډي (wargáḍe) ص.ښځ.ج. و گ. ورگډ.

ورگړ (wargáṛ) نر.م. دخوسا پانو سره (ṛará)، دېرۍ یا انبار.

ورگن (wargə́n) نر.م. ورۍ ربښنه، پشم وربښنه.

ورگه(۱) (wargá) ښځ.م. ۱)د غوړونو پوڅکی؛ ۲) نر.م. د نوي لنگي غوا کنډ، اولنی شودې.

ورگه(۲) (wrága) ښځ.م. ورږه، یوه خزنده، کیک.

ورگینه (wargína) ښځ.م.سرباندې، دځرمني پړی.

ورلاندې (warlánde) ق. ورکښته، ورکوز.

ورلول (warlawə́l) مص.مت. حامله کول، بلاربول.

ورله (warlá) ص. ښځ.م. ۱)حامله، بلاربه؛ ۲) اد. ورله، ورته.

ورله انا (warlaaná) ښځ.م. د نیا مور، دنیا نیا.

ورلېدل (warledə́l) مص. ل. بلاربېدل، ورله کېدل.

ورم(۱) (warám) نر.م. پړسوب، اماس، باد.

ورم(۲) (wárm) نر.م. نصیحت، پند، وعظ.

ورمارگه (warmārgá) نر.م. اومارگه،مرداره دانه، د کوچنیانو یوه ناروغي ده.

ورماند (warmand) نر.م. ورم کوونکی، نصیحت کوونکی، واعظ.

ورملیک (waramlik) نر.م. پند نامه، نصیحت نامه.

ورمند (warmand) نر.م. امر، اډر، کوماند.

ورمنددود (warmanddod) امري دود، د گړیو گرداني اړخ، د امر صیغه.

ورمندون (warmandun) نر.م. دربمگرتوب، قضاوت، محاکمه.

ورمندن (warmandan) نر.م. نصیحت، پند، لارښوونه.

ورمندیز (warmandīz) نر.م. د ورمند یا وړمندون اړوند، امري، حکمي.

ورموال (waramwal) نر.م. و گ: ورماند.

ورمولی (warmūlay) نر.م. د کوچنیانو یوه ناروغي ده چې د هغې له امله یې د ستونه کېږي.

ورمېږ (warméẓ) نر.م. ښت، ښټ مېږی.

ورنداره (wrandā́ra) ښځ.م. ورندار، د ورور ښځه.

ورندی (wrandáy) نر.م. دېر وربډونکی، په شبېو شبېو وربډونکی.

ورنډه (wurandá) ښځ.م. گډه گونه، ناڅاپي حمله.

ورنه (warná) اد. ورخنې، ورڅخه، له دغه.

ورنش (warnísh) نر.م. وارنش، وارنیش، د دروازو او کړکیو د رنگولو یو ډول غوړ رنگ.

ورنکی (wrankáy) نر.م. ۱)د ورانه هډوکی، د پتون هډوکی؛ ۲)د زنگانه سترگه، ورانی.

ورنگی (wrangáy) نر.م. نرم باران، نری باران.

ورنیکه (warníka) نر.م. د نیکه پلار، غورنیکه.

ورڼ (wráṇ) نر.م. ۱)تابوت، جنازه؛ ۲)سېلاب وری.

ورو (wró) ق. ص. په کرار، په آرام، په مزه.

وروځه (wrūǵa) ښځ.م ۱)دسترگو دپاسه ویښتان، ابرو؛ ۲)د مېږو سپږه، کنه.

وررور (wrór) نر.م. د مور و پلار زوی.

وروررانه (wrórāná) ورورگلویز.

وروړ عزیز (wrorәzíz) نر.م. خپل خپلوان، خپل پردی، یار و اشنا.

وروړکی[1] (wrorkáy) نر.م. وروړک، روکی، د وروړ تصغیر نوم.

وروړکی[2] (wurwurakáy). نر.م. ۱) سراب؛ ۲) اوراورکی، هغه الزونکې څرڅې د شپې لـه خـوا له ځانه رڼا خپروي.

وروړګلوي (wrorgalwí) ښځ.م. وروړولي، راشه درشه، دوستي.

وروړي (wrorí) ښځ.م. ۱) وروړولي؛ ۲) داومي خرمني تسمه؛ ۳) په غره کې د ښکاریو پناه ځای.

وروړیز (wroríz) نر.م. وروړانه، وروړګلویز.

وروړل (warwṛál) مص.مت. چـاته وروړل، چـاته رسول.

وروست (wróst) ص.نر.م. خوسا او خراب شوی.

وروستاړی (wrūstáṛay) نـر.م. ۱) وروستـنی، اخیرنی؛ ۲) لاحقه.

وروستنی (wrūstanáy) ص.نر.م. د وروستاړی، اخري، آخرینی.

وروستول (wrostawál) مص.مت. خرابول، زړول، استعمالول، خسا کول.

وروستوالی (wrostwálay) نر.م. گـنده‌والی، خساوالی، خرابوالی.

وروسته (wrūsta) ق. وروستـو، بیا، پس، پاتې.

وروسته پاتې (wrustapāte) ص. ښځ.م. شاته پاتې، نه پرمختللی، نامترقي.

وروسته والی (wrustawálay) نر.م. شاته‌والی، پاتېوالی.

وروستی (wrustáy) نر.م. شاتنی، اخرنی.

وروستی بڼه (wrustaybaṇa) ښځ.م. آخري بڼه، نهايي شکل.

وروغ (wroğ) نر.م. کارغه، وراغ، کاغ، کارګه.

وروول (warawál) مص. مت. د باران د څاڅکو په څېر تویول، ګوزارول.

وروون (wrūn) نر.م. ادوم، پتون.

وروڼی (wruṇay) نر.م. (ج. وروڼي) اورنی، روڼی، هغه تو ته چې کوچنی پکې ترل کېږي.

وروڼه (wrúṇa) نر.ج. د يوه پلار زامن.

ورو ورو (wrówró) ق. په کراره کراره، په مزه مزه.

ورهنګر (warhaṇgar) نر.م. ورهنه ګر، کسبګر، پېښه ور.

ورهنه (warháṇa) ښځ.م. کسب، شغل، کار، چار.

ورهول (warhawál) مص. مت. خلاصول، آزادول.

ورهیسته (warhísta) ق. اخواته، له لري، ورایسته.

ورهېدل (warhedál) مص. ل. آزادېدل، خلاصېدل.

وری[1] (wáray) نر.م. د باروړونکو حیواناتو بار.

وری[2] (wūráy) نر.م. ۱) د مېږي بچی؛ ۲) د لمريز کال لومړی میاشت.

وری (woráy) ښځ.م. ۱) اوری، بیره؛ ۲) د مېږي ښځه بچی.

وریا (waryá) ښځ.م. ۱) باران، شیګـره، ورینګي؛ ۲) ص. ښځ.م. ۱) حاشیه؛ ۲) د بر لیري.

وریت[1] (writ) ص.نـر.م.ج. ۱) په اور کـباب شـوی؛ ۲) سوځېدلی؛ ۳) قهرېدلی.

وریت[2] (waryat) نر.م. ښکاره، څرګند، جوت.

وریت پیت (writpip) ص. ۱) د بـر قهـربـدلی؛ ۲) سختې ګرمۍ وهلی.

وریتول (writawál) مص. مت. ۱) په اور پخول، نیني کول.

وریته (writá) ښځ.م. په اور کباب شوې غوښه.

وریته (wréta) ښځ.م. ښکاره، څرګنده، جوته.

وریته ګر (writagár) نر.م. کبابي، کبابچي، وریتی.

وریتې (writé) ص. ۱) ورتې شوې؛ ۲) دوریتو غوښو مېلمستیاوې.

وریتېدل (writedál) مص.مت. ۱) په اور پخېدل، نیني کېدل؛ ۲) غوسه کېدل.

وریجې (wríge) ښځ.ج. برنج، یو ډول غله.

وریځ (wrej) ښځ.م. په اسمان هغه لړې چې باران تري وريږي.

ورید (waríd) نر.م. هغه رګ چې له بدن څخه وینه راټولوي او زړه ته يې رسوي.

وریدل (waredál) مص.ل. ۱) راکښته کېدل، باران وریدل، واوره وریدل؛ ۲) تل یادېدل، همېشه په زړه کېدل.

وریدل (wridal) مص.مت. غوړېدل، پراخېدل، وده.

وریرونه (wrerúna) نر.ج. د وروو زامن.

وریره (wrerá) ښځ.م. د وروو لور.

وریږن (wreŗán) نر.م. هغه تکېدلي وری چې د لمڅي د جوړولو لپاره يې هوارې اچوي.

وریژون (wrižun) ق. رژېدل، ببلېدل، توېېدل، اوربېت.

وریسل (wresál) مص. مت. و ګ. وریښل.

وریشپر (wrešpár) نر.م. ۱) د غمکي حاصل؛ ۲) ډېر غالمغال، شورماشور.

وریښل (wrešál) مص.مت. د وریو غښتل او تاودل.

وریشه بر (wrišabar) نر.م. اذوقه، توښه، خواړه.

وریښم (wreṣ́am) نر.م. ج. ریښم، ابریشم.

وریښمین (wreṣmín) نر.م. له وریښمو نه جوړ.

وریښه (wreṣá) ښځ.م. په مړي پسې د جمعې د شپې خیرات.

وریغ (wreğ) نر.م. ج. رنګ.

ورین (wrin) ص. نرم. ویال، ارت، خلاص.

ورین تندی (wrintandáy) نر.م. خلاصه تنده، وياله تنده.

وریندارہ (wrindára) ښځ.م. وریندار، د وروربښځه.

ورینګی (wringay) نر.م. نری باران، شبګره.

وړ (waŗ) ص. نر.م. ۱) جوګه، لایق، مقابل، مناسب؛ ۲) نر.م. زوروړ، په حق، بې ګناه؛ ۳) څه ډول.

وړاندنی (wŗāndanáy) ص. نر.م. مخکینی، پخوانی، مخکې، څنډنی، لرغونی.

وړاندې (wŗánde) نر.م. مخکې، ړومبی.

وړاندیز (wŗandiz) نر.م. مخښوود، پېشنهاد، تجویز.

وړاندیزي (wŗandizi) ښځ.م. مخښوودي، پېشنهادي، تجویزي.

وړاندوینه (wŗandwayana) ښځ.م. مخوینه، پېشګويي، پېش‌بیني.

وړاندېینه (wŗandeyana) ښځ.م. وړاندې کونه، عرضه، ارایه، تقدیم.

وړانګن (wŗangan) نر.م. و ګ: وړنګن.

وړانګه (wŗánga) ښځ.م. پلوشه، رڼا، څریکه.

وړانه (wŗána) ښځ.م. د ورکېدو حالت، بې ګناهي.

وړانه پړانه (wŗánapŗána) ښځ.م ۱) حق ناحق؛ ۲) ګټه او تاوان.

وړتوب (waŗtób) نر.م ۱) لیاقت، توانايي؛ ۲) ګټه بریالیتوب، غلبه.

وړښتی (wŗaṣtay) نر.م. غرنی بادام، ورغښتی، د بادام ونې ته ورته د یوې ونې نوم دی.

وړکینه (waŗakína) ص.ښځ.م. کمکینه، ووړه نجلۍ.

وړکی (waŗakáy) ښځ.م. ماشومه، کم عمره جلۍ.

وړګینه (waŗgína) ښځ.م. پشمینه، ورینه، له وړیو جوړه رسۍ، وباسته.

ورل (wṛal) مص. مت. ۱) یو شی له خپله ځایه بل ځای ته انتقالول، رسول، اوچتول.

ورل راورل (wṛalrāwṛál) مص. مت. چغلي کول، و ګ. ورل.

ورم (waṛám) ق. تېر، ورم کال، لا تېر کال.

ورمه شپه (waṛmašpá) ښخ. م. له تېرې شپې نه اخوا شپه.

ورمه ورځ (waṛmawráǰ) ښخ.م. له تېرې شپې مخکې ورځ.

ورنګن (wṛangón) ص. نر.م. ځلېدونکی، رڼا کوونکی، ورنګين.

ورنګه (wṛangá) ښخ.م. ورانګه، پلوشه، شغله.

ورنګی (wṛangáy) ص. رنګی، رنګړی، ړنګی.

وروپړ (waṛupaṛ) نر.م. ملامت و سلامت، ملامت و نا ملامت.

وروکتوب (waṛūktób) نر.م. ورکتوب، وړوکوالی ماشومتوب، وړوکتيا.

وروکی (waṛúkay) نر.م. کمکی، کوچنی.

ورول (waṛawál) مص. مت. ميده کول، ريچي کول.

ورومبنی (wṛumbanáy) ښخ. م. مخکې، تېره شوې، اولنی، لومړنی.

ورمبنی (wṛumbanáy) ص. نر.م. ړومبی، مخکې، تېر شوی، لومړنی.

ورومبی (wṛumbáy) ص. نر.م. مخکينی، پخوانی.

وره (waṛá) ص. تېتکی، لنډکی، وړوکي ماشوم.

ورونی (waṛawūnay) نر.م. غوراسکی، يوه غرنی ونه.

وری (waṛáy) ښخ.ج. پشم، د مېږو وری.

وريا (waṛyā́) ص. نسب. ۱) بې قيمته، مفت، بې پيسو؛ ۲) ارزان.

ورياخور (waryaxor) نر.م. تيارخور، مفتخور.

ورين (waṛín) ص. نر.م. ج. پشمي، له وړيو جوړ.

وړې (waṛé) ښخ.ج. د وړيجو ميده ګي.

وړې وړې (waṛéwaṛé) ص. نر. ميده ميده.

وز (waz) نر.م. چېلی، نر چېلی، وزګوری.

وزارت (wizārát) نر.م. د وزير دنده، د وزير کار.

وزده (wázda) ښخ.م. وازده، وازګه، چربي.

وزر(۱) (wazár) نر.م. ۱) بال؛ ۲) بازو؛ ۳) د کتاب پوښ، پښتي.

وزر(۲) (wūzar) نر.م. غمشريکي، غمرازي.

وزغان (wazǧā́n) نر.م. غوزان، چارمغز، متک.

وزغونه (wazǧóna) ښخ.م. د وزو وېښته، وژغني.

وزګار (wazgā́r) ص. نر.م. بې کاره، بې کسبه، بې روزګاره.

وزګارتيا (wazgartyā́) نر.م. بې کاري، وزګارتوب.

وزګارېدل (wazgāredál) مص. ل. بې کاره کېدل، فارغېدل، له کار نه خلاصېدل.

وزګری (wazgáray) نر.م. سېرلی، بکری، چېلی.

وزلوبه (wazloba) ښخ.م. د وزې لوبه، بزکشي.

وزله (wázla) ښخ.م. ۱) پلمه؛ ۲) چاره، وسيله.

وزم (wázam) نر.م. ۱) قصد، اراده؛ ۲) سر، ترنګ، تنګ، وزن، خوش آوازي، طرز.

وزمکه (wazmáka) ښخ.م. سپوږمی، وږمکه.

وزمه (wázma) اد. وشمه، ډوله، وزن، طور، خبر، مثال، په خبر، لکه.

وزن (wazā́n) نر.م. جاج، تول، اندازه؛ ۲) شېبره؛ ۳) عزت؛ ٤) بوج؛ ٥) مقدار؛ ٦) د عروض په علم کې د شعر بحر.

وزنه (wazná) ښخ.م. لـه شيشې يا له کاڼي څخه جوړ شوی څيز چې په دفترونو کې يې په کاغذونو ږدي.

وزني (wazní) ص. نر.م. وزن لرونکی، درونډ.

وزه (wáza) ښځ.م. چېلی، بزه، بیزه.

وزیر (wazír) نر.م. ۱) د یو وزارت مشر؛ ۲) د شطرنج یوه دانه؛ ۳) د پښتنو د توکم یوه قبیله.

وزیره گوته (waziragwáta) ښځ.م. ځنځه گوته، د لاس د منځنۍ او کوچنۍ گوتې ترمنځ گوته.

وزېمه (wazéma) ښځ.م. سپرلی غوښتونکې وزه.

وزیي (wuzyí) ص. نر.م. وزې ته منسوب لکه وزیي غوښه، وزیي پوټکی.

وژغنې (wužğáne) ښځ.م. د وزو وېښتان، وزغنې.

وژغنیز (wužğaníz) ص. وزغنیز، د گېو او وزو له وېښتانو څخه جوړ شوی شیز.

وژل (wažál) مص. مت. قتل کول، مړ کول، خون کول، وژنل، قتلول، وژلل.

وژله (wážla) نر.م. قتل، مرگ، وژنه.

وژلی (wažálay) ص. مف. مړ کړی شوی، قتل شوی.

وژم (wažám) نر.م. د خوشالۍ شبیه یا حالت.

وژمدار (wažamdâr) نر.م. پاگل، مضطرب.

وژمکی (wažmakáy) ښځ.م. سپوږمی، وږمی.

وژنشمېر (wažanšmer) نر.م. د مړینې شمېره، د مړو شمېره، د قتل و قتال سرشمېرنه.

وژه (wažá) ښځ.م. د څټ پله، کلک او ترونکي عضلي تارونه، لېگامنتونه.

وږبی (wažbay) ښځ.ج. کاغه، سمندري کاغه، پنگوین.

وږد (wuzd) ص. نر.م. اوږد، ډېنگ.

وږدغوری (wuzdğwáray) نر.م. ځېږ غوری، پېړ غوری، لوی غوری، پلن غوری.

وږدوالی (wuzdwâlay) نر.م. اوږدوالی، طوالت.

وږدول (wuzdawál) مص. مت. راکښل، لوېول، طوالت ورکول، غځول.

وږسترگی (wazstárgay) ص. نر.م. وږې سترگې لرونکی، حرصي، حریص، تمه لرونکی.

وږم (wázam) نر.م. ۱) بوی؛ ۲) خوسا او بدبوی.

وږمکی (wazmakáy) ښځ.م. وږمی، وږمکه، سپوږمی، وژمکی، وزمکی.

وږمه (wazmá) ښځ.م ۱) یخه هوا، نری باد؛ ۲) علامه.

وږی (wázay) نر.م. ۱) وښکالی، وانبکی؛ ۲) د لمریز کال شپږمه میاشت.

وږی (wázay) نر.م. نهر، نهار، تش نسی، چې په معده کې یې خواړه نه وي.

وږې (wuzáy) ښځ.م. اوږی، د غاړې گانه.

وږیخاند (wazicand) نر.م. وږیخاندی، وږیخانی، وږیخانی، خوشه چین.

وږیخاندي (wazicandi) ښځ.م. وږیخانی، وږې غونډونه، خوشه چیني.

وس (was) نر.م. ۱) طاقت، کوښښ، زور، واک، اختیار؛ ۲) ځیز.

وس (wus) ق. اوس، دا وخت، دا ساعت.

وساطت (wasâtát) نر.م. ۱) واسطه، ذریعه، وسیله؛ ۲) منځگړتوب.

وسایل (wasâyál) نر.م. د وسیلې جمع، وسیله.

وسپنباب (waspanbab) نر.م.ج. وسپنیز لوښي، وسپنیز اوزار، وسپنیز الآت.

وسپنپرېکند (waspanprekand) نر.م. وسپنه غوځوونکی، اهن بر.

وسپنپلور (waspanplor) نر.م. وسپن پلورنه، د وسپنې هټی، اهن فروشي.

وسپنپلوری (waspanploray) نر.م. وسپنې والا، وسپنه خرڅوونکی، اهن فروش.

وسپنپېر (waspanper) نر.م. د وسپنې دوره، دورهٔ اهن.

وسپنڅادر (waspancadar) نر.م. ترامه، اهن چادر.
وسپنخړی (waspanxáṛay) نر.م. د اوسپنې زنګ، د اوسپنې خیرې.
وسپن خور (waxpunxór) نر.م. برجي کانی، هغه کانی چې تبرګي او چړې ورباندې تېره کوي.
وسپن خوره (waspanxorá) ښځ.م. د اوسپنې زنګ، مچه خور، مچه خورک.
وسپنکښ (waspankáṣ) نر.م. آهن ربا، سپنښ، د وسپنې د کان کارګر.
وسپنکښي (waspankaṣí) ښځ.م. اهن ربايي.
وسپنویلګر (waspanwilgar) نر.م. وسپن ویلوونکی، د وسپنې ذوبوونکی، اهن ذوب کن.
وسپنویلوب (waspanwiloh) نر.م. وسپنویلون، د وسپنې ویلونه، د اوسپنې ذوب.
وسپنه (wáspana) ښځ.م. آهن، معدني فلز.
وسپنهوډی (waspanhoḍay) نر.م. د کلکې ارادې څښتن، د ټینګ عزم څښتن.
وسپنيز (waspaniz) نر.م. ۱) اوسپنيز، وسپنې والا: ۲) د کلکې ارادې څښتن، مضبوط.
وست (wast) نر.م. ۱) ګټه: ۲) متاع، سامان.
وستار (wastár) نر.م. بنجاره ګر، سیمسار.
وستکار (wastakár) نر.م. استکار، هغه کسان چې په ځینو کسبونو کې مهارت لري.
وستل (wastól) نر.م. مقام، ځای، د غونډې ځای، دبه، صوفه.
وستناک (wastnák) ص. نر. خوشحاله، خوښ.
وستون (wastún) نر.م. زېرمه تون، تحویلخانه، د مال ځای.
وسته (wastá) ښځ.م. ۱) ډنډ، تالاو: ۲) موضوع: ۳) بند.
وستیانی (wastyānáy) نر.م. اخیري، ختمېدونکی.

وسط (wasát) نر.م. منځ، مرکز.
وسعت (wasʿát) نر.م. ارتوالی، پلنوالی، لویوالی.
وسکه (wáska) ق. ځکه نو، ځکه چې، ولې چې، بېشکه، خو، مګر.
وسله (waslá) ښځ.م. اسلحه، د جګړې اوزار.
وسله وال (waslawál) ص.نر.م. وسله لرونکی، مسلح.
وسلېدل (wasledál) مص. ل. ماتېدل، شلېدل.
وسمن (wasmán) ص.نر.م. قادر، زورور، اختیارمن.
وسمه (wasmá) ښځ.م. د نیل پاڼې چې وېښته پرې توروي.
وسواس (waswā́s) نر.م. وهم، وسوسه، شک.
وسواسه (waswāsá) ښځ.م. پرېشاني، تشویش.
وسه (wasá) ښځ.م. ۱) برسات، پشکال، باران: ۲) څواک، توان، طاقت.
وسیع (wasíʿ) ص. ارت، پراخ، پلن.
وسیله (wasilá) ښځ.م. سوب، ذریعه، سبب.
وسیم (wasím) ص. ښکلی، ښایسته، ډولي.
وش (waš) نر.م. ۱) وده، ترقي: ۲) زهر: ۳) د غم او درد ښکاره کولو حرف.
وشتمار (waštmā́r) ص. نر.م. ۱) تحریک پیدا کوونکی، بېداروونکی: ۲) توکمار.
وشتول (waštawál) مص. مت. راښلل، بېدارول، تحریکول.
وشته (wášta) ښځ.م ۱) توکه، مزاح: ۲) المسونه.
وشتي (wašti) نر.م. توکي، توکمار، وشتمار.
وشم (wášam) اد. طور، څنګه چې، لکه، په څېر.
وشمه (wášma) ص. نب. و ګ. وشم.
وشن (wašán) ص. بالغ کېدو ته نیږدې.
وش و وده (wašuwada) ښځ.م. وده او لوېښت، وده او نمو، نشو نما.

وښه (wāṣ̌á) ښځ.م. ۱) لانده ځانګه؛ ۲) اشهر

وښ (waṣ̌) نر.م. زهر، سم.

وښبه (waṣ̌pá) ص. نر.م. واښه خوړونکی، واښه والا، واښه پلورونکی.

وښته (waṣ̌tá) ښځ.م. ۱) اکاره، یو ډول غمرنی وربجې؛ ۲) ګل مهره او مرجان چې د ښځې ګانه وه.

وښتې (waṣ̌té) ښځ.م. ۱) اشاره، استنباط؛ ۲) یو ډول وربجې.

وښخور (waṣ̌xór) ص. نر.م. ۱) وښوری، واښه خوړونکی حیوان؛ ۲) د مال هغه بچی چې نوی په وښو خوړلو راغلی وي.

وښکالی (waṣ̌kā́lay) نر.م. د انګورو ګانګی، ګانګوری، غانګی، وانبکی، ګنګوری.

وښکل (waṣ̌kál) مص. مت. ۱) وکښل، ایستل، بهر کول؛ ۲) الیک کول؛ ۳) وباسل، وکاږل.

وښکه (waṣ̌ká) ښځ.م. اوښکه، ووښکه، هغه اوبه چې د درد او غم پر مهال له سترګو راځي.

وښکی (wā́ṣ̌kay) نر.م. ۱) د خولې یو اړخ، د خولې کنج؛ ۲) وښکالی.

وښن (waṣ̌an) نر.م. زهرجن، زهرژلی، زهرلړلی، په زهرو ککړ.

وښند (waṣ̌ánd) ص. نر.م. ۱) تاندې، ښېرازه؛ ۲) هغه سړی چې د ملا کوږوالی نه لري.

وښوری (waṣ̌óray) نر.م. و.ګ. وښخور.

وښي (waṣ̌áy) نر.م. ۱) د لاسو یو ډول ګانه، باهو، کړۍ، کړه؛ ۲) داوسپې کړی.

وښیانه (waṣ̌yāná) ښځ.م. وښبانه، شنه ځمکه، ورشو، څرځای.

وښېدل (waṣ̌edál) مص.ل. ۱) د ښويېدل ناسمه بڼه، تېرونل، تېروتنه؛ ۲) کمرورې کېدل.

وصاف (wassā́f) نر.م. ثناخوان، صفت کوونکی.

وصال (wisā́l) نر.م. ۱) ملاقات، یوځای کېدنه؛ ۲) نص. مرکېدنه، خصمېدنه.

وصف (wasf) نر.م. ستاینه، ښه والی، صفت.

وصل (wasál) نر.م. و.ګ. وصال.

وصلت (waslát) نر.م. و.ګ. وصال.

وصي (wasí) نر.م. هغه څوک چې وصیت کوونکی د وصیت د ترسره کولو لپاره ټاکلی وي.

وصیت (wasyát) نر.م. ۱) نصیحت؛ ۲) د هغه مال او ... سپارښتنه چې یو څوک له حیلې مړینې یا سفر څخه پخوا چاته کړې وي.

وصیتنامه (wasyatnāmá) ښځ.م. پیمان، ژمنه.

وضاحت (wazāhát) نر.م. سپینه خبره کونه، تشریح کونه. تفسیر بیانونه.

وضع (wazʻá) ښځ.م. ۱) صورت، شکل، څېره؛ ۲) حالت، وضعیت.

وضعیت (wazʻiyát) نر.م. کیفیت، حالت.

وضو (wuzó) ښځ.م. اودس، طهارت.

وطن (watán) نر.م. د پیدا کېدو ځای، هېواد.

وطنپال (watanpā́l) نر.م. وطنپرست.

وطن پرست (watanparást) ص. نر.م. له وطن سره مینه کوونکی، د وطن خدمت کوونکی.

وطندار (watandā́r) نر.م. و.ګ: وطنوال

وطنداري (watandārí) ښځ.م. له وطن سره پت پالنه، د وطن له ولس سره مینه پالنه.

وطنوال (watanwā́l) نر.م. دیوه هېواد اوسېدونکی.

وطني (watanī́) ص. نس. وطن ته منسوب.

وطې (watè) ښځ.م. ۱) عورونه، جماع؛ ۲) اتر پښو لاندې کول.

وظیفه (wazīfá) ښځ.م. ۱) د خدای ذکر؛ ۲) هغه خوراکه چې طالبانو ته یې ورکوي؛ ۳) دنده.

وعده (wasdá) ښځ.م. عهد، قول، لوظ، اقرار.

وعده خلاف (wasdaxılấf) ص. نب. وعده نه پوره کوونکی، په وعده وفا نه کول.

وعظ (wasz) نر.م. نصیحت کول، پند کول.

وعید (wasíd) نر.م. د سزا ورکولو وعده، د ویرولو وعده، بده وعده.

وغژن (wagžán) ص. چینجن.

وغه (wagấ) نر. د ګېډې چینجي.

وغیره (wağayrấ) ق. سربېره پر دي، او نور، او داسې نور.

وفا (wafấ) ښځ.م. پت پالنه، د یارانې او دوستی وعده پوره کونه، ملګرتیا کونه.

وفات (wafất) نر.م. مړینه، مړ کېدنه.

وفاق (wıfấq) نر.م ۱) موافقت، یووالی؛ ۲) دځینو ولایتونو مجموعه چې د ننه خپلواکي ولري.

وفاکېش (wafākḗš) نر.م. وفادار.

وفایي (wafấyı) ښځ.م. وفامن، مینه ناک، محبتي.

وفد (wafd) نر.م. پلاوی، جرګه، هیئت، یو ټولي چې د غوښتني لپاره چاته ورشي.

وفق (wafq) نر.م. سمون، مطابقت، ترون.

وفور (wafúr) ج. نر.م. زیاتوالی، کثرت، ډېروالی.

وقار (wıqấr) نر.م. عزت، شرف، قدر، شان.

وقایع (waqāyís) ښځ.ج. پېښې، واقعي، حادثي.

وقایوي (waqāyawí) ص.نب. حمایتي، محافظتي.

وقایه (waqāyấ) ښځ.م. د کتاب پښتي، ساتنه، حمایت، محافظت، پوښ.

وقت (waqt) نر.م. وخت.

وقر (waqấr) نر.م. ۱) عظمت، بزرګي؛ ۲) عزت، قدر؛ ۳) رتبه، منصب، عقل.

وقفه (waqfấ) ښځ.م. ځنډ، مهلت، لږ ساعت دمه کونه.

وقوع (waqū́s) ښځ.م. واقع کېدنه، ساعت تېرېدنه.

وقوف (waqū́f) نر.م. پېژندنه، شعور، علم، پوهه؛ ۲) پر عرفات د حاجیانو تم کېدل.

وقیع (waqís) ص. عزتمند، معزز، وقعت لرونکی.

وک (wak) نر.م. خوښه، طاقت، واک، اختیار.

وکاږل (wakāẓál) مص. مت. وباسل، ایستل، وکښل، ویستل.

وکالت (wakālát) نر.م. ۱) د وکیل دنده، د وکیل کار؛ ۲) د شورا غړیتوب.

وکالتاً (wakālatán) اد. د وکیل په وسیله.

وکر (wakár) نر.م. اکر، بڼه، څېره، رنګ، وضع.

وکښل (wakṣál) مص. مت. خارجول، وباسل، وښکل، ویستل، ایستل.

وکه (waka) ښځ.م. لوی ارمان، زیاته اشتها.

وکیل (wakíl) نر.م. ۱) اختیارمن، نایب، واکمن، مختار؛ ۲) په عدالت کې وکالت کوونکی.

وکیل التجار (wakilutujấr) نر.م. په خارج کې د سوداګرو استازی، وکیل، نماینده.

وګ (wag) ښځ.م. د مصنوعي وېښتو ټوپۍ.

وګړ اړپوهه (wagarārpoha) ښځ.م. وګړنی یا عامیانه ایتمولوجي، ریښه پېژندنه.

وګړپال (wagarpal) نر.م. وګړوال، بشرپال، بشر دوست.

وګړپوهنه (wagarpohana) ښځ.م. انسان پوهنه، بشر پېژندنه.

وګړپوهنیز (wagarpohanız) نر.م. د وګړپوهنې اړوند، انتروپولوژیکي.

وګړپوهه (wagarpoha) ښځ.م. وګړپوهنه، فولکلور.

وګړپوهیز (wagarpohíz) نر.م. فولکلوري، فولکلوریک.

وګړی (wagáṛay) نر.م. سړی، کس، انسان، غړی.
وګړیز (wagaṛíz) نر.م. وګړنی، شخصي، ځانګړی.
وګړیزنومځری (wagaṛiznumʒ́aray) نر.م.
وګړنومځری، شخصي ضمیر.
وګوره (wagóra) امر، ووینه، وکسه.
ول (wal) نر.م ۱) پیچ و تاب، تاو؛ ۲) اندازه، هوښ؛
۳) خبره، سوګند، قسم؛ ۴) حکمت، هنر؛
۵) ارزان، سپک؛ ۶) ګرداب؛ ۷) ګواهي؛
۸) تنبه، دروازه، دره؛ ۹) ګرمه هوا، نسم؛
۱۰) مص.مت. لکه بنورول.
ولا (walā́) ښځ.م. ۱) محبت، مینه؛ ۲) د کلي محل،
[illegible]ګاه.
ولادت (wilādat) نر.م. پیدا ښت، زیږېدنه.
ولاړ (walā́ṛ) ص.نر.م. ۱) پاڅېدلی، درېدلی، جګ
شوی؛ ۲) ف. نر.م. د تګ د فعل ماضي لکه:
احمد ولاړ.
ولاړتوب (walāṛtób) نر.م. ولاړېدنه، درېدنه.
ولاړول (walāṛawál) مص. مت. پورته کول،
جګول، ودرول، پاڅول.
ولاړېدل (walāṛedál) مص. ل. پاڅېدل، پورته
کېدل، جګېدل.
ولان (walā́n) نر.م. بلد، عادي، آموخته.
ولاند (walā́nd) ص. نر.م.ج. ۱) بلد، اشنا عادی؛
۲) نر.م. مړی مینځونکی، مرده شوی.
ولانګه (walangá) ښځ.م ۱) د مړي مینځلو تخته؛
۲) لنګر، عرشه.
ولایت (wilāyát) نر.م. ۱) د والي مرتبه، بزرګي؛
۲) د صوبې د والي دفتر.
ولایتي (wilāyatí) نر.م. ۱) ولایت ته منسوب؛
۲) د ولایت اوسېدونکی.
ولټ (wūlṭ) نر.م. د برقي فشار د اندازې واحد.

ولجه (waljá) ښځ.م. لوټ، تالان، د غنیمت مال.
ولچک (wulčák) نر.م. زولنې، هتکړۍ؛
ولڅه (wulcá) ښځ.م. د مېلمستیا وار.
ولخه (wulxá) ښځ.م. صحرا، بیابان، بېدیا.
ولد (walád) نر.م. زوی، زامنګی.
ولږه (wlaẓá) ښځ.م. لوږه، د وږي کېدو حالت.
ولس (wulás) نر.م. اولس، خلک، وګړي، عوام.
ولسپال (wulaspā́l) نر.م. ولس روزونکی، ولس
پالونکی.
ولس دښمن (wulasdoṣman) نر.م. د ولس
دښمن، د ولس مخالف، ولس بد.
ولس دښمني (wulasdoṣmani) ښځ.م. د ولس
دښمني، ملي دښمني، د قوم دښمني.
ولسمل (wulasmal) نر.م. ولسپال، ولسپار،
وګړپال، قوم دوست.
ولسنښې (wulasnaṣe) ښځ.ج. ملي پېژندنښې،
ملي ځانګړنې، ملي ممیزات.
ولسواک (walaswak) نر.م.ج. وګړواک.
ولسواکي (wulaswaki) ښځ.م.ج. وګړواکي،
ولس مشري.
ولسوال (wulaswā́l) نر.م. حاکم، د ولسوالۍ حاکم.
ولسواله (wulaswā́la) ښځ.م. د ولس حکومت.
ولسوالي (wulaswālí) نر.م. په افغانستان کې
یو انتظامي واحد، په دولتي چوکاټ کې لویه
سیمه.
ولسي (wulasí) ص. نر.م. ښځ. عوامي، وګړنی.
ولسي جرګه (wulasijarga) ښځ.م.ج. د ملي شورا
جرګه، کانګرس، پارلمان، قومي اسمبلي.
ولشل (wlašál) مص. مت. و.ګ. لوشل.
ولشونی (wlašúnay) نر.م. خمری، هغه لوښی
چې شېدې په کې لوشل کېږي، خوری.

ولښه (wŭlša) ښځ.م. کرچ، کډه، تګ، تلنه.

ولغه (wŭlğá) ص. لغ لغړ،وولغه، څړانګکوتره.

ولک (walúk) نر.م. ملک، جاګیر والا.

ولکه (walká) ښځ.م. ۱) سپارنه؛ ۲) قبضه؛ ۳) ډنډ؛ ٤) چکله؛ ٥) کوچنۍ سیمه.

ولکۍ (walkáy) ښځ.م. د ونې جرړه، ولۍ.

ولګر (walgár) نر.م. ۱) ولاچوونکی؛ ۲) هغه سړی چې نرخ تاکي، نرخ تاکونکی.

ولګو (walgáw) نر.م. رچ، کالي، دکورسامان.

ولګۍ (walgáy) ښځ.م. ولیې، ریښه، رګ.

وړل (wṛul) مص. مت. پرېول، وینځل، مینځل.

ولماستنی (wálmāstanay) نر.م. ملاوستنی، کمربند، ملاوستني ناسیه بنه.

ولموری (walmóray) نر.م. اورمولی، ورمولی، د کوچنیانو یو ډول ناروغي.

ولمه (walmá) ښځ.م. د پیزاریا پښو دننه تلی، د تلي په منځ کې ځای.

وڼل (wlán) نر.م. مینځنه، پرېولنه، پرېمنځنه.

ولنګ (wálang) نر.م. ۱) انار؛ ۲) برخه، ونډه.

ولور (walwár) نر.م. د زوم د کورنۍ له خوا د ناوې کورنۍ ته د تاکلو روپیو ورکونه.

ولول (walwál) ص.نر.م. الوول، ګوړګوتي وېښته.

ولول (walawál) نر.م. روښانول، رڼا کول، غوړول.

ولوله (walwalá) ښځ.م. جوش، جذبه، احساسات.

ولولیز (walwalíz) نر.م. پارند، پاروونکی، احساساتي، جذباتي.

ولونی (wlŭnay) ص.نر.م. ۱) پرېمنځوان، د پوزي پسول؛ ۲) غسل ورکوونکی، مرده شوی.

وله[1] (wlŭ) نر.م. مینځنه، پرېولنه.

وله[2] (wŭla) ښځ.م. ۱) بهد ونه؛ ۲) وواله، ویاله؛ ۳) جرړه، ریښه؛ ٤) اد. ورله، ورسره؛ ٥) ف. نر. ښځ.م. ریښ وله، وار پرې وکړه.

ولی (wálay) (ج. ولې) د تټر د شاتنی برخې یو ارخ، تر اوږو لاندې شاتنی خواته پلن هډوکی، چارې یې هم بولي.

ولي (walí) ص.نر.م ۱) نېک، بزرګ، د الله درست ۲) اض. لکه ورورولي، عزیزولي.

ولې (walé) نر.م. د استفهام کلیمه، د څه لپاره.

ولۍ (wláy) ښځ.م. ۱) ولی، د الوبخارا په څېر یوه تروه میوه؛ ۲) ریښه، جرړه، بنسټ، وله.

ولي پاڼه (walipāṇá) ښځ.م. پرار پاڼه، یو ډول بوټی چې د ویالو پر غاړو شین کېږي.

ولیعهد (waliṣáhd) نر.م. د پاچا زوی چې د هغه له مړینې وروسته د تخت حقداروي.

ولېشه (wlešá) ښځ.م. ۱) یو ډول لرګینه آله چې د مېږو ورۍ پرې غونډاري کوي؛ ۲) وېښه.

وم (wŭm) ف. نر. ښځ. م. ۱) کومکي فعل، د ماضي لپاره لکه تللی وم؛ ۲) نری لښتی لرونکی یې پانو بوټی، افسانوي هوما بوټی.

ومارګه (wŭmargá) نر.م. بغوتی، مردار دانه.

ومان (wumān) نر.م. ومه، یو بوټی چې د خامې خرمنې د پخولو لپاره ترې کار اخلي، بندکی.

وناره (wunāra) ښځ.م. یو ډول غرنۍ وابنه.

ونج (wánj) نر.م. عوض، سوداګري؛ ۲) نقص؛ ۳) تغییر.

ونجړی (wanjáṛay) نر.م. وړوکی مېز.

ونجوری (wanjoray) ښځ.م. بنجاری.

ونجول (wanjawál) مص.مت. بدلول، عوض ورکول.

ونجېدل (wanjedál) مص. ل. بدلېدل، عوض کېدل.

ونډ (wánd) نر.م. ۱) د رود په منځ کې بند؛ ۲) زړوکی، زړه چینه، زړه توته؛ ۳) برخه، حصه، ولکه.

وند خور (wandxór) نر.ملته خور حیوان.

وندر (wandár) نر.م. ۱) رسی، غروندی، د پړی هغه حلقه چې د مال په غاړه کې اچول کېږي؛ ۲) هغه دام چې کبان په کې نیول کېږي.

وندل (wandál) مص.مت. کنځل کول، زیاره کول.

وندن (wandán) ص.نر.م ۱) بچی لرونکی ځاروی؛ ۲) تول، په تول.

وندنی (wandánay) نر.م. وودنی، وندلی، د شنو وابنو یا بوټو نه جوړ شوی پړی او تانګ.

وند وند (wándwánd) ص. نر.م. برخه برخه.

ونډ (wánḍ) نر.م. ۱) د کرلي ځمکي يوه برخه؛ ۲) د سپاهيانو تولي؛ ۳) حصه، برخه.

ونډوالا (wánḍwālá) نر.م. د ونډ څښتن.

ونډ ونډ (wánḍwánḍ) ص. پارچه پارچه، برخه برخه.

ونډه (wanḍá) ښځ.م. برخه، حصه.

ونډۍ (wanḍáy) ښځ.م. ۱) برخه؛ ۲) قصابي، د قرباني مال دشریکانو په خپل منځ وېشل.

ونډیمار (wánḍimár) نر.م. کوتاند، کوتونکی، حلالونکی، قصاب، ونډۍ والا.

ونډیماري (wánḍimārí) ښځ.م. کوتاندي، قصابي، ونډۍ.

ونډۍ ونډۍ (wanḍáywanḍáy) ص. توکړه توکړه، توټې توټې، برخه برخه.

ونژی (wánžay) نر.م. ونړی، پرنجی، انتوسی، عطسه.

ونکه (wanaká) ښځ.م. رواش، لبنی.

ونکی (wankáy) ص. نر.م همزولی، د یو عمر.

ونګ (wáng) نر.م. صوت، اواز، غږ.

ونګره (wángra) ښځ.م. تالاب، تالاو، ډنډ.

ونګ ونګ (wángwáng) نر.م. صوت د کوچني د ژړا آواز، ونګه ونګه.

ونګه (wánga) ښځ.م. صورت، شکل، بڼه.

ونګه ونګه (wángawánga) نر.م. د کوچني د ژړا آواز، ونګ ونګ.

ونګی (wangáy) ښځ.م. سپوږمی، وړوکې ونه.

ونه[1] (wána) ښځ.م. ۱) درخت، درخته؛ ۲) قد؛ ۳) د قسم کلیمه.

ونه[2] (wúna) ښځ.م. د جمعي علامه، لکه ګلونه.

وني (waní) نر.م. هغه لرګي چې په هغه د لاندي غوښه د وچولو لپاره ویږوي.

ونیله (wanılá) ښځ.م. زیړ رنګه بوټی دی.

وڼا (waṇá) ښځ.م. ښکار، صید.

وڼاځ (waṇáǰ) نر.م. ښکارځای.

وڼڅ (waṇác) نر.م. هغه بخشش او کومک چې کال په کال له ناوې سره کېږي.

وڼکه (waṇáka) ښځ.م. د لمڅي څنده.

وڼل (waṇál) مص. اوړه کول، میده کول.

وڼیا (waṇyā́) ښځ.م. وریان، د دالو یو ډول دی.

وڼیوځی (waṇyuǰáy) ص. د کاریز هغه اوبه چې په تالاو کې نه جمع کېږي.

وڼی (waṇáy) نر.م ۱) ښکاري؛ ۲) ورنی؛ ۳) مندانو، مندارو.

وو (wū) ف.ج. ۱) لکه مور ناست وو؛ ۲) باد، هوا، روماتیزم.

وویدل (wūbdál) مص.مت. وودل، اوبدل.

وودل (wudál) مص.مت. وویدل.

وودة (wudá) ص.نب. ۱) چوف، دم، تر اغېز لاندي راوستل؛ ۲) ویده، اوده، خوبولي.

ووډل (wuḍál) مص. ۱) مرتب کول، ترتیب ورکول ۲) ویدل، اودل.

ووره (wūrí) ښځ.م ۱) انړی وریځ؛ ۲) دسترګو ګل.

ووریا (wūryá) اد. ۱) هوري، هلته؛ ۲) باران.

ووری (wūṛáy) ښځ.ج. د غاښونو ترمنځ غوښه، د نوکانو چاپېره غوښه، و.گ، اوري.

ووړ (wōṛ) ص. نر.م. ووړکی، کوچنی، ورکوټی.

ووړشمېر (woṛšmer) نر.م. کسري شمېر، مات شمېر، کسري عدد.

ووزوکی (wuzūkáy) نر.م. ووڅوکی، هغه پېټی چې نارینه یې په شا ښځې یې په سر وړي.

ووږه (wūẓá) ښځ.م.۱)ولی، اوږه؛ ۲)هوږه، سپږ.

ووښ (wūṣ) نر.م. ۱) د شپلې وابښ؛ ۲)اوښ.

ووکی (wukáy) ص. شاړ، خالي، تش.

وول (wūl) نر.م. د دروازې د بندولو اړم، تماچو.

ووله (wūlá) ښځ.م.متارکه، دزبندي، تیره اېښودنه.

وولی (wūláy) ښځ.م. خټلې، جرړې، د ونې جرړی، د اوبو د کتې وراندینی کوږلرگی.

وونډه (wūnḍa) ښځ.م. د یوه کلي اوبښان چې یو اوښبه یې پیایي.

ووونه (wūwána) ښځ.م.د توري او نورو فلزاتو اوبه.

وویه (wūya) ښځ.م. هگی، اگی.

ووی (wūwáy) نر.م. خبره، قول، وعده، ژمنه.

ووها (wūwhá) اد. د حیواناتو د راگرځولو غږ.

وها (wahá) نر.م. یو گردی بې پاڼو بوټی دی.

وهاب (wahā́b) ص. نر.م.ډېر بخښونکی، د الله تعالی یو صفتي نوم.

وهار (wahā́r) نر.م. پونه، زیم، څځا.

وهاریدل (wahāredál) مص. ل. څڅېدل.

وهل (wahál) مص.مت ۱) ټکول، لگول؛ ۲)فرض کېدل؛ ۳) ماتې ورکول؛ ٤)خوړلی کېدل.

وهلندی (wahlandáy) نر.م. تاو راتاو، کوږوږ.

وهله (wahlá) ښځ.م. حمله، یرغل.

وهلی (wahálay) ص. ټکولی، لگولی.

وهم (wáhm) نر.م. شک، گومان، خیال.

وهندی (wahánday) ص.نر.م. ۱)مقبول، په‌زړه پورې؛ ۲)وهونکی.

وه وه (wáhwáh) اد.د تحسین کلیمه، داد گیرنه.

وهیر (wahír) نر.م. ویر، ژړا، واوېلا.

وهیرغاړی (wahírğaṛay) ص. ویرکوونکی.

وی (wáy) اد. اوه، دافسوس کلیمه، ددرد کلیمه.

ویار (wyā́r) نر.م. ۱)عیب؛ ۲)حسد؛ ۳)غیبت.

ویارجن (wyārján) نـر.م. ویـارن، عیـبجن، نیمگړی.

ویارن (wyārán) نر.م. و.گ: ویارجن.

ویاړ (wyā́ṛ) نر.م. ۱)غرور، فخر؛ ۲)جونگړه.

ویاړجن (wyāṛján) ص.نر.م. فخرکوونکی، مغرور.

ویاړل (wyāṛál) مص.ل. غرور کول، فخرکول.

ویاړلی (wyāṛálay) نر.م. د ویاړ خاوند، ویاړن، له‌ویاړه ډک، مفتخر.

ویاړن (wyāṛán) نر.م. فخر او ویاړ کرونکی.

ویاړن غړی (wyāṛánğaṛay) نـر.م. ویـاړلی غړی، افتخاري غړی، افتخاري عضو.

ویاړنه (wyāṛana) ښځ.م. د ویاړ شعر، فخـریه، نازېده.

ویاړوبرم (wyaṛūbrám) نر.م. ویاړ و پرتم، شان وشوکت.

ویاړوپرتم (wyāṛopartám) نـر.م. ویـاړ و برم، ښاخ و پرتم.

ویاړور (wyā́ṛwáṛ) نـر.م. د ویاړ ور، د فخر ور، ښاخ ور.

ویاړه (wyaṛá) ښـځ.م. ۱)فخـر، ویـاړنه، غـرور؛ ۲)دایره، حلقه.

ویاسته (wyāstá) ښځ.م. بیاسته، یاسته، رسی.

ویال (wyā́l) ص. نـر.م. ۱)خوشـاله،خوش مزاجه؛ ۲)روڼ، تازه.

ویالتوب (wyāltób) نر.م. تازه‌گي، شګفتګي، د ویال کېدو حالت، ویالتیا.

وياله (wyālá) ښځ. م. ۱) تر تازه؛ ۲) بياله، ويله، واله، د اوبو د بهېدو لوی لښتی.

وياند (wayánd) ص. نر.م. نطاق، ويونکی.

وياندي (wayāndí) ښځ.م. نطاقي، ويناوالي، ويناکونه.

ويټ (wiṭ) ص. نر.م. ۱) ارت، پلن، پرانيستی؛ ۲) کرتو، بې حيا.

ويټ خولی (wiṭxulay) نر.م. ۱) ستر خولی، لوی خولی؛ ۲) چټيات ويونکی.

ويټ سترګی (wiṭstárgay) ص. نر.م. بې حيا، بې شرم، وازسترګی.

ويټکی (wiṭákay) ص. نر.م. ۱) بې حيا، شوخ؛ ۲) کرتو، د بې خبرې کوونکی.

ويټېدل (wiṭedál) مص. ل. ارتېدل، پراخېدل، پلنېدل.

ويجاړ (wijāṛ) ص. نر.م. ج. وران، کنډر، ګډوډ.

ويجاړتوب (wijāṛtób) نر.م. ويجاړوالی، خرابي، ويجاړتيا، ورانې، ګډوډي.

ويجاړول (wijāṛawál) مص.مت. ورانول، بربادول، خرابول.

ويجاړېدل (wijaṛedál) مص.ل. ورانېدل، بربادېدل، خرابېدل.

ويخ (wéx) نر.م. بېخ، جرړه، لاندې تل، ريښه.

ويده (widá) ص. نر.م. ج. بيده، اوده، خوبولي.

ويدېدل (widedál) مص.ل. اوده کېدل، خملاستل.

وير (wir) نر.م. ژړا، فرياد، ژړا انګولا، ماتم.

ويراوښکې (wirṓṣke) ښځ.م.ج. د وير اوښکې، د غم اوښکې، د ماتم اوښکې.

ويرجن (wirján) ص. نر.م. ج. وير کوونکی.

ويرژړلی (wiržáṛəlay) نر.م. ماتم کوونکی، نوحه ګر، ويرلړلی، ويرګډی، ويرغاړی.

ويرژلی (wiržə́lay) نر.م. ۱) ويرجن؛ ۲) غمجن، په غم اوښتی.

ويرغاړی (wirǧā́ṛay) نر.م. وګ. ويرژړلی.

ويرګډی (wirgáḍay) ص. نر.م. په غم ککړ، په غم اخته، غم شريک.

ويرګول (wirgwál) نر.م. چپه‌واو، کامه (،).

ويرلړلی (wirlaṛə́lay) نر.م.وګ. ويرګډی.

ويرمن (wirmán) ص. نر.م. غمځپلی، ماتم وهلی، غمجن.

وېرندوکی (werandū́kay) ص. نر.م. دارن.

ويروس (wirū́s) نر.م. د ناروغيو د پيدا کېدو ډېر کوچنی ميکروب.

ويرنه (wirā́na) ښځ.م. ويرليک، مرثيه، د غم اظهار.

وېرول (werawál) مص. مت. دارول، په زړه کې انديښنه پيدا کول، بېرونول.

وېره (wéra) ښځ.م. ترس، بيم، دار.

وېره اچونه (weraačawā́na) ښځ.م. دارونه، دارونګ، دار اچونه.

وېرېدل (weredál) مص. ل. دارېدل، په زړه کې انديښنه پيدا کېدل، خطر حسول، بېرونېدل.

وېړ (wiṛ) ص.نر.م. ۱) خپور؛ ۲) پراخ، ارت؛ ۳) د پټي شاوخوا د ښځخو او ښاخونو دېوال.

وېړول (weṛawál) مص. مت. خپرول، غوړول، پراخول.

وېړه (wéṛa) ښځ.م. هغه غنې او ښاخونه چې د پټي د فصل د ساتنې لپاره ترې کار اخلي.

ويړېدل (wiṛedál) مص. ل. خپرېدل، هوارېدل، غوړېدل.

وېزار (wezā́r) ص.نر.م. وګ.بېزار.

وېزه (wezá) ښځ.م. د یوه دولت له خوا بل هېواد ته د ورتلو اجازتپانه.

وېږد (wežd) نر.م. داس دښت ویښته، ورږ، یال.

وېږږی (wežžáy) نر.م. خراشکی، توکي، توکاني.

وېږل (wezal) مص. غځېدل، اوږدېدل.

وېږه (wéza) ښځ.م. یو ډول وابښه، یږه.

وېږی (wezáy) مف.نر.م ۱) غځېدلی، اوږد شوی؛ ۲) د ملنګانو کچکول.

ویسا (wesá) ښځ.م. باور، اعتبار، اعتماد، ډاډ.

ویساک (wisák) نر.م. د هندوانو جشن، د هندي کال لومړی میاشت.

ویستل (wistál) مص. مت. و.ګ. ایستل.

وېسن (wesán) نر.م. بې سن، د چنو اوره.

ویش[1] (wiš) اد. آه، اوه، د افسوس، حسرت، د غم او خپګان، د خوږ او درد د اظهار اواز.

وېش[2] (weš) نر.م. ۱) سرحد، برید؛ ۲) تقسیم، وېشنه، برخه برخه؛ ۳) د مار، لړم زهر، وښ.

وېشاک (wešák) نر.م. وېشنه، تقسیم، جلاوالی، تجزیه.

وېشاکګر (wešakgár) نر.م. وېشاکوال، وېشاکپال، تجزیه غوښتونکی، بېلتون غوښتونکی.

وېشاکګرانه (wešakgaraná) ښځ.م. بېلتونپالانه، تجزیه طلبانه، تجزیه ګرانه.

ویشت (wišt) نر.م. ۱) نښه ویشتنه؛ ۲) لاحقه چې د شلو مانا ښندي او د شلو له عدد څخه تر نه ویشتو پورې راځي.

ویشتل (wištál) مص.مت. ګوزار ورکول، په ګولۍ یا غشي وژل، ښکار کول.

وېش شمېر (weššmér) نر.م. انقسامي عدد.

وېشګر (wešgár) ص. نر.م. وېشونکی، تقسیم کوونکی.

وېشل (wešál) مص.مت. تقسیمول، تقسیم کول.

وېشلي (wešalé) ښځ.م. په غوریو کې له نسرو او رو څخه پخه شوی ډوډۍ.

وېش وړ (wešwár) نر.م. د وېش وړ، د تقسیم قابل، وېشل کېدونکی.

وېش وړتیا (wešwártyā) ښځ.م. د وېش وړتیا، د وېش قابلیت.

وېشه (wéša) ښځ.م. د کوټې لوی تیر، دستک.

ویښ (wiṣ) ص. نر.م. بېدار، د ویده ضد.

ویښتوب (wiṣtób) نر.م. ج. ویښتیا، بېداري.

ویښته (wiṣtá) نر.م. نري تارونه چې د انسانانو او حیواناتو پر پوستکي راشنه کېږي، موی.

وېښته رګ (weṣtárag) نر.م. نری شریان، نری رګ، شعریه عروق.

ویښول (wiṣawál) مص. مت. بېدارول، له خوبه جګول، له خوبه پاڅول.

ویښېدل (wiṣedál) مص. ل. له خوبه پاڅېدل، بېداربدل، لتهدل.

وېګن (wegán) نر.م. و.ګ. واګون.

وېل[1] (wel) نر.م. ۱) یو ډول رخت دی؛ ۲) سخته خبره، بې ځایه خبره.

ویل[2] (wayál) مص. ل. خبره کول، ګڼهل، ویل.

ویلاړ (wilár) ص.نر.م. تصمیم، عزم، نیت، ټینګښه.

ویلاړن (wilárən) نر.م. هوډیالی، باارادة، باعزمه.

ویلډنګ (wildíng) نر.م. دوه فلزه د برق په وسیله سره یو ځای کول یا سره منښلول.

وېلنه (welána) نر.م. ارزاني، ورياتوب.

وېلنی (welánay) نر.م. ایلنی، یو خپله زرغونېدونکی بوټی چې د ویالو په غاړه شین کېږي، پودینه.

ويلوب (wılób) نر.م. له اور غورځي غره راوتلي ويلي شوي مواد، لاوا.

ويلوبګر (wılōbgár) نر.م. وسپنويلوونکی، وسپنويلګر.

ويلول (wilawál) مص. مت. ويلي ياذوب کول.

ويلون (waylṓn) نر.م. د موسيقۍ يوه آله.

وېله (welá) ښځ.م. ۱) وياله: ۲) ګټه، فايده.

ويلی (wyə́lay) نر.م. خبره شوي، وعده شوی، خبره ويل شوي.

ويلي (wíle) نر.م. مايع شوی، اوبه شوی.

وېلی (welay) نر.م. ۲) امټ، رووړه: ۲) دهډوکو يو ډول ناروغي.

ويلېدل (wiledə́l) مص. ل. مايع کېدل، ټينګ مواد د حرارت په واسطه اوبه کېدل.

وينا (waynā́) ښځ.م. خطابه، تقرير، بيانيه.

ويناتوکي (waynātokí) ښځ.م. د وينا توکونه، د کلام اجزا، ژبني توکونه.

ويناغږي (waynāğəri) ښځ.م.ج. وينايېز غږي، ګړهاري غږي.

ويناوابنتی (waynāwāṣtáy) تکيه کلام، چې هر ځای ځانګړي مانه نه لري لکه په دې جمله کې: پربېږده مړه. مړه دلته کومه ځانګړي مانا نه لري.

ويناوال (waynāwā́l) نر.م. وينا کوونکی، بيان کوونکی، وياند، نطاق.

ويناوالي (waynāwālí) ښځ.م. وياندي، خبرلوڅي، نطاقي.

وينايېز (waynāyíz) نر.م. د ويناړوند، ګړهاري.

وينځکه (winǰáka) ښځ. د وينځې تصغير نوم، وينځه، خدمتګاره.

وينځل (winǰə́l) مص. مت. و ګ. مينځل.

وينځه (wínǰa) ښځ.م. ۱) خاپ، داغ، خال، تکی: ۲) وينزه، مينځه، د غلامه ښځينه بڼه.

ويندوکی (wayandúkay) ص.نر.م. زياتي خبري کوونکی.

ويندوی (wayandóy) نر.م. وياند، نطاق، ويناوال.

ويندی (windáy) نر.م. په ويني بهېدنګ اخته، په ويندی اخته، د پوزې وينه.

ويندي (windí) ښځ.م. ويني بهېنګ، وينه تلنه، خونريزي، نزف الدم.

وينزه (winzá) ښځ.م. مريي، غلامه، د غلام مونثه بڼه.

وينکښي (winkáṣi) ښځ.م. د ويني ايستو کار، د رګ وهلو کار.

وينکښی (winkáṣay) ص.نر.م. وينه ايستونکی، رګ وهونکی، حجام.

وينګ (wayáng) نر.م. وينه، خبري کونه، اداينه، تلفظ کونه.

وينګ ډول (wayángdawál) نر.م. ادا ډول، د تلفظ ډول، د ادا طرز.

وينوب (winób) نر.م. زوي، پلازما، سرامني، خوناب.

وينه'' (winá) ښځ.م. ۱) خون: ۲) آئينه، هېداره.

وينه''' (wayána) ښځ.م. ۱) وينا، تقرير: ۲) نر.م. د لرګي کويه، د لرګي يو ډول چينجی.

وېنه (wená) نر.م.ج. ويانه، يو ډول شينکی چې زياتره په ښوره ځمکه يا دېوال کې راپيدا کېږي.

وينه زوه (winazáwa) ښځ.م. ۱) د نېنکی دننه نواو وينه: ۲) مج. په سختی تولي شوي پيسې.

ويني بيه (winebayá) ښځ.م. ويني ګرمانه، د مرګ بدل، خونبها، د قتل عوض.

وینې پوه (winépoh) نـر.م. وینه پوهاند، وینه پېژندونکی، هیماتولوژست.

وینې پوهه (winepohá) بنـځ.م. وینې پوهنه، هیماتولوژي.

وینې تویینت (winetoyə́st) نـر.م. وینې تویونه، سفاکي.

وینې تویوونکی (winetoyáwū́nkay) نر.م. خونړی، وینې څښونکی، سفاک.

وینې څښاک (winécṣák) نر.م. وینې څښتنه، سفاکي.

وېول (wayawə́l) مص. مت، په خبـرو راوستـل، ګړول.

ویل (wayə́l) مص. خبـري كـول، ګـویا كـېدل، ګړېدل.

ویونکی (wayū́nkay) نـر.م. خبري كوونكی، ګړېدونكی.

ویه (wíya) بنځ.م. هګی، هویه، ویبه، وویه.

وی (wáyay) (ج. وي، ویـونه) تکی، كـلیمه، لغت.

ويي اوډون (wayiodū́n) نر.م. د ویونو اوډون، د كليمو ترتيب.

ويي پانګه (wayípangá) بنځ.م. لغوي پانګه، لغوي ذخيره.

ويي پانګيز (wayıpāngíz) نر.م. د ويي پانګې اړوند.

ويي پور (wayípor) نر.م. وییز پور، لغوي پور، لغوي عاريت.

ويي پوهاند (wayípohā́nd) نـر.م. ويي پـوه، ليكزيكولوژست.

ويي پوهنه (wayipohə́na) بنځ.م. لغت پوهنه، علم اللغة، ليكزيكولوژي.

ويي خج (wayixáj) نر.م. د ويي (كليمې) خج.

وېېدل (wayedə́l) مص. ل. په خبرو راتلل، په یو مخ خبرې كول، چتي ګړېدل.

ويي رغاونه (wayirağawə́na) بنـځ.م. ويي جـوړونه، نـوي (خپل لاسـي) ويي جـوړونه، نيولوګيزم.

وییز (wayíz) نر.م. د ويي اړوند، لغوي.

وييكنومځرى (wayíknumǰaray) نـر.م. اداتي ضمير چي له دوو وييكـو (اداتو) ځـغـه رغېدلی وي لكه پكي، راكي، پري.

وييكى (wayíkay) ادات، حرف.

ويي ليكپوهاند (wayilíkpohā́nd) نـر.م. ويي ليكى كنباند.

ويي ليكپوهنه (wayilíkpohə́na) بنـځ.م. د ويي ليكى (قاموس) پوهنه يا كښـنـه، قـاموس يا سپند ليكنه.

ويي ليكى كښاند (wayilıkáykṣánd) نـر.م. ويي ليكى كښـونكى، فـرهنګ ليكـونكى، قاموس ليكونكى.

هـ

هـ [1] (hé) ښځ.م. دپښتو الفبې څلوېښتم توری، ابجدي ارزښت يې (۵) دی.

هـ [2] (hé) د هجري کال لنډون نښه.

ها (hā́) ښځ.م. ۱) هګۍ؛ ۲) دتأسف، افسوس کليمه ۳) اد. د «هغه» لنډون–ها خوا؛ ۲) ق. بلې، هو.

هاپه (hā́pa) ښځ.م. اپه، هپه، حمله، يلغار، چپاو.

هاتف (hātíf) نر.م. غيبي آواز، فرشته.

هاتي (hātí) نر.م. پيل، فيل.،

هاجي (hājí) نر.م. نقل کوونکی، هجو کوونکی.

هادي (hādí) ص. نب. هدايت کوونکی، لارښود.

هار (hār) نر.م. ۱) ازمايښت؛ ۲) د غاړې امېل؛ ۳) د ګلونو لړ؛ ٤) پولي واحد دی.

هارل (hārə́l) مص.مت. ۱) ځنډ کول، لجوجت کول، سرتمبګي، سرزوري؛ ۲) ازمايښت کول.

هارن (hārn) نر.م. و ګ. ارن.

هاړ (hāṛ) نر.م. اهاړ، ۱) دګرمۍ موسم؛ ۲) اړې.

هاړه هوړه (hā́ṛahóṛa) ښځ.م. شور، ځوږ.

هاضم (hāzím) فا. نر.م. هضم کوونکی.

هاضمه (hāzimá) ښځ.م. معده، دهضمولو دستګاه.

هاغسې (hā́ğase) اد. هغه شان، هغسې.

هاغومره (hā́ğūmra) ق. په هماغه اندازه، د هغه هومره لنډون.

هاغه (hā́ğa) ض. هغه، اغه.

هاکي (hākí) ښځ.م. يوه لوبه ده.

هال (hāl) نر.م. ۱) تالار؛ ۲) هغه لويه کوټه چې غونډې په کې کېږي.

هالته (hā́lta) اد. هغه ځای کې، هلته.

هالکينه (hālakína) نر.م. هلکواله، ماشومتوب.

هاله (hālá) اد. ۱) هله، هغه وخت، نو بيا؛ ۲) ښځ.م ګول، حلقه، شپول، د سپوږمۍ کنډول.

هامون (hāmún) نر.م. صحرا، بيابان، دښت.

هان (hān) نر.م. منګ، عمر.

هان اوږد تیا (hānuẓdiyā́) ښځ.م. هان اوږدوالی. د عمر اوږدوالی.

هاند (hand) نـر.م. درک، وس، کـوښښ، زیار، هڅه، جدوجهد: ۲) پوله، حد، برید.

هاندوهڅه (hāndūhacá) ښځ.م. هڅه او هاند. کار وریار، هیه دپه، منډې تړې، کوښښ.

هاندي (handí) ښـځ.م. زیارکـښ، خـواریکـښ، زیارن، زیارمن، زیارایستونکی.

هاوان (hāwā́n) نر.م. یو ډول حربي توپ.

هاها (hā́ha) ښځ.م. هیاهو، د خوښۍ آواز.

هاهولې (hahole) ښځ.م. کنج و مکبز. نازو ادا، ناز و کرشمه.

هاهولي (hā́holí) ښځ.م. کـرشـمه یي، مکـبزي، کرشمه ساز.

هبا (habā́) نر.م. میراث، ترکه، میرات.

هبات (habā́t) ج. نر.م. تحفې، ډالۍ، هدیې.

هبته (habatá) ص. ابته، خراب، عبث، فضول.

هبته والی (habata ílay) نـر.م. خـرابـېدنه، عبث کېدنه، حبطه کېدنه، ابته کېدنه.

هب دپ (hábdap) نر.م. تېرونه، خورنه.

هبڼ (habā́ṇ) ص. نر.م. داخل، ننوتی.

هبه (hába) ښځ.م. خیر ـ صدقه. عطا کونه.

هپ دپ (hápdap) ق. ناڅاپي مـرګ، د مفاجات مرګ، دماغي سکته.

هپول (hapawā́l) مص.مت. تـېرول، خوړل، په یوه عرپ تېرول. په یو وار تېرول.

هپه (hápa) ښـځ.م. ۱) د کـوچنیانو په ژبـه خـواړه: ۲) چـا پسې په جمع وتنه، د چـا په ضد پورته کېدنه، حمله، چپـاو، چـاسـره په کومک تلنه: ۳) ډېره هڅه، لاس و پښې وهل.

هپه دپه (hápadapa) ښځ.م. و ګ: هاندوهڅه.

هتک (hátak) نـر.م. سـپکاوی، بې عزتي، د چا توهین کونه، رسوایي، بې حرمتي.

هتوځی (hatóǰay) نر.م. بازار، مارکېټ.

هتوری (hatoráy) ښځ.م. هتکړی، ولچک.

هته (hata) ښځ.م. ځنګل، لېچه.

هټ (haṭ) نر.م ۱) هټی، دوکان: ۲) ضد، اړی کونه: ۳) بې کاره: ٤) هڅه، خواري: ٥) معطل.

هټال (haṭā́l) ص. اتال، ایسار: ۲) یو ډول زهر.

هټکی (háṭkay) نر.م. ایتکی، سلګی، اکک.

هټی (haṭáy) ج. ښځ.م. دوکان، اټی.

هجاء (hijā́) ښځ.م. ځپه، سېلاب، هجاء د مورفیم یو جز دی.

هجر (hijr) نر.م. بېلتون، جلاوالی، بېلوالی، هجران.

هجران (hijrā́n) نر.م. و ګ. هجر.

هجرت (hijrát) نر.م. وطن پرېښـودنه، لـه یو ځای نه بل ځای ته تلنه.

هجري (hijrí) ص.نب. ۱) د هجـرت اړونـد لـکه هجري سنه: ۲) ناراست، سست، تنبل.

هجرا (hijrā́) نر.م. ایجرا، ښځونک.

هجري (hajrí) نر.م. هجرا.

هجوه (hajwa) ښځ.م. ۱) غندنه، رټنه، بدبیانونه: ۲) د شاعرۍ په اصطلاح د چا سپکاوی کونه، د یو چا غندنه.

هجوم (hujū́m) نر.م. ګڼه ګونه، یرغل، حمله.

هجه (hája) ښـځ.م. هڅه، په تکـو وینه، پـه زور او زهر تویه.

هڅه (háǰa) ښځ.م. و ګ. هجه.

هڅوب (hacób) نر.م. هڅـه څـه چې ولسونه سره توپیر کوي، کولتور، ژواک، فرهنګ، ثقافت، تهذیب.

هڅول (hacawā́l) مص.مت. لېږل، لمسول، تشویقول.

هخون وپاخون (hácunupācūn) نر-م. تلاش و قيام، جهش و قيام.

هخون و خوځون (hácunuxwáǰūn) نر-م. تلاش وجهش.

هخونه (hacawáṇa) ښځ-م. ليبونه، لمسونه، تشويقونه.

هخه (háca) ښځ-م. ١) الټون، شوق، هوس، تلوسه؛ ٢) حمله، بلوسه؛ ٣) دوزي شړنه؛ ٤) کوښښ، زيار.

هخېدل (hacedál) مص-ل. تشويقېدل.

هځه (háǰa) ص. ښځ-م. (ج. هځي) په تورو، په تکو، په الفبا.

هداد (hadad) نر-م. سزا، مکافات، جزا.

هدايت (hidāyát) نر-م. لاربنودنه، رهنمايي.

هدر (hadár) ص. نر-م. ضايع کېدل، باطل کېدل، بربادېدل، بېهوده.

هدف (hadáf) نر-م. نښه، نښانه، نخښه، موخه.

هد هد (hudhúd) نر-م. ملاچرګک، ګوډۍ چرګ، هغه الوتونکی چې په سر تاج لري.

هديره (hadirá) ښځ-م. قبرستان، مقبره، اديره.

هديه (hadyá) ښځ-م. ١) ډالي، نذرانه، سوغات، تحفه؛ ٢) قيمت، بيه.

هډ (haḍ) نر-م. ١) هډوکی؛ ٢) اصالت و شرافت.

هډبند (haḍbánd) نر-م. هډوکي ترونکی، پلستر.

هډپوهاند (háḍpohánd) نر-م. هډ پوه، د هډوکو ماهر، هډوکي پېژندونکی، استولوژست.

هډپوهنه (háḍpōhána) ښځ-م. هډ پوهه، د هډوکو پوهنه، استولوژي.

هډپوهنيز (háḍpohániz) نر-م. هډپوهيز، د هډ پېژندنې اړوند، استولوژيک.

هډتړ (haḍtáṛ) نر-م. د هډوکي د تړلو لپاره لازمه پټۍ.

هډخور (háḍxor) نر-م. د هډوکو خوړونکی.

هډدرملی (háḍdarmalay) نر-م. د هډوکو ډاکټر، هډسمی، شکسته بند.

هډدرملې (háḍdarmalí) ښځ-م. د هډونو درملنه، هډسمون، شکسته بند.

هډدرمليز (háḍdarmalíz) نر-م. د هډ درملنې اړوند.

هډسمی (háḍsamay) نر-م. هډدرملی، هډوکي سمونکی، شکسته بند.

هډماتوالی (háḍmatwalay) نر-م. د هډ يا هډوکو ماتېدنه.

هډماتی (háḍmátay) نر-م. ١) دېنمني، تربګني؛ ٢) هغه يخني چې اثر يې تر هډوکي پورې وي.

هډماتي (háḍmāti) ښځ-م. ١) دېنمني؛ ٢) چې هډوکي يې مات وي؛ ٣) د هډماتولو پور.

هډو (háḍo) ق. بالکل، چري، قطعاً، هېڅکله.

هډواله (háḍwála) ښځ-م. تنومندي، تنورتوب.

هډوپلې (haḍoplé) ښځ-م. هډوکي او پلې، پلې او هډونه.

هډور (haḍawár) ص. نر-م. ج. طاقتور، غښتلی، مضبوط، غټ او مضبوط هډونه لرونکی.

هډوکی (haḍūkay) نر-م. د حيواني جسم هغه سخته برخه چې وجود پرې استوار وي.

هډه (haḍá) ښځ-م. تم ځای، اېستګاه، اډه، د موټرو د دربدلو ځای، بس تمځی، د شالګولو ځای.

هډي (haḍí) نر-ج. ١) د يوې لويې نوم؛ ٢) د مړي يوه ناروغي، بغوني، مغوتي.

هډيز (haḍíz) نر-م. هډن، هډين، هډوالا، د هډ يا هډوکو اړوند.

هډين (haḍín) نر-م. وګ: هډيز.

هذيان (hazyán) نر.م. ګډوډې خبرې، اوتې بوتې، چټيات وينه.

هر (hár) ص. نر.م. ۱) ټول، تمام، يو يو؛ ۲) شور او غوغا.

هراړخيز (hárarxiz) نر.م. هر پلوی، هرخواييز، جامع، څواړخيز.

هراړخيزوالی (hárarxizwālay) نر.م. هر خواييزوالی، جامعيت، څواړخيزوالی.

هراس (hırā́s) نر.م. وېره، ترس، خوف، ډار.

هران (harā́n) ص. نر.م. وېرندوکی، ډارن.

هراند (hırā́nd) ص. نر.م. پرېشان، سرګردان.

هراندوالي (harāndwālí) نر.م. بزدلي، بې زړه توب، ډارن توب.

هراندول (harāndawál) مص. مت. وېرول، بې زړه کول، ډارول.

هراندوکی (harāndū́kay) نر.م. وېرندوکی.

هراندېدل (harāndedál) مص. ل. تربدل، وېرېدل، ډارېدل.

هراول (hırāwál) نر.م. د پوځ ړومبی جنګېدونکې دله.

هرت (hárt) ص. ارت، واز، هارت.

هرج و مرج (harájumaráj) نر.م. شور و شر، درز و غوبل، ګډوډي.

هرجانه (harjāná) نر.م. تاوان.

هرچا (harčá) ص. هر يو، ټولو.

هرچرته (harčárta) ق. هر چېرته، هر ځای.

هرڅو (harcó) ق. هرچې، څنګه چې، هرڅل.

هرڅومره (harcómra) ق. هر څونه، هر اندازه.

هرڅه (harcá) ص. ټول، تمام، کل، واړه، هر څيز.

هرڅه برخه (harcábarxá) ق. د لور او خور لپاره برخه، حصه.

هرځايي (harǰāyí) ص.نر.م. لندغر، لولنګر، آواره ګرد، کوڅه ډب.

هردري (hardarí) ص.نر.م. اواره، هرځايي.

هردم خيالی (hardamxyā́lay) نر.م. هردم خياله، ښپښاند، هوسی، هوبي.

هردم خيالي (hardamxyālí) ښځ.م. ښپښاندي، هوسيتوب.

هررنګه (harránga) ق. هر څنګه، په هر رنګ چې وي، په هره طريقه، په هره لاره.

هرزه (harzá) ص. نب. ۱) چې چټي غږېږي، لوفر، بېهوده، بېکاره؛ ۲) هرزه ګياه، بې کاره واښه.

هرکاره (harkārá) ښځ.م. کرچي، روغنداغ: ۱) يو ډول کټوه چې په هغه کې اش يا غونه پخوي؛ ۲) ص. نب. هغه څوک چې په هر کار پوه وي.

هرکلن (harkalán) نر.م. هرکلين، هرکال، همېشه.

هرکله (harkála) نر.م. هروخت، همېشه، تل.

هرکله راشې (harkálarāšé) ښځ.م. ښه راغلاست، هروخت راشئ، خدای مو راوله.

هرکلی (harkaláy) نر.م. ښه راغلاست، ستړي مشي، په خير راغلې.

هرکلي خونه (harkalixūná) ښځ.م. انتظار خونه، د منلو خونه، د پذيرش اتاق.

هرکلين (harkālín) نر.م. همېشنی، همېشه يي.

هرکی (harkáy) نر.م. بې وجې او بې ځايه خندا.

هرګجه (hargajá) نر.م. ارګجه، ګډ کاډېره، ارتم خرتم، ارجل.

هرګز (hargíz) ق. هېڅېری هم نه، هېڅکله هم نه، بالکل نه، هېو.

هرګوره (hargóra) ق. ارومرو، خامخا، البته.

هرونی (haronáy) ښځ.م. ۱) د کومې د لاس ته راوړلو لپاره بيړه، سخته لېوالتيا؛ ۲) سخته تنده.

هروار (harwā́r) ق. هرځل، هره یاره.

هرورڅنی (harwrajanáy) نر.م. هره ورځ، ورځنی، یومیه.

هرومرو (harūmarū́) ق. ارومرو، خامخا، ضرور.

هری (haráy) ص.نر.م. سرتنبه، شخیلی، هودیالی.

هریدل (haredál) مص. ل. ۱) خرهنګیدل: ۲) بې شایه خندا.

هریږ (harīṛ) ص. تریخ، ترش، تریو.

هریړه (hareṛá) ښځ.م. اریړه، د یوې دوايي نوم.

هریړی (hareṛáy) ښځ.م. د کونډي لاستی.

هړاند (haṛánd) ص. نر.م. ۱) دپسربوخت، اخته، ارم، بوخت، لګیا، پریشان: ۲) لالهاند.

هړپه (haṛpá) ښځ.م. کولک، دسترګو کاسه.

هړپی (haṛpáy) ښځ.م. صندوقچه، ووړکی ډبی.

هړتال (haṛtál) نر.م. ۱) د احتجاج په توګه له کاره ګډانکار، د بازار او هټیو بندونه: ۲) یو زهرجن معدني مرکب.

هریسه (haṛisá) ص. نب. ډیر خورین، ایشیدلی.

هزارداستان (hazārdāstā́n) نر.م. بلبله، شاعری کي استعمالیدونکی تکی.

هزاره (hazārá) نر.م. ج. سورګل، غیرګ ګل، یو دول صحرایي ګل دی.

هزال (hazā́l) ص.نر.م. ۱) چتیات ویونکی، بیهوده ویونکی: ۲) توکي.

هزبر (hazbár) نر.م. ۱) ببر، زمری: ۲) غټ، لوی، مضبوط.

هزج (hazáj) نر.م. ۱) په سر ویلو کیدونکی ږغیز: ۲) په عروضو کي یو بحر دی.

هزل (hazál) نر.م. توکي مسخري، توکي ټکالي.

هزیمت (hazímat) نر.م. میدان پریښودنه، ماتې، تېښته.

هسپه (haspá) ښځ.م. ورږه، مزیه، اسپه، یو دول سري ورې دانې دي چې په پوټکي راخیږي.

هسپه بوټی (haspabúṭay) نر.م. یو یوناني بوټی چي داسپې په علاج کي کاریږي.

هست (hast) نر.م. ۱) ژوند، زیست: ۲) صفت، د نیست ضد، شتون، شته والی.

هستمند (hastmánd) ص. دولتمند، شتمن.

هستوګنځی (hastoganjáy) نر.م. استوګنځی، د اوسیدو ځای، د اوستوګنې ځای.

هستوګنه (hastogána) ښځ.م. اوسیدنه، استوګنه، هستوګه.

هستول (hastawál) مص.مت. جوړول، اباد ول.

هستونه (hastawána) ښځ.م. پنځونه، زیږونه، خلقونه.

هسته (hastá) ښځ.م. د حجري مرکزي نقطه.

هستي (hastí) ښځ.م. ۱) وجود، کاینات: ۲) مال او متاع، شتمني: ۳) ذات.

هستیدل (hastedál) مص.ل. ۱) ایساریدل، پیداکیدل: ۲) اوسیدل، ځای پر ځای کیدل.

هستي ساز (hastisā́z) نر.م. ژوند ساز، نزنده ګي ساز.

هسک[۱] (hísk) ص.نر.م. قرعه، پچه، خسنی.

هسک[۲] (hásk) نر.م ۱) اوچت، لوړ: ۲) آسمان.

هسکوالی (haskwā́lay) نر.م. اوچتوالی، لوړوالی، عظمت، هسکتیا، هسکتوب.

هسکول (haskawál) مص.مت ۱) لوړول، اوچتول: ۲) شاړیل، لړل، سرګردانول: ۳) خسني اچتول.

هسکه (haská) ښځ.م. لوړه، اوچته.

هسکیدل (haskedál) مص.ل. لوړیدل، اوچتیدل، لوړیدل.

هسکېړلی (haskeṛálay) نر.م. و ګ. اسکېړلی.

هسګ (hásg) نر.م. د مرغۍ ځاله.

هسي (hase) ق. ۱)بې فـايدې، ورپا، هم هسې؛ ۲)الکه، غوندې، په شان، داسې.

هُش (huš) نر.م. اسم صوت،هوش، پام، فکر.

هشتوالی (haštwālay) نر.م. هستي، وجود.

هشت ومشت (haštumošt) نر.م.شور ماشور، غوغا، اله ګوله، شور وغوغا، اخ و ډب.

هشګونی (hašgūnay) ص. نـر.م. تـریخ، تـوند مزاجه، سخت طبیعته، تېز طبیعته.

هشه (háša) اد. د خرې د شړلو اواز، اشه.

هنبن (has) نر.م. اوبن.

هنبمه (hísma) ښځ.م. ۱)د بربېښنا سـره یو ځـای توره وربځ پیدا کېدنه؛ ۲)د باران شپه.

هضم (házam) نر.م.په معده او کـولـمو کې د خوړو مېده کېدل او جذبېدل.

هضمول (hazmawál) مص. مت. ۱)هضم کـول، خوړل؛ ۲)پردی مال غصب کول.

هضمېدل (hazmedál) مص.ل. ۱)هضم کېدل، د خوراک نه وینه جوړېدل؛ ۲)حرام مال خوړل.

هغ (hağ) ص. لالهاند، سرګردان، سراسیمه.

هغسي (hágase) ق. ۱)هسې؛ ۲)په هغه شـان، هغه رنګ.

هغلته (hağálta) ق. و ګ. هلته.

هغومره (hağúmra) ق. هومره، دهغه په اندازه.

هغوی (hağúy) ض.ج. د هغه جمع.

هغه (hağá) ض. د غایب سړي یا شي لپاره ضمیر.

هغه دغه (hāğadáğa) نر.م. اګـر مګـر، اخـوا دې خوا، انې بانې، عذر.

هک (hak) ص. پریشان، حیران.

هک اریان (hakaryán) ص. ډېر حیران.

هک پک (hákpak) ص. نر.م.ج. حیران، اریان، هک حیران، هک وپک، اریان دریان.

هکتار (hiktár) نر.م. هکتار، لس زره متره مربع.

هګنی (hagnáy) ښځ.ج. د هګیو اېښودلو لوښی، د هګیو خوندې کولو لوښي، تخمداني.

هګی (hagáy) ښځ.م. اګی، ویه، تخم، وییه.

هګۍ ډوله (hagáydáwla) ښځ.م. هګۍ ته ورته، د هګۍ غوندې.

هل (hál) نر.م. بیوه، قولبه، یوځل قولبه کول، مغیره حالت یې هله راځي.

چې د پیر ذکـر یې هـل شو
په نوی فکر کې کوډ هل شو
(اروایی)

هلاک (halák) ص. نر.م. مړشوی، قتل شوی.

هلاکت (halākát) نر.م. مړینه، تباهي، هلاکي.

هلاکول (halākawál) مص. مت. مـړ کـول، تباه کول.

هلاکېدل (halākedál) مص. ل. مـړ کـېدل، تباه کېدل، قتلېدل.

هلال (hilál) نر.م.د لومړی شپې نه تر دریمې شپې پورې د سپوږمۍ حالت.

هلالي (hilāli) ص. هلال ته منسوب.

هلاهل (halāhál) ص. زهر قاتل، تېز زهر، وهلهل.

هلته (hálta) ق. هغه ځای کې، هلته کې.

هلک (halák) ص. نـر.م. ۱)ځوان، کوچنی؛ ۲)نر ماشوم، بچی، زوی.

هلکتوب (halaktób) نـر.م. وړوکـتـوب، ماشومتوب.

هلکوالی (haláкwālay) نـر.م. ماشـومتوب، وړوکتوب، دهلکتوب وخت،هلکواله.

هلکوټی (halakóṭay) نر.م. وړوکی، کوچنی.

هلم (halm) نر.م. و ګ. الم.

هلواک (halwák) نر.م. ص. ۱)تلوسه لرونکی، لالچي، بېرندی؛ ۲)حرص، لالچ.

هله (hála) ق. ۱) ژرشه، ژر کړه! ۲) اد. هېه، چپاو، يرغل، داړه، تاخت، تاراج، حمله.

هله ځله (hálajála) بنځ.م. کوښښ، زيار.

هله کول (halakawal) مص.مت. يو مخيز يرغل، يو دم يرغل.

هله ګوله (hálagūla) نر.م. اله ګوله، ګډه ګوډه، درز دروز، هله ګله.

هلهله (halhalá) بنځ.م. شورو شر، غوغا.

هله هله (haláhalá) اد. ژر کوه، ژرشه، شا به کړه.

هلې ځلې (hálejálc) بنځ.ج. منډې ترړې، زيار، کوښښ.

هليکوپتر (hılıkoptár) نر.م. چورلکه، يو ډول څرخي الوتکه.

هم (ham ،hum) ق. ۱) بيا هم، څکه چې: ۲) علاوه، زيات له دېنه.

هما (humá) بنځ.م. عنقا، يو ډول خيالي مرغه دی.

هم ارزی (hamarzay) نر.م. هم ارزښتی، هم ارز.

هم ارزي (hamarzí) بنځ.م. هم ارزښتي، هم ارزي.

هم اری (hamáray) نر.م. هم ريبه، همښتی همه چې ګډه آره (منشأ، اصل يا نسب) سره لري.

هماندپوهی (hamāndpóhay) نر.م. د يو ايډيولوژۍ والا، د يوې اندپوهې والا.

هماندی (hamānday) نر.م. همسوچی، همالواکی، همليدی.

هماندي (hamāndí) بنځ.م. همسوچي، همالواکي، همفکري.

همايون (humayū́n) نر.م. نېکبخت، بختور.

همايوني (hamāyoní) بنځ.م. د همايونتوب، د هما ملګری، د هما مرغې ملګری يا نر.

همبريدی (hámbriday) نر.م. همسرحدی، همغاړی، همه‌ ...

همبزم (hambázm) ص. د يو محفل د ناستې پاستې والا، دوست، ملګری.

هم بستر (hambıstár) ص. د کټ ملګری، محبت کوونکی، هم بستري، همخوابه.

همبستري (hambıstarí) بنځ.م. غوړونه، همخوبي، کوروالي، جماع.

همبنډاری (hambánḍāray) نر.م. هم مجلسي، همبزمی.

همبنډاري (hambánḍari) بنځ.م. هم مجلس، همبزمي.

همبنډاري (hambánḍárí) بنځ.م. شريک بنډار کول، ګډ مجلس کول.

همبنسټی (hambansạ́tay) نر.م. همآری، همريښه، همبنياد.

همپاتمړی (hampātmáṛay) نر.م. هم ميراثی، ميراث خور، وارث.

هم پايه (hampāyá) ص. په عمر برابر، په مرتبه کې يو برابر.

همپوړی (hampóṛay) نر.م. د يوې پوړۍ، د يوې رتبې يا مقام.

همپوړي (hampoṛí) نر.م. هم مقامي، همرتبه ګي.

همپېړی (hampéṛay) نر.م. همدوره، هممعصر.

همت (hımát) نر.م. غيرت، مېړانه، اراده.

همتا (hamtá) ص. ساری، سيال، په څېر، برابر.

همتناک (hımatnák) ص. نر.م. محنتي، د همت خاوند، باهمته، زړور.

هم توکی (hamtókay) نر.م. همجنس.

همجد (hamjád) نر. له يوه نيکه، ترېوران.

همجوار (hamjawār) ص. کليوال، ګاونډی.

همجوله (hamjáwla) بنځ.م. هم څېره، سره ورته، يو رنګ.

همجولیز (hamjawlíz) نر.م. همجوله، هم‌شمیره، متحد الشکله، مشابه.

همجولیزوالی (hamjawlízwálay) نر.م. همشمیرتیا، ورته‌والی.

همچمی (hamčámay) نر.م. همکوڅه، ګاونډی، همسایه.

همڅالی (hamǰálay) نر.م. همکوری، همخونی، یو ځای اوسېدونکی.

هم‌څپلی (hamǰélay) نر.م. د ګډ څپل والا، د ګډې ربړې والا، همنوع.

هم‌څنګ (hamcáng) ص. نر.م. همزولی، سیال، ساری، شریک، ثاني؛ د ژوند ملګری.

همڅېرتیا (hamcértyā) ښځ.م. همرنګي، ورته‌والی، مشابهت.

همڅېره (hamcerá) ښځ.م. همجولی، همګونه، همبنی، هم قیافه.

همخونی (hamxónay) نر.م. همکوټه، هم‌اتاق، د خونې ملګری.

همخویه (hamxoyá) ښځ.م. همطوبنی، همخو.

همدارنګه (hamdāránga) ق. همداراز، همداسې، همدغسې.

همدرد (hamdárd) ص. په درد کې شریک، ملګری، خیرخواه، خوږمن، دردمن.

همدم (hamdám) نر.م. ملګری، دوست.

همذات (hamzát) نر.م. په وینه کې شریک، یو قوم.

همرکاب (hamrikāb) نر.م. د لارې مل، د رکاب ملګری، نوکر، د سورلی ملګری، هم‌سفر.

همرنګ (hamráng) نر.م. همرنګی، یو رنګ، یو راز، یو شمېر.

همرنګی (hamrángay) نر.م. چې په رنګ یو دول وي، په رنګ سره ورته.

همرنګي (hamrangí) ښځ.م. یورنګي، یو دولي.

همزولانه (hamzawlána) ښځ.م. همزنداني، هم زنځیری، د زندان ملګری.

همزولتیا (hamzūltyā́) ښځ.م. د یو عمر والا.

همزولف (hamzūlf) نر.م. سانهو، خښینې مېړه، د مېرمنې د خور مېړه.

همزولی (hamzólay) نر.م. په یو عمر، دبرابر عمر.

همزه (hamzá) یو عربي ستونیز تمغیر (انسدادي) اواز (ء) دی چې عجمي ژبې یې نه لري.

همژبی (hamžábay) نر.م. ګډ ژبیزوالی، همزباني.

همسا (hamsá) ښځ.م. امسا، لکړه، کونټې، عصا.

همسایه (hamsayá) نر. ښځ.م. ۱) فقیر، کرایه نشین؛ ۲) ګاونډی.

همسفر (hamsafár) نر.م. د سفر ملګری.

همسندری (hamsandáray) نر.م. همبول، هم اوازی، هماهنګ.

هم‌سنګ (hamsáng) نر.م. هم‌وزن، سیال.

هم‌شکل (hamšakál) ص.نر.م. په شکل سره برابر، یو شمېره، په شمېرې کې سره ورته.

هم‌ښنک (hamṣánk) نر.م. هم ښانک، انډیوال.

هم‌طالع (hamtalís) ص. ښځ.ج. په یو نصیب، په یو طالع.

هم‌صنفي (hamsinfí) نر.ښځ.م. ټولګي‌وال.

هم‌عصر (hamsásar) نر.م. د یو دور، د یوې مودې، د یوې زمانې.

همغاړی (hamğāṛáy) نر.م. دوست، ملګری.

همغږی (hamğáẓay) نر.م. هم‌اوازی، همنوا.

هم‌هغسې (hamhağáse) ق. هم‌هاغسې، هماغه شان، هماغسې.

همغلته (hamağə́lta) همغلته، همالته، هماغلته.

هم‌هغه (hamağá) ض. هماغه.

همکار (hamkár) نر.م. د شعبې یا د کار ملګری.

همکاري (hamkárí) ښځ.م. مرسته کونه.

هم کاسه (ham kāsá) ښځ.م. هم کونډی، د کاسې اندوال، د لوښي اندیوال.

همکوری (ham kóray) نر.م. هم استوګنی، هم منزلی، همخانه.

همکیتی (hamkétay) نر.م. هم دینی، هم مذهبی، همکیش.

همګروهی (hamgróhay) نر.م. د یوې ګروهې ملګری، همسندی، همعقیده.

همګروهي (hamgrohí) ښځ.م. همسندي، همعقیده والی، همرایي.

هم ګوند (hamgwánd) نر.م. د یوه تنظیم، د یوه ګوند یا پارټی، د یوې کورنی.

همانیز (hammániz) نر.م. هم مانیز، مترادف، د یوې مانا والا.

همانیزوالی (hammanízwálay) نر.م. هم مانا والی، مترادفوالی، هم ماناتوب.

همانیزونه (hammanizūná) ښځ.م. هم مانیز ویونه، مترادف لغات.

هم مسلک (hammaslák) نر.م. هم کسب، یو مسلک والا، د یوې رشتې والا.

همنګی (hammángay) نر.م. هم مهالی، هم عمری، همزولی.

همهال (hammahāl) نر.م. همزمان، پر یوه وخت، په عین وخت کې.

همهالی (hammahālay) نر.م. همپېری، همعصر، همزمان.

همهالي ژبپوهنه (hammahaležábpohána) ښځ.م. چې ژبه په یوه تاکلي مهال پېر کې تر څېړنې لاندې نیسي.

هم نژاد (ham ižád) ص. نر.م. د یو نژاد، د یو توکم، د یو نسل.

هم نفس (han as) نر.م. نیږدې دوست.

همنوږی (ham..ozay) نر.م. همنوږیز، هم جنس، همڅېلی، همنوع.

همنوږي (hamnozí) ښځ.م. همنوږیزوالی. هم جنسي، همڅېلي.

همنوږیز اړیکي (hamnozízaṛikí) ښځ.م. همجنسي اړیکي.

همنوع (hamnáwə) ص. نب. هم جنسه، د یو جنس.

همنومی (hamnūmay) ص. نر.م. هم نامی، د یو نوم والا، عزیز.

همنومي (hamnumí) ښځ.م. همنامي، یو نومي، سنامي، هم اسمي.

هموار (hamwār) نر.م. هوار، اوار، غوږېدلی.

همواګی (hamwāgay) نر.م. همسپور، همیونی، همعنان، همرکاب.

هموطن (hamwatán) ص. نر.م. وطندار، وطنوال، د یوه وطن، د یو هیواد.

هم ونی (hamwánay) نر.م. همقدی، هم اندازه.

همه ګیر (hamagír) ص. نر.م. په ټولو حاوي، په ټولو برلاسی، د هرې خوا، چاپېره.

هم هی (hamháy) نر.م. د اوښ د شړلو اواز.

هم هوډی (hamhóday) نر.م. د ګډ هوډ والا، همویلاړی، د ګډ تصمیم والا.

همیانی (hamyanáy) ښځ.م. بوخڅکی، د پیسو بټوه، بخسکی.

همېش ګل (hamešgwál) نر.م. همېشه ګل، همېشه بهار، یو ډول ګل دی.

همېشنی کړ (hamešánaykáṛ) نر.م. نابشپړ (غیرمطلق) فعل، استمراري فعل.

همیشه (hameša) ق. ص. همیش. تل، هر وخت، هرکله، د تل لپاره.

همیل (hamél) نر.م. و گ. امیل.

همیونی (hamyūnay) نر.م. همسفر.

هنت (hant) نر.م. تور، تهمت.

هنجه (hanja) ښـځ.م. هنج. هنگ، انجه، یو دول تېزبویه یوناني دوا.

هنجی (hanjáy) نر.م. سیلهدل، سیلی وهل.

هند (hand) نر.م. حد، اندازه.

هنداره (handāra) ښځ.م. آئینه، وینه، ابنداره.

هندسه (handasá) ښځ.م. شکل، عدد، د اشکالو او ابعادو د اندازه کولو علم.

هندواروپایي (hindōaropāyi) ښځ.م. د هغې ستري ژبنی کورنی نوم چې هند واریاني او نورې اروپايي ژبې پکې راځي، هندوارین، هندوجرمن.

هندوارياني (hindoaryāyi) هغه ژبنی څانگه چې په پخوانی اریانا پورې اړه لري.

هندوانه (hindwāna) ښځ.م. یوه اوبلنه میوه ده.

هندوانی (hindwānay) ښځ.م. ۱) هندوه: ۲) یوه زېړ سري مرغی.

هندوچیني (hindočini) ښـځ.م. د چیـن-تبـتي ژبنی کورنی بدل نوم، چین تبتي.

هندوه (hinduwa) ښځ.م. د هندو ښځه، د هندو مذهب پیرو.

هنده (hindá) ښځ.م. ۱) په یوه ساه ښېل: ۲) تکل، اراده.

هند هند (handhand) نر.م. توکري توکري، توتې توتې، ستري؟ هندی هندی.

هنده (hinda) ښـځ.م. ۱) برخـلافـي: ۲) السوبي او مستي: ۳) اراده او تصمیم.

هنر (hunar) نر.م. فن، کمال، جوهر، کسب.

هنرپال (hūnarpāl) نر.م. هنرپالونکی، هنرمل.

هنرپیشه (hunarpeša) نر.م. هنرمند، فنکار.

هنرتون (hūnárton) نـر.م. د هـنـرونـو مـرکـز، هنرستان.

هنرزیږ (hūnarzéẓ) ښـځ.م. هنـرزېږون، هنـري زېږندویي، هنري تخلیق.

هنرزیږی (hūnarzéẓay) ښځ.م. هنرزېـږند، د هنرزېږندوی، هنر آفرین.

هنرمل (hūnarmál) نـر.م. هنـردوست، هنرمین، هنرپال.

هنرمند (hūnarmánd) ص. نر.م. هنرپېشه.

هنرمندانه (hūnarmandāná) ښـځ.م. ماهرانه، په هنرمندۍ سره.

هنري (hūnarí) ص. نب. هنر لرونکی، هنرمند.

هنک (hanák) نر.م. مسـخره، پېچموزه، توکه.

هنکی (hankáy) نر.م. د وڼاده پر وخت د ناوې ژړا.

هنگ (háng) نـر.م. ۱) اراده، زور: ۲) خبر ک، دانا: ۳) ملنډه، پېچموزه: ٤) د خره اواز.

هنگا (hingā) ښځ.م. ۱) د خر یا خرې اینگهدل: ۲) د کوچني پرله پسې ژړا.

هنگاره (hingārá) نـر.م. ۱) د سـپیو او لېوانو انګولا: ۲) د ویر ژړا.

هنگامه (hangāmá) ښځ.م. شور و عوغا، گړبړ.

هنگامه یي (hangāmayí) ښـځ.م. لـه شـور و خوږه ډک، پولولیز، انگازور، انگازه یي.

هنگامي (hangāmi) ښځ.م. بېړنی، اضطراري.

هنگهار (hangahár) نر.م. زګېروی، فریاد.

هنگی (hángay) نر.م. و گ. هنگېدل.

هنگېدل (hangedál) مص.ل. د خره آواز، هنگی.

هن (hiṇ) نر.م ۱) په زوره حندا: ۲) د اسپي هاره.

هنا (hiṇā) ښځ.م. د خر او کچر هنگېدنه.

هن تن (hántan) نر.م. روغ جوړ، روغ رمټ.

هڼه (háṇa) ښځ.م. انه، ضعيف، کمزوری، بې سیکه.

هنهار (hanhár) نر.م. په زوره خندا، د خر اواز

هنېدل (hanedál) مص.ل. ۱) آس یا خره آواز کول شنهېدل؛ ۲) په زوره خندل.

هو(۱) (háw) اد. ۱) د غوا د شړلو اواز؛ ۲) هنګامه؛ ۲) یرغل؛ ۳) ژبه، لوظ؛ ٤) د تعجب کلیمه.

هو(۲) (hó) ق. بلې.

هو(۳) (hū) نر.م. یرغل، برید، ورچیغه کول.

هوا (hawā́) ښځ.م. ۱) باد، ۲) کبر، غرور؛ ۳) بې رنګه او بې بویه او بې خونده ګاز دی چې زموږ چاپېریال یې احاطه کړی دی.

هواباز (hawābā́z) نر.م. جهاز چلوونکی، پیلوټ، الوتونکی، چترباز.

هوا پوهنه (hawā́pohána) ښځ.م. هواپېژندنه، موسمیات، هواشناسي.

هواپوهنیز (hawā́pohániz) نر.م. هواپوهیز، موسمیاتي.

هواخواه (hawāxwā́) ص. نر.م. ۱) ملګری؛ ۲) پلوی.

هواخوري (hawāxorí) ښځ.م. چکروهنه، سیل کونه، ساتېري.

هوادار (hawādā́r) ص. نر.م. پراخ او اوچت ځای.

هوار (hawā́r) ص. نر.م. ج. ۱) ویر، برابر، اوار؛ ۲) سم؛ ۳) تېز چلېدل، تېز تګ.

هواروالی (hawārwā́lay) نر.م. هوارتوب، هوارتیا سمبدل، د هوارکېدو حالت.

هوارول (hawārawál) مص. مت. د کندو کپر له منځه وړل، اوارول، سمول، ویړول.

هوارونکی (hawā́rawūnkay) نر.م. اوارونکی، پلوونکی، حلوونکی، حل کوونکی.

هواره (hawā́ra) ښځ.م. ۱) سمه، میداني سیمه؛ ۲) روغه، جوړه.

هواری (hawā́ray) نر.م. اواری، اوارونه، پلنوالی، حل.

هواري وړ (hawārīwáṛ) نر.م. د هواري وړ، د حل وړ، د پلنوالي وړ.

هوارېدل (hawāredál) مص.ل. سمېدل، برابرېدل، یو شان کېدل، ویړېدل، ...ړېدل.

هواړ (hawā́ṛ) نر.م. ۱) لوخړه، بخار، بړاس، مرداړ؛ ۲) ځپه ځپه.

هواسپېځنه (hawaspecana) ښځ.م. هواتاندتیا، د هوا تصفیه.

هواسپېځی (hawā́specáy) نر.م. هواتاندوی، هواسپېځ، ایرکنډېشنر.

هواکښ (hawā́kā́ṣ) نر.م. د هواوتنې کړکۍ، د هوا وتنې سوری.

هواګیر (hawā́rgír) نر.م. ۱) تېز تګ؛ ۲) اوربه، سرسري، اوچت.

هوامېچ (hawā́méč) نر.م. هواسنج.

هوامېچي (hawā́mečí) ښځ.م. د هواکچ ومېچ، هوا مېچنه.

هوانورد (hawanā́wárd) نر.م. هواباز، په هوا کې الوتونکی.

هواوېجه (hawā́wéja) ښځ.م. هوايي قلمرو، اتموسفیر.

هوايي (hawāyí) ص. نب. چالاک، بې پروا، چې په هوا کې وي، سرسري، آسماني.

هوايي چلند (hawāyičalánd) نر.م. هوايي ترفیک.

هوايي ځواک (hawayíǰwā́k) نر.م. هوايي طاقت، هوايي نېرو.

هوايي ډزې (hawayiḍazé) ښځ.م. ج. هوايي ټکونه، هوايي فيرونه.

هوايي ډګر (hawāyiḍagár) نر.م. د الوتکو د کېناستو او پورته کېدو ميدان.

هوايي کرښه (hawayikárṣa) ښځ.م. هوايي ليکه، هوايي خط.

هوبله (hóbla) ښځ.م. ذريعه، وسيله، چاره.

هوبهو (hûbahû) نر.م. کټ مټ، بېخي سره ورته، هم هغه شان، بالکل هغسې، يو رنګ، ټکي په ټکي.

هوبي (hobí) ص. نب. مذبذب، غير مستقل مزاجه، متلون مزاجه.

هوټ (hoṭ) نر.م. پړی، پيکر، جسد.

هوټل (hoṭál) نر.م. مېلمستون، رستورانټ.

هوټي (hoṭí) نر.م. بادي اوبن، هغه اوبن چې ډېر چټک تګ کوي.

هودج (hodáj) نر.م. کجاوه، د ناوې لپاره د اوبن يا پيل د پاسه کجاوه.

هوده (hodá) ښځ.م. ۱) سحر، کوډه، اوده، جادو، منتر، دم؛ ۲) د دم يا منتر اجازت.

هوده کول (hodakawā́l) مص. مت. دميل، په هوده کې راوستل.

هوډ (hoḍ) نر.م. ۱) د زړه خبره نه پرېښودنه، انکار کونه؛ ۲) تکل، عزم، قصد، تصميم.

هوډ کول (hoḍkawā́l) مص. مت. خلاف ويل، ردول، دروغجن کول.

هوډه (hóḍa) ښځ.م. شهل، ضد، لانجه.

هوډه کول (hoḍakawā́l) مص. مت. ضد کول، شهل کول.

هوډی (hoḍáy) ص.نر.م. و ګ: هوډي.

هوډي (hoḍí) ص. نب. ۱) په خپله اراده قايم، د هوډ خاوند، مستقل مزاج؛ ۲) خلاف.

هوډيالی (hoḍyāláy) ص. نر.م. د هوډ څښتن، د کلکې ارادې او عزم خاوند.

هور[1] (hūr) نر.م ۱) حمله، يرغل، تاخت، څغاست؛ ۲) هوسۍ؛ ۳) لا په شاپه، دپکه، دبابه.

هور[2] (hor) نر.م ۱) د مرغانو د اوسېدو ځای، ځاله، منځاله؛ ۲) تېز، توند، چالاک.

هورتور (hórtor) نر.م. ۱) چټک، تېز، بيړندی؛ ۲) ص. نر.م. مېړنی، بهادر، هورتور ځوان.

هورته (hórta) ق ۱) هغه طرف ته، هلته؛ ۲) پورته.

هورې (hóre) ق. هغه خوا، هلته، هغلته.

هورې وورې (hórewóre) ق. آخوا دېخوا، هلته دلته.

هوږه (hū́ẓa) ښځ.م. اوږه، يو ډول نبات دی چې تېز او تند بوی لري.

هوږی (hoẓáy) نر.م. اوږی، د شنو يو ډول، يو ډول ساراني نبات دی.

هوس (hawás) نر.م. ۱) لالچ، حرص؛ ۲) لـېوه، ارمان؛ ۳) هيله، لېوالتيا، تمه؛ ٤) خوشحالي.

هوسا (hosā́) نب. مطمين، آرام، داده.

هوساتوب (hosātób) نر.م. هوساينه، آرام، اطمينان.

هوساکېدل (hosākedә́l) مص. ل. سا اخيستل، دمه کول، آرامېدل، مطمين کېدل.

هوس انګېز (haswasangéz) ص.نر.م. هوس اوچتوونکی، جنسي لېوالتيا، بيداروونکی.

هوساينځی (hosā́yanǰáy) نر.م. د هوساينې ځای، د استراحت ځای، تفريحځی.

هوساينه (hosāyā́na) ښځ.م. هوسايي، آرامتوب، آراموالی، هوساوالی.

هوساييز (hosā́yíz) نر.م. هوساينيز، استراحتي، تفريحي.

هوس پرستي (hawasparastú) ښځ.م. نفسياتي لېوالتيا پالنه، حرص، لالچ.

هوس ناک (hawasnák) ص. نـر.م. عـيـاش، لالچي، حرصناک، حريص.

هوسۍ (husáy) ښځ.م. ۱) نرکښي، وسۍ، سکه؛ ۲) غرڅه، غرڅنۍ.

هوسېدل (hawasedál) مص. ل. ۱) هيله کـول؛ ۲) خوشحالېدل؛ ۳) د يو شي په تمه اوسېدل.

هوسۍ سترګي (husaystárge) ص. ښـځ.م. ۱) د هـوسۍ په څېـر ښـايسته سترګي، توري سترګي؛ ۲) مج. ښايسته او ښکلې پېغله.

هوسۍ شېدې (husayšedé) ښځ. ج. هغه سپينه مايع چې په پسرلي کې د کانيو له منځه راوځي.

هوش (hoš) نر. م. فهم، ادراک، عقل، هوښ.

هوښ (hoṣ) نر.م. پوهه، ادراک، عقل، هوش.

هوښيار (hūṣyár) ص. نر.م. ځيرک، عقلمند، قابل، عاقل، لايق.

هوښيارتيا (hūṣyārtyá) ښـځ.م. قـابل تـوب، لايق توب، ځيرکي، هوښياري.

هوښيارول (huṣyārawál) مص. مت. پـوهـول، قابلول، عقلمند کول، پوهه ورکول.

هوښيارېدل (hūṣyāredál) مـص.ل. عـقـلمند کېدل، پوهېدل، ځيرک کېدل.

هوک (hūk) ص. نـر.م. ۱) پـه خـيـال کې ورک، لاهو؛ ۲) پرېښدلی.

هوک پوک (húkpūk) نر.م. په تصور کې ورک، په خيالونو کې ډوب، مغرور، کبرجن.

هوکړه (hokṛa) ښځ.م. ژمنه، وعده، لوظ، اقرار، ژبه.

هوکلۍ (hóklay) ښځ.م. بغرۍ، لنګرۍ. لـرګين هاونګ، اونګ.

هوکول (hokawál) مص. مت. هاو کول، اقرارکول، ژمنه کول.

هوکه[۱] (hawká) ص.نب ۱) ډېرستړی، ستومانه؛ ۲) ربړونه، ستړی کونه.

هوکه[۲] (hoká) ښځ.م. هوکړه، اقرار، ژمنه، مننه.

هوکه سوکه (hokásoká) ښځ.م. ناقراري اوقراري، کوله بوله، کله آرام او کله کړاو.

هوکی[۱] (hokáy) نر.م. ۱) په کوږدن کې دجلې وعده او اقرر اخيستنه، کوټ؛ ۲) هو، اقرار.

هوکی[۲] (haw káy) نـر.م. تيګه وهل، له ستړيا نه ساه اخيستل.

هول (hawl) نـر.م. ۱) وېره، فکـر، بيـره، تونډي؛ ۲) وحشي؛ ۳) يو ډول لرګي؛ ٤) بلې، منيچو؛ ٥) د فقيرانو د خير غوښتو آواز؛ ٦) ددروازې د تمبې لرګی.

هولکي (hawlakí) ص. نب ۱) وارخطا، مشوش؛ ۲) بيره ناک، په تونډۍ، وېرې اخيستی، خفه، پرېشان.

هولناک (hawlnák) نر.م. خطرناک، وېروونکی.

هوله (hawlá) ښځ.م. بيګار.

هولي (holí) ښځ.م. د هندوانو يو جشن چې په يو بل باندې رنګونه اچوي.

هومره (húmra) ق. دغه قدر، په دغې اندازې.

هونډۍ (hūndáy) ښځ.م. برات، حجت، و ګ. هنډۍ

هونا (hūṇá) ښځ.م. و ګ. هونه.

هونه (hūṇa) ښځ.م. پـرکـه، هـغـه لښ چې مرغۍ په کې نيول کېږي.

هونای (hūṇáy) نر.م. يو ډول ښکاري مرغه دی.

هووۍ (hawwáy) اد. د تعجب او حيرت کليمه.

هوهو (hoho) اد. بلې بلې.

هوۍ (haway) ښځ.م. د کلالانو کوره.

هویت (huwiyát) نر.م. پېژندپانه، تذکره، شناختي کارت.

هویه(۱) (hóya) ښځ.م. وګ. هګی.

هویه(۲) (hóya) ښځ.م. اشاره، ها، هغه.

هویدا (hawidá) نر.م. ځرګند، ظاهر، ښکاره.

هوی (hoy) اد. اشاري ضمیر دی، دا، دغه.

هوی (hawáy) نر.م. دخاورینو لوښو د پخولو پڅه.

هه (ha) اد. هغه کلیمه چي د څه کار د منع کولو لپاره استعمالېږي.

هی (hay) اد. ۱) افسوس، های، د غم کلیمه؛ ۲) زیار؛ ۳) جمله، ٤) شورو غوغا.

هی (hay) د غوامېښو د شړلو غږ.

هی هی (háyhay) اد. د تعجب کلیمه، های های، د غم کلیمه، د افسوس کلیمه.

هیأت (hayaát) نر.م. دخلکو یوه ډله، د دولتي مامورینو ډله.

هیبت (haybát) نر.م. ۱) ترس، وېره، وارخطايي؛ ۲) پرتم، شان و شوکت.

هیبتناک (haybatnák) نر.م. وېرووونکی، بېروونکی، خطرناک.

هېټ (heṭ) نر.م. انګرېزي خولۍ، انګرېزي ټوپۍ.

هیجان (hayaján) نر.م. وېرې اخیستی، په قهر، په غوسه، احساساتي، جذباتي، پاربدل.

هیجرا (hijrá) نر.م. ایجرا، ښخوني، ښځونک.

هیچا (hičá) ق. د هیڅ او چا مرکب، څه هم نه، څوک هم نه.

هیچېرته (hičérta) ق. چېرې هم نه.

هیچېرې (hičére) ق. چېرې هم نه، په هیڅ قیمت نه، کله هم نه.

هېچ (heč) ص. نب. بې حقیقته، نه څیز، نشت، لېږ.

هیڅ بې هیڅه (hichéhica) ق. اسې داسې، خوشې په خوشې، چټي پټي.

هیڅکله (hickála) ق. هیڅ وخت.

هیڅوک (hicók) ق. هېڅا.

هېڅیال (hécyál) نر.م. ترمادې اخوا، ماوراء ماده، ماورا، ذره.

هیڅ یو (hicyáw) ق. هیڅ کومه.

هیداد (hidád) نر.م. سزا، رټنه.

هېر (her) ص. نر.م.ج. ابر، یهر، له یاده وتل.

هیر (hir) نر.م. د بهېر یو ډول لوبه.

هیرا (hirá) جن. ذات، جوهر، ګوهر.

هېرتوب (hertób) ص. نر.م. په وېرول. له زړه وتنه، هېرتیا.

هېرجن (herján) ص. نر.م. هېرووونکی، هېرغالی، له یاده وېستونکی.

هېرغالی (hergálay) نر.م. وګ.: هېرجن.

هېرندوکی (herandúkay) ص. نر.م. هېرجن.

هېرو (heró) نر.م. ۱) د کیسې مرکزي نارینه کردار؛ ۲) مېړنی سړی، بهادر سړی، قهرمان، اتل.

هیروغلیف (hiróglif) نر.م. پخوانی مصري انځوریز لیک چې د هر ویې یا څپې لپاره یې یو یو انځور کاراوه.

هېرول (herawál) مص. مت. له یاده ایستل.

هېرویین (heroyín) نر.م. له اپینو څخه جوړېدونکې سپینه او یوه نشه لرونکې ماده، پوډر.

هېره(۱) (héra) ښځ.م. له یاده وتنه، هېربدنه.

هیره(۲) (hira) ښځ.م. ګیله، مانه، مانې، شکوه.

هېربدل (héredál) مص. مت. له یاده وتل، وېربدل، ایربدل.

هېرى (heráy) بنځ.م. د خولې جنګ، خوله وهل.

هیر (hir̤) نر.م. ۱) حالت، دور، وخت، نوبت، وار؛ ۲) له یوې مخې.

هیره (hir̤á) بنځ.م. ۱) خـل، پېره، چـل، وار؛ ۲) بې لمه مېږه، بیږی.

هیړی (hir̤áy) نر.م. هغه ګوچې اوږده لکی لري.

هیزه (háyza) ص.نب.و.ګ. هیضه.

هیږ (hez̤) نر.م.و.ګ. یږ.

هیسته (hísta) ص.ق. هغې خواته، لېرې.

هېښ (heṣ) ص.نر.م. ۱) حیران، هک پک، ترهور؛ ۲) ساده؛ ۳) زهیر.

هېښ پېښ (héṣpeṣ) نر.م. اریان دریان، حیران، هک پک.

هېښتوب (heṣtób) نر.م. حیراني، ساده ګي.

هېښمه (heṣma) بنځ.م.و.ګ. هنبمه.

هېښنده (heṣandá) بنځ.م. هېښېـدونکی، اریانوونکی، محیر.

هېښني (héṣani) بنځ.م. د هېښتیا اړوند، تعجبي.

هېښوړتیا (heṣwáṛtyā) بنځ.م. د حیرانتیا ور، د تعجب ور.

هېښه (heṣá) بنځ.م. حیراني.

هیضه (háyza) بنځ.م. شدید اسهال یا نس ناست چې د سوء تغذي له امله پیدا کېږي او ګرځون یا استفراق هم ورسره مل وي.

هېغ پېغ (hégpeg) نر.م. شخ بخ، بغ دغ.

هیکارل (hekārál) مص.مت.و.ګ. شکارل.

هیکل (haykál) نـر.م. ۱) د بتخانې مـانۍ؛ ۲) پېرۍ، صورت، شکل.

هی کول (haykawál) مص.مت. شړل.

هی کېدل (haykedál) مص.مت. شـړل کېدل.

هیل (hel) نر.م.ج. لاچي، سپین لاچي، یېل.

هیلن (hilán) نـر.م. اسره من، امیدوار، هیله من، هیله مند.

هیله (hilá) بنځ.م. ۱) تمه، توقع، امید؛ ۲) نر.م. صرفه؛ ۳) حیله، بانه؛ ٤) صرف، فقط، ایله.

هیله بیله (hilabılá) نر.م. ۱) فقط، یوازې، ایله بیله؛ ۲) حق ناحق، غیرحق.

هیله من (hılamán) نر.م. هیله مند، امیدوار.

هیله مند (hilamánd) نر.م.و.ګ؛ هیله من.

هیلـه منـي (hilamaní) بنـځ.م. هیـله مندي، امیدواري.

هیلۍ (hiláy) بنځ.م. صحرایي مرغاوی، ایلۍ.

هیلي بیلي (hilébılé) نـر.م. د هلکانو یـو دول لوبه دده.

هیم (hím) ص.نر.م. ورک، محوه.

هینډه (hínḍa) بنځ.م. مخالفت، ضد.

هېنډه (henḍa) بنځ.م. یو ډول لوبه ده.

هینګ (hing) نر.م. ۱) دخره اواز؛ ۲) فریاد.

هنګی (hangáy) نر.م. ۱) د کوچنیانو ژړا، د ناوې ژړا؛ ۲) د بیدیو یو ډول لوبه.

هین (hin̤) نر.م. زور، قوت، طاقت.

هېندارپرېکون (hendārprékūn) نر.م. ښیښه پرېکونه، شیشه بري.

هېندار پرېکی (hendārprékay) نر.م. ښیښه پرېکونی، هېندار پرېکونی، شیشه بر.

هېندارساز (hendārsáz) ص.نر.م. ښیښه ساز، شیشه ساز.

هېندار سازي (hendārsází) بنځ.م. ښیښه سازي، شیشه ساز.

هېنداروزمه (hendārwázma) بنځ.م. د هېنداري غوندي، روښانه، روڼ.

هېنداره (héndára) بنځ.م. ښیښه، شیشه، آیینه.

هېنداريز (hendāŕiz) نر.م. د هېنداري غوندې.

هين (hiṇ) ص.نر.م. ننوتی، داخل.

هينه (hiṇá) ص. ښځ.م. ننوتې، داخله.

هينی (hiṇáy) ص. نر.م. تکړه، بهادر، طاقتور.

هېواد (héwā́d) نر.م. ۱)وطن، مملکت؛ ۲)په فاصله، بعيد، لېرې.

هېواد پال (héwadpā́l) نر.م. هېواد پالی، وطنپال، وطن دوست.

هېوادپلورنه (hēwadplorána) ښځ.م. ۱)هېواد پلورې، هېواد خرڅونه،؛ ۲)مج. له هېواد او ولس سره خيانت.

هېوادنی (hewādanáy) نر.م. ۱) لېرې، په فاصله؛ ۲)وطني، وطن سره اړوند؛ ۳)وطنپرست.

هېوادوال (hewādwā́l) نر.م. هېوادنی.

هېوادواله (hewādwālá) ښځ.م. هېوادولې، هېواد پالنه، وطنپالنه.

ی

ی (ye) ښځ.م. د پښتو الفبې يوڅلوېښتم توری، چې ابجدي ارزښت يې لس دی.

یا (yā) ق. ۱) په دوو يا زياتو کې د يو ځانګړي کولو کليمه؛ ۲) نه، هيڅ؛ ۳) اد. آه، د تعجب کليمه.

یاب (yāb) اد. که د نوم په اخير کې راشي موندونکی مانا لري، لکه: کامياب، زرياب.

یابو (yābū́) نر.م. ټټو، آس،

یات (yāt) نر.م. پيدا کونه، موندنه.

یاد (yād) نر.م ۱) په حافظه کې ساتنه؛ ۲) د حافظې عمل، ذکر؛ ۳) مشهور.

یادڅلی (yā́dcálay) نر.م. يادګار څلی، د يادګار منار.

یادښت (yādә́ṣt) نر.م. يادداښت، ياداشت.

یادښتور (yadaṣtwā́ṛ) نر.م. د يادښت ور، د نوټ کولو وړ، د يادونې وړ د يادښت قابل.

یادښتلیک (yadә́ṣtlik) نر.م. يادونليک، يادداشتنامه.

یادښتلیکچه (yadә́ṣtlikča) ښځ.م. د يادښت کتابچه.

یادښتول (yadaṣtawә́l) مص.مت. په ليکلې بڼه ياد ته سپارل، د يو څه يادښت اخيستل.

یادښتي (yadaṣtí) ښځ.م. د يادښت اړوند، د يادښت مربوط.

یادګار (yādgā́r) نر.م. خيال، نښه.

یادګاري (yādgarí) ښځ.م. يادونې، د يادګار.

یادګاري انځور (yā́dgarianǯór) نر.م. يادګاري عکس، يادګاري تصوير.

یادګاري جشن (yādgarijı̣šә́n) نر.م. يادونې جشن، د يادګار جشن.

یادګاري ډالۍ (yādgariḍā́lә́y) ښځ.ج. يادونې ډالۍ، يادګاري تحفه.

یادګېرنه (yādgerə́na) ښځ.م. یادول، یاداښت ورکول، وریادول.

یادلرل (yādlarə́l) مص.مت. یاد ساتل، یاداښت لرل، ذهن کې لرل.

یادمانی (yādmanáy) ښځ.م.ج. یادګاري مانی، یادګاري قصر.

یادول (yādawə́l) مص. مت. خيال کې راوستل، زوتول، حفظول.

یادون (yādún) نر.م. یادونه، یادښت.

یادېدل (yādedə́l) مص. ل. زوتېدل، یاداښت کې راتلل.

یار (yār) نر.م. ملګری، دوست، اشنا، انډیوال.

یارانه (yārāná) ښځ.م. ۱) ملګرتوب، دوستي، اشنايي، ملګرتيا؛ ۲) مج. عاشقي.

یاربازي (yārbāzí) ښځ.م. بدکرداري، ورانکاري.

یارباش (yārbā́š) نر.م. له دوستانو سره مینه کوونکی، دوستپال، مخلص، مینه ناک.

یارباشنه (yārbašə́na) ښځ.م. بدکاره، ډمه، فاحشه، هغه ښځه چې ډېر یاران ساتي.

یارباشي (yārbāšı) ښځ.م. دوستي، ملګرتيا.

یارجان (yārján) نر.م. خوږ ملګری، نږدې دوست، زړه ته راتېر ملګری.

یارډ (yārd) نر.م. د توکرانو اندازه کولو مقیاس.

یارغار (yarğā́r) نر.م. ۱) ډېر رازدار دوست، رښتونی دوست؛ ۲) د حضرت ابوبکر (رض) لقب.

یارمخچکی (yārmaxčakáy) ښځ.م. یارمخچې، یوه خړ رنګې مرغۍ ده.

یاري (yārí) ښځ.م. دوستي، اشنايي، ملګرتيا.

یاس (yās) نر.م. نهيلي، مايوسي، نااميدي.

یاست (yāst) ق. د فعل وروستاړی دی.

یاسته (yāstá) ښځ.م. بیاسته، رسۍ، پړی.

یاستی (yā́stəy) ق. و ګ. یاست.

یاسمن (yāsamán) نر.م. چنبه، یو ډول ګل.

یاسمين (yāsamín) نر.م. یاسمن.

یاغي (yāğí) ص.نب. باغي، نافرمان، سرکښ.

یاغيتوب (yāğitób) نر.م. نافرماني، بغاوت.

یاغيستان (yāğistán) نر.م. یاغیګړ، د یاغيانو سیمه، غیره علاقه، هغه سیمه چې د حکومت له کنټرول څخه بهر وي.

یاغیګړ (yāğigáṛ) نر.م. و ګ. یاغیستان.

یاقوت (yāqút) نر.م. یو قیمتي سور کاڼی دی.

یاقوتي (yāqūtí) ص.نر.م. سور رنګ لرونکی.

یال (yāl) نر.م. ۱) د څاروي یا د آس د څټ وېښته؛ ۲) څټ، غړی، د څناور څټ.

یالی (yāláy) اد. یو وروستاړی او د نسبت کلیمه چې د ځینو نومونو په آخر کې راځي او له نوم څخه فاعل نوم جوړوي. لکه: د جنګ نه جنګیالی.

یامېدل (yāmedə́l) مص.ل. بنه چورلېدل، ګډېدل، یمېدل، نخېدل.

یاور (yāwár) نر.م. ۱) مرستیال؛ ۲) دوست، ملګری.

یاوري (yāwarí) ښځ.م. مدد، مرسته، کومک.

یاول (yāwál) نر.م. زېړو، زېړانک، بلبل، سریانکه، ښکلې زېړه تور و تکو واله مرغۍ.

یاوه (yāwá) ص. نب. بې ګټې، چټي، عبث.

یاهو (yāhū) نر.م. حق دوست، یو ډول مرغۍ ده.

یابرا (yābrā) ښځ.م. و ګ. ابیرا.

یبره (yabrá) ص. نر.م. یو کلن وری.

یبل (yabál) اد. بربنډ، لوڅ، زیاتره له پښو سره راځي لکه: پښې یبل.

یتیم (yatím) ص. نر.م. چې پلار یې مړ وي.

یتیمخونه (yatímxūná) ښځ.م. د یتیمانو د اوسېدو ځای، د یتیمانو پالنځی.

یخ (yax) ص. نر.م. ۱) سوړ؛ ۲) نر.م. کنګل.

یخاو (yaxā́w) نر.م ۱) یخني پیدا کېدنه، یخوالی؛ ۲) یخې اوبه.

یخ پخ (yāxpax) نر.م.ج. ۱) یخ مخ، سوړ سمخ؛ ۲) بې حسه، بې حرکته، دم وتلی، ساه وتلی.

یخپلور (yáxplor) نر.م. یخپلورنه، کنګل خرڅونه.

یخپلوری (yáxploray) نر.م. یخ والا، کنګل خرڅوونکی، واوره پلورونکی.

یخپېر (yáxper) نر.م. یخچال پېر، یخچالي پېر، کنګل پېر، د کنګل دوره.

یخچال (yáxčal) نر.م. کنګلنی، کنګلځی، سرویی.

یخچالي (yáxčali) ښځ.م. د یخچال اړوند، پر یخچال مربوط.

یخدان (yáxdā́n) نر.م. ۱) له خرمنې جوړ شوی مخصوص صندوق؛ ۲) یو ژور ځای چې په ژمي کې د اوړي لپاره واوره په کې اچوي او ساتي يې.

یخزنی (yaxzā́nay) ص. نر.م. منجمد، له یخنی کنګل شوی، د یخنی له لاسه ګونځې شوی.

یخساز (yáxsā́z) ص. نر.م. یخ جوړوونکی سړی یا لوښی.

یخسازي (yáxsāzí) ښځ.م. یخ جوړونه، کنګل جوړونه.

یخلوبه (yáxloba) ښځ.م. کنګل لوبه، یخ ښوېدنه.

یخ ماتې (yāxmā́te) ښځ.م. ترمې، نیمترې، تمنې، داسې اوبه چې نه یخې او نه ډېرې تودې وي.

یخ مار (yāxmā́r) نر.م. یو ډول مار دی چې پښې لري.

یخمالک (yaxmālā́k) نر.م. ښویانک، د کنګل شوي یخ پر مخ یو ډول لوبه.

یخني (yaxní) ښځ.م. ۱) ښوروا؛ ۲) د ژمي موسم.

یخني ښوروا (yəxnīṣorwā́) د ایشولي غوښې اندې یا زومنه چې مرچ مساله ورسره ګډ نه وي.

یخول (yaxawā́l) مص. مت. ۱) سړول؛ ۲) وژل؛ ۳) سزا ورکول.

یخوالی (yaxwā́lay) نر.م.ج. د یخېدو حالت، یخېدنه، یخني.

یخه سیلی (yaxasılā́y) ښځ.م. د سړو څپه، سېلاو، یخ باد.

یخی (yaxā́y) نر.م. کنګل، یخ.

یخېدل (yaxedā́l) مص. ل. سړېدل، غوښتنه پوره کېدل.

یدل (yadā́l) مص.ل. د لازمي مصدر نښه (وروستاړی) لکه: ژړېدل، خندېدل.

یر (yar) نر.م. یو ډول اس.

یرړی (yarṛā́y) نر.م. ایرړی، هرړی، یو ډول ګډ.

یرغز (yarğā́z) نر.م. مجرد، یوازې.

یرغکی (yarğakā́y) نر.م. یو ډول مرغی.

یرغل (yarğā́l) نر.م. حمله، برید، ناڅاپي حمله.

یرغلګر (yarğalgā́r) ص. نر.م. حمله کوونکی، برید کوونکی، چپاولګر.

یرغلي (yarğalí) ښځ.م. یرغلیز، یرغلګرانه، تهاجمي.

یرغلیز (yarğalíz) نر.م. یرغلي، تهاجمي، پر یرغل اړوند.

یرغلیزسیاست (yarğalizsyā́sat) نر.م. تعرضي سیاست، تهاجمي سیاست.

یرغلیزي وسلې (yarğalızéwasle) نر.م. یرغلیزي درستې، یرغلیزي سلاح ګانې.

یرغمل (yarğamā́l) نر.م. یرغمال، برمته، هغه څوک چې د پیسو لپاره تښتول کېږي.

یرغمل بیه (yarğamā́l bā́ya) ښځ.م. بونګه، د برمتې په مقابل کې پیسې.

یرغملګر (yarğamalgár) نر.م. یرغملګری، برمته کوونکی، یرغمل نیوونکی.

یرغمل نیونه (yarğamálniwána) ښـځ.م. یرغملګري، برمته کونه.

یرغمل نیوونکی (yarğamálniūnkay) نر.م. یرغملګر، اختطافوونکی.

یرغمل وژنه (yarğamálwažə́na) ښځ.م. د یرغمل یا برمته شوي کس وژنه.

یرغمل وژونکی (yarğamálwažūnkay) نر.م. برمته وژونکی.

یرغه (yarğá) ص. نر.م. د آس یو ډول اوار تګ.

یرغی (yarğáy) ښځ.م. لوګی، تورکي، هغه توري ایرې چې په چت کې نښتې وي.

یرندوکی (yarandū́kay) نر.م. یرندوک، ډارن، بېرندوک، یرجن.

یرول (yarawál) مص.مت. ډارول، وېرول، ترول.

یرېدل (yaredál) مص.ل. وېرېدل، ډارېدل.

یزغلامي (yazğulamí) نر.م. یوه پامیري ژبه ده چې په واخان کې ویل کېږي.

یړ (yaṛ) نر.م. یرغل، هجوم، حمله، چپاو.

یړاو (yṛáw) نر.م. یو ډول شین او تریخ بوټی دی.

یږ (yaẓ) نر.م. میلو، یږ، یو ډول وحشي حیوان.

یږه (yáẓa) ښځ.م. یو ډول دانه، د سرطان دانه.

یږه (yažá) ښځ.م. یږې، و ګ. پبلوخی.

یسار (yasár) نـر.م. ۱) بدبښـاګـومی، بدمرغی؛ ۲) کین لاس؛ ۳) ډېر زیاتوالی.

یستل (yastál) مص.مت. ایستل، ویستل.

یسیر (yasír) ص. نر.م. مور مری کوچنی.

یسېدل (yasedál) مص.ل ۱) پاتې کېدل، اوسېدل؛ ۲) ګنل، لګه؛ بنه ګنل، بنه ایسېدل.

یشنا (yašna) ښځ.م. ښوبن، خوټ، ایشېدنه.

یشناټکی (yašnaṭakay) نـر.م. د ښوبن نقطه، درجه غلیان.

یشول (yašawál) مص. مت. جوشول، ایشول.

یشېدل (yašedál) مص.ل. خوټېدل، ایشېدل، جوشېدل.

یښودل (yaṣodál) مص. مت. ایښودل، کېښېښودل.

یښول (yaṣowál) مص.مت. یښودل.

یعني (yaʼné) اد. مطلب دا، یانې، غرض دا، دا چې.

یغما (yağmá) ص. نب. د لوټمال، تالان.

یغنوبي (yağnūbí) ښځ.م. یوه پامیري ژبه چې په تاجکستان کې ویل کېږي.

یقین (yaqín) نر.م. اعتبار، اعتماد، باور.

یقیناً (yaqinán) ق. هرومرو، خامخا، بې شکه، په یقین.

یقیني (yaqiní) نر.م. خامخا، هرومرو، بې شکه، لازمي.

یکامانه (yakāmā́na) ص. نر.م. سراسر، له یوې مخې، له یوې خوا، له خېرمې.

یکاوه (yakāwá) ښځ.م. لیوه وریځ، په اسمان را خوره وریځ، ګوره وریځ، توره وریځ.

یکدګ (yákdag) نر.م. پوخ پنبر.

یکړ (yakár) ص. نر.م. یوازې، یو، تنها.

یکی (yikáy) ښځ. ج. ۱) پخـوانی، وړې روپی؛ ۲) فلس؛ ۳) بایسکل.

یګه (yagá) ښځ.م. د آسونو دلګی د تویېدو ناروغي.

یګی (yagáy) ښځ.م. په لرګیو سره یوه لوبه ده.

یل (yal) نر.م. بهادر، مېړنی، اتل، پهلوان، باتور.

یلدا (yaldá) ص. نر.م. اوږده شپه، له ټولونه اوږده تیاره شپه، د لیندۍ د میاشتې اخره شپه.

یلغار (yalğár) نر.م. یرغل، حمله.

یلغز (yalğáz) ص. نر.م. یل، یوازې، آزاد، مجرد.

یله (yála) ص. نب. ۱) اواره، آزاد، پرانیستی، خوشې؛ ۲) هیله؛ ۳) بنغ.م. ختینه‌څمکه؛ ٤) صرفه، اسره.

یم (yam) نر.م. ۱) سمندر، سیند؛ ۲) حصه، ارخ.

یما (yamá) بنغ.م. ۱) د اریایانو افسانوي پاچا یا لومړنی پاچا؛ ۲) یوه ښانگړی نوم دی.

یمال (yamál) نر.م. پخلا کول، له‌ژړا نه کرارول؛ ۲) ف. د واورې راښویېدنه، برف کوچ.

یمال (yamál) ص.نر.م. مستېدل، نشه کېدل.

یمن (yamán) نر.م. سعادت، خوش‌نصیبي، کامیابي.

یمنول (yamnawál) مص. مت. منع کول، شړل، ایمنول.

یمنېدل (yamnedál) مص.ل. منع کېدل، ایمنېدل.

یمول (yamawál) مص.مت. چورلول، گېول، تاوول.

یمېدل (yamedál) مص.ل. ۱) د سر گرځېدل، گېېدل؛ ۲) نشه کېدل، مستېدل.

یمین (yamín) نر.م ۱) سوگند؛ ۲) طاقت، توان؛ ۳) ښی لاس.

ین (yın) ور، لکه: ورین، مالگین.

ینجه (yínja) بنغ.م. و.گ. هنجه، اینجه.

یندره (yındrá) نر.م. ۱) اوسپین‌خور، برجو، د چړې د تېرې کولو کاڼی؛ ۲) ځرخ.

ینده (yındá) نر.م. و.گ. هنده، اینده.

ینډه (yandá) بنغ.م. سرکښي، بغاوت، ضد.

ینگ (yang) نر.م. حال، صورت، وعده، نښته، لفظ، توکه، رنگ، وجه، ډول، چلند، شرط.

ینگه (yangá) بنغ.م. ۱) د کلالانو یوه آله چې گړی او کټوې پرې ښویولی شي؛ ۲) د چارې غاړې ته د کشولو لپاره یوې اچول چې دوه سرونه ولري

یو (yū) ف. ج. د جمع متکلم صیغه—موږ یو.

یوارخیز (yawarxíz) ص. نر.م. ج. یوطرفه.

یوازې (yawā́ze) ص.نب. یواځې، گوښې، ځانله.

یوازېتوب (yawāzetób) نر.م. یوازې والی، یوازې کېدل، تنهایي، یوازې کېدنه.

یوازېنی (yawāzenáy) ص.نر.م. خاص، خالص، ځانگړی، تنها.

یوبندی (yawbánday) نر.م. یونلیز توپک، یو ډول پخوانی توپک.

یوبه (yūbá) نر.م. بزگر، دهقان.

یوپ (yūp) نر.م. غرق، ډوب‌شوی، غوپه.

یوپټه (yawpaṭá) ص. نب. یوپرده‌یي، یولایي، یو پټ واله، لکه یوپټه کمپله.

یو پلا (yawplā́) ق. یو وار، یوځل.

یو په دوه (yáwpadwa) ص. نب. دوه‌چنده، دوه واري، دوه‌برابره.

یو په یو (yáwpayaw) ق. ځان‌ځان‌له، یو یو.

یو ترېله (yáwtarbála) ق. خپلوکي، یوله‌بله.

یوتول (yawtawál) مص.مت. موندل، راپیدا کول.

یوتېدل (yawtedál) مص.ل. موندل کېدل، یاتېدل.

یوځای (yawʒ́áy) ص. نر.م. په‌شریکه، په غونډه، په گډه.

یوځل (yawʒ́ál) ق. یو وار، یو پلا، یو نوبت.

یو څو (yawcó) ص.نب. څه‌ناڅه، لږ.

یوڅوک (yawcók) ص.م. یو کس.

یو څه (yawcá) ص.نب. څه‌ناڅه، لږ، لږڅه.

یوډرډنگ (yawdaṛdáng) ص. نر.م. یو شان حرکت، یو حرکت، یوه‌خوځښا.

یودم (yawdám) ق. نابېره، سمدواره، یو ناڅاپه، دفعتاً.

یوډزی (yawḍázay) ص. نر.م. یومیله، یونلیز، یو کارتوس والا توپک.

یور (yor) نر.م. : لیوره ښځه.

یورنګه (yáwranga) ص. نب. ۱)یورنګ؛ ۲)پرلپسې، مسلسل.

یورولوژي (yorolożī) ښغ.م. د بولي تناسلي سیستم د جراحۍ یوه څانګه ده.

یوړ (yoṛ) نر.م. بالغ هلک، میړاني وهلي هلک.

یوړاینه (yoṛāyaná) نر.م. داړ ګېرنه، تسلي.

یوزری (yawazáray) ص. نر.م. یوازې، تنها، بې کسه، یووزری.

یوزړی (yawzáṛay) ص. نب. د یوې لارې والا، داده، اخلاصمند، مخلص، بې ریا.

یوژبی (yawžə́bay) ص.نر.م. رښتونی، د وعدې پابند.

یوژی (yawžáy) ښغ.نر.م. یو تول چې له دوولسو لیو سره برابر وي.

یوږی (yawẓáy) ښغ.م.ج. دوولس لیې.

یوستوی (yawastáway) ص. نر.م. نری، یوتا، یوازې.

یوشان (yawšā́n) ص. نب. یو دول، یوراز.

یوشانته (yawšā́nta) ص. نب. سره ورته، یو رنګ، متحد الشکل.

یوشي (yáwšay) نر.م. یورنګ، یو دول، یو شان.

یوطرفه (yawtarafá) ص. نب. یو لوری، یوه خوا.

یوغ (yoğ) نر.م. جغ. هغه آله چې د قولبې په وخت کې د غوایانو په غاړه کې اچول کېږي.

یوکلن (yawkalán) نر.م. د یو کال، یو کلیز.

یوقلم (yawqalám) ق. په یو لاس لیکل شوی.

یوکول (yawkawə́l) مص.مت.متحدول، اتفاقول.

یولاس (yawlā́s) ص. نب. یو موټی، په یوه اتفاق.

یولور (yawlór) نر.م. یو خوا، یو طرف.

یولوریز (yawloríz) نر.م. یو طرفه، یوه خوا، یو خنګیز.

یوله بله (yawləbála) ق. یو تر بله.

یوم (yūm) نر.م. بیل، د کرکیلې یوه آله.

یومخ (yawmáx) ق. ۱)پرله پسې، متواتر، تول؛ ۲)له یوې خوا.

یومختوب (yawmaxtób) نر.م. صداقت، رښتیاوالی، یومختیا.

یومخی (yawmáxay) نر.م. صادق، مخلص، رښتونی، یو مخیز.

یومخیز (yawmaxíz) ص.نر.م.ج. له یوې مخې.

یومکی (yawmakáy) نر.م ۱)د اوړي یوم، ووړکی یوم؛ ۲)د ملاتبخي.

یومنزله (yawmanzalá) ص. نب. یو پوړیز، یوچته.

یوموټی (yawmúṭay) ص.نر.م. یو ځای، متحد، په اتفاق.

یوم والا (yūmwālā́) نر.م. د کرکیلې سړی، بیل والا، د یوم څښتن.

یومیه (yawmiyá) ښغ.م.د ورځې مزدوري، ورځنۍ اجوره، هره ورځ.

یون (yūn) نر.م. ۱)تلل، تګ، رحلت؛ ۲)خوی، عادت.

یونان و باختري (yūnanobāxtári) ښغ.م. هغه یوناني فرهنګ و تمدن چې په باختر کې منځته راغلی دی.

یون دود (yūndód) نر.م. د یون رسم، رسم ګذشت.

یونل (yūnál) مص.ل. تګ کول، تلل، رفتار کول.

یونلیک (yūnlík) نر.م. د یون پېښې لیکنه، سفرنامه.

یونسکو (yūnaskó) ښغ.م. د ملګرو ملتونو یو کلتوري مرکز.

یونوړی (yawnūẓáy) نر.م. یو جنسي، یو جنس، یو دول.

يونوري (yawnūṛí) ښـځ.م. يـوجنسـي، يـو جنسوالي.

يونيم (yawním) اد. ځيني، بعضي، يو او نيم.

يونيسف (yūnisíf) نـر.م. د ملګـرو ملتـونو د ماشومانو د روزني او پالني سازمان.

يونيفورم (yūnifórm) نر.م. يو شان، يوځيز، يو بڼه ييز، يو ډول كالي، يو ډول جامي.

يوني (yuṇí) ښځ.ج. بور، د دوو ورونو ښځي.

يو وار (yawwắr) نر.م. يو ځل، يونوبت.

يووالـه (yawwắla) ښځ.م. يووالي، اتفاق، اتحاد.

يووالي (yawwắlay) نر.م. يووالـه.

يو ځت (yawwắxt) نر.م. يو وقت، يو مهال.

يووختيز (yawwaxtíz) ص. نر.م. ج. د يو وخت، يو وقته، د يوه وخت، د يوه مهال.

يو ورګ (yawwárg) نر.م. يو كلن اوبن.

يو وزرى (yawwazáray) ص. نـر.م. بي كـسـه، يوازي، تنها، هغه سرى چي څوك و نه لري.

يوون (yawū́n) نر.م. يووالي، وحدت، واحدتوب.

يوه (yawá) ښځ.م. ييوي، قولبه، كولبه.

يوه خوا (yawaxwá) ښځ.م. يو طرف، يو اړخ.

يوه خوله (yawaxwlə́) ښځ.م. پـه يـوه اتفاق، په يو غږ.

يوه ګړى (yawágaṛáy) ښـځ. م. يو سـاعت، يـوه شيبه.

يوي (yáwe) ښځ.م. وګ. يوه.

يه (ya) ق. ۱) نه، د نه كولـو مفهوم؛ ۲) اد. يا، اي، جاته د آواز كولو كليمه.

يهودپال (yahodpā́l) نـر.م. صهـيونيـسـتي، صهيوني، صهيونګرا.

يهودواله (yahodwā́lá) ښځ.م. يهـودپالـنه، صهيونيزم.

يي (yé) ښځ.م. ۱) د «ي» توري تلفظ؛ ۲) اد. د مفرد مخاطب ضميـر دى لكه شـته يي؛ ۲) غـايب ضمير لكه: كتاب يي. د مخاطب جمع لكه: تاسي.

ييبرور (yebrawár) نر.م. حاصلناك، ښېـراز، بـر لرونكى، مثمر.

ييبروري (yebrawaṛí) ښـځ.م. حـاصـلـناكي، ښېرازي، مثمرتوب.

ييبره (yébra) ښځ.م. د كښت حـاصـل، د ميـوو يـا نورو څيزونو حاصل، نتيجه.

ييدغا (yedgā́) ښځ.م. ييدغه، يوه پاميري ژبه ده چي په شمال ختيزه اريانى كي راځي.

ييـړ (yeṛ) نر.م. ۱) يو ګروپ ببري، يوه بحري قوه چي د يوه قوماندان تر امر لاندي وي؛ ۲) وګ. ابر.

ييرمشر (yeṛmaṡár) نر.م. د ببري يا د لـرګيو او نورو د كاروان او قافلي مشر.

ييلاق (yelā́q) نـر.م. بانډه، له ښـاره بهـر هغه يخ ځاى چي خلك په كي د ګرمي موسم تېروي.

دانش خپرندويې ټولنې خپاره کړې کتابونه

- د سرو زرو صندوق ۱ـ ۶ ټوک
- قرآن کيسې ۱ او ۲ ټوک
- فلاح دارين
- اخلاق محمدي
- د عبرت انګازې
- شمهر پوهنه E پښتو ډکشنري
- واژنامه کمپيوتر
- E ګرامر ښوونځي تر پوهنتونه
- رهنماى دستور زبان
- اکسل پښتو دري
- وينډوز پښتو دري
- هارډوېر پښتو دري
- پېنټ (پښتو، دري)
- ورډ (پښتو، دري)
- پښتو E خود آموز
- د الماني ژبې ګرامر
- کورنی طبيب
- عامې ناروغۍ
- صدري جراحي اساسات
- طبي ترمينولوژي
- مکروبي ناروغۍ
- اروايي روغتيا
- اسرار تندرستي بدن
- لوخ رازونه
- افغاني خواړه
- د افغانستان محلي خواړه
- ويې پېژنه ويې خوره
- کوچنيانو روزنه
- روح تل پاتې ژوند
- فن زنا شوئی
- جنسي اړيکې
- ناتوانهای و بي ميلی را به غذا معالجه کنيد
- اموزش زنا شوئی
- تقويت نيرو جنسی
- بيماريها و انحرافات روانی
- ميتودهای کلنيکی طبی
- پښتو انګليسي فلسفي قاموس
- انګليسي- پښتو قاموس
- اداره Management
- تاج التواريخ
- د افغانستان راتلونکی
- افغانستان د تاريخ په رڼا کې
- سرې لښکرې په افغانستان کې
- آيينې
- افغانستان لنډ تاريخ
- افغانستان ديموکراسي او جمهوريت
- غرونه کساتونه
- کوچيانی پانګه
- ستوري د ادب په اسمان کې
- پټانز پشتانه
- پښتانه (تړی)
- د شلمې پېړۍ تر نيمايي (دويم چاپ)
- افغان مېړانه او غميزه (دويم چاپ)
- افغانستان تر وروستي افغانه ۱ـ۳ ټوک
- زما ژوند له غلا تر پاچاهی
- اسناد و نامه های تاريخ
- بش په جګړه کې
- د خپلواکۍ لمر څرک
- د افغانستان سقوط
- افغان مېړني او تاريخي پېښې
- تاريخ خط
- افغانستان چه ميګذشت
- ستان در قرن بيستم
- بارس بزرگ

افغانستان بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ---------------
سقوط افغانستان ---------------
تاریخ احمدشاهی ---------------
جریانات تاریخی افغانستان ---------------
نامه احمدشاه بابا به سلطان ---------------
رازیکه نمی خواستم افشا کنم ---------------
تاریخ مختصر افغانستان ---------------
رجال و رویدادهای تاریخی ---------------
آتش سرخ در افغانستان ---------------
یادداشت های من ---------------
نقد مسیر تاریخ ---------------
خسارات وارده به فرهنگ افغانستان ---------------
گنگ سخن گو ---------------
افغانستان ستیج بازی بزرگ ---------------
هفتاد و سه ملت ---------------
دست های مخفی و سیاست های علمی ---------------
دیوان شاه شجاع ---------------
هفت دامن گل ---------------
پرسش و پاسخ علمی ---------------
سرودهای دریا ---------------
گلزار لطائف ---------------
دیوان عایشه درانی ---------------
در زوایای تاریخ افغانستان ---------------
سیمای سینمای افغانی ---------------
شاهکار های ادبی ---------------
روش نوین ---------------
افکار جاوید ---------------
یکدسته گل ---------------
اشك داغ ---------------
افغانستان در مسیر تاریخ ---------------
طالبان چگونه آمدند ---------------
زندگی من از رهزنی تا پادشاهی ---------------
گنجینه سخن ---------------

ادبیات او د انسان دننني نړۍ ---------------
ژوري خبري ---------------
د خپمي سپوږي ته ---------------
بوره ونه ---------------
سپوږی (ناول) ---------------
انسان = صفر ---------------
د سپین غاړي غلونه ---------------
د ښاپېرۍ ورغوي ---------------
مفتي عبدالحنان دیوان ---------------
الفت مرغلري ---------------
الفت نثري کلیات ---------------
دا هم هغسې موسم دی ---------------
په سکروټو کې مزلونه ---------------
پښتو پښویه گرامر ---------------
اولسي سندري ۵ جلده ---------------
...دي کلي کې نه اوسم ---------------
د خوشال ادبي پښتو ---------------
هري تپې ته د جرگو سره خم ---------------
احمدشاه بابا دیوان ---------------
د رحمان بابا کلیات ---------------
جانانه ستا تر دره خنگه درشم ---------------
د فکر تالونه ---------------
چنار خبرکوی ---------------
شین تاغی ---------------
د سمڅې یاران ---------------
ولې خوربهر ---------------
مشکنري ---------------
توچي چپي چپي ---------------
: کرمی په غاړه ---------------
ډیوی دسیاست تنسته ---------------
پانه ورژیده ---------------
گل داسویلو ---------------
زموږ سلگی ---------------

خبرو کې انځورونه
گنیالي
خوږې خبرې
خیر شر کوچنیانو لپاره
ځانگه
ارفعیت کره کتنه
کره کتنه
یوسف زلیخا
له مابنامه تر مابنامه
جل وهلې هیلې
هغه لېونی وه
نره ژبه
لو .ی د لونگو
گلستان سندرې
بو.ا په افغانستان کې
له نرگسه تر نرگسه
د علي خان دیوان
لوی احمدشاه بابا
د کوچنیانو جراحي (طبي)
د شکرې ناروغي (طبي)
پلوشې (شعر)
د بیاض دیوان (شعر)
د کاظم خان شیدا دیوان
مرغلره (ناول)
خوبونه
د ژوند نغمه
: سولې په وخت کې د دولتونو
د طاووس بڼکه
ځئ چې خو جنت ته
افغانستان پېژندنه
.حمن .ا (خبر ه) کامل مومند
د سیاسي اصطلاحاتو قاموس
و.به و.یو شپون و

ملا نصر الدین
په فلسفه کې تلپاتې پوښتنې
خوابنې اینگور
تورې چې رڼا کوي
د عبدالحمید مومند کلیات
د اتن ناري
د منار خوا ته
له سروبي تر اسماره
شناخت ادیان و مذاهب
مرگ منظر
د پښتو ادبیاتو تاریخ (حبیبي)
:.گ بواله
د نیمو شپو خبرې
بهیج سیاسي قاموس
راځئ چې بیا وخاندو
د کاڼي اوښکې
متون نظم غنائی
ضرب الامثال و کنایات
زندگی ناصر خسرو
ضرب المثلها و کنایات در مثنوی مولوی جلال الدین
ناصر خسرو در لابلایی تذکره ها
سماع و پیشینه آن
ضرب المثلها در لابلای دیوان ناصرخسرو
متون نظم و نثر عرفانی
اشعار شهید بلخی ابو شکور
بیاید از مولانا بیاموزیم
طلايي هار
لپه
بس همداسې ښه یم
خوشال خان ختك (خبرنه) کامل مومند
مکاره گیدړه
خولې گلونه
سندریز شفقونه